

חלק שני כולל חידושים על סדר גינתין וקדושים וחדושי אגדות ולקוטים מסכת
בבא קמא דף ס"ז ע"א סוגיא דיאוש תוס' ד"ה אומר עולא בא"ד.

ואדרבה מגופא דבריינתא הוי סיוע לעולא דאי יאוש קני כי לא הקדיש נמי פטור מד' וה'.
כדפריה ר"י לר"ל דאמר יאוש קני ואדרבה תימא דלא פריה מיניה לרב יהודא דפליג
התם וסבר דיאוש פדי הוי יאוש ונ"ל משום דהנהא הא פתב הש"ה בספר תקפו פהו
דמשו"ה הדין בחד דאתי מפח ארבעה דאין לו דרה דנקסי דאינש אינון ערבין לי וכיון
דלא יכול ליטול אצל המוכר דכל חד מדתני' מש"ה א"צ הלוקח ליתן לו אע"ג דהוא גזל
אצל המוכר רק פיון דלא הי' יכול ליטול אצלו בדין א"צ הלוקח ליתן לו אע"ג דהוא גזל
והלקח מודה וזה הטעם גבי יורשין ביבמות גבי ספק בנו ויבם כו' דף ל"ז ע"ב א"כ קשה
דלמא המתניתין אתיא כמ"ד דסתם גנב וסתם גזלן יאוש מייאש אף הא אנו קי"ל פאב"י
דיאוש שלא מדעת לא הוי יאוש בב"מ דף כ"ח ע"ב אע"ג כי ידע בנודאי מייאש השתא
הא מיהו לא ידע וכדכתב בעהמ"ח פ"י שם בתוס' ד"ה שטף א"כ דלמא איירי מתניתין
באמת קודם יחוש דהיינו קודם שיידע הנגנב והוי יאוש שלא מדעת דלא קנה והוי עדיין
של נגנב אף אם מכר באמת הוי של לוקח דהא פתוס' פתבו בב"מ דף ס"ז ע"א ד"ה הא
לאו הכי הדרא בעיני' דבאמת שינוי רשות לחוד מועיל רק דלא הוי שינוי רשות בלא
יאוש וכאן הא הוי שפיר של לוקח דניהו דלא הוי יאוש דהא הוי יאוש שלא מדעת מ"מ
הא לא מצי הנגנב ליטול אצל הגזלן דהיינו אצל המוכר דהא אם יהי' נודע לו בנודאי
יאושי קא מייאש וכיון דלא מצי ליטול בדין אצל המוכר אע"ג דבאמת היא גזילה מ"מ
הא בדין לא מצי ליטול אצל המוכר ולא מצי ליטול אצל הלוקח דהא נכסי דאינש אינון
ערבין לי' היינו אם מצי ליטול בדין וכופין כמ"ש הפ"י בכחובות נמצא דאפילו לא נקנה
להגזלן דהא לא ידע מ"מ הוא של הלוקח וא"כ הוי שפיר מקר ומשו"ה הוי ג"כ הקדשו
הקדוש ואם הי' טבח בלא הקדש בנודאי הי' חייב דו"ה דהא יאוש שלא מדעת לא הוי
יאוש והוי עדיין של הנגנב ומאי פריה רי' לר"ל: ונראה דר"י לטעמין' אגיל דס"ל דמודה
בקנס ואח"כ באו עדים פטור היכא דמחייב עצמו בכלום בדה"ה וקאמר רבא שם
דמתניתין נמי דיקא פנותי' דתני' גנב ע"פ שנים וכו' והו' מתני' הוא רישא דגנב והקדיש
דמיני' מתיב ר"י לר"ל.

והנה איתא בב"ק דף ק"ו ע"ב הטוען טענת גנב באבידה משלם תשלומי כפל ואותיב
ר"א בר ממל כי תתן איש כו' וא"א תהוי נמי פאבידה ומשני הב"ע דאכלו פשהו קטן
ופירש"י שאכלו ב"ה לפקדון בעוד שהמפקיד קטן דלא ירד פקדון זה לתורת טענה
מעולם אבל אבידה מפי מטי לידו' דהאי אחייב לה שיהי' יש לו בעלים בני טענתא ורש"י
פ"י ד"ה אין נתינת קטן פלום.

ואין באין לידי כפל על ידו והכא כפל פתיב ומאן דס"ל דמודה בקנס ואח"כ באו עדים
פטור דרשינין גנב וטוען טענת גנב מחד קרא ואיתא אם המצא תמצא פרט למודה בקנס
ואשר ירשיעון מיבעי' למודה בקנס ואח"כ באו עדים דפטור.

וכיון דמחד קרא נפקא הוי כל דיני' שנים פמו דמשמע בפרק מרובה וא"כ פמו דבקטן
אין מתחייב בכפל בטוען טענת גנב הואיל ולא בני טענתא ניהו ה"נ כל מקום שאינו
בני טענה פטור מפל בגנב עצמו וה"נ פאן ליכא בעלים בני טענתא דממ"נ קודם שנודע

אי אָפּשׁר לְתוֹבְעוֹ וּלְאַחַר שְׁנוּדַע בְּנוּדַאי אִיאוּשִׁי מִיַּאשׁ וּא"כ פֶּטוּר מְדוּ"ה אָפּוּלוּ בְּלֹא
הַקְדָּשׁ דְּבָכָל מְקוּם דְּפֶטוּר מִפֶּטוּר מְדוּ"ה כְּדַפְרִישׁי לְפִי סְבֵרַת הַפִּי ד' ס"ח מִשׂא"כ
אִם נִימָא פֶּהָה תִּנָּא דְדַרְשׁ פֶּפֶל מֵאִם הַמִּצָּא תִּמְצָא דְבִבְאָמַת מוֹדָה בְּקִנְס וְאַח"כּ בָּאוּ עֵדִים
חִיב א"כ טוֹעֵן טַעֲנַת גִּנְבַּ וְגִנְבַּ חֲלוּקִין הוּ וְלֹא יִלְפִינִין מְהַדְדִי כַּמ"ש הַתּוֹס' פֶּרַק מְרוּבָה
דְּבַר שְׂאִין מְסִיּוּם דָּף י"ג ע"א א"כ שְׁפִיר י"ל דְּאִיגְרִי קוּדָם שְׁנוּדַע דְּהוּי יַאוּשׁ שְׁלֹא מְדַעַת
וְאִם טֹבַח קוּדָם שְׁנוּדַע וְלֹא הַקְדָּשׁ חִיב דְּלֹא יִלְפִינִין פֶּפֶל מְטוֹעֵן טַעֲנַת גִּנְבַּ וּבְזָה מְתוּרָן
קוּשׁוֹת הַתּוֹס' דָּף ס"ז דְּלֹא מְצִי לְמִפְרָה מִינֵי לְרַב יְהוּדָא דְּאִיפֵּא לְמִימַר דַּס"ל מְדָה
בְּקִנְס וְאַח"כּ בָּאוּ עֵדִים חִיב אָפּוּלוּ אִם לֹא מְחִיב עֲצָמוּ בְּכִלוּם וְרַב אֲשִׁי דְּתִירָן הֵתָם
בב"ק דָּף ק"ו ע"ב לֹא דְמִי לְאַבְיָדָה אַבְיָדָה אֲתִי מִכַּח בּוֹ דַּעַת אֲזִיל לְשִׁטְתֵּי דַס"ל פֶּרַבָּא
דְּיַאוּשׁ שְׁלֹא מְדַעַת הוּי יַאוּשׁ דְּהָא רַב אֲשִׁי אָכַל מְהֵנִי פִּירוּת דְּמִינִי הָאָרִיס בְּבִיסְתָּנָא
דְּמָרִי בַר אֵיסְק.

בְּדָף נ"ב בְּמַצִּיעָא עֵא מְקֻשָּׁה בְּלֹא"ה ר"י לר"ל שְׁפִיר דְּהָא קוּדָם שְׁנוּדַע נְמִי קְנִי בְּיַאוּשׁ
שְׁלֹא מְדַעַת אָפּוּלוּ בְּלֹא הַקְדָּשׁ נְמִי פֶטוּר מְדוּ"ה: וּבְזָה מְתוּרָן הֶרְמֵב"ם דְּפֶסֶק בְּהִלְכוֹת
אַבְיָדָה וּמְצִיאָה כָּל הַמוּצִיא אַבְיָדָה וְכו' וְאִם הוּי דְּבַר שְׂאִין בּוֹ ס' זָכָה בּוֹ וְהֶרְאָב"ד הַשִּׁיג
עָלָיו דְּהָרִי מְנוּחָ עַד שְׁיָבוֹא אֵלָי וְכַתְּבֵהּ הַשִּׁי"ף בְּתִירוּצוֹ דְּהָא דְקו"ל דְּיַאוּשׁ שְׁלֹא מְדַעַת
לֹא הוּי יַאוּשׁ הֵינְנוּ דְּנוֹקָא דְּאִם נְתַבְרַר דְּשָׁל מִי הוּא צָרִיף לְהַחְזִירוֹ וְלֹא אֲמַרִינִין פִּינּוּ
דְּנִתְיַאוּשׁ זָכָה אָבָל כ"ז דְּלֹא נְתַבְרַר דְּשָׁל מִי הוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת בּוֹ מַה שְׁיִרְצָה וְלְכַאוּרָה
קֻשָּׁה מְנַלְן גַּם אִין לּוֹ טַעַם דַּמְמ"נ אִו דְּקִנְהָ לְגַמְרִי אִו דְּלֹא קִנְהָ לְגַמְרִי וּי"ל דְּזֵהוּ הַטַּעַם
שָׁל הֶרְמֵב"ם מְפִי דְּלִפְסֵק הִלְכָה בְּנוּדַאי דְּלֹא קו"ל פְּתִירוּצוֹ שָׁל רַב אֲשִׁי רַק פְּתִירוּץ
הֶרְאִשׁוֹן שְׁפַגְמָרָא דְּאָכְלוּ כְּשֵׁהוּא קֶטֶן וּא"כ קֻשָּׁה אֲמַאי לֹא קִנְהָ יַאוּשׁ בְּאַבְיָדָה דְּהָא
הֶרְמֵב"ן בַּס' הַמְלַחְמוֹת בְּפֶרַק וְאֵלוּ מְצִיאוֹת כְּתַב הַטַּעַם דְּלֹא קִנְהָ יַאוּשׁ בְּאַבְיָדָה דְּהָא
נַעֲשֶׂה שׁוֹמֵר שְׁלוֹ דְּשׁוֹמֵר אַבְיָדָה אִו כַּש"ש אִו כַּש"ח א"כ קֻשָּׁה אֲמַאי לֹא קִנְהָ דְּהָא פִּינּוּ
דְּאִין בּוֹ ס' הוּי אִין לּוֹ תוֹבְעִין וּא"כ לֹא הוּי בִּי פֶּלֶל דִּין שׁוֹמְרִין דְּהָא אִינוּ בְּנֵי טַעֲנָתָא
דְּהָא אִין לּוֹ תוֹבְעִין כְּמוֹ שְׁמַמְעֵט מְקַרָּא דְּמַה שְׁמֵלָה יֵשׁ לּוֹ תוֹבְעִין כַּמ"ש הַתּוֹס' בַּב"מ
דָּף כ"ז ע"א ד"ה מַה שְׁמֵלָה כו' דְּכִינּוּ דְּאִין בּוֹ סִימָן הוּי אִין לּוֹ תוֹבְעִין וּא"כ לֹא הוּי בִּי
פֶּלֶל דִּין שׁוֹמְרִין דְּהָא אִינוּ בְּנֵי טַעֲנָתָא דְּהָא אִין לּוֹ תוֹבְעִין וְאַמַּאי כִּי אִין בּוֹ סִימָן לֹא יִקְנֶה
בְּיַאוּשׁ דְּהָא לֹא שְׁיִיף טַעֲמָא דְּהֶרְמֵב"ן דְּהָא לֹא נַעֲשֶׂה שׁוֹמֵר.

וּצ"ל מְשׁו"ה לֹא קְנִי בְּיַאוּשׁ כַּמ"ש הַמְּפָרְשִׁים דְּהוּאִיל דְּצָרִיף לְקַיָּים מ"ע דְּהַשְׁבַּת אַבְיָדָה
מְשׁו"ה לֹא קִנְהָ וּא"כ הוּי הַדִּין כְּמוֹ גַּבִּי רִיבִית וְשׁוֹחַד דְּיוֹצָאָה בְּדִינִים רַק דְּאִינוּ מְחֻיָּב
רַק אִם תוֹבְעַת הַנּוֹתָן כְּמוֹ דְּאִתָּא בַש"ע יו"ד וּבַחַה"מ דְּהָא נָתַן לּוֹ מְדַעַתֵּי וְה"נ הִקָּא פִּינּוּ
דְּיַאוּשׁ הוּי כְּמוֹ מְתָנָה רַק דְּלֹא קִנְהָ מְשׁוּם דְּצָרִיף לְקַיָּים מ"ע וְהוּי כְּמוֹ רִיבִית דְּצָרִיף
לְקַיָּים עֲשֶׂה דוּחִי אַחִיף עֲמָה וְאִינוּ חִיב רַק עַד שְׁתַּבְּעוּ וּמְשׁו"ה פֶּסֶק הֶרְמֵב"ם דַּכ"ז שְׁלֹא
תַּבְּעוּ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת בּוֹ מַה שְׁיִרְצָה וּא"ל הָא הֶרְמֵב"ם פֶּסֶק בַּפ"ד מֵהִלְכוֹת גְּנִיבָה נִתְּנָן
כְּשֵׁהוּא קֶטֶן וְתַבְּעוּ כְּשֵׁהוּא גְּדוֹל כו' דְּמְשַׁמַּע לְכַאוּרָה דְּפֶסֶק פְּתִירוּצוֹ דְּרַב אֲשִׁי דְּלִתְרִיז
הָא' צ"ל עַד שְׁתָּהָא אָכִילָה וְתַבְּעָה שְׁוִין פְּאָחַד וְהֶרְמֵב"ם פְּתַב עַד שְׁתָּהָא נְתִינָה וְתַבְּעָה
שְׁוִים פְּאָחַד וּי"ל דְּהִנֵּה לְכַאוּרָה קֻשָּׁה מַה פְּרִיף הַגְּמָרָא דָּף ק"ז אָבָל אָכְלוּ כְּשֵׁהוּא גְּדוֹל
מַאי ה"נ דְּמְשַׁלֵּם דְּהָא כְּתַב הַשִּׁי"ף סִימָן צ"ה ס"ק ב' נִרְאָה דְּשְׂאִי הִקָּא דְּהָא לֹא עֵבַד
מִיָּדִי בְּשַׁעַת אַבְיָדָה אֲלֵא מְשׁוּם דְּקִיבֵל עָלָיו לְשִׁמּוֹר א"כ עֵינְקָר חִיּוּב מַעֲיָקָרָא וּמְשׁו"ה

גבי קטן לעולם פטור משבועה משום דאימת אתי חיובא משעת שמירה האי שעמא הוי קטן משא"כ הכא דמיד שפא לידו הוי בר טענה כמ"ש רש"י ובנודאי עיקר חיובא מתחיל משעה שמטא לידן' ויש לנישב דהא הסוגיא אליבא דר"ח בר אבא אבא דר"ח בר אבא אין חייב שבועת שומרין עד שיודה במקצת ויכפר א"כ בלא"ה חייב שבועה ע"י גלגול ואפ"ה מיעט רחמנא אע"ג דאין החיוב מתחיל משעה שמטא לידן' פריה שפיר אף לפי מה דמשמע מתוס' דף נ"ז ע"ב דכיון דאין בו דין שומרין לא שייך כפל א"כ משו"ה גבי קטן פטור מכל דכיון דמשעה שמתחיל החיוב לא הי' בו דין שומרין משא"כ גבי אבידה וצ"ל דר"ח בר אבא לא שייך לדרוש המיעוט גבי שומר חנם דהא בשבועת שומרים באמת חייב גבי קטן כמ"ש הרמב"ם ולעגן פשיעה אע"ג דמיעט מ"מ חייב בפשיעה כמ"ש הרמב"ם גבי קרקעות ושטרות וא"ל דנפקא מינן לעגן אם טען השומר א"י ומת בפשיעה וכס' הש"ך סי' רצ"א דאם תני אין יודע דחייב דהא כל שומר צריה לטעון פכר.

דכיון דנעשה שומר הוי כא"י אם התורת' לה ומפח שאיל"מ, אריא דיש עדים שפאבדה ושבועה דלא פשעתי הוי מטעם גלגול וכיון דפטור מעיקר השבועה לא שייך משואיל"מ ל"מ אף מחויב מפח דהוי א"י ואם התורת' לה משא"כ אי אינו בדין שומרין פטור.

וי"ל הא הרמב"ם פסק דגם פשיעה יקרא שבועה אף בקטן בנודאי עיקר השבועה רק שפאבד דאפילו בלא שומרים חייב כמ"ש הש"ך בסימן ע"ה ס"ק ע"א דאם טען היורש פרי לי שנתחייבת לאבי וא"י אם פרעת לאבי דנשבעין שבועה דאורייתא אבל פשיעה גבי קטן אתי מפח גלגול וא"כ איכא נ"מ אם יש עדים שפאבד דא"צ לשבע גם קטן שלא פשעתי.

משא"כ לרחב"א דצריה הודאה וכפירה לא שייך זאת הנ"מ משא"כ הרמב"ם דפסק דלא כרחב"א לא קשה קושיות הש"ס. ובזה נביא לתרץ דברי הר"ת דאדרבה יש ראי לדבריו דמה שהקשה הר"י בגיטין דף נ"ה ע"א דמשמע דיאוש קני אתי שפיר כו' פכר נתיישב ומה שהקשה א"כ מאי פריה לעיל אפיי מקרבנו ולא הגזול כו' וכ"ת דסבר אפיי דאין חילוק וכו' פתב הרמב"ן דבקדשי המזבח לא שייך שינוי השם משו"ה דאם יאוש לא קני א"ש דממעט מקרבנו ולא גזול דליכא אלא יאוש לחוד אלא דלכאורה קשה א"כ ל"ל קרבנו ולא הגזול וא"ל דמפאן נלמוד דיאוש לא קני דהא באמת לאפיי דיאוש ל"ק היכא דבאיסורא אחא לידן' כמו גבי אבידה דנפקא איסורא דומיא דהיתרא דף כ"ב ע"ב היכא דבאיסורא אחא לידן' ל"ק ביאוש וי"ל משום דלכאורה קשה לפי מה שפסק הב"ש דאע"ג דשניהם אין יכולין זה לפי שאינו שלו זה לפי שאינו ברשותו מכ"מ אם שניהם הקדישו קדוש א"כ מאי פריה אפיי מקרבנו ולא הגזול הא נ"מ היכא דמכר הגזול לאחר קודם יאוש דהדין הוא דרצה לגבות מן הגזולן וא"כ פינו דאין הפלי ביד הגזולן ממילא חייב לשלם כמו שהי' שנה בשעת הגזילה וכיון דהגזולן חייב באחריות יכול להקדישו כמו דאיתא במסכת במות דף ס"ז ע"ב דהיכא דמקבל עליו אחריות דאונסא וזולא שפיר יכול להקדישו כמו שפירש"י גבי איצטלא דפרסא אמיתנא כמו דאיתא שם גבי פהן ששם פרה מישראל ותרומה ושחרור שוין כמ"ש תוס' אף דאין יכול להקדישו מפני הלוקח וא"כ דלמא איירי דהלוקח ג"כ הקדיש דהוי כמו הקדשו שניהם דקדוש ממילא

הווי יאוש פמו דהקשה רב יוסף מגזל חמץ ועבר עליו הפסח וא"כ דיאשו בעלים מינין
פאר להקרה לפי סברת ר"ת ולא מיפסיל משום מצנה הבאה בעבירה.

וא"ל דהוי יאוש שלא מדעת דהא הבעלים לא ידעו דהקדישו י"ל דבכה"ג הוי יאוש שלא
מדעת נמי יאוש כמ"ש הש"ך סימן שנ"ח דעיקר הטעם ביאוש שלא מדעת דאלו הי'
יודע שהוא אצלו לא הי' מיאש או שהי' יודע שהי' יכול להוציא בדיינים משא"כ הלא
הוי יאוש שלא מדעת נמי מועיל משו"ה מקשה אפ"י שפיר דיאוש ל"ק שפיר אצטריך
קרבו ולא הגזול היכא דגזלון מכר לאחרקונם יאוש והקדישו שניהם משא"כ לרבה הא
קניא ביאוש דהא מפי אקדשה נתיאשו הבעלים מינין ולא הוי מצנה הבאה בעבירה לפי
סברת ר"ת: דף ק"ו ע"א ולכאורה לפי פסק הלכה יש לפסוק כתי' הראשון שבש"ס ולא
כרב אשי דהנה לכאורה קשה דמאי פריך ר"י לר"ל ב"דף ס"ז ע"ב ממתיני' דגב והקדיש
דלמא מתני' אתיא כמ"ד דסתם גב וגזלון הוי יאוש אף דיאוש שלא מדעת לא הוי יאוש
כדקי"ל פאפ"י אף דהא התוס' פתבו דמשו"ה לא קניא מכר בלא יאוש דבאמת שינו
רשות לחוד מהני רק כ"ז דלא מיאש לא הוי שינו רשות כלל והש"ך פתב בספר תקפו
פהן דמשו"ה אין מגיע לו דרך בחד דאתא מפי ארבעה דנקסי דאינש אינון ערבין לו
וכיון דלא יכול ליטול אצל המוכר דכל חד מדחי משו"ה אין צריך הלוקח ליתן לו ונה
הטעם ג"כ גבי יורשין ביבמות.

וא"כ מש"ה המכר חל מיד קונם יאוש רק דהוי יאוש שלא מדעת פינון דלא מצי ליטול
אצל הגזלן דממ"נ קונם הידיעה לא מצי למיתבע ולאח"כ נהוי יאוש מדעת וא"כ המכר
הוי מכר טוב וכמ"ש הפ"י דעיקר הטעם דנקסי דאינש אינון ערבין לי'.

הואיל דמצי ליטול בע"כ וא"כ משו"ה הוי הקדש הקדש אבל בלא הקדש הוי אטבוה
מתניב דהא יאוש שלא מדעת לא הוי יאוש וצ"ל דקושיות ר"י קאי לר"ל דע"כ המתני'
סובר כמ"ד מודה בקנס וא"כ באו עדים חייב פדאמר רבא מתני' נמי דיקא וא"כ עכצ"ל
דמחז קרא נפקא גב וטוען טענת גב א"כ בלא"ה פטור מפל דהא בעינו דלהוי בעלים
בני טענתא וכאן אין בני טענה וא"כ מוכרח דר"י ס"ל כתי' הראשון שבש"ס ולא כתי'
רב אשי.

אף רב אשי לפי פסק הלכה ס"ל דיאוש שלא מדעת הוי יאוש פדאיתא בב"מ דף
כ"ב דרב אשי אכל וא"כ פריך ר"י בלא"ה שפיר דהא יאוש שלא מדעת קני וא"כ בלא"ה
דהקדיש נמי פטור דשלו הוא טובח.

ולפי הפסק דפסקי' פאפ"י דיאוש שלא מדעת לא הוי יאוש א"כ מוכרח תי' ראשון
ומשו"ה חייב לשבע נגד קטן שבועה שאינו ברשותו דהא לא אכלו פשהוא קטן דהנה
לכאורה קשה לפי מה שכתב הש"ך בסימן צ"ה ס"ק ב' נראה דשאני הלא דהא לא עביד
מידי בשעת אבידה אלא משום דקיבל עליו לשמור א"כ עיקר חיובא מעיקרא כו' א"כ
מאי פריך אבל פשהוא גדול מאי ה"נ דמשלם כו' דלמא באמת גבי קטן לעולם פטור
משבועה משום דאימת אתי חיובא משעת שמירה ההיא שעתא הוי קטן משא"כ הלא
דמיד שבא לידו הוי בר טענתא כמ"ש רש"י ובנודאי עיקר חיובא מתחיל משעה שמטא
לידו ויש ליישב דהא באמת לר"ח בר אבא אר"י אין מתחייב בשבועת שומרין עד

ש'יודה במקצת ויכפור א"כ בנודאי בלא"ה חייב שבועה בלא שומרין א"כ בנודאי לא תליא בהך דהא חייב לא מטא מעיקרא.

ובאמת או דנימא דעיקר הואיל ואין פאן נתינה או באמת אם אכלו פשהוא גדול חייב ולהרמב"ם דס"ל דמשבועת שומרין לא אימעט בלא"ה א"ש ועי"ל משום דלפמ"ש הש"ף בסימן ע"ב סעיף כ"ז ס"ק ק"ט א"כ באמת לענין שבועה דשאינו ברשותו לא תליא מידי בנתינה רק המקרא ממעט אפילו מאן דס"ל דפשיעה חייב אפילו בהך שאין בהם דין שומרין מ"מ פטור מהך שבועה דשלא פשעתי ואם הי' לו עדים שאין ברשותו פטור משבועה דלא פשעתי דהא הך שבועה דשלא פשעתי בנודאי אתיא על השלמת שמיכה.

ובזה י"ל דברי הרמב"ם דס"ל דשבועת שומרין צריף לשבוע דנינו ונקא שבועה דשאינו ברשותו ולא שבועה שלא פשעתי אף פירש"י דס"ל דאין צריף רק אחד דהודאה וכפירה הוי הך דנאנסו א"כ לא שייף תירוץ הראשון דהא עיקר שבועה מפח שומרים מפח תחלת נתינה.

(אף בלא"ה קשה על תירוץ הראשון דא"כ נאנסו בעי לשבועה מפח גלגול וכמאן דס"ל דגם שבועת שומרין אפילו שנשבעין על טענת שמא אין נשבעין על טענת קטן ח"כ גם שבועה ע"י גלגול אין נשבעין) מפח תחלת נתינה.

וא"ל כיון דכפל ושבועה הפל א' לענין טוען טענת גנב לכ"ע כמ"ש תוס' בפרק מרובה דלמא כיון דמתחיל בשעת דמתחיל החיוב השמיכה לא הוי דין שומרים ממילא לא מחייב כפל י"ל משום דלא מצוי לאשכוחי כפל פטור שומרין כה"ג דמ"מ שבועה בעי מפח מודה במקצת כמו דס"ל לר"ח בר אבא ובפשיעה בנודאי מחייב אעפ"י דאין בו דין שומרין כמ"ש הרמב"ם גבי קרקעות כו' והך קרא הא בש"ח כתיב (ולענין מאי מיעטא רחמנא בכה"ג שנתנו פשהוא קטן ותבעו פשהוא גדול) אלא דהטעם הואיל ואין פאן נתינה לא מחייב כפל שבועה אפילו בלא הך טעם דאין התחלה לדון בו דין שומרין ומשו"ה פטור אפילו משבועה דמודה במקצת הואיל ואין פאן נתינה אע"ג דשבועה דמודה במקצת לא תליא בדין שומרים וממילא נתחייב ע"י גלגול.

אפ"ה מיעטא רחמנא א"כ שפיר קשה לשומר אבידה ואמאי חייב שבועה הא אין בו נתינה: ומכאן נסתיע דעת הרמב"ם דפסק דהיכא דמיעוט דין שומרים אפ"ה חייב בפשיעה אף הרמב"ם דפסק דלא כרחב"א ולא בענין מודה במקצת א"כ שפיר י"ל אעפ"י דמיעוטא גבי קטן אעפ"י דאכלו פשהוא גדול פטור מדו"ה היינו משום דמשעת מעשה דאתחיל השמיכה הא לית בי' דין שומרין ומשו"ה פטור משא"כ בשומר אבידה דאתחיל השמיכה הוי בחיוב.

והקרא אתא היכי דאיכא עדים שנאבד דאין צריף לשבועה דשאינו ברשותו רק דצריף שבועה דשלא פשעתי ומ"ה מיעט דאין צריף שבועה דשלא פשעתי וממילא נתחייב ע"י גלגול דשאינו ברשותו שלא פשעתי: בכתובות דף ל"ב ד"ה אלמא קסבר בא"ד וא"ל כמו שפירש ר"ת כו' דאין זה דיוק דא"ל ס"ל.

כר"ל ונ"ל דר"ת אַזְיָל לְשִׁיטְתוֹ וּא"כ מְוֹכְרָח דְעוֹלָא לָא ס"ל כר"ל. דבב"ק איתא הטעם גבי שְׁבֵת כר"י הסַנְדְּלָר.

והפּרְתִי וּפְלִתִי פֶסֶק דְהִיכָא דְאָמְרִי דְגַבֵּי מַעֲשֵׂה אָדָם אוֹסֵר דְבָר שְׂאִינוּ שְׁלוּ. הֵינּוּ דוֹקָא גַבֵּי אִיסוּרֵי הַנָּאָה וּא"כ מְוֹכְרָח לוֹמֵר לְדַבְרֵי עוֹלָא דס"ל דָּאִין שְׁמִין לָא לְגַנְבֵי רַק גַבֵּי שְׁיֻנוּי דְעוֹשֵׂה בְּיָדָיִם וּצ"ל דס"ל כר"י וְלֹא צָרִיף לְאוֹקְמֵי בְטוֹבָח ע"י אַחַר אַף יְכִילְנָא לוֹמֵר דְהַטַּעַם דְגַבֵּי טְבִיחָה דְאֵהָנִי מַעֲשִׂיו וְדִקְנָא א"כ ג"כ פִּינּוֹן דְכַתְבֵי הַתּוֹרָה תַּחַת לְרַבּוֹת הַשְּׁלִיחִים א"כ מְוֹכְרָח לוֹמֵר דְגוֹזֵה"כ דְקִנְיָא רַק דר"ת לְשִׁיטְתוֹ אַזְיָל דס"ל בְּגִיטִין דָּף נ"ו אֲלִיבָא דְעוֹלָא דִיאוּשׁ פְּדֵי (לָא) קִנְיָא.

א"כ גַבֵּי מְכִירָה ע"כ לָא אֵהָנִי מַעֲשִׂיו וּא"כ אֵין הַטַּעַם פְּהָ מִשְׁא"כ ר"י לְשִׁיטְתוֹ דס"ל אֲלִיבָא דְעוֹלָא שְׁם דִיאוּשׁ פְּדֵי לָא קִנְיָה א"כ א"ל דְלָא ס"ל כר"י רַק כר"ל רַק דְגִזְזִירַת הַפְּתוּב מִפְּחַת תַּחַת לְרַבּוֹת הַשְּׁלִיחִים דאל"כ אֲמַאי יְתַחַיֵּיב וּמִשׁו"ה הַקְּשָׁה שְׁפִיר: ע"ל דְלָא שְׁיִיף הֵכָא לוֹמֵר דְקִנְיָא ע"י מַעֲשֵׂה מִהַשְׁיֻנוּי דְהָא בְּאֲמַת בְּעַבְדִים לְמַאֲן דס"ל דְהָנִי פְקַרְקַע לָא קִנְיָא בְּשִׁינּוּי מַעֲשֵׂה.

והַטַּעַם מִשְׁמַע בְּסוֹפָה מִשׁוּם דְלָא שְׁיִיף גַבֵּי דִיִּצָּא מְרִשׁוּתוֹ מִשׁוּם דְקַרְקַע בְּחֻזְקַת בְּעֻלְיוֹ עוֹמְדָת וּא"כ הֵכָא יוֹצֵאת מְרִשׁוּתוֹ בְּמַטְלִטְלִין וּמ"ה הַטַּעַם דְקִנְיָא בְּשִׁינּוּי מַעֲשֵׂה וְהַפ"י פְּתַב גַבֵּי מְעִילָה גַבֵּי הָאוֹכֵל חֶמֶץ בְּפֶסַח דְלָא שְׁיִיף דִיִּצָּא מְרִשׁוּת הַקִּדְשׁ לְרִשׁוּתוֹ פִּינּוֹן דָּאֵם יְקִנְיָה? הָא אִסוּר בְּהַנָּאָה לָא שְׁיִיף דִיִּצָּא לְרִשׁוּתוֹ א"כ ה"נ הֵכָא דָּאֵם נֹאמֵר דְקִנְיָא א"כ יְהִי שְׁלוֹ וְאִיהוּ שְׁוִיָּא שְׁלִיחַ לְכָל מַה שְׁיִרְצָה וּא"כ יְהָ אִסוּר בְּהַנָּאָה מִפְּחַת ע"א וּמִשׁו"ה לָא קִנְיָא וְזֵהוּ פְנוּנַת תּוֹס' בּב"ק הָף סוּגְיָא אֲתִיָּא כּמ"ד אָדָם אוֹסֵר דְבָר שְׂאִינוּ שְׁלוּ.

וּבְזֵה מְתוֹרֵץ קוֹשְׁיוֹת הַפ"י שְׁם בְּתוֹס' אַף גַבֵּי שְׁבֵת דְמוֹתֵר בְּהַנָּאָה שְׁפִיר קִנְיָא ע"י שְׁיֻנוּי מַעֲשֵׂה כּו' וּלְפִי הָרֵאָב"ד דְפֶסֶק דְשְׁמִין לְכַפֵּל דְגִזְזִירַת הַפְּתוּב דְדוֹקָא לְגַבֵּי קֶרֶן וּבְאֲמַת אַע"ג דְקִנְסֵי אֵין זוֹכֵה עַד שְׁעַת הַעֲמֻדָה בְּדִין מ"מ אֵם עֲמַד בְּדִין אַח"כ קִנְיָא לְמַפְרַע א"כ שְׁפִיר שְׁיִיף לוֹמֵר דְלָא קִנְיָא בְּשִׁינּוּי וְאֵין אָדָם אוֹסֵר דְש"ש מִפְּחַת דְהָנִי שְׁלוּ.

אַף לְכַאוּרָה קֶשֶׁה דל"ל רַעְהוּ לְמַעוּטֵי הַקִּדְשׁ ת"ל דָּאִין לוֹקָה וּמְשַׁלֵּם וּמְעִילָה לְכָל הַפְּחוֹת בְּאִזְזָרָה בְּמִזִּיד וְחֵיבֵי מְלָקוֹת שׁוֹגְגִין פְּטוּרִין. וְאַפְשָׁר דְהַסְוִיָּא קָאֵי אֲלִיבָא דר"מ דס"ל דְלוֹקָה וּמְשַׁלֵּם.

אַף אֲלִיבָא דר"ש קֶשֶׁה דְהָא הַש"ס אָמַר בְּדָף פ"א ע"ב אֲלִיבָא דר"ש מְכַלְל דְבִכְנוּלָה מְתַנִּי' מוֹזֵה. נְמַצָּא דְלָא ס"ל כר"מ דא"כ מֵת וּמְשַׁלֵּם נְמִי רַק דְגַבֵּי שׁוֹגְגִין גִּזְזִירַת הַפְּתוּב גַבֵּי מְעִילָה דְחֵיבֵי וְלִסְבָּרַת מְהֵרָש"ל בּב"ק אַע"ג דְגִזְזֵר הַפְּתוּב גַבֵּי הָף לָאו מ"מ אוֹתוֹ לָאו פּוֹטֵר מִתְשַׁלְּמִין אַחֲרָת.

אַף אֲלִיבָא דר"ל אֵיירִי דְהַקְדִּישׁוּ בְּעֵלִים בְּבֵית הַגָּנֵב וּבִלֵּא"ה הָנִי חֵיבֵי פְּסֵל וּא"ש דר"ת דְמַה שְׁהַקְשׁוּ הַתּוֹס' עָלָיו בְּגִיטִין דְאֲלִיבָא דְרִיעַ בִּלֵּא"ה צָרִיף לְאוֹקְמֵי כְּגוֹן שְׁהַקְדִּישׁוּ בְּעֵלִים בְּבֵית הַגָּנֵב.

אַף גַבֵּי טְבִיחָה קֶשֶׁה וְצָרִיף לְאוֹקְמֵי נְמִי בְטוֹבָח ע"י אַחַר אַף לְפִי סְבָרַת הַמֶּל"מ קֶשֶׁה דְכַתְבֵי דְהִיכָא דְאִיכָא עֲבִירָה אַחֲרָת אֵין שְׁלִיחַ כְּגוֹן דְאִיכָא עֲבִירָה לְבַר מְטְבִיחָה וְה"נ הָא

איפא עבירה לבר מטביחה מעילה וא"כ אין שליח לדבר עבירה וצ"ל כפר"י דהיכא דשוגג דלא ידע מהאיסור שפיר יש שליח לדבר עבירה ובזה מיושב הא דלא משני התם בגיטין פגון שהקדישו בעלים ביד גנב דקשה היא גופא.

אמאי לא תני דגנב והקדיש אף לר"ל לא מצי לאשכוחי בענין אחרת פלוגתא דרבנן ור"ש משא"כ לעולא דלא ס"ל להא דר"ל בשלמא אם הקדישו הב' הגנב אשמועי' דלא אמרי' מה לי מקרו להדיוט מה לי מקרו לשמים.

ובאמת קשה לר"ש בנדאי לא שייך הטעם דאהני מעשיו דוקא דהא הקדש אינה נגזלת א"כ לא אהני מעשיו. ובאמת דהקדש בלא"ה יש לפטור מדו"ה דהא קשה קושיות התוס' בדרף ע"ז מפי שחט פורתא אסרה אפילו לרבנן דס"ל שחיטה דאין ראוינו שמי' שחיטה וצ"ל פגון דשחט מקצת בפנים וגמרו שלא בפנים.

הא בעינן וטבחו פולה והו' מיעוט שפיר קא שחיט לענין הקדש ולא גזל מידי לענין התשלומין הנגזל שפיר יש לחייב משא"כ לענין הקדש אם הקדיש הוא בעצמו וא"ל פגון ששחט תמימין ואח"כ נשפף הדם: ובאמת ליפא שום רבותא בקדשים דפטור מדו"ה דהא גזלן אין מתחייב באחריות וגם נזקין פטור מהקדש דרחמנא מיעוטא פי יאכל פרט למזיק נמצא דהיזק שעשה הטביחה פטור ותשלומי ג' ולא תשלומי ה' פטור וחצי מדו"ה נמי פטור וגם שאסור בהנאה.

ועוד י"ל דבאמת קדשים בחוץ פטור לר"ל מפח חייבי מלקות שוגגין וא"ל פגון ששחט בפנים רק שנשפף הדם א"כ ת"ל דפטור מקרן מטעם מזיק דמיעוט גבי הקדש וא"ל ששחט בפנים שלא לשם בעלים א"כ מאי אפסיד להקדש וא"ל כתי' דר"ל פגון ששחט קדשי ב"ה ובקדשי ב"ה אפשר דחייב על המזיק דהא גבי קדשי ב"ה קשה לר"ל ואי אמרינן דאקדש הגנב מה לי מקרו להדיוט מה לי מקרו לשמים כדכתבו התוס' בדרף ע"ו רק אם נשחט קדשים בפנים ששייך ונשחט בחוץ מפי שחט פורתא אסרה ולא הוי קדשי מזבח רק קדשי ב"ה ונמצא דסברת התוס' לא שייך מה לי מקרו להדיוט מה לי מקרו לשמים והמזיק חייב בי' ושפיר מתחייב דו"ה ומ"ה אעפ"כ מיעטא התורה.

אף לר"ל לא מצי לאוקמי בהכי דהא איסור דחייבי מלקות שוגגין פטור לר"ל ומ"ה פריף דוקא לר"ל משא"כ לעולא ומיושב קושיות ר"י על ר"ת: הרמב"ם פסק ונ"ל הטטאת הנודעת לא מכפרת פדי שלא יאמרו מזבח אוכל גבילות.

וכתב בהלכות איסורי מזבח גנב ואח"כ הקדיש חייבין בחוץ פרת ונחמים אוקמי' ברשות תו פי היכי דלחייב עשה. והקשה בספר הלח"מ דהא למ"ד יאוש קני עם שינוי רשות וא"כ אין צריף לומר דרבנן אוקמי' ברשותי' וא"כ פיון דהרמב"ם פסק פהה"מ דדקנה ולמה פתב דאוקמי' ברשותו.

וי"ל דהנה עוד התוס' מקשים עולא ס"ל בב"ק דיאוש קנה וי"ל דהנה עוד מקשים התוס'. דממ"נ דאם נימא דיאוש קנה א"כ קשה כמו שמקשה הש"ס לעיל דאם יאוש קנה למה הקדיש בלא הקדיש נמי פטור וא"ל כמו שתירץ שם ר"ל דהבעלים הקדישו וא"כ לא מקשה מידי.

ועוד הקשה הרשב"א במרובה דהא רבא גופא ס"ל בב"ק ד'אוש פדי לא קנה ואמאי לא הקשה לעצמו וי"ל משום דהנה נשם בב"ק דמקשה לר"ל ומשני נשם הש"ס הב"ע דהקדישו בפעלים בבית הגנב ומשני נשם בפצנועין והקשה נשם הש"ס ונהרי חזרה קרו לבעלים.

ולכאורה קשה מה פריף ונהרי חזרה קרו לבעלים דלמא איירי בקדשים קלים וס"ל דקדשים קלים ממון בעלים וס"פ לא חזרה קרו לבעלים דהא אם גנב קדשים קלים מבית הבעלים חייב למאן דס"ל קדשים קלים ממון בעלים.

והנה הש"ס בב"ק דף ע"ו ע"א רוצה לאוקמי פן רק דהוי קשה ליפלוג וליתני דבכה"ג חייב בדו"ה משא"כ בכאן לא קשה ליפלוג וליתני בדידן' וא"ל א"כ אמאי פטור מדו"ה י"ל דהא איבעני' חוץ למלאכתו מה הוי ועוד איבעני' גנב וקטעה ומכרה מאי וא"כ פיון דגנב פשהו חולין ואס"כ הקדיש וא"כ לא מכר בשלימות דהא אסורה בגיזה ועבודה ואין מועיל ולא הוי מכירה לענין מלאכתו וא"כ פטור גם מטביחה דכיון דליתא במכירה ליתא בטביחה כמו דס"ל לר"ל אף י"ל דלא מצוי לומר פן דא"כ ע"כ ר"ש לא קאי אסיפא דהקדישו בעלים דהא פיון דגנב פשהו חולין הוי שיוור ואלא דקאי ארשא וא"כ קשה הא ר"ל ס"ל חייבי מלקות שוגגין פטורין.

והנה הראב"ד פתב דשגנב עכ"פ מועיל וא"כ יש לפטור מפח שנג במעילה ויש לפטור מפפל. ואלא דאיירי בקדשים קלים ואינו מועיל וא"כ קשה האיף מצוי לומר פן הא אמרת לעיל דס"ל קדשים קלים וא"כ גם לת"ק יש לחייב בכפל א"ו דלא ס"ל פן לאיבעני' ופריף שפיר.

אף קשה דהנה בב"ב פתבו התוס' דאם נותן לאדם מתנה והלה אמר אי אפשי לא הוי הפקר משים דבעינו הפקר אדעתא דכ"ע ולא אדעתא דחד והנה בב"מ דף ס"ז דאם נתן דשלב"ל פתב הג"א דהוי עכ"פ יאוש.

והנה יאוש הוי רק סילוק כמ"ש רש"י בב"מ. והנה גבי גזלן קנה ביאוש וא"כ ר"ש ס"ל באמת דלא כפצנועין ולא ס"ל קדשים קלים ממון בעלים ומ"מ עכ"פ הוי יאוש כמו שפתב הג"א גבי דשלב"ל ובגזלן קנה ביאוש לר"ל לחונדא וא"כ משו"ה יש לפטור מדו"ה אף גבי קדשים דחייבין באחריות וא"כ לא שייף יאוש דאינאש מפח דהקדיש דהא פיון דהקדיש לקדשים דחייב באחריות הוי כמו ש'לו אפילו לאחר הקדש לר"ש דס"ל דבר הגורם לממון.

וא"כ קאי באמת ר"ש אסיפא והכי קאמר קדשים דחייבין באחריות וא"כ לא שייף יאוש וקדשים דאין חייבין באחריות וא"כ הוי יאוש ומשו"ה פטור מדו"ה אף לר"ל לא מצוי לומר פן דא"כ ל"ק קו' הש"ס קדשים הוי שחיטה דהא באמת הוי לא הקדש פלל והוי שחיטה ראוי' ול"ל לשנויי בשוחט חט ב"מ בחוץ א"ו דלא ס"ל פן ומשו"ה פריף שפיר ונהרי חזרה לר"ל.

והנה באמת רבא לא מצוי לשנויי בהקדישו בעלים משום דקשה ונהרי חזרה קרו לבעלים ולא רצה לתרץ כשעמד בדין וכו' אף דתירוץ כמ"ש לעיל דאיירי בקדשים קלים והוי

שיור מִפֶּת שְׁנֵי אֲיִבְעִיּוֹת דְּחוּץ לְמִלְאֲכָתּוֹ וְאִלְּ אֲמַאי קָאֵי ר"ש דִּי"ל כּמ"ש לְעִיל דֵּה"פ דס"ל דְּלֹא כְּצֻנוּעִין וְדִלֹּא כּמ"ד דס"ל קְדָשִׁים קְלִים מְמוֹן בְּעֵלִים.

אִף דֵּהוּי יֵאוּשׁ וּכּמ"ש לְעִיל וְאִף א"כ מוֹכַח דִּיאוּשׁ קִנְיָה וְא"כ ה"פ וְאִי אֲמַרְתָּ דִּיאוּשׁ כְּדִי לֹא קִנְיָה תּוּ לֹא מְצִי לְאוּקְמִי בְּהַקְדִּישׁוֹ בְּעֵלִים מְשׁוּם דְּקָשָׁה וְהָרִי חֲזָרָה קָרָן וְא"כ אִם הִגְבִּיב הַקְדִּישׁ וְא"כ מוֹכַח דְּרֵאוּי לְהַקְרִיב וְאִם הִבְעֵלִים הַקְדִּישׁוֹ אֲלֵמָּא דִּיאוּשׁ קִנְיָה וְא"כ מְתַנְרֵץ קְוִשְׁיוֹת הַתּוֹס' וּמְתַנְרֵץ ג"כ קְוִשְׁיוֹת הַרְשָׁבָ"א דֵּהִנֵּה י"ל עוֹד בְּאַמַּת כּמ"ש לְעִיל דְּאִיִּרִי בְּקְדָשִׁים קְלִים וּבְמִכָּר פְּטוֹר מִפֶּת דֵּהוּי וּפְטוֹר גְּבִי מִכָּר אִף דְּלֹא ס"ל דְּכָל שְׂאִינוֹ בְּמִכָּר אֵינוֹ בְּטָבִיחָה.

אִף דֵּהָא דְּפְטוֹר מִטָּבִיחָה הָנִי הַטְעַם לִפְמ"ש הַפ"י דִּישׁ חִילּוּק הֵיכָא דֵּהֲשַׁחֲטָה גּוֹרֵם שְׁפִיר הָנִי שְׁחִיטָה שְׂאִינָה רְאוּי' וְא"כ גְּבִי טְרִיפָה לֹא הָנִי הַשְׁחִיטָה גּוֹרֵם יַעוּש"ה וְא"כ בְּקְדָשִׁים בְּחוּץ הוּ הַשְׁחִיטָה גּוֹרֵם וְהָנִי שְׁחִיטָה שְׂאִינָה רְאוּי' וּבְקְדָשִׁים ב"מ בְּחוּץ נְמִי לְמ"ד בְּשׁוֹחֲט וּמְפָרְסֵת לֹא מְהִיב פְּדִיוֹן וְא"כ הָנִי שְׁחִיטָה דִּיאוּשׁ רְאוּי' דֵּהֲשַׁחֲטָה גּוֹרֵם וּבְשׁוֹחֲט שְׂלֹא לִשְׁם בְּעֵלִים זֶה הָנִי רַק הַתִּירוּץ לְמ"ד דְּמִפֶּת דְּכָר הַגּוֹרֵם לְמִמוֹן וְא"כ פִּינּוֹן דְּעֵדִינּוֹן חֲזִיב בְּאַחֲרִיּוֹת וְהָנִי לֹא חֲזָרָה קָרָן דְּעֵדִינּוֹן חֲזִיב בְּתַשְׁלוּמִין מִשְׂא"כ קְדָשִׁים קְלִים לְמ"ד דס"ל דֵּהוּי מְמוֹן בְּעֵלִים לֹא גָרַע מִפֶּת שְׁחִיטָה שְׂלֹא לְשִׁמוֹ וְהָנִי בְּאַמַּת שְׁפִיר חֲזָרָה קָרָן לְבְּעֵלִים וּבְנִשְׁפָּף ג"כ דֵּהָא רְש"י מְבִיא בְּדָף ע"ו ע"א וְכֹן פְּתַב הַפ"י בְּב"ק דְּלֹאֲחַר שְׁחִיטָה אֲפִילוֹ קוֹדֵם זְרִיקָה לֹא הָנִי מְמוֹן בְּעֵלִים וְא"כ בְּנִשְׁפָּף פְּטוֹר ג"כ מְדוּ"ה לְמֵאֵן דס"ל קְדָשִׁים קְלִים וּמְשׁוּ"ה פְּטוֹר הַת"ק.

אִף בְּאַמַּת הַנֵּה הַתּוֹס' מְקָשִׁים בְּחוּלִין דָּף פ' פ"ב וְהַקְשָׁה גְּבִי קְדָשִׁים דֵּהוּי קְדָשִׁים מְקָדָשִׁים גִּילְף דֵּהוּי שְׁחִיטָה קְדָשִׁים מְקָדָשִׁים מְשַׁחֲוִטִי חוּץ דֵּהָא עֵינָר הַטְעַם דִּיאוּשׁ דְּנִין חוּלִין מְקָדָשִׁים מִשְׂא"כ גְּבִי קְדָשִׁים מְקָדָשִׁים דֵּהוּי קְדָשִׁים מְקָדָשִׁים וְתִי הַתּוֹס' דְּכִינּוֹן דְּעֵינָר קָרָא בְּחוּלִין וְא"כ הָנִי שְׁחִיטָה דְּכַתְּבָה תּוֹרָה בְּעֵינִין רְאוּי תּוּ אִין חִילּוּק וְהָנִי בְּקְדָשִׁים נְמִי בְּעֵינִין רְאוּי' וְא"כ לַת"ק קָשָׁה גְּבִי קְדָשִׁים גִּילְף קְדָשִׁים מְקָדָשִׁים דְּקְדָשִׁים הָנִי שְׁחִיטָה שְׂאִינָה רְאוּי' שְׁמָה שְׁחִיטָה וְא"ל דְּכִינּוֹן דְּעֵינָר קָרָא בְּחוּלִין וּבְעֵינִין דְּנִין שְׁחִיטָה רְאוּי' דֵּהָא בְּאַמַּת לֹא מְשַׁפַּחַת כָּלֵל שְׁחִיטָה שְׂאִינָה רְאוּי' דַּמְמ"נ בְּטְרִיפָה לֹא הָנִי הַשְׁחִיטָה גּוֹרֵם וּבְחוּלִין בְּעֵזְרָה הָא לֹא הָנִי דְּאוּרִיִּיתָא ס"ל לַהַת"ק וּבְנִשְׁפָּת הָא מְעַשָּׂה שְׁפַת הָנִי רַק מְדַרְבְּנָן וְא"כ לֹא שְׁיִיף לֹאֲמַר אִין חִילּוּק אִף שְׁפִיר מְשַׁפַּחַת בַּע"א דֵּהוּי שְׁחִיטָה דִּיאוּשׁ רְאוּי' וְהַשְׁחִיטָה גּוֹרֵם אִף בְּאַמַּת לֹא מְשַׁפַּחַת דַּמְמ"נ הָא בְּלֹא"ה פְּטוֹר בַּע"א מִפֶּת קִי"ל בְּדַרְבָּה מִינֵי וְצ"ל בְּטוֹבַח ע"י אַחַר.

וְהִנֵּה אֵיתָא בְּלִבּוּשׁ דֵּהָא דְּעַשָּׂה בּוּ מְעַשָּׂה אֲסָרָה דְּכָר שְׂאִינוֹ שְׁלוֹ הָנִי רַק מְדַרְבְּנָן וְא"כ בְּטוֹבַח ע"י אַחַר הָא בְּאַמַּת קִי"ל דִּיאוּשׁ שְׁלִיחַ לְדַבְרַ עֲבִירָה רַק גְּבִי דו"ה גְּזוֹר הָא בְּשִׂאָר מִלִּין הָנִי אִין שְׁלִיחַ לְדַבְרַ עֲבִירָה וְא"כ עכ"פ לֹא קִנְיָה הִגְבִּיב בְּמְעַשָּׂה שְׁעַשָּׂה הַשְׁלִיחַ דְּנִהוּי שְׁלוֹ וְא"כ פִּינּוֹן דְּלֹא קִנְיָה וְא"כ אִין יָכוֹל לְאוּסְרָה מְדְאוּרִיִּיתָא מְשׁוּם דֵּהוּי דְּכָר שְׂאִינוֹ שְׁלוֹ פִּינּוֹן דְּלֹא קִנְיָה וְא"כ הָנִי שְׁחִיטָה רְאוּי' וְא"כ לֹא מְשַׁפַּחַת כָּלֵל שְׁחִיטָה שְׂאִינָה רְאוּי' אִף אִם נִימָא דְּאִיף שְׁמִין לֹא לְגַבֵּי וְא"כ כְּמוֹ שְׁפַתְבוּ הַתּוֹס' בְּב"ק דָּף ס"ח דְּאֲפִילוֹ מְמִילָא נְמִי גְּבִי בְּשִׁנוּי מְעַשָּׂה וְא"כ לֹא שְׁיִיף לֹאֲמַר דִּיאוּשׁ שְׁלִיחַ לְדַבְרַ עֲבִירָה וְלֹא קִנְיָה נִהוּי כְּמוֹ מְמִילָא וְשְׁפִיר קִנְיָה וְא"כ קִנְיָה מְדִין שְׁלִיחַ רְשׁוּת וְהָנִי שְׁלוֹ וְשְׁפִיר יָכוֹל לְאוּסְרָה וְלֹא חִילּוּק

תו אפילו בקדשים הני שחיטה דאינה ראוי לא שמי שחיטה משא"כ עולא דס"ל בשם ר"א דשמין לגנב ולגזלן וא"כ לא קנה בשנינו ממילא רק ע"י מעשה ושפיר הני אין שליח לדבר עבירה ולא מצי אסרה מדאורייתא וא"כ לא שינה לומר מפח שחיטה דאינה ראוי דהא קדשים דגילף משחויטי חוץ דשחיטה דאינה ראוי שמי שחיטה וא"ל לא פליג וא"ל בע"א קשה הא לא משפחת בשאר דשחיטה דאינה ראוי לכל א"ו דס"ל דנאוש קני מינה ור"ש קאי אסיפא וכמ"ש לעיל אלמא דנאוש קנה וקאי ר"ל אסיפא כמ"ש לעיל ולרבא דס"ל דאין שמין לגזלן שפיר שינה דאין חילוק ומתנרץ קושיות הרשב"א דלרבא פניו דס"ל דאין שמין לגנב ולגזלן ונמצא דאפילו ממילא קנה וא"כ אפילו אין שליח לדבר עבירה מ"מ עכ"פ לא גרע ממילא וכיון דקנה לגזלן ממילא יכול לאוסרה הגזלן ונמצא דהשליח שלו יכול לאוסרה ודלא כהמ"ל ז"ל דיכול לצוות לשלוח לע"א לשחוט אפיה אעפ"כ חייב בדו"ה א"ו דכיון דגליא דעתה אם רוצה לשחוט לע"א ממילא יכול לאוסרה פניו דניחא לבעה"ב וכמו דהדין בזקף לבינה ובא כותי והשתתנה לה יע"ש בס' פ"י בא כותי והשתתנה לה דנאסר דכיון דגליא אדעתה וא"כ פניו דלרבא דס"ל דאין שמין יכול למצוא שחיטה דאינו ראוי גבי ע"א וא"כ תו אין חילוק גם בקדשים שחיטה דאינה ראוי לא שמי שחיטה וא"כ נוכל לומר דהטעם דחכמים דבטביחה פטור מפח שחויטה דאינה ראוי ובמכירה מפח השויר ומפח איבעי רק לעולא מקשה שפיר דהוא ס"ל דשמין ממילא בשנינו לא קנה ומתנרץ שפיר קושיות הרשב"א והנה י"ל קושיות התוס' בב"ק דף ע"ב בד"ה פי קא מחייב אהו פורתא תימא וי"ל משום דהנה התוס' בד"ה ש"מ קא סבר חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא יע"ש"ה.

וי"ל דה"פ דהנה קשה מאי פריה מפי שחט פירתא אסרה ואידך לאו דמרי קא טבח דהא אם לא יגמור השחיטה ויהא שפיר דמרא דהא נהוי אגלאי מלתא למפרע דלאו שחיטה הני וי"ל דה"פ דהנה התוס' פתבו בגיטין דאם הני היזק דאינו ניקר הני שינוי מעשה דכי ו דאסרה וכן הני גבי בהמה דצורם אנון והטיל מום הני הטעם מפח סתם שוורים לאו לגבי מזבח קיימי וכמו שפירש"י בב"ק או דהני מום דאינו ניקר וא"כ ממ"נ הני לאו (דידן) דמרי.

או דיגמור השחיטה וא"כ למפרע נאסר ואו דלא יגמור הני ג"כ שינו דכיון דעכ"פ נאסר באכילה והנה הרמב"ן פתב דזאת הני ניקר מה דאסרה שחיטה דהני פאלו קטלה כמו דאם שקה בשחיטה בנודאי הני ניקר אף דניקי בטובח ע"י אחר וכס' המ"מ אף דא"כ קשה מ"ט דחולין בעזרה ש"מ קא סבר חולין וכו' אף הנה י"ל דבחולין בעזרה הני ראוי הואיל דהני שחיטה ראוי לענן חיוב וכמ"ש הפ"י ברש"י לענן שחוט פורתא דמיגו דחשיב לענן חולין בעזרה חשיב נמי לענן דו"ה.

או דא"ל דהטעם גבי שבת לאו משום שחיטה דאינה ראוי דלמא הטעם דנעשה מומר וכמ"ש הפוסקים אף הנה המל"מ פתב דהיכא דצנה לעשות עוד איסור לא הני שליח לדבר עבירה. והנה התוס' פתבו בקדושין דאפילו בשעת מעשה דצנה לו לא היו יודע ולא שינה אשדל"ע לפי שיטת התוס' ואח"כ ידע קודם גמר השליחות לא הני שלו.

וא"כ קשה דהא מיד פי שחט פורתא ועשה איסור דשחט בעזרה וא"כ גמר השחיטה אי אפשר לעשות בלי עבירה דמ"מ אפילו אם יגמור בחוץ מ"מ הני הפל עבירה במאי דשחט

בגמר פלל דאם לא הוי שחט פלל הוי אנגלאי מלתא למפרע וא"כ אין שליח לדבר עבירה וע"ז משני פי קא מחייב אהה פורתא והוי בהה פורתא שליח שלו וע"ז אמרי' וטבחו פולו וע"ז אמר לימא קסבר חולין שנשחטו בעזרה לאו דאוריין' ובדרבנן לא שנייה אשד"ע ומתורץ ג"כ קושיות התוס' לרבה דרבה ס"ל ולא תצאי בקר דו"ה ולא תצאי דו"ה וכמ"ש לעיל: ע"ב מה שקשה בכאן על הרמב"ם דכתב דחייב אפילו אם שלח יד י"ל דמוכח פו דהנה קשה לפי מ"ש הפ"י לתרץ קושיות התוס' בב"ק דף ע"ו דאם לא מצי לעמוד לדין עד שפבר החזיר קרן לבועלים אינו חייב בקנס וכ"מ בב"ק גבי הקדש והרי חזרה קרן לבועלים יעו"ש בפירוש"י.

והנה בב"ק מקשה גבי השורף שטרו אי דאיכא סהדי לכתוב שטרא אחרינא ואי דליכא סהדי מנא ידע ומשני תהא במאמינו יע"ש גבי דינא דקנס דרבנן לא שנייה מודה בקנס וא"כ בכאן ממ"נ קשה כ"ז דליכא עדים אם אמרי' במאמינו הוי מודה בקנס ואי דאיכא עדים א"כ הוי חזרה קרן לבועלים דהא יכול לכתוב שטרא אחרינא וא"כ לא משפחת דינעמוד בדין בלא חזרה הקרן ואלוה דרשב"ם קשה הו קושיא דס"ל דהיכא דאיכא עדים דנאכד כתבינן שטרא אחרינא ולא חיישי' דלמא ימצא יעו"ש בחוה"מ סימן מ"א.

אף י"ל לפמ"ש הש"ך אם הודה המלנה דא"י אם נפרע ואח"כ נזכר דאינו גובה מהה לקוחות דלקחו בנתיים משום דהם לא ידעו ולא נזקרו וכן הדין גבי שני שטרות דאם אח"כ באו עדים אינו גובה מלקוחות בנתיים וא"כ א"ל דאם הגבב החזיר ללוה דאין יכול לגבות מלקוחות בנתיים דכיון דהם ראו השטר אצל הלוה.

אף א"כ קשה קושיות התוס' דהא דינא דגרמי הוי רק מדרבנן וא"ל כמו שתירצו התוס' בב"ק פ"ג דחייב אם הוא בעין להחזיר וא"כ לענין הלקוחות בנתיים דכבר נפסד וא"כ תשלומי דו"ה ולא תשלומי ג' וא"כ פ"ג דפטור על קרן פטור מפפל ג"כ.

אף י"ל דאוריין דהלוה בעצמו גנב וא"כ בלא"ה חייב בקרן ודוגמא איתא בכתובות גבי גנב בשבת אם הוא בעין חייב משא"כ אם טבח פ"ג דפטור על הקרן פטור ג"כ מדו"ה וא"כ הא בלא"ה חייב הלוה בקרן א"ו כפסק הרמב"ם דאפילו אם שלח יד חייב והנה זה הוא אם נימא דלא כ"א דעדי ראוי מוציא ג"כ לקול לענין לגבות מלקוחות ומה שמיביא הש"ך ראי' כי"א מגיטין אין ראי' וכמ"ש בס' אורים ותנאים והא דחייב הלוה לשלם זאת הו דאוריין דלעת פזאת אין ללוה פלום רק מלקוחות שלקחו בנתיים מיקרי עכ"פ דחייב בקרן בלא"ה ומתורץ הרמב"ם והנה מה שהקשה בס' התנאים על הו דעה דפסק גבי קילבד"מ אי תפס לא מפקינן מינ' תיקשי קושיות התוס' בב"ק דף ע"א דאמאי לא נטלו רבא פי אהדר' לי' הואיל ונפקי מפומא דרב דהא הוי תפס וי"ל משום דהנה באמת הא סתם גניבה יאוש בעלים והנה הא דלא מהני יאוש והוי הטעם משום דרק באבידה מהני אבל בגניבה דכיון דהוי ברשות דחבירו והוי כמו דהוי ברשות שלו דכל היכי דאיתא ברשותא דמרא איתא וא"כ פ"ג דאין יוצא בדיני אדם ולא יכול לכופו שיתחזר לפי ס' רב וא"כ שפיר מהני יאוש דכיון דלא שנייה דכל היכא דאיתא ברשותא דמרא איתא פ"ג דאינה יוצאה בדיניים ומתורץ קושיות התנאים וכן הדמים לרב נמי פטור מ"ה דהא מפני מה אינו קונה ביאוש הוי נמי הו טעמא משום דכל היכא דאיתא ברשותא דמרא איתא.

ואפילו למ"ד יאוש פדי קנה הוי הטעם משום דחייב בט"ע מקודם כמ"ש הח"צ וכאן לא חייב מקודם ואין הטעם חשוב לדעת: והנה י"ל הרמב"ם דפסק דגומרין דיני של שור שלא בפני השור ופסק דאם אתפסי לב"ד לא מצי לומר הרי שלח לפניה וי"ל משום דהנה המ"א מביא ראיה מפאן דלא הוי מתהנה מאיסורי הנאה דמצי אמר הרי שלח לפניה ות"י מהר"ץ דאין ראיה דמשו"ה שפיר מצי א"ל הרי שלח לפניה ול"ק דמתהני מאיסורי הנאה דלהיפוף נמי תקשה דאם יהא צריף לשלם דוקא דמים יהי המפקיד מאיסורי הנאה דהא הוי באמת של המפקיד וא"כ לכאורה בכאן קשה אמאי א"ל דמצי אמר לי הרי שלח לפניה הא מתהני מאיסורי הנאה וא"ל כנ"ל דאם נימא דצריף לשלם יהי המפקיד מתהני מאיסורי הנאה די"ל דאם צריף לשלם אזי לא הוי באמת שור הנסקל דכיון דאזי יקנה למפרע להנפקד והוי הנפקד בעלים למפרע ולא הוי שור הנסקל פיון דלא נגמר דין בפני בעלים אף אם תפסו הב"ד וא"כ לא מצי א"ל הרי שלח לפניה דכיון דהוי תח"י ב"ד וא"כ הנפקד הוי בעלים והוי כמו שנגמר דין בפני בעלים דהא הנפקד בעלים וא"כ שפיר הוי נגמר דין בפני בעלים הא לא"ה אפילו אם נגמר הדין בפני השומר מ"מ צריף השומר לשלם מפת קושיות המ"א דהא מתהני מאיסורי הנאה וא"ל כתירוץ מהר"ץ הנ"ל דהא להיפוף המפקיד מתהנה מאיסורי הנאה י"ל דאם משלם מרצונו נקנה לו להמפקיד ואיגלאי מלתא למפרע דהוא הוי בעלים ונגמר הדין שלא בפני בעלים ולא הוי פלל שור הנסקל וא"ל הא גם השומר קאי בב"ד י"ל דממ"נ לא הוי השומר בפני בעלים דאם נימא דנגמר הדין בפניו וא"כ אם נימא דנאסר אפילו דיהא שלו וא"כ אין צריף לשלם משום ת"י מהר"ץ דהוי מתהני המפקיד וא"כ כיון דאין צריף לשלם לא יקנה לו פלל וא"כ ממ"נ לא נגמר הדין בפניו בפני בעלים דממ"נ אם יהא נאסר לא הוי הוא בעלים וא"כ הוי כס' כנה"ג דלא ידע דהוא בעלים וא"כ כיון דלא ידע דהוא בעלים לא הוי כמו בפני בעלים ומשו"ה צריף לשלם ונקנה למפרע ולא הוי שור הנסקל אף כיון דאתפסי לב"ד וא"כ הוי מייד דבר הגורם לממון וצריף לשלם וידענין דהוא הנפקד בעלים ואזי אין צריף לשלם וא"כ ע"י שאתפסי הב"ד אין צריף לשלם וא"כ שפיר חייב על זה דאתפסי לב"ד אע"ג דגומרין דינו של שור שלא בפניו מ"מ בכאן גבי שומר הוי צריף שומר לשלח ובאמת לא הוי שור הנסקל רק ע"י תפיסה הוי (ואין) מיקרי בעלים דכיון דצריף לשלם וא"כ איזיק לי ע"י תפיסה דאם לח הוי תפס הב"ד הוי צריף לשלם אף השתא פטור אם ערק מב"ד וא"כ חייב אף דהש"ס ס"ל כמאן דלא דאין דינא דגרמי וא"כ פ"כ ס"ל דאין זה סברא פקשיות המ"א דאלא"ה קשה והארי משפחת לי דיהא נסקל הא באמת צריף לשלם וא"כ הוי הפל שלא בפניו דהא לא ידע אם נקנה לו רק ששלם מרצונו וא"כ לא הוי שור הנסקל.

ואף הרמב"ם פסק כמאן דדאין דינא דגרמי ומשו"ה שפיר חייב והשור הנסקל ולפי סברת הרמב"ם פליגי בזה אם אומרים בשור הנסקל הרי שלח לפניה משום קושיות המ"א או לא וא"ל פקשיות הש"ס דאמאי לא פליגי בחמץ בפסח שם באמת מצי אמר לו הרי שלח לפניה ול"ק קושיות המ"א משום ת"י מהר"ץ משא"כ בכאן דיהא מותר ולא יהא שור הנסקל והא דאוקי כר"ש ולא כר"מ דדאין דיני דגרמי וצ"ל כתי' התוס' אף רש"י בב"ק לא ס"ל כן וכדקשה בש"ף או דדוקא לענין דו"ה כתירוץ התוס' הא לכל מילי דכיון דדאין דיני דגרמי הוי ממון ושפיר מתורץ הרמב"ם: והנה י"ל קושיות

המפרשי דמאי פריה אלא למ"ד דרבנן מא"ל נימא דהה"ד מ"ד דס"ל מדרבנן לא מוקי בטובת ע"י אחר וי"ל דלפמ"ש א"ש דהא אבני משמע דס"ל כר"ל דתיב מלקות שוגגין פטורין מתשלומין ע"ש בס' פ"י מה דמביא בשם היש"ש ונהנה אבני דאמר כל מלתא דאמר רחמנא לא תעבד אי עביד מהני דאי לא מהני אמאי לקה.

ואמאי לא אמרי' דממ"נ אם נימא דלא עבר ולא עשה איסור וא"כ מהני א"ו דאבני לא ס"ל להך סברא וא"כ תיקשי לאבני א"כ דנימא דר"י הסנדלר אמר מ"ה אסור תקשי קושיות מהר"ם שיף אמאי חייב וא"ל א"כ דנימא דלא חייב הני שפיר תיקון ומש"ה חייב ותיב מיתה אמאי דעבר אמיקרא דרחמנא הא אבני לא ס"ל פן א"ו דאבני ס"ל דהני רק מדרבנן ול"ק קושיות מהרמ"ש ופריה שפיר לאבני דהא ס"ל כר"ל דיליף מפה מפה בכתובות ומתורץ שפיר: ונהנה מ"ש לעיל לנישב קושיות התנאים דהני יאוש ונהנה הא דמים ג"ם לא חייב דהא פיון דאם נימא דמאי דתפס לא מפקי' מינ' לא הני הטעם משום דחייב לצאת י"ש דהא בשאר לצי"ש מפקי' אם תפס וכמ"ש בס' התנאים וא"כ הא פתב הח"צ בהגהה לט"ז דהני הטעם משום דצריה לקיים מצות עשה דוהשיב את הגזילה מעיקרא קודם יאוש וכאן הא קודם דתפס לא נתחייב בוהשיב את הגזילה וכו' ומה דחייב לצאת י"ש לא מהני דנהוי מפת זה אם תפס לא מפקי' מינ' ומתורץ שפיר קושיות התנאים ונהנה עוד י"ל לר"ל דיש חילוק בין מְכַר לטביחה דבאמת לא מְכַר טביחה בלחוד לא נקנה לנפקד דבאמת נ"מ לפירות לחד דעה משעת גניבה להרמב"ם אף דבאמת הני יאוש שלא מדעת: ונהנה י"ל הרמב"ם דפסק רק בהמה לפירותי לכפילא ומשמע באמת בפרק המפקיד דמקנה הבהמה עצמה וי"ל משום דנהנה איתא במסכת ע"א דמקשה אם נימא דמעוה דוקא קונה ולא משיכה בנכרי והקשה אמאי נהרג אם גזל נכרי מישראל ומקשים התוס' הא בישראל לא קנה משיכה ואפ"ה קונה הגזלן לענן חייב שלו דהיינו דיהא חייב באחריות ה"נ קונה הנכרי לענן חייב שלו מתי ות' התוס' דבשלמא בישראל הני הטעם משום דחסרי' ממון של ישראל חבירו משא"כ בפחות מש"פ דלא הני ממון ולא חסרה ממון של ישראל וא"כ פיון דלא קנה ולא נתרבה ממון אינו חייב ועוד פתבו התוס' דכיון דבעי בממון היכי דשייף וא"כ פאן דהני איסורא לא קנה במשיכה אע"ג דהני במצאה והפקר קונה משיכה ולכאורה קשה פאן נמי לא חסרה ממוןא של הנפקד דהא ממ"נ אם לא גנב לא הני שלו ולא נקנה לו אף דרבא לשיטתו דס"ל יאוש כדי קנה ובאמת סתם גניבה: ונהנה יע"ש בב"ב בדרף צ"א החילוק לר"מ דס"ל קנין הפירות פקנין הגוף דמי והני פאלו שניהם יש להם הקנין הגוף רק דלענין יום או יומים אז העיקר מי שיש לו פוחת יעוש"ה: ונהנה לפי מה דאיתא בשערי רב אלפס דגם א"י אם פרעתיה צריה לשבע שפנגדו לא תיקשי מה דאמרי' בפרק השואל לימא תהני תיובתא דר"י ור"נ ומשמע דלר"ה ור"י דס"ל א"י אם נתחייבתי לה חייב א"ש וקשה אמאי לא נימא דהמשאל צריה לשבע דהא עכ"פ לא עדיף מא"י אם פרעתיה וי"ל משום דנהנה באמת התוס' מקשה דהא יש שבועה ע"י גלגול ות' התוס' דאיירי במאמינו דכיון דאינו משקר וא"כ במצעתא נמי מאמינו דכיון דבאמת לא נראה דמשקר וקשה אמאי לא נימא דיהא נאמן במיגו או דיודע באמת דלא פשע ואמאי לא יהא נאמן במיגו אלא באמת לא אמרי' מיגו להוציא אפילו בברי ושמא לחד תי' בפרדכי ויעש"ה בתנאים ומשו"ה לא שייף מיגו.

והנה פן צ"ל לפי הך דס"ל דעיקר השבועה הוי אינו ברשותו וא"כ קשה האיך קאמר מיגו דמשתבע דבכדרכה מיתה דהא פנין דיודע דמיתה ליכא עיקר השבועה אינו ברשותו ועכצ"ל דצריה לשבע מכח מיג' דהוי טען אין דהוי צריה לשבע ודלא כתי' התוס' דלא הוי דומה וכו' מןושב שם הקנשיא על הש"ע ואמאי השתא לא נימא פן דס"ל דמשום מיג' להוציא לא אמרי' ולהשביע אמרי' מיגו לשפוע לשפננודו אף באמת א"ל דה"נ הוי השבועה רק פדי להפיס דעתו של הנתבע דהא התובע טוען פרי וכו' בחנווני הוי רק להפיס דכתב התנאים בדין הגלגול בסימן צ"ד והנה ה"ר"ן פתב דהיכא דאית לי' מיגו א"צ להפיס דהוי פבר מפיוס וא"כ אין צריה שבועה ומשו"ה א"ש א"ו כמ"ש בב"מ דהוי פמו עד המסייע וא"כ בכאן שפיר קשה דאמאי הוי מתוך שאיל"מ ת"ל דהא אינו מודה בדבר מסיום וא"ל כמ"ש הש"ך דלב"ד הוי מסיום דהא לא ידעי' דאפשר דישבוע ויטול יותר ועכצ"ל כמ"ש דל"ל הך דינא דדבר מסיום דכפל ושבועה לא הוי חדא וכו"מ דס"ל דדינא דגרמי ונשפיר מתורץ קושיות האסיפת זקנים וכמ"ש לעיל יעוש"ה: סוגיא דתקנת אושא בכאן הקשה הרב הגאון הגדול המפורסים אבד"ק פ"ד מאי מקשה הגמרא אמאי ירשנה בעלה תזבן פתובה לגמרי הא אמר שמואל המוכר שטר חוב לתבירו ונחור ומחלו מחול ואפילו יורש מחול א"כ ימחול הבעל לעצמו ויש ליישב דהנה איתא (קכ"ד) אין הבעל נוטל בראוי ואין הבכור נוטל בראוי פבמחזק ואין הבכור נוטל פי שניה במלנה כו' וכתבו התוס' ה"ה דלא שקל בעל במלנה אשתו אפילו מה שלונתה אשתו מנכסי מלוג עכ"ל ומלנה שעמו פלגי פי' הרמב"ם מלנה שהבכור נתחייב לאביו פלגי חלק בכורה יחלקו ביניהן דהוי לי' ממון המוטל בספק חולקין ואין ידוע אם חשוב מחזק לאביו ושהרי הבכור רוצה לשעבד כל נכס' לאביו לגמרי ובעין יפה גמר ומקנה נכס' לאביו פדי שיהא אביו מחזק בהך מלנה ויטול בה אותן פי שנים או דילמא לא שניא משאר מלנה הלכך פלגי.

והנה לכאורה קשה על רב אידי בר אבין שמדמה נכסי מלוג לנכסי צאן ברזל א"כ קשה האיך יורש הבעל הפתובה הא במלנה שעמו פלגי הבכור וא"כ גם הבעל אינו יורש במלנה שעמו א"כ האיך יורש הפתובה וצ"ל דראב"א הוי ס"ל לפי ה"א דבאמת במלנה שעמו יורש פנולו דס"ל דמקנה נכסי' לגמרי פדי שיהי' מחזק וא"כ מתורץ קושיות הרב הנ"ל דהא פתבו התוס' בב"ב דף ע"ז הטעם דיכול למחול משום דמכירת שטרות לא הוי אלא מדרבנן והקשו התוס' אמאי לא נקיט מדאורי' ותירצו פשם שאין יכול להקדישו פה אינו יכול למוכרו לפי שאינו ברשותו.

וא"כ מקשה ראב"א שפיר תזבין פתובה לגמרי וא"ל דהבעל ימחול לעצמו קשה אמאי הבעל יורש אותה הא הוי ראווי וא"ל דבמלנה שעמו נוטל דמי נכסי' לגמרי והוי מחזק א"כ האיך מצי למחול הא עיקר הטעם דיכול למחול משום דמכירת שטרות מדרבנן ומפני מה הוי מדרבנן לפי שאינו ברשותו הא פבעל מקנה הנכסים פדי שיהי' מחזק דבלא"ה לא מצי יורש אותה דהוי מלנה שעמו וצ"ל דהוי מחזק דמקנה נכסי' וא"כ אינו יכול למחול ונשפיר מקשה פגמרא תזבן פתובה דממ"נ או דאינו יכול לירש או דאינו יכול למחול וק"ל: עוד יש ליישב דהנה לכאורה קשה מה משני הגמרא משום דשמואל דאמר המוכר שט"ח הא פתב (התוס') הפ"י בכתובות דף פ"ה ע"ב פשמשפן שט"ח לתבירו אין צריה פתובה דהא עיקר הטעם דנבעי פתובה בהדי המכירה פתבו הקדמונים

שם טעמים או משום דמכירת שטרות מדרבנן או משום דעיקר השיעבוד שיש למלנה על גוף הלנה אינו יכול להקנות לאחר א"כ לא שייך הני טעמי אלא במוכר משא"כ לענין משכון על חוב ידוע הא מדאוריין משתעבד נמי הלנה לאיך נמי מדר"נ וא"כ במכירה לחוד סגי וכמ"ש בפנים עכ"ל והפ"י כתב בב"מ פ"ק אינהו נשך דף ס"ו ע"א בתוס' ד"ה ובגמרא פ"ק אמר ר"נ שכתבו דשום אהד לא הזכר דבעינן שטר או קנין וכתב שם משום דבמשכון חשבינן המוחזק המלנה לפר"י משום דהוי כמסירה והמחילה אינה צריכה קנין וזוהי באמירה בדבר שתחת ידו וא"כ ה"נ כיון דחשבינן למלנה פמוחזק זכה באמירה בלבד נדין מחילה והפ"י כתב לקמן בתוס' ד"ה ומניומי דסברי התוס' דלעולם מקרי המלנה מוחזק במשכונות הקרקע אע"ג דהלנה מוחזק וא"כ מאי משני הש"ס משום דשמואל קשה מקודם משפן אצלו השט"ח וא"כ כיון דקנה שפיר המשכון מדאוריין וא"כ אח"כ הוי נדין מחילה שנוכרת באמירה ואיתא בפ"ק הכותב דמסתלק עצמו מדבר שלב"ל וא"כ שפיר קנה מדאוריין ולא מהני מחילה שתמחול האשה אח"כ כיון דהמכירה הוי מכירה טובה וצ"ל דלא כמו סברת הפ"י דהוי מוחזק והוי מחילה ואין צריך קנין וא"כ מתרץ קושיתו של הגאון הנ"ל דהא התוס' כתבו בב"מ ב"דף מ"ה ע"ב ד"ה לכשיהי' לי מעות החזירם לי ול"ד למשפנתא בלא נכיתא דהכא אם לא יפדה אין זה מלנה אלא מוכר אבל הכא (אם לא יפדה) משפנתא לעולם יכול לפדותו או הוא או יורשין נמצא דמה דהיורשין אין יכולין לפדותו אין זה הוי מוכר א"כ פריה שפיר אף אנו נמי תנינא וא"ל דימחול הבעל לעצמו קשה הא מצוי האשה למיעבד למשכון מקודם ואח"כ למחול דהוי מכירה טובה וא"ל הא באמת לא הוי מכירה דלא כסברת הפ"י הא לענין זה באם מתה האשה מקודם שפיר הוי מוכר דשייך גבי מחילה דהא הוי דהיורש אין יכול לפדותו דהא היורש מי הוא הבעל והאיה שייך לומר דהיורש דהיינו הבעל יפדה דהיינו דיהי' נותן מעות א"כ אדרבה זאת הוי עיקר המכירה דהא עיקר המכירה הוא שיעבוד חוב על הבעל וכיון דהבעל פורע נתקיים עיקר המכירה של השט"ח וא"כ כיון דהיורש אין יכול לפדותו דהיינו הבעל בנודאי הוי כמו מוכר ושפיר שייך בי מחילה ויכול להסתלק מדבר שלב"ל ולא מצוי הבעל למחול לנפשי: ואם נאמר כסברת הר"ן דבכתובה לא שייך שיעבודא דר"נ א"כ בנודאי לא מצוי למשכן דהא עקר טעמא דפ"י הוא מפח שיעבודא דר"נ.

אף לשיטת הר"ן קשה לפי ת' התוס' דימחול אחר שיגרשנה א"כ בנודאי שייך שיעבודא דר"נ כמו גבי שאר חוב וי"ל דהנה הרמב"ם פסק בהלכות אישות פט"ו דין א' האשה שיהרשית את בעלה אחר נשואין שיימנע עונתה ה"ז מותר.

וכתב הלח"מ א"נ דהכא אינה מחילה אלא שכ"ז שהיא אינה תובעת הוא פטור וכיון שכן הוא נותן הדין נותן כמ"ש הט"ז בחוה"מ סימן ט' גבי ריבית קציצה דלא שייך שיעבודא דר"נ כיון שאין פאן תביעה ה"נ לענין נידון דידן כיון שהדין נותן שצריך לתבוע אז לא שייך שיעבודא דר"נ וא"כ ה"פ שיעשה למחול תיקף קודם שיגרשנה והא דאין יכול למחול הוא מפח מתנה עמ"ש בתורה וא"כ נ"ז דלא תבעה האשה פטור וא"כ שפיר לאחר שיגרשנה מחול דהא לא שייך תו שיעבודא דר"נ ולפי מ"ש הפ"י צריך לתרץ פתירץ הראשון על קו' הגאון הנ"ל: עי"ל קושיות הגאון הנ"ל וגם קושיות הר"ן וגם מה שהקשיתי על פ"י דהנה לכאורה קשה אפילו בלא הא דשמואל דמוכר ש"ח וקזור

ומחלו מחל דהא הרמב"ם פסק מהלכות גירושין (פרק יט הלכה ט' ועיין שם במגיד משנה) אע"ג דהבעל אינו יכול לבטל הגט בע"מ מ"מ פשיטתו שניהם יכולים לבטלו מיהו דוקא פשהתנאי דבר שהוא בידו לקיימם וא"כ הכא הוי כמו חוב על תנאי כמ"ש המפרשים.

בפרק אעפ"י גבי מה שהשיב הר"י לר' אלי' וא"כ בידם לכשיתרצו שניהם שלא יהא חוב כלל מעיקרא מבטל מעיקרא כמו שם בקידושין ובגירושין דבטיל מעיקרא פיון דבידו שלא לגרשה וא"כ יבטל מעיקרא ומאי פריה הש"ס וא"ל דשפיר תזבין עכ"פ שאם תתאלמנ' תגבה הלוקח וזאת לא מצי לבטל פיון דבידו לא אפבר לקניי' התנאי שישמות הוא מקודם י"ל דהנה איתא בגיטין דף ט' פלוגתא דאביי ורבא אי פלגינן דיבורא או לאו ולאביי לא פלגינן דיבורא ונתבטל מפל וכל והש"ס פריה שם מר"נ שחזור בנכסים ואינו חוזר בעבד אלמא פלגינן דיבורא דאם לא הי' פלגינן דיבורא הי' חוזר ג"כ בעבד וכיון דכיון דחוזר לענן גירושין יכול לחזור ג"כ אם נתארמל' ויש לישוב דבאמת כתבו פתוס' לר"ט דהוי מתנה עמ"ש בתורה רק התקבלתי מהני וא"כ לא שנייה דחוזר שייבטל מעיקרו זאת לא מצי למיעבד דא"כ הוי מתנה עמ"ש בתורה אף קשה דהא מצי למיעבד שייכתוב מקודם פתובה אחרת ואם"כ יבטל התנאי דזאת לא הוי מתנה עמ"ש בתורה.

אף כמו כן קשה בתוס' דאמאי לא משגי אהך ק שיא דהוי מתנה עמ"ש בתורה דמקודם יכתוב פתובה אחרת ואם"כ ימחול ויש ליישב דהנה הפ"י הקשה דא"כ תהי' הפתובה השנית משועבדת מר"נ וי"ל דהנה איתא בש"ע חוה"מ דהנזותן לתבירו מתנה יכול להתנות שלא תהא משועבדת לב"ח א"כ ה"נ מצי למיעבד פן דהבעל יתנה בפתובה השנית ע"מ שלא תהא משועבדת לב"ח וא"כ מתורץ דלא מצי תוס' לשנויי אהך דהוי מתנה עמ"ש בתורה דמקודם יכתבו פתיכה אחרת א"ר קשה קושיות הפ"י דתהא הפתובה השני' משועבדת מדר"נ וא"ל דיתנה ע"מ שלא תהא משועבדת א"כ הוי כמו מכר פיון דאי אפשר למוחלו באופן אחרת הפתובה השנית אלא דיכתוב מקודם פתובה אחרת א"כ הוי כמו מכר ובמכר נתבאר בחוה"מ שם דאי אפשר להתנות דהא הדמים עכ"פ משועבדת א"כ ה"נ הכא ונמצא דמכח הך קושיא דתהא משועבדת מר"נ צריה הש"ס לומר הך דשמואל וע"ז שפיר משני הש"ס משום דשמואל ומתורץ קושיות התוס' ממעמד שלשתן דהא באמת יכול לבטל הפתובה השנית כמו דינא דהרמב"ם אף שתהא הפתובה השנית משועבדת מדר"נ ויכולה לסלקה בדמים לא שנייה מעמד שלשתן כמו דפסק מהר"מ אלשיך בסימן קכ"ו ס"ק ו' וס"ק י"א פיון דהמוכר אין מסלק עצמו לגמרי מן החוב לא תקנו מעמד שלשתן פיון דעדיין יש זכות להמוכר ומשו"ה פסק שם הש"ך בס"ק י"א דאין מעמד שלשתן יכול למוחלו דאם הוי מצי למוחלו לא הוי דינא דמעמ"ש כלל רק שישלוק עצמו לגמרי ואפשר דזהו פנונת ר"י בתירוצו דמעמ"ש אין מועיל בפתובה הוא מטעם דהא באמת יכול לחזור כמו דינא דהרמב"ם אף מכח שיעבודא דר"נ וא"כ יכולה לסלקו בדמים א"כ לא שנייה מעמד שלשתן גבי' כמו שמשמע בש"ך שם: ובאופן אחר י"ל הך קושיא דלמא יכתוב מקודם פתובה אחרת ואם"כ ימחול.

ובזוה יתורצו שאר הנושיות דהנה לכאורה קשה לפי סברת תוס' בב"ב דגם הלואה ע"פ ניקנית באגב מקרקע א"כ קשה מאי משני משום דשמואל דהא באמת צריך לכתוב לה פתובה אחרת א"כ יהא מקנה הפתובה שנית אח"כ בשלמא בלא סברת התוס' בב"ב ל"ק דיהא מקנה הפתובה השנית דהא אין אדם מקנה דשלב"ל אף אם אמרי' דגם הלואה ע"פ ניקנית קשה וא"ל דאין אדם מקנה דשלב"ל דהא פתב הר"ן בשם הרשב"א בנדריים דף ל' דתפשוט מהאומר שדה זו שאמפרנה לכשאקנה קנוי' לה דלא הוי דשלב"ל הואיל ובגידו השתא להקנות ה"נ הכא פינון דהשיעבוד על השני מתחיל השתא א"כ הוי בגידו ויש ליישב משום דבאמת הא אנו קי"ל דמנה אין פאן משפון אין פאן וכתב הרא"ש דכל חיוב האחריות הוא משום דמשעבד הגוף וממילא השיעבוד פדין נכסי דאינוש אינון ערבין לו.

וא"כ ממילא לא שייך לומר דיקנה השתא באגב מקרקע הפתובה השני' וא"כ פינון דשיעבוד הגוף אין יכול למוכרו כמ"ש ר"ת ובשלמא גבי שאר חוב א"ש דבתחלת השיעבוד נשתעבד הגוף וממילא נשתעבד אח"כ הנכסי' פדין נכסי דאינוש אינון ערבין לי' כמ"ש הפ"י בכתובות דף פ"ז פינון דמפח שיעבוד הגוף כופין לשלם וממילא נשתעבדו הנכסים אח"כ וכאן האייך שייך להתחיל ולומר דנשתעבד הגוף וכופין למאן נשתעבד הגוף אי ללוקח הא באמת שיעבוד הגוף אצל הלוקח ליכא ואי לאשה האייך מתחיל שיעבוד הגוף האייך יכולה האשה לכופה הא באמת הממון של החוב שני' אינו שלו רק של לוקח וגם בהרשאה אין יכולין להקנות זל"ז דממון שלא בא לידו אין יכול להרשות ונמצא דאי אמרי' דניקנית אי אפשר שיהי' החוב של הפתובה שני' יחול כלל א"כ דמי להא דאיתא בקידושין דף כ"ד גבי ע"מ שלא יהא לבעלה רשות בה דהדין דאין הבעל קנה הוא הטעם משום דאי אמרי' דיהי' נקנה להבעל גם האשה לא תהא קנתה דהא אתני פה ונמצא דבין פה ובין פה הבעל לא יהא קונה והוי הדין דהאשה קנתה והבעל לא קנה א"כ ה"נ הכא דאי אמרי' דהלוקח, יקנה לא יקנה כלל אפילו האשה דהא לא שייך להתחיל שיעבוד הגוף וא"כ קנתה האשה ולא קנה הלוקח וא"כ מתורץ דלא יכילנא לתרץ דמקודם יכתוב פתובה אחרת דא"כ תקשי יקנה גם הפתובה השנית באגב מקרקע דהא גם הלואה בע"פ ניקנית באגב וא"ל דהאייך יתחיל השיעבוד דהא באמת בשעת פתיבת הפתובה השני' עדיין לא מחלה הפתובה הראשונה וא"כ שפיר הוי מתחיל השיעבוד לאשה ואח"כ כשתמחול הפתובה הראשונה יחול המכירה.

ובזוה מתורץ הנושיות התוס' ממעמד שלשתן. דהא בלא"ה בלאו מלתא דשמואל מפח דינא דהרמב"ם יכול לבטל וצ"ל משום דהוי מתנה עמ"ש בתורה קשה הא פחוב לה מקודם פתובה אחרת וצ"ל דיהא מקנה הכת בה השני' בתורת אגב ע"ז משני שפיר דיכולה למחול הפתובה השני' משום דשמואל דהא הפתובה השני' לא הי' במעמד שלשתן.

ובזוה מתורץ הנושיות הרב הגאון הנ"ל דהגמרא מקשה שפיר אנו נמי תנינא הא יכולה למוכרו במעמד שלשתן וא"ל מפח דינא דהרמב"ם דהא היורש בנודאי אין יכול לבטלו דנעקר מעיקרא ובלא"ה הנושיות הרב הגאון הנ"ל לא קאי רק אי הפי' בתו' דכיון דלא הגיע זמן הפרעון לא שייך גבי מעמד שלשתן א"כ שפיר הנושיות אכן אם הפי' בתוס'

הוא כמ"ש הש"ך פ"ג ש"ה דב"ר עומד בספק כמ"ש הש"ך בסימן קכ"ו ס"ק א' א"כ מתוך קושייתו דהא השתא קאי ביה דאפילו אם מתה היא מקודם נמי יש לגבות דחשיב רק פירוש וא"כ בנודאי זכתה ולא הוי ספק פלל ושייך שפיר מעמ"ש ומקשה שפיר וא"ל אמאי לא פשוט מהאשה פגיעתן רעה לפי ה"א הא כתבו התוס' דבמנהו ומאיתים בנודאי הוי לוקח והכא הא אריא דלא הנה לה תוספות פתובה ובה מתוך מה שהקשיתי על פ"י מאי משני משום דשמואל הא יכולה לעשות למשכון אותה הפתובה ואח"כ למחלה י"ל דהא באמת מה שפתבתי לעיל א"כ יקנה הפתובה השני' הא יכול לעשות כמו שנתבאר בחוה"מ סימן קי"א להתנות ע"מ שלא תהא משועבדת אד אי מקנה לגמרי בתורת אגב לא שייך למימר דיהא מתנה כמו דלא מהני לר"מ ע"מ שאין לבעלה רשות בה וכתבו המפרשים הטעם פ"ג דהדין הוא מיד שזכתה האשה זכה הבעל אי אפשר להתנות משום דידה פידו משא"כ בשיעבוד דלא הוי קני' גמורה דיכול לסלקו להבע"ה בדים מהני תנאי משא"כ אי אמרי' דיקנה לו בתורת משכונא א"כ קשה הא מצי למיעבד פדינא דהרמב"ם וא"ל דהוי מתנה עמ"ש בתורה יכתוב פתובה אחרת מקודם וא"ל דימשכן פתובה האחרת נגד המשכון שפיר מהני תנאי ע"מ שלא תהא משועבדת לב"ח וא"כ צריך להקנות לגמרי הפתובה השני' על הפתובה השני' וע"ז שפיר משני משום דשמואל דאמר כו': ובה מיושב קושיות הפנ"י דהקשה הא"י מצי להקנות הפתובה מי איפא מדי דאילו השתא לא מצי להקנות ולקמ"י מצי להקנות וי"ל דה"פ דמצי למעבד פסברת הפ"י דימשכן אותה ובלא"ה מש עבד מפת דר"נ ואח"כ יכול למחול דשפיר יכול למחול דבר שלא בא לעולם וא"ל דיכולה למחלה ולומר דבטל התנאי פדינא דהרמב"ם ז"א דהא הוי מתנה עמ"ש בתורה וא"ל דיכתוב מקדם פתובה אחרת א"כ יקנה הפתובה השני' באגב מקרקע וא"ל אין אדם מקנה דשלב"ל פסברת הפ"י הא באמת השיעבוד של שני מאות זוז ג"כ השתא יכול להקנות וא"כ הוי כמו דינא דהר"ן בנדרים דף ל' וא"כ שפיר יכולה להקנות ע"ז משני שפיר משום דשמואל דאמר המוכר שט"ח כו' ויכולה למחול הפתובה השני' פ"ג דהקנ"ה הי' פדין אגב ולא מפת השיעבוד דמצי לאתנויי ע"מ שלא תהא משועבדת לבעל חוב ויכולה למחול הפתובה השני' ואח"כ לכתוב הפתובה שני' דלא שייך למוכרו פ"ג דלא שייך שיעבוד הגוף בהתחלה: וא"ל הא באמת רבא לא ס"ל בגיטין פלגינין דיבורא י"ל דהנה הגהת אשר"י פ"ב בגיטין דף ט' דיש חילוק בין גוף אחד לשני גופין דבגוף אחד גם רבא מודה דלא פלגינין דיבורא והכא דמי לשני גופין לגוף אחד ובפרט לפי מה שכתבו תוס' דיכולה מקודם לגרשה ולבטלה מקודם הגירושין דזה התנאי הוי פידו שלא לגרש ולבטלו אחר הגירושין גם לכשתתאלמן הואיל דלא פלגינין דיבורא.

ובה מיושב ג"כ קושיות הר"ן דנגד שיעבודא דר"נ שפיר שייך לעשות פסברת הרמב"ם ולהתנות בפתובה ע"מ שלא תהא משועבדת לב"ח ואם נאמר פסברת הפ"י דכתב ארשיות הר"ן דכיון דלא מצי למיזבן פדינא לא משועבד פלל דלא הוי מילי דמזדבנא פדינא ומשמעות הש"ס אי אמרינין דמילי לא משועבד אין יכול לכופו לזבן רק דהגרמא מקשה הא הוי מילי דמזדבנא פדינא א"כ י"ל קושיות התוס' דמקשים דנכתוב שטר א בשמ"י דאז לא מצי מחלה והכא ניחא כו' אבל בסמוך גבי היא שחבלה בבעלה קשה.

ולפי סברת ה"ל א"ש דהא איתא בגיטין בדרף מ"ו בתוס' ד"ה דמי חמרא לא קאמר וכתבו תוס' דמי חמרא הוי דשלב"ל כדאיתא בפרק האומר משקלי ובאמת דשלב"ל לא משוועבד קלל ומשו"ה פסק בחוה"מ דאם נשבע קודם שיקנה שיתן לבע"ח מאןחר השבועה דקודם שב"ל לא שייך שיעבוד א"כ בשלמא גבי בע"ח אחר פנין דהדין נותן דאי בעי נוטל לעצמו בעד המעות שפיר משוועבד לו משא"כ הבעל פנין דאין הבעל רשאי ליתול לעצמו בעד חוב דאסור להשעות כו' א"כ הוי דמשוועבד לו רק הדמים שייבוא מן השט"ח הזה והוי דשלב"ל ואין משוועבד לו וא"כ אי אפשר לכופו שתובין וכו'.

ובזה מתורץ קושיות התוס' מה קאמר אומדין הא שום אדם לא ירצה לקנות דכל לגבי בעל נודאי מחלה ומתורץ כמ"ש הפ"י דא"ל דאומדין דיבקש מהבעל שיקתוב שטרך בשמ"ל. אף קשה מה פריך הגמרא לעיל אף אנו נמי תנינא וא"א לזבין לכתובתה בטו"ה דהא התם בנודאי הבעל לא ירצה לכתובו בשמ"ל לענין שאם מתה היא מקודם תגבה הלוקח דהא אפסיד להבעל באם שלא תקנה הי' של הבעל.

ויש ליישב דהנה לכאורה קשה מאי קאמר הש"ס משום דשמואל הא הוי דשלב"ל ואין אדם מקנה דשלב"ל וא"ל הא איתא בפרק הפותב דאדם מוחל דשלב"ל דמסתלק מדשלב"ל הא הקא לא שייך זאת דהא פסק הש"ס בסימן ס"ו ס"ק קי"ד בשם הריטב"א דצריך למחול דוקא היורש ולא לפטור מעצמו א"כ הקא גבי מכירת שט"ח אי אמרי' דהטעם הוא משום דמסתלק עצמו מדבר שלב"ל דהפ"י הוא דאין רוצה לזכות א"כ הוי כמו נכסי הגר דפקע מעצמו ואין מוחל שום אדם דהדין הוא דאינו פטור מהלוקח וצ"ל דהנה איתא בש"ע סימן רי"א דאם אמר לאחר שב"ל אבל לאחר מיתה לא שייך שתמחול שאימת רוצה שתחול לאחר מיתה ובההיא שעתא אין ראוי שיחול דהא כבר מתה בשעה שראוי שתחול המחילה דהיינו לאחר מיתה וצ"ל דהא השתא בהא קיימינין דאפילו אם מתה מקודם נמי יחול ולא הוי דשלב"ל נ"ל: ויש ליישב דלפמש"ל לפי הא דרב אידי ב"א דמצי למיזבני לגמרי אפילו תמות היא מקודם שייך גבי מעמד שלשתן דהא לא שייך גבי דינא דהרמב"ם וגם אין הדבר עומד בספק ולא מצי למחלה: אף קשה לפי סברת הפ"י דמכירת הפתובה הוי דשלב"ל מאי משני הש"ס משום דשמואל הא מחילת פתובה הוי ג"כ דשלב"ל וא"ל הא אדם מוחל מדשלב"ל כדאיתא בפרק הפותב דמסתלק מדשלב"ל ז"א דהקא לא שייך זה דהא פסק הש"ס בסימן ס"ו ס"ק קי"ד בשם הריטב"א דגר שמכר שט"ח לאחר נאח"כ מת הגר דלא נפטר הלנה מן הלוקח רק פשפטרו המלנה או היורש ולא נפטר מעצמו א"כ הקא גבי מכירת הפתובה דמי להא אם אמרי' דמחילת האשה הוי מטעם דמסתלק עצמו מדבר שלב"ל דהפירוש הוא משום דאינו רוצה לזכות א"כ הוי כמו נכסי הגר דפקע לעצמו ואין שום אדם מוחל דהדין הוא דאינו נפטר מהלוקח בהכי וצ"ל כמו הדעה דאיתא בש"ע חו"מ סי' רי"א דאם אמר לאחר שב"ל שפיר קנה ומכאן מוכח הך דעה: ולפי תירץ הר"ן שתירץ על קושיא דהא משוועבדת מדר"נ דבכתובה לא שייך שיעבודא דר"נ כו' י"ל קושיות התוס' בד"ה ונאפילו מחלה לגבי בעלה כו' וא"ת הא נודאי אפסודי קח מפסיד דכי לא תמכור יגבה פתובתה אם תתאלמן או תתגרש כו' דהנה לכאורה קשה לר"י דס"ל קנין פירות קנין הגוף דמי ואם מכר הבן בחיי האב ומת הבן בחיי האב לא קנה לוקח וכי קתני מתניתין מכר הבן לא קנה הלוקח כו' דלא מת הבן בחיי האב דאיתי לידי דבן אבל מת הבן בחיי האב דלא

אתו לידי הבן כי מת האב נמי לית ליה ללוקח ופירש"י דמה מכר ראשון לשני פל זכות שתבוא לידו א"כ לפי סברת ר"י בנודאי פתובה לא מצי למחלה אע"ג דמת הבעל או גירש מקודם דהא קנין הפירות קנין הגוף דמי ובאמת בשעת מעשה לאחר הגירושין או לאחר מיתת הבעל לא מצי למחלה דהא לאח"כ שפיר משועבדת מדר"נ כמו שאר בע"ח וא"כ הוי כמו שם דמת הבן מקודם כיון דלא אתי לידי הבן מעולם ה"נ לא אתי ליד האשה מעולם דהא אח"כ הוי פשאר חייב דלא מצי למחלה והוי כמו שמתה האשה מקודם דלא מצי למכרה אפילו בלא תקנת אושא כיון דבשעת מעשה (דבעי דפסק קנין פירות דבעל) דהתחיל להיות שלה כבר מת האשה מקודם ולא בא לידה כלל מעולם והשתא הוי קנין פירות והוי קנין הגוף דמי ולא מצי למכרה ה"נ לא מצי למחלה השתא דהא הוי דשלב"ל דהא יש קנין פירות לבעל כמ"ש המל"מ וא"ל הא איתא בפרק הכותב דאדם מסתלק מדבר שלב"ל.

הא פתב הריטב"א והביאו הש"ך גבי גר שמת ומקודם מיתה מכר לא נפטר הלנה בכף דאין נפטר רק אם פטרו היורש או המוכר וא"כ בכאן פשמשלק הוי כמו נכסי הגר דנפטר ממילא כמ"ש שם.

וא"כ כיון ששכרה האשה מקודם לא נפטר הבעל בכף בהסתלקות לחוד ואלא דבאמת לאחר שגירשה אינו משועבדת רק כפי שמגיע לב"ח ולא כפי טובת בת הנאה דהא לאחר הגירושין הוי ממון גמור אבל מה שיותר מן החוב אע"ג דבטובת הנאה אין שנה למכרו השתא רק כפי הדמים שמגיע לב"ח מ"מ אין משועבדת כיון דהשתא הוי ספק ולא שייך שעבודא דר"נ ומתורץ קושיות התוס' דנגד החוב אין יכולה למחלה ומתוך מה שפתבתי דדוקא בהתקבלתי מהני מחילה בכתובה מתורץ קושיות הש"ך בסימן ל"ט על הרי"ף על מ"ש הרא"ש דמתוך דברי רב אלפסי משמע דהא דאמרי' דלא אמרינו עידיו בכתומיו זכין לו אלא היכא דמטא לידו אינו כשוכר א"כ אמאי הדין דמצא שוכרין ה"ז לא יחזיר דדלמא כתובין הי' ונמלה עליהן שלא ליתנו וי"ל דהנה הקשה רש"י (רש"ל) מה משני משום דשמואל דאמר המוכר שט"ח ונחור ומחלו מחול דלמא לותה מקודם דלא שייך מפח מחילה משום שיעבודא דר"נ וי"ל משום דהא ע"כ איירי דכתב התקבלתי דבלא"ה לא מצי למחול הפתובה א"כ אי אמרי' דמחילה לא הוי מחילה א"כ הוי כמו לנה ולנה (דהא פסק הדמים דיכול לחייב עצמו באודייתא) ואין דין קדימה במטלטלין ואם קדם המאן ונתפס הוי תפיסה דהא איתא בש"פ סימן ק"ד סעיף ג' מיהו אם תפס שטרות אפילו כי לא הוי כתפס משום דאין זה מקרי קצב וגבה משא"כ בכאן דהוי כאלו נתחייב המלנה להלנה בזה שפתב התקבלתי ובנודאי הלנה עצמו שייך גבי תפיסה והוי כמו שקדם וגבה אף צ"ל דהא דפסק בש"ע סימן פ"ו סעיף ה' ואם אחר שנתחייב לראובן הלה ופרע לשמעון חייב לפרוע לראובן פעם אחרת צ"ל דאיירי דהקנה לבע"ח הראשון מטלטלין אגב מקרקע והוי כמו קרקע דהוי דין קדימה ואם קדם ותפס מפקינן מינ' וכה"ג צ"ל בתי' תו בכתובות דלא מצי למחלה מפח שיעבודא דר"נ ארי"ג"כ דהקנה אצלו מטלטלין אגב מקרקע ומשו"ה א"ש דאם לא אמר תנו אין נותנין דא"ל דחייב לאחר מקודם דלא מצי למחלה ומשום מה פטור הבעל משום התקבלתי דהוי כאלו חייב המלנה להלנה והוי כמו לנה ולנה ואם תפס דמהני וא"כ הוי כמו שהאשה רוצה לחייב לבעלה והוי כמו שגם האשה נשתעבדת לבעלה מפח שיעבודא דר"נ וא"כ

בְּנוֹדָאֵי בְּעֵינוּ מְטָא לִידְנָי דְּהָא נְגַד שְׁיִתְחַיֵּיב עֲצָמוּ בְּנוֹדָאֵי בְּעֵינוּ מְטָא לִידְנָי וְכָל כְּפָה דְּלָא מְטָא לִידְנָי לָא זְכָה דְּדוֹנְקָא נְגַד הַמְּחִילָה שְׁיִיף לֹמַר דְּאִין צְרִיף שְׁיָבוּא לִידְנָי.

וּבְזָה מִיְנֻשְׁבֵי קִנְשִׁיּוֹת הַתּוֹס' בַּב"מ דָּף כ' דְּמִקְשָׁה שְׁם תּוֹס' בַּד"ה שׁוֹבֵר בְּזַמְנוֹ טוֹרְף וַא"ת וְנִיחֻוּשׁ דְּלָמָּא זַבְנָה הַכְּתוּבָה בְּיוֹם שְׁנוֹכְתָב הַשׁוֹבֵר דְּהַשְׁתָּא ל"ל עַדִּי בְּחַתוּמָיו זְכִין לֹו וַי"ל דְּהָא בְּאַמַּת אֵי לָא מְכַר לְאַחַר לְדַעַת הַרִי"ף דְּשׁוֹבֵר זְכָה אֶפְּיֵלוּ לָא מְטָא לִידְנָי אִין יְכוּל לְחַזְרוּר אֶפְּיֵלוּ בּוּ בְּיוֹם אַע"ג דְּבְעֵינוּ מוֹכַח מִתּוֹכּוּ דְּכְמוּ דְּהִדִּין הוּא אֵי אֶמְרִי דְּשְׁנֵי יוֹסֵף בְּן שְׁמַעוֹן הַדְרִים בְּעִיר אַחֲרַת מוֹצִיאִין שֵׁט"ח עַל אַחֲרִים וְלָא חִיִּישִׁי לְנִפְּיֵלָה וְהוּי הִדִּין דְּקִטְנָה לָא מְצִי לְגַרְשׁ אֶבֶל גְּדוּלָה מְצִי לְגַרְשׁ אַע"ג דְּאִין מוֹכִיחַ מִתּוֹף הַשְּׁטֵר מ"מ כִּינּוּ דְּלָא חִיִּישִׁי לְנִפְּיֵלָה וְהַגְּדוּלָה מוֹצִיא הַגֵּט וְהוּי כְּמוֹ שְׁמוֹכַח מִתּוֹף הַשְּׁטֵר כִּינּוּ דְּאִין צְרִיף לְעַדִּים רַק מִיָּד שְׁמוֹצִיא הַשְּׁטֵר הַגֵּט בְּנוֹדָאֵי הַגְּדוּלָה מְגוֹרְשֵׁת א"כ ה"נ הָאִשָּׁה לָא מְצִי לְחַזְרוּר אֶפְּיֵלוּ בּוּ בְּיוֹם מְשׁוּם דְּאִם תִּרְצָה לְחַזְרוּר בּוּ בְּיוֹם (וְהַעֲדִים) וְהַבְּעַל מוֹצִיא הַשׁוֹבֵר אַז הוּי כְּמוֹכַח מִתּוֹכָה דְּהָא אָנוּ רוֹאִין הַשׁוֹבֵר וּמַמ"נ לְכַתְּוֵב הַשׁוֹבֵר וְאִימַת שְׁפַתּוֹב לָא מְגַרְעַת הַחֲזָרָה אִימַת שְׁיִכְתְּוֵב וּמַמ"נ מַה שְׁחֻזְרוּר קוֹדֵם הַכְּתִיבָה לָא מְהִי דְּהוּא נְתַרְצָה בְּכַתִּיבַת הַשׁוֹבֵר אַח"כ וְהַחֲזָרָה שֶׁאֵח"כ אִין נ"מ לָהּ לְאַחַר הַכְּתִיבָה אִין בְּיָדָהּ לְחַזְרוּר וְהוּי כְּמוֹ שְׁמוֹכַח מִתּוֹכּוּ דְּבִשְׁלָמָא אֵי מְכָרָה לְאַחַר שְׁפִיר הוּי אִינוּ מוֹכַח מִתּוֹכּוּ דְּדִילְמָא מְכָרָה קוֹדֵם כְּתִיבַת הַשׁוֹבֵר וְאַח"כ אַחַר הַמְּכִירָה כְּתִיבָה שׁוֹבֵר מִשָּׂא"כ נְגַד הָאִשָּׁה עֲצָמוּ דַּמַּמ"נ הוּי מְחִילָה טוֹבָה וְהוּי כְּמוֹ שְׁמוֹכַח מִתּוֹכּוּ וַא"כ לְפִי דַעַת ר"י דַּס"ל קִנְיָן פִּירוּתָּהּ פְּקִנְיָן הַגּוֹף דְּמִי וּמִשׁו"ה כִּי מִתְּהַבֵּן בַּח"י הָאֵב אִינוּ מְכִירָה כִּינּוּ דְּלַח אֲתִי לִידְנָי רַק כִּי מִתְּהַבֵּן בְּחִי הַבֵּן הוּי מְכָר דְּמַה מְכָר כָּל זְכוּת שְׁתְּבוּאָה לִידְנָי א"כ בְּכָאן לָא הוּי מְכָר כָּלֵל אִם נִכְתָּב שׁוֹבֵר אֶפְּיֵלוּ בּוּ בְּיוֹם דְּכִינּוּ דְּהָאִשָּׁה בְּלֹא הַמְּכָר אִינָה יְכוּלָה לְגַבּוּת אֶפְּיֵלוּ לְאַחַר הַגְּרֻוּשִׁין א"כ הוּי כְּמוֹ שְׁמַת הָאִשָּׁה מְקוֹדֵם דְּלָא בָּא לִידְנָי הָאִשָּׁה מְקוֹדֵם ה"נ הָא לָא בָּא לִידְנָי הָאִשָּׁה כָּלֵל דְּהָא כְּבָר נִכְתָּב בּוּ בְּיוֹם שׁוֹבֵר וְלָא מְצִי לְגַבּוּתָהּ וְלָא שְׁיִיף כָּל זְכוּת שְׁתְּבוּאָה לִידְנָי מְכָרָה וּכְמ"ש הַמַּל"מ דְּגַם בְּמַעוֹת שְׁיִיף הֵף פְּלוּגְתָּא דְּקִנְיָן פִּירוּתָּהּ אִם פְּקִנְיָן הַגּוֹף דְּמִי אִו לָא: וְלְכַאֲרָה מַה שְׁהַקְשָׁה הַתּוֹס' בְּכָאן מַכַּח דִּינָא דְּגַרְמִי וְאַפְּיֵלוּ אִם נִימָא דְּבְכָאן פְּטוּר מַכַּח דִּינֵי דְּגַרְמִי דְּהוּי גּוֹרֵם דְּגוֹרֵם וּמַכַּח דְּבָר הַגּוֹרֵם לְמִמּוֹן מ"מ יְהֵא חִיִּיב מַכַּח הָא כִּינּוּ שְׁכַתְּבַת הַתְּקַבְּלָתִי מִמִּילָא הוֹדְעָתָּ בַע"ד כְּמַאָה עֲדִים וְהִיכָא דְּמִשְׁתַּרְשׁ כְּתִיב הַשְּׁי"ף דְּחִיִּיב אֶפְּיֵלוּ הִיכָא דְּפְטוּר מַכַּח שְׁגוֹרֵם לְהִזִּיק רַק דְּבַמָּה יִתְחַיֵּיב כִּינּוּ דְּלִיכָא שְׁטֵר דְּהָא לָא בָּא לִידְנָי הַלּוֹקֵחַ הַשְּׁטֵר שְׁכַתְּבַת הַתְּקַבְּלָתִי רַק לִידְנָי הַבְּעַל אִף אִם נִימָא כְּמ"ש הַב"י בַּש"ע חו"מ סִימָן ל"ט סְעִיף יָד חִיִּיב עֲצָמוּ לְשִׁנְיָיִם בְּקִנְיָן אִף אִם נִימָא פְּסֻבְרַת רַב אֶלְפָּסִי דְּעַדִּי בְּחַתוּמָיו זְכִין לֹו כִּינּוּ דְּהוּי מְחִילָה אִין צְרִיף שְׁיָבוּא לִידְנָי אֶבֶל שְׁיָהָא חִיִּיב לְשַׁלֵּם לְהַלּוֹקֵחַ ע"ז לָא נְאָמַר עַדִּי בְּחַתוּמָיו זְכִין לֹו אִף קִשְׁיָה הַאִיף שְׁיִיף עַדִּי בְּחַתוּמָיו זְכִין דְּהָא הַטַּעַם זְכִין לְאָדָם שְׁלֹא בְּפִנּוּ וְהַרְשָׁפָ"א כְּתִיב בְּחִידוּשִׁי דְּהָא דְּאָמַר ר"נ הַמְּגַבִּיָּה מְצִיאָה לְחַבְּרִי לָא קִנְיָה חַבְּרִי הוּא מְשׁוּם דְּחַב לְאַחֲרִים שְׁאִין צְרִיף לְהַקְנוֹתוֹ דִּיכּוּל לְזַפּוֹת בְּלֹא הַדַּעַת שְׁלֹו א"כ הִכָּא לָא מְהִי תוּ זְכִי דְּהוּי כְּתַפְּס לְאַחַר בְּמִקּוֹם שְׁחַב לְאַחֲרִים דְּלָא מְהִי לְזַכּוֹת בְּשְׁבִילֹו.

אִף קִשְׁיָה בַּב"מ דָּף י"ט גְּבִי ש"מ אִימַת לְדַשְׁמוּאֵל דְּהָא אַעפִּי"כ מְחַמַּת שְׁיַעֲבוּדָא דַּר"נ חִיִּיב וַי"ל דְּבְאַמַּת לָא חִיִּיב מַכַּח דִּינָא דְּגַרְמִי דְּהוּי רַק גּוֹרֵם לְגוֹרֵם רַק דִּיהָא חִיִּיב מַכַּח אֲשַׁתְּרַשׁ. אִף מַמ"נ אִם אֲמַת דְּקִיבֵל פְּטוּר וַע"ל דִּיכּוּל לְמַחְוֵל בְּלֹא הַתְּקַבְּלָתִי אִף מַכַּח

מתנה עמ"ש בתורם פטור כ"ז שלא תבע פדפסק הרמב"ם גבי עונה וא"כ לא שייך דינא דר"נ פיון דאינו חייב רק ע"י תביעה כמ"ש הט"ז א"כ שפיר אם אמרי' ד יכול לסלק מדשלב"ל ל"ק הא הוי מתנה עמ"ש בתורה ולא שייך התקבלתי דהא בעינין דלסלק נותנו י"ל אם מסלק עכ"פ פטור בלא תביעה וא"כ לא שייך דינא דר"נ פיון דבעי תביעה כמ"ש הט"ז גבי שוחד וא"כ שפיר מפת התקבלתי פטור או מפת דהוי הודאת בע"ד כמאה עדים פיון דלא שייך דינא דר"נ: ב"מ דף י"ט ע"א תוס' ד"ה שובר בזמנו טורף וא"ת וניחויש דלמא זבנה בו ביום וי"ל משום דבאמת נגד האשה עצמה בנודאי הוי פמוכח מתוכו רק נגד הלקוחות ובאמת לפמ"ש הפי בשם המהרש"א הא קא שמפסיד לבעל בנודאי תקנו פירא דפירא לבעל א"כ באמת היכא דמחל ואם לא מכרה הוי פטור הבעל מגיע לו פירא דפירא וקו' הפ"י דמקשה מאי פריה לזבין לגמרי י"ל משום דאם אמר מהיום לכשארצה הוי פנוכסים שאין יודעין לבעל דהא קא ג"כ כ"ז דלא מכרה אין יכול הבעל לכופה למכרה וא"כ מיז שמכר להנחבל זכה הבעל והוי כמו שמכר מקודם שידע לבעל ואפילו אם מכר לאחר מ"מ זכה אחר בשבילו אם נימא דהתופס לבע"ח במקום שחב לאחרים זכה אף פיון שמחל ואפשיד לבעל אי לא מכר הוי זכה מפת מחילה ושפיר מגיע לבעל.

והנה איתא במסכת פתובות דף ס"ט ע"א עשור נכסי הוי יורש דיתומים ולמאי נ"מ דאין צריכין שבועה פיון דלא טענינו בשבילו דלא הוי כבא לפרע מנכסי יתומים וא"כ האיהו ניחויש דלמא כתב ליתן ולא נתן עד תשרי הוי פרי ושפא פרי עדיף וא"ל אנו טענינו להו דהא עיקר החוב הוי רק ללקוחות דהא קודם שמכר הוי מחילה טובה וא"ל דנ"מ למעותיו דהא המעות הוי של בעל ואין מגיע לו רק אם יתגרש כפי הדמים שנטל א"כ אין חייב רק הדמים שנטל וכיון דאין צריף לשלם רק הדמים שנטל ממילא מהימן לאשה דהא הדמים שנטל צורף לשלם כמ"ש התוס' בד"ה ש"מ איתא לדשמואל דלא חיישינו בהכי לקנוניא: ומה שקשה אם פתבה לו התקבלתי א"כ זכה הבעל י"ל משום דבעינין מוכח מתוכו וכאן לא מוכח מתוכו דלא מוכח מתוך הפתובה מי הוא הלוקח ואפילו למ"ד עידי מסירה עידי מסירה לא הי' יודעין בשעת מעשה וכדאמרי' בגיטין עדי מסירה הא לא יודעין באיזה מגרשה ולפ"ז יכולנא לומר דגם לר"א אין מתחיל הגט וגם במקר רק משעה שמוכח מתוכו רק דהפ"י הוא בכתובות דלא הי' פלל עדי מסירה רק דגם ר"א מודה דבדיני מקח וממכר סגי בעדי חתימה משום דהודאת בע"ד כמאה עדים דמי וא"כ מי שנקתב לו ראשון קנה ראשון אע"ג דאינו מוכח מתוכו ולא זכה עד שמוכח מתוכו מ"מ בכתיבה שפתבו לשני לא שייך הודאת בע"ד כמאה עדים משום דחייב לראשון וא"כ לא קנה ומשו"ה יחלקו וא"כ גם בהתקבלתי דכתב האשה לבעלה לא שייך לומר הודאת בע"ד: מה שמקשים התוס' בב"ב דף קל"ט ע"ב י"ל משום דהנה לכאורה קשה לפי מה דאיתא במסכת ב"מ דטובת הנאה אינו ממון ולא שייך שום קנין משמע מפירש"י דלא מהני רק כמו דאפקיר לי' א"כ מאי פריה ויתבן לגמרי הא קנין חזקה לא מהני כמ"ש בספר בית יעקב פיון דהוי הפירות לבעל ושאר קנינים לא מהני דהא ל"ל רק טובת הנאה דהא אינו שלו אם לא מכר לא חייב פלל הבעל דירוש וצ"ל דס"ל דטו"ה ממון א"כ מיושב קושיות התוס' דהא פיון דלא מצי למוכרו רק לגבות חובו ופריעת ב"ח לא הוי ממון פלל דהא פסקינן גבי מודר הנאה ופורע חובו.

ובזה מְיַנְשֵׁב קוֹשֵׁי תוֹס' ב"מ דף י"ט ע"א ד"ה שוֹבֵר בְּזַמְנוֹ טוֹרֵף פִּינּוֹן דְּלִגְבֵי הָאִשָּׁה
עֲצָמָה מְהִי הֵךְ שׁוֹבֵר פִּינּוֹן שְׂפָכֵר נִכְתָּב א"כ הָיִי רַק טוֹבֵת הַנָּאָה וְלֹא חָל כָּלֵל קִנְיָן מְמוֹנָא
כַּנ"ל ועי"ל קו' תוס' ב"מ דְּהִנֵּה הַש"ךְ פְּתַב דְּבַעֲיָנָן קוֹדֵם מְסִירַת הַשְּׁטֵר וְאַח"כּ הַפְּתִיבָה
דְּקִנְיָ לֵךְ אִיהוּ וְכָל שְׂעִבּוּדָא וְלֹא ב"א א"כ בְּכָאן שְׂפָאָמַת אִם לֹא מְכַר הָיִי מְחִילָה טוֹבָה
וְאִין יָכוֹל לְחַזֵּר א"כ קוֹדֵם שְׂפָתָב לֹו קִנְיָ לֵךְ אִיהוּ וְכָל שְׂעִבּוּדָא הָיִי הַשְּׁטֵר אִינוּ פְּלוּם
וְלִיכָא בּוֹ כָּלֵל שְׂעִיבּוּר הָא הַבְּעַל פְּטוּר מִכְתוּבָה וְא"כ אִימַת הוּא הַשְּׁטֵר טוֹב רַק לְאַחַר
שְׂיִכְתוּב קִנְיָ וְלֹא מְשַׁכַּחַת בְּלִתִּי ב"א וּמְיַנְשֵׁב וְשִׁפִּיר מְשַׁנֵּי עֲדִיו בְּחַתוּמֵי וְזָכִין לֹו אִךְ
קָשָׁה מְאִי קְאָמַר הַש"ס חִיּוּשֵׁינָן לְפָרְעוֹן וְלִקְנוּנְיָא הָא יָכוֹל לֹוּמַר דְּעֲדִין לֹא בָּא לִידּוֹ אִךְ
עֲתָה מְצוּנָה לִיתָן לֹו א"כ לֹא טְעֵנִין לִיתְמֵי פְּרַעְתִּי וְגַם לְלִקְוֹחוֹת הָא כ"ז דְּלֹא בָּא לִידּוֹ לֹא
הִי חִיּוּב כָּלֵל וּבִידּוֹ שְׂעִיבּוּדָא שְׂלֹא לִיתָן כְּמוֹ דְּהִדִּין בְּכְתוּבוֹת דָּף ס"ט וְעֲתָה אַעפ"י שְׂהוּא
פְּרַעְוֹן מ"מ נִתְחַיֵּב הַשְּׁתָא עפ"י עֲדִי מְסָרָה מְחַדָּשׁ דְּאִפִּילוּ שְׁטֵר שְׂנַמְחַל שְׂעִיבּוּדוֹ אִם
נִמְסַר מְחַדָּשׁ לְפָנֵי עֲדִין לְמ"ד ע"מ פְּרַתִּי וְא"כ הַשְּׁתָא אִין נ"מ וְהָיִי כַּא"י אִם פְּרַעְתִּיהֵךְ
דְּחִיּוּב פִּינּוֹן דְּאַנּוֹן לֹא טְעֵנִין לְלִקְוֹחוֹת.

וְיֵשׁ לְיַנְשֵׁב דְּמִשׁוֹ"ה אָמַר הַש"ס חִיּוּשֵׁי לִקְנוּנְיָא ר"ל דְּדִלְמָא אִינוּ רוּצָה לְחִיּוּב עֲצָמוֹ כָּלֵל
אִךְ קָשָׁה הָא הַפ"י פְּתַב בְּכְתוּבוֹת דְּהָא דִּיכּוֹל לְחִיּוּב בְּהוֹדָאָה דְּאַנּוֹן סְהִדֵי דְּגָמַר וּמְקַנְהָ
כָּלֵב שְׁלָם וְנִמְצָא דְּלַעֲנִין מְשׁוּעָבְדִים לֹא שְׂיִיךְ לֹוּמַר דְּגָמַר וּמְקַנְיָ דְּהָא לִיתָן כָּאֵן שְׁטֵר.

וְא"ל דְּהָא ב"מ אָמַרִי דְּחִיּוּב עֲצָמוֹ בל"ה י"ל דְּדָמִי לְתוֹפְסֵי לַב"ח בְּמְקוֹם שְׂחָב לְאַחֲרֵים
כַּמ"ש הַרְשָׁבֵ"א בְּקִידוּשֵׁין וִי"ל עַפְמ"ש הַש"ךְ בְּסִימָן פ"א דְּלֹא טְעֵנִין מְשֻׁטָה הוּא הַטַּעַם
מִשׁוּם דְּכִינּוֹן דְּאִינוּ שְׂלוֹו ה"נ אִינוּ שְׂלוֹו לֹא טְעֵין מְשֻׁטָה.

ובזה מְיַנְשֵׁב מַה דְּלִכְאוּרָה קָשָׁה מְאִי פְּרִיךְ גְּבִי שׁוֹבֵר וְלִיחַשׁ דְּלִמָּא פְּתַב לִיתָן בְּנִיטוֹן וְלֹא
נָתַן כּו' הָא שָׁם פִּינּוֹן דְּבַעֲיָנִין הַתְּקַבְּלִיתִי וְלֹא חִיּוּשֵׁי לִקְנוּנְיָא כַּמ"ש הַתּוֹס' דְּלִרְב אָסִי לֹא
חִיּוּשֵׁי לִקְנוּנְיָא אָבֵל בְּאָמַת קוֹשֵׁי תוֹס' מְיַנְשֵׁב דְּהַש"ס צ"ל לִקְנוּנְיָא הוּא מִשׁוּם
דְּבַלֵ"ה לֹא טְעֵנִין לְלִקְוֹחוֹת.

ובזה מְיַנְשֵׁב הָא דְּלֹא חִיּוּשֵׁי ג"כ לְאַבְיֵי דְּלִמָּא הַתְּנָה ע"מ שְׂתַתְּנוּ לִידּוֹ וּבְאָמַת אִין טוֹעֵנִין
לְלִקְוֹחוֹת כּוֹן אִךְ דְּקָשָׁה דְּנִיחּוּשׁ לִקְנוּנְיָא וְזֵה שְׂפָתָבוֹ תוֹס' דְּלֹא חִיּוּשֵׁי לִקְנוּנְיָא: מַה
שְׂהַקְשָׁה תוֹס' ב"מ דף י"ט תוס' ד"ה שׁוֹבֵר בְּזַמְנוֹ כּו' וִי"ל לְפִי הַטַּעַם שְׂל הַש"ךְ בְּסִימָן
ר"ב סְעִיף ב' פְּתַב הַש"ךְ דְּאִין חֲצִירוֹ קוֹנָה אֵלָא פְּשֵׁהוּא כְּבָר חֲצִירוֹ וּמִשׁוֹ"ה בְּעֵינֵן
דְּלִמְסוֹר שְׁטֵרוֹ פִּינּוֹן דְּשְׁטָרָא מְקַנְהָ לְהַשְׂעִיבּוּד בְּעֵינֵן דְּלִהָיִי מְקוֹדֵם וְלֹא ב"א כְּמוֹ גְּבִי
חֲצַר דְּהוֹנָא דְּמָיָא לְחֲצַר בְּזֵה דְּהַשְּׁטֵר מְקַנְהָ הַשְׂעִיבּוּד כְּמוֹ חֲצַר: וְהִנֵּה י"ל לְפַמ"ש לְעִיל
לְיִשָּׁב הָא דְּלֹא מוּקִי בְּמַעַמַד שְׂלִשְׁתָּן נְמִי דְּפִלְיָי אִי מְצִי מְחִיל מִשׁוּם דְּהִנֵּה הַרְאָב"ן פְּתַב
דְּהִיכָא דְּאִין לֹו לְשָׁלָם לֹא מְצִי מְחִיל וְהִנֵּה הַתּוֹמִים הַקָּשָׁה מְהָא דְּקִידוּשֵׁין עָלִיו דְּמִשְׁמַע
דְּלֹא סְמִכָה דְּעֲתָה דְּהָיִי מְחִילָה אַע"ג דְּאִין לֹו לְבַעַל לְשָׁלָם וִי"ל מִשׁוּם דְּהִנֵּה בְּאָמַת טַעְמָא
דְּהַרְאָב"ן דְּהָא הָיִי הַשְּׁתָא שְׂעִיבּוּדָא דְּהָא מְזִיק לֹו בְּמְחִילוֹת שְׁטָרָא וְנִתְחַיֵּב לֹו וְאִפִּילוּ
כְּאוֹ ב"א מ"מ מְשַׁמַּע מְכְתוּבוֹת דָּף ע' דְּגְבִי קוֹנָם רַק הוֹאִיל דְּמִן הַדִּין קוֹנָם מְפָקִיעַ מִיַּדִּי
שְׂעִיבּוּד הָא לֹא אִפִּילוּ ב"א נְמִי וְא"כ יֵשׁ לְטְרוּף דְּזֵה הָיִי טַעְמָא דְּהַרְאָב"ן אִךְ גְּבִי
שְׂעִיבּוּדָא דְּר"נ גּוּפָא קָשָׁה אִמְאִי אִינוּ יָכוֹל לְמַחוּל הָא הָיִי מְטַלְטְלִין וְצ"ל מִשׁוּם דְּאִינוּ
יָכוֹל לְסַלְקוֹ וְא"כ גְּבִי דִּינָא דְּגָרְמִי דְּהָיִי מְזִיק וּמְזִיק שְׂפִיר יָכוֹל לְסַלְקוֹ בְּקַרְקַע פְּדִין

דנזיקין יכול לסלקו בקרקע אפילו א"ל מעות וא"כ שפיר אינו יכול למחול אף באמת
הוי חלוק דהוי פלוגתא או פספ או מיטב והסוגיא דקידושין קאי כמ"ד ר"ה בר"י דכל
מילי מיטב וא"כ שפיר נ"מ אף הא ראב"ן פסק כס' ר"ת דבעיניו דוקא פספ וא"כ אין
נ"מ ושפיר פסק ראב"ן מפח שיעבודא דר"נ והנה עוד יש לומר דדוקא אפילו למ"ד
דיכול לסלקו בקרקע אפילו א"ל מעות מ"מ הא הש"ך מביא בח"מ סימן צ"ה דעת
הראב"ד דבעיניו דוקא דהיא דתבעו למלאות התפירות צריף דוקא למלאות התפירות
וא"כ מ"ה לא מצי למחול בשיעבודא דר"נ במעמד שלשתן דאפילו אם א"ל מעות דהא
הפוסקים פתבו הטעם דאם יש לו במקום רחוק דלא מצי א"ל הנחתה לה מקום לגבות
משום דכמו דאם הוי אצל לנה לא מצי לסלקו ממקום אחר ה"נ לא אמרי' אין טורפין
משועבדים במקום שיש נכסים בנ"ח בכה"ג וא"כ בכאן שפיר לא מצי לומר הנחתה לה
מקום לגבות דכיון דצריף ליתן לו דוקא חוב זה דהוי כמו למלאות התפירות כיון דאם
יגבה מחוב זה הוי ממילא היזק אף דהוי הטעם לפמ"ש דלא הוי מטלטלין דלוקח וכאן
לא שריף זה במלנה בשטר דהא נ"מ דעכ"פ תו לא מצי לגבות ממשעבדי ומזמן מוקדם
רק מהשתא ומב"ח וא"כ שפיר נעשה מטלטלין דלוקח ומ"ה שפיר מצי למחול אף
במעמד שלשתן דהוי מלנה ע"פ וליפא נ"מ בין מוקדם להשתא וא"כ שפיר לא הוי
מטלטלין דלוקח וס"ל להתוס' דניזק ג"כ (אין) מצי לסלק בקרקע אפילו יש לו וא"כ
שפיר נ"מ והנה משמע מב"ק לכאורה דבלוקח לא אמרי' אין טורפין כמו ביתומים רק
מן הזיבורית וכתב התומים הטעם משום דנכסי דאינש אינון ערבין לו אף ואם אמרי'
דגם בב"ק הוי הטעם משום דבאמת קנה עדיות באחרונה רק דאמר דלא ניחא לי' ואמאי
לא מצי א"ל דאפסיד לי' עכ"פ מבינונית במה נשקנה באחרונה וא"כ מ"ה שפיר שם טריף
הא בלא"ה אפשר דבאמת אין טורפין מן הלוקחות רק בזיבורית וא"ש: והנה דכתב
התומים הטעם אפילו הוי ביז אחרים מ"מ קודם גבי' הוי של היורשין והנה באמת הוי
עיקר הטעם משום דב"ח מכאן ולהבא הוא גובה משום דיכול לסלקו משא"כ היכא דאין
יכול לסלקו וכמו דאיתא בגיטין לענין קונמות מפקעין מדי שיעבוד:
מסכת
בבא מציעא בגמרא דב"מ דף ב' בסוגיא דולחזי זוזי ממאן נקט כתב הרב אלפס דמסתבר
לן האי דקתני שנים או חזין וכו' לאו אכילה דמלתא קאי אלא אמציאה לחוד אבל במקח
וממכר בדאיתא ביז המוכר בדאיתא בברייתא משו"ה אמר ולא ידע וכו' והקשה הרא"ש
לרב אלפס דגרס ולא ידע ומתוך כך הוצרך לדחוק ולומר שנים או חזין דמתני' לא קאי
אמקח וממכר קשה טובא דמה דוחקא דבעל הגמרא לאפוקי מתני' ממשמעותי' ומתוך
זה הוצרך למימר ולא ידע לוקמי' כפשט' דשנים או חזין קאי אכילה מתני' ואף ידע נמי
אינו נאמן כיון דאין מקחו בידו.

ונראה ליישב דהנה לכאורה קשה אפילו אין המקח ביז המוכר פריף שפיר דאיתא
בחזו"מ סי' פ"א אמר לחבירו מנה לי בידך א"ל בפני עדים הן למחר אמר תנהו לי
והשיב משטה הייתי בך נאמן וצריף לשבע שפוננתו להשטות בו וכתב הסמ"ע בשם רב
סעדי' פלומר נשבע דאינו חייב לו ושפיון להשטות בו אע"ג דאם אין חייב לו אינו יכול
לחייב עצמו בהודאתו אפילו לא כיון להשטות כמו דאיתא בסימן מ' לאותן דפליגי על
הרמב"ם מכ"מ כיון שאם לא הי' פוננתו להשטות בו לא הי' מאמינים לו שאינו חייב לו
ואמרי' דהודאת בע"ד כמאה עדים ומפני מה מאמינים לו משום דטען דכוננתו להשטות

ולא האמינו לו שפינון להשטות בלא שבועה לפיכך צריף לשבע שפוננתו להשטות וא"כ פריף הגמרא שפיר פינון דאותו עד מחייב לשפנגדו שבועה דאוריין ואע"ג שהוא נשבע דחציו שלו מכ"מ מפני מה האמינו לו דחציו שלו משום דטען פולה שלי דאם הי' טוען דחציו שלו הי' הדין פמבואר בסיפא פא זה נוטל ג' חלקים וכו' וכינון דעיקר הימנותי דטען פולה שלי לפיכך צריף לשבע שפולה שלו וכל, פמה דלא נשבע לא יהא נוטל רק רביע פדאימא בסימן רס"ז סימן י' בהגהה ויש ליישב דהנה הש"ך פתב בפשם הר"ן בסימן צ"א בעה"ב שאמר לחנוני ליתן לפועלים סלע וחנוני אמר נתתי והפועלים אומרים לא נטלנו.

דאם בעה"ב כופר אין משביעין אתו אפילו היסת משום דליכא כפירת ממון דאפילו כי מודה לי שעשאו שליח אין לו עליו אלא בשבועה וכה"ג לאו כפירת ממון ואפילו עד אחד אין יכול לחייבו שבועה ומשו"ה אתי שפיר דאינו צריף לשבע דכולו שלי דהא אפילו טען רק חציו שלו הי' צריף שפנגדו לשבע שבועת המשנה דג' חלקים שלו משו"ה לא הוי כפירת ממון אף קשה לפי האמת סבירא לן כר"ת דעד המסייע פוטר מן השבועה א"כ קשה קושיא הג"ל על הפוסקים אמאי לא פסקו הדין דשפנגדו צריף לשבע שפולה שלי וא"ל פתרוץ הג"ל דהא באמת אלו הי' טוען חציו שלי לא הי' שפנגדו צריף לשבע דהא הי' לו עד המסייע ופטרנו מן השבועה ויש ליישב קושיא הא' דהנה התוס' מקשה וא"ת יהיו נאמן דחציו שלו מגו דאי בעי אמר פולה שלי כו' ומפרש ריב"ם דמגו להוציא לא אמרי' והאי דחזקת הבתים דגזקין ולחיש לי' לרבה והימני' רבה והוציא במיגו מגו דאי בעי אמר שטרא מעליא הי' לי התם היינו טעמא משום דאפילו שתק רק שלא הי' מודה שהוא מזיוף הי' נאמן כי החתימה הי' נכפרת לעומדים שם והנה הפני' הושיע פתב בב"ק גבי קנס דמשו"ה לא שייף שבועה גבי קנס דמאי רצה דלודי לי' דהא אף אם יודה יהי' פטור א"כ משו"ה לא שייף פאן שבועה דמה רצה דלודה לי' הא אף אם יודה יטול החצי פקושיות ות התוס' דיהיו נאמן במיגו וא"ל פתרוץ התוס' דמגו להוציא לא אמרי' דהא השתא הוי מיגו דאי בעי שחק הא טען מעיקרא דכולה שלי ומגו דאי בעי שתק אמרי' אפילו להוציא כמ"ש התוס' וא"ל הא אמרי' גבי נספא דר"א דלא אמרי' מגו נגד עד אחד פי' ריב"ם הטעם דאף דמגו מעליא מ"מ פינון דהתורה האמינתו לענין שבועה מוכרח הוא לשבע או לשלם וא"כ לא הוי מגו פינון דהי' צריף לשבע דכולה שלו נגד עד אחד זה אינו דהשתא אתי שפיר התירוץ הראשון דלא מחייב שבועה משום דלא הוי כפירת ממון דהא אפילו יודה צריף שפנגדו לשבע וא"ל פקושיות שלי דהא הי' עד המסייע י"ל הא פסק הש"ך סימן ע"ב ס"ק נ"ט בפשם הרא"ש ונ"ל וא"כ מוכח מזה דמחוייב שבועה ונא"ל משלם שיש לו עד אחד מסייעו אפ"ה אינו פוטרנו משבועה וחייב לשלם וכן מוכח לכאורה בהרא"ש פ"ק דב"מ גבי ויש מקושין וכו' יעוש"ה והטעם משום דאם לא הי' עד מסייעו הי' צריף לשלם והוי כמו שהעיד על חיוב ממון א"כ ה"נ בלא עד המסייע לא הי' לו ליטול שלשה חלקים אפילו בשבועה דהא מהימנא לי' לאידך דף דחציו שלו מגו דאי בעי אמר פולה שלי דהא מגו דאי בעי שתיק אמרי' להוציא וא"ל דהא לא אמרי' בכה"ג מגו כמו גבי נספא דר"א הא אין פאן שבועה דהא לח הוי כפירת ממון דהא לשפנגדו צריף לשבע וכינון דלא הוי כפירת ממון ולא מחוייבנא לי' שבועה שפיר אמרי' מגו דהא לא דמי לנספא דר"א ונוטל החצי אף מפח דעד המסייע פוטר

משבועה א"כ הני שפנגדו כופר ממון צריף לשבע שבועה דאוריין ודמאי לנספא דר"א ולא אמרי מגו ונוטל זה ג"ח וזה החצי (נ"ל דצ"ל רביעי) ממילא לא אמרי עד המסייע פוטר בכה"ג דהא אי לא עד המסייע לא הי נוטל אפילו בשבועה והוי כמו שעד בא לחיוב ממון: אף לתשובת הרשב"א דפליג אהה דינא דהרא"ש דסבירא לי דאפילו במקחוב שבועה ואיל"מ עד המסייע פוטר או למאן דסבירא לי דלא אמרי מגו להוציא פינון דצריף לבוא לב"ד בטענת שקר לא אמרי מגו וה"נ צריף לבוא לב"ד בטענת שקר דצ"ל מתחלה פולה שלי דאל"כ לא הוי מגו דאי בעי שתיק ולא אמרי מגו אפילו במגו דאי בעי שתק קשה קושיא הג"ל י"ל דהנה הבעל המאור כתב בפירוש אלא פי אתמר ותנא תונא אאידיה ד"ר סיא אתמר דהא ה"כא פינון דתפס אנו סהדי דמאי דתפס הילך הוא כה"נ ל פירושו הילך נמי פמודה במקצת דמי ולא אמרי כמאן דנקט לי בידו דמי ואעפ"י שמונמנים לתת ודלא פרב ששת דאי לא ס"ד פרב ששת וכינון שמונמנים לתת כמאן דנקט לי דמי והא מתני דשנים או חזין שהם מונמנים לחלוק ואנו סהדי דמאי דתפס הילך הוא ולא הילך דהודאה קאמרי דהא ונדאי לא קא מודה חד מינהו לחברין כלל אלא הילך דהזמנת חלוקה קאמרי אס"ד פינון דמונמנים לחלוק כמאן דפליגי דמי א"כ ליכא שבועה כלל דהא ונדאי פשיטא לן דאלו פלגא עד דאתו לקמן תו לא משבעינין להו אלא אמרי הממע"ה וכי היכי דהכי לא אמרי הילך דמונמנים לחלוק כמאן דפליגי דמי ה"נ וכו' ומשני שם הש"ס דמתני תקנת חכמים הוא א"כ משו"ה א"צ לשבע דכולה שלי דכינון דנשבע דחציו שלו ממילא נוטל רביע ולמ"ד דהילך פטור דכל מה שמונמן לתת כמאן דנקט דמי ונשבעין כמאן דפליגי דהי נזה נוטל חציו וזה רביע פינון דהדין הוא כה"ג ורביע עדיין מונח אם נשבע דכולה שלו נוטל אותו רביע והוי פאלו הספק רק על הרביע דהא תפיסה לאחר שנולד הספק וכינון דהספק הוא רק על רביע והוא נשבע דחציו שלו ממילא ה"ג רביע שלו ונוטל חציו מן אותו רבע פדין שנים א חזן בטלית כו' וכינון שהחציו מן אותו הרבע שלו וכינון דמונמנים לחלוק חשבינין פאלו כפר נטל ועל רביע השני לא חשבי לאידיה פאלו כפר נטל דאם הי זה נשבע דכולה שלו הי נוטל פולו ולא ידעי בקרי דמגיע לאידיה והוי פאלו הספק הוא רק על חציו ורבע הב' ופליגי לנה חצי הרבע וכה"ג הוא הדין עד נוטל כל חלק החצי.

אף קשה למ"ד הילך חייב לא שיה סברת בעה"מ קשה קושיא הג"ל ונ"ל ליישב משום דלמ"ד הילך חייב בלא"ה אתי שפיר דאם הטלית ביז המוכר איכא לתרוצי פתירוץ הא דלא הוי פפירת ממון דהא שפנגדו הי צריף לשבע וא"ל הא הוי עד המסייעו י"ל דלמא האמת שחציו רק שלו ואם הי המוכר טוען פן הי צריף לשבע שבועה דאוריין פדין מודה במקצת וא"ל דהא הוי הילך דהא השתא סבירא לן דהילך חייב וא"כ הוי נוגע דכל עד שצריף שבועה לא הוי עד ואי נימא דיהי נאמן בלא שבועה הוי נוגע דאם הי טוען חציו שלו הי צריף לשבע.

ובזה יש ליישב דברי הרי"ף דהנה הרא"ש פתב בשם מהר"מ מרוטינבורג רק דעד אהד פוטר מן השבועה דק"ו הוא איזה פח מרובה פח המונחוק או שאינו מונחוק הוי אומר פח המונחוק א"כ ק"ו הוא מה שכל העד מסייע למי שאינו מונחוק זרק את המונחוק לשבע פשהעד מסייע למונחוק כ"ש שיפטרנו מן השבועה עכ"ל ובאמת הק"ו מוכרח דכתב הפני הושע בכחופות בענין כל הנשבעין שבתור' נשבעין ולא משלמין דאע"ג דהדין הי נותן

דאם לפטר צריף שבועה מכ"ש היכי שרוצה ליטול אלא דגזירת הכתוב היא ולקח בעליו ולא ישלם דדוקא היכא שרוצה לפטור ולא היכא שרוצה ליטול וא"כ ליתא לק"ו דהא באמת גבי שבועה הדין להיפך דהיכי דרצה ליטול א"צ לשבע וא"כ אין העד נאמן אלא היכא דמסייע לאינו מוחזק ולא היכי פשמייע למוחזק מיהו זכינו לדין דהיכא דנשבע ונוטל עד המסייע פוטר מן השבועה וא"כ איכא למימר דזה דעת רב אלפס דמשו"ה לא רצה לפרש כר"ת דבאמת לפטור אין עד המסייע פוטר מן השבועה אף א"כ קשה קושיא שלי דיהא צריף לשבע דכולה שלי וא"ל פתירין הא דהא לא הוי כפירת ממון דהא צריף לכשנגדו לשבע י"ל הא עד המסייע פוטר משבועה וא"ל הא היכי דבעי לפטר אין עד המסייע פטר מן השבועה פשמייע למוחזק קשה הא אי לא הי' עד המסייע והוא טוען דחציו שלו ושפנגדו טען דכולה שלו הי' הדין נותן דזה שאומר חציו שלו הי' נאמן במיגו דהא הוי מיגו דאי בעי שמתק והי' נוטל החצי אלא רק מפח עד המסייע דאז שפנגדו פטור משבועה ולא הוי מיגו מפח נספא דר"א דא"כ הוי עד מסייע לאינו מוחזק דאי לא העד שפנגדו הוא מוחזק ובכה"ג שפיר אמרי' דעד המסייע פוטר משבועה וצ"ל כסברת בעה"מ דחשבינין מה דמגיע לו בדין כמאן דפלגי דמיא וכבר הוא בינו וא"כ אין ספק אלא על הרבע כנ"ל קשה התינוח למאן דאמר הילך פטור דכל מה דמזומנים ליתן פאלו כבר נתן אלא למ"ד הילך חייב מא"ל וצריף לומר כמש"ל דלמ"ד הילך חייב לא הוי עד דאם הי' טען דלתרויני' מ"כ הי' צריף המוכר לשבע שבועה דאוריני' וכל עד בצריף שבועה לא הוי עד וא"כ ע"כ איירי דהטלית בינד המוכר דאל"כ אין צריף שבועה וא"כ פריף שפיר דאם הטלית בינד המוכר נאמן וא"כ מקשה הש"ס ממ"נ או שקשה קושיא שלי ואם הטלית הוא בינד המוכר יהי' המוכר נאמן כדאיתא בפרייתא וק"ל: עוד בענין הנ"ל ולחזי זוזי ממאן נקיט דה"פ דהא ע"כ צ"ל דמתני' איירי דלא הוי קנין רק הגבחה דאל"כ תקשי קושיות תוס' ונימא דאין ספק מוציא מידי ונדאי ע"כ צ"ל דהוי כמנוח בקרקע ולא קנה מידי א"כ מ"ה יהא פולה של מי שאמר המוכר דהא הודאת בע"ד כמאה עדים דמי והוא עצמו אמר שלא הקנה לחבירו וא"כ מוקמינו בחזקת מרא קמא וכל כמה דמצי למיהדר כמאן דמיהדר ואפשר שזהו פנונת רש"י דהא דהמוכר נאמן היינו ששניהם אוחזין בו דהא כתב הש"ף בשם הסמ"ג דאם שניהם אוחזין בונמי מוקמינו בחזקת מרא קמא ואם נימא דלא פהסמ"ג אלא פהש"ף א"כ הוי הדין דיחלוקו בלא"ה א"ש קושיות התוס' דאין ספק מוציא מידי ונדאי דיכול להחזיר להמוכר ויהא הדין דיחלוקו פינון דלא שייך בי' חזקת מרא קמא ממילא נגד רביע הדין דברי ושמא ברי עדיף ועוד דאפילו לפי הסמ"ג מ"מ יהא מגיע לו שבועת המשנה וכמ"ש הסמ"ג שם וילהך דעת דס"ל דגם בשבועת המשנה אמרי' מתוך שאיל"מ ואמרי' לחד דעה לא שייך פאן מתוך שאיל"מ כמ"ש הפ"י דהטעם משום חזקה ואפשר להלוקחין גופא הוי ספק נמצא דעכ"פ מגיע להם החצי מה שטוענין דאל"כ אמאי הוי לי' ספק ובאמת חזקת מרא קמא הוי כמו אין ספק מוציא מידי ונדאי ולא יכול הך ליטול מפח אין ספק מוציא מידי ונדאי דגם להמוכר א"ל כף.

עי"ל דה"פ ולחזי זוזי ממאן נקיט עפ"י מ"ש הפ"י בדרף חית גבי המגביה מציאה לחבירו דאם אין פנונת חבירו לזכות לא חשבי' כמאן דזכה לחבירו ופליג על הריטב"א א"כ בונדאי יש רמאי ביניהם או דאין החלוקה אמת וא"ל דכל אחד סבור א"כ לא נזפה

לחבירו ובאמת בהדדי אגב' ולא קנה כלל והוא של המוכר ואחד קנה באודייתא שמודה לו המוכר כמ"ש הרמב"ם וא"כ פיון דאין התלוקה יכולה להיות אמת יהא מונח עד שיבוא אלי' ולכך צריך לומר ולא ידע המוכר ע"ל דיהא הלוקח נאמן במיגו שהי' אומר שהוא של המוכר והוי חזקת מרא קמא ובאמת ליכא לפרושי הכי חדא דמיגו בשנים לא אמרי' כמ"ש התוס' ועוד דלא אמר' מיגו להוציא כמ"ש בד"ה זה אומר פולה שלי וזה אומר חציו שלי.

ואי אמרי' כמו שפסק הרמב"ם דיכול להקנותו באודייתא מההיא דאיסר גיורא בלא"ה אתי שפיר אפינו בלא מהדר שטריו למרי' דהשני שהמוכר אומר פדבריו יכול לחזור ולומר שהמוכר השתא אקנה לי בהודאה שלו ובאמת לא הי' שלי, אע"פ שאני הייתי טוען שהיא שלי מ"מ הא אתה מודה שאני טענתי שקר כמו בטענו חזטין והודה לו בשעורין או שבדיו של המוכר להקנות לי עתה קנין חדש ובאמת אפילו אם נימא דלא פהי סברא דטענו חזטין והודה לו בשעורין מ"מ א"ש דהא קי"ל דמפטור לפטור יכול לחזור וא"כ יכול השני שהמוכר אומר פדבריו לחזור דהוי מפטור פדכתב רש"ל בשם השערים דהיכא דמגיע להשני שבועה הוי כמו מפטור וכאן מגיע להשני שבועה דאורי' להכחיש העד בשלמא אם לא מגיע לו ש"ד אעפ"י שמגיע לו שבועת המשנה נמצא דבלא שבועה לא מצי שקיל לא חשוב פטור דהא גם הוא צריך שבועה משא"כ הינא דמגיע לו ש"ד ולחבירו לא מגיע נמצא דכל כמה דלא נשבע להכחיש העד הוי העד כמו שנים ואין צריך היא שבועה ויכול לחזור דהוי מפטור וזהו פונת רש"י דהא דאיתא בקידושין דכ"ז דאין מקחו בינו נאמן אע"ג דבאמת לפעמים אפילו אין מקחו בינו נאמן אם הוא בינ שניהם ע"ז משני רש"י דהיינו היכא דנקיט זוזי מתרווי' דלא דק וא"כ אין צריך לשבע ש"ד וא"כ הוי מחיוב לפטור ואין יכול לחזור ובאמת לכאורה צריך להי סברא דמינהדר שטרך למוכר דאל"כ הא אנו טענינן לי' ללוקח היינו אם המוכר בעצמו הי' נאמן משא"כ אם המוכר עצמו אינו נאמן כ"ז שלא חזר השני שהמוכר אומר פדבריו ולומר שהוא באמת של המוכר היינו דנהדר המקח אף לכאורה לא נ"מ בזה דהדרא המקח דהא חשבינן הילך פיון דהדין הוא לתלוק הוי כמאן דפליג כמו שכתב הבעל המאור והש"ף מביאו בסימן ס"ה ס"ק ס"ז דאם התפיסוהו ב"ד קודם שנולד הספק מהני וכן כתב הש"ף בסימן קי"ט ס"ק י' נ"ל דהתם לאו ראי' פיון דמיד יש לו דרך אצלו לא מהני הדרא ה"נ פיון דהדין יש לו דרך ואעפ"י שחייב שבועה חבירו ה"נ חייב הוא שבועה משו"ה צ"ל דהא חייב חבירו ש"ד וכל כמה דלא נשבע להכחיש העד הוי כמו שני עדים ולכך היכא דהמוכר לא דק ואינו נאמן כע"א אינו נאמן כלל פי לא שייך הדרא כמ"ש הש"ף וא"ש דברי רש"י וא"ל האיה נוכל לומר דאם שאותו שאומר החצי שלו אינו נוטל א"כ לא זכה לו חבירו כלל כמו גבי חצירו פיון שלא יבוא לידו בעולם פי אין הב"ד פוסקין הא מצי למימר פולה שלי י"ל דיכול השני לומר השבע לי שפולה שלך ותהא נוטל את פולה כמ"ש בפוסקים שיכול לומר פן וצריך להודות שרק החצי שלו ולכך ירא לטעון פולה שלי וא"כ שפיר דמצי לחצר: מה שנסתפק הש"ף בסימן צ"א היכא דיש לו מיגו נגד החזקה גופא שהוא מודה שהוא מוחזק הא אילו רצה להכחיש לא הוי מוחזק אי אמרינן מיגו בכה"ג ובאמת משמע מדברי תוס' בד"ה זה אומר כ"ש וז"א א"ש תי' תוס' דהוי מיגו להוציא אע"ג דע"י הודאתו הוי מוחזק.

מה שפיר"ת משום דהוי עד המסייע לכוונה קשה הא בעינו שהחלוקה יכולה להיות
אמת וכיון שכן משו"ה אין עד מסייעו דהא אם החלוקה אמת א"כ העד הוא עד שקר
דהא עבר על לא תענה ברעך עד שקר דבחנם הנקיקו לש"ד וי"ל משום דלכוונה קשה
לפמ"ש הרב סעדי' בסימן פ"א א"כ גם העד שמעיד על כוונה צרה לשבע על כוונה וצ"ל
דלא הוי פפירת ממון כיון דצריף שבועה פמו דאיתא בסימן צ"א א"כ שפיר קשה הא
צריף שבועה וא"ל הא אם יודה צריף שבועה י"ל הא הוי עד מסייעו וכאן לא שייף לומר
דהחלוקה בעינו דלהוי אמת הא מ"מ אם אמת שג' רבעים מגיע לו א"כ צריף שבועה
להכחיש על רבע נגד העד וצריף לגלגל א"כ לא מהני מידי בעדותו אף י"ל דיהא נאמן
במקו אפילו אם יודה כקושיות התוס' ותו' התוס' לא שייף דהא הוי מקו דאי בעי שחק
וא"ל הא הוי פמו נספא דר"א מתוך שאיל"מ י"ל הא פתב הש"ף דהיכא דהוי שבועה
דאורי' עפ"י עד אחד וחזר והיפף אין העד מסייע כיון כיון דהשבוע' היא ע"י עד אחד
א"כ עיקר השבועה שנשבע ע"ז שמגיע לו ג' רבעים הוא עפ"י עד אחד שמעיד שמגיע
לו ג' חלקים דאל"כ לא מגיע לו שום שבועה פמו דאיתא בפ"ף בסימן ע"ה דלא הוי
פפירת ממון א"כ זה צריף שבועה ואין עד מסייעו בשלמא פפירת ממון הוי דהא אם
יודה בנדאי בדין הי' נוטל בשבועה והי' עד מסייע ופוטרי משבועה משא"כ השתא שמפח
מתוך שאיל"מ שהתורה מצריף שבועה וכל פמה דלא ישבע נאמן עד פשני עדים וא"כ
מפח הודאת עד אחד אינו נאמן במקו א"כ לא אמרי' עד המסייע פוטרי מהשבועה אף
למאן דס"ל דאין אמרי' מגו היכא דצריף לשקר בתחלה לא אמרי' מגו א"כ קשה נימא
דצריף שבועה על כוונה וא"ל דלא הוי פפירת ממון קשה הא הוי עד מסייע ומגו לא
אמרי' דהא צריף לשקר בתחלה דאל"כ לא הי' נאמנים דאין אמרי' מגו להוציא דהא לא
הוי מקו דאי בעי שחק י"ל דאותו מ"ד ס"ל דהילך חייב שבועה דאורייתא א"כ א"ל
דהאמת דהטלית של שניהם אף דהוי נוגע דאל"כ הי' צריף שבועה דאורי' והוי נוגע אף
דזה דוקא אם הטלית מונח ביד המוכר ומשו"ה וילחזי זוזי כו' ממ"נ ומתוך מה שהקשה
הרא"ש על הרי"ף: ולפי מה שנתבאר בסימן פ"ז היכא דנאמן במקו לא אמרי' עד מסייע
פוטרי משבועה כיון דעיקר נאמנותו הוא מפח מקו ובמקו לא הוי עד ה"נ הכא כיון
דעיקר הדין דנאמנות דאמרי' יחלקו אמרי' דהחלוקה אמת וא"כ אם החלוקה אמת לא
הוי עד המסייע דהא העד משקר בהחצי וא"כ משו"ה לא הוי עד מסייע ובאמת יתבאר
בהלכות אבידה ומציאה סי' רס"ז סעיף י' בשם הרא"ש דגם היכא דאמרי' דיהא מונח
עד שיבוא אלי' הדין דזה שכנגד העד צריף לשבע אלמא דלא חשבי' פלל לספק כ"ז דלא
נשבע ה"נ כ"ז דלא נשבע שכוונה שלו לא הוי פלל ספק ובאמת עיקר נאמנותו הוא מפח
ספק ועי"ל מה שקשה הא דמציא לנספא דר"א דל"א מקו מפח מתוך שאיל"מ י"ל א"כ
לא אמרי' עד מסייע פוטרי משבועה כמ"ש הש"ף בסימן ע"ב היכא דאמרי' מתוך שאיל"מ
ל"א עד מסייעו אף אם לא אמרי' כן קשה.

אף לפי שיטת בעה"מ י"ל משום דחשבי' פאלו פכר חלקו והוי עד ומחויב שבועה ומודה
סומכוס היכא דאיכא ש"ד אף קשה הא לפי שיטת ר"ת דס"ל עד מסייע פוטרי ממילא
לא שייף לומר כן מודה סומכוס היכא דאיכא ש"ד דהא שכנגדו יש לו עד מסייע וחשוב
פמו שבועה אף י"ל דתפיסה חשוב אפילו לאחר שנולד הספק א"כ לא צריף למימר מפח
מודה סומכוס היכא דאיכא ש"ד רק מפח תפיסה ובזה א"ש דלכוונה א"ל לפמ"ש

הרא"ש הטעם דעך מסייע פוטר דאם מהני לחייב שבועה מכ"ש להחזיק ובאמת לכאורה
הך קו' פריכא כמ"ש הפ"י בכתובות דרחמנא גזר ולקח בעליו שבועה ולא ישלם בלא
שבועה ואם באמת יחזור פולה לאותו שפנגד העד בנדאי לא מהני שבועה ולא שנייה
לפוטרו מפת עד מסייע אף א"כ קשה הא צריה שבועה נגד פולה כמו דאיתא בסימן פ"א
וא"ל א"כ הא אפילו אם יודה שחציו רק שלו צריה שפנגדו שבועה מ"מ הא הוי עד
מסייע וא"ל דלא אמרי' עד מסייע להחזיק מ"מ אם אמרי' דלא מסייעו א"כ לא אמרי'
מיגו ולא דמיא לנספא דר"א והוי איהו מוחזק ושפיר מהימן לעד אף אי אמרי' פפי שיטת
בעל המאור א"ש.

אף למ"ד הילך חייב קשה וצ"ל דהוי נוגע ושפיר א"ש דברי הרי"ף: וכן מיושב מה
דלכאורה קשה לפי שיטת הרמב"ם דס"ל דלא מהני תפיסה אפילו לרבנן בלח חזקת
מרא קמא לפי שיטת בעה"מ דחשבי כאלו הוא מוחזק ומודה סומכוס היכא דאיכא ש"ד
ושפנגדו תפיסה לא מהני ויחלוקו בהחצוי השני נמצא דלפי האמת ל"ק אמאי פסק בש"ע
דנשבע על חציו שלו מפת הך תי' דהא צריה לשפוע דמגיע לו ג' חלקים וא"ל הא עד
המסייע פוטר משבועה י"ל דא"כ נימא מיגו וא"ל דמאן דלא ס"ל הך מיגו בב"ב אפילו
מיגו דאי בעי נשק הטעם כמ"ש הש"ך הואיל דהשתא הוא חספא בעלמא ולמאן דס"ל
דפליג ס"ל כשיטת בעל המאור י"ל הטעם דעפ"י דשני עדים לשני נגזלין דפסק רש"ל
דמצטרפין מפאן ולהבא לכאורה אמאי לא הא כיון דפסלין ופסול לשבועה הוי חשוד
וי"ל כמ"ש הסמ"ע עד שונצ'רף למזון לא נצ'רף לשבועה אלמא דעד אחד לא יכול לחייבו
מזון ע"י צירוף כו' ולחייבו שבועה וא"כ ה'א צ"ל דעד מחייב שבועה גם ע"י צירוף:
דף ד' ע"א בד"ה ותנא תנא אאידיה דר' חייא וקשה וכו' וי"ל משום התוס' מקשים בדרך
ב' ע"א בד"ה וזהו נוטל רביע וא"ת ונימא דאין ספק מוציא מידי נודאי וי"ל דמתוך
מפת הך קוש'א דהקשו התוס' דהא נאמן במיגו דהוי אמר פולה שלי ותי' דהוי מיגו
להוציא וא"כ עכ"פ ע"ז דמקרי שניהם דהוי בחזקת שניהם מהני מיגו.

אף דלכאורה קשה דהא לא שנייה מיגו דהיכא דס"ל דאמר אמת ולקמן פתבו התוס' בדרך
ג' ע"א ה'א מי ימר דאיכא דמאי אימר תרנוני' בהדדי אגבהה וכל חד סבירא לי' דהוא
אגבהה תחילה וא"כ הא גבי שכיר פתבו התוס' דהיכא דאמר בנדמי לא שנייה מיגו וע"כ
צ"ל דע"כ הפי' דגם אצלו הוי ספק אד לא פ'רשי אינשי מספק ממונא לכה טוען נודאי
ולפ"ז מקרי רמאי דכיון דאצלו הוי ספק.

והנה לקמן אמרי' פגון דתפסי בכרפשתא וכתב הרא"ש והש"ך דבאמת אם רוצה ליתול
הך דפחות מג' נוטל מקודם אף דהתנא לא איירי מזה: והנה לעיל הוי פירכא דמה לפיו
שפן אינו בהכחשה ובהזמה וכתבו התוס' הפי' דעיקר פירכא דהוי עדות מוכחשת אבל
מה שאין משלמין זאת לא הוי פירכא רק על מה הצד פרכינין פירכא פל דהוא משא"כ
בכאן פי בעי ליליף רק מפיו לחוד.

והנה הרמב"ם פתב בהלכות נחלות ומביאו בש"ע סימן רע"ח דשמע שמת הגר והחזיק
אחד בנכסיו ואח"כ שמע ששקר הוי ואח"כ שמע שאמת הוי השמועה הראשונה המחזיק
בראשונה קנה ובשני' לא קנה משום דכיון דשמע דשקר הוי כיון דהחזיק מעיקרא ע"י
שמועה נסתלק מהחזקה וא"כ בכאן בנודאי צריה שבועה דהא לא שנייה דהוי בהכחשה

דאָפּילן אים יבואו עדים אח"כ ויבאישו הראשונים עכ"פ דכיון דהוא בעצמו הוי באמת מסופק אם אגבקה מקודם או בשנתפוח אגבקה וא"כ העדים אמרו דבאמת בשנתפוח אגבקה וא"כ נסתלק אפילו אם באמת הוא אגבקה מקודם וא"כ זכה השתא במאי שתפס והוי ליתא בהקחשה אפילו אם יבואו עדים אח"כ ויאמרו דהוא אגבקה מקודם ומשו"ה שפיר צריך שבועה דכיון דאינו בהקחשה אף באמת אפילו אם אמרי' דלא הוי כמו אנו סהדי ל"ק ממפר משום דבמכר ל"ק וכי מתקנא רבנן מלתא דליתא דכונתו' באורייתא משום דהא מצינו שבועה שאינו ברשותו משום דחיישי' דלמא עיניו נתן בה כיון דליפא פלוגתא ביניהם רק על החפץ דהא נקיט זוזי מתרווי' שפיר הוי רק לענין החפץ: ובזה א"ש וכמ"ש הפ"י דבאמת הק"ו פריכא הוא בדרך נ"ח ע"א במסכת ב"מ בד"ה הקא בנושא ש"כר עסקי' וכו' דמשו"ה תקנו רבנן שבועה משום דלא תחמוד בלא דמי משמע להו וכן כתב הפ"י שם מ"ש מפל כופר בכל שלא תקנו רבנן שבועה רק בכאן משום דלא תחמוד בלא דמי משמע וא"כ ל"ק ממפר רק ממציאה וא"כ א"ש מש"ל דלא הוי בהקחשה עפ"י סברת הרמב"ם: והא דהקשה פי היכי דאנו סהדי להאי אנו סהדי להאי אע"ג דבאמת השתא א"ל דהוי רק על מאי דתפס וא"כ באמת על מה דתפס אין צריך שבועה וכדאיתא לקמן י"ל לפמ"ש הטעם על מ"ש הש"ך בסי' פ"ט דהיכי דתפס ויש לו מיגו והי"ל שטר ג"כ אין צריך לשבע ש"ח ולכאורה בעי טעמא אף דהטעם עפ"י סברת מהר"מ בר ברוך דמביאו הרא"ש איזה פח מרובה וכו' וא"כ לפמ"ש הש"ך דיכול להפך שבועת המשנה בוטל ויכול לטעון קי"ל וא"כ א"ש מפח גבי עד כיון דיכול לחייבו שבועה ומכ"ש דיכול לפטור מן השבועה וא"כ בכאן הא פתבו התוס' דהאיך ילף מה הצד כופר בכל ותו' דבכל זה יש טענה חשובה דהואיל ומודה או דיש עדים במקצת וא"כ הוי הפי' פי היכי דאנו סהדי להאי כן אנו סהדי להאי וא"כ אם הו' סברא ומכ"ש דיכול לפטור מן השבועה וכיוצא בו איתא סברא בפרק השואל בס' פ"י יעו"ש היטב.

אף באמת אם אמרי' אנו סהדי דפסקינן כן ובשביל זה לא מסתלק עצמו דכיון דליפא עדים ולא שבועה וא"כ איפא בהקחשה אף פי אמרי' פי היכי דאנו סהדי והוי עד מסייעו עכ"פ וכמ"ש לעיל ועכצ"ל מלתא דאיפא דכונתו' אם הוי עדים ואם הוי עדים באמת ליתא בהקחשה והוי חייב מפח דליתא בהקחשה ומשו"ה שפיר קאמר פי אתמר ותנא תונא אאידך דר' חייא דמוכח רק הילך חייב ונ"ל לפי סברת הפ"י דמשו"ה בכופר הפל לא תקנו רבנן שבועה משום דלא חשיד לגזול רק בלא תחמוד אינשי בלא דמי משמע אמאי לא תקנו שבועת המשנה עכ"פ היכא דלא מחולקין רק בחפץ ולא בדמי בממון י"ל משום דאיפא חזקה כל מה שיש ביז אדם הוא שלו רק בהלנואה לא שייך זאת וכדאיתא בחוה"מ סימן צ"ט גבי היכי דהודה הוא חייב לב"ח אחרים יעו"ש"ה וכן איתא כה"ג גבי חזקת ג' שנים אפילו לענין שבועות דפטור דכיון דהוי בחזקת שלו שהוא תחת ידו יעו"ש היטב אף בכאן דשניהו תפסו בכרפשתא.

ועל המותר לא מקרי רק מוחזק והא ראי' דהוי הדין באמת כן דהו' קצת דתפס בוטל בלא שבועה רק על השאר עד החצי צריך לשבע דעל המותר לא מקרי כ"כ מוחזק יעו"ש"ה וא"כ שפיר מיושב קושיות התוס' הנ"ל יעו"ש היטב וכן הוא בשבועות השנתפין היכי דשייך מורי היתרא רמי שבועת בנק"ח שבועת המשנה והנה הא דאינו בהקחש' הוי פירכא דחומרא כמו דפריה הש"ס דמה לפיו שפן חייבו בקרבן ואינו הפי' דח"ו דחשדינן

דעדים יאמרו ח"ו לשקר דדאין דיני נפשות עפ"י שני עדים: והנה מה שהקשה הרא"ש על מה שכתב הר"ף דהא דשנים או חזין בטלית לא קאי אמקח וממכר והקשה הרא"ש מנ"ל להמקשן להקשות וי"ל משום דהנה הב"ש פתב וכן הוא בתשובת שער אפרים דהיכא דהוי טעות יכולין שניהם לחזור והוא באבן עזר סימן ק"ט סעיף יז ס"ק ח"י בב"ש יעושה"ה ועיין בחוה"מ סימן רי"ד שכתב הט"ז דהיכא דהוי מקח אחד יכולין לחזור וא"כ קשה במקח וממכר אמאי לא יהא מונח עד שיבא אלי' הא הוי ונדאי רמאי וע"כ צ"ל דהוי הפי' דהחלוקה אמת והגביהו שניהם יחדיו כל חד סבר דהוא לבד קנה וא"כ לא הוי מקח כלל וא"כ באמת יכול המוכר לחזור כמ"ש הב"ש וא"כ פריה שפיר ולחזי זוזי ממאן נקיט וליהמנינהו למוכר אף דהנה מה קא משני ולא ידע המוכר משום דהנה באמת גבי ביטול מקח דאם נתרצה המתאנה והוא שמתק המאנה וא"כ הוי המקח מהשתא וא"כ משו"ה פיון דפסקי' דיחלוקו והמוכר שמתק שפיר הוי השתא המקח אף דהנה לקמן גבי המגביה ופריה הש"ס הא כל חד אמר אנה אנגביה פולה והקשה הריטב"א וכן בס' א"ז וא"כ האיך נשבע יעו"ש אף באמת הכי פי' דכיון דהדין דהוי אינו יכול האחר ליטול דכיון דבאמת הם טענו פרי וסבר דהוא שלו וא"כ לא הוי תו חב לאחרים ושפיר מהני הא דהגבה לחבירו וא"כ בכאן לכאורה קשה האיך נשבע וא"ל דהוי נקנה לו להם מיד שנתרצו לחלוקה קשה הא הוי הדין דשניהם אין יכולין להקדישו זה לפי שאינו ברשותו וכו' וא"כ בכאן באמת הא כל אחד טען פרי ואינו ברשותו אף אם הוי ברשותו דהמוכר וא"כ מספק מצי באמת להחזיק דלמא באמת הוי סבור כל אחד שהוא שלו ולא הוי מקח ושפיר הוי ברשותו וא"כ בנדאי מתני' לא איירי דשניהם או חזין על מקח וממכר ומתורץ שפיר הרי"ף: והנה על הך גושאי דמקשים התוס' דנימא אין ספק מוציא מידי ונדאי י"ל משום דהנה באמת הא דהוי שיטת רש"י דאמרי' דאין ספק מוציא מידי ונדאי דאם היינו משום דלאחר החלוקה הא הוי הדין דאחים שחלקו פלקוחות הוי וא"כ מה שנוטל השני הו"ל דין מרא קמא משא"כ להשני ל"ל דין מרא קמא וא"כ כאן שטען פרי והוא תפס ברשותו הנ"ל דין מרא קמא לא הני מידי והוי כמו דאין ספק מוציא מידי ונדאי דהו"ל עכ"פ שייך בהך דיוורש הוי כמו דהו"ל רשות בכלה: ועי"ל גושיות התוס' דאין ספק מוציא מידי ונדאי דלא הוי ונדאי בכלה משום דבאמת הא הוא טוען דשניהם באהדי אנגביה ואפשר דבאמת הו"ל ספק דהוא סבר דהוא הגביהה באמת מקודם הוא שטען פולה שלי וא"כ אם נימא דהא אין ספק מוציא מידי ונדאי וא"כ לא זכה בו ולא זכה הוא כלל וכלל ולא הוי ונדאי שלו וכן במקח וממכר משום דא"כ לא זכה והוי של המוכר וא"ל דיקנה לו השתא דאין אדם מוכר דבר שאינו ברשותו דכיון דלא מצי להפקיע מן הלוקח ואפילו לגזלן גופא וכמו דאיתא דעה בב"ש סימן ק"ט ואפילו לגזלן גופא לא מצי לקנות וא"כ הוי א"י של מי ובכה"ג לא מיקרי אין ספק מוציא מידי ונדאי ובנדאי הא עדיף מהא דאיתא ביבמות דלא שייך אין ספק מוציא מידי ונדאי דכיון דלא ידע ממי הוא בא לירש ומכ"ש בכאן דלא ידע של מי הוא ועוד אפ"ל דאפילו אם יקנה לו המוכר השתא לא שייך אין ספק מוציא מידי ונדאי דכיון דנדאי הוי על קנין דהשתא וא"כ לא ידע ע"י מי הוא ונדאי או ע"י דמעיקרא או ע"י קנין דהשתא ועוד דכיון דהספק נולד טרם שהקנה לו המוכר וא"כ נשאר כמו שנולד הספק וכמו דתפיסה לאחר שנולד הספק לא מהני וכדאמר ר"נ בב"מ דכיון דהספק לא נולד השתא נא"ל גושיות התוס' על

אין ספק מוציא מידי ונדאי משום דכמ"ש הרא"ש גבי אבועי דהפקר דזכה השני משום דאין ספק מוציא מידי ונדאי וא"כ במציאה דהא כמי שתפסו השתא אם לא הוי זכי מעיקרא לא הוי רק לשניהם והוי ג"כ להיפך אין ספק מוציא מידי ונדאי ובמקח וממכר י"ל דבאמת י"ל דזה דבאמת דזה תליא בפלוגתא אם אמרי' ברירה והסוגיא דיבמות קאי לפסק הלכה דפסקינן אין ברירה והוי פולה דידי' משא"כ הסוגיא דכאן הוי מוקי מתני' כמאן דא"ל ברירה ולא הוי מקודם פולה שלו: והנה לפמ"ש ל"ל קושיות התוס' דהקשו אמאי לא מוקי במציאה וטוען דתפס בתצי בידו או פולה ולא רצה לזכות רק החצי: והנה זה הקו' דתפס בתצי י"ל משום דא"כ תקשי הא אין ספק מוציא מידי ונדאי וקנ' התוס' וא"ל כמו שתירץ הנ"ל דלא זכה הא באמת זכה במה שתפס בידו וא"ל דהוא לא טען רק הא על שלו ונחבירו באמת לא הגביהה כלל החצי י"ל לפמ"ש וא"כ האיך הוי אמת שישבע שחציו שלו שישבע ג' רביעים שלו הא ממ"נ אם הוא תפס החצי ואי אפשר לחבירו לתפוס שלשה חלקים ולא שייך בהדדי אגבוי וכו' ויהא החלוקה אמת אף זה התי' הוי שפיר מתורץ קושיות התוס' בלח הא דלעיל דמ"ה לא מוקי שתפס החצי בידו: אף אם נימא דאפשר דתפס חבירו הג' רבע והוא תפס בעת ההוא רק רבע ואח"כ תפס החצי והוא סבר דתפס החצי מקודם לחבירו ע"ז באמת הוי הך תי' הראשון דאין ספק מוציא מידי ונדאי דהא בנדאי זכה השני עכ"פ החצי לאחר כף: והנה י"ל קושיות התוס' דבמציאה לא הוי משיב אבידה משום דהוי אין אדם מעיז משא"כ במקח לא קנה כלל וקלל: דף י' ע"א ד"ה תופס לבע"ח מה שפירש"י משום דלא עשאו שליח אין נראה דבפרק הכותב משמע גבי עבדא דימר בר חשו כו' לא קנה אפילו עשאו שליח ונ"ל משום דהנה לכאורה קשה האיך מהני תפסה כלל דהא ימר בר חשו הוי חייב לאחרים ג"כ ושיביק ארפא והנה בב"ש בסימן צ"ו ס"ק ד' כתב בתשובת ש"י כפיש"ב"ח על אביהן י"ל היורשין לא ניחא לן שבועה פי חכמים תקנו לטובתו וי"ל לא ניחא לן תקנת חז"ל ה"ג גבי מטלטלין י"ל לא ניחא לן בתקוז"ל דהא עיקר הטעם הוא משום שבועה דכולם צריכין שבועה ואין היורשין צריכין שבועה וא"כ שייך החצי להבע"ח האחר וא"ל הא קדם ותפס ז"א הא מקשה בש"ם אמר לא ניחא לי גבי יורשין ומשני פופין לקיים מצנת עשה וכתב הפ"י זה הוי השיעבוד פינן דכופין לפרוע חובות אביהן א"כ גבי יורשין ליכא מצנה רק על חצי וא"כ האיך יכול לתפוס דהא החצי שני אין משועבד לו כלל דהא לא אפשר לכוף היורשין על פולו והנה התוס' בב"מ בדרף ו' ע"ב ד"ה והא הקא דכי תקפה כהן וא"ת ואמאי אין מוציאין מידו והלא הבועלים יכולין לתנו לכהן אחר ותי' במפירי פהננה וא"כ לא הוי תפיסתו תפיסה כלל וא"כ נגד החצי לא הוי תפיסה כלל פינן דיכול ליתנו לב"ח האחר וא"כ פינן דלא הוי תפיסה שפיר זכו היורשין בסומטא החצי השני וכן איתא בסימן שט"ו גבי וי"א דמוציאין מידו פירש הש"ך פינן דהברירה ליתן למי שירצה חשוב בחזקתו ובפרט לפי דעת רש"י דב"ח אין קונה משכון רק שלא בשעת הלונאתו אף דמשכון בשעת הלונאתו אינו משמט ואינו נעשה מטלטלין אצל בניו משום דהוי כאלו מכרו לו וכמ"ש הש"ך בסימן ע"ב דמשו"ה אינו משמט דחשוב כאלו מכרו לו וכן גבי יתמי חשוב כאלו מכרו לו וא"כ פינן דהדין דהברירה לא חשוב כאלו גלוי לכל ב"ד שאין לשלם רק מזה והוי כאלו מכרו לו וא"כ פינן דהחצי זכו היורשין ממילא תקשי קושיות הש"ס דף ח' ע"א שנים שהגביהו מציאה האיך הם קנו ולא שייך תי'

הש"ס דהמגביה מציאה קנה חבירו דהא לא ניחא להיורשין דליקני במשיכה להב"ח דהא הוא לא צריף להף קני דאם פל אחד אין קונה הוי של היורשין.

והנה הפ"י כתב דאם תפס שפיר יש לגבות ממטלטלין דיתמי רק דאין מוציאין וכתב פיון דברשות יתמי קאי א"כ קשה הא אפתי ברשות יתמי קאי דאם רוצין נותנו לב"ח אחר ואמרי' לא ניחא לו בתקחז"ל אף באמת לאיפוד שייף נמי דלא קאי ברשות יתמי משום דהא הברירה ביז ב"ח ליתן לשני ב"ח האחר וא"ל הא הברירה לאמור היורשין אין אנו רוצין רק לב"ח האחד ולשני אין משועבד דהא מטלטלי דיתמי לא משועבד לבע"ח אף פיון דבין פה וכה אין השתא מטלטלי דיתמי ואין קאי ברשותו ומאי דהוי מטלטלי דיתמי הא תפס השתא אף אותו הב"ח לא תפסי פלל רק דהוא תופס בשבילם דזכין לאדם וזכין מטעם שליחות אף הא תופס לבע"ח במקום שחב לאחרים לא קנה אף מטעם מיגו דזכי לנפשי' הוא דהא אם לא הי' זכה לחבירו לא זכה לנפשי' פלל מטעם דכיון דחצי הוא של היתמי פיון דברשותם ליתנו לאחרים והוי פשנים שהגביהו מציאה דלא קנה פלל וכה א"ש הא דלא מצי שניא שליח לתפוס וה"פ את תופס לבע"ח במקום שחב לאחרים והתופס כו' א"כ האיף קנה הא הוי בחזקת יורשין דאם רוצה ליתן לבע"ח אחר וא"ל דזוכה בשביל אחרים הא תופס לבע"ח במקום שחב לאחרים ולא שייף לומר מיגו דזכה לנפשי' הא באמת לא זכה לעצמו פלל וא"ל הא עצמו שליח ושליחו של אדם פמותו ז"א הא באמת גם הב"ח בעצמו אינו יכול לזכות רק משום דזכה לאחרים ג"כ וזכין מטעם שליחות ואיתא דעה אחת בש"ע אבן העזר דגבי שליח קבלה אין שליח עושה שליח פיון דלא מסרו ליד שליח שום דבר ה"נ ה"א ב"ח עצמו מטעם שליחות ואיהו שליח של ב"ח ואין שליח עושה שליח ומינשב מה שהקשו התוס' על רש"י מעובדא דימר בר חשו: והנה לפמ"ש הש"ף בסימן ע"ח דחזקה דאין אדם פורע תוף זמנו לא עדיף מהיכא דהוי מוחזק וליכף צריף לשבע היסת.

והנה בנודאי תוף זמנו עדיף משטר כמ"ש תוס' בב"ב דף ח' ע"ב. והנה הא באמת אנו פסקי' היכא דא"ל מיגו אינו נוטל בשטר דק"ל מודה בשטר שכתבו צריף לקיימו דנאמן משום מיגו אלמא דלא אמרי' חזקה דלא פרעו היכא דאנ"ל מיגו ואמרי' אפשר דפרעו א"כ כ"ש היכא דאין צריף לפורעו בדין בנודאי ליכא חזקה דפרעו א"כ כמו גבי חזקה היכא דיש ברירה ליתנו לאחר לא הוי חזקה ה"נ גבי שטר היכא דיש חזקה ליתנו לאחר ולא יתא מוכח מן השטר דלא פרע דנאמן לומר דפרע א"כ גבי יורשין פיון דהברירה ביזם ליתנו לבע"ח אחר אין נאמן ליטול בשטר וצ"ל פיון דיש הברירה ביז ב"ח ליתן לב"ח אחר תו לא חשובין פמוחזקין וממילא פרי ושמא פרי עדיף פיון דאינו מוחזקין לא טענינו בעבורם דלא טענינו בעד היורשים רק להחזיק איתא בפוסקים דאין מעיל תפיסה לבע"ח רק אם שמו דכל דלא שמו לא סמכה דעת' או דתפס בידיעת ב"ד א"כ לא מהני פכאן תפיסה לענין שאר בע"ח פללא דמלתא באמת פיון דתפס לבע"ח מן היורשין אף אם אמר לא ניחא לי בתקנת חז"ל ונתן לאחד מן הב"ח והוא חמר שינתן לשאר הב"ח בשנה אז הוא זוכה בשביל שאר בע"ח ונעשה שלוחם וזכה בשבילם ולא שייף לומר דאין אדם זוכה בשל עצמו בשביל אחרים פדאיתא בב"ק ז"א דהא פיון דהוא לבע"ח האחד רוצה ליטול דהיורשין אמר לא ניחא לן בתקנת חז"ל ושפיר יש לזכות בשביל אחרים פיון דאין שלו חלא דיטול לבע"ח האחר וא"ל דלאותו לבע"ח שיתפס

יתן לשאור בע"ח בשנה קודם שיאמרו היו"רשין לא ניתא לן בתקנת חו"ל ז"א פינו דלא מהני תפיסה ממילא חייב לשלם בעד מה שיתפוס לבע"ח האחרים בשנה פינו דאמרו היו"רשים לא ניתא לן בתקנת חו"ל רק גבי הך וכמו דאיתא בחוה"מ סימן קי"ט דבתרי גופא אמרי' להך ניתא לן בתקנת חו"ל וילהך לא ניתא לן בתקנת חו"ל א"כ ממילא יהי מחויב אותו הבע"ח שיתפוס לאחרים בשנה לשלם: דף יא איתבין ר"א לעולא מעשה בר"ג וכו' עד ר"פ אמר וכו' ובקידושין דף כ"ז איתבין' להו שדה לאחד ומטלטלין לאחד מהו וכו' וקרא"ש לא הביא הך איתבין' וקשה אמאי לא הביא קרא"ש הך איתבין' ומכ"ש לפי דעת הי"א דס"ל (להרי"ף) דכל איתבין' דלא אפשריטא גבי ממון אי תפס לא מפיקי מיני' הי' לו להביא איתבין' הנ"ל וי"ל דהנה התוס' מקשים בד"ה ומקומו מושפך וא"ת הי' להם להשאילם וכו' או להשפיר בתליפין וי"ל.

דלכאורה יש להקשות הא בח"מ סימן רס"ב פסק אם הי' מטלטלין ברשות אדם אחר מןפקדים אצלו יכול להקנות אפילו בדבבור בעלמא דיכול לומר בעל החצר יזכה חצירי לפלוני במקח שקנה מפלוני כמו שהוא יכול לזכות לחבירו ה"נ חצירו וא"כ קשה מה הי' לו לר"ג להשפיר מקומו הו"ל להפקיר את המעשרות ונהו הוא המפקיד לגבייהו כמו אחר ושפיר הי' יכול להקנות ע"י חצירו בדבבור בעלמא וכמו שפירש רש"י לקמן בד"ה אינו ממון וכו' אלא אפקורי בעלמא אפקורי גבייהו וכי אוגר להו מקום קנתה לו חצירו בתורת חצר.

והנה התוס' הקשו והא חצר משתמרי' לדעת ר"ג ותירצו לדעת זקנים לא הי' משתמרת וא"כ בכאן דהי' ר"ג גופא לאחר הפקר נעשה חצירו שלו לזכות וא"כ מהני מה שמשתמר לדעת ר"ג. אמנם ז"א דהתוס' בב"מ ד' יוד בד"ה אמר ר"י הקשו אמאי אמרי' המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו הא הוי תופס לבע"ח במקום שחב לאחרים לא קנה ותירצו דהקא טעמא משום מגו דזכי לנפש' זכי נמי לחברי' ומקשה הגימורי יוסף הא תינח חברי' אבל חצר דליכא למימר הכי מיגו דזכי לנפשיו ומאי קנה ותירצו דהוי פיד ולפ"ז לא הי' יכול ר"ג להפקיר ולקנות ע"י חצירו מטעם שליחות דהוי כמגביה מציאה לחבירו פינו דהוי תופס לבע"ח במקום שחב לאחרים לא קני וא"ל מיגו דזכי לנפש' הא ר"ג לא הי' יכול לזכות לעצמו דהא לא הי' לוי וכן מעשר עני לא הי' יכול לזכות לעצמו.

אף עדיין קשה הא הי' לו לזכות בי' בטובת הנאה והש"ף פסק בסי' ק"ה ס"ב דהיקא דיש לו חצר זכי אמרי' בכולה מגו דזכי לנפש' וא"כ הדרא קושיא לדוכתי'. אמנם ג"ז אינו דאיתא בנדריים דף פ"ג ע"ב קונם פהנים ולווים אילו עלי נותן מתנותון לאחרים קונם כל פהנים ולווים עלי נוטל ממנו איזה פהן שירצה ומסיק רבא שם הטעם דהא אין לו בהם שום טובת הנאה דהא הוא אינו יכול ליתן למי שירצה דהא אסרו עליהם בקונם וא"כ ה"נ ליכא לר"ג טובת הנאה כלל ולא שייך מיגו דהא לא הי' עמו בספינה רק לוי א' ושנת הבעור היתה כדפירשו התוס' וא"כ ליכא טובת הנאה כלל דהא צריך לר"י ומעשר עני לר"ע ולא שייך מגו דזכי לנפש' וכו' ולא יכול להקנות.

אף עדיין קשה דמ"מ הא איכא טובת הנאה דהא ר"ע הי' יכול לזכות בו בשביל לוי אחר ור"י בשביל עני א' אבל ג"ז אינו דבח"מ סימן קצ"ה ס"ג פתב הקנה א' פליו למוכר כדי שיקנה ליקח אותו המקח זכה הלוקח ואפי' הקנה שלא בפני הקונה יקנה המקח והיינו

דוקא במתנה וכיוצא בו דנודאי נידח לי' אבל במקח שאפשר שאינו חפץ לקנות לא קנה ושניהם חוזרין וכתב הסמ"ע ובתשובת מהרי"ו ס"ד פ"ב דאפ"י במתנה יש לומר דלא נידח לי' למקבל לזכות משום דשונא מתנות יחי' ניוכל לחזור עכ"ל.

והנה במעשה לא שייך שונא מתנות יחי' משום דצריך ליתן ללוי והתורה זכתה לו לא מיקרי מתנה ולפי"ז לא הי' ר"ע ור"י לזכות בו בשביל אחרים דבאיזה קננו יכול ר"ג להקנות אי מקנה להם ר"ג חצירו בשביל הענים ובשכירות שישלמו לו ש"כ בעד החצר הא העני' או הלוי דהא לא יוכלו לזכות בשבילם דש"מא אינם רוצים לשלם שכירות והוי כמו מקח דש"מא אינו רוצה לקנות ולא מיקרי זכות ואפ"י במתנה שיתן במתנה החצר נמי לא זכה דלא הוי זכות דלמא לא נידח לי' בכ"ה משום שונא מתנות וכו' ואי מקנה ר"ג חצירו להם והם יזכו המטלטלין בשביל עני או בשביל לוי אגב חצירו א"כ הוי קרקע לזה ומטלטלין לזה ולא קנה וא"כ לפ"ז זהו פנונת המקשן וכי לא הי' להם סידר ר"ל דאפתי קשה קושא הנ"ל שייקרי המעשרות דשפיר שייך מגו דזכי לנפשי' בטובת הנאה דהא קיי"ל דבחליפין יכול להקנות אפילו שלא בפניו דהא זה לא מקרי מתנה רק לקנות בה החפץ ור"ע ור"י הי' יכולין לזכות בשביל אחרים ע"י חליפין וכו'.

ובזה מדוקדק לשון הש"ס דלא מקשה והי' להם להקנות בחליפין רק וכי לא הי' להם סודר דרצונו לומר דאין פנונת המקשן דיקנה בסודר רק פינון דהי' להם סודר והי' יכול למצוא דינקה בסודר וא"כ שפיר שייך גבי טובת הנאה והוי מהני הפקר וינקה חצירו בדבור בעלמא ומי ש"ב בזה קושיות התוס' הנ"ל דהי' להם להשאילם בחליפין דבאמת זה לא קשה להמקשן דהי' להם להקנות בקננו אחר דמה לי אם מקנה להם החצר בכסף או בחליפין רק פנונת המקשין דא"צ שום קננו לעשות על הקרקע רק באמירה בעלמא וכו"ל.

ולפי"ז מתורץ הרא"ש דלא הביא האבע"ז זו פינון דלפי האמת מוכח מסוגיא דכאן דלא קנה מטלטלין לא וקרקע לאחר דאלת"ה קושא הנ"ל במק"ע דהי' יכול להקנות חצירו לר"ע ומטלטלין ללוי אחר וא"כ שפיר הי' להם בהם טובת הנאה ושייך שפיר מגו דזכי לנפשי' אלא נודאי דלא מהני וסוגיא דהתם בקידושין אלא אפ"י תי' הפני יהושע דס"ד פ"ד סוגיא דגיטין דאפילו בחצר המשמרת לא קנה אם אינו עומד בצדו וא"כ לא קשה קושא הנ"ל והרא"ש הא הביא בכאן דחצר המשמרת קנה אפ"י אינו עומד בצדו וכן הביא מעשה דר"ג ור"ע ור"י בסוגיא דקידושין וא"כ ממילא סמוך על זה דנפשוט דלא קנה: ומכאן מוכח הרמב"ם הא דכתב דבחצר שאינו משמרת בעינו עומד בצד שדהו וגם אמירה דזכתה לי שדה ופ"י הפנ"י הטעם משום דבאמת אין אדם עושה שליח דבר שאין משמרת בשלמא שליח הוי עכ"פ משמרת לדעת עצמו של השליח דהוי בר דעת משא"כ בחצר שאינו משמרת ולכאורה מנ"ל זה להרמב"ם ומכאן דעדיין קשה דהא יכול לשפוך לר"י החצר לו לעצמו וגם לר"ע החצר לו לעצמו ואח"כ יאמר ר"ע ינקה חצירי המעשה בשביל לוי אחר ור"י יאמר ינקה חצירי בשביל עני אחר וכי ינקה חצירו באמירה בעלמא אף דהא החצר אינו משמרת לדעת ר"ע וא"כ א"צ ע"כ לא זכה חצירו בשביל אחר אף עדיין קשה לר"י הא דאמרו דלא בעיני משמרת קשה אף

מפאן מוכח פדעת הרמב"ם ואף ונייהוי דהוי הוכחה וכי ר"י ור"ע בצד שדהו עומדין דאין צריף עמידה.

אף זה לא מוכח דעכ"פ צריף אמירה ואפשר דבאמת ר"י ור"ע הי' אומרים יזכה לי שדהו או דחשבו פן בלבם דבאמת א"צ אמירה רק מחשבה בעלמא ומשא"כ או הוי ר"ע ור"י יזכה בשביל אחר דהא לא משתמרת כמו שליחות אחר לדעת עצמם דהא התצר גופא לא משתמרת לדעת ר"י ור"ע וא"כ בעינן דהזוכה צריף לומר יזכה התצר בשבילי וכאן הא הלוי ועני אחר אינו בכאן ולא אמר יזכה לי שדהו ומתנרץ שפיר ומוכח הרמב"ם ודו"ק: ובזה מתנרץ ג"כ הרמב"ם דכל היכא דשכר התצר לאחר דזכה התצר למשפיר.

והנה על מה שהקשה הראב"ד משוכר את מקומו תי' העיטור דהוי הפי' מטלטלי אגב מקרקע ומפאן קשה לפי ה"א הא הוי ס"ד בתורת חצר ולא בתו אגב ואפ"ה הוי נקנה להשוכר ולפמ"ש א"ש דבאמת לא יוכל לומר מטעם הפקר ולא יושפר המקום לר"י ולר"ע מפח תי' הני הנ"ל דהוי תופס לבע"ח במקום שחב לאחרים ומשא"כ לאחר שבאמת משפיר לר"י ולר"ע וא"כ שפיר הוי מטעם הפקר וא"כ פיון דר"י גופא רצה לזכות לעצמו ואל"כ הוי שפיר כמו תי' הנ"י מטעם יד וא"כ הוי כמו שאמר דרוצה השוכר לזכות בחצר השכורה חפץ מהאדם אחר ולא מן המשפיר דהא דפ' הרמב"ם חצר השכורה אינו קונה מן המשפיר דינ המשפיר הוי בחצר יותר זכי' משא"כ נגד אחר וכאן הוי נגד אחר דהא מקבר הפקר ואין הזכי' רק נגד לוי אחר ולא נגד המשפיר ושפיר מהני חצר לזכות להשוכר ומתנרץ שפיר הרמב"ם.

ומפאן יש ראי' להרמב"ם כמ"ש הב"י ביו"ד דלא קנסו ליתן מעשר ראשון לכהן רק בדורו של עזרא ולא אח"כ דהא הנה ראב"ע בספינה ודו"ק: דף יג משום דקשיא לי' לאביי ת"ל פרעון כו' נ"ל דהנה לקמן אמר שמואל מוקי באין חייב מודה אלא טוען מזונף ונ"ל הפי' עפמ"ש הנש"ף בסימן מ"ו גבי מצאו שטר קידושין דלא אמרי' כמי שפסקרה עדותן בב"ד רק היכא שמצאו ביז ב"ד דאמרי' דלא חשיד לזיופי אבל היכא דלא ידעינן מי הב"ד לא אמרי' פן א"כ הכא א"ל דקימי' בהה' קיום דסמכי' דדבר תורה כמי שפסקרה כו' וכיון דנפל ולרב אסי דחשדי' דמלנה נפל והמלנה אמר דמידו נפל נמצא דחשדי' דרוצה ליתול בטענת שקר ומשמע לקמן דפשיט רבה כ"ז ממתיני' דכל מעשה ב"ד יחזיר דגם בשטרות חיישי' שפא שטר זה אינו שלו א"כ הכא חיישי' אע"ג דלא הוחזקו שני יוסף ב"ש דלמא מזונף והמלנה לא ידע דהא באמת לא מידו נפל וא"כ י"ל דגם אביי דמוקי בחייב מודה אפשר דס"ל דלא חיישי' לפרעון דא"א דפרע מיקרע הוי קרע רק הכא נאמן במיגו דהוי טעין מזונף ופריף הש"ס ולשמואל דלא ס"ל הך מיגו דא"כ שטר הקנאה אמאי יחזיר יהא נאמן במיגו דמזונף משו"ה צריף אביי לומר עבחו"ל דאל"כ בנודאי מזונף דהמלנה בעצמו ידע דלאו מיני' נפל ומיד הלנה בנודאי לא נפל דהא אין פותבין ואיקרי וכתב לא חיישי' ובנודאי מזונף ולא חשיד ב"ד לתפוע בשטר זו מזונף א"ו עדין בחז"ל.

אף קשה אפילו פשחייב מודה אמאי יחזיר לאביי דלמא מזונף וכשחזרו לו יקיים פהך קיומא דסמכי אהך דד"ת כו' וא"ל דלא חשיד הלנה דאפשר דאמר בנדמי דינע דיש לו שט"ח פדכתבו התוס' בגיטין גבי גט ובאמת לאו הך היא ועדיין לא מטא שט"ח לידני'

ובמאי יתחייב השתא א"ו דלא טענינן ללקוחות מזוניף וא"ש: העתק כתבי קודש הקדשים מח"ז גאון הגאונים ופאר הקדושים מוהר"מ זצלה"ה: בדרך ל"ד ע"א הרמב"ם בהלכות שאלה ופקדון פ"ק ס' דין א' חזרה הבהמה עצמה חוזרת לבעלים ויש להביא ראיה להרמב"ם דה"פ בש"ס פ"ה לכפילא דהנה הש"ס דפריה ר"ז א"ה גיזותי ונלדוטי נמי ותי' דנעשה כמו דאמר חוץ מגיזותי ונלדוטי ופריה מאי פסקאי ולכאורה קשה לפי מה דאיתא במסכת בבא בתרא דף ס"ג ע"א דאמר חוץ ממעשר ופריה הש"ס וקא אין אדם מקנה דבר שלב"ל ופי' רשב"ם וכו' וא"כ אין משייר (והנה לשיטת הרא"ש דהוי הטעם דמ"ה לא הוי תנאי משום דהוי מתנה עמ"ש בחזרה ל"ק דבכאן הוי תנאי דע"מ) (אף לשיטת הרמב"ן דלא הוי תנאי אפילו אמר ע"מ קשה א"ו פהרמב"ם) ג"כ והנה הרמב"ן פ"ב שם אע"ג דאמר ע"מ שתהא המעשר שלי ואפ"ה לא אמרי' דהוי בטל המכירה דכיון דהוי רק מקצת דבר מזה והוי שיוור (ועוד דכאן לא שייך לומר ע"מ שתחזור לי גיזות ונלדות דלפעמים נשאר בבית הגנב ואין טרחא מוטלת עליו כלל) וא"כ דלמא באמת משייר גם הפל אף בשלמא לענין גיזות ונלדות מהני שיוור דהא שייך לעצמו מקום דהיינו פרה לנולדות וגיזות ושפיר מהני שיוור ומשא"כ לכפילא פתבו התוס' דאפילו פרה לכפילא לא מהני וא"כ לא מהני שיוור (ולא אמרי' תנאי כמו להרמב"ן בב"ב אלמא דלא אמרי' אןמנדא או דהוי תנאי ומאי פריה) או דה"פ פהרמב"ם (ועיין לקמן בד"ה ועי"ל דראית הרמב"ם וכו' דפי' דרק פרה לכפילא ומעיקרא הוי סבר דרק הפל מקנה לו בשעת משיכה וא"כ מקשה שפיר דמאי פסקה דהא גוף הבהמה הוי שלו והקנין הוי ע"י דמתחייב עצמו באחריות וא"ל דמעוה אין קינה י"ל דלא שייך נשפיה חטף בעלי' ומ"ה קונה ועוד היכי דלא שייך משיכה לכפל לבד לכ"פ קונה מפות ואפ"ל דבכאן גם הרשב"א מודה דמהני דבשלמא שס בנתן ש"ח כ"ז דלא הלנה לו לא חייב הלנה כלל דלא גרע מאם הוי פ"רע לו דפטור (דהא הוי קביעת הזמן לטובה וכן בשואל יכול לחזור) ומכ"ש דעדיין לא נטל מעוה אף בכאן דכיון דנטל הפקדון וחייב עצמו בשמירה לשמור וא"ה (דאר"ז דמשמע רק לפי התירוץ של רבא קשה הכי) הוי ה"פ דאל"ה הוי אמרי' סמוך לגניבתה רק דכיון דרבא אמר משעת גניבה ומה לי שבח דגיזות ונלדות או דכפל וא"כ לשיטת הרמב"ם הוי בכאן עדיף דלכ"ע אמרי' דכאן מהני פרה לכפילא אע"ג דאיבעי' גבי עבד ודלא כתוס' שכתבו לאיפוד בכאן הוי לא שכיח טפי: ובזה א"ש דאר"ז אלא דנעשה כמו שאמר וקשה מה לשון אלא דהא לא חזר כלל ממעיקרא מן תירוץ דלעיל (ועיין לקמן בד"ה וע"ל דראית הרמב"ם וכו') וא"ל דפי' דמעיקרא הוי גוף הבהמה ולא פרה לכפילא וכו' ר"ז הוי אי הכי אפילו גיזות ונלדות מא"ל ואלא ע"כ צ"ל דהוי חוץ וא"כ שפיר מצוי לומר פרה לכפילא דכיון דהוי שיוור ול"ק מאי פסקא וכפי התורץ: והנה הרמב"ם.

בדין ה' פ"ב וז"ל או שלא הספיק לתובעו וכו' וכתב הרב המגיד דבנוסחא אחרת בעי' אחרת שילם לבנים וכו' ויש להביא ראיה דהנה התוס' הקשו בד"ה א"נ דקיימא באגם ותימא וכו' משום דהנה אם נימא דסתם גניבה יאוש בעלים והנה איתא במסכת בב"ב דלמ"ד קנין פירות לאו קנין הגוף דמי ופי' רשב"ם שם דכיון דהו"ל לראשון קנין פירות וגם סילק הנותן עצמו מגוף ומ"ה יחזיר ליורשי הראשון בשלמא היכי דמכר רק פירות לא קנה קנין הגוף דהוי כמו לאחר זמן שיוור לעצמו הגוף והפירות ומשא"כ בכאן

דְּסִילֵק עֲצָמוֹ וּמ"ה פִּינּוֹן דְּאִינְיָאֵשׁ בְּסַתְמָא גְּנִיבָהּ וּא"כ דְּאִמְרִי אִיגְלֵאֵי מְלִתָּא לְמַפְרַע דְּכִי גְּנַב הָוֵי שְׁלוֹ לְמַפְרַע וּא"כ אִינְיָאֵשׁ עֲצָמוֹ וְהָוֵי סִילֻק וּא"כ מִמ"נ לֹא הָוֵי הַגּוּף שְׁלוֹ דְּהָא רַק פְּשִׁיגְנוּב וְהָוֵי יֵאוּשׁ עֲצָמוֹ וְהָוֵי סִילֻק וּא"כ מְעוּלָם לֹא זָכָה בַּגּוּף וְאִדָּה דְּלֹא יָדַע וְרָבָא ס"ל דְּיֵאוּשׁ שְׁלֵא מִדְּעַת הָוֵי יֵאוּשׁ אִדָּה קִנְיָן פִּירוּתָא לָאוּ קִנְיָן הַגּוּף הוּא.

וְאִדָּה אִם יָכוֹל בְּעַל הַפִּירוּתָא לְמִוּכְרוֹ וְהָוֵי בְּנוּדָאֵי קִנְיָן הַגּוּף דְּכִמוּ בְּאַחְרֵיהּ דְּמַקְרִי קִנְיָן הַגּוּף דְּמִי יַעו"ש הֵיטֵב וּא"כ אִם הָוֵי מְעַכְשָׁיו וּא"כ הָוֵי הַדִּין דְּאִם מְכָרָה וְהָוֵי הַשְּׂנִי ג"כ קוֹנָה וְכִמוּ דְּהַדִּין בְּקִידוּשֵׁי אִשָּׁה דְּהָוֵי הַגְּמָר אַח"כ וְהו"ל ג"כ הַגּוּף דְּכִינּוֹן דְּאִם מְכָר לְכֻמָּה בְּנֵי אָדָם יְהֵא פְּלוֹן שׁוֹיִן וּא"כ שְׁפִיר תְּקִישֵׁי א"ו דְּלֹא אִינְרִי בְּמַעְכְּשָׁיו וּמִשָּׂא"כ לְפִסְק הַלְכָה דְּפִסְקִי דְּיֵאוּשׁ שְׁלֵא מִדְּעַת לֹא מְהַנִּי פְּאֲבֵי וּא"כ שְׁפִיר אִמְרִי בְּמַעְכְּשָׁיו וְאִדָּה דְּאִפְתִּי הָא יָכוֹל לְמִוּכְרוֹ דְּהָא אִם הָוֵי סְפֵק בְּשְׁלִימוֹ לְבָנִים ה"נ אִם מְכָר לְאַחַר אַע"ג דִּישְׁלָמוּ לְלוּקָם לֹא עָדִיף מִיְתוּמִים וּא"כ דְּכִינּוֹן דְּאִם מְכָרוּ מְכוּר וְהו"ל קִנְיָן הַגּוּף וְעָדִינּוֹן תִּיקְשֵׁי דְּהָא הָוֵי יֵאוּשׁ א"ו פְּהַרְמָב"ם דְּלֹא גָרַס הָדָּ אִיבְעִי בְּשְׁלִימוֹ לְבָנִים וּא"כ לֹא מְצִי לְמִוּכְרָה וְהו"ל קִנְיָן פִּירוּתָא לָאוּ קִנְיָן הַגּוּף וְעִי"ל דְּרֵאֲנִיתָ הַרְמָב"ם דְּקִשָּׁה לִי מֵאִי שְׁיִיף אֲלֵא בַר"ז דְּרַק ר"ז מוֹסִיף וְלֹא שְׁיִיף אֲלֵא רַק הֵיכָא דְּחֻזָּר מִמָּה דְּמִתְרַץ מְעִיקְרָא אִדָּה בְּאַמְתָּ לְכַאוּרָה לְמָה לִי לְתַרְץ פְּגוֹן דְּהַקְנָה לְבַהֲמָה נִיהוּ דַס"ל כַּס' הַתוּס' דְּהָוֵי בְּכָאֵן דְּשַׁלְב"ל וְלֹא מְהַנִּי גוּף לְפִירוּתֵי נְהוּי תְּנַאי דְּהַקְנָה לֹא בְּהַמָּה וְהַתְנָה ע"מ שְׁתַּחֲזִיר לִי גוּף דְּהַבְּהַמָּה [וְתִלְיָא בְּאִם דְּנִימָא כְּתִירוּץ הַרְמָב"ן בַּב"ב וּא"כ הָוֵי לֹא שְׁיִיף שְׁיִיר רַק דְּמַסְתְּמָא לֹא אִמְרִי תְּנַאי אַע"ג דְּשָׁם בַּב"ב אִיכָּא ג"כ אֲנִמְדָּא טְפִי מְכָאֵן וְאַפ"ה לֹא הָוֵי תְּנַאי וְלִהְרָא"ש שָׁם הָוֵי תְּנַאי] וְהִנֵּה הָא דְּכַתְבֵּי הָרֵא"ש דְּצָרִיף דוּקָא לְחֻזָּר וְלִקְנוֹת בְּמַתְנָה פ"מ לְחֻזָּר וּמְבִיא רֵא"י מְהָא דְּאִמְרִי בְּמַסְכַּת סוֹפָה יוֹמָא קָמָא לֹא לִיקְנִי לְקַטְוֹן דְּקִנְיָן אִי"ל מְקַנָּה לִי"ל וּא"ל דְּשָׁם ה"פ כַּמ"ש הָרֵאָב"ד לְתַרְץ הַקְּוִשָּׁא גְּבִי עֶבֶד פְּנַעֲנִי דְּלֹא מְהַנִּי תְּנַאי וְהַקְּוִשָּׁה אִמְאִי לֹא מְהַנִּי תְּנַאי וְתִי דַמ"ה צָרִיף לְהַתְנּוֹת עִם הַבַּע"ד וְכָאֵן לְזַפּוֹת הָוֵי יָד עֶבֶד פְּיָד רַבּוֹ וְלֹא לְחֻבָּה וְהָוֵי כְּמוֹ דְּהַתְנָה שְׁלֵא בְּפָנֵי בַע"ד וְכֵן י"ל בְּקַטְוֹן דְּלֹא מְהַנִּי תְּנַאי דְּקַטְוֹן לְחֻבּ הָוֵי שְׁלֵא בְּפָנָיו.

וְהִנֵּה אֲפִילוּ אִם י"ל כְּהָרֵא"ש מ"מ פְּשְׁחֻזָּר לֹא הַבְּהַמָּה הָוֵי כְּמוֹ דְּמַקְנָה לֹא דְּאִין צ"ל בְּפִירוּשׁ רַק דְּמַסְתְּמָא הוּא כֵּן י"ל לְשִׁיטַת הַרְמָב"ם רַק דְּהָוֵי קִשָּׁה לִי דַא"כ הִי צָרִיף לֹא מְרִי דִּיחֻזָּר לֹא לְבַתֵּר הָכִי וּא"כ הָוֵי קִשָּׁה א"כ כָּל הַגִּיזוֹת וְוּלְדוֹת שֶׁהִי עַד שְׂאִתּוֹ הָוֵי דִּינִי דְּהָא אִין צָרִיף לְחֻזָּר רַק לְבַתֵּר הָכִי וְע"ז מְקַשָּׁה א"ה גִּיזוֹת וְוּלְדוֹת וְע"כ צ"ל חוּץ מִגִּיזוֹת וְוּלְדוֹת וּא"כ לֹא קִשָּׁה וְשְׁפִיר הָוֵי אֲלֵא וּר"ז גּוּפָא אָמַר וּמֵאִי פְּסָקָא אֲלֵא שְׁבָחָא דְּאִתָּא מְמִילָא וּא"כ שְׁפִיר יָכוֹל לֹא מְרִי דַע"מ שְׁתַּחֲזִיר לֹא דְּלֹא הָוֵי מְעַלְמָא וְהַתְנָה ע"מ שְׁתַּחֲזִיר לִי הַבְּהַמָּה דְּמְהַנִּי וְהִנֵּה לְפַמְש"ל ע"כ הַקְּוִשָּׁא דְּמַקְשָׁה וּמֵאִי.

וְהִנֵּה לְפַמְש"ש לְעִיל מִפְּחַ הַקְּוִשָּׁא דְּמֵאִי פְּרִיף מֵאִי פְּסָקָא דְּהָא הָוֵי שְׁיִיר וְע"כ צ"ל דְּהַקְּוִשָּׁא הָוֵי אִם אִמְרִי דְּמְהַנִּי פְּרָה לְכַפִּילָא וְקִשָּׁה אִם אִמְרִי דְּמְהַנִּי אִין צ"ל דְּמַקְנָה פְּרָה לְגַמְרִי רַק לְכַפִּילָא אֲלֵא ע"כ צ"ל דַּאֲפ"ה תִּיקְשֵׁי דְּכִינּוֹן דְּמַקְנָה לֹא פְּרָה לְכַפִּילָא אִמְרִי דְּמַקְנָה לֹא לְשְׁבָחָא דְּעִתִּידָא לִיקְנִי וְדִילְמָא לְגִיזוֹת וְוּלְדוֹת ג"כ עִתִּיד לְבוֹא וּא"כ אֲלֵמָא אֲפִילוּ אִמְרִי פְּרָה לְכַפִּילָא קִשָּׁה א"ה גִּיזוֹת וְוּלְדוֹת נְמִי דְּמַקְנָה לִי שְׁבָחָא וְצ"ל חוּץ מִגִּיזוֹת וְוּלְדוֹת וּמַקְשָׁה מֵאִי פְּסָקָא וְהִינּוּ פְּשִׁיטַת הַרְמָב"ם וּמִתְוַרְץ מֵהַקְּוִשָּׁה שָׁם

המגי' סביב רב אלפס יעש"ה וא"כ ה"פ דר"ז אָמר זֶה דְהָא קָשָׁה א"ה גִּיזוֹת וְוּלְדוֹת נְמִי
וע"כ צ"ל דְאָלָא דְאָמַר חוּץ מִגִּיזוֹת וְוּלְדוֹת וְקָשָׁה וּמֵאֵי פְסָקָא אָלָא ע"כ דְדוֹקָא שְׁבָחָא
דְאָתָא מְעַלְמָא וּמַכ"ש דְאֵין רוּצָה לְהַקְנוֹת הַפְּרָה וְרַק הַפְּרָה לְכַפִּילָא אִם אָמְרִי דְמַהֲנִי
כְּמוֹ דְקָל לְפִירוּתֵי וְאִם לֹא מַהֲנִי אָמְרִי דְהַתְנָה ע"מ שְׁתַּחֲזֹר לִי וּכְדִלְעִיל וְשִׁפִּיר אָמַר
אָלָא דַעכ"פ אֵין הֵדִין פְּרָבָא דְקוֹנָה הַגּוֹף וְשִׁפִּיר הָנִי כְּמוֹ פְּסָק הַרְמַב"ם וּכְדִלְעִיל יַע"ש
הֵיטָב: דָּף ל"ד ע"א וּמֵאֵי פְסָקָא לְכַאוּרָה קָשָׁה הָא אֵיתָא בְּמַסְכַּת ב"ב דָּף ס"ג ע"מ
שְׁמַעְשֹׁר שְׁלִי וְאֵמֵי הָא אֵין אָדָם מִקְנָה דְשִׁלְב"ל פִּינֹן דְאָמַר ע"מ שְׁיִוְרֵי שְׁיִיר לְמִקּוּם
הַמְעַשֶׁר א"כ בְּאָמַת י"ל שְׁשִׁייר גַּם לְגִיזוֹת וְוּלְדוֹת וְגַם לְפָפֶל רַק אַעפ"י שְׁשִׁייר גּוֹף לְפָפֶל
לֹא מַהֲנִי כַּמ"ש תוֹס' מִשָּׂא"כ לְגַבֵּי גִיזוֹת וְוּלְדוֹת מַהֲנִי קִנְיֵן פְּרָה לְגִיזוֹת וְוּלְדוֹת וִי"ל מְשׁוּם
דְהֵנָּה תוֹס' בַּד"ה כְּגוֹן פִּירוּת דְקָל וְקָשָׁה דְבְּפִרְק הַשּׁוֹלַח וְכו' וְהָא פְּשִׁיטָא לִי דְלֹא מַהֲנִי
פְּרָה לְכַפִּילָא וִי"ל מְשׁוּם דְהֵנָּה הַפ"י כְּתַב בַּב"ק דָּף ע"ו ע"ב תוֹס' ד"ה וְהָא פְּדִי מִתְּרַת
דְאֵין מְשַׁלֵּם דו"ה פִּינֹן שְׁהוֹחֲזֹר הַקְּרוֹן קוֹדֵם שְׁאֲפֹשֶׁר לְהַעֲמִידוּ בְּדִין.

וְהֵנָּה לְרַב שְׁשֵׁת ס"ל דְעֵיקַר הַחַיִּיב דְמַכִּירָה הוּא לְאַחַר יָאוּשׁ דְוָקָא מְשׁוּם דְקִנְיָא בְּיָאוּשׁ
וְשִׁינּוּי רְשׁוּת א"כ אֵי אָמְרִי דְאֵיִירִי דַא"ל קְנָה גּוֹף לְפִירוּת וּלְכָפֶל א"כ אֵי אָפֹשֶׁר לְהַעֲמִיד
בְּדִין דַא"ל לֹא בְעַל דְבָרִים דִּידֵי אֶת רַק מְשׁוּם דַא"ל קְנָה גּוֹף לְפִירוּת א"כ קוֹדֵם שְׁשִׁילֵם
אֵי אָפֹשֶׁר לְהַעֲמִידוּ בְּדִין מְשׁוּם דְהָא אִם יֵהִי הַעֲדִים דְהָא אֵי אָפֹשֶׁר לְהַעֲמִידוּ בְּדִין אָלָא
ע"י עֲדִים וְכִינֹן דְאֵיכָּא עֲדִים שְׁחֵיִיב קוֹדֵם הַתְּשַׁלּוּמִין בְּנוּדָאֵי לֹא מִקְנָה כְּפִילָא וְאָלָא שְׁחֵיִיב
אָלָא שְׁתַּבַּע לוֹ אַחַר תְּשַׁלּוּמִין א"כ כְּבָר הַוֹחֲזֹר הַקְּרוֹן לְבַעֲלִים פִּינֹן דְבְּנוּדָאֵי כְּבָר הַוֹחֲזֹר
הַתְּשַׁלּוּמִין לְבַעֲלִים דְהֵינּוּ קָרוֹן וְאֵין מִתְּחֵיִיב לְהַחֲזִיר הַבְּהֵמָה שְׁכָבֶר קְנָה הַלּוֹקֵחַ אִם כֵּן
אֵמֵי חֵיִיב דו"ה וְהֵיכְנָה וְאֵין יָכוֹל לְהַקְנוֹת כִּי יֵאמַר לֹא בְעַל דְבָרִים דִּידֵי נִיגְהוּ וַא"ל
הָא מִקְנָה בְּאֵמִירָה בְּעַלְמָא י"ל לְרַבָּא ה"פ הוּא בְּמַתְנִיתִין אִם כְּשֶׁנֶּשְׁבַע אַח"כ רוּצָה לְשַׁלֵּם
וְשִׁילֵם מַהֲנִי א"כ פִּינֹן שְׁשִׁילֵם בְּנוּדָאֵי הַוֹחֲזֹר הַקְּרוֹן לְבַעֲלִים אִף אַעפ"כ הָא אִם הִי רוּצָה
הִי אָמַר לְכַתְּחִלָּה שְׁרוּצָה לְשַׁלֵּם וְאַח"כ הִי תוֹבַע נִמְצָא אָפֹשֶׁר לְהַעֲמִידוּ בְּדִין: אָבֶל
לַפְמ"ש הַס' אָבֹן עוֹזֵר בַּב"ק בְּדָף ק"ז ע"ב הוֹאִיל שְׁחֵיִיב בְּקָרוֹן קוֹדֵם שְׁגַנְבַּ פְּטוּר מִכָּפֶל
דְלֹא מִיקְרֵי גַנְבָא ע"ג דְהֵאָמַת גּוֹף הַגְּנִיבָה נ"ז בְּמָה שְׁגַנְבַּ א"כ ה"נ אפ"י מְכָפֶל יֵשׁ לְפְטוּר
פִּינֹן דְכָבֶר הַוֹחֲזֹר הַדְּמִים לְבַעֲלִים א"כ פְּרִיף שְׁפִיר מְכַח שׁוֹאֵל שְׁדוֹןקָא שִׁילֵם וְשֵׁם
בְּנוּדָאֵי הַוֹחֲזֹר הַקְּרוֹן לְבַעֲלִים אָבֶל הַרְמַב"ם פְּסָק דְלֹא כַר' חֵיִיב בַר אָבָא דָאֵם שְׁלַח יָד
פְּטוּר פִּינֹן דְגּוֹף הַבְּהֵמָה אֵינוֹ שְׁלוֹ א"כ שְׁפִיר מַהֲנִי פְּרָה לְכַפִּילָא וּמ"ה פְּסָק דְלֹא קְנָה
הַבְּהֵמָה אָבֶל הַסּוֹגֵיָא דְהָכָא אֲזַלָא כַר' חֵיִיב בַר אָבָא דָשֵׁם דָאֵם שְׁלַח יָד פְּטוּר וּמ"ה א"ל
לֹא בְעַל דְבָרִים דִּידֵי אֶת אָבֶל אִם אָמְרִינִין דְקָנָה דְשִׁלְב"ל א"כ אֵימַת קְנָה לְאַחַר שְׁמִטָּה
לִידוֹ הַמְעוֹת וְהִי תוֹבַעוּ הַמְּפָקִיד רַק לְאַחַר שְׁזָכָה הַמְּפָקִיד זוֹכָה הַנְּפָקֵד מִשָּׂא"כ גּוֹף הַפְּרָה
זוֹכָה הַנְּפָקֵד וּבְאָמַת אֵין אָדָם מִקְנָה דְשִׁלְב"ל רַק מְכַח גּוֹף הַפְּרָה פְּרִיף שְׁפִיר לֹא אָפֹשֶׁר
לְהַעֲמִיד בְּדִין מִשָּׂא"כ אִם מִקְנָה דְשִׁלְב"ל וְגַם אֵי אָפֹשֶׁר לְהַחֲזִיר גַּבֵּי דְשִׁלְב"ל אִם אָמַר
מְעַכְשָׁיו כְּמוֹ שְׁכַתַּב הַפ"י בְּשֵׁם הַרִיטְב"א בְּקִידוּשֵׁין א"נ אִם נִימָא דְזֶה גּוֹף הַפְּרָה לְעַנְיִן
כְּפֶל מַחֲשׁוֹב ג"כ דְשִׁלְב"ל וַא"כ לֹא קְנָה רַק לְאַחַר שְׁבָא לִידוֹ פְּרִיף שְׁפִיר הָא אֵין (אָדָם)
מִקְנָה דְשִׁלְב"ל דָאֵם הִי מִקְנָה דְשִׁלְב"ל הָנִי א"ש דְזוֹכָה הַמְּפָקִיד וּמִתְּנִירַץ הַרְמַב"ם דְהֵנָּה
לְכַאוּרָה קָשָׁה חֲדָא דְלִישְׁנָא חוּץ מִגִּיזוֹת וְוּלְדוֹת מְשַׁמַּע דְמִקְנָה גּוֹף הַבְּהֵמָה וְעוֹד לְפִי
שְׁפִירֵשׁ הַש"ף בְּסִימֵן רַצ"ה ס"ק ס' דְקָשִׁיוֹת הַש"ס א"ה קָאֵי דְלִיקְנֵי גּוֹף הַגִּיזוֹת וְוּלְדוֹת

אם משלם משמע עכ"פ דגוף הבהמה קנה אם משלם וצ"ל דפסק הרמב"ם הוא דשלח יד חייב בכפל אבל הסוגיא דשלח יד פטור מכפל ואתי שפיר: אבל דף לד ע"א תוס' ד"ה א"נ דקיימא באגם תימא דנעשה פאמר כו' וי"ל משום דהנה קשה פי משני נעשה פאלו אמר סמוך לגניבתה ע"פ מ"ש תוס' במסכת ב"מ דף כ"ו ע"א דשתיף דאין חצר קונה בדבר שיכול להיות שלא ימצא לעולם וע"פ מה דאיתא במסכת ב"ק דף קט"ו ע"ב פיון דסופו לבוא לידי אגס א"כ אמאי קנה פאן ולפי פי מהרש"א א"ש דפי' פאלו אמר שעה אחת סמוך לגניבה פאותו שעה אמר פה ובנודאי פאותו שעה אמר פה בלי שום תנאי רק פי מיגלא מילתא דגנב לבסוף אמרינו שאמר פה קודם גניבתה בהמה תהא שלף וא"כ באמת אם הי' אמר סתם תהא קנוי' לך בנודאי בנודאי הוי מועיל דהא אפשר דאיגנב אבל אי אמרינו דאמר ע"ת קשה וכי בכל רגע חשבינו פאלו אמר פה אלא אמרינו איגלאי מלתא למפרע וא"כ מיןשב קושיות התוס' דאי אמרינו דהנה פאלו אמר פרת' קנוי' מעכשיו סמוך לגניבתה א"כ לבסוף אין ראי' לקנון פלל מפח דאין קונה בדבר שיכול להיות שלא ימצא לעולם וגם במעכשיו בעינין שיהא ראי' עכ"פ לקנון וכן פתבו תוס' בכתובות בדף פ"ב ע"א ד"ה הא דאמר במעכשיו דבעינין שיהא עומד במקום הראוי לקנון ושם בהתוס' בב"מ בדף כ"ג ד"ה דשתיף משמע דלאו דוקא בחצר חצר לא קנה הואיל שיכול להיות שלא ימצא לעולם אלא בכל הקנינים נמי דינא הכי דהא התוס' מביא שם ראי' מתגר ובתגר משמע אפי' אם היו ביזו ואפשר לומר דדוקא בחצר פתבו תוס' פן ובתגר נמי עיקר קושיות תוס' מרשותו דליקני דהיינו חצר וכן משמע לשון תוס' שם: עי"ל דבאמת הפי' הוא נעשה פאלו אומר פשתרצה ותשלם תהא הפרה קני' סמוך לגניבתה דהפי' הוא פיון דסליק עצמו המפקיד מגוף ממילא קנ פירות פקנון הגוף וקנה מפח קנון פירות וא"ל מאי קאמר עומדת באגם איפא בינייהו ה"פ דהא הרא"ש פתב דמיד שסילק דהא מיד שסילק הנותן הפלי לשומר אפי' עדיין לא פא ליז השומר יתחייב בשמירתו מדין ערב ובאמת לענין דיקנה השומר שאין יכול המפקיד לחזור שלא יהא משתמש השואל או השוכר בכלי בנודאי בעינין משיכה פדאמר רב חסדא פדרף שתיקנו משיכה כו' אף דבאם רוצה השואל לחזור תו בנודאי אין חייב בשמירתו אף כ"ז דלא חזר המשאל חייב השואל בשמירתו מיד שסילקו הפעלים משמירתו א"כ נודאי פדיבורא לא מקני פפילא דהא פל הנאה שלו דאם רוצה משתמש השואל וא"ל הא פידו לחזור דממ"נ אם חוזר אין בו דין שומרין פלל אף קנון פירות פקנון הגוף לא שייף לומר דהא אין לו פלל לשואל עדיין קנון פירות דהא יכול השואל לחזור שלא להשתמש וזה הפי' איפא בינייהו דעומדת באגם ולא נכנס פלל מעולם לרשות שואל דלא מהני פיון דלא שייף לומר קנון פירות וזה דמהני ללישנא קמא י"ל ע"פ מ"ש הרמב"ן סי' ל"ט דאם נשתעבדו נכסים למלנה צריף המלנה להלוות ללנה והרשב"א והש"ף הקשו מקידושין גבי שואל קורדום ומיישב הפ"י דכיון דנכסים עיקר שיעבוד מתחיל רק משעת אונסין וא"כ עכ"פ גוף הפרה ניקנית לו מפח מה ששיעבד לשלם משעת גניבה או משעת מציאת הגנב ומחזיר הפרה ואינו יכול להחזיר וא"כ פיון שאגוף שלו בנודאי קנון פירות פקנון הגוף וא"ל הא עדיין יש למשאל פירות דהיינו גיזת וולדות ז"א דנגד זה שפיר מהני גוף הפרה משעת מסירה לענין גיזת וולדות משעת גניבה וא"ל אף שייף לומר דהא הגוף קנוי' לו מפח מה ששיעבד הנכסים הא יכול ליתן פרה כזה אחרת כמ"ש הש"ף

גבי קרדום דיכול ליתן קרדום אחרת י"ל משום באמת פינון דהדין הוא דכל זמן דאין
נותן קרדום אחרת מותר להשתמש באותו קרדום וא"כ הא פסק הרמב"ם אם קידש
אשה על תנאי כו'.

דף לד ע"א באמת בכאן לא שינה לומר הואיל אי בעי אמר משלם לימא דמפח זה תשיב
(פאלו) לומר דראו לעמוד בדין קודם שיחזור הקרו לבעלים (ז"א) כל כמה דלא אמר
אני רוצה לשלם רק לבסוף כשנשבע שילם איגלי מלחא למפרע דחשיב למפרע שלו
פאלו ידעינן דנשבע ושילם אח"כ נמצא אי הנה שינה לומר קודם שאומר ונשבע דיהא
ראו לעמוד בדין ואח"כ כששילם יהא שלו למפרע הוי א"ש ונמצא דנוכל לומר דאסוגיא
שלונו אזלי פרב ששת דבעינן יאוש מקודם פי היכי דליקני הלוקח משא"כ הרמב"ם לא
פסק פון: עי"ל ע"פ מ"ש תוס' בב"ק דף ס"ה בד"ה מה לי קטלה פולה כו' דאזלינן כפי
מה שהיו שנה קודם בעת התחלה הטביחה א"כ נגד מה שמכחיש מפח הטביחה היא רק
חיוב דמיה וא"כ נגד הכחשה הטביחה שפיר הוי רק חיוב דמים וכבר שלם הקרו דהיינו
הכחשה וא"כ פטור וכיין דפטור מהכחשה דדו"ה וא"כ ממילא פטור מכולה דלא תשלומי
חצאי דו"ה ולכאורה לפמ"ש המל"ש בהלכות אישות דאם נותן לחבירו מתנה ע"מ שלא
תתנו לאחר ואם נתן לאחר לא הוי מתנה קנימת מה שניתן לאחר והמקח הראשון קיים
דאם נאמר דהמקח קיים נמצא דהוא לא הוי בע"ד ולא הוי שלו והמקח השני בטל ה"נ
הכא הוא איתא בב"ק דף דבעינן הודאה בפני בע"ד וא"כ אי אמרי' דהודאה מועלת א"כ
אמרין דחשיב כמו מעכשיו ונמצא דאם הוי הודאה לא נגמר המקח בשעת גמר וממילא
בטל המקח ולא הוי בע"ד והמקח קיים והודאה בטיילא דלא הוי בע"ד: דף לד ע"א נעשה
כאומר לו סמוך לגניבתה ולכאורה קשה על פ"י ב"ק דף קט"ו ע"ב כל העומד לאיבוד
פאיבוד דפי' שם הפ"י פיון דעומד לגזול הוי פאלו אינו ברשותו ולא מצוי למחלל עליו
כמה שאמר ר"י שניהן אינן יכולין להקדישו זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו
א"כ הא איתא בב"ק דף ס"ט ע"ב ור"מ ור"י סתמא אחרתא אין הגונב אחר

הגנב כו'.

אלא לבעלים נשלם אלא ש"מ לפי שאינו ברשותו וא"כ ה"נ הכא אמאי משלם כפל
לשומר הא אין ברשותו ממ"נ אם לא יגנב אינו מקנה לו אלא דמקנה לו דוקא אם יגנב
נמצא דהוי אינו ברשותו וי"ל משום דפי' הוא דסמוך לגניבתה מקנה לו מעכשיו
ולכשימצא ונמצא דגוף שלו וקנין פירות פקנין הגוף דמי וממילא כפל שלו א"נ דאמר
כשיגנב תהא נגמר הקנין בשעה ששילם וכצניעין דס"ל דלא כר"י אף א"כ ל"ק מעיקרא
פיון דלא ס"ל כר"י ובמאי הוא גמר הקנין אם נימא לכשימצא בפעולות ובשואל בל"ה
א"ש מפח דבר הגורם לממון כממון דמי וסילק מהני: ואם נימא לתרץ קושיות תוס' מפח
דלא מהני משיכה הואיל ואינו ברשותו א"כ לכאורה קשה דל"ל סמוך לגניבתה נימא
דבאמת משעת מסירה וא"כ אפי' עומדת באגם נמי קנה וא"ל דאין יכול לגמור סמוך
לגניבתה נימא דבאמת נגמר כשימצא וא"ל דבמאי יקנה בשעת גמר י"ל דנגמר בכסף
קשה זאת גיחא כששילם (ואפשר כלפי תי' של תוס' א"כ פי נגמר לבסוף ממילא גם קנה
הכפל למפרע) וא"כ פיון דנקנה למפרע הגוף ממילא קנין פירות פקנין הגוף דמי אף הא
תינח בשואל אבל בש"ח קשה י"ל ע"פ פרה לכפילא דשפיר מהני בשאר שומרין וא"ל
א"כ לא יקנה גוף הפרה דשפיר קנה גוף הפרה כמה ששילם אף אם אמר ששילם לא

מקנה גוף הפרה וא"כ זהו הפי' בגמרא א"נ דקיימא באגם דלא קנה עכ"פ גוף הפרה בש"ח דבמאי יקנה דף לד ע"א תוס' ד"ה א"נ דקיימא באגם תימא כו' וי"ל משום דהא בעינן דיהא עומדת באגם מקום שראוי לקננו לבסוף שנגמר הקננו והנה משיכה הוא דווקא במשיכה וכתב הרשב"א דף ע"ז בב"ב (דף ע"ו ע"ב) דכינון דאין מ"ש שם רבים הוי כמו שהיה ברשותו פינון דיש רשות לאדם לשבת הרי הוא ברשות כל מי שעומד שם לקנות במשיכה פאלו הוא רשותו וכתבו תוס' בקידושין בשם הרשב"ם ש"אין משיכה אלא פשוט ברהשותו וכן כתב הרשב"ם עיקר משיכה לרשותו גבי רבנו סבר קפידא ומראה מקום כו' ובאמת פשוט פן בכ"מ דמשיכה הוא פשוט מרשות לרשות שלו וכן הרא"ש מביא לשון הרשב"ם דאין משיכה אלא פשוט מרשות לרשותו וא"כ מפתח הא סברא דב"ק גבי פל העומד לאיבוד פאיבוד דמי כתב שם הפ"י ה"נ לענין דאין יכול להקדישו דהוי פאלו אינו ברשותו וא"כ האידך יכול להקנותו סמוך לגניבתה דהא לא שייך משיכה דהא הי פאלו אינו ברשותו והא ראי' דהא גזלן גופי' קניא במשיכה דיהא חייב באחריותו אם משך לסומטא אלמא דחשוב רשותו של הגזלן וא"כ אי אפשר לגמור הקננו במשיכה דהא ע"כ צ"ל דכינון דגזל ממילא פי עומדת בסומטא יצאה מרשות הגזלן ויצא לרשות הגזלן אבל חצירו קונה אפי' מגיע אחריו ואינו מגיע במתנה הואיל ודעת אחרת מקנה אותו פפי דאיתא בב"מ דף י"ב ע"א ותוס' כתבו בקידושין דמ"ה לא קנה מסירא בסומטא משום דמוכר בא ראשון והוי הסומטא רשות שלו משא"כ משיכה עקר מקומו ראשון והוי של הלוקח ואפי' אם נימא דגם בחצירו לאקנה פינון שעומד לאיבוד מ"מ א"ש דהוי תנאי ומעשה בדבר אחד והנה מתו' שהקשה תימא דנעשה כו' ולכאורה דלמא ארי' דהקנני' במסירה או ששימש בגוף הפרה נמצא דכינון דעומד באגם לא שייך לומר דהוי פמשיכה אריכתא או דס"ל כמ"ש (הלח"מ) המל"מ דכינון דראוי לקננו משיכה אפי' הוי הקננו דבר אחר פ"ב מהלכות מכירה דין ט' ובאמת פן משמע בקידושין מה ששייר גט גומר מיתה א"כ אפי' בעת הגמר שקננו אחר מהני ובעת הגמר השויר איפא מעות ששילם וממ"נ אם בדין חייב לשלם א"כ מהני סילוק וא"כ ממילא מגיע פפל לשומר מפת דבר הגורם למזון אף היכא שאין חייב לשלם מפת הדין ממילא מפת מזון ששילם נגמר הקננו אף היכא שעדיין לא שילם קשה אי משפח הבהמה במאי נגמר הקננו אף לפ"ז א"כ היכא דשילם שפיר נקנה הגוף במעות ששילם וא"כ פינון דאין משלם קנס שהמפקיד משלם להשומר מפת דבר הגורם אפי' אם נימא דלא מצוי למסלק נפש' מדשלב"ל גבי קנס כמ"ש המל"מ א"כ נקנה גוף הבהמה לשומר ממילא הקנס שלו פינון דקננו פירות פקננו הגוף דמי לכ"ע דהא כתב המל"מ היכא דכל ימיו הפירות אינו יוצאת ברשותו וא"כ הוי לכ"ע קננו פירות פקננו הגוף פינון דהגוף אינו יוצאת מהשומר ובמתניתין ה"פ דאמר דנגב בפשיעה דנמצא דחייב לשלם וכינון דאין מגיע להמפקיד מגיע לנפקד מפת דבר הגורם למזון פמזון דמי ובמתניתין א"ש פינון דיאוש פדי קנה וכבר הוזכר הקרן לבעלים במה ששילם ממילא מגיע לשומר א"נ אי נימא הטעם מפת קננו פירות פקננו הגוף דמי מ"מ במה ששילם אפשר דלדידי' לא הוי דשלב"ל פינון שפבר נגב וס"ל מודה בקנס ואח"כ באו עדים חייב ובאמת בעינן תרי מי יימר כמ"ש תוס' בב"ב וא"ל הא עדיין מגיע גינת וולדות להמפקיד י"ל דבזה שפיר מהני גוף גינת וולדות בשעת מסירה גוף הפרה או אפשר דלא תליא בהכי מידי פינון דהוא מסלק עצמו מגינת

וּנְלָדוֹת נָמִי וְהַנִּפְקָד שְׁלוֹ פִּירוֹת שְׁיָמוּשׁ אִם נִימָא דִּיאֹוֹשׁ עֲצָמוּ חֲשׁוּב פְּהֶפְקָר רַק דְּלָא מְהַיְ מִיָּדִי כַּמ"ש הפ"י דְּשִׁנְיָהּ אֵין יְכוּלִין לְהַקְדִּישׁ א"כ מִיָּד שְׁסִילְק עֲצָמוּ מִמִּילָא זְכִיָּה קֵרָאשׁוֹן מִפְּחַ קִנְיָן פִּירוֹת פְּקִנְיָן הַגּוֹרֵף דְּהִינְנוּ הַנִּפְקָד פִּינּוֹן דְּהוּא סִילְק עֲצָמוּ מִגּוֹרֵף וְרַבָּא ס"ל פְּקִנְיָן פִּירוֹת) דִּיאֹוֹשׁ שְׁלָא מְדַעַת הָוִי יָאוֹשׁ רַק דִּיאֹוֹשׁ לְחֹוד לֹא קִנְיָה וְאִם נִימָא דִּיאֹוֹשׁ לֹא הָוִי מְטַעַם הַפְּקָר לֹא שְׁיָיָף לֹא מְדַעַת זֹאת דִּיאֹוֹשׁ לֹא הָוִי קִנְיָן פְּלִל אִף דְּבִאָמַת בל"ה א"ש דְּאִימַת הָוִי יָאוֹשׁ לְאַחַר הַגְּנִיבָה וְא"כ בְּשַׁעַת גְּנִיבָה הָוִי שְׁל בְּעֵלִים וְהָא רֵאִי לְמֵאֵן דַּס"ל דִּיאֹוֹשׁ קִנְיָה וְאֵעַפ"כ מְשַׁלֵּם הַגְּנֵב פְּפִל אֲשַׁעַת גְּנִיבָה דָּף לַד ע"ב וְא"א לְדַר"ה וְהַקְּשָׁה מִהַרש"ק דְּלִמָּא אֲיִירִי דְּמִינּוּ מְצוּי בְּשׁוּק וּי"ל מְשׁוּם דְּהִנְהָ שְׁמוּאֵל אָמַר אָבַד קִתָּא דְּמִגְלָא אָבַד אֲלִפִי זִוְזִי וְהִנְהָ הַתּוֹס' פְּתַבּוּ הַטַּעַם דְּלֹא שְׁיָיָף אֲסַמְכְּתָא בְּמַחֲלָה וְלְכַאוּרָה קִשָּׁה דְּהָא בְּנוֹדָאִי אֲיִירִי דְּלֹא אָמַר מְעַכְשָׁיו דְּהָא בְּמַעְכְשָׁיו בְּנוֹדָאִי לֹא שְׁיָיָף אֲסַמְכְּתָא וְא"כ תְּקִשִׁי קִנְיָנוֹת תּוֹס' בְּפִרְקָא אֵעַפ"י הָאִיָּף יְכוּל לְמַחְוֹל לְאַחַר שְׁנֵאָבַד הָא הָוִי דְּשַׁלְב"ל וְא"ל כַּתִּי תּוֹס' דְּהָוִי שְׁיָעֲבוּד הַגּוֹרֵף הָא הַגּוֹרֵף בְּנוֹדָאִי אֵינּוּ מְשִׁיעֲבוּד דְּהָוִי אֲסַמְכְּתָא רַק נִגְדַּת הַמַּעֲוֹת הָוִי מַחֲלָה: אִף י"ל דְּהִנְהָ אִימָא בַב"מ דָּף ס"ז וּמוֹדָה ר"נ דְּאִי שְׁמִיט וְאָכִיל דְּהָוִי מַחֲלָה וְא"כ גַּם בְּכָאֵן הָוִי מַחֲלָה לְאַחַר שְׁנֵאָבַד אִף בְּאָמַת הָא פְּתַב הִנְהָ הַטַּעַם דְּמֵאִי דְּאֲמַרִינּוּ מַחֲלָה בְּטַעֲוֹת הָוִי מַחֲלָה הָוִי מְטַעַם הַפְּקָר וְהִנְהָ הָא פְּתַב הַח"צ בְּהִגָּה דְּגַבִּי הַלְלוּנָא לֹא מְהַיְ הַפְּקָר אִף בְּאָמַת לְמֵאֵן דְּאָמַר שְׁעֲבוּדָא לָאו דְּאוּרִייתָא אִף דְּכוּפִין הֵן שְׁלֵף צְדָק וְכַתֵּב הַפ"י הִיכָא דְּסַמְכָה דְּעִתָּא דְּמַקְבֵּל כְּמוֹ מַתְנָה מוּעֲטַת ה"נ סְמַכָה דְּעִתָּא דְּמַלְוָה וְא"כ בְּכָאֵן מַמ"נ אִם הוּא מַחֲלָה דְּהַמְלִינָה הִנְהָ סְבוּר דְּקִנְיָה מְקוּדָם דְּמַחֲלָה דְּשַׁלְב"ל וְא"כ לֹא סְמַכָה דְּעִתָּו דְּמַלְוָה אִם נִגְנַב אוֹ נִאָבַד וְא"כ אֵין כּוּפִין אִף אֵעַפ"כ הָא פְּתַב הַש"ף דְּאֵפִי לְמֵאֵן דַּס"ל שְׁיָעֲבוּדָא לָאו דְּאוּרִייתָא אָבַל עַכ"פ רַבְּנָן רְמִי לְשִׁיעֲבוּדָא עַל נְכִסֵי כְּמוֹ שְׁתִּיקְנוּ שְׁגוּבִין מִיּוֹרְשִׁין.

אִף בְּאָמַת הָא פְּתַב הַח"צ הַטַּעַם דְּלֹא מְהַיְ מְשׁוּם דְּכָבֵר נְתַחֲיִיב בְּפִרְעוֹן מְקוּדָם שְׁהַפְּקִיר מְשֵׁא"כ בְּכָאֵן מְקוּדָם שְׁנֵאָבַד כ"ז דְּלֹא הַחֲזִיר רַק אַחַר שְׁנֵאָבַד אִם נִימָא דְּמַחֲלָה לֹא מְהַיְ יְהָא צְרִיף וְא"כ שְׁפִיר אִפִּי מַחֲלָה בְּטַעֲוֹת מְהַיְ מְטַעַם הַפְּקָר פִּינּוֹן דְּלֹא שְׁיָיָף לְמַר דְּכָבֵר נְתַחֲיִיב בְּהַשְׁבָּה אִף בְּאָמַת זֶה לֹא שְׁיָיָף רַק אִם אֵינּוּ מִינּוּ מְצוּי בְּשׁוּק אָבַל אִם מִינּוּ מְצוּי בְּשׁוּק לֹא שְׁיָיָף לֹא מְדַעַת זֹאת דִּיאֹוֹשׁ לְחֹוד לֹא קִנְיָה וְאִם נִימָא דִּיאֹוֹשׁ לְחֹוד לֹא קִנְיָן פְּלִל אִף דְּבִאָמַת בל"ה א"ש דְּאִימַת הָוִי יָאוֹשׁ לְאַחַר הַגְּנִיבָה וְא"כ בְּשַׁעַת גְּנִיבָה הָוִי שְׁל בְּעֵלִים וְהָא רֵאִי לְמֵאֵן דַּס"ל דִּיאֹוֹשׁ קִנְיָה וְאֵעַפ"כ מְשַׁלֵּם הַגְּנֵב פְּפִל אֲשַׁעַת גְּנִיבָה דָּף לַד ע"ב וְא"א לְדַר"ה וְהַקְּשָׁה מִהַרש"ק דְּלִמָּא אֲיִירִי דְּמִינּוּ מְצוּי בְּשׁוּק וּי"ל מְשׁוּם דְּהִנְהָ שְׁמוּאֵל אָמַר אָבַד קִתָּא דְּמִגְלָא אָבַד אֲלִפִי זִוְזִי וְהִנְהָ הַתּוֹס' פְּתַבּוּ הַטַּעַם דְּלֹא שְׁיָיָף אֲסַמְכְּתָא בְּמַחֲלָה וְלְכַאוּרָה קִשָּׁה דְּהָא בְּנוֹדָאִי אֲיִירִי דְּלֹא אָמַר מְעַכְשָׁיו דְּהָא בְּמַעְכְשָׁיו בְּנוֹדָאִי לֹא שְׁיָיָף אֲסַמְכְּתָא וְא"כ תְּקִשִׁי קִנְיָנוֹת תּוֹס' בְּפִרְקָא אֵעַפ"י הָאִיָּף יְכוּל לְמַחְוֹל לְאַחַר שְׁנֵאָבַד הָא הָוִי דְּשַׁלְב"ל וְא"ל כַּתִּי תּוֹס' דְּהָוִי שְׁיָעֲבוּד הַגּוֹרֵף הָא הַגּוֹרֵף בְּנוֹדָאִי אֵינּוּ מְשִׁיעֲבוּד דְּהָוִי אֲסַמְכְּתָא רַק נִגְדַּת הַמַּעֲוֹת הָוִי מַחֲלָה: אִף י"ל דְּהִנְהָ אִימָא בַב"מ דָּף ס"ז וּמוֹדָה ר"נ דְּאִי שְׁמִיט וְאָכִיל דְּהָוִי מַחֲלָה וְא"כ גַּם בְּכָאֵן הָוִי מַחֲלָה לְאַחַר שְׁנֵאָבַד אִף בְּאָמַת הָא פְּתַב הִנְהָ הַטַּעַם דְּמֵאִי דְּאֲמַרִינּוּ מַחֲלָה בְּטַעֲוֹת הָוִי מַחֲלָה הָוִי מְטַעַם הַפְּקָר וְהִנְהָ הָא פְּתַב הַח"צ בְּהִגָּה דְּגַבִּי הַלְלוּנָא לֹא מְהַיְ הַפְּקָר אִף בְּאָמַת לְמֵאֵן דְּאָמַר שְׁעֲבוּדָא לָאו דְּאוּרִייתָא אִף דְּכוּפִין הֵן שְׁלֵף צְדָק וְכַתֵּב הַפ"י הִיכָא דְּסַמְכָה דְּעִתָּא דְּמַקְבֵּל כְּמוֹ מַתְנָה מוּעֲטַת ה"נ סְמַכָה דְּעִתָּא דְּמַלְוָה וְא"כ בְּכָאֵן מַמ"נ אִם הוּא מַחֲלָה דְּהַמְלִינָה הִנְהָ סְבוּר דְּקִנְיָה מְקוּדָם דְּמַחֲלָה דְּשַׁלְב"ל וְא"כ לֹא סְמַכָה דְּעִתָּו דְּמַלְוָה אִם נִגְנַב אוֹ נִאָבַד וְא"כ אֵין כּוּפִין אִף אֵעַפ"כ הָא פְּתַב הַש"ף דְּאֵפִי לְמֵאֵן דַּס"ל שְׁיָעֲבוּדָא לָאו דְּאוּרִייתָא אָבַל עַכ"פ רַבְּנָן רְמִי לְשִׁיעֲבוּדָא עַל נְכִסֵי כְּמוֹ שְׁתִּיקְנוּ שְׁגוּבִין מִיּוֹרְשִׁין.

מעיו פֿינן דעכ"פ חייב מדרבנן וכיון דאין השבועה דאורייתא רק מדרבנן ואמאי אמרינן דנטלו השבועה מלנה ונתן למלנה הא הוי תשנא לתשנא ולא עבדינן או איירי דמינו אינו מצוי בשוק וא"כ כל כמה דלא החזיר המשכון ליכא חיוב כלל עד שעת אבידה וא"כ שפיר מהני הפקיר דלא שיקף הטעם של הח"צ דכבר נתחייב בהשבה וא"כ פֿינן דמהני אפי' מדרבנן וא"כ אם יטעון פן פטור אפי' מדרבנן והוי העצה פֿינן דאינו דאין מודה לו שנתחייב כלל ולא הוי מיגו וא"כ עכ"פ מוכח דאיירי דמינו אינו מצוי בשוק וא"כ פריף שפיר לר"ה וא"א לדרב הונא וא"ל דלמא איירי מתניתין דאיכא עדים דלא אתני פן דז"א דהנה לכאורה קשה אמאי אם המלנה מודה ששונה יותר צריף לשבוע נכתב הפ"י הא דלא מהימן במגו דהנה אמר א"י ולא הוי מגו דהעצה משום דעכ"פ צריף להודות ששונה מעט יותר והנה מתוך שאי"ל משלם.

והנה לכאורה קשה נימא מגו דהנה אמר ג"כ נאנסו וא"י אם שנה יותר רק מעט ונמצא דלא הנה מודה במקצת פֿינן דטען נאנסו ופטור מאונסין וא"ל דהא צריף ש"ד על נאנסו דז"א פֿינן דרוצה לשלם מה ששונה מעט יותר ועל השאר אין צריף לשבוע פֿינן דהמלנה טען דאין שנה יותר ולא הוי מודה במקצת וא"ל דאי"ל מגו דהנה טען הלנה דחייב לו עוד יותר (דז"א) והוי מחיוב שבועה ע"י גלגול דז"א דאפשר דהמלנה יטעון א"י ואין מגלגלין בא"י אף דהנה מגו דטען דהתנה בפירוש אף אם נאנסו יחייב לשלם וא"ל דהנה טען המלנה אי' ועל אי' דהנתבע דהיינו המלנה אין מגלגלין דהא בכאן הנה חייב דהנה א"י אם פֿרעתיף וא"כ ממ"נ הנה גלגול שבועה או דצריף שבועה דאינו התנה פן או דאינו יודע וא"ל דאין מגלגלין בא"י דהא הטעם דאין מגלגלין בא"י הנה הטעם דהא הנה מתוך שאיל"מ והנה הפ"י פֿתב הטעם דאמרינן מתוך שאיל"מ הוא בהצטרפות פרי ושמא וכאן פֿינן דטען פרי שלא התחייבתי להיות חייב באונסין וא"כ שפיר צריף לשבוע אפי' א"י כמ"ש הש"ף גבי שבועה דרבנן וא"כ ע"כ צ"ל דליכא עדים בשעת הלוןא מה שהותנה ביניהם על המשכון פריף שפיר וא"א להא דרב הונא.

ולפ"ז י"ל קו' התוס' בשבועות ד"ה אבל קתא ונסכא לא וקשיא שמואל מודה במידי דבר פֿרעון וי"ל משום דהנה הרמב"ם פסק בהלכות אישות דאי אפשר למחול החוב מה שעל המשכון אם שלא החזיר לו המשכון והיינו דווקא היכא שלקח בתורת משכון דכיון דב"ח קונה משכון הוי כמו שהוא שלו.

והנה הא באמת אין אדם יכול למחול דשלב"ל אם אמר מה שהלוייתי לה אה"כ יחייב מחיל לא מהני אע"ג דהוי ביד שניהם ללות והנה איתא איבעאי אמר לאשה הרי את מקודשת בפרוטה ובפרוטה לאחר שאגרשה אי אמרינן דמהני הואיל ועכשיו בידו או לא פֿינן דאח"כ יש שעה שיצא מרשותו וא"כ נ"ל אם בשעת מעשה שיש משכון ח"י אם יאמר לו הרי חוב מחול לה לאחר שיצא דהיינו שצאבד המשכון לא מהני דהנה מחיל לו דשלב"ל דהא עכשיו אינו חייב לו כלל כל כמה דלא החזיר לו המשכון וא"כ השתא נמי בשעת הלוןא לא מהני דהנה איבעי בש"ס וס"ל לר"נ דלא מהני ולנהרדעי ס"ל דמהני כפי שפסק שם הרמב"ם דמקודשת דנפשט א בעי דש"ס במקום אחרינא בכתובות וא"כ עכ"פ הנה הטעם מפח מחילה בטעות וא"כ הוי רק שיעבוד הנכסים דהוי רק מדרבנן פריף שפיר ממתניתין דאיף חייב ע"ז ש"ד פֿינן דאין מגיע רק מדרבנן א"נ דמקשי

לשמואל דס"ל דאפי' מדרבנן לא משעבדי פריה שפיר והנה אם מחל המלנה על המשכון אפי' דהנה רק בשעת הלנואתו לא מהני כמ"ש הש"ך לענין שמיתא דכיון דמחל אם נימא דלא קנה הוי מחילה א"כ הוי מכירה פי היכי דלא לחול המחילה וא"כ פיון דמגיע שעה אחת דלא חל המחילה לא מהני השתא ג"כ כפי איבעי דא בעי לר"נ התקדשי לי בפרוטה מיז ובפרוטה לאחר שאגרשה: והנה לכאורה קשה במתניתין דשבועות האיך מגיע ש"ד לפי פסק הרמב"ן דצריה שיתבעו קודם שיודה וכאן קודם שיודה אין פאן תביעה דלמא באמת נאנסו ופטור רק עיקר החיוב הוא לאחר הודאתו וצ"ל דאעפ"כ הוא תובע לו דהא בנודאי נתן לו ואיפא תביעה והנה לכאורה יכול לכופו שישבע על נאנס' אפי' רוצה לשלם הך פרוטה שבנודאי שנה יותר ועל השאר הא אין יודע מ"מ אם יודה יהא מודה מקצת והוי הדין מתוך שאי"ל משלם והוי כפירת ממון גמור אף באמת ז"א דהא אפילו אם יודה כיון דכבר טען נאנסו ממילא אין פאן טענה כלל דהא אי הלנה יודע אפשר דבאמת נאנסו ואם אח"כ יודה אין פאן מודה במקצת כיון דקדמה ההודאה לטענה אף באמת יש מגו ללנה שיטען דהתנה עמו דחייב באונסין דהא מחנה ש"ח להיות כשואל וא"כ שפיר אם יודה הוי קדמה טענה להודאה וצריה לשפוע ש"ד ונהנה הדין מתוך שאיל"מ אבל זאת א"ל דהוי טען דזאת יודע בנודאי דלא נאנסו דהא פתב הש"ך אם טען פרי אין צריה לשפוע ש"ד על נאנסו אבל בהך מגו דהתנה להיות חייב באונסין שפיר שייך ש"ד ומתוך הך קושיא דקשה אמאי צריה המלנה לשפוע ש"ד הא יש לו מגו דהנה טען נאנסו ואין יודע כמה שנה יותר וא"כ פיון דעיקר התירוץ דמהימן מטעם מגו דהנה טען דהתנה על נאנסו ג"כ יהא חייב וא"כ ע"כ צ"ל [דאיירי דלא הי' בשעת הלנואה עדים דיהא יודעין איך היו המעשה וא"כ שפיר מקשה וא"א לדרב הונא דע"כ צ"ל דליפא מינו מצו בשוק ומתוך קושית מהרש"ק.

ולפי דברי הג"ל יש לתרץ קושיות התוס' בב"מ דף פ"ב ע"ב ד"ה אימר דאמר ר"י וקשה דבפרק כל שעה פליגי רבנן אר"מ כו' והשתא לרבנן אמאי אינו עובר הא קי"ל כשמואל וי"ל דהא באמת לא מהני מפחדנימא מתנה ש"ח להיות כשוכר או כשואל דהא נכרי אין בו דין שומרים ואלא דהא הוי מחילה וא"כ קשה הא הוי דשלב"ל וצ"ל דהוי כמחל לאחר שב"ל וא"כ איך יהא עובר דלמא באמת יתרצה אח"כ והנה יש לתרץ קושיות התוס' על רש"י דפי' בר"י דקנה לגמרי וחיוב באונסין דהא לפי הא' רוצה לאוקמי מתניתין בהכי ומתניתין קתני רק ש"ש וי"ל משום דהנה התוס' כתבו דהוי ש"ש משום דראוי לקדש בו אשה ולקנות מקר.

והנה בפרק השואל איבעי בש"ס שאלה לראות בה מאי ממונא בעינו והאיפא א"ד ממונא דא"ל הנאה מינה פירש שנשתמש בו. וא"כ לפי מה שכתבו המפרשים דהיכא דיש עוד פרוטה דר"י א"כ בשכר שראוי להשתמש בו הוי שואל וחיוב באונסין א"כ ה"נ לפי ה"א הוי בשכר שראוי להשתמש ולקנות מקח ובלא"ה הוי ש"ש הואיל ותפס אאגרא משא"כ בשעת הלנואה דלא הוי ש"ש בהאי הנאה דתפס אאגרא ועוד כמ"ש הרשב"א אפי' אם הוי שואל מ"מ בשעת הלנואה הוי אין כל הנאה שלו בשכר מעותיו וא"כ ה"פ כמו ששם הוי שואל בכאן הוי רק שוכר אף המקשה פריה אימר דאר"י שלא בשעת הלנואתו בשעת הלנואתו מי אמר אפשר דלא קנה כלל לקנות מקח או לקדש.

והנה מה שהקשה בספר פ"י אהף תי' דהטעם כשמואל א"כ לחייב גם כן באונסין ואמאי קתני דהוי רק ש"ש י"ל משום דהנה אם נימא דהקשה האיהו מצי למחלה פיון דעל המשפון לא מצי למחול והוי כמו משפנו שלא בשעת הלואתו פיון דאין אפשר לגבות חובו אם לו דהוי כמו מכרו לו אף אם נימא דז"א רק נגד מה שישנה אבל לא מה שישנה יותר ונגד מה שישנה הוי מתנה ש"ח להיות כשמואל אף הא הטעם הא פתבו תוס' דהעולם יסברו דהוי שואל ומש"ה מהני א"כ בכאן ממ"נ אם יסברו דהוי שואל השתא הא בשעת הלואה פתב הרשב"א דאפ"י אם שואל הוי רק ש"ש ואלא דמפבר הוי שואל וא"כ נתחייב פדיון שואל ואח"כ פי לנה לו והתנה לא מהני מחילה דלא יגבה משאר נכסים דהא הוי דשלב"ל וא"כ ממילא לא מהני מחילה דחוב דהוי דשלב"ל וא"כ לא שייך לומר דהוי פאלו אמר לי התקבלתי וא"כ פיון דאין החוב מחול והוא לא חייב עצמו רק דהחוב יהא מחול לא מהני כלל ועוד לפמ"ש הש"ך דהוי פאלו א"ל התקבלתי וכאן לא מהני התקבלתי כלל דהמחילה הוי פאלו קיבל וכאן קיבל לא מהני כלל כמ"ש הרשב"א דהוי רק ש"ש בשעת הלואתו ותליא בהך פלוגתא אם יכול לכופו שיתן לו רק שניא בעד המשפון או דלא דיוכל לאמר לדידי שניא פנגד כל החוב או דפלוגתא תליא בהך דאב"י קשישא דאם יפרע לו יאמר אני הד' זוזי בעד הנותרים ועי"ל לפי מה דאיתא בספר שיטה מקובצת דהטעם דשמואל מפח הך דמתנה ש"ח להיות כשמואל ואפ"י נגד שניא יותר יע"ש א"ל ג"כ בכאן לא מהני א"ו דאם יסבר העולם דהנה שואל ג"כ אין החוב מחיל או דהנה פאלו א"ל התקבלתי וכאן לא שייך פן דהא הוי בשעת הלואתו רק ש"ש: דף פ"ב תוס' ד"ה לא דכ"ע לית להו דשמואל.

וקשה אמאי לא קאמר דכ"ע אית להו דשמואל. ויש ליישב דבאמת אע"ג דקנה מ"מ לא חייב באחריות פקונשיות התוס' בד"ה אימר דאמר ר"י רק ה"פ דהנה לכאורה קשה בתוס' דמאי שפנגד המשפון חשיב כפירש אם פן אפ"י אי נימא לית לי דשמואל מ"מ נגד מה שישנה המשפון הוי כמו שמתנה ש"ח להיות כשמואל דנקנה בדברים וצ"ל דהא באמת לענין זה דנקנה להיות כשמואל אינו רק פחוב דהא לענין זה דיהיו נקנה הוי אסמכתא רק מה דהתור' חייבו וכיון שפן איהו אמר שיהיו נקנה לחלוטין והוי כמו דאיתא במסכת ב"מ דף מ"ז מי קאמר קנה לגובינא וזהו פונת תוס' דמביאים ראי' מהך דב"מ מי קאמר קנה לגובינא אף קשה דבאמת אי אמרינן דגבי שואל משעת משיכה נתחייב באחריות א"כ הא איתא במס' ב"ק גבי שור תם דהוי כמו אפודתיקי פיון דרממנא ש יא אפודתיקי א"כ ה"נ בפידון דידן הוי כמו אפודתיקי ואפודתיקי הוי כמו משכונת.

והפ"י כתב במס' פתובות דיקול למשפון שט"ח דלהיות נקנה במשפון א"כ קונה הלנה הך הלואה בתורת משפון. וא"כ גבי משפון פיון דקנה מדר"י לא שייך גבי אסמכתא כמו שנתבאר בחוה"מ סי' ע"ב פיון דב"ח קונה משפון לא הוי אסמכתא וזהו הפ"י דקא מפלגו בדר"י וא"כ צ"ל דכנגד המשפון הוי פאלו פירש א"כ שפיר צ"ל דלא סבר כשמואל ואפשר דזו פנונת תו' בתירוץ.

אף דהתוס' פתבו לקמן דמשפון א"א לדר"י חייב באחריות אף אי נימא כמ"ש הפ"י דלטובת מי שנתמשפן משפן אצלו שפיר קניא א"כ מאי פריך ותסברא ועוד לפמ"ש הש"ך בכה"ג הוי כמו שלא בשעת הלואתו דכיון דלא מצי לגבות אם לא שקנה בונדאי

קוּנָה מְשֻׁכּוֹן וַיִּלְל מְשׁוּם דְּהַתּוֹס' פְּתָבוּ הַטַּעַם בַּב"מ דָּף נ"ח דַּמ"ה מִתְּנָה ש"ח לְהִיּוֹת
כְּשׁוֹאֵל מְשׁוּם דְּהַעוֹלָם סְבוּרִין דְּהוּא שׁוֹאֵל מִשָּׂא"כ גְּבִי הַקְּדָשׁוֹת א"כ הָא פְּתַב הַרְשָׁבָא
אִפִּי אִם הָוֵי שׁוֹאֵל פְּטוּר מְשׁוּם דְּהָא א בְּשֻׁכְר הַלְלוּאָתוּ וְא"כ ל"ל דְּהָוֵי כְּשׁוֹאֵל.

אָף דִּי"ל הַטַּעַם דְּכַתְּב הַרְשָׁבָא דְּלָא הָוֵי כְּשׁוֹאֵל מְשׁוּם דְּהַתּוֹס' פְּתָבוּ וְכֵן הוֹס"ל מִש"ה
אִין הֵיִתֵּר שְׂיִמַּשׁ עוֹשֶׂה אוֹתוֹ כְּשׁוֹאֵל מְשׁוּם כִּינֵן דְּלָא עוֹשֶׂה אוֹתוֹ בִּידְעַת הַמְּשָׁאֵל וְא"כ
לֹא סְמַכָּה אֲדַעְתָּא דְּלָמָּא יָבוּא.

א"כ גַּם כָּאן כִּינֵן דְּלֹא הַשְׁאֵיל רַק כ"ז שְׂיִהָא אֲצֵלוּ וְאִם יָבִיא אֲצֵלוּ מְעוֹת אֲזִי לֹא יִהְיִי
שׁוֹאֵל רַק כְּמוֹ הֵיִתֵּר שְׂאֵלָה וְלֹא הָוֵי כְּשׁוֹאֵל וַיִּהָא ש"ש אִי אֲפִשְׁר מְשׁוּם דְּהָא עֵיקַר הַטַּעַם
מְשׁוּם דְּמַעֲכָשְׁוֹ הוּא מִתְחִיל הַשְׂיַעְבוּד מִשָּׂא"כ ש"ש דְּאִין הַשְׂיַעְבוּד מִתְחִיל מִיַּד מִשָּׂא"כ
אִם נִימָא מְשׁוּם הֵיִתֵּר שְׂיִמַּשׁ הָוֵי כְּשׁוֹאֵל אִם בְּלֹא"ה ש"ש א"כ הָוֵי כְּמוֹ שׁוֹאֵל דְּהֵיִנּוּ
הֵיִתֵּר שְׂיִמַּשׁ וְכָאן נוֹתֵן שְׂכָר אִפִּי בְּלָאוּ הֵיִתֵּר שְׂיִמַּשׁ א"כ רַב יוֹסֵף ע"כ ס"ל כַּמ"ש הַתּוֹס'
אִם בְּלֹא"ה הוּא ש"ש בְּשֻׁבִיל הֵיִתֵּר שְׂיִמַּשׁ הוּא שׁוֹאֵל א"כ כְּפִגְד מְשֻׁכּוֹן בְּנוֹדָאֵי הוּא שׁוֹאֵל
וְא"כ אֲמַאי אָמַר ר"א נְשַׁבַּע וְגוֹבָה מְעוֹתָיו.

אוּ לַפְמ"ש רַב יוֹסֵף לֹא ס"ל הָּ סְבָרָא דְּמָה שְׂפִגְד הַמְּשֻׁכּוֹן הָוֵי כְּאֵלוּ פִּי וְא"כ כִּי נִימָא
דְּפִלְגִי בְּדִשְׁמוּאֵל ע"כ צ"ל דְּאֵיִרִי בְּדִפְרִישׁ א"כ קָשָׁה אִפִּי אִם נִימָא דְּהָוֵי אֲסַמְכָּתָא מ"מ
נְגַד מְעוֹתָיו דְּהָוֵי כְּמוֹ שְׂאֵמַר הַרְיִנִי שׁוֹאֵל וְשִׁפִּיר אֲסַמְכָּתָא קִנְיָא.

וּמִש"ה צ"ל דְּלָא פְּלִיגִי בְּדִשְׁמוּאֵל וּבְזָה מִיְנוּשָׁב קו' הַפ"י עַל הַתּוֹס': תּוֹס' ד"ה נִימָא בְּדִלָּא
שְׁנָה שְׂיַעוּר זוּזֵי אֲבָל קָשָׁה כִּינֵן דְּבִשְׁנָה שְׂיַעוּר זוּזֵי לַכ"ע אֲבָדוּ מְעוֹתָיו וְכו'. וְנ"ל לְפִי
שְׂיַטַּת ר"ת דַּס"ל בְּדִפְרִי אֵיִרִי שְׂמוּאֵל וְהַטַּעַם הוּא מְשׁוּם אֲסַמְכָּתָא וְאֵעִפ"כ בְּדִלָּא פִּירִשׁ
נְגַד מְעוֹתָיו דְּבִאֲמַת אִפִּי אִם הוּא אֲסַמְכָּתָא מ"מ הָא הַלְלוּהָ לֹא מְשַׁתְּעֵבַד עֲצָמוּ אִם מֵת אִי
נִגְנַב אוּ נֶאֱבַד אָף דְּהַמְלִיחָה אִינוּ נוֹתֵן מְעוֹתָיו.

א"כ עַכ"פ כ"ז שְׂלֹא הוֹצִיא מְעוֹת וְלֹא הָוֵה הַלְלוּהָ דְּהָא שְׂפִיר נְגַד זָה לֹא חֲזִיב עֲצָמוּ וְנְגַד
זָה לֹא שְׂיַיָּף לּוֹמַר דְּהָוֵי אֲסַמְכָּתָא וְגַם שׁוֹאֵל לֹא הָוֵי אֵע"ג דְּרָאוּי לְשִׁמַּשׁ כַּמ"ש הַמ"מ גְּבִי
בְּעַל דְּלָא רְצָה לְהָוֵי שׁוֹאֵל א"כ הָוֵי רַק ש"ש אוּ ש"ח א"כ הָא אֲנִן פְּסָקִינֵן שְׂמֹר לִי
וְאֲשְׂמֹר לָךְ הָוֵי שְׂמִירָה בְּבַעֲלִים א"כ כִּינֵן דְּנְגַד מְעוֹתָיו שְׂהוּא יוֹתֵר הָוֵי ש"ש יְפִטוּר
מִש"ה אִפִּי נְגַד מְעוֹתָיו מִשָּׂא"כ הֵיכָא דְּשָׁנָה רַק נְגַד מְעוֹתָיו א"כ אִם חֲזִיב לְשַׁלֵּם כְּדִין
ש"ש מְמִילָא בְּאֲמַת הַלְלוּהָ פְּטוּר אִם נִגְנַב וְלֹא הָוֵי שְׂמִירָה בְּבַעֲלִים.

וּבְזָה י"ל קְוִשְׁיּוֹת תּוֹס' בְּדָף ע' בַּד"ה לֹא שׁוֹאֵל הָוֵי דִּי"ל דְּלַעֲנִין זָה. נ"מ אָף הַש"ף בְּשֵׁם
ר"ן ש"ה פְּתַב דָּאִם אָמַר לוֹ הַשְׂאֵילָנוּ וְהַנִּיחַ מְשֻׁכּוֹן הָוֵי שׁוֹאֵל וְנִתְחַזְּיב בְּאֲוֹנְסִין: וּמָה
שְׂהַקְשָׁה הַתּוֹס' דְּמִשְׁמַע בְּפִסְחִים דְּמְשֻׁכּוֹן בְּשַׁעַת הַלְלוּאָתוּ ג"כ שְׂיַיָּף הָא דַּר"י י"ל
דְּהַסְנִיגִיּוֹת פְּלִיגִי אֲהַדְדִי דְּהָא ע"כ צ"ל פְּלִיגִי ג"כ בַּדַּר"י בְּמִשְׁפָּנוּ בְּשַׁעַת הַלְלוּאָתוּ דְּבַמַּאי
פְּלִיגִי.

גַּם י"ל מְשׁוּם דְּלְכַאוּרָה לִימָא דְּפִלְגִי בְּדִשְׁמוּאֵל כַּמ"ש הַתּוֹס' דְּמִסְתְּמָא אִם חֲזִיב כְּפִירִשׁ
תְּלִיָא בְּהָּ פְּלוּגְתָּ דְּשְׂמוּאֵל וְאֵלָא דְּלְכַאוּרָה לֹא שְׂיַיָּף הָא בְּהָא וְנִרְאָה הַטַּעַם מְשׁוּם דְּהָא
בְּאֲמַת כָּל דְּבָר שְׂהוּא בְּיָדוּ הָוֵי אֲסַמְכָּתָא.

אף היכא דלא גזים לא שנייה דהוי אסמכתא דהא עיקר הטעם דאסמכתא הוא דאלו הוי יודע דכן הוא לא ה' גמר ומקנה משא"כ היכא דלא גזים משא"כ היכא דלא אמר רק עיקר הטעם הוא משום דמין הסתם הוא סבור דאם יפסיד המשכון שיפסיד החוב דהא באמת פנונתו דשמור פראוי רק אם ה' יודע דלא ישמור פראוי סבור וקבל דיפסיד החוב וזה תליא בפלוגתא דיאוש שלא מדעת דלא אמרינן דאלו ה' יודע דיפסיד החוב וגם מדמה שם מתנה להך מילתא משא"כ סוגיא דפסחים אזלי אליבא דרבא דסבר דיאוש שלא מדעת הוי יאוש מש"ה לא מצי למימר דמן הסתם הוי כפירש דא"כ אפי' אם ל"ל דשמואל מ"מ יפסיד נגד המשכון והסוגיא אזלי אליבא דהלכתא דיאוש שלא מדעת הוי יאוש: דף פ"ב לפמ"ש הפנ"י בשיטות רש"י בכתובות דף פ"ז דהא דצריף לשלם החוב אינו רק דהו שילף יהא צדק דצריף לעמוד בדיבורו א"כ בכאן לא שנייה אסמכתא דהא הלנה לא חייב מידי רק ע"ד זה א"כ אין צריף לקיים דיבורו א"כ אין צריף לשלם ומש"ה פתבו תוס' דהא ביהא תליא דאם נאמר פשמואל ועכצ"ל מפני מה מהני הא הוי אסמכתא וצריף לומר ע"פ סברת הפ"י דאין צריף לשלם כלל א"כ גם בלא פ' מאי הוי דהוי יאוש שלא מדעת מ"מ אין הלנה צריף לשלם דהא לא מתחייב בעצמו: לפי פ' השני שכתב הפנ"י בכתובות דף פ"ז בשיטת רש"י דמש"ה פתב רש"י שיהא הו שילף קיים משום דבשיעבוד חדש ליכא למימר משום והאיש אשר אתה נושה בו רק מהו שילף היכא דגמר ומקנה בלב שלם וזה הטעם דאסמכתא לא מהני דאין מקנה בלב שלם ובמאי נקנה ומש"ה פסק הרמב"ם דהיכא דהוא בידו שפיר מהני.

דף ס"ז התם בידו הכא לאו בידו הקשה ר"ת ונ"ל משום דהנה המל"מ פתב בהלכות זכי ומתנה פ"ב בשם תוס' דהיכא דתליא בדעת אחרים והאיך מפיסיד לא אזלינן בתר אומדנא א"כ מש"ה לכאורה לא שנייה אסמכתא דהא מפיסיד איך אף דהא באמת פתבו התוס' וא"ל האיה מתחייב בשטר וי"ל דגמר ומקנה האיה שהו מתחייב בלב שלם א"כ צריף לאקנויי בלב שלם אבל היכא דאיכא אסמכתא לא גמר בלב שלם ולא הוי קנין כלל אף הא חייב לצאת י"ש ומש"ה גמר ומקנה בהכי אף א"כ הוי דשלב"ל כמ"ש הר"א אלי' להר"י ומש"ה אמרינן התם בידו ולא הוי דשלב"ל משא"כ הכא לאו בידו והוי דשלב"ל ובזה מיושב הרמב"ם פ"ק אחד עשר מהלכות מכירה דף פ"ב ע"ב תוס' ד"ה במלנה צריף למשכון פירש בקונטרס להשתמש בו.

ואין להקשות לפירושו דאמאי קאמר מתניתין דלא כר"א. נוקי מתניתין באין צריף למשכון.

וי"ל משום דהנה התוס' פ' בדבר יצחק וצריף לפרש מאיזו טעם יהיו ש"ש דאי תשיב קנין גמור אפי' באונסין לחייב וי"ל דבההוא הנאה שיקול לקדש אשה וכו' וא"ת וכו' וי"ל פניו דעכשיו שניטל המשכון אין מעותיו בידו.

ועוד דיקול לעשות קנין חליפין והנה לפי דס"ל לר"נ בב"מ דאין פירות נעשין חליפין ופי' באסיפת זקנים משום דאינו יכול להשתמש בפירות וא"כ במשכון לא נעשין חליפין פניו דאין יכול להשתמש וא"כ אפשר דזה הפי' אימר דאמר ר"י שלא בשעת הלנואתו היינו משום דיקול לעשות קנין אחר משא"כ בשעת הלנואתו ה' יכול לעשות במעותיו ועי"ל דה"פ אימר דאמר ר"י שלא בשעת הלנואתו דהא היתר תשמש עושה

ש"ש דְּהָא בְּאֵמַת לֹא נִשְׁתַּמֵּשׁ עַד יֵינן בְּהֵימָא הִנָּא אַבְל הֵיכָא דְּהֵימָתֵר תִּשְׁמַשׁ אַם כְּבָר
נִשְׁתַּמֵּשׁ לֹא הָוֵי רַק ש"ש כַּמ"ש הִרְשֵׁב"א דְּהָא לָּוּה לֹו מְעוּתֵוּ בְּנֻדַי הֵימָתֵר תִּשְׁמַשׁ לֹא
הָוֵי אִפִּי ש"ש וְרָא' מְלֹאחַר זְמַן הִשְׁאֲלָה דְּבִשְׂוֹאֵל הָוֵי שׂוֹכֵר וּבִשְׂוֹכֵר הָוֵי ש"ח וּפְטוּר
מִגְּנִיבָה וְאַבְיָדָה.

וְהִנֵּה לְפִי סְבֵרַת מְשׁוּם דְּאִיפָּא ג"כ פְּרוּטָה דְּרַב יוֹסֵף הָוֵי בְּשִׁכְרָה הֵימָתֵר שְׂוֹאֵל. וְא"כ
אַם נִימָא דְּבִשְׁעַת הִלְוֹאֲתוֹ הָוֵי ג"כ יְכוּל לְקַדְּשׁ וְא"כ נִימָא דְּהָוֵי חֲזִיב בְּאֹנְסִין וְאַמְאֵי
קַתְנֵי בְּמַתְנִיתִין דְּהָוֵי רַק ש"ש וְאֵלָּא עַכְצ"ל כְּפִי הֵךְ סְבֵרַת אֲבַעְיָ' דְּלֹא הָוֵי שׂוֹאֵל פִּינּוּ
דְּאִינוּ הִשְׁתַּמֵּשׁ בְּגוּף הַמְּשֻׁכּוֹן.

וְהִנֵּה הַפ"י הַקְּשָׁה דְּאַמְאֵי הָוֵי מְשׁוּם פְּרוּטָה דְּרַב יוֹסֵף ש"ש הָא לֹא שְׂוֹאֵל כְּלָל לְמִשְׁכּוֹן
וּי"ל דְּהַפְּנִי הוּא כְּהָוֵי ש"ש בְּשִׁבְיִל שְׂוֹאֵל לְקַדְּשׁ אִשְׁהָ וְא"ל הָא הוּא עֲשָׂה זֹאת
בְּמְעוּתֵוּ הָא מְשַׁתְּכֵר פְּרוּטָה דְּרַב יוֹסֵף: וְהִנֵּה כַּמ"ש הַפ"י דְּבִשְׂבִיל פְּרוּטָה דְּרַב יוֹסֵף הָוֵי
שׂוֹכֵר בְּהֵימָא הִנָּא דְּתַפְס אֲאָגְרַאי ה"נ הָוֵי שׂוֹאֵל פִּינּוּ דַּע"פ בְּשִׁבְיִל דְּרַב יוֹסֵף הוּא לָּוּה
וּמְמִילָא הָוֵי שׂוֹאֵל בְּשִׁבְיִל שְׂוֹכֵר שְׂוֹאֵל אֵי אֲמַרִּינּוּ כְּפִי הֵךְ סְבֵרַת אֲבַעְיָ' דְּהָוֵי שׂוֹאֵל אַע"ג
דְּאִינוּ בְּגוּף הַמְּשֻׁכּוֹן.

אוּ י"ל דַּס"ל הִשְׁתַּא דְּהֵימָתֵר תִּשְׁמַשׁ הָוֵי כְּבָר שְׂוֹאֵל וּמְמִילָא הָוֵי רַק מְשׁוּם פְּרוּטָה
דְּרַב יוֹסֵף דְּהָא בְּלֹא"ה הִי יְכוּל לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּמְעוּתֵוּ. וְא"כ מַש"ה הָוֵי רַק ש"ש.

וְהִנֵּה לְפִי דְּמִשְׁנֵי בְּמִלְוָה צְרִיף לְמִשְׁכּוֹן ה"פ דְּבִאֵמַת כְּפִי הֵךְ סְבֵרַת אֲבַעְיָ' דְּהָוֵי רַק שׂוֹכֵר
דְּלֹא הָוֵי שׂוֹאֵל פִּינּוּ דְּאִינוּ הִשְׂוֹאֵל בְּגוּף הַמְּשֻׁכּוֹן. אִי הָא הַסְּמ"ע כְּתִב הַטַּעַם דְּבִדְמֵי
אַבְיָדָה הָוֵי בְּשִׁכְרָה הֵימָתֵר תִּשְׁמַשׁ כְּבָר נִשְׁתַּמֵּשׁ מְשׁוּם דְּאִינוּ יִרְאָ שְׂוֹאֵל וְיִתְבַּע מִשְׁא"כ
בְּמְעוּת מוֹתְרִין מוֹתְרִיא שְׂוֹאֵל יְבֵא וְיִגְבֵּה אִי בְּאֵמַת אַם עַד יֵינן לֹא הִגִּיעַ הַזְּמַן פְּרַעוֹן הָוֵי
כְּבָר נִשְׁתַּמֵּשׁ אִי בְּאֵמַת ז"א הָא אֵימָא בְּסִימָן ע"ד דְּקַבִּיעוּת הַזְּמַן הָוֵי לְטוֹבַת הַלָּוּה
וְא"כ שְׂפִיר יְכוּל לְסַלֵּק בְּתוֹף זְמַנּוּ.

אִי בְּמִלְוָה צְרִיף לְמִשְׁכּוֹן וְא"כ הָוֵי הַקַּבִּיעוּת הַזְּמַן לְטוֹבַת הַמִּלְוָה ג"כ וְאִינוּ יְכוּל לְסַלֵּק
בְּתוֹף זְמַנּוּ וְא"כ שְׂפִיר הָוֵי כְּבָר נִשְׁתַּמֵּשׁ וְהָוֵי שׂוֹכֵר כ' דְּלֹא הָוֵי שׂוֹאֵל פִּינּוּ דְּאִינוּ
בְּתִשְׁמַשׁ הַמְּשֻׁכּוֹן.

אִי בְּאֵמַת דְּהִי יְכוּל לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּמְעוּתֵוּ אִי דְּהָא מְשַׁתְּכֵר בְּפְרוּטָה דְּר"י וּמַש"ה שְׂפִיר
פְּלוֹגְתָא דְּר"א וְר"ע וְא"ש דְּלֹא מְשַׁנֵּי מַתְנִיתִין בְּמִלְוָה א"צ לְמִשְׁכּוֹן דַּל"כ לֹא הָוֵי כְּלָל
ש"ש בְּשִׁבְיִל פְּרוּטָה דְּר"י דְּהָא לֹא הָוֵי כְּבָר נִשְׁתַּמֵּשׁ וְאַם שְׂוֹאֵל לֹא הָוֵי כְּלָל רַק
ש"ש.

וְהִשְׁתַּא דְּעַד יֵינן לֹא שְׂוֹאֵל לֹא הָוֵי רַק ש"ח אוּ דְּשְׂוֹאֵל דִּיכּוּל לְקַדְּשׁ אוּ לְקַנּוּת הָוֵי בְּאֵמַת
שׂוֹאֵל אִי פִּינּוּ דִּיכּוּל לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּמְעוּתֵוּ וְעִיקָר הוּא מְשׁוּם פְּרוּטָה דְּרַב יוֹסֵף הָוֵי רַק
שׂוֹכֵר כְּמוֹ גְּבֵי פְּרוּטָה וְדִלָּא כְּסְבֵרַת הַפ"י דְּמִשְׁמַע מִינֵי' לְהִיפֵף אוּ י"ל ע"פ סְבֵרַת
הִרְשֵׁב"א דְּבִשְׁעַת הִלְוֹאֲתוֹ אֲפִילוּ אַם גִּיתָן לֹו רְשׁוּת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ הָוֵי רַק ש"ש וְא"כ לְפִי
ה"א הָוֵי ס"ל כְּמֵאן דְּמַחְזִיב בְּאֹנְסִין וְא"כ כְּאֵן פִּינּוּ דְּהוּא בְּחִזְמֵן הָוֵי כְּמוֹ ש"ש.

וּלְפִי הָאֵמַת ס"ל כְּר"נ אִי בְּצְרִיף לְמִשְׁכּוֹן הָוֵי כְּמוֹ שְׂוֹכֵר נִשְׁתַּמֵּשׁ בּוּ. וְהִנֵּה מַה שְׂוֹאֵל קְשָׁה
בְּסִפְרָה ת"ח דְּלַפְרָש"י בְּמִלְוָה צְרִיף לְמִשְׁכּוֹן א"כ אֲמַאי אַבְל הַלָּוּה בְּשִׁטְרָה ד"ה אַבְד

המשפון אבדו מעותיו ופרש"י דבנודאי לגובינא שקלי דלמאי שקלה הא פטוח קשה הא צריף למשפון ומש"ה שקלה.

וי"ל משום דהנה הקשה הרמב"ד הא בלא"ה הוי שוכר וי"ל משום דהנה התוס' פתבו בשם ר"ח ב'פ' איזהו נשף דהא דמשפון הבית לא הוי ריבית דהא בלא"ה לא יכול הלנה ליטול דהא המלנה מוחזק בו.

והנה הש"ס אמר בב"מ דף צ"ז שאל שתי פרות בש"פ זיל בחר משאיל ושואל איפא ש"פ משא"כ אצל משאיל ליפא ש"פ דהא בלא"ה לא הי' יכול ליטול דהא המלנה מוחזק וכאן לא שייף קושיות התוס' דשם בקרקע שפיר שייף לומר דהפירות יכול ליטול משא"כ כיון דאין יכול לשמש בו ליפא אצל המשאיל ש"פ.

והנה זה הי' יכול לומר דמש"ה אם התנה אפי' אח"כ לא מהני להיות שואל במשפון והש"ף הניחו בצ"ע אמאי לא הוי שואל ובאמת א"ש. ובאמת הי' ג"כ באפשר לומר דמפח זה יש לחשבו ש"ש מפח דיכול לקדש בו האשה אף באמת אצל המשאיל ליפא פלל הנאה דבלא"ה כיון דמשפון אצל חבירו בלא"ה אין הלנה יכול לקדש בו אשה כמ"ש התוס' בכתובות דף נ"ט ע"ב ובפוסקים שם.

והנה א"ל דכיון דאם כבר שימש בו לא הוי רק ש"ש דהא שואל לא הוי מפח דאצל המשאיל ליפא הנאה דבלא"ה אינו יכול לקדש בו וא"כ אם כבר שימש לא הוי שואל היתר תשמש לא הוי רק ש"ח משא"כ שלא בשעת הלנואתו דגלוי דאי אפשר לשלם ממקום אחר הוי כמו מעות אבידה והוי כאלו כבר נשתמש והוי שואל.

והנה רש"י פתב בדרף פ"א בד"ה ר"י אומר כש"ש אע"פ שנותן שוכר פעולתו ש"ש הוי דאי לא יהיב אגרא הוי שואל משא"כ אפי' אם לא יהב שוכר לא הוי פלל שואל דאצל המפקיד ליפא הנאה פלל אף אמאי הוי שוכר משום דהנפקד הוי נהנה בו כמו דאיתא בההיא הנאה דמגלי תרעא כמ"ש הט"ז בהלכות ריבית וכיון דמשלם מה שנהנה לא הוי פלל שוכר.

וא"כ מתורץ קושיות הת"ח דהא ממ"נ הוי שואל אם כבר נשתמש בו דהא ממ"נ הא משמש בו ואלא צ"ל דלא הוי ממונא דמשאיל דבלא"ה הוי מוחזק בעל השטר ואם פן הוי שואל דהא ע"כ לגובינא נקטי' וממ"נ הוי שואל: דף פב ע"א תוס' ד"ה לא דכ"ע אית להו דשמואל כו' אבל הכא המלנה מחל פל חובו ולכאורה קשה ע"פ מה דאיתא בפירק אעפ"י דאם קיבל אחריות ש"ח להיות פשוט דכיון דאין החיוב מתחיל רק לאחר שצאבד הוי דשלב"ל אף ע"ז מתרצים התוס' דהוי שיעבוד הגוף וכאן לא שייף זאת דהא לא מהני רק משום מחילה אבל נגד שיעבוד הגוף שפיר הוי אסמכתא דמאי דהגוף הוי בעולם ע"ק דאמאי מהני הא דמתנה ש"ח להיות פשוט וכתב הש"ף דהוי כמו התקבלתי וכאן לא מהני שום התקבלתי דהא אם שאל לה חפץ בחנם לא הוי ג"כ דין שואל כמ"ש הש"ף בסימן ע"ב כיון דאין פל הנאה שלו דהא הוא לנה לו מעות וא"ל דאמרינן כאלו לא לנה לו פלל א"כ לא מהני מטעם אסמכתא ונהנה לפי מה שמבואר אם יש לו שט"ח אי אפשר למחול עד שיחזיר לו שט"ח וכן במשפון אפי' אם באמת הא נאבד אח"כ המשפון מ"מ דמאי להא דאיבעי לן באמר לה התקדשי לי בפרוטה מייד ובפרוטה לאחר

שְׁאֵגְרֵשׁוּ פִּינּוֹן דְּהוּי בְּנִתִּיּוֹם שְׁעָה שְׁאִין רְאוּי לְחוּל הַמְּחִילָה וְעוֹד אֶפְשָׁר דְּלֵא מְהֵי אִם
לֹא מְהֵי מִפְּתַח מְחִילָה רַק דְּלֵא הוּי בְּיָדוֹ וְלֹא הוּי אֶסְמַכְתָּא א"כ הוּי כְּמוֹ מְנָה אִין פְּאֵן
מִשְׁכּוֹן אִין פְּאֵן פִּינּוֹן דְּאִין חָל רַק אַמְהָ שְׁבִידוֹ.

וְהֵנָּה אִם נִימָא דְּהוּי פְּאֵלוֹ א"ל הַתְּקַבְּלִיתִי וְלֹא הוּי אֶסְמַכְתָּא דְּהוּי לִי לְמַלְנָה פְּקֻדוֹן בְּיָד
הַלְנָה א"כ קְשָׁה הָא הוּי לְ שְׁמִירָא בְּבַעְלִים וְלֹא שְׁיִיךְ שְׁמִירָה דְּהוּי כְּמוֹ אָמַר לִי שְׁמֹר לִי
וְאֶשְׁמֹר לְךָ דְּחָשִׁיב שְׁמִירָה בְּבַעְלִים וְא"ל דְּהִתְנָה עִם חֲבִירוֹ דִּיהָא פְּטוֹר לְגַמְרֵי דוּ"א
דְּלַגְמָרֵי דִּיפְטוֹר גְּבִי פְּקֻדוֹן לֹא מְהֵי דְּהוּי מִתְּנָה עִמָּךְ בְּתוֹרָה: אָף א"ל דְּבִידוֹ שְׁפִיר
לְמַחֲוֹל וְא"ל דְּלֵא מְהֵי גְּבִי מִשְׁכּוֹן מְחִילָה דְּכִינּוֹן דְּלֵא מְהֵי מִשּׁוּם מִשְׁכּוֹן וְא"כ לְמַפְרַע
אִי אֶפְשָׁר לֹמַר דְּלֵא יְהָא הַמִּשְׁכּוֹן שְׁלַּ הַמְּלָנָה לְעִנְיָן שְׁקִידָשׁ בּוֹ אִשָּׁה אוֹ לְקִנּוּת בּוֹ קִנְיָן
אָף דְּמַמְיָלָא חֲזִיב בְּאַחֲרֵיּוֹת פִּינּוֹן דְּקוֹנָה מִשְׁכּוֹן דְּהָא הַשְׁתָּא הוּי כְּמוֹ שְׁלֵא בְּשַׁעַת הַלְנוּנְאָתוֹ
פִּינּוֹן דְּאִי אֶפְשָׁר לְגַבּוֹת חוֹבוֹ מִמְקוֹם אַחַר כַּמ"ש הַשְּׁ"ף בְּסִימָן ע"ב וְגַם הָא דְּאִיתָא
בְּהַלְכוֹת פְּדִיּוֹן הַבֵּן דְּמָצִי א"ל לְדִידִי שְׁוִיָּא הָף סִידְרָא כְּמוֹ דְּאָמַר רַב פְּהֵנָּא לְדִידִי שְׁוִיָּא
הָף סִידְרָא דְּמִי כָּל הַפְּדִיּוֹן ה"נ מִשׁוּ"ה בְּכָאן אָף דְּלֵא מְצִי לְמַחֲוֹל מ"מ מְצִי א"ל לְדִידִי
שְׁוִיָּא וְהוּי פְּאֵלוֹ שְׁקוּל דְּמִי פְּרַעוֹן וְשְׁפִיר מְהֵי מְחִילָה וְהֵנָּה ר"ע ס"ל אָדָם מְקַנָּה דְּשִׁלַּב"ל
וְהֵנָּה אֶפְשָׁר עוֹד לֹמַר דְּמְהֵי אֶסְמַכְתָּא גְּבִי מְחִילָה א"כ תּוֹ לֹא אֶפְשָׁר לֹמַר בְּפְקֻדוֹן אִם
לֹא דוֹקָא: בְּהַלְנוּנְאָה וְהֵנָּה א"ל דְּהַפִּירָשׁ אַבְל נִסְכָּא לֹא ר"ל דְּמַש"ה לֹא אֶמְרִינּוּ גְּבִי נִסְכָּא
אַבְד נִסְכָּא אַבְד אֶלְפָא זוּזִי דְּהֵנָּה בְּאַמְת נִסְכָּא נוֹטֵל לְגוֹבֵינָא וְא"כ מִן הַדִּין נִגְדַּ מְעוֹתִיו
הוּי ש"ש וְא"כ מַה שְׁשֻׁנָה הוּי מִן הַדִּין פְּסִידָא דְּמַלְנָה אָף מַה שְׁחוֹבוֹ מַגִּיעַ יוֹתֵר זֶה מְחַל
לוֹ בְּחִנָּם וְא"כ לְפִי מַה שְׁפָסַק הַרְמַב"ם דָּאָם אָמַר יוֹדַע אֲנִי שְׁיֵשׁ אוֹנְאָה לֹא מְהֵי פִינּוֹן
דְּאִין יוֹדַע כְּמַה אוֹנְאָה וְהוּי מְחִילָה בְּדָבָר שְׁאִין לוֹ קַצְבָּה וְלֹא מְהֵי וְא"כ מַש"ה לֹא מְהֵי
ג"כ פְּאֵן מַשָּׂא"כ גְּבִי קְתָא פִּינּוֹן דְּלֵא שְׁקִיל לְגוֹבֵינָא וְא"כ הוּי כְּמוֹ שְׁמַחֲל לוֹ כָּל הַחוֹב
בְּחִנָּם אִפִּי מַה שְׁשֻׁנָה הַקְתָּא וְא"כ מְחַל לוֹ דְּבָר קַצוּב כָּל הַחוֹב וּמַש"ה מְהֵי מְחִילָה
וּלְפ"ז מִיְנוּשֵׁב קוֹ הַתּוֹס' דְּמַאי מְקַשָּׁה מִמְתְּנִיתִין דְּשְׁבוּעוֹת לְשְׁמוּאֵל דְּלָמָּא מְתַנִּיתִין מִיְרֵי
בְּנִסְכָּא דְּהָא בְּאַמְת לְפַמ"ש הוּי עֵיקַר מְחִילָה אֶלְיָבָא דְּשְׁמוּאֵל מַה דְּמַחֲל לְאַחַר שִׁב"ל
דְּאֵל"כ לֹא מְהֵי דְּהוּי מוֹחֵל לָהּ דְּשִׁלַּב"ל וּמַשׁוּ"ה שְׁפִיר שְׁיִיךְ הָף סְבָרָא שְׁפַתְבְּתִי דְּהִיכָא
דְּשְׁקִיל לְגוֹבֵינָא וְא"כ זֶה מַה שְׁשֻׁנָה הַקְתָּא נִפְסַד מִן הַדִּין וְהוּי דְּבָר שְׁאִין קַצוּב וְלֹא מְהֵי
מְחִילָה בְּטַעוֹת דְּלֵא יָדַע דְּאִיכָּא אוֹנְאָה כְּמוֹ דְּמַשְׁנֵי שְׁם הַשְּׁ"ס ב"ב מ' דָּף כ"ז נִרְאָה
בְּמַתְנִיתִין הָא טַעַן הַמְּלָנָה בְּרִי דִּיּוֹדַע כְּמַה שְׁוִיָּא מְקַשָּׁה שְׁפִיר אִפִּי בְּנִסְכָּא אַבְד נִסְכָּא אַבְד
אֶלְפָא זוּזִי וּמַתְנֵרַץ קוֹשִׁיּוֹת הַתּוֹס' דְּמַקְשָׁה שְׁפִיר מִמְתְּנִיתִין: דָּף פב ע"ב תּוֹס' ד"ה בְּמַלְנָה
צָרִיף לְמַשְׁכּוֹן וְאִין לְהַקְשׁוֹת אַמַּאי קְאָמַר מְתַנִּיתִין דְּלֵא כר"א נוֹקִי מְתַנִּיתִין בְּאִין צָרִיף
לְמַשְׁכּוֹן וְי"ל מִשּׁוּם דְּלְפִי הָא דְּהוּי סְבוּר דְּפִלְיָגִי בְּפִרוּטָה דְּרַב יוֹסֵף הוּי צ"ל דְּעֵיקַר
פְּלוּגְתָּא קְאִי מִשּׁוּם דְּב"ח קוֹנָה מִשְׁכּוֹן לְקִנּוּת קַרְקַע אָף דְּלֵא מְרוּיִחַ מִיְדֵי דְּהָא הוּי יְכוּל
לְעַשׂוֹת זֹאת בְּמַעוֹתִיו וּמַשׁוּ"ה פְּלִיגִי בְּפִרוּטָה דְּר"י וּמְרוּיִחַ מִיְדֵי אוֹ דְּהוּי ס"ל כר"ש
דְּדָבָר הַגּוֹרֵם לְמָמוֹן כְּמָמוֹן דְּמִי וְשְׁפִיר שְׁיִיךְ גְּבִי דִּין שׁוּמְרִין דְּאֵל"כ לֹא שְׁיִיךְ דִּין שׁוּמְרִין
פִּינּוֹן דְּהוּי שְׁלַּ הַמְּלָנָה כְּמוֹ לְעִנְיָן חֲמִץ דְּאִין הַלְנָה עוֹבֵר בְּב"י וּב"י כַּמ"ש הַחֲכָם צְבִי
מַשָּׂא"כ לְמַאי דְּמַשְׁנֵי בְּמַלְנָה צָרִיף לְמַשְׁכּוֹן א"ל דְּבְאַמְת לֹא ס"ל כר"ש דְּדָבָר הַגּוֹרֵם
לְמָמוֹן כְּמָמוֹן דְּמִי וְגַם לֹא אֶמְרִינּוּ דְּבִשְׁכַּר מְעוֹתִיו יְהָא פְּאֵלוֹ כְּבָר שְׁיִמּוּשׁ דְּנִהְיָ בְּשִׁבִיל

זה ש"ש דהא פֿינן דאם לאַחר שְׂמִיּוּשׁ לָא הָוֵי רַב ש"ש לָא הָוֵי בְּשִׁבְלֵי הֵיתֵר תְּשַׁמֵּיּוּשׁ אִפִּי' ש"ש כְּמוֹ בְּלֹאֲחֵר זְמַן בִּש"ש לָא הָוֵי ש"ש.

אָף הָא כְּתִב בְּסִפְרֵי אֲסִיפְתָּ זְמַנִּים בְּפִרְקֵי הַשּׁוֹאֵל דָּף צ' הָא דְבַעֲי ר' אַבָּא בַר מְמַל מִי אֲמַרִּינן שְׁאֵלָה לַחֲוֵדָה קִינְמָא וּלְעֵיל אֲמַרִּינן בְּבַעֲי דר"מ בְּעַל שׁוֹאֵל הָוֵי אוֹ שׁוֹכֵר הָוֵי וְאֲמַרִּינן עָלָה דָּאִי שׁוֹכֵר נְמִי הָוֵי אֲתֵיָא שְׁכִירוֹת בְּבַעֲלִים אֲלֵמָא אֲמַרִּינן אִפִּילוּ שְׁכִירוֹת וּשְׁכִירוֹת תְּרַתֵּי מִלֵּי נִינְהוּ ל"ק מִיֵּדֵי כּו' וְהָא דְאִיבַעֲי' לֹן הֵכָא פְּגוֹן דֵּא"ל הַשְּׂאִילֵנִי פְּרִתָּהּ חֲצִי הַיּוֹם וְהַשְּׂאֵל לִי עֲמָה וְהַשְּׁפִירָה לִי לְאַחַר חֲצִי יוֹם וּמִשָּׁף אוֹתָהּ לְשִׂאֵלָה וּלְשְׁכִירוֹת וּלְעֲנֵן אָוֶנְסִין אַע"ג דְּחֻדָּא מְשִׁיכָה לְתַרְוּנָי וְא"כ מִשׁו"ה פֿינן דְּבִאֲמַת הָוֵי ש"ש בְּזְמַן שְׁצָרִיף לְמַשְׁכּוֹן וּלְאַחַר זְמַן הָוֵי נְמִי שׁוֹכֵר בְּשִׁבְלֵי פְּרוּטָה דְּרַב יוֹסֵף מְקוֹדֵם שְׁעֵבֵר הַזְּמַן כְּבָר הִתְחִיל וְהָוֵי חֻדָּא מְשִׁיכָה וְהָוֵי כְּמוֹ שְׁנַתְּחִיב מִיָּד בְּמְשִׁיכָה מִיָּד קוֹדֵם שְׁשִׁימְשׁ וְהַשְּׂמִימְשׁ מִשָּׁף שְׁיִיכֵי בְּמְשִׁיכָה רֵאשׁוּנָה וּבְמְשִׁיכָה רֵאשׁוּנָה שְׁפִיר הָוֵי נְתִינָה כְּשֵׁהוּא אִישׁ דְּהָא לָא הָוֵי עֲדִינן עַד הַשְּׁתָּא בְּשַׁעַת נְתִינָה מְשִׁכּוֹן כָּלֵל וּמִשׁו"ה חֲיִיב מִשׁוּם פְּרוּטָה דר"י מִשׂא"כ אִם לָא אֲמַרִּינן דְּמַלְוָה צָרִיף לְמַשְׁכּוֹן לִיכָא כָּלֵל מְצָנָה עוֹד וְא"כ הַמְצָנָה הוּא לְאַחַר זְמַן וְא"כ הָוֵי הֶפְסֵק מִיָּד שְׁעֵבֵר הַזְּמַן שְׁצָרִיף לְמַשְׁכּוֹן קוֹדֵם שְׁהִתְחִיל לְשִׁטְוֹת וּלְגִיעוֹר וְלָא הָוֵי חֻדָּא מְשִׁיכָה וְלָא מְהַיֵּי פֿינן דְּהָוֵי שֶׁל הַמַּלְוָה הַמְשִׁכּוֹן שְׁלֹנָה עָלָיו וְא"כ מְתַרְצֵי קוֹשְׁיֹת הַתּוֹס' דָּאִם אִין הַמַּלְוָה צָרִיף לְמַשְׁכּוֹן לֵאדְהָוֵי כָּלֵל ש"ש דְּהָא מְשִׁים פְּרוּטָה דְּרַב יוֹסֵף דְּבִשְׁעַת הַלְוָאָתוֹ לָא הָוֵי ש"ש כְּקוֹשְׁיֹת הַפִּי' וּמִשׁוּם שְׁטוּחַ וְגִיעוֹר לָא הָוֵי פֿינן דְּלָא הָוֵי מִיָּד וְהִנֵּה לָא הָוֵי כָּלֵל שֶׁל הַלְוָה רַב שֶׁל הַמַּלְוָה פֿינן דְּבִשְׁעַת נְתִינָה לָא הָוֵי שֶׁל הַלְוָה יִפְטוֹר דְּבַעֲינן כִּי יִתֵּן כְּשֵׁהוּא אִישׁ וּבִשְׁעַת שְׁטוּחַ וְגִיעוֹר כְּבָר הוּא מְשִׁכּוֹן אֲצֵל הַמַּלְוָה וְלָא הָוֵי בְּשִׁבְלֵי זֶה ש"ש פֿינן דְּלָא שְׁיִיף לּוֹמֵר דְּהָוֵי חֻדָּא מְשִׁיכָה מְשַׁעַת מְשִׁיכָה רֵאשׁוּנָה דְּהָוֵי בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה שֶׁל הַלְוָה אֲבָל בְּמַלְוָה צָרִיף לְמַשְׁכּוֹן הָוֵי חֻדָּא מְשִׁיכָה מְשִׁיכָ' רֵאשׁוּנָה דְּהָוֵי שֶׁל הַלְוָה וְהָוֵי ש"ש וּמְתוֹן' קו' הַתּוֹס' דְּלָא מוֹקִי מְתַנִּיתִין בְּאִין צָרִיף לְמַשְׁכּוֹן וְהִנֵּה מְבֹאֵר בְּש"ף סִימָן ל"ט דְּאִפִּי' לְרַב שְׁמוּאֵל דַּס"ל שְׁיַעֲבֹדָא לָאו דְּאוֹרֵייתָא מ"מ מִינֵי' גּוּפָא רְמִי רַבְּנָן שְׁיַעֲבֹדָא עַל נְכָסִים וּמִשׁו"ה לָא פְּרִיף אֲמַר אִינִי רוּצָה לְשַׁלֵּם רַב לר"פ וְלָא לְרַב וּשְׁמוּאֵל וְא"ל ג"כ סְבָרָא לְהִפְּסֵף דְּלְרַב וּשְׁמוּאֵל הוּא כְּמוֹ לר"פ דְּכִינן דַּס"ל דְּשְׁיַעֲבֹדָא לָאו דְּאוֹרֵייתָ' וְיֹוֹתֵר ס"ל לְרַב וּשְׁמוּאֵל דְּאִפִּי' מִן הַיּוֹרְשִׁים לָא גְבִי כָּלֵל הָוֵי כְּמוֹ לר"פ דְּלָא רְמִי עַל נְכָסֵיהּ רַב דְּכִיפִינן לִי' לְקַיִים מ"ע שְׁיֵהָא הֵן שְׁלָף צָדֵק כְּמוֹ שְׁתִּי' רַב פְּפָא לר"ה בְּרִי' דר' יְהוֹשִׁיעַ וְכֵן דַּעַת מִהַרְש"ל שֶׁם יַעוֹ"ש וְא"ל לְפַמ"ש דַּהֲפ"י הוּא בְּמַלְוָה צָרִיף לְמַשְׁכּוֹן וְא"כ הָוֵי ג"כ לְטוֹבַת הַמַּלְוָה וְאִי אֲפָשֵׁר לְפָרוּעַ בְּתוֹף זְמַנָּה אוֹ בְּהַלְוָאָה סְתָם הוּא ל' יוֹם א"כ לּוֹקִי דְּהִתְנָה בְּפִירוּשׁ שְׁלָא לְפָרוּעַ לוֹ בְּתוֹף ל' יוֹם דְּלָא רָצָה לְקַבֵּל אַחֲרֵיּוֹת עַל הַמַּעוֹת בְּתוֹף זְמַנָּה א"כ לָא הָוֵי מְצָנָה פֿינן דְּלְטוֹבַתוֹ הַלְוָה וְא"ל דַּאֲעַפ"כ מְצָנָה קָא עֵבִיד בְּשִׁכְרַ שְׁטוּחַ וְגִיעוֹר י"ל דְּהָא לָא רָצָה לְהַלוֹת לוֹ בְּלֹא מְשִׁכּוֹן וְהַהַלְוָאָה הִיא לְטוֹבַתוֹ שֶׁל הַמַּלְוָה וְזֶה פְּנוּנַת ר"ח דְּאִין רוּצָה לְהַלוֹת לוֹ בְּלֹא מְשִׁכּוֹן וּמְתוֹרֵץ קוֹשְׁיֵי עָלָיו: וְהִנֵּה אִם גִּימָא לְתַרְצֵי קוֹשְׁיֵי שְׁהַקְשִׁיתִי הָא אִין אָדָם מוֹחֵל דְּשַׁלְב"ל וְכִינן דְּתַלְיָא בְּתַנְיָא אִם יֵאבֵד הָוֵי דְּשַׁלְב"ל וְאִם גִּימָא דְּהִתְנָה דְּהַמַּעוֹת הָוֵי לְמַפְרַע מְתַנָּה הָוֵי א"ש אָף א"כ לָא הָוֵי מַעוֹת הַלְוָאָה דְּהָא אִפִּי' דְּהָוֵי אֲסַמְכָתָא מ"מ אֲסַמְכָתָא לָא חֲיִיב לְשַׁכְּנָגְדוֹ דְּהוּא לָא קִיבֵל כָּלֵל בְּתוֹרַת הַלְוָאָה וְהָוֵי רַב ש"ש כְּמוֹ שְׁנַמְצָא הַמְּקַח טְעוֹת דְּהָוֵי עַל הַמַּעוֹת ש"ש וְהָוֵי אִפִּילוּ נֶגֶד שְׁוֹנֵי הַמְשִׁכּוֹן שְׁמַר לִי

ואשמוך לך דהוי שמירה בבבועלים ומתורץ קושיות התוס' בד"ה נימא בדלא שניא אפילו
אם נגד מעותיו אם שניא כפי חובו הוי ש"ש מ"מ בלא שניא הוי מיגרע גרע מפח שמירה
בבבועלים.

חו"מ סי' קס"א סעיף ט' והנה מהשהק' הש"ך וא"ל ממ"ש סי' ל"ז סעיף צ"ב ולקמן סי'
ק"ט דאם יתן המשפיר לשוכר שכירותו מועיל להיות עד. אף י"ל דבאמת הא בעינן
תחלתו וסופו בכשרות אף דבמזון לא בעינן תחלתו בכשרות וכתב הסמ"ע משום דכידו
לסלק ומשא"כ במה שאין ביד העד לסלק רק בהשוכרים וא"כ מש"ה פסול דבעינן
תחלתו וסופו בכשרות ומשא"כ בשכירות לא מיבעי' דאם לא פרע השכירות עד לבסוף
ג' שנים וא"כ הוי בשעת ראוי פשר בלא"ה אלא אפילו דפרע מקודם בעד ב' שנים נמי
א"ש דהא איתא לקמן דבכה"ג מקבלין מן השוכרים שלא בפני הבע"ד דאזי הוי פשר
קודם שייבוא המערער וכדאיתא לקמן סי' קי"ט סעי' ט' וא"כ הוי בשעת מעשה פשרים
לעדות והוי בלא"ה תחלתו בכשרות וא"כ שפיר מהני סילוק ומשו"ה פשרים שוכרים
וא"ל דמהני סילוק שיתן להלנה מעות בעד זה ואפילו שלא יפרע להלנה וא"כ שפיר
פשר לעדות י"ל דבאמת אם יתן מעות עדיין פסול מפני שמעמידו בפני ב"ח דילמא
שיעבוד במטלטלין אגב מקרקע דקנה ושאקנה וא"כ לא שייך ג"כ סברת הש"ך בסימן
פ"י דמטבע אין בו סימן דמאי נ"מ דמ"מ במאי שיקנה אח"כ ג"כ משעבד לו וא"ל דנ"מ
דיודע דאית לי' קרקע בבבועלים ועמ"ש בתומים סימן ק"י דבאמת לפסק הלכה דקרקע
אינה נגזלת יכול לשעבד אגב מקרקע שב"ח עוד דבאמת השתא רגיל לכתוב אע"ג דאין
לו קרקע והודה ובזה מיושב הא דלא משני בב"ב בדרך ס"ג דלא קיבל אחריות מעלמא
וקיבל אחריות דנפשי' ואמאי משני דהפיר בו שהוא בת חמורו ולפמ"ש א"ש דבלא זה
הוי קשה דהא לא הוי תחלתו בכשרות ואין בידו לומר שהלוקח יפיר בו שהוא בת
חמורו.

ואף לפי דמשני פגון דקיבל אחריות דאתי מתמתן ולא אחריות דאתא מעלמא וא"כ
שפיר יכול לסלקו בכה"ג ומתורץ שפיר והנה מה דהקשה במקר אמאי יכול לסלקו והא
שניהן אין יכולין להקדישו ובאמת ל"ק דהא יכול עכ"פ למכרו וא"כ הוי כמו דאין לו
רק זכות למכרו שפיר מקרי ברשותו וכמו דאיתא בב"ב נ"מ דהוי הדין דאם מכרה מכר
ואלמא דאם אין לה רק זכות למכרה מצי למכרה וה"נ בכאן ומשו"ה שפיר לא מצי
לאוקמי במפיר בה שהוא בת חמורו משום דא"כ לא מצי למכרה לשום אדם רק לזה
וא"כ לא הוי ברשותו עד שהמציא הש"ס דקיבל אחריות דנפשי' ולא מעלמא: והנה בזה
א"ש מה דאמר הש"ס פדאמר ר"נ ועיין בס' א"ז למסכת ב"ק ואמאי שייך פדאמר ר"נ
פגון שמכרו לאחר, ל' יום בב"ק דף ס"ח והאף שייך פדאמר ר"נ הא על הא מילתא
גופא אמר ר"נ וי"ל משום דלפמ"ש לעיל א"ש משום דבאמת לפי מה דפסק הרמב"ם
אפי' חם קנה ביאוש ושינוי רשות מ"מ צריך לשלם דמים לנגזל וא"כ לפמ"ש האף
יכול לקנות ללוקח בשינוי רשות הא לא הוי ברשותו אף לענין זה מקרי שפיר ברשותו
משום דהוי ברשותו למכרו אף דהא לענין דמים צריך לשלם לנגזל וא"כ לא הוי
ברשותו רק דהוי טובת הנאה דיכול ליתן לאחר גוף החפץ למי שירצה והדמים שיטול
לא שייך וא"כ הא אתא במסכת ב"מ דטו"ה אינה ממון וכתב רש"י הפ"י דלא שייך ע"ז
קנין רק בתורת הפקר וא"כ לא שייך שום זכיה וא"כ ל"ש שום קנין רק שייבוא לידו

והאיה משני רבא דף ע"ט דאתנו אסרה תורה ואפלי' בא על אמו קשה למ"ד דאינו חייב בדו"ה רק לאחר יאוש פי היכי דיהא קננין וא"כ במעות לא שייך קננין למ"ד בטו"ה ל"ש קננין רק אחר שייבוא לידו.

והנה לפמ"ש התוס' דבאמת רק לשנא דמכר קשיא לי' דבאמת נקנה בתצרו אף לפמ"ש לישב קושיות התוס' לקמן וא"כ קשה קשיא זו ועכצ"ל דס"ל פתירין ר"פ דאמר לא תיקני עד שנייח בתצירו ונהנה מתירין זה מוכח סברא דהרמב"ם דאם אמר לאחר ל' יום יקנה ויבוא הנגב מקודם דפטור מדו"ה דלכאורה אם נימא דלא פסברת הרמב"ם וא"כ אע"ג דבאמת אין הקננין מתחיל מהשתא רק אם יהיו בתצירו לאחר ל' יום וכן הפסוף נקנה לבתר הכי ויכול לחזור מקודם אעפ"כ חייב וא"כ מאי הוי דאמר לא תיקני עד שייבוא לידו הא ממילא בנודאי יבוא לתצירו וא"כ בנודאי חייב מיד שבא לאויר התציר וחייב בדו"ה א"ו כ"ש הרמב"ם הנ"ל דבכה"ג פטור וא"כ ה"פ פדאמר ר"נ דהנה אם נימא כפי התירוי של ר"פ וא"כ ממילא מוכרח כפי ס' ר"נ דלאחר ל' יום פטור בלא"ה ולפי מאן דאיתא ס"ל דאינו חייב בדו"ה רק לאחר יאוש וממילא מוכרח דינא דר"נ לאחר יום: ונהנה י"ל קושיות התוס' בד"ה באומר לו עקוץ לי תאנה מתאנתה וא"ת וי"ל משום דבאמת אם הוי תצירו קננין וא"כ הוי מיתה לזה ותשלימין לזה אף התוס' פתבו בכתובות דהיכא דאין החיוב הוי דוקא לזה בשביל שבא המיתה וא"כ פנין דהוי הקננין על ידי תצירו ונהנה איתא בש"ע חוה"מ דדבר שנקנה במסירה ומסר אחד הבהמה אזי נקנה כל הבהמות רק אם נתן המעות כולם בעד הבהמות ודעה אחת דאפילו במחנה לא מהני רק שנתן דמי כולה ונהנה דעת הרא"ה דבעקירה הוי בנודאי פטור דכינון דבא עי"ז החיוב ע"י עקירה ג"כ וא"כ אפ"ל לא בא החיוב מיד מ"מ פטור דהוי כמו באו בב"א וא"כ ה"נ דכינון דעיקר הקננין הוי ע"י שנתן מעות וא"כ אפילו הוי מסירה אח"פ פטור דהוי פנין דהחיוב בא עי"ז ג"כ ובזה מיושב הרמב"ם דכתב באומר לא תקנה עד שייגיע לתצירי וקשה הא הוא פסק דעקירה צורך הנחה וא"כ תקשי קושיות התוס' דהא בלא"ה פטור אף לפמ"ש הוי החילוק דבשלמא שם הוי החיוב ג"כ על עקירה משא"כ בכאן ומשו"ה שפיר מתירין הא דהביא הרמב"ם דין דר"פ דאמר לא תקנה עד שייבוא לידו ולא הביא דין דרבא דקניא במעות דאתנו אסרה תורה אפילו בא על אמו הו אמת שלפי דברי התוס' עיקר הקושיא על לשון א' אף באמת דרמב"ם ס"ל דחליפין שנה בשנה מהני וא"כ לא שייך קושיות התוס' אף לפמ"ש א"ש דבאמת הרמב"ם ס"ל דה"פ כמ"ש ונהנה לפמ"ש התוס' דה"פ דאפשר בלא הגבחה פתבו התוס' בכתובות משום דאפשר דכתב לו אחר וה"נ הא אפשר דיעשה קננין אחר וא"כ הסוגיא אזלי לפי הך חילוק ומשא"כ הרמב"ם ונהנה לפי שיטת ר"נ דס"ל דחליפין שנה בשנה שפיר נקנה בחליפין אזי א"ש בלא התירוי זו הלשון פדאמר רב נחמן בדרף ס"ח יעו"ש: מסכת ע"א דף מ"ז ע"א בעי ר"ל לולב של אשירה ונתבטל מהו יש דיחוי אצל מצנה או אין דיחוי אצל מצנה ונהנה הרי"ף השמיט הך אבע'.

ולכאורה קשה למה וי"ל משום דהנה התוס' בסופה דף ל' ע"א ד"ה משום דהו"ל מצנה הבאה בעבירה ומיהו יש ספרים לקמן אמתייתין דאתרוג של אשירה מ"ט משום דהו"ל מצנה הבאה בעבירה והקשה התוס' וכן באשר"י דא"כ קשה בלולב למה נקיט הטעם דכתית מכתת שיעור' ועוד דא"כ אפ"ל לאו אשירה דמשה נמי וי"ל משום דהנה התוס'

בדף ל"ב ע"א פתבו דלשיטת ר"ת מ"ה לא אוקמי קודם ביטול דמשום דכינון דנקצין
היינו ביטולו לכאורה קשה דהא קי"ל דישראל אין מבטל ע"א של נכרי וא"כ דלמא
ישראל קצין וי"ל לפ"ז לפי שיטת הפי' הראשון שבתוס' דמ"ה לא אוקמי ביו"ט ראשון
דלה אפשר לבטל דע"א מפי מטא לנד ישראל תו לא אפשר למבטל דהנה קשה הא פי
נקצין פבר בטל וא"ל דישראל מבטל הא איתא שם דשברים ממילא אינו בטל לר"י ומה
דמשני דאין ספק מוציא מידי ודאי דהא הוי ע"א וספק אם היכא דנשבר ממילא אם
הנכרי מבטל דהשתא נפק לא מצי מבטל או לא ואין ספק מוציא מידי ודאי ומ"ה גם
לר"י דמ"ה אין הישראל מבטל ע"א של עכו"ם אע"ג דלא גרע מנשבר ממילא.

והנה התוס' פתבו בפסחים ובגדה דבדרבנן אתי ספק ומוציא מידי ונדאי וא"כ קשה שפיר
דכינון דהוי כמו נשבר ממילא אף דאין ספק מוציא מידי ונדאי וא"כ עכ"פ קשה אמאי
מכתת שעורי' דהא דאין הנכרי מבטל ע"א מפי מטא לנד ישראל אע"ג דאין הישראל
עובר לא הוי מדרבנן וכמו דאיכא בספר ט"ז ובדרבנן אמרינן דספק מוציא מידי ונדאי
וא"כ בטל מעיקרא וא"כ גבי אתרוג שפיר א"ל דביום ראשון דמ"ה לא יצא דמיד שפא
לנד ישראל תו אי אפשר דהא דנשבר ע"י ישראל הוי כמו מאליו ואין ספק מוציא מידי
נדאי וא"ל א"כ עכ"פ מהני לכשנקצין אחר כף ע"י נכרי וח"כ לא הוי עומד לשרוף דהא
באתרוג ממ"נ אם עומד או לשרוף או לבטל והנה הדין דצריף הוא לחסור הא בלא
חסרון לא מהני ביטול כן הוא הדין במתניתין ובפוסקים וא"כ אפתי מכתתשיעורא
דממ"נ או דלשרף או דלחסר וא"כ הא הדין דאתרוג החסר פסול והנה זה הטעם מספיק
גבי אתרוג ביו"ט ראשון דמ"ה יש לפסול.

והנה על יום טוב השני אמרינן מפח מצנה הפאה בעבירה והנה באמת הא כתב הלח"מ
בשיטת הרמב"ם דלאחר ביטול לא מקרי מצנה הפאה בעבירה וא"כ קשה הא הוי נשבר
מאליו וא"כ הוי ספק בדרבנן ואמרינן ספק מוציא מידי ונדאי אף הנה הדין לעגן ספק
דרבנן לקולא פיון דאותו ספק הוי מקודם נ"מ לעגן אסור דאורייתא וכבר הוי ספיקא
לחומרא ת לא אמרינן ספיקא לקולא וא"כ הך פיון דנ"מ לעגן יום דראשון דהוי
דאורייתא וכבר הוי ספיקא לחומרא תו הוי גם בדרבנן ספיקו לחומרא דהיינו ביום שני
וא"כ זו שנייה רק באתרוג דיו"ט ראשון אסור מפח דכל העומד או לשרוף או להחסיר
וכתית מכתת שעורא וא"כ הוי נ"מ לעגן דאורייתא וממילא אסור גם ביו"ט שני אף בלולב
דלא שנייה נ"מ פלל לעגן דגם ביו"ט ראשון ראוי דיחסור ויהא בטל ויהא רק מדרבנן
וא"כ ספק מוציא מידי ונדאי ויצא ומפח מצנה הוי רק ביום מדרבנן ומדרבנן אמרינן
ספק מוציא מידי ונדאי דכינון דליכא נ"מ לעגן דאורייתא פלל וא"ל דנ"מ לעגן אכילה
או הנאה דז"א דכינון דהוי רק תזקה אחת דאוקמא בחזקת איסור הוי רק מדרבנן דהך
ספק דהשתא לנפשי' לא מצי לאצולי חשיב ספק הרגיל דהוי כמו רוב ועדיף מס"ס לעגן
טומאה כן פתבו התוס' במסכת פסחים דף ל' ע"א א"כ לעגן תזקה הוי רק מדרבנן אף
לעגן הספק אם הוא יוצא ביום הראשון הוי עוד תזקה דאינו יוצא וא"כ שני תזקה עדיף
מרוכא וא"כ מתורץ קושיות התוספת: והנה אפילו אם אמרינן דהא גם באתרוג שנייה
חסרון מקליפה העליונה מ"מ גם נ"מ אם רוצה הישראל לקלוף הקליפה העליונה אם
ראוי לצאת בו ואו לפמ"ש בס' פ"י דהיכ' דבא לישראל וזכה בו אין צריף שריפה וא"כ
א"ל דלא שנייה לומר דהא נ"מ לעגן איסור אכילה או הנאה דבלא"ה אסור עכ"פ מדרבנן

בהנאה מִפֶּחַ גְּזִירָה דְּלִמָּא אֲגָבְהָ וְהָדָר מְבִטֵּל וְכַמ"ש הַמֶּלֶךְ דְּגַם ר"י אָנִי לִהְיוֹת גְּזִירָה וְהֵנָּה הַמֶּלֶךְ מִפֶּתַח דְּהַדְּרָה דְּסַפְקָא אִין מוֹצִיא מִיַּד נְוֵדָא הָוִי רַק מְדַרְבְּנָן וְאִ"כ בְּדַרְבְּנָן הָוִי בְּלֵא"ה אָסוּר וְלִיכָא נ"מ וְהָוִי פְּלֵא נּוֹדַע מִשְׁא"כ לְעֵנִין אֶתְרוּג שְׁפִיר נ"מ בְּיוֹם רֵאשׁוֹן דְּאָם אֲמַרְיָנָן דְּאָסוּר מִפֶּחַ גְּזִירָה אָבֵל עַכ"פ לֹא הָוִי בְּשִׁרְיָה וְלֹא פְתִית שְׁיַעוּרָא וְכַמ"ש בַּס' פ"י וּמְצָנָה הַבָּאָה בְּעֵבְרָה נְמִי לֹא שְׁיַיְדָה דְּכִינּוֹן דְּכָבֵר יְכוּל לְבַטֵּל וְרַבְּנָן אָסְרוּ לֹא שְׁיַיְדָה מְצָנָה הַבָּאָה בְּעֵבְרָה וְאִ"כ אִם אֲמַרְיָנָן דַּעַכ"פ אִין יוֹצֵא אוֹ מִמֶּנּוּ אוֹ דִּישְׁרַף וְיִכְתְּנוּ שְׁיַעוּרָא אוֹ דְּהָוִי כְּמוֹ דְּכָבֵר נְחָסֵר וְהֵנָּה י"ל ג"כ מַה שֶּׁהִקְשָׁה הַט"ז בְּאִנְרַח חַיִּים עַל מ"ש רַמ"א דְּאָם בִּיּו"ט רֵאשׁוֹן אִי אֲפָשֵׁר לְזַכּוֹת דְּמִיד שְׁזָכָה הָוִי כְּמוֹ שְׁלוֹ וְאִ"כ מֵאִי פְרִיף הַש"ס אֲמַאי לֹא מוֹקִי בִּיּו"ט רֵאשׁוֹן דְּהָא לְרַבָּא בְּלֵא"ה אֲיַיְרִי בִּיּו"ט רֵאשׁוֹן מִפֶּחַ גְּזִירָה וִי"ל דְּהֵנָּה הַתּוֹס' הַקְשׁוֹ הַאִיף שְׁיַיְדָה מְצָנָה הַבָּאָה בְּעֵבְרָה לְעֵנִין אֲשִׁירָה דְּכִינּוֹן דְּאִין עֵנִין לְמְצָנָה הַבָּאָה וִי"ל דְּלַפְמ"ש הַר"י בְּנִדְרִים דְּאָם אָמַר כְּכָרִי זֶה יֵאָסֵר עָלֶיךָ וְאִתְּנָה בְּמִתְנָה מֵאִי דֵא"כ פִּינּוֹן דְּנִתְנָה תּוֹ לֹא הָוִי כְּכָרִי וְלֹא נֵאָסֵר וְהִקְשָׁה הַר"ן בְּשֵׁם הַרְשָׁב"ם דֵא"כ אִם אָמַר נְכִסֵי עָלְךָ דְּהֵדִין בְּכַתְּבוֹת דְּיַנִּיחַ עַל הַסְּלַע הִיכִי מִשְׁפַּחַת לֵה דַמְמ"נ אֵה לֹא אָמַר נְכִסֵי מֵאִי מְהִי דְּמַנִּיחַ עַל הַסְּלַע א"ו דְּאֲיַיְרִי דְּאָמַר נְכִסֵי וְאִ"כ יְכוּל לִיתְנּוֹ בְּמִתְנָה וְחִירָץ דַּעַכ"פ הָוִי הַנָּאָה מִיד שְׁנִתְּנוּ לּוֹ הָוִי הַנָּאָה וְאִ"כ בְּכָאֵן דְּבַעֲיָנָן בְּיוֹם הַרֵאשׁוֹן דְּלֵהֲגַבִּיּה פִי הִיכִי דְּלִזְכּוֹת וְאִ"כ מִיד הָוִי הַנָּאָה וְהָוִי עֵבְרָה וְאִ"כ שְׁפִיר מְצָנָה הַבָּאָה בְּעֵבְרָה הָוִי דַּע"י מְצָנָה בָּאָה הַבָּאָה דְּאִי אֲפָשֵׁר לְצַאת יְדֵי הַמְצָנָה אִם לֹא דְּזָכָה וְהָוִי עֵבְרָה וְהָוִי מְצָנָה הַבָּאָה בְּעֵבְרָה וְהֵנָּה מ"ה פְּרִיף דְּוִקָא לְרַבָּא וְלֹא מְשַׁנִּי בִּיּו"ט רֵאשׁוֹן מִשׁוּם דְּבָאָמַת לְפִי דְּאִיתָא לְר"י הָא דְּשִׁבְרִים מְמִילָא אָסוּרָה הָוִי הַטַּעַם מִשׁוּם גְּזִירָה דְּלִמָּא אֲגָבְיָה וְאִי אֲפָשֵׁר לְמַבְטֵל וְהֵנָּה רַבָּא ס"ל דְּבַדְרַבְּנָן בִּיּו"ט שְׁנִי ל"א מְצָנָה הַבָּאָה בְּעֵבְרָה וְאִ"כ פִּינּוֹן דְּהֵדִין דְּרַק בְּדַרְבְּנָן לֹא מְהִי בְּיִטוּל ע"י יִשְׂרָאֵל דְּהָוִי כְּמוֹ מְמִילָא וְאִ"כ מִן הַתּוֹרָה יוֹצֵא רַק בְּדַרְבְּנָן אִינוּ יוֹצֵא וְאִ"כ הָוִי חֲזִיב בִּיּו"ט רֵאשׁוֹן רַק מְדַרְבְּנָן וְאִ"כ תּוֹ יוֹצֵא בְּאֶתְרוּג דְּהָוִי מְצָנָה הַבָּאָה בְּעֵבְרָה דְּכִינּוֹן דְּהָוִי הַמְצָנָה רַק מְדַרְבְּנָן וְאִ"כ כְּבָר יוֹצֵא אֲפִילוּ דְּהָוִי (רַק) גְּזִירָה מְדַרְבְּנָן דְּבַמְצָנָה דְּרַבְּנָן אִין מְקַפִּידִין עַל הַמְצָנָה הַבָּאָה בְּעֵבְרָה וְהֵנָּה זֶה דְּוִקָא לְרַבָּא דַּס"ל דְּלֵא אֲמַרְיָנָן מְצָנָה הַבָּאָה בְּעֵבְרָה בְּמְצָנָה הַבָּאָה רַק מְדַרְבְּנָן.

וְהֵנָּה הַש"ע לְשִׁיטְתוֹ אֲזַיִל דְּפֶסֶק דְּגַם עַל מְצָנָה דְּרַבְּנָן אֲמַרְיָנָן מְצָנָה הַבָּאָה בְּעֵבְרָה פְּסוּל דְּגַם בִּיּו"ט שְׁנִי פְּסוּל מְצָנָה הַבָּאָה בְּעֵבְרָה וְאִ"כ ה"פ בַּש"ע דְּמִיד שֶׁהֲגַבְּהָ זָכָה הָוִי כְּשִׁלּוֹ וְהָוִי עֵבְרָה דְּהָוִי הַנָּאָה מִיד שְׁזָכָה וְהָוִי מְצָנָה הַבָּאָה בְּעֵבְרָה וּמִתּוֹרָץ קְוִשְׁיוֹת הַט"ז: וְהֵנָּה הַתּוֹס' הַקְשׁוֹ הִיכִי מִשְׁפַּחַת לִי דִּיחֻוִי דַּמְמ"נ בְּאֲשִׁירָה דִּישְׂרָאֵל אִינוּ מוֹעִיל בְּיִטוּל וְאֲשִׁירָה דְּנְכָרִי יוֹצֵא מְקוֹדֵם בְּיִטוּל דְּכִינּוֹן דְּמְהִי בְּיִטוּל וְלֹא הָוִי פְתִית מְכַתַּת שְׁיַעוּרָא וִי"ל דְּלַפְמ"ש הַרְמַב"ן בַּע"א דְּאָסֵר הַנְּכָרִי דְּמִפֶּחַ מַעֲשָׂה אָסְרָה וְהֵדִין דְּאִין אָדָם אוֹסֵר דְּבָר שְׁאִינוּ שְׁלוֹ אָבֵל עֲשָׂה בּוֹ מַעֲשָׂה אָסְרָה וְאִ"כ אִם הַנְּכָרִי אָסְרָה בְּעֲשִׂיַת מַעֲשָׂה וְאִ"כ שְׁפִיר יְכוּל לְבַטֵּל אַע"ג דְּאִין ע"א שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּטֵל מ"מ פִּינּוֹן דַּע"י עֲשִׂיַת מַעֲשָׂה נֵאָסְרָה כְּאִלוֹ הָוִי שְׁלוֹ וְאִ"כ מְצִי לְבַטֵּל קוֹדֵם שְׁלֵקַח יִשְׂרָאֵל וְאִ"כ לַפ"ז שְׁפִיר הָוִי דִּיחֻוִי דְּהָא אִי אֲפָשֵׁר לְצַאת דְּמִיד שְׁלֵקַח הָא אִין צָרִיף לְזַכּוֹת דְּהָא הָוִי שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְאִ"כ מִיד שְׁלֵקַח אֲפִילוּ בְּלֵא זְכִי תּוֹ אִי אֲפָשֵׁר לְמַבְטֵל וְאִ"כ שְׁפִיר הָוִי דִּיחֻוִי אֲפִילוּ בְּלֵא זְכִי דְּמִיד שְׁלֵקַח תּוֹ לֹא מוֹעִיל בְּיִטוּל וְהֵנָּה הָא זֶה הָוִי בְּמֵאִי דְּעֲשָׂה בּוֹ מַעֲשָׂה הוּ אָסְרָה אֲפִילוּ דְּבָר שְׁאִינוּ שְׁלוֹ הָוִי רַק מְדַרְבְּנָן כַּמ"ש הַלְבוּשׁ וְאִ"כ הָא בְּדַרְבְּנָן סְפִיק' לְקוּלָא וְאֲמַרְיָנָן דְּסַפְקָא מוֹצִיא מִיַּד נְוֵדָא

וא"כ קשה הני ביטול מיד שקצץ מן האילן אף ה"ל לשיטתו אגיל דס"ל דאין הטעם משום דספק מוציא מידי ונדאי רק הטעם משום גזירה דלמא הגבחה ונהדר בטול דלא מהני ביטול דהני ע"א של ישראל וא"כ באמת ל"ק מספק דהואיל דשברים הבא מאליו נמי בטל רק משום גזירה ומ"ה שפיר איבעני' ומשפחת אף הרי"ף פסק כר"י דשברים ממילא אסור ואין צריך לגזירה וא"כ לא משפחת להו איבעני' דבדרבנן ספק מוציא מידי ודאי וכאן הני דרבנן לפום סברת הלבוש דעשה בה מעשה אסרה ודבר שאינו שלו הני רק מדרבנן: והנה י"ל דו דהפני' נכתית מכתת שעור' דבאמת י"ל דהפסול משום (מצוה הבאה בעבירה רק דזה הני) משום לכם והפסול משום לכם הני נמי י"ל ביום שני דכיון דאין בו דין ממון יעו"ש במ"א רק דע"ז קשה ביום השני דהני רק מדרבנן וא"כ הני מקום נקצץ והני ספק ובדרבנן ביו"ט שני י"ל דספק מוציא מידי ונדאי וכדאיתא בתוס' דפסחים בדרף י' וע"ז אמר דכתותי מיקתת וכיון דמספק עכ"פ צריך לשרוף הני כל העומד לשרוף פשרוף דמי אפילו אם באמת נתבטל דכיון דהדין דמספק צריך לשרוף והני כל העומד לשרוף מפח ספק והנה י"ל קושיות הר"ן דהקשה על איבעני' ראשונה דר"ל דאם אמרינן אע"ג דאין יכול לאסרו במחנה להדיוט מ"מ למצוה הני הדין כמו לגבוה דמאיס והקשה הר"ן דהא רבא ע"כ איירי קודם ביטול דנקט מצוה לאו להנות ניתנו אלמא דלא אסור (רק) אפילו במקום אפילו דאסור להדיוט.

וי"ל דבאמת הני שברים ממילא רק דאין ספק מוציא מידי ונדאי ולכאורה קשה ביו"ט שני דהני דרבנן ובדרבנן אמרינן דספק מוציא מידי ונדאי אלא דש דעה דגם בדרבנן אוקמי' אחזקה וא"כ קשה לענין מצוה לא שייך חזקה דהא ימא דמקודם קציצה הני בחזקה דאסור למצוה דהא מעולם לא נאסר למצוה דהא לא אפשר בלא קציצה בלא הו ספק דנשבר ממיל' אף אם אמרינן דמצות ליהנות ניתנו וא"כ לענין אסור הנאה עכ"פ דמקודם נאסרו בהנאה והני חזקה לאסור עכ"פ לענין הנאה דשייך חזקה דמקודם נאסר בהנאה וא"כ ממיל' נאסר למצוה ומ"ה אמר דמצוה לאו ליהנות ניתנו: והנה י"ל הא דבעינו זכי הני דוקא בלולב דכתיב לכם שיהא שלו משא"כ לענין אחרוג דדרשינן לכם לענין דיהא ראוי לאכילה ולא בעינו דין ממון אע"ג דמעשר שני שלו נמי אינו שלו רק הני של גבוה אלמא דאין צריך לזכות ומ"ה לא מוקמינן ביו"ט ראשון משנה דקשה מאתרוג דלא שייך דבעינו זכי' ומתורץ קושית הט"ז:

כג ע"ב תוס' ד"ה דמוקי לה כד"ה אע"ג דאיכא תנאי דל"ל פולל וי"ל משום דהנה הש"ף הקשה על הטור מהא דשלא יאכלנה ואח"כ אמר שלא יאכל אמאי (יהיו) הא הני עכ"פ חצי שיעור וי"ל משום דבאמת פנונתו על שלא פדרף אכילתו ג"כ דכוננתו על ההיתרא קא מישתבע וא"כ הני פולל כסברת התוס' דזאת לא חשוב מוסיף פינו דעל פדרף אכילתו לא ניתוסף פולל וכלל כמ"ש התוס' לענין הנאה בחולין יע"ש רק פולל הני.

והנה התשב"ץ פתב דלא הני פולל רק היכא דאפשר לומר. דעבר שני מלקות דהיינו אם עושה שנים חייב שני מלקות משא"כ לענין חליצה ויבום דאם (לא) חלוץ וייבם זאת א"א למיעבד תרנוניהו וא"כ לענין שלא פדרף אכילתו ג"כ לא מצוינו למעבר על שני איסורין דממ"נ אם אכל פדרף אכילתו לא אכל שלא פדרף אכילתו וא"כ לא משפחת לעבור אלא חדא ולא מחייב שני מלקות ולא הני פולל והנה זאת הוא האמת גבי שלא אכלנה כפר פולה משא"כ אם אמר ברישא שלא יאכלנה ואח"כ אמר שלא יאכל וא"כ

על כל פזיזת משתבע על כפר פולקו כמ"ש הרא"ש ונהר"ן דפליגי על שיטת התוס' וא"כ שפיר משפחת לי' דיאכל פזיזת חדא שלא פדרה אכילתו וכזיזת השני פדרה אכילתו דע"כ תרתי וא"כ שפיר הני פולל וא"כ ע"כ מתניתין ס"ל כמ"ד דאית לי' פולל בל"ה משא"כ פלוגתא דרבנן ור"ע דלא (משמע) ממתניתין ולא רצה לאוקמה בפלוגת' ומתורץ קושיות התוס' שהקשה על הרמב"ם בהלכות שבועות פרק עשירי דין י"א כתב וז"ל האשה וכו' וכתב הלח"מ דשם איתא הפל מודים בעד מיתה דאי לדידה ולא אמר בב"ד ולא הנפיר זה רבינו וז"ל ולא ידעתי למה.

וי"ל משום דהנה איתא לאיבעי' בש"ס דאם הנפירה פחובה דאמר התרני להנשא ותנה לי פתובה אם מותר. וא"כ בכאן הא אינו חייב קרבן שבועה עד שיתבענו דוקא תביעת ממון כדאיתא לענין קנס ובש"ת ופגם וא"כ שוב לא מהימן לי' לאשה.

וצ"ל כפי את"ל דנפשוט אבעי' הראשונה. אף עדיין קשה ונמצא דעיקר התביעה היא הפתובה אף דכל דא"ל לאנשי מגלי לב"ד יע"ש ברש"י דיבמות וכן הוא בר"ן דף קי"ז ע"א.

והנה הרמב"ם בפירושו המשניות כתב דפלוגת' דר"ש ורבנן גבי קנס מאי דעיקר התביעה שולו וא"כ עכצ"ל דעיקר התביעה שלה הני ממון. וא"כ בלא"ה אינו מותר בלא העד אף די"ל דהפירה הני בב"ד והתביעה הני חוץ לב"ד וא"כ הני מצי האשה לכפור אף א"כ בלא"ה אינו חייב שבועה דכיון דליכא עדים דהתביעה חוץ לב"ד וא"כ שפיר יכול לחזור ולהגיד ונימא דאין אדם משים לעצמו ולא מהימן לי' לעד דהני תביעה אף י"ל דס"ל לרב פפא דלא פרבא דס"ל דפלגינין דיבורא או כר"מ דס"ל דאין צריה בב"ד דוקא דכפירה במקום דאין חוזר ומגיד ומש"ה לא הביא הרמב"ם ומתורץ קושיות הלח"מ והנה מכאן מוכח הרמב"ם דלא הני הטעם משום דעבידא לאגלוני מלתא דאל"כ לא שנייה מיגו דהא בדרמי וכמ"ש התוס' ביבמות.

והנה פיון דאמר אח"כ בחרם וא"כ ממ"נ הני רשע וא"כ ל"ל א"א משים עצמו רשע וא"ל לדבריה הני רשע דז"א דהא עבר עבירה שאין בו מלקות הני פסול מדרבנן ופסול מדרבנן פשר לעדות אשה ובשאר עדות בעינן פיו ולא ע"י שבועה אף לענין עדות אשה פשר מפי פתבם.

והנה אם הטעם משום עבידי לגלוני פשר אפ"ל אית לי' הנאה כמו דאיתא בס' ב"ש בס' ק"ד יע"ש שני סימנין אמצעי הני כמו מובהק כמו דאית' בס' אבן העזר. והנה אם נימא דע"א נאמן מטעם מיגו דהני כפר דתובע הא אית' בספר אורים ותומים דלא אמרי' מיגו לאפוקי מחזקת א"א: והנה קשה לפי מה דאי' בס' תשב"ץ דהרמב"ם באמת ס"ל דע"א נאמן מן התורה אפ"ל לענין ממון הואיל דאנ"ל דעבידי לגלוני ומש"ה נאמן רק מעד העד מפי עד הני רק מדרבנן וגם בע"ד הני מדרבנן.

וא"כ קשה לפמ"ש התוס' גבי משחקים בקוביא דהני פסול מדרבנן ס"ל לרב פפא דחייב ק"ש ופי' התוס' דגבי ע"א אפ"ל הני מדרבנן מ"מ הני הפל לחיוב אם הני העדות מועיל מדרבנן חייב ואם עדות הני מועיל מדאוריית' אפ"ל אינו מועיל מדרבנן גמי חייב בשבועות דף ל"א ע"ב בד"ה ורבנן יע"ש.

וא"כ קשה לפי שיטת הרמב"ם יש לחייבו אפי' אמרה לדידה דעכ"פ מועיל מדאורייתא' ונ"ל כמו שפכת בספר התשב"ץ דלא ס"ל לר"פ דנאמן לעגנו ממון והוי מדאורייתא' ועפ"ז מתורץ נמי הרמב"ם דהנה י"ל מש"ה פסק הרמב"ם כראב"י לעגנו עדים שמשחקים בקוביא לא פסול מדרבנן נמי אינו מחויב ק"ש משום דהא הוי מה"ת נמי פסול דהוי עדות שאי אתה יכול להזימה דכיון דלא חייב ע"י ולא נגמר הדין ולא תענה דהא לפי הירושלמי הוי עיקר הטעם משום דדיבורא אתעביד מעשה וכן אין לוקין דלא איתעביד מעשה דדיבורא וא"כ הוי עדות שאי אתה יכול להזימה יע"ש מ"ש התוס' בריש מפות וא"כ מן התורה לא הוי עדות.

ור"פ לא ס"ל דבעינן עדות שאי אתה יכול להזימה או דלא ס"ל פירושלמי ומש"ה פסק הרמב"ם פו. וא"כ בכאן לא שייך זה הטעם דהא אם הוי מעיד הוי שפיר דדיבורא איתעביד מעשה דהא האשה נמי יודעת ע"י נעדין לא הגיד האשה בב"ד ומש"ה השמיט דינא קמא דרב פפא.

וא"ש ומכאן נמי קשה למאן דס"ל דמטלטלין הוי אינו משתעבד הוי רק מדרבנן אף י"ל דהא גם עד אחד נמי אינו נאמן רק מדרבנן אף לשיטת הרמב"ם דע"א נאמן מה"ת שפיר מוכח. והנה י"ל קשיות הלח"מ דהא לדין משועבד מפת תקנת הגאונים דבאמת א"ל דלא איכפת לן ואינו חייב ק"ש בדרבנן.

אף לר"פ דס"ל דע"א אינו נאמן מה"ת לעגנו ממון וא"כ שפיר הוי החיוב מדרבנן ושפיר פטור ע"י דאמר לדידה. והנה איתא בספר כנה"ג כ"ז דלא פתיב בתיי ובמותי לא משועבד וכן איתא בס' התנאים בלא אגב לא משועבד לשיטות הנ"ל יע"ש: דף ל"ג איבעי' להו משביע עידי קנס.

אליבא דראב"י כו' והקשה המל"מ מאי פריף הש"ס מפלגא נוקא קנסא. הא לא מחייב עצמו פלום ולכ"ע מודה בקנס ואח"כ באו עדים חייב ונ"ל דהנה לכאורה קשה מאי קאמר הש"ס אליבא דמ"ד מודה בקנס ואח"כ באו עדים חייב לא תיבעי לך הא לפי מה דאיתא בב"ק דף ע"ה ע"ב גבי פלוגת' דסומכוס וחקמים דחקמים סברי אי אמר בפני עדים טבחתי ומכרתי דפטור משום דהוי עדות שאי אתה יכול להזימה.

א"כ שפיר מצי לפטרו בכה"ג. ונ"ל דהנה לכאורה בב"ק מאי הוי דהוי השתא עדות שאאי"ל מ"מ לא מתחייב ע"פ עצמו דאי לח הוי מודה הוי עדות מעליא.

ונ"ל ע"פ דאית' בפ"א ב"י ד"ד בהלכות עבדים דלעגנו קנס אע"ג דהודאתו לא הוי הודאה לפטור מ"מ לחייב נמי לא הוי הודאה דלא שייך גבי קנס הודאת בע"ד פמאה עדים. ה"נ ה"א לא מהימן ליה דטבח בפני עדים ועדות שאתה יכול להזימו לא הוי דהא לעגנו פדי דלא לחייב עדים שפיר מהימן דהודאת בע"ד פמאה עדים דמי:

מפות חוה"מ סי' לו בכאן מקשה המע"מ על הרא"ש דכתב להקשות על הרי"ף דהרי"ף סובר דבעינן דיהא ידע הקשר בפסול אזי אמרינן אם נמצא קרוב או פסול עדותו בטיילה הא לא"ה לא והקשה מן הבה"ג דכתב וז"ל הבה"ג קאמרו רבנן דשטר שחתימו עליו סהדי ואשתכח חד מיניהו קרוב או פסול ניהו דממונ' לא מפקינן מיניהו אכל שבועה

משבעינן לי' אפומא דהאי עד פשר נהא דלא מיפסל משום דאמרין רוחא שביק הא לא"ה לא נפסל.

ומקשה המע"מ אמאי לא הביא השגה מהגאון שמבי' הרי"ף אח"כ בעצמו וכן הרא"ש מביא אח"כ וז"ל וחונינו לגאון דקאמר ה"מ בעדות בע"פ אבל בשטר שיש בו שלשה עדים ושנים מהן קרובין זה לזה אם לא נודע בעדות ברורה וכו' תתקיים העדות בשאר וי"ל דהנה הרא"ש פתב בדעת הרי"ף בב"מ בדרף י"ג גבי שובר דבמכר אפי' לאביי דאמרין עדיו בכתומיו זכין לו מ"מ אם מכר קודם שנתן לו השטר נתן לאחר נתבטלה זכין הקתמין ורש"י לא פתב פן והנה בזה מחלוק הטור עם הרבנינו ירוחם בדעת הרא"ש אם ס"ל פן לפסק הלכה דהמוכר יכול לחזור קודם שבא לידו דאם מכר לאחר ולא מסר עדיין רק מסר אח"כ וא"כ פבר חזר מקודם.

וי"ל דמוכח פהטור דהנה בסנהדרין האי שטר מתנתא דחתימי עליו תרי גיסי וא"ל רב יוסף זיל קני' בעידי מסירה ואותבלי' אביי דהא מודה ר"א במזונף מתוכו. והנה קשה אמאי לא מקשה דהא הש"ף פסק דבעינן אם לא אמרינן עדיו בכתומיו זכין לו בעינן דימסור דוקא בפני עדים דאל"ה חוששין דלמא פתב ליתן בניסן ולא נתן עד תשרי ודלא פשיטת הסמ"ע יעש"ה בסי' ל"ט וא"כ תיקשי הא ע"כ נמסר בפני הנה עדים דחתימו והוי ראי' והגדה דהא חתימו בשטר והוי הגדה על המסירה.

וא"כ הוי נמצא אחד מהן קרוב או פסול ועדותו בטילה. אף אם אמרינן עדיו בכתומיו זכין לו אין צריכין להיות נמסר בפניהם אף אם אמרינן דאם מכר לאחר לא אמרינן עדיו בכתומיו זכין לו אזי צריף שימסרו בפניהם דוקא וא"כ תיקשי קושיא הג"ל אף לשיטת הרי"ף לא קשה דהא בעינן שידע בפסילין שמכיר ובכאן לא מיבעי דאינו אפשר דמכיר דהם קרובין ומסתמא אמרינן דאינו מכיר ומה גם אפשר דלא ידעו דהם חתמו א"ע על הנה שטר וא"כ לא ידעו אם הם מכינין להעיד וא"כ אם לא פונו להעיד והוי ראוי להצטרף עם כל אחד ואחד דאין פסול וכמו שאכתוב לקמן אי"ה בדרף בד"ה וא"כ א"ש מ"ש לעיל.

אף לשיטת הרא"ש דפליג על הרי"ף במס' מכות וא"כ קשה פנ"ל אלא ע"כ דאין זו סברא דהוי חזרה וא"כ לא צריף להיות עידי חתימה בפניהם. וא"ל דלמא ס"ל כר"י דדוקא בדיני נפשות ולא בדיני ממנות זה אינו וא"כ יש לפסוק פאביי נגד ר"נ דהוי בתראי כמ"ש האשר"י לענין עדיו בכתומיו זכין נגד רבה דמאביי ורבא ואילף הלכה פבתראי וכן פתבו התוס' בב"ק גבי יאוש בדרף ס"ח ע"ב בד"ה ר"י ואלא ע"כ דלא ס"ל פן להרא"ש: והנה ברבנינו ירוחם דס"ל דבא מת פשיטת הרי"ף דס"ל להרא"ש וצ"ל פן משום דהנה באמת איתא בתוס' דמכות דמשמע דבע"א לא נתבטל לענין שבועה והנה נ"ל דאפי' לאותן הפוסקים דס"ל דאין מגיע שבועה מ"מ דהא נ"מ לענין ממון ומשא"כ היכא דאין נ"מ לענין ממון פלל דהיינו בעדי מיתה להתיר אשתו ובנדאי לא פסול דהא עיקר הטעם דהוי צירוף דנצטרף ביחד ומשא"כ היכא דאין צריף צירף.

שוב מצאתי בתשובת שבות יעקב שכתב פן. והנה עוד יש הוכחה מתוס' דכתובות דף ל"ג ע"ב בד"ה וניתירי בהו בתוכ"ד וז"ל דאפי' מעידין מאה פל אחד תוכ"ד של חבירו חשובין פולן תוכ"ד של ראשון ואם נמצאת א' מהן קרוב או פסול עדותו בטילה.

ולכאורה קשה היכי מוכח ניהו דהתוס' בנה לא ס"ל לס' התוס' דמכות לענין קרוב או פסול דאין צריך לומר תכ"ד רק דבכאן ס"ל שצריך לומר תכ"ד גם לענין קרוב או פסול וכמו דאיתא בתוס' דסנהדרין ג"כ בדה"ה ע"א בתוס' ד"ה שב"ש אומרים וכו' אף מ"מ קשה הא כל אהד מה דאמר תוכ"ד ש'ל חבירו בטל הוא ובטל העד השני בתוכ"ד ובטל העד השלישי בתוכ"ד.

א"ו צ"ל סברת התוס' דכיון דלא הוי הך פסול מגופו רק דהוי פסול מפח נמצא א' מהן קרוב או פסול לא הוי כמו דין פסול דנימ' גבי נמצא אהד מהן קרוב או פסול חד טעם הוי כמ"ש המרדכי דמש"ה לא אמרינן דנמצא א' מהן קרוב או פסול בתחלה בדיני נוגע ומהני סילוק משום דלא הוי פסול לכל העולם רק דלאותו עדות פסול והנה המל"מ מסתפק היכא דהוי רק פסול לו ואינו פסול לכל העולם וא"כ לפי ס' המרדכי דכיון דהוי רק פסול לאותו עדות ולא לכל העדות ועוד לפמ"ש בתנאים היכא דהוי אינו פסול בגופו רק מפח דהוי עדות שאי אתה יכול להזימה לא שייך לומר נמצא אהד מהן קרוב או פסול ומכ"ש בכאן דהוי הפסול רק מפח נמצא קרוב או פסול ואפילו לר"ש דפליג בטרופה מודה בכאן דלא הוי פסול בגופו וכן משמע מ"ש המל"מ גבי נוטל ש"כר להעיד דלא שייך נמצא קרוב או פסול ולפ"ז א"כ לפ"ז לא שייך לומר נמצא קרוב או פסול מחמת דכל אהד ואהד נפסל בשביל חבירו וא"ש דברי התוס' וא"כ לפ"ז נ"ל לומר דין חדש דבשני קרובים דכל אהד פסול בפ"ע לא שייך לומר נמצא אהד מהן קרוב דהא כמו דלא אמרינן גבי ע"א משום דאין צריך לצירוף כמו שמיביא בכנה"ג ה"נ הך דהא עיקר הטעם משום צירוף והא הוא לא צירוף לפסול ממ"נ אם מי שיעיד הוי כל אהד שיעיד עוד עמו הא הוא אין צריך לצירוף רק אהד וכל אהד ואהד פשר וא"כ הוא אינו אפשר שיהא יצרוף לפסול רק עם יצרוף עוד שנים ואזי הוי פסול והוא אין צריך לשנים וכל אהד ואהד אפילו דנפסל מפח דנצרוף דמ"מ לא מיקרי פסול ומ"מ א"ש גבי שני גיסי דחתמי ול"ק מפח נמצא קרוב או פסול ומתורץ שפיר קשיא הנ"ל ונמצא אם לא נימא דהוי פשיטת הרי"ף דבעינן שפיר בפסולו הוי קשה קושיא הנ"ל ועכצ"ל כמ"ש התירץ הנ"ל: והנה לכאורה קשה מאי פריף הש"ס ביבמות גבי הרגתיו לפי ס' הראב"ד דס"ל דהוי הטעם דמש"ה אי לא אמרינן פלגינן דיבורא הוי עדות שבטלה מקצתה דהא אם הוי עדות אהד פשר ועדות אהד פסול פסול פולה ומכ"ש אם עד אהד אומר פן והנה ר"י לא ס"ל דהוי קרוב לעצמו וא"כ הוי בטלה פולה אף רק בדיני נפשות דלמ' ס"ל כר"י ומשא"כ בקידושין דהוי לענין דרישה וחקירה כמו דיני ממונות אף י"ל דבאמת הא טעמא דס"ל משום דכמ"ש התוס' במכות הנ"ל משום דלא שייך ומה שנים הא לא בטלה לענין עד אהד וא"כ לפ"ז לא שייך לומר דבעדות אהד דאמר לשני דברים דכיון דאין צריך לצירוף פלל על עדות השני לעדות זו ואם פן לא שייך לומר עדות שבטלה מקצתה בטלה פולה א"ו דלא ס"ל פרב יוסי רק פרבי ופרבי אפילו לענין שבועה בטלה כמ"ש בשם תשובה אחת בס' כנה"ג יעשה"ה ומש"ה מקשה שפיר לרב יוסף וא"כ לפ"ז הא רב אלפס פסק כר"י גבי עדות שמעדין על שני דברים דבטלה פולה וא"כ גם ע"כ לענין שבועה בטלה פולה אע"ג דאין צריך לצירוף פסול וא"כ עכצ"ל דהוי אם לא ידע מהפסול לא פסלה לעדות פי היכי דלא תיקשי קושיא הנ"ל בסנהדרין דלא פריף מפח עדות (שבטלה מקצתה בטלה מקצתה פולה) דנמצא א' מהן קרוב או פסול אף הא

הגאון רב האי גאון פסק כר"ל דל"א עדות שכתלה מקצתה וא"כ שפיר לשבועה בטלה ומש"ה נ"ק מסנהדרין דאיכ' לתרוצי וכמ"ש לעיל ומש"ה מקשה מבה"ג הרא"ש דשם אית' להדיא נאם לא שבק רנוח' לא מהני לשבועה פלל וס"פ שפיר תקשי מסנהדרין אלא עכצ"ל פשיטת הרא"ש דאין מועיל מה שמכר קודם שבא לידו הסתימה השטר ומקשה שפיר ומתנרץ קו' המע"מ ה"ל וא"ל מאי מקשה ונמצ' מה יעשה שני אחין הא שם הפי' דהוי רק שלשה פן פי' רש"י להדיא אדרבה דייק לשון רש"י דכתב דכוננתו כמ"ש מעיקרא כתב רש"י שאר העדות ואחר כך נקט רק בשלישי וכן ה"ל והוא כמ"ש דוקא שלשה אבל ד' וכשרים: אף מהרמב"ם לכאורה סותר דכתב דרואה פל העולם וא"כ לא הוי כמו שכתבתי אף י"ל דהנה באמת עיקר הטעם דבע"א לא נתבטל לענין שבועה משום דלא שייך צירוף וכמ"ש הרי"ף דהיכ' דלא ידעי בפסול לא ירצו הכשרים להצטרף ופסולין וכן כתב הש"ך לענין דלח ראו פאחת מאי מהני פנונו להעיד וכ"מ בסנהדרין ב"ד ט' בתוס' ד"ה בזמן.

דהוי הפי' דכוננו להעיד עם הכשרים דכתבו וז"ל פיון דבשעת רא' יחד ומתפנין להעיד אפילו וכו' דמתפנונו להעיד עם הכשרים וא"כ אם לא פנונו ואין צריך לכוננו וא"כ באמת גם ע"א פסול וכפי הלשון שכתב הש"ך מאי מהני פנונו וא"כ שפיר כתב הרמב"ם אם הוי אמרינו דאין צריך פנונו להעיד אבל באמת לפי המסקנ' ולפי פסק הלכה אין פוסל ע"א היכי דמהני ע"א ובמה שכתבתי לעיל מתנרץ ג"כ קושיות המהרש"א דהקשה לעיל בתוס' ב"ד ו' ע"א בד"ה שמואל אמר הלכה כר"י ואפילו אירע לאחר פדי דיבור מ"מ עדותן בטילה משום דמקשינן שלש לשנים וכו' והקשה המהרש"א מנלן לתוס' לפי המסקנ' דמתרץ הש"ס במקיימין דבר אפשר דבעינן תוכ"ד.

וי"ל דהנה באמת האיך אמר ומה יעשו שני אחין והקשה התוס' לא יעידו בב"ד ותני' התוס' דזימנין דלא ידעו ויעידו שלא ידע דכבר העיד. ועיין לקמן ב"ד כ' ע"א בד"ה והנה מ"ש לעיל וכו' ודף כ"ב ע"א והנה אם נימ' תוכ"ד בעינן וא"כ לא שייך דלא ידעו דהעיד אף הוי אפשר הפי' משום דהוי מאה דהעידו תוכ"ד וא"כ לא ידע מה דהעיד מפבר מקודם אף לפ"ז וא"כ הוי הפי' מה יעשו שני אחין דהוי באמת עדים יותר משנים ולפמ"ש לעיל לא פסול פן דכיון דאין צריך לצירוף אף באמת דכיון דפי' במקיימי דבר דצריך לילה לב"ד ויקיימו הדבר שיחד הפשירין והפסולין ומש"ה בעינן דוקא תוכ"ד ולא הוי הפי' במקיימי הדבר ולא בעשו דבר וכמ"ש הש"ך בסימן ל"ו יעו"ש וכמו כן הוא בהרא"ש במקיימי הדבר אא"כ באו בב"ד עם האחרים ומש"ה שפיר דס"ל הרא"ש במקיימי הדבר אא"כ באו לב"ד עם האחרים וא"כ מש"ה בעינן תוכ"ד ולפ"ז פיון דבעינן במקיימי הדבר וא"כ ע"א או שנים עם ע"א דאי אפשר למצוא דלא הוי שנים בלאו הכי זאת לא הוי במקיימי הדבר לפני ב"ד זאת לא פסול וא"כ האיך שייך מה יעשו שני אחין ועכצ"ל דליכ' רק שלשה וא"כ לא שייך דלא ידע פיון דבעינן תוכ"ד דוקא או דאין צריך תוכ"ד ומתנרץ שפיר קושיות המהרש"א ה"ל וא"ש דברי התוס' ה"ל וא"כ א"ש מ"ש לעיל לדברי הרי"ף דבעינן שפיר הכשר בהפסול מ"מ אם לא ידע דכבר חתמו וא"כ אם לא פנונו להעיד ואפילו אם נימא דזה הוי ג"כ פסול במאי דנצטרף עם הפסול ומקרי גם זה נמצא אחד מהן קרוב או פסול אף לענין זה הא לא ידעו דכוננו להעיד וא"כ לא ידע דהוי פסול ובשלמ' בשאר פסולין אע"ג דלא ידעי דכוננו להעיד אף מ"מ ידע דהוי

פסול אף לעגנו פוננו דהוי רק פסול מחמת פוננו להעיד וא"כ אם לא פוננו להעיד לא הוי פסול כלל ולא ידע דהוי פסול כלל רק אחד הוי ידע דהא פסול ואינו ראוי להצטרף רק עם אחר וכל אחד ואחד פשר באמת וא"ש הכל: והנה יש עוד ראי' פפי הסבר' הג"ל משום דהרמב"ם בפירושו המשניות שלו להרמב"ם פתב דבעינו דוקא שיהיו פולן רואין זה את זה ולכאורה קשה לפמ"ש הפרישה דאם הוי אחד קרוב או פסול לא הוי עדות שיכול להזמה משום דאין הזמה עד שיזומו פולם אלמ' דכיון דאין בהם דין הזמה אע"ג דמזים פולן לא הוי הזמה אפילו באותן שיש להם הזמה וא"כ מפני מה לא מהני אם ראו רק מקצתן וא"כ בזה שראו אותו מקצת לא הו דין הזמה דיהא בטלה פולה ולא הוי בנשא דין הזמה פיון שבו אין דין הזמה ואלא דנ"מ דיהא דבטלה פולה ת"ל דהוי בטלה פולה מפת נמצ' קרוב או פסול וכמו שהקשו התוס' בסנהדרין בדרף ל"א וכן קשה במה שכתב התוס' בד"ה אמר רבא דאם העד מפיא ונהעד מפיא רואין המתרה או המתרה רואה אותן מצטרפין להיות עדות אחת וכל דהמתרה מצרפן כמו מקצתן רואין אלו את אלו דמתניתין וא"כ האיה ראי' מיייתי דשם הוי דזה פסול משום דמצרפו א"ו דבשביל זה לא הוי דין נמצא קרוב או פסול וכן בד"ה הוא ונהו נהרגין דהמתרה מצרפן פדקתני רישא בזמן שמקצתן רואין אלו את אלו ומאי ראי' מיייתי דשם הוי דזה הוי פסול ומשא"כ במתרה דהוי אפילו מפי עצמו ולא שייך דהוי פסול א"ו דלא הוי פדין הג"ל דזה הוי מקרי קרוב או פסול וכי יש עוד ראי' דאל"כ קשה לשיטת הראב"ד דס"ל בטלה מקצתה בטלה פולה רק דהוי בתורת בע"ד ואמרין פלגין דיבור' דהוי במקיימי דבר ולא בתורת בע"ד וא"כ עדיין יכול לפוסלו דיעיד עכ"פ דנרבע לרצונו ופלגין דיבורא או דרבע הפלוני סתם באותו זמן עם אותן העדים הללו ראו ונמצ' קרוב בטל פולם והנה הוי בטלה לאחרים להעיד לפלוני משום דהוי רשע ונמצא קרוב בטל פולם וא"כ נפסל כל העדים אחרים על פלוני וא"כ ממילא בטלה ג"כ עלי' דהוי עדות שבטלה מקצתה בטלה פולה פל דלא פולין א"ו דכיון דלא בטלה רק מפת נמצא קרוב לא הוי כמו עדות פסולין דנתבטל פל העדות: והנה בכאן י"ל דמהני שיזפה לה הגט דהא עיקר החשש הוי משום דטב למיתב טן דו וא"כ בכאן שנשאת מפבר ויש לה בעל אחר בנודאי הוי זכות ומאי דמסופק הרש"ל מפת ס' הרי"ף פבר גם פן בס' ש"י פתב דזה פשוט להתיר ומכ"ש בכאן.

ונידון בעדות פסולין דרפנו ליפא ספיק' דבזה לא אמרין דהוי אי ניסת לא תצא ונהא ראי' מתשובת הרשב"א דהוי בטל לגמרי נימא דהא הוי הדין גמי נשאת בגט שאין בו זמן וא"כ בנודאי לא בטלה לגמרי או דהו חילוק יע"ש היטב דאמאי לא אמרין ג' גיטין פסולין דהוי בטלה אלא ע"כ דהכי תיקנו רפנו דיהא לא תצא דשם במס' גיטין הדין הוי תקנה ובעודם פסולים לא או דיש חילוק בין אין בו זמן נאי פתב בכת"י דהוי בגט לעידי פסול דרפנו ויע"ש היטב בתשובת הרשב"א סימן אלה קס"ו ועש"ה והנה ז"ל בתנאים סימן ל"ו דכתב אם לא הפיר וגם לא העיד בב"ד בנודאי לא בטלה אף זהו בדיני ממונות או בדיני איסור ובפרט לגודל חומר א"א אי אפשר לסמוך עליו.

והנה בתשובות ב"י סימן יוד איתא בהקדא וז"ל ונאף אנו נאמר דטעמ' דכל העדות בטלה משום שנתניח עמהם קרוב או פסול ונתפנון עמהם לכל דבריהם אלמא דוק' היכא דבעי להעיד ביחד ומשא"כ בע"א נזה דוקא אם אמרין דבעי פנונה וא"כ א"ש הרמב"ם הג"ל דמה יעשו שני אחין והנה מ"ש בתנאים דאין הפ"י בב"י בפסולי דרפנו לא אמרין נמצ'

א' מהן קרוב או פסול דבטילה כל העדות יע"ש היטב אף באמת מן הך ספק דמספקינו בנוטל שְׁכַר לְהַעֲיֵד מִשְׁמַע דְּבִשְׁאָר פְּסוּלֵי דְרַבְּנָן שְׁפִיר בְּטֵלָה וְהִנֵּה בְּתִשׁוּבַת הַב"י מְבֹאָר פֶּן גָּבִי דְהִיכָא דְמִכְחִישׁ אֶהְדְּדִי לֹא שְׁיִיף לֹא מְצִי לֹא מְצִי אֶחָד מֵהֶן קֵא"פ וְז"ל דְּפִשְׁטָא דְקֵרָא בְּמִקְיָמֵי דְבַר הַפְּתוּב מְדַבֵּר וְלֹא בְּמִכְחִישֵי דְבַר אֶלְמָא דְהוּי הַפִּי' בְּמִקְיָמֵי הַדְּבַר ר"ל דְהַפְּשָׁרִים עִם הַפְּסוּלִין יְהֵא מְקִימֵי הַדְּבַר וְא"כ הוּי כַּמֶּש"ל א"ש דְהִיכָא דְאִין צְרִיף לְצִירוּף לֹא הוּי הֵם מְקִימִין הַדְּבַר בְּיַחַד דְאִין צְרִיף בְּמִקּוּם דְמוֹעִיל עַד אֶחָד וְכֵן א"ש מ"ש לְעִיל אֶפִּילוּ לְפִי שִׁטַּת הָרָא"ש דְבְעֵינוּ תְרַוּוּנֵי רֵא"י וְהַגְּדָה מְשׁוּם דְהָא בְעֵינוּ דִּיהָא אֶצֶל מְסִירָה מְשׁוּם דְשִׁטְר חֲשׁוּב הַגְּדָה וְכַמֶּש"ש הַש"ף וְהוּי פְּאֵלוּ הַעֲיָדוּ דְהוּי אֶצֶל מְסִירָה הוּי רֵא"י וְהַגְּדָה פְּאֻחַת וְהִנֵּה מ"ש בְּתוּמִים דְלֹא אִיתָא בִּס' ב"י כַּמֶּש"ש הַכְּנֵה"ג דְפְּסוּל דְרַבְּנָן לֹא אֶמְרִינוּ נְמָצָא אֶחָד מֵהֶן קֵא"פ רַק מְטַעַם הַכְּרֻזָּה.

בְּסוּף הַתְּשׁוּבָה אֲיִירֵי מְטַעַם הַכְּרֻזָּה וּמַעֲיָקְרָא אָמַר זֹאת בְּפְסוּלֵי הָאֵב לְשִׁטַּת הָרַמְב"ם וְכַּבְּתִּישׁוּבַת עַל הָרַב הַגְּדוֹל מוֹהַר"ר אַבְרָהָם בֶּר נַחֲמָן יַעֲשֵׂה וְהִנֵּה אִפִּי לְפ' פֶּסֶק הָרַמְב"ם דְאֶמְרִינוּ דְלֹא פְּלִגְיָנוּ דִּיבּוּרָא הִיכָא דְלֹא הוּי בְעֵי י"ל מְשׁוּם דַּע"כ"פ הַגִּיד פְּאֶחָד וּמִשָּׂא"כ הִיכָא דְאִין צְרִיף פְּלִל וְכִלְל לְצִרְפָּה וְאִינוּ מוֹעִיל צִירוּף וְהִנֵּה בְּמָה דְהוּמּוּ מְקַצָּת וְהֵם אָמְרוּ דְרָאוּ וְא"כ הוּי שְׁקָר י"ל כַּמֶּש"ש הַמְּהַרְש"א לְעֵנִין מְתַרְהַ דְרָאוּ וְלֹא יָדַע מִי רָאָה יַעֲשֵׂה הַמְּהַרְש"א.

וְהִנֵּה הַתּוֹסֵף בְּמַסְכַּת מַכּוֹת בְּדָף ו' ע"ב בַּד"ה הָרִי אֵלוּ עֲדוּת אַחַת נָשָׂם אִיתָא לְהַדְיָא דְהַזְמָה הוּי בְּנִמְצָא א' מֵהֶן קֵא"פ וּמִשָּׂה בְּטֵלָה כָּל הַעֲדוּת. וְהִנֵּה עוֹד יֵשׁ הִתְרַם מְשׁוּם דְלַדְעַת הָרַמְב"ם וְהָרִי"ף דִּס"ל דְחַתִּימָה גּוּפָא מְהַי וְעִידֵי מְסִירָה ג"כ מְהַי וְהִנֵּה הַדִּין בְּנִמְצָא קְרוּב אוּ פְּסוּל עֲדוּתָן בְּטִילָה וְהִנֵּה הַש"ס אָמַר בְּמִקְיָמֵי דְבַר הַפְּתוּב וְהוּי הַפִּי' מְשׁוּם דְרָאוּ לְהַעֲיֵד עֲדוּתָן בְּפָה וְא"כ הֵנָּה עֲדִים הַקְּרוּבִים מִמ"נ אִם לֹא הוּ"ל קְרוּבִים ה"ל בַּלֵּא"ה אִין רָאוּי לְקַיָּים הַדְּבַר עַפ"י עֲדוּתָן דְמַעֲיָדִין עַל הַמְּסִירָה הָא בַּלֵּא"ה הוּי הַעֲיָדוּ מְכַבֵּר בַּב"ד דְהוּי עוֹד חַתִּימָה וּבַלֵּא"ה לֹא הוּי מְקִימֵי הַדְּבַר וְאֶלָּא מְשׁוּם דְהוּי פְּסוּלִין וְא"כ לֹא מְהַי עִידֵי חַתִּימָתָן שְׁלֵהֶם וְא"כ לֹא מְהַי הַשְּׁתָּא נְמִי דְהָא הוּי קְרוּבִים וּבְשִׁלְמָא בַּלֵּא"ה שְׁיִיף שְׁפִיר מְקִימֵי דְבַר דְהָא אִי לֹא קוֹרְבָה שְׁלֵהֶן דְאִי דְלֹא הוּי קְרוּבִים אוּ פְּסוּלִין אוּ דְהַתּוּרָה לֹא הוּי פְּסִלָה לְקְרוּבִים וְלַפְּסוּלִין וּמִשָּׂא"כ בְּכָאן מִמ"נ אִם לֹא הוּי קְרוּבִים אוּ דְהַתּוּרָה לֹא הוּי פְּסִלֵי לְקְרוּבִים וְלַפְּסוּלִין וְא"כ לֹא הוּי בַּלֵּא"ה בְּמִקְיָמֵי הַדְּבַר דְהָא מְכַבֵּר הַעֲיָדוּ בַּב"ד בְּחַתִּימָתָן וְא"צ לְעֲדוּת שְׁלֵהֶן הַשְּׁתָּא בְּמִסְרָתָן וְא"כ לֹא פְּסוּל עִי"ז אֶף בְּאֶמַת הָא הוּי בְּמִקְיָמֵי הַדְּבַר דַּנ"מ אִם לֹא יְהֵא הֶגֶט בְּפִינֵנוּ וְהִנֵּה בַּלֵּא"ה הָאִשָּׁה נְאֻמָּת לֹא מְרַגְּשָׁנִי אֶף דַּנ"מ שְׁלֵא בְּפִי בְעֵלָה וּבַעַל בַּלֵּא"ה יְהֵא נְאֻמָּן לֹא מְרַגְּשָׁתִי אֶת אִשְׁתִּי חָדָא דְמִשְׁמַע בִּס' שֶׁב יַעֲקֹב דְאִין הַשְּׁתָּא נ"מ אַע"ג דַּנ"מ לְכַשְׁיִכְפּוֹר הַבַּעַל דְאָמַר גָּבִי קִידוּשֵׁין דְהוּי הַדִּין דְאִם שְׁנִיָּהֶם מוֹדִים מְהַי ע"א אַע"ג דְאִם יְכַפּוֹר צְרִיף לְשַׁנֵּי עֲדִים אֶמְרִינוּ דְאִין מוֹעִיל עֲדוּתָן אַע"ג דְּבִשְׁאָר ע"א פְּסוּל לְשִׁבוּעָה מְשׁוּם דַּנ"מ לְמִמּוֹן אֶף לְעֵנִין קִידוּשֵׁין דְכִינּוּן דְמוֹדִים הוּי הַשְּׁתָּא לִיכָא נ"מ אַמ"ג דַּנ"מ אִם יְקַדְּשׁ עוֹד לְאַחֲרִים וַיַּעֲשֵׂה הֵיטֵב וְהִנֵּה עֲדִין נוֹכַל לֹא מְרַגְּשׁ בִּס' הַב"ש בְּסִימָן מ"ב דְּגָבִי קִידוּשֵׁין מְהַי אִם רָאוּ דְהִי אֶצֶל הַבַּעַל וְאָמַר הָרִי אֶת מְקוֹדְשָׁתָן וְאִח"כ רָאוּ בְּאִשָּׁה אוֹתוֹ הַחֲפֵץ דְהוּי אֶמְדָּנָא דְמוֹכַח מְהַי וְה"ה בְּגִיטִין דְדָמִי בְּזָה לְגִירוּשֵׁין יַע"ש בַּב"ש בְּסִימָן ק"ל יַעֲשֵׂה וְע"ש בְּסִימָן ק"ל וְע"ע בַּב"ש וְא"כ ע"ז ע"כ"פ שְׁנַמְסָר מִיַּד הַבַּעַל אִין צְרִיף לְהַעֲיֵד וְע"ז

לא הָוֵי בְּמִקְיָמֵי הַדְּבָר וּא"כ הוּא רַק פְּשִׁירִין דְּהַעֲדִיז דְּרָאוּ מִיַּד הַבְּעַל וְאַח"כּ רָאוּ בְּאִשָּׁה הַגֵּט וּמִהֲנִי וּמִהֲנִי וּמִהֲנִי רָאוּ אֶצֶל הָאִשָּׁה הַגֵּט ג' אַח"כּ פֶּסְלוּ דַע"ז לֹא פִּינּוּן לְהַעֲדִיז וְלֹא פֶּסְלוּ רַק אִם פִּינּוּן לְהַעֲדִיז פֶּסְלוּ קוֹרְבָּא וְהַעֲדִים הַקְּרוֹבִים דְּהָוֵי הֵם עֵינֵי חֲתִימָה לְשִׁיטַת הַרְמַב"ם אִין צָרִיף לְהַעֲדִיז רַק דְּרָאוּ הַגֵּט אֶצֶל הָאִשָּׁה וְהַפִּירוּ בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה בַט"ע אֶצֶל הָאִשָּׁה בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה דְמִיָּד נִפְלַל לִיד הָאִשָּׁה אַע"ג דְּלֹא רָאוּ דְנִמְסַר מִיַּד הַבְּעַל הָוֵי מִהֲנִי וַע"ז לֹא הָוֵי בְּמִקְיָמֵי הַדְּבָר דַּע"ז לֹא הָוֵי מִקְיָמֵי הַדְּבָר דְנִמְסַר מִיַּד הַבְּעַל דַּע"ז לֹא נ"מ וְלֹא צָרִיכִין לְעֵדוֹת חֲתִימָה עַל מְסִירַתָּן מִיַּד הַבְּעַל מ"מ וְכַמְש"ל וְלֹא פֶּסְלוּ לְעֵדוֹת זֶה שְׁמַעֲיָדִין הַפְּשָׁרִין דְּרָאוּ דְנִמְסַר מִיַּד הַבְּעַל וְלַעֲנִן שְׁרָאוּ שְׁנַפְלַל לִיד הָאִשָּׁה אִין צָרִיכִין גַּם כֵּן רַק שְׁמַעֲיָדִין שַׁע"כ"פ רָאוּ הַעֲדִים הַפְּשָׁרִים אַח"כּ פֶּיַד הָאִשָּׁה קוֹדֵם שְׁנַטְלַל הַמְסַדֵּר וְעַל זֶה אַחַר כֶּף הַגֵּט שְׁרָאוּ הַפְּסוּלִין גַּם כֵּן בְּעַת הַהוּא תוּ לֹא פִּינּוּן לְהַעֲדִיז דְּהָא אִין צָרִיף תוּ לְזֶה כָּל כַּמָּה דְּלֹא יָדַע דְּהָוֵי הַפְּסוּל וְכָל זֶה דְּלֹא כְּש"ף דַּס"ל דְּכְשִׁירִין שְׁלֵא פִּינּוּן גַּם כֵּן לְהַעֲדִיז הַגֵּט דְּפֶסְלוּ לֹא פִּינּוּן לְהַעֲדִיז מ"מ אִם הַפְּשָׁרִים ג' אַח"כּ לֹא פִּינּוּן לְהַעֲדִיז דְּפֶסְלוּ אַף בְּאַמַּת הָא עַל ס' הַש"ף חוֹלְקִין הַכ"מ וְהַלַּח"מ וְהָוֵי דִּין חֲדָשׁ לְמִצְוָא בְּרַמְב"ם מִה שְׁאִין שׁוֹרֵשׁ בַּש"ס.

אַף בְּנִדּוֹן דִּידָן הָוֵי סִפְק מִשׁוּם דְּגִרְע דְּמוּכַח דְּהָוֵי רַק קוֹרְבָּא דְּאִשְׁתּוֹ וּא"כ שְׁפִיר מְצִי לְמִצְוָא אִם הָוֵי בְּשַׁעַת חֲתִימָה קוֹרְבָּא בְּאִשְׁתּוֹ וְאַח"כּ קוֹדֵם מְסִירָה מִתָּה אִשְׁתּוֹ אוֹ שְׁגִירְשָׁה וְהָוֵי כְּשִׁירִין וְהָוֵי רָאוּי לְקִיָּמוֹ אִם לֹא הוּא"ל עֲדִינּוּ קוֹרְבָּא הַשְׁתָּא גַּם כֵּן בְּנָשִׁים דְּבְּאַמַּת לֹא מִתָּה וְלֹא גִרְשָׁה אַף אִם אֶמְרִינּוּ דְּהַסְבְּרָא הָוֵי דְּרָאוּי לְקִיָּמוֹ הַדְּבָר אִם לֹא פֶּסֶל הַתּוֹרָה קְרוֹבִין אוֹ פֶּסְלוּ לִין וְאִין הַסְבְּרָא דְּאִם לֹא הוּא"ל קְרוֹבִים וּא"כ אִין חִילּוּק בֵּין קְרוֹב בְּאִשְׁתּוֹ קְרוֹבִין לְקְרוֹבִין דְּגוֹפּוֹ בְּעֶצְמוֹ וְצָרִיף עֵינּוּ כִּי זֶה נוֹכַח לְמִצְוָא לְהִתְיַבֵּר.

וְהִנֵּה לְפִי הַף דְּעָה דַּס"ל דְּאִין מוֹעִיל אִם נָתַן גֵּט וְלֹא אָמַר הָרִי אֶת מוֹתֶרְתּוֹ וּא"כ בְּנוֹדָאֵי שְׁיָיִף הַף סְבָרָא דַּפ"ז לֹא הָוֵי מִקְיָמֵי הַדְּבָר דַּע"ז אָמַר הָוֵי הֵם הַעֲדִים דְּאָמַר הַבְּעַל הָרִי אֶת מוֹתֶרְתּוֹ לְכָל אָדָם וְהַפְּשָׁרִין הָוֵי דְּאָמַר כֶּף וְסָגִי בְּמָה דְּרָאוּ הַגֵּט בְּיַד הָאִשָּׁה מִקוֹדֵם שְׁנַטְלַל אֶצֶל הַרְבַּ הַמְסַדֵּר אַף לְפִי דַּעַת הַרְמַב"ם דְּהָוֵי גֵּט אִם לֹא א"ל אִם כֵּן נָמִי ס"ק [דְּהָוֵי גֵּט אִם לֹא א"ל כֵּן ה"ז גִּיטָה וְהָרִי וְכו'] נָמִי א"ש דְּהָא עַכ"פ לֹא מַעֲיָדִין הַפְּסוּלִין עַל זֶה דְּאָמַר הָרִי זֶה גִּיטָה דְּאִין נ"מ דְּהָא לְזֶה דְּאָמְרָה ה"ז גִּיטָה עֲדִינּוּ צָרִיף דִּיהָא רוֹאִין הַגֵּט ג' כִּי בְּיַד הָאִשָּׁה וּבְזֶה לַחֲוֹד סָגִי אִם הָוֵי עֲדִי חֲתִימָה וּא"כ בְּזֶה דַּא"ל הָרִי אֶת מוֹתֶרְתּוֹ לֹא הָוֵי הֵם מִקְיָמֵי הַדְּבָר וְהָוֵי רַק הַפְּשָׁרִין עֲדוּתָן עֲדוּתָן וּא"כ לְאַחַר שְׁהַכְּנִיס וְהִנֵּיחַ הַגֵּט בְּיַדָּהּ קוֹדֵם שְׁנַטְלַל הַמְסַדֵּר הָוֵי עִם הָא (חֲסַר א"ת) דַּא"ל הָרִי אֶת מוֹתֶרְתּוֹ מִהֲנִי לְפַמ"ש הַב"ש בְּסִימָן נ"ב בְּקִידוּשִׁין דִּידְעָה בְּלֹא רָאוּ ה"נ בְּגִיטִין וְכַמוֹ דְּמִדְּמָה הַט"ז בְּגֵט בְּסִימָן ק"ל לְעֵנִין קִדּוּשִׁין בְּפִנֵּי ע"א ה"נ גִּירוּשִׁין מִהֲנִי לְפִי הַף דְּעָה ה"נ לְעֵנִין אֲוִמְדָּנָא בְּגֵט וּבְמֵאֵי דְּרָאוּ הַגֵּט אַח"כּ לֹא פִּינּוּן לְהַעֲדִיז וְכַמְש"ל יַעֲשֵׂה אַף דְּזֶה דוֹקָא אִם אֶמְרִינּוּ פְּלִגְנִין דִּיבּוֹרָא וְהָא דַּל"א גְּבִי שְׁטַר שְׁלֵשׁ שְׁנֵיהֶם מִשׁוּם דְּהָוֵי מִשׁוּם דְּאִתִּי לְאַחֲלוּפֵי בְּשִׁטְרוֹת דְּעֻלְמָא אוֹ כַּמְש"ל דְּכִינּוּן דְּלֹא הָוֵי רַק פֶּסְלוּ הוּא מִשׁוּם דְּהָוֵי נִמְצָא אַחַד מִהֵן קְרוֹב אוֹ פֶּסֶל לֹא פֶּסְלוּ לְאוֹתוֹ עֲדוּת דְּהָוֵי כְּשֵׁר וּבַכַּה"ג לַכ"ע פְּלִגְנִין דִּיבּוֹרָא: וְהִנֵּה בְּאַמַּת אִם הַבְּעַל יְהָא מוֹדָה אִזִּי בְּנוֹדָאֵי אִין צָרִיף לְעֵדוּת דְּהָא דְּבַעַל אִינוּ נֶאֱמָן הָוֵי מִשׁוּם דְּאִי גִירְשָׁה קְלָא א"ל וּא"כ בְּאַמַּת הַשְׁתָּא הוּא"ל קוֹל מִשׁוּם דַּא"א דְּגִירְשָׁה קְלָא א"ל לְמִילְתָּא וּמִשָּׂא"כ הַשְׁתָּא דְּבְּאַמַּת יְהָא לָהּ קְלָא דְּהָא הָוֵי בְּרַבִּים עַכ"פ לְהַנָּה עֲדוּת אִין

צָרִיכִין וְעוֹד אִפ"ל דְּלֹא שְׁיִיךְ יַחֲוֹד עֲדִים הַפְּשָׁרִים עִם הַפְּסוּלִין כִּינּוּן דְּבִמָּה דְשָׁמְעוּ דְאָמַר הָרִי אֶת מוֹתֶרֶת לֹא נִצְרָפוּ עִם הַפְּסוּלִין וּבְמֵאֵי דְרָאוּ הִגֵּט בְּיַד הָאִשָּׁה זֶה אֵין מִסְפִּיק לְעֵדוּת זֹו דְאָמְרוּ עַל הַמְּסִירָה וּא"כ לֹא שְׁיִיךְ לְפִנְסָלוּ וְזֶה צ"ע וְהִנֵּה צ"ע דְּבִאֲמַת יֵשׁ דְּעוֹת דְּאָפִילוּ שְׁלֹא בְּפִנּוּי נְמִי גְאָמְנַת הָאִשָּׁה וְהִנֵּה בְּמָה דְהָנִי שְׁנֵי דְעוֹת בָּאֵם שְׁמִצְטָרְפִין אִם לֹא הַפִּיר בְּפְסוּלִין וְכֵן יֵשׁ דְּעוֹת דְּדוֹקָא בְּעֵינֵן הַגְּדָה בּב"ד וְהִנֵּה הַש"ךְ בִּי"ד וּבַחֲוָה"מ ס"ק י"ט כְּתִב דְּבִאֲסוּר דְּאוֹרְיִיתָא דְכִינּוּן דְאֵין מִסְפִּימִים מִטַּעַם אֶחָד לֹא חֲשָׁבִינוּ רַבָּא וּצ"ע וִיעֵש"ה.

וְהִנֵּה בְּאֲמַת הָא דְכְּתָבוּ הַתּוֹס' בְּכַתְּוֹבוֹת דְּרָף ל"ג ע"א וּמִיִּיתִי הוֹכְחָה מִנְּמָצָא קְרוֹב אוֹ פְּסוּל וְלֹא מִיִּיתִי מִדִּין הַזְּמָה דְצָרִיךְ לְהִיֹּת בְּתוֹךְ כ"ד אָךְ לִפְמ"ש הַפְּרִיִּשָׁה א"ש דְּבִאֲמַת הָא לְזֶה שְׁפִיר שְׁיִיךְ הָךְ סְבָרָא דְכִינּוּן דְּבִמָּה דְהִגִּיד תּוֹכ"ד לְפְסוּל לֹא הִי נְתַקְיִים דִּין הַזְּמָה בְּזֶה הָעֵד מְשׁוּם דְהוּא הָעִיד תּוֹכ"ד וְאֵין עֲדֵי הַזְּמָה עַד שְׁיִזְוִמוּ כּוֹלָם וְכֵן כָּל א' לְחַבְרֹו וְנַחְבְּרֹו לְחַבְרֹו מְשׁוּם דְּבְעֵינֵן דַּעַכ"פ בְּחַבְרֹו לֹא נְתַקְיִים דִּין הַזְּמָה וּמִש"ה מִיִּיתִי הַתּוֹס' מִנְּמָצָא קֵא"פ.

וְהִנֵּה מ"ש בְּתוֹמִים דְהָנִי הָא דְפְּסוּל מִכַּח עֲדוֹת שֵׁא"א יְכוֹל לְהַזְיָמָה לֹא אָמְרִינוּ גְבִי נְמָצָא אֶחָד מֵהֵן קֵא"פ עֲדוֹתָן בְּטִלָּה. וְלִכְאוּרָה לְפִי מָה דְאָמַר רַמב"ח וְכֵן הוּא שְׁיִטַת הִירוּשָׁלַיִם דְּהָא דְקְרוֹבִין בִּיחַד פְּסוּלִין לְעֵדוֹת הָנִי מִכַּח דְּבִהַזְמָה אֵי אֶפְשָׁר לְקִיָּמוּ וּא"כ מָה פְּרִיךְ מָה יַעֲשׂוּ בְּשְׁנֵי אַחִין דְּהָא הָאֲחִין הָנִי רַק פְּסוּלִין מִכַּח עֲדוֹת שֵׁא"א לֹא וְאֵעִפ"כ אָמְרִינוּ גְבִי נְמָצָא אֶחָד מֵהֵן קֵא"פ עֲדוֹתָן בְּטִילָה וְהִנֵּה אִם גִּימָא דְהָנִי הִטַּעַם מִכַּח עֲדוֹת שֵׁא"א לֹא וּא"כ אִם בְּאֲמַת אִם יֵשׁ אַרְבַּעָה עֲדִים וּבְתוֹךְ שְׁנֵי קְרוֹבִים לְהַדְדִי וּא"כ מְצִי לְהָעִיד קְרוֹב עִם אֶחָד הַפְּשָׁר וְהַקְרוֹב הַשְּׁנֵי עִם עוֹד אַחַר כְּשֵׁר לְאַחַר כְּדֵי דִיבּוּר וְלֹא תִלְיָא הַזְּמָה בְּהוּ דְכִינּוּן לְאַחַר כ"ד אֵין צָרִיךְ שְׁיִזְוִמוּ כּוֹלָם: אָךְ בְּאֲמַת מִתְלַמוּדָא דִידֵן לֹא מְשַׁמַּע כֵּן דְהָנִי הִטַּעָה מִכַּח עֲדוֹת שֵׁא"א לֹא רַק מִכַּח רַבּוּיָא דְקָרָא וְכִמוּ שְׁכַתְּבֵר"ן בְּכַתְּוֹבוֹת.

וְהִנֵּה א"ל דְּבִאֲמַת הָנִי מְצַד רַב אֶלָּא קִשִׁי מִמְּסַכַּת מַכּוֹת אָךְ דְּהַקְשָׁה מִמְּתַנִּיתֵן דַּב"ב. וְהִנֵּה יֵשׁ רֵאִי בְּרוּרָה מִתּוֹס' דְּמִסְכַּת כְּתוּבוֹת בְּדָרָף ל"ג ע"א בַּד"ה וְנִיִּיתְרוּ בְּהוּ בְּתוֹךְ כ"ד וִי"ל דַּכ"ז שְׁעִסּוּקִין בְּאוֹתוֹ עֵינֵן דְּאָפִילוּ מְעִידִין מֵאָה תּוֹכ"ד וְאִם נְמָצָא אֶחָד מֵהֵן קֵא"פ עֲדוֹתָן בְּטִלָּה וְלִכְאוּרָה מָה זֶה הוּא דְהָא בְּנוּדָאי הַדִּין דְּהָא אַחַר שְׁהַעִירוּ בְּתוֹךְ כ"ד שְׁל הַפְּסוּל הָנִי בְּטִל וְנְמָצָא דְעֵדוֹתוֹ הָנִי בְּטִלָּה מִכַּח נְמָצָא א' מֵהֵן קֵא"פ וְכִינּוּן דְּעֵדוֹתוֹ בְּטִלָּה הָנִי הוּא דְמְצַרְרָף לְעַד פְּסוּל א"ו דְּלֹא אָמְרִינוּ כֵּן דַּעִי"ז הָנִי דְהוּא גּוֹפָא לֹא פְּסוּל רַק מִכַּח נְמָצָא א' מֵהֵן קֵא"פ לֹא הָנִי הוּא כְּמוּ פְּסוּל וְרַק יֵשׁ הוֹכְחָה דְהַרְמָב"ם כְּתִב בְּפִי הַמְּשַׁנִּיּוֹת לְהַרְמָב"ם דְּבְעֵינֵן דְּוֹקָא דְרוֹאִין כּוֹלָן וְכֵן כְּתִב הַתּוֹס' דְאֵי הָנִי לְרַבּוּת' וְלִכְאוּר' לִיכָּא רַבּוּתָא מְשׁוּם דְּהִנֵּה הַדִּין עֲדוֹת שֵׁא"א יְכוֹל לְהַזְיָמָה בְּאֲמַת הָנִי שְׁפִיר עַכ"פ לֹא הָנִי תּוֹכ"ד כָּל עֲדוֹת וְעֵדוֹת בְּתוֹכ"ד וּכְמ"ש הַפְּרִיִּשָׁה בְּהַשְּׁמָטוֹת דְּבְעֵינֵן דְּנִהְיִי דְּוֹקָא בְּכּוֹלָן יְכוֹלִין לְקִיָּים דִּין הַזְּמָה וְאֶלָּא דְנִהְיִי כָּל עֲדוֹת בְּטִילָה נְמִי בְּטִל כְּמִש"ל דְּכָל או"א הָנִי עֲדוֹתָן בְּטִלָּה וְזֶה בְּעֵצְמוֹ טַעַם שְׁל הַתּוֹס' דְּכְּתָבוּ בְּכַתְּוֹבוֹת לְעֵינֵן נְמִצ' אֶחָד מֵהֵן קְרוֹב: וְהִנֵּה לְכְאוּרָה דְבָרֵי הַתּוֹס' סוֹתְרִין בְּכַתְּוֹבוֹת בְּמֵאֵי שְׁכַתְּבוּ בְּמַכּוֹת דְּלַעֲנֵן נְמָצָא קֵא"פ דְאֵין צָרִיךְ תּוֹכ"ד אָךְ אִפ"ל דְּהַתּוֹס' ס"ל דְּכְשִׁיטַת הַרמ"ה בְּכָאן דַּבְּתוֹכ"ד לְחַוָּדָא אֶפִּילוּ כּוֹנּוּ לְהָעִיד וְאוִי"ל דְּבִאֲמַת הָנִי הַפִּי נְמִצ' קֵא"פ דְּהֵינּוּ מִכַּח הַזְּמָה הָנִי הַפְּסוּל: וְכֵן יֵשׁ עוֹד

הוכחה דהנה באמת לפי מה שכתבו התוס' דהקנ' הוא דנרבע נציל דהינו יש עדים אחרים קשה א"כ אם ירצה לפסולו לעדות הרובע אזי שפיר אמרינן פלגינן דיבורא ואף דאין עדותן מועיל וא"כ פסול מפח נמצא אחד מהן קא"פ א"ו דאין הדין כן דכיון דהא דאינו ראוי לעדות שיפסלו אע"ג דפלגינן דיבורא הוי דפסול וא"כ אמאי אין מועיל עדות של הפשרים על זה שיפסול הוי רק מפח נמצא אחד מהן קרוב או פסול וא"כ הוי כס' הרב"ד דהוי נמצא א' מהן קא"פ בעדות א' וא"כ מש"ה לא פסלי ואו דנ"מ דאין נאמן על מה שהתרו בו וא"כ אם לא התרו בו אין מגיע מיתה וילפי' פן משום דהא לפמ"ש המרדכי דמש"ה בפסול ממון לא בעינן תחלתו דהוי רק לאותו עדות והוי רק לאדם א' יעו"ש בס' מ"מ שמשפך היכא דפסול רק לאדם א' אם אמרינן תחלתו וסא דעדות שנמצא א' מהן קרוב וכו' דהא רבא המציא הו סברא דאאמע"ר וא"כ אפ"ל דבאמת ר"י ס"ל דאמרי' פלגינן דיבורא רק פיון דלא ס"ל דאדם קרוב אצל עצמו וא"כ הוי נמצא א' מהן קרוב ומשא"כ בכאן דהוי ממונא.

וי"ל דס"ל דלדבריהו רשע נפסול לעדות. אף י"ל דהא התוס' חולק הואיל דנ"מ לשבועה והנה לפי הו סברא לא שייך פלל דהוי נמצא קא"פ דכיון דא"צ פלל לצירוף והנה לפ"ז מוכרח דס"ל דגם בד"מ פסול וא"כ באמת ע"כ רב יוסף ס"ל דאמרינן: והנה לפי שיטת ר"ח ולפמ"ש"ל דגם הרא"ש מודה דאי תוכ"ד או דעסוקין מהני ראו וא"כ בכאן מהני הפשרין דראו ולא פנונו הפסול ומעיקרא עסוקין קודם שראו.

והנה בנודאי אם בשעה שעסוקין באותו ענין או תוכ"ד ועדים ראו לא שייך לומר פיון דבשעת מעשה לא הוי מקודשת האיך מקודשת אח"כ פיון דעדיין עסוקין באותו ענין או תוכ"ד דכמו דאמר הרי את מקודשת לי דמהני עסוקין בא"ע ומש"ה הוי שפיר דין ב"ש בסי' מ"ב מה שמחלק על הרמב"ם וכדין דאיתא בפ"י לא מהני תוכ"ד ובפעסוקין באותו ענין מסופק לר"י אם מהני אף בכאן כ"ע מודו דעסוקין מהני דשם הוי גזירת חכמים פן דוקא וא"כ לפי הנה דעות אפילו להנה דס"ל לא מהני חתימה מ"מ אי תוכ"ד ראו עדים הגט בינד האשה מהני ומנהי כתב סופר וע"א לדעת העיטור וכמ"ש בשו"ת הנו"ב: והנה באמת בתשובת מהר"ם מפאדוניה ובתשובת ב"י איתא דגם בקידושין אפילו לאותו דיעה דעד א' בקידושין מהני מ"מ אם נמצא קא"פ בטלה עדותו וכ"ז דלא בתשובת ש"ב יעקב ה"ל אף לפמ"ש נוכח לומר דבה"ג מודים וכ"מ בתשובת מהרי"ט גבי עד המסייע פוטר משבועה והנה הו סברא דכתב הרא"ש אליבא דהרי"ף דגבי עבחו"ל אם מכר אדם מקודם נתבטלה זכי' החתימה איתא במרדכי בשם רבינו יצחק לתרץ הק' דאיתא בכתובות צ"ד דאמרי' לא שנמסר מקודם זכה גבי ונשאל לראובן שם בפ' המקדש צ"ל הפ"י שם יעש"ה.

והנה יש לצדד להכשיר את הוולדות שמעשה הי' שחתמו שני עדים שאחד מהם היו אשתו שני בשני עם העד השני והם גופ' הי' עדי מסירה: וכבר ניסת בגט זה והיו לה בנים: וצדדתי להיתרא פולי האי ואולי באשר שלדעת הרמב"ם הוי קורבא האם וקורבא אשנת דרבנן וגם דעת הר"ן"ה בקרובי האם ואשיות פרמב"ם אכל למעשה עדיין צ"ע היטב: מסכת זבחים דף ע"ח ע"ב מה שהקשה הש"ך בס"י נ"ז דהא הוי

ס"ס (גבי נפילה) וכן הקשה הש"ך בסי' נ"ז דאמאי לא משגי בדרוסה דאינו רושם בחוץ והוי ספק דרוסה ובעי בדיקה ועכ"פ שחיטה אסורה משום חולין בעזרה.

אף י"ל דלא פסקת רש"י דהקריבהו לפתחה דבאמת הא דר"י סובר דספק אחד בגופו וספק אחד במערוכת אסור הוי הטעם משום דהא ספק ראשון הוי אסור מן התורה דאוקמה אחזקה והוי כמו נדאי.

והנה בגיטין פתבתי פיון דבידו לטבול לא הוי חזקה. וכן בגזיר טבילה לא מיקרי חזקה דבידו לטבול.

אף באמת גם גבי אמ"ה הא הקשו התוס' ביבמות דהא משמע ביבמות דהוי חזקה בהיתר יבם אע"ג דהשתא אסורה ליבם דהוי א"א וא"כ אמאי הוי ספק דריסה אסור ולא אוקמה אחזקת היתר דהא אם ישחט יהא מותר.

אף י"ל דהא אפי' אם הוי רובא להיתר מ"מ הא לא שינה לומר דיאכל מיד עד שישחוט. ואפשר דקודם גמר שחיטה יטרף דהא הוי שמה ימות להבא.

וכן ברובא נמי הוי בחזקת חיים ואפ"ה שמה ימות חיישינן וא"כ זה הטעם של ר"י בעל התוס' משא"כ ר"מ ס"ל דלא חיישינן שמה ימות ג"כ וסתם מתנייתין ר"מ ומש"ה אתי שפיר דמתנייתין דנבחים לא הוי חזקת אמ"ה דהא פיון דלא חיישינן שמה ימות והוי בחזקת היתר וא"כ הוי ספק הראשון מותר מן התורה וא"ש ומשא"כ לפסק הלכה דחיישינן שמה ימות ולא הוי חזקת היתר והוי ספק הראשון אסור מן התורה משא"כ אם לא חיישינן שמה ימות והוי חזקת היתר.

נמצא דכללא דמלתא דנגד ספק דהוי בדרוסה עכ"פ למאן דלא חייש לשמה ימות ג"כ מיקרי שפיר ס"ס דהא רובא הוי כמו רוב ושג"ל וא"כ הא כמו דאמרינן שמה ימות נגד חזקה ה"נ נגד ועוד דהא אמרינן רוב חולים לחיים וכ"ש בכרי' וא"כ אמרינן אפילו נגד רוב שמה ימות ולפ"ז י"ל הרמב"ם דפסק לדרב דלכאורה במתנייתין: והנה י"ל קו' התוס' ביבמות בדרף ל"א ע"א ד"ה פאן יש תימא וכו' ותי' התוס' דמש"ה חשיב טפי בחזקת היתר לשוק מליבם משום דבמיתת הבעל מישתרי לשוק אכל במיתת ערוה וכו'.

וי"ל משום דה"פ דהוי עכ"פ בחזקת איסור ליבם דהא ממ"נ בחייו בחזקת אינו עומדת ליבם מאי אמרת דעומדת האשה להיות מותר אם ימות הבעל הא ז"א דעדיין הוי צרת ערוה ואלא דתעמוד אם ערוה תמות מקודם ומי יודע אם הוי פן ומש"ה אסור והוי כמו בהמה איתרעי וספין לא הוי ריעותא וכן מיתת צרה לא הוי ריעותא (וספין לא איתרעי דהא ריעותא דצרה) א"ל דבאמת מאיסור לאיסור אין מחזיקין אף באמת לענין יבם הוי שפיר בחזקת איסור אשת אח ולא הוי מאיסור לאיסור והוי הפי' דהוי בחזקת היתר דלשוק מכח דהוי בחזקת איסור אוגם כמ"ש התוס' לעיל דהוי הפי' בחזקת היתר לשוק בחזקת שלא נתגרשה.

ואם אמרינן דבאמת מחזיקין מאיסור לאיסור הוי הפי' בשלמא לענין איסור ליבם צריף אתה לומר דגם צרה מתה ומי יודע אימת הוי ולא הוי בחזקת היתר משא"כ לשוק לא צריף אתה לומר דצרה מתה רק דהבעל ימות והוי ריעותא בצרה והוי ספין לא איתרעי.

ועל תי' התוס' קשה מנשקט הגרגרת ואח"כ שחט הנושט דהוי אסור א"ו דאין הפירוש דמש"ה חשיב היתר דכיון דאין צריף למיתת צרה רק דה"פ דהוי כמו ספין לא אתרע: והנה י"ל הרמב"ם דפסק דאם נפלה אחד מהן כרב ופסק למתניתין דזבחים וי"ל משום דהנה אפשר דהוי הטעם משום דס"ס לא מהני באתחזק איסורא ובהמה מיקרי אתחזק איסורא אף באמת בהמה לא מיקרי אתחזק איסורא.

אף לפמ"ש הב"ה דס"ל דאם פ"י חצי א"ו אמרינן פיון דעל ה"ה חצי אמרינן מרובא קא פריש וא"כ הוי כמו ודאי א"ו שרי החצי חתיכה אחרת. וא"כ הא לפי אותן הסוברים דבאמת הא לבני נח לא תליא בשחיטה הא הוי הדין דאסור ליתן הבני מעים לב"נ אף דשרי מפת מי איכא מידי והנה לפי הסוברים דהיכא דהוי טריפה לא שייף מי איכא מידי ודלא כתבואות שור דכתב דבטריפה נמי שרי וא"כ שפיר הוי לבני נח נמי בחזקת איסור דאינו מועיל שחיטה והוי שפיר כמו ניקב הנושט דכיון דאינו מועיל שחיטה ואף רק איסור אמ"ה ולא הוי איסור אחר דליחזק מאיסור לאיסור וא"כ אסור כל הבהמה.

והנה באמת בקדשים ל"ק דהא לא הוי ס"ס דגזרינן שמה יבואו עשרה פהנים בב"א ולא הוי ס"ס. אף דהוי קשה דאמאי לא אמרינן דירע העד שיסתאב ואז הוי להדיט וא"כ בהדיט שפיר קשה דאמאי לא יהני ס"ס אף באמת רב לא ס"ל להא דר"ל וכמו דמוכח מהגרים שלישי ושחט שלישי וכמ"ש בחידושי דהא קשה דהוי מת מקודם ופריף שפיר משא"כ הרמב"ם וא"ש הפל יע"ש היטב: והנה י"ל קו' התו' במס' חולין דף נ"ז ע"ב הא דאמר ר"י עמדה (אין) צריכה מעל"ע והלכה צריכה בדיקה.

ולענין מה אמר עמדה צריכה בדיקה. אף י"ל דהנה ספק א' בגוף וספק א' בתערובות הוי הפי' משום דבכל ספק דלמא לאו נקובה אף א"כ פיון דהוי בכל ספק א' רק פיון דכבר אסור והוי כמו חזקה נגד ספק א' ולחד דעה אפ"ה שפיר אמרינן ס"ס והנה הא לחד דעה היכא דאיכא ס"ס עכ"פ לחד בן אדם אסור לאונקלו או לשני ב"א בב"א וא"כ עכ"פ מיקרי אתחזק איסור' דעכ"פ שבקאן טריפה וכנודע בין שני הספיקות חשבינן אף דהספק השני דעל פל אחד ואחד אמרינן דלא זה אף באמת י"ל דלא פסברת רש"י דהפ"י מפת הקריבהו נא לפתחה רק דהפ"י חולין שנשחטו בעזרה אף דהוי ס"ס אף דנגד הספק דלמא לאו נקובה והא באמת מחזקינן באיסור' דעכ"פ אסור לאדם אחד ולהי' ס"ס דלמא לא זה.

קשה הא באמת לכאורה לא מהני ס"ס דהא הוי חזקה דאיסור אמ"ה קודם שחיטה. ומחזקינן באמת מאיסור לאיסור וע"כ צ"ל דבאמת הא לא הוי איסור לענין זריקה והקטרה דבאמת יבדוק רק לענין שחיטה ושחיטה לא הוי חזקה אף באמת קודם הילוף אם אמרינן דלא מועיל בדיקה ועכ"פ אסור לזרוק וא"כ ממילא אסור לשחוט דכיון דאינו ראוי לזריקה משא"כ אם הו אמרינן דמועיל בדיקה לא הוי חזקה דלענין הקטרה יש לאסור בלא"ה דכיון דאפשר לבדוק משא"כ לענין עמידה לא שייף דהא בלא"ה צריף לעמוד תמיד פדין ביקור ושפיר מיושב קו' התוס': מסכת מנחות דף ס"ו ע"א תוס' ד"ה פתיב א' וכו' בסוף אחד.

ערבי פסחים דרשי מינה מה שביעי רשות אף ששית רשות ובסוף פ"ק דחגיגה מה שביעי קציר אף ששית קציר וכו' ושמה תיתי וכו' וי"ל משום דהנה בתוס' דחגיגה בדרף י"ז ע"ב

ואיצרף דר"א ואיצרף דר"א וכו' הקשה הר"ר אלתנן מברייתא דלעיל ליעבד צריכתא וחסג השבועות דאר"א ל"ל וי"ל דהאי ברייתא אתיא לסתור דרשת הצדוקי' ולכאורה קשה עדיין ל"ל דר"א אר"א דהא ממילא נמי מוכח דיש לו תשלומין ובשלמא אם הנה מקשה ל"ל ברייתא הוי שפיר שייך הך תי' וע"ק דהא בבריית' לא נקט כלל סמיה דדרניש מינה לסתור ס' הצדוקין אף י"ל דהנה הגאון מוהר"ר אברהם ברוך דהא מקשה דהא ממילא מוכח נמי לסתור ס' הצדוקין דהא הש"ס מיצריה דהא דר"א בן יעקב מיצרף דאי מר"א אר"א ה"א דאסור במלאכה קשה הא בחג המצות אין אסור רק יום שביעי ויום השביעי הוי שבת אם נאמר דעצרת הוא לאחר השבת ובנדאי אסור במלאכה דהא הוי שבת.

ר"ל משום דהנה הש"ס מקשה ואימא שמונה וליקוש לחג הסוכות ומשני תפסת מועט תפסת תפסת מרובה לא תפסת ופי' התוס' בסופה דלא מצי לומר בכאן כמו בכל הש"ס דמרובה אין לדבר סוף וקץ אף הא בכאן יש קץ דהנה רק שמונה אף בכאן הוי הפי' דהא בשלמ' אם נימא מועט הוי אמת דמועט אם נימא הוי אמת דהא בכלל המרובה הוי נמי מיעוט ומשא"כ אם המרובה לא הוי אמת כמו מיעוט אם הוי מיעוט אמת וא"כ לפ"ז יהא תיקשי דלמא שמונה ולא שייך תו תירץ הש"ס תפסת מרובה לא תפסת דהיינו בשלמא במיעוט הוי בכלל מאתיים מנה דהא בכאן אם נימא תפסת מרובה יכול להיות דעצרת אחר השבת וא"כ אם חל שבת ביום שביעי הוי עצרת לאחר ששה ימים שחל באמת השתא ומשא"כ אם נימא דהוי תשלומין רק שבעה וא"כ הוי בנדאי עצרת דהוי התחלת המנין מלאחר י"ט של פסח דאל"כ תיקשי ל"ל דראב"י דהא הוי שביעי שבת וקגן' הגאון הג"ל וא"כ חל עצרת מקודם וא"כ לא שייך דמנה בכלל מאתיים והוי המיעוט בנדאי אמת דהא לא הוי אמת דהוי שבעה ימים אחרים ולא אותן הימים דאמרינן אם הוי השמונה ימים תשלומין וא"כ לא הוי המיעוט בנדאי אמת ואינו שייך תפסת מרובה לא תפסת וא"כ ל"ק קושיות הגאון הג"ל.

אף מה פי אמרינן דמה חודש למנין אף עצרת למנין וא"כ עכ"פ לא יותר משבעה ימים. דהא מנין אין יותר משבעה ימים וא"כ לא מצי להיות יותר משבעה ימים וא"כ אי אמרינן כס' הצדוקין ל"ל דר"א בן יעקב דהא הוי שביעי שבת ויותר משביעי לא מצי להיות דעכ"פ או שביעי או יום א' וא"כ בזה מנושב קושיות התוס' הג"ל דבאמת פי מוקמינן על הך דששה מן החודש ושביעי מן הישן פדי לסתור ס' הצדוקין וא"כ תקשי פנ"ל פקושיות הגאון הג"ל (דבלא"ה לא מצי להיות כס' הצדוקין הג"ל) דכיון דלא מצי להיות יותר משבעה ימים מכח דרבה בר שמואל או דמה שביעי קציר אף ששה קציר וא"כ פנין דבאמת ח"ה נמי אסור בדבר שאינו אבוד וא"כ שפיר דמותר בשביעית בתשלומין בדבר שאינו אבוד וא"כ שפיר מוכח תרנוני' ול"ל דילמא על זה לחוד דהוי רשות דאל"כ תיקשי ל"ל שבעה וששי יכתוב רק לשבעה ימים לא תאכל חמץ וממילא ידעינן דהוי רשות וכן מתורץ דלמא על זה דהוי ששי מן החודש דממיל' מוכח דהוי רשות דאל"כ תיקשי הא אמרינן דאם עשאו לחמי תודה אינו יוצא משום דבעינן מצה המשתמרת לשם שבעה וזה אינו ראוי לאחר יום א' הוי נותר וא"כ מ"ה אם נאמר דששה הוי מן החודש וא"כ הא לא הוי מצה המשתמרת לשם שבעה דיאכל כל שבעה דהא הוי יום א' בראשון אסור מן החודש והכי איתא בסופה דאין עושין סוכה על גמל משום הך טעמא דסוכה לשם שבע' בעינן והא דעשה סוכה בחה"מ הוי טעמ' מקרא שם והוי חילוק הואיל דהוי

ראוי קודם וכן על גבי אילן משום דביו"ט אסור לעלות במחנפר (כ"ע מודה בזה רק דטעמ' דמאן פליג משום דהנה רק מדרבנן אסור להשתמש בב"ח ובמחנפר.

וכתבה תורה סתה ששה מן החדש ומשמע פל האכילה יתא מן החדש ואין צריף לאכול אכילה אחרת א"ו דהוי רשות ונהי שפיר שפענין כל התלתא מהה דמוקי לששה מן (הישן) החדש וממילא מוכח הנה תלתא ומתנרץ קושית התוס': אה דקשה דאמר רבא שם במנחות פולן אית להו פירכא לבר מהנה תנאי בתראי בין בברייתא קמיינתא בין בברייתא בתרא ונהה רבאמק' על הנה תנאי קמאי דלמא ביו"ט האחרון וא"כ לפ"ז אם ביו"ט אחרון וא"כ לא מוכח תרנוניהו דלמא רק על חדש ששה ול"ק קו' הגאון הג"ל ז"ל י"ל דדילמ' ביו"ט האחרון ושפיר הוי אמיינא דאסור בעשיית מלאכה בתשלומין אה י"ל או דהא בתגיגה דף ח' יש לימודים דאסור דבאמת הוי מלאכת ח"ה מדרבנן (והנה בתגיג' יש לימודים עוד דח"ה אסור מן התורה מפת ק"ו יע"ש היטב) ומאן דדריש דהוי מן התורה באמת על זה התנא ע"כ ס"ל כמו הנה תנאים דלא דרשי רק דלא אמרינן דלמא הוי רק לאחר שבת אבל על יו"ט אחרון לא מתרצי פלום ועוד דעל זה לא שייף פירכא דעכ"פ יתא מוכח דהקרא הוי לבתר יומא קמא רק דתיקשי דלא יתא מוכח מלאכת ח"ה מן התורה ורבא רוצה לומר דעל הנה תנאי לא מוכח דהוי בתר יומא קמא ומתנרץ בזה הרמב"ם דכתב דעצרת יש לו תשלומין כל שבועה ויליף מהיקשא ובאמת להרמב"ם הא בעינן על כל תאחר אה י"ל דבאמת הפ"י מקשה מאי פריף ות"ק תשלומין מנלן דילמא דהוי כמו דהוי עכ"פ מיתור חג המצות דבי' פתח ומ"ה מוכח תשלומין אה י"ל דא"כ אפתי קשה מנלן תשלומין דלמא אי לאו חג המצות ולא הוי כתיב רק חג הסוכות ה"א דעל תשלומין לעצרת בשמונה ימים כמו ח"ה ואפשר לא הוי מוקי בכל תאחר.

(ולא הוי ידעינן אם לבעל תאחר או לתשלומין פלל לשבועה אה מה כתיב ג"כ חג המצות ונהי ע"כ חג הסוכות או חג המצות דאי לתשלומין ל"ל חג הסוכות א' מיתר וא"כ אתי על כל תאחר ונדחי וא"כ לאחר כה דמיצריף למכתב לא מוכח פלום רק כל תאחר לבד ולא לתשלומין וע"ז שפיר משני דיליף עכ"פ דמה חנדש למנוי' והן דנימא על יום או על שבועה עכ"פ לא יותר משבועה ימים ושפיר יליף א"י ת"ז כ"ק וה"פ ולא הוי מטעמן דיליף מסופה דשמונה ימים ומתנרץ שפיר קושיות המהרש"א: ובזה מיושב קו' המהרש"א דמק' בתגיגה דף י"ז ע"ב האיה יליף מאמרה תורה דנילוף מיובל דמונין שנים ואין מונין שנים וכן הקשו התוס' דנימא תפסת מועט תפסת ונהי רק חד יומא ולפמ"ש מתנרץ דבאמת אין צריף רק דלא נימא יותר משבועה ונהה על מאי דא"ל מהרש"א דסמיף על לימוד של ראב"י קשה הא ר"י פליג על זה וא"כ ע"כ לר"י לא הוי רק או דברגל א' עובר או בשני רגלים ואמאי פסק הרמב"ם דלא כר"י וע"ק אליבא דר"י גופא הא הוא אמרה הלכה כסתם מתניתין וא"ל כסתמא דיחידא לא אמר ומתניתין כ"ה דהוא יחיד הא הוא גם כרבנן לא יכול למיפק רק ביחידא וא"כ אמאי אין הלכה כסתם מתניתין (וא"ל) ולפמ"ש א"ש דלרבנן י"ל אין צריף לומר כראב"י אה כמ"ש לעיל דהוי כקו' הפ"י למה לי חג המצות וא"ל דאפשר לאיתקש לחג הסוכות קשה מדרבנן בר שמואל דעכ"פ אין יותר משבועה ימים כן הוי לת"ק ור"ש וע"כ ס"ל כראב"י דהוי חג הבא בזמן קצירה ור"י ע"כ לא ס"ל כר"ש דהא הוא לא דריש חג הבא בזמן קצירה וא"כ פיון דר"י לא ס"ל כר"ש לא פסקינן כסתם מתניתין דכיון דר"י לא ס"ל כן

ומ"ה שפיר פסק הרמב"ם כמאן דלא בעינן פסדן אע"ג דסתם מתניתין פן פיון דאמוראי ר' יוחנן לא פסק פן וטעמא דר"י דהוי סתם יחידא ומ"ה לא פסק פן רק פרבים דשלישה רגלים אע"ג דהוי שלא פסדן: והנה מ"ש לעיל ליישב קושיות הגאון הנ"ל ובאמת דר"א אר"א בלא"ה לא מניתי דס"ל דלענן לינה בעינן דיליף בח"ה ובשבעות מפסח ואין הקשה למחצה יליף תשלומין גם פן וטעמא דת"ק דהרמב"ם דאין צריף לינה לימוד משום דבלא"ה כו' דייחיד מביא קרבן צריף לינה וכמ"ש בס' פ"י יע"ש היטב.

ובנה הנ"ל מיושב הא דלא מביא הו' דרשה דראב"י ומביא רק דרשה דרבה בר שמואל ולפמ"ש מתורץ דהאי דרשה דרבה בר שמואל איצטריף גם פן בין לת"ק ובין לר"ש ומשא"כ דרשה (דרבה) דראב"י לא צריף רק לר"ש ולא לת"ק והמקשין הקשה באמת לת"ק ולר"ש ומש"ה לא מביא רק דרשה דרבה בר שמואל: דף צה ע"ב מה שהקשו על הרמב"ם דפסק דתנור מקדש וקפסק דאינו דוחה שבת וי"ל משום דהנה תוס' בסנפה הקשה ר"י וזקני' אהדדי דס"ל דאין כלי שרת מקדש אלא מדעת גבי מים בסנפה בשמחת בית השואבה והנה גבי שתי לחם דאמר יקדשו מתוך פ' ס"ל דכלי שרת מקדש שלא מדעת.

וי"ל דהנה רבא אמר אם יקדש זכר לדמיו מגו דנחית קדושת דמים נחית נמי קדושת הגוף וא"כ הוי כמו לדעת ואפילו לא אחי בב"א קדושת דמים עם קדושת הגוף מ"מ אפילו בנולד אמרינן מגו אפילו לא הנה הולד בשעת מעשה ע"ש דמדמי אהדדי משא"כ במים ליכא כלל קדושת דמים וגם גבי קומץ פכר קדש קדושת הגוף רק דליקדש דלהוי קומץ א"כ לא שייף לימא מגו כו' וא"כ גם בכאן משתי לחם לת"ק דהא כל פמה דלא פתיב בקרא (דלא) דחי שבת לא דחי כמ"ש התוס' רק דאין רשאי לאפות בתנור קדש כמ"ש התוס' במנחות דף נ"א ע"א תוס' ד"ה אפי לה מאתמול איפסלה בלינה וא"כ האייף שייף לומר מגו דנחית קדושת דמים הא התוס' פי' בדרף נ"א ע"א דפסיל בלינה יהא קדוש דלינה אין מחוסר זמן וא"כ תו לא ראוי דלהוי שתי לחם בעד דמים דהא שתי לחם לא דחי שבת וא"כ פיון דהדמים אינו עומד להו' קדושת הגוף הוי כמו הקדיש זכר לנסכים דלא נחתה קדושת הגוף וכ"ש אם הקדיש לב"ה ואלא דהקשיא קאי מלחם הפנים דראוי הדמים לשבת אחרת מ"מ הא הטעם גבי לינה אי אמרינן לילה אינו מחוסר זמן הוי קדש קדושת הגוף אע"ג דאיכא איסור דלן מ"מ מציינו בלן באמורין אם עלו לא ירד יע"ש במעילה גבי היתר זריקה משא"כ גבי מצה ליכא שימור מצה אם אמרינן דהנה איסור מכח לינה ולחם הפנים הוי מצה ובנודאי לא חל אחמץ כלל שם מצה ולא חל קדושת הגוף עליו וכמ"ש התוס' בפסחים דף נ"ט ע"א דמ"ה הוי שפיר בעידנא דאי אמרינן דלא ידחה אח"כ וא"כ שחט וזרק עליו באיסור יע"ש וה"נ הכא אי אמרינן דחל קדושת הגוף א"כ נאסר א"כ למפרע לא הוי כלל מצה פמו דאמרינן בפסחים למפרע ויע"ש בשבעות דאין יכול לעכב משנה על חבירתה שנשאר ויקרב בשעירי קודם שנמצא אבר דהוי לשנה הבאה מתרומה חדשה ומתורץ הרמב"ם משא"כ הסוגיא שלנו ס"ל דלא פהו דרש דבעינן שימור לשם מצה דרשאי לאכול: והנה איתא בתמורה דמקדש הגוף לאשם אם אין ראוי לקדושת הגוף דאין רוצה רק שיהא פולם בב"א קדש הוי גבי לחמי תודה אם אין ראוי לקדושת הגוף דאין רוצה רק שיהא פולם בב"א קדש הוי עכ"פ קדושת דמים וא"כ שפיר הוי כמו מדעת דאמרינן מגו דנחת קדושת דמים נחתה

נְמִי קְדוּשַׁת הַגּוּף וְהִנֵּה הַרְמַב"ם פָּתַח הַטַּעַם דָּאִין יוֹצֵא בְּעִיסַת הַפְּלִבִּים שְׂאִין הַרְוֵעִין אוֹכְלִין הֵנִי הַטַּעַה שְׂאִין זֹה מְשֻׁנְמָרְת לְשֵׁם מִצָּה כִּינּוּן שְׂלֵא נַעֲשֶׂה מַחְשְׁבָתוֹ לְאֹכִילַת שְׁעִיקָר הוּא שְׁהַפְּנוּנָה יֵהָא שְׂיֵאֲכַל בְּעֵלִים וְהִנֵּה הַפּוֹסְקִים חוֹלְקִין וְאוֹמְרִים שְׂאִין זֶה הַטַּעַם וּבְאֶמַת שְׁמִזָּה הוֹצִיא הַרְמַב"ם טַעַם שְׂלוֹ וְהִנֵּה אֵיתָא בְּתוֹסְפַת דְּפִסְחִים גְּבִי בְּדָם וּבְבַעֲלִים תְּעוֹנְבָר דָּף ע"ג ע"ב דְּהֵנִי כְּמוֹ שְׁחִטּוֹ שְׂלֵא לְאֹכְלוֹ וְאִם כֵּן דְּהַדְּבָר עוֹמֵד לְכַף חֲשִׁיב כְּמַחְשְׁבָה אִם כֵּן כִּינּוּן דְּאִיכָּא אִיסוּר חֲשִׁיב כְּמַחְשְׁבָה וּמ"ה אָמַר רַב יוֹסֵף מִצָּה הַנְּאֻכְלַת לְשַׁבְעָה וּפְי' תוֹס' בַּד"ה חֲלַת תּוֹדָה ר"ל מְשֻׁנְמָרְת לְשֵׁם שְׁבַעָה כִּינּוּן דְּאִיכָּא אִיסוּר וְא"כ שְׁפִיר ל"ק לֹא מְלַחֵם הַפְּנִים וְלֹא מְשַׁתִּי לְחֵם וּמ"ה פֶּסֶק הַרְמַב"ם לְתַרְנוּנֵי וְכַתְּבֵהּ טַעַמָּא גְּבִי עֵיטָה שְׂאִין הַרְוֵעִים אוֹכְלִין בּוֹ כִּינּוּן דְּרַב יוֹסֵף ס"ל כֵּן וְהַש"ס בְּמִנְחוֹת ס"ל דָּאִין הַטַּעַם כַּמ"ש הַרְמַב"ם אִף הַטַּעַם הוּא מְשׁוּם דְּלֹא הֵנִי לְחֵם כְּמַשְׁמַעוֹת הִירוּשְׁלָמִי וְא"כ שְׁפִיר קָשָׁה מְלַחֵם הַפְּנִים מִשְׂא"כ הַרְמַב"ם דַּס"ל כְּרַב יוֹסֵף וּמ"ה פְּסִיק דְּתַנּוּר מְקַדָּשׁ וּפְסִיק דְּאִינוּ דוֹחָה הַשְּׁבֵת א וּבְנָה מְיֻנָּשׁב הָא דְּכַתְּבֵהּ רַש"י בְּמִקּוּם זְרִיזִין בְּכַדִּי שְׂלֵא תַחֲמִיץ וְהַקָּשָׁה בְּסִפְרָא נֹדַע בִּיהוּדָא בְּשֵׁם חֲכָם הָא בְּשַׁתִּי לְחֵם דְּהֵנִי חֲמִיץ קָשָׁה וּלְפַמ"ש לְעִיל ל"ק דְּמַשְׁתִּי לְחֵם בְּלֹא"ה לֹא קָשָׁה מְשׁוּם דְּלֹא שְׂיִיף מְגוֹ דְּנַחֲתִית קְדוּשַׁת דְּמִים אֵימָא דְּהַשְׁתָּא הֵנִי שְׁבֵת א"ו אִין רַשְׁאֵי לְאַפּוֹת וּלְשִׁנָּה הַבָּאָה הָא שְׁתִּי לְחֵם צְרִיף לְהַבִּיא מְלַשְׁכַת מְתָרוּמָה חֲדָשָׁה וְכַדְאֵיתָא בְּשַׁבּוּעוֹת דָּאִין רַשְׁאֵי לְהַשְׁאִיר מְשֻׁנָּה זֹה עַל שְׁנָה הַבָּאָה מְשׁוּם דְּצְרִיף לְהִיּוֹת מְשֻׁנָּה חֲדָשָׁה מְתָרוּמָ' חֲדָשָׁה וְשְׁפִיר נְקֻט רַש"י וּמְתָן' הַרְמַב"ם בְּהַלְכוֹת תְּמִידִין וּמוֹסָפִין פֶּרְקֵה דִּין ז' לִישְׁתֵּן וְעִרִיכְתֵּן בַּחוּץ וְאַפְיִתֵּן בְּפְנִים וּבְדִין יוֹד כְּתַב דָּאִין אַפְיִתֵּן דוֹחָה שְׁבֵת וְלֹא יו"ט וְהַקָּשָׁה הַלַּח"מ אִיף פֶּסֶק תְּרַשִׁי דְּסִתְרָן אַהֲדָדִי וְתוֹ הַקָּשָׁה מַה דְּהַקָּשָׁה הַגְּמָרָא מְעִיקָרָא דְּאִמָּי לִישְׁתֵּן וְעִרִיכְתֵּן בַּחוּץ וְלִיכָּא לְשֻׁנֵי מָאִי דְּתִירָץ ב דְּעַשְׂרוֹן לֹא מְקַדָּשׁ דְּבִהֲדִיא כְּתַב רַבִּינוּ בַּפ"א מְהַלְכוֹת פְּלִי הַמְקַדָּשׁ דְּעַשְׂרוֹן נְמָצָא וְכו' וְכַתְּבֵהּ הַלַּח"מ דְּרַבִּינוּ מְפָרֵשׁ דְּמָאִי דְּאָמַר רַב אֲשֵׁי בְּדוּתָא אִין הַפ"א כְּדְכַתְּבוּ הַתּוֹס' תְּבָרָא אֱלָא הַפְּיִרֵשׁ דְּהַתַּנּוּר מְקַדָּשׁ קֶצֶת וְאִינוּ מְקַדָּשׁ לְגַמְרֵי אִף הָא דְּפִסְק הַרְמַב"ם דְּעַשְׂרוֹן נְמָשַׁח קָשָׁה וּי"ל דְּהִנֵּה רַש"י כְּתַב בַּד"ה בְּמִקּוּם זְרִיזִין וְלֹא מְבַפְנִים מְמַשׁ אֱלָא בַּחוּץ יֵאָפוּ כְּהִנֵּים זְרִיזִים בְּכַדִּי שְׂלֵא תַחֲמִיץ: וְהִנֵּה אֵיתָא בַּס' נֹדַע בִּיהוּדָה בְּשֵׁם חֲכָם א' מָאִי שְׂיִיף תִּירָץ הִנֵּה לְשַׁתִּי לְחֵם דְּהֵנִי חֲמִיץ.

וּי"ל מְשׁוּם דְּהִנֵּה הַתּוֹס' בְּסוּפָה דָּף נ' הַקָּשׁוֹ חֲזַקָּי אַהֲדָדִי דְּשֵׁם אָמַר חֲזַקָּי דָּאִין פְּלִי הַשְּׁרַת מְקַדָּשׁ שְׂלֵא מְדַעַת גְּבִי מִים גְּבִי שְׁמַחַת בֵּית הַשְּׁוֹאֲבָה וְהִנֵּה גְּבִי דָּאִם הַקְּדִישׁ פ' לְחֵם מוֹקֵי הֶתֶם פְּלוּגְת' דְּחֲזַקָּי וּר"י דְּחֲזַקָּי ס"ל דְּכִלִּי שְׁרַת מְקַדָּשׁ שְׂלֵא מְדַעַת וְתוֹ הַקָּשׁוֹ דַּר"פ מְסִיק דְּגַם ר"י ס"ל דְּכִלִּי שְׁרַת מְקַדָּשׁ שְׂלֵא מְדַעַת וְגְּבִי קוֹמֵץ קְאָמַר ר"י דְּכִלִּי שְׁרַת אִין מְקַדָּשׁ שְׂלֵא מְדַעַת.

אִף י"ל דְּהִנֵּה רַבָּא אָמַר אִם אָמַר יְקַדִּישׁ זְכָר לְדַמִּי מְגוֹ דְּנַחַת קְדוּשַׁת דְּמִים נַחַת נְמִי קְדוּשַׁת הַגּוּף אֲלֵמָא אַע"ג דְּאֶמַת דָּאִין מְקַדָּשׁ בְּנֻדָּי קְדוּשַׁת קְרָבָן שְׂלֵא מְדַעַת. אִף דְּכִינּוּן דְּהִנֵּה לְדַעַתוֹ עַל דְּמִים וְהִנֵּה כִּינּוּן דְּמַדְעָתוֹ עַל דְּמִים אָמְרִינּוּ מְגוֹ דְּנַחֲתִית קְדוּשַׁת הַגּוּף נַחֲתִית נְמִי קְדוּשַׁת דְּמִים וְאַפְי' לֹא אֲתִי בַב"א קְדוּשַׁת דְּמִים עִם קְדוּשַׁת הַגּוּף אָמְרִינּוּ נְמִי מְיֻגוּ וְכַמוֹ גְּבִי וְנֻלַּד אָמְרִינּוּ כֵּן אַפְי' לֹא הִי הַנֵּלַד בְּשַׁעַת מַעֲשֶׂה יַע"ש דְּמַדְמִי אַהֲדָדִי וְא"כ הָא הֵדָן דָּאִם מְקַדִּישׁ נְקַבָּה לְאַשְׁמֵם הֵנִי אָמְרִינּוּ דְּנַחַת עַכ"פ קְדוּשַׁת דְּמִים וּמְגוֹ דְּנַחֲתִית קְדוּשַׁת דְּמִים וְא"כ גְּבִי פ' עַכ"פ נְהֵנִי דְּלֹא מְצִי לְהִיּוֹת קְדוּשַׁת הַגּוּף כֹּל הַשְּׁמוּנִים עַכ"פ אֵיכָּא

קדושת דמים וא"כ כל השמונים והגוי א"ש נשתפיר כמו מותר שתי לחם וא"כ מגו דנחתו קדושת דמים נחית קדושת הגוף ומשא"כ גבי מים לא מקדיש פלל קדושת דמים דאין רצונו להיות קדוש פלל קדושת דמים ג"כ.

וגם ל"ק מקומץ דהנה לחד פ' הוי שם הפי' דמכבר נתקדש המנחה ביום רק השתא דנהוי קדוש הקומץ משלו לא שיניף מגו דנחית קדושת דמים דמכבר נתקדש קדושת הגוף ג"כ. והנה בכאן התוס' הקשו לעיל דהא פלי שרת אין מקדשין רק בזמנו. ותי' התוס' דביסא אח"כ מסתמא אם התנור מקדש הוי ג"כ ביסא קודש ולילה אין מחוסר זמן.

התוס' פתבו בדרף נ"א ע"א דבאמת תנור לא פתיב בקרא וא"כ כל כמה דלא פתיב קרא דדחי שבת באמת מצי לאפות בכלי תנור של חול ולא ידחה שבת וא"כ לפ"ז ל"ק משתי לחם דהנה איתא במס' שבועות בדרף י"א ע"א אם אמר יקדיש זכר לדמי' מגו דנחית קדושת דמים נחתו קדושת הגוף ואכל אם אמר יקדיש זכר לדמי נסכיו לא שיניף מגו דנחית קדושת דמים וא"כ גבי שתי לחם ל"ק דבאמת י"ל הא פלי שרת אין מקדש אלא מדעת וא"ל מגו דנחתי קדושת דמים הא אימת רוצה דיחיות קדושת הגוף בלילה דאזי הוי לילה אין מחוסר זמן וא"כ באמת הא לא דחי שבת ויו"ט רק דבעי לאפות קודם יו"ט ובכלי חול וא"כ השתא דלא אפה והוי ליל יו"ט וא"כ לא קאי לדמי (לחם הפנים) שתי לחם דהא הוי חמץ ואין ראוי רק השתא ליי"ט והשתא אי אפשר לאפות דלא דחי יו"ט וקנה שתי לחם חולין הא באמת בעינו דנהוי עשורון במדה לא פחות ולא יותר ולא מצי למצוא בחולין פינון דלא נמדד.

ועוד הא פתב התיו"ט דשנים עשר מניפה בעינו זה מעכב בשתי לחם דהוי הלכה למשה מסיני ולשנה הבאה לא קאי דהא צריף לקנות מתרומה חדשה שתי לחם דהוי ניסן שנה חדשה (והנה אם ירצה לומר דהא שתי לחם גופא יקנה אח"כ וא"כ הא יניף חילול דכיון דבהנה דמים צריף לקנות הא גופא הנ"כ שתי לחם ולעולם לא הוי מחולל ומכירה) וכדאיתא שם בשבועות דמ"ה נא"ב שעירי עיזים מה לי דנשתפיר משנה העברה וא"כ קאי לדמי מותר הלשכה ולא שיניף מגו דנחתי קדושת דמים דכיון דלקדושת דמים לא קאי על דמי שתי לחם לקנות בהם והוי כמו לדמי נסכי' ולא אמרי' מגו וא"כ ל"ק משתי לחם רק מלחם הפנים וע"ז שפיר אמרינו דבאמת בשתי לחם נאפה בפנים ואפ"ה אין מקדש דהוי שלא מדעת דכיון דלא שיניף מגו נאפ"ה נאפת בפנים דגנאי להוציא פלי שרת לחול וכמ"ש התוס'.

ועיין לקמן בד"ה והנה התוס' פתבו בסופה לשהות עד אחר אפי' והנה באמת מש"ס דמנחות דף ס"ג בד"ה וכשיר"ת וכן רש"י דמ"ה לא נתקדש עשורון דלפעמים אדם מודד בביתו וגבי לחם הפנים באמת נאפה בחוץ בתנור של חול ובמקום זריזין בשביל דלא יחמיץ.

והנה מה שפתב לעיל ליישב קושיות התוס' על הא דחזקני' אמר דכלי שרת אין מקדש אלא מדעת הכי איתא להדיא בשבועות לענין קטורת דשם הוי פלי שרת והוי מקדש קדושת הגוף אע"ג דהתנה דלא? הא רק לדמי והוי אמרינו מגו דנחת קדושת דמים נחת

נְמִי קְדוֹשֵׁת הַגּוֹף רַק אִם אָמַר דְּהַקְטוֹרֶת הָיָה לְדַמֵּי נְסֻכִים אֲזַי אֵין פְּלִי שְׂרַת מְקַדֵּשׁ שְׁלֵא מִדַּעַת וְהוּא מְמַשׁ פְּדֻלְעִיל וּמְיֻנָּשׁב שְׁפִיר רַשִׁי הַנָּ"ל: (לְזַכָּרוֹן פִּי הַעֲתִיקָה הַזֹּאת מִפְּנֵינֶס.

וְנִפְסַק בְּאַמְצַע הָעֵנִין) דָּף עַב ע"א ע"ש וְהֵנָּה הַרְמַב"ם פִּסְק דְּנִקְצַר שְׁלֵא פְּמַצְוֹתוֹ פֶּשֶׁר וְכַתֵּב דְּדוּחָה שְׁבַת וְהַקְשׁוּ הַמְּפָרְשִׁים דְּלֹא מְשַׁמַּע פְּאֵן בִּישׁ"ס וּי"ל דְּהֵנָּה עוֹד הַקְשׁוּ בְּתוֹס' בַּד"ה מִנְמֵן שְׁאֵם נִקְצַר בְּיוֹם פֶּשֶׁר וְדוּחָה שְׁבַת וְצ"ל דְּדוּחָה שְׁבַת וּי"ל דְּהֵנָּה בְּדָף ס"ח ע"ב בְּתוֹס' ד"ה לֹא אִם אֲמַרְתָּ תִּימָא דְּנִימָא דְּנִקְטֵי הָאִי לִישְׁנָא וְכו' וּי"ל דְּהֵנָּה בְּבִיזָה דָּף י"ב דַּא"ל מְנִי ב"ש דְּאָמַר לֹא אֲמַרִּינֵן מִתּוֹף וְהַקְשָׁה הַפ"י דְּלִמָּא הִטְעַם מִשׁוּם מְפָרַק וּוּל דְּהֵנָּה הַתּוֹס' הַקְשׁוּ בְּפִסְחִים וּבִיבְמוֹת דְּבָעֵי לְמִילָף מְחַדָּא וּמְשַׁנֵּי שְׁפֵן לֶר דְּנִגְלוֹף מְחַד מְפִסַּח וְתַמִּיד וְחַד מְהַנֵּף קַרְבָּנוֹת.

וּי"ל מִשׁוּם דְּהֵנָּה הַתּוֹס' הַקְשׁוּ בִּיבְמוֹת הָאִיף יִלְפִינֵן מִפְּלֵאִים בְּצִיצִית דְּהָא הִתְרָה מְפָלְלָה לְפָהֲגִים וְתִי הַתּוֹס' דְּהֵתָם נְמִי מִשׁוּם דְּעֵשָׂה דְּחִי ל"ת וְעוֹד דְּצוֹרֶף עֲבוּדָה שְׁאֵנִי וַא"כ לְעַנְיָן צוֹרֶף עֲבוּדָה שְׁפִיר הָיָה הִתְרָה מְפָלְלָה לְעַנְיָן צוֹרֶף עֲבוּדָה וַא"כ מ"ה דְּחִי אִף דְּקִשָּׁה לְפִי הַסְּבָרָא הַנָּ"ל וְכֵן הוּא בְּתִשׁוּבַת הַרְשָׁב"א דְּמָה דְּהִתְרָה מְפָלְלָה הָיָה כְּמוֹ לֹא דְּאֵינוֹ שְׁנוֹה בְּכָל וַא"כ קִשָּׁה לְפַמ"ש הַרְשָׁב"א בְּשְׁבַת בְּדָף ק"ד דְּאִפִּי דְּאֶפְשָׁר לְעֵשׂוֹתוֹ לְמַחַר מ"מ דְּאִי אֶפְשָׁר לְעֵשׂוֹתוֹ מִיָּד אֶפְשָׁר דְּדְּחִי וַא"כ אִמָּאִי לֹא דְּחִי שְׁאָר קַרְבָּנוֹת שְׁבַת (וּוּי"ט) דְּהָא לֹא שְׁאֵינוֹ שְׁנוֹה בְּכָל אִפִּי יֵשׁ לוֹ עֵשָׂה ג"כ אִפִּי הִכִּי דְּחִי אִף י"ל דַּמ"ה לֹא דְּחִי דְּהֵנָּה הַש"ס בְּמַנְחוֹת הַקְשָׁה פִּי יִלְפִינֵן מִק"ו דְּאֵינוֹ (דוּחָה) רַשְׁאִי לְהַקְרִיב טְרִיפָה מִק"ו דַּב"מ וְאֲמַרִּינֵן שְׁבַת תּוֹכִיחַ דְּאִסוּרָה לְהַדְּיוּט וְשָׂרִי לְגָבוֹה וּמְשַׁנֵּי מִשׁוּם דְּמַצְוֹתוֹ בְּכָף וּפְרַש"י מִשׁוּם דְּאִי אֶפְשָׁר בַּע"א וַא"כ פִּינֵן דְּאֶפְשָׁר לְעֵשׂוֹתוֹ לְמַחַר וַא"כ אֵינוֹ דוּחָה הוֹאִיל דְּאִסוּר לְהַדְּיוּט אִף גְּבִי י"ט קִשָּׁה דְּהָא שָׂרִי לְהַדְּיוּט אִף י"ל דְּהָא הַתּוֹס' פִּינֵן דְּכַתִּיב לְכֶם וְלֹא לְגָבוֹה וַא"כ נִימָא דְּאֶהְדְּרָא לְאִסוּרָא קָמָא וְתִי פִינֵן דְּכַתִּיב בְּפִירוּשׁ וְלֹא אֲמַרִּינֵן דְּאֶהְדְּרִי לְאִסוּר' מִשָּׂא"כ לְעַנְיָן זֶה שְׁפִיר אֲמַרִּינֵן אֶהְדְּרִי אִף דְּהָא הַתּוֹס' פִּתְבוּ בַּפ' ג"ה דְּלֹא שְׁנִיף לֹאמַר אֶהְדְּרִי רַק בְּזֶה שְׁבָא הַפְּתוּב לְהַתִּיר וְאֲמַרִּינֵן דְּלְעַנְיָן זֶה לֹא הָיָה הִתְרָה וַא"כ בְּזֶה לְעַנְיָן אִסוּר שְׁחִיטָה שְׁפִיר שְׁנִיף לֹאמַר דְּאֶהְדְּרִי דְּקוֹדֵם הַהִתְרָה הָיָה אִסוּר אִף לְעַנְיָן מְפָרַק אִפִּי קוֹדֵם הַהִתְרָה נְמִי שָׂרִי מִשׁוּם דְּאִתִּי עֵשָׂה וְדְּחִי ל"ת הוֹאִיל דְּהִתְרָה מְפָלְלָה וַא"ל דְּהָא אִסוּרָה לְהַדְּיוּט דַּז"א דְּלְעַנְיָן מְפָרַק לֹא שְׁנִיף זֹאת דְּהָא אֲמַרִּינֵן מְלִיקָה תּוֹכִיחַ דְּאִסוּרָה לְהַדְּיוּט וְשָׂרִי לְגָבוֹה וּמְשַׁנֵּי מִשׁוּם דְּקַדְוִשְׁתָּה אֲסַרְתָּה וּפִי הַתּוֹס' מִשׁוּם דַּעִ"ז דְּקַדְוִשְׁתָּה נְאֻסְרָה לְשַׁחוּט בְּחֻלְיִן וְדוֹקָא מְלִיקָה וַא"כ ה"נ לְעַנְיָן מְפָרַק דְּרַק עִ"ז דְּהָיָה קְדָשִׁים אִסוּר מִשׁוּם מְפָרַק דְּצָרִיף לְדָם וַא"כ קוֹדֵם הַהִתְרָה נְמִי לִיכָּא אִסוּר מִשׁוּם מְפָרַק וּמְתוֹרֵץ קו' הַפ"י.

וְהֵנָּה בְּכָאֵן קִשָּׁה הָא הַתְּשַׁב"ץ מְבִיאֵן בְּחֻלְק הַשְּׁלִישִׁי בְּסִי ל"ז דָּף י"ג דְּנִשְׁאָל לְפָנֵי הַרְבָּב"ד דְּגְבִי פִיקוּס נְפֵשׁ דְּדוּחָה שְׁבַת וַא"כ אִם יֵשׁ פְּאֵן נְבִילָה לְאַכּוֹל וְיֵשׁ פְּאֵן בְּהֵמָה לְשַׁחוּט וּמְסִיק הַרְבָּב"ד דְּדִדְחָה שְׁבַת אַע"ג דְּהָיָה סְקִילָה וּנְבִילָה הָיָה רַק לֹא בְּעֵלְמָא וְכַתֵּב הַתְּשַׁב"ץ הִטְעַם דְּכִינֵן דְּבִלֵּא"ה יְהֵא נְדָחָה הַשְּׁבַת בְּבִישׁוּל וְאֲמַרִּינֵן הוֹאִיל וְהִתְרָה הִתְרָה וְהֵנָּה הַתּוֹס' מְקַשִּׁים אַע"ג דְּלְכַתְּחִילָה הָיָה מַצְוָה דְּנִקָּא בְּלִילָה מ"מ לֹא הָיָה דוּמִיָּא דְּתַמִּיד וְהֵנָּה בְּאַמַּת הָא דְּבָעֵינֵן לְמִילָף מְתַמִּיד הָיָה מִשׁוּם דְּאֵין עֵשָׂה דוּחָה ל"ת וְעֵשָׂה שְׁיֵשׁ בּוֹ פֶּרֶת דְּשְׁבַת הָיָה ל"ת וְעֵשָׂה שְׁיֵשׁ בּוֹ פֶּרֶת וְהֵנָּה פִּינֵן דְּהִדִּין דְּאִפִּי לֹא בְּעֵלְמָא נְבִילָה מ"מ

עדיף טפי למיחלל שבת מכ"ש דבכאן דכיון דבלא"ה ידחה שבת גבי הקטרה ממילא אפי' משום עשה ממילא אפי' משום עשה עדיף דלחלל שבת כי היכי דיקניים עשה דהא עשה עדיף מלאו בעלמא אף באמת י"ל דזה הטעם לא שינה רק אם נימא דשבת הותרה וא"כ שינה לומר מגו דאינשתי לענין הקטרה אינשתי נמי לענין קצירה משא"כ היכא דהוי דיהוי דכונתי איתא בזבחים מי דמי ה"תם הואיל ואינשתי אכל טומאה דיהוי בזבחים דף ל"ג ע"ב יעו"ש אף באמת האיך שינה דשבת הותרה דהא קשה דכיון דאסורה אמאי שרי לגבוה וצ"ל פדמשני הואיל דאי אפשר בע"א וכפרש"י וא"כ הוי רק דיהוי אף באמת שם איירי לענין הקטרת אימורין ונהנה הא מקלקל פטור אף דהמצנה חשיב תיקון כמו גבי מילה וא"כ הוי קדושתה אסרתה וא"כ ל"ק דהואיל דאסורה להדיוט דהוי כמו מליקה ול"ק מידי וא"כ בכאן לענין הקטרה שפיר הוי היתר ולא שינה לומר דהא אסורה להדיוט משום דהא הוי מקלקל אף המצנה הוי תיקון וא"כ הוי קדושתה אסרתה דע"י זה בא איסור וא"כ שפיר הוי היתר וא"כ בכאן הא הסוגיא אולא במנחות אליבא דר"ש ור"ש ס"ל דמקלקל חייב וא"כ לא הוי קדושתה אסרתה וא"כ צ"ל משום דאי אפשר בע"א וא"כ הוי רק דיהוי וא"כ לא שינה לומר מגו דהותרה לענין הקטרה דהא הוי רק דיהוי משא"כ הרמב"ם דפסק כמ"ד מקלקל בהבערה פטור ורק המצנה חשיב תיקון וא"כ הוי קדושתה אסרתה וא"כ הוי באמת ההיתר ואמרין הואיל ואינשתי נמי הקצירה וא"ל דנגד הקצירה הא אסורה להדיוט י"ל דזה בעצמו הוי החילוק פנין דבלא"ה הוי ההיתר ואמרין מגו דהותרה לענין הקטרה הותרה נמי לענין הקצירה משא"כ בהדיוט דלא שינה זאת לומר דבאמת אע"ג דקדושתה רק אסרתה עכ"פ איכא חילול שבת אף דלא שינה לומר הואיל דאסורה להדיוט וא"כ מתורץ שפיר הרמב"ם: ובהנה מיושב קושיות התוס' במנחות דף ס"ח ע"ב ד"ה לא אם אמרת ותימא וכו' וי"ל דהנה רב אמר מנחת העומר שהקטיר וכו' ומקשה שם ממתניתין דכל המנחות וכו' ואמאי לא קתני חוץ מן העומר ולבסוף מסיק רבא דלא פסול כלל מחשבה כלל בעומר משום דאין המחשבה פוסלת אלא בדבר הראוי לעבודה ופי' התוס' משום דאין ראוי לעבודה משום דהא קודם לעומר פסול אף באמת הא אמרינן דפעם פתיב עד עצם היום הזה ופעם עד הביאכם ומשני בזמן שב"ה קיים אזי דוקא הקרבן להתיר ובזמן שאין ב"ה קיים אזי האר מזרח מתיר וא"כ בכאן דנקדש בעומר בעשרון או בשמן (ועיין לקמן בדרף ואו בד"ה ונהנה בנה מיושב) וא"כ ממ"נ א"ש לא הוי קדוש ע"י שמן דכלי שרת או עשרון וא"כ תו אינו רשאי קרבן אחר לעומד דהא ע"ז דנקצר שלא כמצותן הוי פסול ותו אינו רשאי להקריב קרבן אחר דהיינו מצנה לקצור דוקא ביום וכיון דנקצר שלא כמצותו פסול וא"כ הוי כמו בזמן שאין ב"ה קיים דהוי האיר המזרח מתיר וא"כ הוי (נקצור) קדושתה אוסרתה ולא שינה ממשקה ישראל ופי' הכי משיקדש לעומר ליקדש לשתי לחם וא"ל מכח ממשקה ישראל וא"כ קשה אמאי לא מהני מחשבה וא"ל דאינו ראוי לעבודה קשה הא הוי קדושתה אוסרתה ולא שינה ממשקה ישראל וע"ז שפיר משני דלא הותר מפלגה וא"כ העומר גופא לא מקרי ראוי לעבודה.

והנה י"ל קצת מאי דהקשה התוס' בפסחים דף ע"ז דנגילוף במה הצד מפסח וחד דהיינו מעומר וי"ל משום דבאמת הוי הפירוש מכח הותר מפלגה וא"כ מפסח גופא לא מצי למילף דמה לפסח שכן ישנו פרת ומעומר לא מצי למילף משנה דבאמת הוי הטעם משום

דהותר מפללה גבי צנרף עבודה ומ"ה דחי תמיד או עומר וא"ל א"כ יתא דוחה שאר קרבנות נמי מפת הותר מפללה דמה לעומר דהוי הותר חדש ולא שינוי לומר מה הצד ילפינו דבאמת עיקר הילפותא הוי רק מעומר לחודא דנילוף דוחה היכא דהותר מפללה וא"כ הוי כמו דיליף רק מחודא לחודא וא"כ איכא על חדא פירכא דהותר חדש ולא שינוי מה הצד דזאת הוי ילפותא חדש דנילוף דהיכא דהותר מפללה מהני דוק ומשפח ומתורץ קושיות התוס'.

והנה משמע מתוס' דפסחים דף מ' ע"ב דהיכא דיש לאו חדא דיכול למידחי אעפ"י דיש עוד לאו דאין יכול למידחי מ"מ מאי דיכול למידחי דחה. והנה עוד י"ל קו' שהקשיתי מאי פריף דהא הוי כמו דינא דהראב"ד דכיון דעוד ידחה לענין הקטרה וי"ל משום דבאמת אפילו מקלקל בהבערה חייב מ"מ הוי כמו אין מתכונן וא"כ הוי הדין אפילו למאן דמחייב דבר שאינו מתכונן מ"מ אסור לעשות בכוננה ע"כ לא עשה דבר שאינו מתכונן כמתכונן לחומרא אבל לא לקולא יע"ש בפסחים דף כ"ז פלוגתא דאבני ורבא גבי לא אפשר וקא מכונן וא"כ אליבא דר"ש א"ל דהוא לא חשיב תיקון המצוה רק דיליף מקלקל ממילה והבערה וא"כ הוי כמו אינו מכונן אף הרמב"ם פסק כמ"ד דכל המקלקלין פטורים אף דהמצוה חשיבא תיקון וא"כ הוי כמו מכונן וא"כ שפיר נימא הואיל דבלא"ה הותרה והנה המגיני שלמה וכן הפ"י פתב דמקלקל וכן מלאכה שאינו צריכה לגופה הוי הכל בכלל מלאכת מחשבת ומש"ה הוי לפי ס' המקשין מאן דס"ל מלאכה שאינו צריכה לגופה חייב ס"ל נמי אינו מתכונן חייב וניהוי לפי ס' התרצן אפשר דאפילו ס"ל דמלאכה שאינו צריכה לגופה חייב ס"ל דאינו מתכונן פטור מ"מ מקרי אינו מתכונן לענין דלחומרא אם הותר מלאכה שאינו מתקן אעפ"כ לא היתה מתקן ואו י"ל דבאמת הסוגיא דהכא קאי למ"ד לפי ס"ד ומתורץ הרמב"ם.

והנה מ"ה מותר אפילו הקצירה לפמ"ש לעיל הואיל דהותרה הקטרה א והקטרה הוי הותר ולא שינוי דאסור להדיחט ישרי לגבוה משום דקדושתה אסרתה וא"כ פיון דהיתה הקטרה ממילא יש טעמא נמי הא דיש להתיר הקצירה פיון דבלא"ה יתא מותר הקטרה דהא באמת אע"ג דלא שינוי גבי ממשקה ישראל הואיל דקדושתה אסרתה מ"מ עכ"פ מלאכה איכא וא"כ הוי הואיל והותרה לענין הקטרה הותרה נמי לענין קצירה וכמו שכתב התשב"ץ דאמרינו מגו דהיתה היתה וא"כ פיון דאיכא טעם דהואיל מגו דאשתרי לא שינוי ג"כ ממשקה ישראל דכיון דאיכא נמי טעם להתיר הואיל דאשתרי אשתרי ויש טעמא וא"כ מתורץ שפיר הרמב"ם וכמ"ש לעיל יע"ש: והנה לפמ"ש התשב"ץ בתשובה דשם ביומא מוכח דלא אמרינו פהו סברא דהראב"ד דרבי פסק דיאכל שאינו מעושר אע"ג דתרוני' הוי אסור דרבנן אעפ"כ לא דחינו אסור דאכילת שאינו מעושר בעציון שאינו נקוב וא"כ א"ש בפרקתא דקתני נקצר ביום פשר ודוחה שבת דלא ס"ל בהו מלתא פרבי אלא כ"ס הראב"ד משא"כ לקמן מקשה לרבי ורבי הא ביומא מוכח דלא ס"ל פהו סברא דהראב"ד והנה ר"א בר"ש נמי א"ל דלא ס"ל פהו סברא דהראב"ד ומתורץ הקו' התוס': והנה זה החילוק שכתבתי לעיל דאם הותרה שינוי שפיר ס' הראב"ד הואיל דניתן להתיר משא"כ היכא דהוי רק דחוי לא שינוי הואיל דניתן לדחות פן איתא שם בתשובת התשב"ץ עצמו שהבאתי לעיל יע"ש היטב: דף ע"ב ע"א תוס' ד"ה אמאי דחי שבת ואע"ג דלכתחילה וכו' וי"ל דה"פ דבאמת בש"ס דפסחים

רוצה לגלף דדוחה ואמר מאי לשאר קרבנות שהן מכפרין ומאי לעומר ושתי לחם שכן באין להתיר והנה הא ר"ע ס"ל דכל דבר שאפשר לעשותו מע"ש דאין דוחה שבת אלמא דזה אינו מעשה רק אם אי אפשר בכך וא"כ לא אמרינן דהא פינו דצריף הקרבן להתיר ממילא דוחה שבת אע"ג דאין צריף רק דהיכא דצריף וא"כ נגד הקצירה בלילה תו לא הוי הך מעלה דינדחי מפני שהמתיר הוא דהא אם יקצור בע"ש נמי יהא מתיר וא"כ לא מהני הך מעלה רק במקום שבלא זה אי אפשר להתיר: אף דקשה לפי שיטת הראב"ד דפסק דגבי גבילה משחיטה אם שבת אע"ג דשבת הוי איסור חמור מ"מ דחינו שבת דכינו דבל"ה יתיר שבת לו בבביוול וא"כ פינו דבלא"ה שבת הותרה וא"כ קשה פינו דבלא"ה יהא שבת הותרה לענין הקטרה וא"כ אפילו מצוה קלה שפיר מצי למדחי וא"כ מאי פריף הש"ס דהא גם בכאן איכא איסור דקצירה מעיו"ט או מפח מ"ש התוס' דהמצוה נוקא לקצור לכתחילה בלילה או דאפשר דבלא"ה אסור דהא אסור קצירה רק בשביל עומר כדין דאסור ממקום שאמה מביא אי אמה רשאי לקצור ואיתא בתשב"ץ בחלק השלישי בסימן ל"ז דף י"ג ע"א וא"כ בכאן ג"כ איכא איסור דאין רשאי לקצור קודם הבאת עומר אף בלילה אפשר דשרי משום דלילה אין מחוסר זמן אף לפי דמסיק שם בס' התשב"ץ ומשמע שם דרבי ל"ל הך סברא ומ"ה מקשה על רבי שפיר.

אף אי נימא כפי הסברא דיש חילוק בין שבת לעבודה דבעבודה שבת הותרה משא"כ בפסוק נפש יע"ש. והנה אם נימא דהאיר המזרח מתיר וליכא מצוה כלל רק למצוה מן המנובחר יעו"ש בתו' דמנחות דף ה' ע"ב וא"כ לא שניף לומר דהוי הטעם משום דמתיר חדש וא"כ שפיר נוכל לומר דהוי הטעם אע"ג דבדיעבד פשר פינו דלכתחלה איכא מצוה דחי והנה י"ל עמ"ש מפח תשובת הרשב"א דז"א דהא עכ"פ קצירה לא דחי דהא פינו דאפשר לקצור מע"ש אם היו לו וא"כ לא הוי קביעות זמן וא"כ לא שניף לומר דינדחה שבת אף באמת לפמ"ש לעיל דעיקר הטעם פינו דאינו הנה מתיר וא"כ אם הוי מתיר הוי שפיר מותר אם לא אפשר אאף קביעות זמן וא"כ שפיר תקשי דמ"ה יש לדחות: דף פח ע"ב תוס' ד"ה לא אם אמרת תימא.

וי"ל משום דלעיל דף ע"ב אמר רבא שאין המחשבה מועיל רק בדבר הראוי לעבודה ופי' שם התוס' משום דהא אין ראוי לקרבן להקריב קודם העומר דהא פסול משום משקה ישאל והנה רב אמר דפסול לגמרי דכינו דבאו להתיר ולא הותר ומקשה שם ממתניתין דאמאי לא קתני חוץ ממנחות העומר ולרבא ל"ק אף דקשה דמקשה שם ממליקה ומשני דמשום שכן קדושתה אוסרתה ופי' התוס' דמשום דזה דקדוש גורם לאסור לה דנהגוי נוקא מליקה וא"כ הא בזמן שאין ב"ה קיים האיר המזרח מתיר וא"כ לאחר שנמדד בעשרון ולג שמן דזהו הוי הפל קדוש וא"כ תו ל"ק דא"כ הוי נימא קדושתה אוסרת דאם לא הוי קדוש וא"כ השתא הוי ביום אם ס"ל נקצר ביום פסול וא"כ תו אי אפשר להקריב עומר אחר וא"כ הוי כמו בזמן שאין בה"מ קיים דליכא עומר אחר וא"כ הוי האיר המזרח מתיר וא"כ קדושתה דמאי דהוי קדוש ע"י זה אוסרתה וא"כ דמיא למליקה אף דבאמת ז"א דהא נקרב עכ"פ קודם שתי לחם וכתוב חדשה דתהא מנחה חדשה אף דבאמת הוי הא פשר קודם שתי לחם אף דנהגוי פסול למנובח משום קודם לעומר וע"ז שפיר מק' מה בין קודם לעומר לקודם שתי לחם דכינו דלא שניף ממשק' ישאל וע"ז אמר דכינו דאי אמרת דהותרה מפללה משא"כ בעומר דעדיין לא

הותרה מפללה דנהו דלא שינה ממשיקה ישראל מ"מ אסור מפת דלא היתרה מפללה ומתורץ קושיות התוס'.

והנה עי"ל דמאן דס"ל דנקצר שלא פמצינתו פסול פסול נמי אם נקצר שלא לשמה פדכתיב מהחל חרמש בקמה וכדכתיב רש"י במתנייתו וכן משמע הלשון נקצר שלא פמצינתו: והנה לפי הנ"ל י"ל קושיות הפ"י דהקשה במסכת ביצה דף י"ב נימא דאיסור הוי משום מפרק יע"ש דלא שינה מתוך.

וי"ל משום דבאמת היכא דלא הותרה מפללה משמע דאמרינו דאתי עשה ודחי ל"ת ועשה פן פתב הרשב"א בתשובה אף דבאמת דבמה שהותרה אצל גבוה לא חשיב הותרה מפללה פן השיב הרשב"א בתשובה אף א"כ קשה גבי גבוה לכל הפחות הוי דלא אינו שונה בכל ונדחה עשה ל"ת ועשה וא"ל דלכם פתיב א"כ עכ"פ אינו לוקה כמו למ"ד דהיינו ב"ה דס"ל דאמרינו מתוך אף י"ל דבאמת הקשה שבת יוכיח דאסור להדיט ושרי לגבוה ומשני מצנתו בקף וא"כ אם הוי אפטר לעשות בעי"ט וא"כ לא הוי מצנתו בקף א"כ מ"ה לא דחי אף דהש"ס אמר דרצה למילף ממליקה ומשני שאני התם דקדושה אסרתה וא"כ לענין מפרק הוי נמי דקדושה אסרתה דע"י זה אסור והוי חייב משום מפרק הא בלא"ה לא הוי אסור משום מפרק: ובזה מיושב ג"כ הא דהקשיתי במסכת פסחים דאמר רבא ש"מ חלת ש"מ הבערה לחלק יצאת וקשה דלמא אתא למקלקל בהבערה וי"ל דלר"ע בלא"ה ש"ז דס"ל דמקלקל בהבערה חייב.

מסכת בכורות דף מא ע"א מה שהקשה הש"ך על הסמ"ע בחוה"מ סימן מפאן על מה דמחלק בין היכא דעיקר החיוב לא הוי חל פלל על הלנה רק על הערב שפיר משמעבד ערב אע"ג דאין יכול לתפוע ללנה דהא הכא לא חל פלל אחייב דאין יכול לתפוע ואמ"פ דחייב מ"מ אינו יכול לתפוע ואמאי לא נשתעבד הנכסים כו' ונ"ל דהנה לכאורה פיון דע"כ צ"ל דהוי פלקוחות פדי שלא יקשה מסיון נ"ח וא"כ קשה הא איתא בב"מ דף ט"ז דהשבח דמתמת הוצאה אינו יכול הב"ח לטרוף אצל מקבל מתנה רש"י בד"ה יפה ויפה כו' אבל שבחא אמר מה אפסידה ולא מפסיד לי במידי דלא אפסיד לב"ח ה"נ מהיכי פיתי לטרוף פיון דלא אפסיד לי מידי אי לא הוי שותפות לא הוי מצי למיטרף ומהיכי פיתי להפסיד לי פיון דהלוקח לא יכול לטרוף ונ"ל דהנה איתא בב"מ דף ק"י ע"ב יתומים אמרו אנו השבחנו כו' אמר לי האי סבא הכי אמר ר"י על היתומים להביא ראיה מ"ט ארעא פיון דלגביינא קיימא פמאן דגבא דמי ועל היתומים להביא ראיה: והנה איתא בש"ע חוה"מ דאם הב"ח טען לדידי שניא יותר מפדי שווי' אפילו הלוקח רוצה לטעון דמי שווי' למ"ד הלוקח מצי לסל' בזווי הדין עם הב"ח וא"כ הכא ממ"נ או דצריף לשלם להב"ח פל החוב או דצריף ליתן לו קרקע דהב"ח אמר לדידי שניא יותר ואני יתן לה פפי שווי' ודין הוא באחריות דאין הלוקח נוטל רק פפי שניא מהלנה וכיון דלגוביינא קיימי ממילא הוי הוא מוחזק ויאמר דהחוב מגיע ממך דהדין אם תפס לא מפקינן ממך מינה דמ"מ הוי מוחזק או דצריף לשלם לו החוב או פולו או דיסלק גם קרקע ויהא נמי מוחזק ומיהו פי יאמר הלוקח לדידי שניא יטעון החצי החוב יותר וממילא יכול לטעון בעד החצי חוב אחר אינו משלם לה דאל"כ דיטעון ששנה אצלו כמו פל החוב שוב אינו יכול לטעון פיון דכבר הוא מסולק בעד מה ששנה יותר ולמ"ד דאין הלוקח

יכול לסלק בזווי א"ש טפי אף רבא דפריה דנכסי דאינש אינון ערבין לו וכיון דאין יכול לטרוף בנודאי גם הסמ"ע מודה דאין משועבד דהא סברא של הסמ"ע פיון דמן הלנה אין יכול ליקח ומן הערב שפיר משועבד הערב משא"כ פיון דאינו יכול ליקח מהערב בנודאי אין משועבד הערב ואין יכול לטרוף כלל מהלקוחות ונגד השרקע דיטעון דשנה לו יותר אין משועבד כדאיתא בב"ק ב"דף פ"ט ע"א פיון דלא מזדבני בדניר ולא יכול ליקח כלל מהלקוחות ופריה שפיר.

דף מ"ח מפאן לכאורה קשה להך דעה דס"ל דמוכר קרקעות חייב משום מזיק ה"נ גבי אחין דהוי פלקוחות וי"ל דהנה מזיק מתנות פהונה פטור משום דהוי ממון שאין לו תובעין אף קשה הא משתמש ולפמ"ש ה"ר"ן נחא דכתב לחלק בין היכא דאנס המלך גרנו ובין היכא דאיהו עצמו מזיק אף קשה מה פריה רבא אר"י וכי נפרעין מן הערב תחלה כו' הא בנודאי הך דינא דר"י הוא אמת בשני יוסף ב"ש דס"ל פסומכוס: דממון המוטל בספק חולקין היכא דבלא טענותם יש ספק לב"ד ובאמת גבי שני יב"ש ליפא דררא דממונא דבלא טענותם אין ספק לב"ד דלמא לא זה חייב משא"כ היכא דשניהם בשותפות דבנודאי הוא א' מהן חייב נמצא דממ"נ חלק א' מהם יטול או זה או זה דאם א' מהן יודה לאמת ונמצא דהשת' יטול בלא מחמת ממ"נ דלכל א' יאמר פיון דאית לתובע דררא דממונא יאמר דלמא אמה החייב ויטול הרמב"ם פ"ק ו' מהלכות בכורות דין ה'.

מעשר בהמה אסור למכרו וכו' ויראה לי שאינו לוקה כמו המוכר חרמי פהנים פיון שמהמוכר לא עשה ולא כלום והקשה הלח"מ דבפ"ק דתמורה אמר רבא כל מלתא דאמר רחמנא לא תעבוד אי עביד לא מהני והאי דלקה משום דעבר אמירא דרחמנא וא"כ משמע בהדיא לרבא אע"ג דלא מהני מ"מ לקי משום דעבר אמירא דרחמנא וכ"כ התוס' פששאלו אבני ורבא במאי פליגי הקשו שם וקשיא לרבינו ברוך אמאי לא קאמר דפליגי פגון אם פדה בכור או חרמין או מעשר דלכ"ע לא מהני ולאבני לא לקה ולרבא לקה וי"ל משום דהנה התוס' הקשו וקשה אמאי לא אמר נ"מ פגון שנשבע שלא ימכור ועבר ומכר לאבני מהני ולרבא לא מהני וי"ל משום דהנה באמת אם מכר ומן התורה מעות קונות וא"כ אם קידש אשה מהני פיון דמן התורה מהני וכמ"ש הסמ"ע בחוה"מ.

אף באמת לאבני בנודאי לא מהני בכאן. דהא אמר בב"ק ב"דף ע' ע"ב ומה אם אלו אתו לקמן ולא אמרינו זיל שלים דהא קי"ל בדרבה מינ' ומשני בשנינ' אחרינא ולבסוף משני אמר רבא אתנו אסרה תורה ואפי' בא על אמו ומקשים התוס' הוא גופא מנלן ות' התוס' דזונה הוי מחייבי פרישות או מחייבי מיתות ב"ד והנה זה לרבא דס"ל כר"י ומשא"כ לאבני לא מוכח פלום וכמ"ש לקמן ב"דף ד' ע"א דס"ל כר"ל (דמפרש טעמא דס"ל בבכורות) וכמ"ש לקמן ב"דף ד' ע"א ד"ה ואו י"ל וא"כ לא מוכח פלום וא"כ בלא"ה לאבני ליפא קנן דכיון דאלו אתו לקמן לדינא דהא אבני ס"ל כר"ל דחייב מלקות שוגגין פטורין מתשלומין יליף רשע רשע דחייבי מיתות שוגגין פטורין מתשלומין ואו יש לומר עוד טעם (ועיינו לקמן ב"דף ג' ע"ב בד"ה פללא דמילתא וכו' וב"דף ד' ע"ב בד"ה ואו י"ל וכו') דדוקא לרבא מוכח פן דאתנו אסרה תורה ולא לאבני וכמ"ש לקמן ואלא דהוי קנן במשיכה הא פתבו הפוסקים גבי מסירות ונהביאו המשנה למלך היכא דהוי אסור בקנן לא תיקון רבנו (והיא בחוה"מ סימן רל"ה גבי קטן שמכר בנכסים מועטים) וא"כ פי

נשבע בַּנוֹדָאֵי לֹא מְהֵי קִנְיֹן מְשִׁיכָה וְעֵינֵי לְקַמֹּן בְּדָף צ' ע"א וְאֵלֶּא דְנִתְּנָן בְּמִתְּנָה בְּאַמְתָּ ר"ל אָמַר דְּהִיכָא דְאָמַר אֵי אֶפְשָׁר הַמְקַבֵּל מִתְּנָה הָוֵי הַפְקָר וְהִנֵּה הַתּוֹס' פְּלִיגֵי עַל הַף גִּיסָא וְכַתְּבִי הַתּוֹס' מְשׁוּם דְּאִדְעֵתִי דְאֶרְנִי אֶפְקֵרֵי וְכַתְּבוּ הַתּוֹס' בְּב"ק דָּף קי"ו דְּדוֹקָא הֵיכָא דְהוּא סוּבֵר דְלִמָּא לֹא יֵאכֹל הָאֲרִי אִו דְּלֹא יִרְצָה הַמְקַבֵּל מִתְּנָה וְא"כ בְּכָאן דְּרוּצָה הַמְקַבֵּל מִתְּנָה רַק דְּהֵדִין דְּבִטּוּל וְא"כ שְׁפִיר הָוֵי כְּמוֹ הַפְקָר וְהִנֵּה הֵדִין גְּבִי שׁוּר הַנְּסָקֵל דְּכִינֹן דְּמִסְלֵק עֲצָמוֹ הָוֵי מִמִּילָא הַפְקָר וְע"ז לֹא שְׁיָנָה פֶּל מִלְתָּא דְאָמַר רַחֲמָנָא וְכוּ' אֶפְּלִיּוֹ אִם נִשְׁבַּע שְׁלֹא יִפְקִיר מ"מ הָא מִמִּילָא פִּינֹן דְּמִיֵּאֲשַׁע עֲצָמוֹ הָוֵי הַפְקָר דְּכִינֹן דְּסִילֵק עֲצָמוֹ וְכַמ"ש הַתּוֹס' הַף תִּנְרִץ לְעֵנְיָן מְטִיל מוּם בְּקִדְשִׁים וְא"כ מִמִּילָא זֹכָה הַלּוּקֵחַ מִן הַהַפְקָר וּמִש"ה לִיכָא נ"מ: וּבְזָה מְיֻשָּׁב קו' מִפְּדִיּוֹן מְעֻשָׁר וְכוּ' מְשׁוּם דְּהִנֵּה אֶמְרִינֵן בְּכָל הַתּוֹרָה לֹאֹו שְׁאִין בּוֹ מְעֻשָׁה אִין לּוֹקִין חוּץ מִמְמִיר וְאֶמְרִי מְשׁוּם דְּבְדִיבּוּרָא אִיִּתְעַבִּיד מְעֻשָׁה וּמִשָּׂא"כ בְּכָאן עַל פְּדִיּוֹנוֹ לֹא הָוֵי מְעֻשָׁה דְּהָוֵי רַק דְּיִבּוּר בְּעֵלְמָא נֶאֱפִילוֹ אִם נָתַן לְגַבְּאֵי מ"מ הַפְּדִיּוֹן נִגְמַר מִיָּד שְׁאָמַר מְחֻלָּל עַל זֶה נִגְמַר הַפְּדִיּוֹן וְאִין צְרִיךְ נְתִיבַת לִיד הַגַּבְּאֵי וְלֹא מוּעֵלַת פְּלוּם רַק דְּהִק' מְמַכִּירָה אִף דַּל"ק דְּהִנֵּה בְּאַמְתָּ הָא לְרַבָּא דְאֶמְרִינֵן דְּלִקֵי הוּא מְשׁוּם דְּעֵבֵר עַל מִימְרָא דְּרַחֲמָנָא ר"ל שְׁהַתּוֹרָה קִפִּיד שְׁלֹא לְעֻשׂוֹת וְכַמּוֹ דְּכַתְּבוּ הַתּוֹס' בְּגִיטִין דָּף פ"ג דְּכִינֹן דְּהַתְּנָה עַל קִידוּשִׁין אֵלּוֹ אַע"ג דְּלֹא תִפְסִי קִידוּשִׁין מ"מ פִּינֹן דְּכּוֹנְוִנְתּוֹ כֵּן עַל קִידוּשִׁין אֵלּוֹ כֵּן ה"נ בְּמֵאֵי דְּקִפִּיד רַחֲמָנָא אִף בְּאַמְתָּ הָא הֵדִין דְּאִם קִידֵשׁ בְּאִיסוּר הַנְּאָה הַקְּשָׁה הִירוּשְׁלָמֵי דְּהָוֵי גְּזֵל דְּכִינֹן דְּהָוֵי מְקַח טְעוֹת יַעו"ש דְּכַתְּבֵי הָרֵא"ש וְכֵן הִרִיטְב"א דַּמְמ"נ לְעֵנְיָן מְעוֹת מְקַרִי מְכָר דְּכִינֹן דְּבְאַמְתָּ נִמְכָר כְּדִין רַק דְּהָוֵי אִיסוּר הַנְּאָה יַעו"ש.

וְהִנֵּה אִיִּתָּא לְהִדְיָא בְּתוֹס' דְּב"מ דָּף מ"ג ע"א דְּהִיכָּ דְאִינוּ קוּנָה מְעוֹת אִינוּ רִשְׁאֵי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ יַעֲשֵׂה וּמִשָּׂא"כ הֵכָא רַק שְׁצָרִיף לִיתְּנָן מְעוֹת אַחֲרִים וְא"כ שְׁפִיר מִיִּקְרֵי מְכִירָה לְעֵנְיָן מְעוֹת דִּיתְּנָן מְעוֹת אַחֲרִים בְּעֵדָם וְרִשְׁאֵי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּהֵף מְעוֹתֵי וּלְקַדֵּשׁ אִשָּׁה וְא"כ שְׁפִיר הָוֵי קִנְיֹן וְא"כ בְּאַמְתָּ הָוֵי מְכָר אִף עַכ"פ אִינוּ לּוֹקִין דְּאִם לְקָה אִזִּי לֹא יִקְנָה בְּהֵף מְעוֹת דְּבִלֵּא"ה הָא דְּכַתְּבוּ הָרֵא"ש וְהִרִיטְב"א אַע"ג דְּהָוֵי מְקַח טְעוֹת מ"מ הַמְּעוֹת הָוֵי שְׁלוֹ וְיִסְחֹן מְעוֹת אַחֲרִים דְּכִינֹן דְּהָוֵי נוֹתֵן לוֹ בְּדָרְף מְקַח.

וְהִנֵּה בְּאַמְתָּ הֵיכָא דְּהָוֵי מְקַח טְעוֹת הָוֵי הֵדִין דַּעַכ"פ הַמְּקַח בְּעֲצָמוֹ אִינוּ נִקְנָה לוֹ וְצ"ל דְּבִשְׁלָמָא מְעוֹת לִיכָא נ"מ מַה לִּי מְעוֹת זֶה אוֹ זֶה מִשׁו"ה יְכוֹל לְהַחֲלִיף וּמִשָּׂא"כ בְּמְקַח הַחֲפֵץ וְא"כ בְּאַמְתָּ הָא רִש"ל כְּתִב דְּהָא דְאֶמְרִינֵן דְּחִיבֵי לְצִאֵת י"ש בַּק"ל בְּדַרְבָּה מִינֵי ה"מ בְּהִיכָא דְּלֹא מִיִּקְטִלִין הָא הֵיכָא דְּמִקְטִיל פְּטוּר אֶפְּלִיּוֹ לְצִאֵת י"ש וְנִמְצָא אִם לּוֹקִין אִזִּי לֹא קִנָּה דְּהַשְׁתָּא הָוֵי כְּמוֹ חֲפֵץ דְּהָא יְהֵא פְּטוּר מִלְּשַׁלֵּם וְא"כ אִין רְאוּי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וְא"כ לֹא נִקְנָה הַמְּקַח וְכִינְצָא בְּזוֹ כְּתִב הַתּוֹפִים לְעֵנְיָן דִּיהֵא רִשְׁאֵי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ דְּלֹא הִי הִיתֵר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בַּחו"מ ס' ע"ג וְא"כ לֹא נִקְנָה מְעוֹת וְא"כ בְּאַמְתָּ עַל מַה דְּאָמַר רַחֲמָנָא לֹא תַעֲבִיד בְּנוֹדָאֵי לּוֹקָה פִּינֹן דְּעֵבֵר אֶמְיִמְרָא דְּרַחֲמָנָא דְּהַתּוֹרָה אִזְהִיר בְּמְכָר זֶה וּמִשָּׂא"כ אִם בְּאַמְתָּ פֶּל כְּפָה דְאִין לּוֹקִין הָוֵי שְׁפִיר חֲשׁוּב מְכָר רַק אִם יְהֵא לּוֹקָה לֹא חֲשׁוּב וְא"כ לֹא מוֹכַח דְּהַתּוֹרָה הִזְהִיר עַל זֶה דַּאֲע"ג דְּאִינוּ מְקַח יְהֵא בְּאִיסוּר רַק דְּהַתּוֹרָה הִזְהִיר כ"ז דְּלֹא הוֹתֵרָה בּוֹ אוֹ דְּלִיכָא עֵדִים וְחֲשִׁיב שְׁפִיר מְקַח אוֹ בְּאַמְתָּ דַּמְמ"נ אִין לּוֹקִין דְּאִם יְהֵא לּוֹקִין לֹא יְהֵא אִיסוּר וְהָוֵי כְּמוֹ חֲיִיבֵי לְאוּיִן דְּלִית בֵּי מְעֻשָׁה אוֹ דְּנִיתְּמַק לְעֻשָׁה דְּהָוֵי אִזְהִירָה בְּלֵא מְלָקוֹת וְא"כ עֲבָרוּ הַמְּקַח קִיָּים לְעֵנְיָן מְעוֹת וְכַמְש"ל וְאִין לּוֹקִין וְא"ש הַרְמַב"ם:

והנה פללא דמילחא דבאמת דהקשה בדרף ע' ע"ב בב"ק ומה אילו אתו לקמן לא אמרינו ל' זיל שלים אע"ג דכל כמה דהוי בעינו חוזר וכמו דאיתא מ"מ דאפה רוצה דיקנה פנגדו ומה שיקנה פנגדו זה הוי דבר שלא היו עד עתה שלו זה לא הוי נקנה לו דהוי ק"ל בדרבה מיני' וא"ש מש"ל עכ"פ היכא דיהא נפסד לגמרי והוי כמו חפץ ואינו רשאי להשתמש בו ושפיר מתורץ הרמב"ם הנ"ל והנה לא קשה היכא דהוי מקח טעות דהא נקנה לו המקח בתורת הפקר דהא הוא מסתלק י"ל דהוי באיסור' אתי לידו דהוי כמו דאיתא בסנפה דף ל' ע"א אם יקצצו הם יהא באיסורא אתי לידו: מסכת חולין והנה מה שהק' הט"ז בסימן א' על האגודה י"ל דהנה באמת המהרש"א הקשה בנדה דמקשה גבי יין אדרבה נימא העמד ין על חזקתו והקשה המהרש"א א"כ הוי ספק הואיל דאיכא חזקה לכאן וחזקה לכאן וי"ל דהנה לקמן בסימן ח"י סע"ף י"ב איתא דאם נאבד הספין ואח"כ נמצאת פגומה שחט בספין בדיק ונאבד קודם שיבדקנו כו' הואיל ויצא בדיקתו וכתב הט"ז הפי' דבשלמא כ"ז שהוא בפנינו חייב לבדוק הספין וכ"ז דלא בדיקה לא הוי היתר משא"כ בנאבד.

והנה הא הדין במקנה קודם שנמצא המקנה חסירה אין צריך לבדוקה וא"כ הוי בדיקתא ומשו"ה הוי ספיקא לקולא קודם דידעה הך סברא דהוי תרתי לריעותא דהוי כמו נודאי והנה שם בחולין משני דספין לא אתרעי ומפח ס"ס וכמ"ש התוס' וא"כ הוי רק חזקה נגד חזקה ומשו"ה אסורה לרב הווא מפח ספק ולרב חסדא הוי הטעם כמ"ש הרמב"ן דבאמת לרב הווא דכינן דסבור אע"ג דלא שיבר בו עצמות שרי אין צריך לבדוק הספין ומשו"ה שפיר יצא בחזקת היתר ומשא"כ לדידן יצא מחזקת היתר דכינן דבעינן בדיקה וא"כ לענין אדם ששכח הלכות שחיטה וא"כ אין צריך לבדוקו אם יודע הלכות שחיטה והוי כמו ספין לא איתרע דהוי ספק ספיקא ומפח שני החזקות הוי היתר והוי ספק ספיקא להיתר והוי כמו ספין לא איתרע דלשם והוי שני חזקות אחד לאיסור ואחד להיתר ויצא בחזקת היתר דכינן דאין צריך לשאלו לו אם יודע דינים ומתורץ שפיר האגודה: והנה בהרא"ש י"ל הפי' הכי משום דהוי באמת חזקה דאתיא מפח רובא וא"כ אם דלא ידעינן דכלו לו חדשיו וא"כ הוי אפשר דהוי נפל וא"כ משו"ה לא שייך דאפילו נתקשה קשה ואיתרע רובא והוי רק הטעם משום חזקה דאוקמה אחזקה ובכאן לא שייך החזקה דהוי לא נתבררה שעמה דהוי אפשר דהוי נפל וא"כ משו"ה בעינן הפריס ע"ג קרקע.

והנה הא דהקשה הש"ס מיו"ט ומבכור י"ל משום דבאמת אם אמרינו גבי ריאה הא לא אזלינן בתר רובא משום דהוי מיעוט דשכיח מ"מ באמת אמאי ל"א דאוקי אחזקה אף באמת דלמא נולד פן אף דאפילו אם אמרי' דבעגלים נמי חיישינן לסרכות אף מ"מ אם אמרינו דחסרון שולדה פשירה וא"כ איכא חזקה ג"כ להיתרא אף עכ"פ רק חזקה להיתרא איכא אבל החזקה דאינו נקובה ליכא דלמא באמת מספקין דלמא הוי נקובה ולא הוי חזקה דנתבררה שעמה פלל דלא ידעינן אם הוי נקובה רק חזקת היתר וא"כ בכאן אם אמרינו דאין רשאי לשחוט במעי אמו וא"כ לא הוי היתר וא"כ שפיר נאסרה אף באמת הוי בחזקת.

והנה י"ל מה שהקשה הפלתי מאי מייתי ראי' דהיכא דמשמשי ידא דטבח' כמו באם נטל הפלב בני מעים דתלינן דשם הוי הטעם משום דיצא בחזקת היתר וכן י"ל משום דבאמת

עכ"פ הך סבָּרָא לָא עָדִיף וְאִם הָוֵי כְּבָר בְּחִזְקָת הָיְתָר מְקוּדָם וְאִ"כ בְּכָאן בְּרִיאָה הו"ל שְׁפִיר חִזְקָת הָיְתָר שְׁלָם דְּעכ"פ אִם נוֹלַד בְּנֻקְבָּא פְּשָׁר כַּמ"ש ה"ט"ז דְּבַחְסְרוֹן פְּשָׁר וְאִ"כ הו"ל עכ"פ חִזְקָת הָיְתָר דְּאִפִּילוּ אִם נוֹלַדָּה פֶּן פְּשָׁר וְאִ"כ מִיִּיתֵי שְׁפִיר רֵאִי וּמְתוּרְחָן הָקוּ' שְׁל הַפְּלִיגֵי הַגְּ"ל וְהִנֵּה אִם אָמְרֵי' דְּחִזְקָה דְּאִיפָּא מִפְּחַ רְנָבָא לָא מְהֵי וְאִ"כ הו"ל רַק חִזְקָת הָיְתָר דְּאִפִּילוּ חִזְקָה דְּאִתֵּיא מִפְּחַ רְנָבָא לָא מְהֵי מ"מ הָא בְּנֻקְבָּא שְׁבַתוּלָדָה פְּשִׁירָה הָא לָא"ה הָוֵי מְיַעוּט הַמְצוּי וְהָוֵי טְרִיפָה וְחִיּוּשִׁינּוּ לִיה וְהָוֵי רַק חִזְקָת הָיְתָר וְנִגְדַּח חִזְקָת הָיְתָר הָוֵי שְׁפִיר שְׁמָא יְטְרוּף אַח"כ הָוֵי כְּמוֹ יָמוּת אַף בְּאַמַּת מ"נ אִם נִימָא דְּעכ"פ הָוֵי רַק הַסְּפִי עַל אֲבָר הַפְּנִימֵי דְּאִין רוֹאִין וְאִ"כ הָוֵי כְּמוֹ שְׁמָא יָמוּת דְּהַפְּלִי הָוֵי שְׁמָא יְטְרוּף אַח"כ וְחִזְקָה דְּאִתֵּיא מִפְּחַ רְנָבָא לָא אָמְרִינוּ וְחִיּוּשִׁי לְשְׁמָא יָמוּת אַף דְּבַאמַּת שְׁיָיְדָה חִזְקָת הָיְתָר וְאִ"ל דְּקוּדָם שְׁיַשְׁחַט אוֹ שְׁיִלְדָה נְטִירָה דְּהָא מִבְּחוּזָא לָא חִיּוּשִׁינּוּ וְהָוֵי רַק מִבְּפְנֵימֵי וְאִין צְרִיף בְּדִיקָה וִיחָא עכ"פ פְּשָׁר לְאַכּוּל וִיחָא פְּשָׁר לְאַכּוּל הָוֵי כְּמוֹ דְּכְבָר הָוֵי שְׁפִיר חִזְקָה מַה שְׁפָּכָר עֲבָרָה.

וְאִף דְּלָמָא יְחָא וְתַקְשָׁה וִיחָא טְרִיפָה א"ו דְּלָא חִיּוּשִׁינּוּ אִפִּי' נְתַקְשָׁה וְאִ"כ מִק' הַש"ס שְׁפִיר וְאִ"כ מִתו' שְׁפִיר הָרָא"ש וְזֵה י"ל בְּכַוְנַת רַש"ל: הַלְכָה י"ד ד' פְּרַק רְבִיעֵי הַלְכוֹת שְׁחִיטָה יִשְׂרָאֵל מוּמָר לְעַבְרָה מִן הָעַבְרִיּוֹת וְכו' וְצְרִיף יִשְׂרָאֵל פְּשָׁר לְבָדוּק הַסְּפִין וְיִשׁ לְהִבִּיא רֵאִי לְהַרְמַב"ם דְּהִנֵּה הַש"ף בְּסִימָן קי"ט כְּתִב דְּאֵע"ג דְּמִי שְׁהוּא עוֹבֵר עַבְרָה פְּסוּל לְעֵדוּת הִינּוּ מְשוּם דְּהָוֵי רְשָׁע וְאִל תְּשִׁית רְשָׁע עַד וְהִנֵּה בְּאַמַּת אַע"ג דְּהִיכָא דְּנִאָמֵן ע"א פְּגוּן בְּעֵדוּת לְהַתִּיר אִשָּׁה וְאִפ"ה אִינוּ נִאָמֵן וְצְרִיף לְחַלְק אַף לִפ"ז הָא הִדִּין דְּלָא הָוֵי רְשָׁע שְׁיָיְדָה פְּסוּל לְעֵדוּת רַק הִיכָא דְּעוֹבֵר עַל לָאו דְּמַלְקוֹת וְכֵן חִיּוּבֵי פְּרִיתוֹת כְּתִב הַסְּמ"ע דְּהָוֵי בְּכָל מַלְקוֹת וְהִנֵּה לר"מ דס"ל דְּחִיּוּבֵי פְּרִיתוֹת לָא הָוֵי בְּכָל מַלְקוֹת וְאִ"כ לָא יְחָא פְּסוּל [וְעוֹד דְּכָאן בְּמִילָה בְּנוּדָאי לָא לָקָה וְכַמ"ש לְקָמֵן] וְעוֹד דְּלִפִּי דְּסְבָרֵי הַפּוֹסְקִים דְּלָא הוֹיבְמִילָה פְּרַת בְּכָל יוֹם רַק אִם מֵת אַח"כ וְאִ"כ לִפ"ז דְּכִינּוּן דְּגַבֵּי מִילָה לִכ"ע לָא שְׁיָיְדָה מַלְקוֹת וְאִ"כ לִכ"ע לָא פְּסוּל בְּחִיּוּבֵי פְּרִיתוֹת מַה דְּלָא הָוֵי רַק בְּעֵשָׂה וְאִ"כ שְׁפִיר הָוֵי רְבוּתָא דְּלָא בְּעֵי בְּדִיקָת הַסְּפִין דְּנִאָמֵן דְּהָא בְּנוּדָאי נִאָמֵן לְכָל עֵדוּת וְאִ"כ עכ"פ לָא עָדִיף דְּהָא זֵה בְּנוּדָאי הִיכָא דְּנִאָמֵן לְעֵדוּת בְּנוּדָאי פְּשִׁיטָא דְּנִאָמֵן וְאִפִּילוּ לִד"א דְּהִינּוּ חִיּוּבֵי מַלְקוֹת דְּפְסוּל לְעֵדוּת וְאִ"כ מוֹעִילֵן אַע"ג דְּפְסוּל לְעֵדוּת נִאָמֵן וְכַמוֹ דְּכַתְבַּת הַש"ף לְחַלְק וְאִ"כ מֵאִי סִייעָתָא אוֹ ד"פ דְּלְעוֹלָם בְּעֵי בְּדִיקוֹת סְפִין בְּכָל עַבְרִיּוֹת וְלִזְהָ בְּנוּדָאי דְּעִיקָר הַרְבוּתָא דְּלָאו יְחָא נִאָמֵן דְּהוּא לָא חֲשִׁיב אֲצִלוּ דְּהָא בְּאַמַּת הָוֵי עֲרֵלָה עַבְרָה חֲמוּרָה אֲצִלוּ וְכַמ"ש הַש"ף בְּסִימָן קי"ט ס"ק יוֹד ב' דְּיָדוּעַ דְּמִילָה חֲמוּרָה בְּעוֹנָשׁ וּבְעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת מְשַׁחִיט' וְאִ"כ לָא אָמְרֵי' דְּהָוֵי גַּם זֵה הַדְּבָר קַל בְּעֵינָיו וְכַמוֹ דְּהָא בְּמוּמָר לְאוֹתוֹ דְּבָר דְּהָוֵי פְּהִיטָרָא לָא אָמְרִינוּ פֶּן (דְּכִינּוּן דְּהָוֵי שְׁנִיחָם אִינוּ בְּמִאָכָל יַע"ש בַּש"ף הִיטָב) וְאִ"כ הָוֵי חִזְקָה דְּלָא שְׁבִיק וְאִין צְרִיף פְּלָל לְעֵדוּת לָא יְחָא נִאָמֵן רַק דְּעִיקָר הַרְבוּתָא דְּלָא הָוֵי כְּמוֹ מוּמָר לְאוֹתוֹ דְּבָר דְּהָוֵי עַבְרָה חֲמוּרָה מְשַׁחִיטָה וְאִ"כ אִם לָא אָמְרִינוּ פֶּן א"כ אִין צְרִיף פְּלָל לְעֵדוּת עַל זֵה דְּהָוֵי חִזְקָה דְּלָא שְׁבִיק הָיְתָרָא וְאִ"כ לָא יְחָא נִאָמֵן דְּזֵה לָא הָוֵי נִאָמֵן מִשָּׂא"כ לְעַנּוּן סְפִין לְבָדוּק דְּלָמָא לָא ס"ל סְפִין בְּדוּק וְלֵא שְׁיָיְדָה חִזְקָה דְּרַק הוּא דְּנִאָמֵן מְטַעַם עֵדוּתוֹ דְּאָמְרוּ וְעִ"ז שְׁפִיר מוּכַח פְּהִיטָב"ם.

וְהִנֵּה פְּלָלָא דְּמִילְתָא דְּבַאמַּת הָא הַפ"י כְּתִב בְּרִישׁ מְסַכַּת גִּיטִין הַטַּעַם דְּגַבֵּי עֵינֵי מִיתָה ע"א נִאָמֵן מִן הַתּוֹרָה וְהָוֵי הַטַּעַם דְּהָוֵי רַק גִּילוּי מִילְתָא בְּעֵלְמָא דְּהֵם אָמְרוּ רַק עַל מִיתָה

אותו פלוני וממילא מותר וא"כ אפילו באמת דבמקום דאיתחזק איסורא אין ע"א נאמן משום דגבי שחיטה הוי איתחזק איסורא מ"מ לעגנן הספין שפיר מהימן דאמר רק דה"ל בעת ההיא ספין כשירה וממילא מותר ומשא"כ אם הספק בשחיטה וא"כ באמת החילו דהא בנודאי בכ"מ דהתורה האמין לע"א והוי רק דנאמן (היכא דהוי פשר ולא רשע בעבירה דלוקין ואפילו בא"א דנאמן הפל אפילו אשה ושפחה מ"מ הפסול לעבירה אינו נאמן וא"כ הוי החילוק שבין איסור ערלה דאין לוקין על שלא מל ומשא"כ בשאר עבירה דלוקין אף באמת בלא"ה הוי איתחזק איסורא ואין נאמן רק מטעם דהוי בידו ולא מתורת ע"א וא"כ שפיר אין חילוק ומשא"כ לעגנן בדיקת הספין הוי שפיר ע"א נאמן דהוי גילוי מילתא וא"כ שפיר יש חילוי בין ע"א דכשר להעיד או לע"א דפסול להעיד או דהוי הת' כמ"ש ר' ברוך והובא במרדכי דע"א דכשר נאמן אפילו במקום חזקה וא"כ שפיר הוי חילוי ולעגנן זה אין חילוק דבעינן לעגנן שחיטות איש נאמן דיהא נאמן פתרי רק דאמרי' רוב מצוין מומחין ומסתמא הוי פשר דנאמן פתרי עדים וא"כ א"ש דמוכח הרמב"ם דגם בשאר עבירות צריף לבדן הספין לפי אמת הואיל דהו מומר וא"כ א"ש פסק הרמב"ם וא"כ ע"כ איירי דבאמת בידק הספין.

והנה פללא דמלתא דה"פ על הא דהקשו הפוסקים ונהביאו הרב מרדכי אף מהימן ע"א וי"ל דה"פ דלעגנן דשחט אמרינן דחזרה לא שביק היתרא ועביד איסורא רק בספין ע"ז שפיר מהימן ע"א וכמ"ש הפ"י לעגנן עד מיתה וכאן א"פ דכ"ע ס"ל פן ומנחה דידוע וזה אפשר לדייק ג"כ במרדכי דתירץ רוב מצויין אצל שחיטה ומאי הוי דידוע עכ"פ לא מהימן וא"כ לפי הא דלעיל על דה"פ ר' דקשה מאי אמר אף אגון נמי תנינא דהא באמת דעדיף לעגנן נאמנת באיסורין אפילו דעבר עבירה דאינו נאמן בע"א פלל אפילו בעדות אשה מ"מ בכאן נאמן אף עכ"פ בכ"מ דמותר ע"א להעיד בנודאי ג"כ פשוט בכאן ולפ"ז יש חילוק בין ערל דאין לוקין ומשא"כ לשאר איסורין דלוקין וכדלעיל אף דה"פ דבאמת אמאי מהימן ע"א וכקנ' ר' ברוך דהא הוי איתחזק איסורא והוי התירוץ דלעגנן גוף השחיטה הוי לא שביק היתרא ואכל איסורא ולעגנן ספין הוי רק גילוי מילתא (וא"כ אע"ג דלא אמר השתא כלום מ"מ נאמן במיגוז דהוי אמר ונאמן) וכדלעיל ולפ"ז עדיין תיקשי דמאי אמר אף אגון נמי תנינא אלא ע"כ דבאמת דמומר גם רק לשאר עבירות צריף בדיקות הספין באמת ולא מהימן וע"כ אין נ"מ לעגנן בדיקות הספין באמת ולא מהימן וע"כ אין נ"מ לעגנן בדיקות הספין רק לגוף השחיטה ומ"ה פריף שפיר א"כ היינו מומר לערלות דבאמת לעגנן גוף השחיטה א"ו דאין צריף דלא שביק או דלא מהני ע"א דהוי איתחזק איסורא ושפיר מוכח כהרמב"ם ואפ"ל הפ"י בחולין בדרף יוד התם ספין אתרעי בהמה לא איתרעי כפי דפירשו התוס' בכתובות דחזקת פנוי' לא חשוב חזקה ופי' התוס' דהוי מצד אחד וצריף לדון על דה"פ אם הוי מום ביה או שלם וממילא הוי מקונדשת ה"נ פיון דאתרעי בספין וא"כ אנחנו נדון בספין אם שלם הוי עד לאחר שחיטה או לא לא שייף חזקת איסור ובאותו פ' דלעיל הלכה ח' אבד לו גדי או תרנגול וכו' מצאו בשוק אסור וכו' וכן אם מצאו באשפה: והנה הרשב"א ונה"ר"ן הקשו על הרמב"ם מהא דמסכת ב"מ וי"ל דבאמת קשה דאם הטעם דמשום דאמרינן דעש' להטיל נבילה וא"כ שם הא הוי נפילה ולא שייף זאת ואם הוי אמרינן דמסתמא ע"י הנחה וא"כ איף שייף דעשוין וא"כ בשלמא בשוק נרק מן הבית וכי נבילה יאה ימתין עד שיצא בדרף ויזרוק בדרף

שוב ראיתי שגם התבואות שזר הקשה פן וי"ל דה"פ דהנה קשה דהרא"ה בס' ב"ה פתב דרוב מצוי' לאו דוקא רק כל דאם הוי דוקא רוב קשה נימא סמוך מיעוטה לחזקה וא"כ גבי רוב טבחי ישראל לא שיקף לומר פן דהא הוי בשלמא גבי רוב מצוין הוי שיקרא דלישנא ומשא"כ ברוב האיה אמר הדין דאין פן דאמת אם הוי רוב הוי אסור וצריך דוקא דיהא פולה ואיה אמר הדין דאין פן וכן למירץ הרשב"א דאין מןמחין נמי שוחטין שפיר קשה הא שחיטת נכרי הוי נבילה וכן למסקנא אמר (הרא"ה) הרשב"א דבאמת הא גם ברוב מןמחה פעם הוי נבילה ע"י מקרה בשחיטה ובתר הכי תירץ דלא אמרינן סמיה מיעוטה רק אם המיעוט הוי מן הרוב וא"כ בזה ברוב הוי טבחי ישראל ומן זה הרוב אינע נבלות וא"כ שפיר סמוך מיעוטה לחזקה א"ו דמן רוב טבחי ישראל הוי מיעוט דאין מןמחה וא"כ תקשי אף י"ל דכיון דלא ראינו מקודם הוי חזקה דלא נתבררה שעתה ולא אזלינן בתרה אף תינח מצא תרנגולת שחיטה אף גבי אמר לשלוחו צא ושחוט ומצא שחוט קשה דהוי חזקה דנתברר שעתא אף דה"פ דהוא מצאו שחוט ולא ידע אם השליח שחט או לא וא"כ הוי רוב וחזקה שלים עושה שליחותו ניהו דרק לחומרא והוי ספק ועכ"פ ליכא חזקה דהוי חזקה נגד החזק' ושפיר (אקלוגין) אף בתוספת' איתא וכן בהרשב"א נגנבה תרנגולתו ובא ומצא שחיטה ובזה בנודאי קשה אלא צ"ל כפי הך תירוץ (בהרשב"א) (חסר) דכיון דע"י רוב (המתעסק) לבטל החזקה וא"כ זה מוכיח מן ר' חנינא בן ר"י הגלילי ואפ"ל דגם ר' יודא מודה בזה אף דכיון דר' חנינא בן ר"י הגלילי אמר פן יוכל להיות דאמת גם ר"י מודה אף דפליג מטעם אחר אף דכיון דלא אמר פן בפירוש והוי מצי לומר דאמת דגם בזה פליגי וזה סוגיות הש"ס בכמה (דנכתא) מקומות בש"ס דכיון (דמיד) אמר בפירוש אמר בזה להך מ"ד ומינושב שפיר הרמב"ם דבשוק ובאשפה באמת הלכה כ"ר והנה פפי לשון הרמב"ם משמע דברייתא לא הוי שם הרי שפצא רק דראה ישראל שחט או דאמר לשלוחו וא"כ לא מוכח כלל מהך ברייתא אפילו דהיכא דהוי חזקה דלא נתבררה שעתה אזלינן ומביא ראי' לזה פן י"ל בהרמב"ם וא"ש: והנה י"ל הכי הפי' בהרמב"ם דבאמת הרמב"ם דקשה לי דאמרינן דכאן לר"נ ואי נמי אינש אחרינא שחט וא"כ משמע דלא כפי' התוס' דהשליח מצא שחוט רק דבעה"ב מצא שחט ולא ידעינן אם השליח שחט או אחר והיא גופא תיקשי ל"ל ז"ה אפילו ונדאי (דלאו) איניש אחריני שחט כשירה ולמה זה דוקא דשליח ג"כ הוי בספק א"ו פדאמרינן דבעינן לצרוף דניגוי איתרע חזקת אמ"ה רק דזה דווקא הואיל דהוי ריעותא דמצא בדרף משא"כ בבית אמרינן דאין עשוין להטיל נבילות וא"כ לפ"ז הוי הכי לשיטת הרמב"ם דפליגי רק בנאבדו מהן ממנו או נגנב ממנו דהו' חזקה לאיסורא דנתבררה שעתה ומשא"כ אם מצאו וא"כ לא הוי חזקה דנתבררה שעתה ולמי דנתבררה שעתה אולי הוא בעצמו שחטו או ראה האיה נשחט וא"כ מ"ה גם הרמב"ם לא פסק דין שלו רק בנגנב או נאבד ממנו ולא במצא והא ראי' דהרמב"ם לא אמר כמו דאיתא בהך ברייתא דמצא או שאל לשליחי רק במצא אמר דראה דאחר דשחט בשביל דהך בריית' אתיא כר"ח בר"י הגלילי ולא כר"י והוא פסק הלכה כר"י: והנה לפי דברי הרמב"ם פליג הך סוגיא דחולין אהך סוגיא דב"מ דשם לא מפליג בין מצא או נאבדו ממנו וכפי הך סוגיא הוי דוקא פליג ר"י בנגנבו או נאבדו ממנו ומ"ה א"ש בתוספת' דאיתא שם לבתר הפלוגתא דר"ח ור"י המוציא תרנגולת שחוטה בחוץ וכן מי שנתן תרנגולת לא'

לשחוט ואין יודע מה טובו דבזה לא פליגי פלל ר"י דשרי דמצא בשוק הוי חזקה דלא נתבבר' שעפיה ונתן לא' לשחוט ידע דהוא ישראל רק דאין יודע אם הוא מומחה ואזלינו בתר רוב מצוין לשחוט מומחין הו ואו י"ל דבאמת להרמב"ם אין פאן פלוגתא בין הסנגיות דאמת שם הוי מצא ובמצא (מודו) גם ר"י דרק דמייתי ראי' עכ"פ לר"ח בן ר"י הגלילי הוי ודאי עכ"פ במצא אזלינו בתר רובא ולר"י אפ"ל פן ואפ"ל פן וכדלעיל ומייתי ראי' דבזה פסק כר"ח בן ר"י הגלילי ואפ"ל אם פליגי הוי פן הלכה ובנקב והוי באמת הלכה כר"י וא"ש וכ"מ מתוספתא גופא מדאמר אה"כ הדין דהוי רק במציאה דהוי רק לר"י ש"מ דס"ל הלכה כר"י דהוי מחלוקת בפרייתא וסתם בפרייתא דהוי הלכה פן ומש"ה פסק פן הרמב"ם: דף ל"ב ע"ב פי קתני דלא מטמאה מחיים נבילה דמטמאה מחיים לא קתני.

מפאן הקשה הש"ך על הרמב"ם דס"י דפסיקת הגרגרת ונקיבת הנושט מטמאה מחיים. וי"ל דהנה בספר הפליתי מקשה על שיטת הרמב"ם דמאי מקשה דשם קתני דהוי טריפה דלמא איירי דנקבו זה שלא פנגד זה וא"כ לא הוי טריפה רק משום דסופו דאמי להדדי וא"כ לא הוי עכ"פ נבילה.

וכן גבי פסיקת הגרגרת י"ל דאיירי דיש רובא בהצטרפות השלם שביניהם וא"כ פיון דהוי הטעם דסופו לינקב לא הוי נבילה יעש"ה. וי"ל משום דהנה לכאורה קשה מה פריף הש"ס ומי אר"ל הכי והא אר"ל שחט את הקנה ואה"כ בוקבא הריאה וכו'.

דלמא איירי דבאמת הוי רובא בהצטרפות השלם שביניהם וניהו דנימא דלא פשיטת הרמב"ם רק דלא מועיל שחיטה. מ"מ בנודאי לא שייף דהוי כמאן דפסוק דכיון דעדיין ליכא רובא רק דסופו לינקב.

ולקמן הוכחתי מש"ס דבזה לא שייף כמאן דפסקו דמי דכיון דהוי הטעם דסופו ליפסוק. וי"ל משום דהנה לפי שיטת רש"י דשחיטה שאינה מופרעת פסולה.

ופירש"י דאם שחט קצת למטה וקצת למעל' אע"ג דהוי רובא במקום אחד מ"מ לא מופרעת השחיטה דכיון דיש חתף ג"כ למטה וא"כ האיף קאמר ר"ל פאן ששחטו שלא במקום החתף דהא צ"ל ששחט למטה או למעלה דאל"כ קשה הא לא נשאר רובא שלא חתכו עדיין וא"כ פיון דשחט או למעלה לא הוי מופרעת ור"ל גופי' ס"ל דבעינו מופרעת אף י"ל דבאמת פשיטת הר"ן דהשלם שבין הנקבים מצרפין וא"כ נשאר רובא שלא חתף עדיין וניהו דבאמת ע"ז לא מהני שחיטה במה דנשאר דהוי כמובמקום חתף דהא סופו ליפסק מ"מ אם חתף למטה או למעלה פנגד מקום השלם דהוי רובא עם מה שנשאר הוי שפיר שחיטה מופרעת ולק"מ או דכן בניקב בנושט צ"ל דשחט נגד מקום השלם למטה או למעלה או דשחט במקום הרובא הנשאר דהוי השלם פי היכי דנהוי שחיטה מופרעת.

וא"כ ה"פ הש"ס ומי אר"ל הכי דהאמר דכמאן דחתף דמי והוי רובא. והקשה לעיל וכי מתה עומד ומולק וכתב רש"י דבשלקמא דהוי רק טריפה לא איכפת לי' וא"כ פריף הא פיון דשחט הקנה או הנושט נגד מקום שאין שם נקב וא"כ מפי שחט נשחט ונעשה רובא בהצטרפות שפכר נפסק הו קנה והו הנושט והוי רובא בהצטרפות מה שפכר נפסק וא"כ הוי כמאן דחתף דמי וא"כ לא מהני מה דשחט אה"כ פן דהוי פמו נפסק וכמו דהק' רבא

גופא וכי מתה עומד ומולק אלמא אע"ג דבשעיה שהתחיל עדיין לא הוי נבילה רק באמצע שחיטה וא"כ לענין זה קשה נמי דכיון דקודם דנגמר השחיטה הוי כמאן דחתיף דמי ופריף שפיר אף אם נימא כסברת הרשב"א דבשאר שחיטות כיון דהתחלה הוי בכשרות ובתוף הסימנין הוי נבילה ל"ק אף דעיקר הקושל' שם ממפרקת דהוי קודם התחלת הסימן כן פתב בפירק אלו טריפות וא"כ לא הוי קשה כלום דהוי כמאן דליתא דמי.

אף באמת הק' הרשב"א דהא פריף לי' אבני ותיקשי לה עולת דבעי שני סימנין וכי מזה עומד ומולק וא"כ אפי' בסימנין גופא אמרינו ורבא גופא משני לי' דמשום לקנין מצות הבדלה וא"כ פריף שפיר.

וע"ז שפיר משני לדבריו דרבא דס"ל דבאמת ר"י גופא ס"ל דאין הטעם משום דאין מועיל טריפות לחצי חיות דרק דהוי הטעם דכמאן דליתא דמי. וא"ל דא"כ מאי משני כאן ששחט שלא במקום החתך י"ל כמ"ש לעיל דהוי רובא עם הנקב ועם השלם שבין הנקבים וא"ל א"כ קשה דהוי שחיטה דאינו מןפרעת וא"כ הוי רובא מקודם י"ל דכיון דכבר התחיל בסימנין רק לרבא מק' שפיר דהא רבא משני לאבני אלמא דס"ל דאפי' בסימנין גופא אמרינו דכי מתה עומד ומולק וא"כ קשה שפיר דכיון דהוי כמאן דליתא קודם ששחט רובא וע"כ צ"ל דס"ל משום דאין טריפות לחצי חיות.

אבל הא ר"י באמת ס"ל דטעמא דר"ל משום דהוי כמאן דפסק מכבר דמי ואתי שפיר דהנה לפי הת' קשה לדברי דר"ל דהא לר"י הוי הדין כן ולפמ"ש א"ש ומתנרץ וא"כ לפ"ז שפיר. ולפ"ז מתנרץ הקשיא גבי ונשט דלא אוקי דהוי בזה שלא כנגד זה דא"כ הוי קשה ממ"נ היכא דשחט זה נגד זה וא"כ תו אין מצרפין אותו העור דהוי למטה דבעינו שחיטה מןפרעת וא"כ מאי דשחט נגד זה דהוי למטה או למעלה וע"כ צ"ל דשחט רובא בלא צירוף זה.

וא"כ קודם ששחט רובא דכיון דהוי בצירוף זה הרובא הוי כמאן דליתא או דלפי שפתב הרשב"א הוי לשיטת רבא בעור דכמאן דמתה דמי וא"כ לא מצוי שחט בנשט וא"כ לא מהני ג"כ בקנה פלל וכמו דכתב הרשב"א הטעם גבי שמטיה דכיון דלא מהני בסימן א' לא מהני שמטיה ג"כ בשני וזה הוי אם נימא דאינה מטמאה עכ"פ טומאות נבילות אפי' לשיטת הרמב"ם אף לרבא בעור מטמאה בסימן א' וכמ"ש הרשב"א דמק' ולטעמיה עולת העור וכו'.

ואף אם אמרינו דמטמאה ג"כ י"ל דבאמת עתה עומד ומולק ל"ק רק גבי גבוה וכדכתב הפלתי אף דכיון דהוי כמאן דפסיק דמי שפיר קשה. מש"ה לא אוקמי בזה שלא כנגד זה.

משא"כ לבתר דתירץ נבילה דמטמא' מחיים לא קתני הוי הפי' באמת כקו' הפלתי וא"כ קשה דלא מהני מפת שחיטה מןפרעת וע"כ צ"ל דשחט בהשלם הנשאר וא"כ קודם דהוי רובא הוי כמאן דפסק ועכ"פ לא הוי נבילה מחיים ׀ ולא (קתני) מטמאה מחיים והנה באמת לפי מה דאיתא לעיל דאם הגרים שלישי אע"ג דשחט שני שלישים לא מהני אלמא דכיון דהוי נטרף מקודם תו לא מהני אע"ג דבהתחלות השחיטה הוי עדיין כשירה אף

דבֿחֿצֿי קִנָּה פִּגּוּם וְהוּי פְּשִׁירָה בְּרוּבָא דכּמ"ש רש"י דְּהוּי פִּמָּאן דְּלֵא פִּסְק פְּלִל מִשָּׂא"כ
אם צ"ל דְּשַׁחַט אַח"כ רִבָּא מִחֻדָּשׁ אִין לְחַלְק פְּלִל דוּק וְתִשְׁפַּח.

וא"כ א"ש מש"ל דְּבִאָמַת מוּכַח לְרָבָא דְגַבִּי נְבִילָה אֲמַרִּינוּ דְּכִי מִתָּה עוֹמֵד וּא"כ אפ"א אִם
אֲמַרִּינוּ דְּשַׁחַט שְׁנֵי שְׁלִישִׁים פְּשִׁירָה. אַעפ"כ מִקְשָׁה שְׁפִיר דְּבִבְאָן הוּי פִּמָּאן דְּפִסְק וְרָבָא
לְשִׁיטַת הֶרֶמְב"ם אִם גִּימָא דְּמִטְמָאָה ס"ל דְּכִינוּ דְּנִפְסֵל מִקּוּדָם לֵא מְהִנִּי מַה שְׁשַׁחַט אַח"כ
שְׁנֵי שְׁלִישִׁים דְּכִינוּ דְּבִשְׁלִישׁ הַשְּׁנֵי מִפְּכָר נִפְסֵל וְאִין צְרִיךְ דְּנִקָּא נְבִילָה וּמִתְנַרְץ שְׁפִיר:
וְהִנֵּה י"ל מַה דְּמִקְשָׁה הַתּוֹס' בּפ' אֵלּוּ טְרַפּוֹת בְּדָף מ' ע"א דְּלֵא מוּקִי א דְּרָבָא ס"ל פְּשִׁמוּאֵל
דְּפִסֵּל הֶגְרִים שְׁלִישׁ וְשַׁחַט שְׁנֵי שְׁלִישִׁים.

וי"ל דְּמִנְכַּרְח דְּלֵא ס"ל לְשִׁמוּאֵל דְּפִסּוּל דְּהָא רָבָא אָמַר שְׁפִיר עֲבִידָא דְּקָרִי לִי נְכָרִי וְכו'
נְכָרִי יַעֲשֵׂה. וְלִכְאוּרָה קֶשֶׁה לְשִׁיטַת הֶר"ן דְּס"ל דְּמִצְרַף הַשְּׁלָם שְׁבִין הֶגְקָבִים מְצַרְפִּין
וּא"כ קֶשֶׁה מִיָּד כִּי בָּאוּ עַד שְׁלֵא הוּי רִבָּא בְּפִסְיָקוֹת הַשְּׁלָם רַק דְּהוּי סְמוּךְ לְנִקְב פְּחוֹת
מְפָדִי נִקְב וּא"כ הוּי נְטָרָף קוּדָם שְׁנִשְׁשַׁחַט הָרוּב וּא"כ מִיָּד נְטָרָף מִיָּד שְׁבָא סְמוּךְ לְנִקְב
וְהוּי עֲדִיין שְׁלָם סְמוּךְ לְנִקְב פְּחוֹת מְפָדִי נִקְב כְּפָר נְטָרָף קוּדָם שְׁחַתְּוּ הָךְ מְעַט.

אִף בְּאָמַת וְכִי מִתָּה הוּא עוֹמֵד וּמוּלִיק וּא"כ בְּזָה לֵא הוּי נְבִילָה וְכמ"ש הַפְּלִיטִי דְּכִינוּ דְּהוּי
הַטְּרַפּוֹת רַק מִשׁוּם דְּסוּפוּ לְנִקְב וּא"כ לִק"מ אַע"ג דְּנְטָרָף קוּדָם הַשְּׁחִיטָה אִף דְּזָה תִּלְיָא
דְּהוּי מ"ד דְּס"ל דָּאם הֶגְרִים שְׁלִישׁ וְשַׁחַט שְׁנֵי שְׁלִישׁ דְּהוּי טְרַיְפָה וְצ"ל דְּהוּי הַטְּעַם פִּינוּ
דְּכָבֵר נְטָרָף מִקּוּדָם תִּיכְף שְׁשַׁחַט שְׁלִישׁ הָאֲמָצַע וְכִמוּ דְּאֲמַרִּינוּ בְּשַׁעָה דְּנִפְקָא חִיָּתָא לֵא
הוּי רִבָּא בְּשַׁחֲטָה אַע"ג דְּלִפְנֵי מ"ש הַתּוֹס' לֵא הוּי נְבִילָה רַק טְרַיְפָה רַק דָּאִין הַשְּׁחִיטָה
מוֹעִיל וְאַעפ"כ לֵא מְהִנִּי שְׁחִיטָה וּא"כ קֶשֶׁה אֲמַאי לֵא הוּי טְרַיְפָה כִּי פִּגְע בְּנִקְב הָא נְטָרָף
מִקּוּדָם א"ו דְּס"ל דְּהֶגְרִים שְׁלִישׁ וְשַׁחַט שְׁנֵי שְׁלִישִׁים דְּהוּי פְּשִׁירָה דְּבִנָּה הַסְּבָרָא פְּלִיגִי
הָךְ שְׁנֵי מ"ד אִם נְטָרָף מִקּוּדָם אִם מְהִנִּי שְׁחִיטָה וּא"כ שְׁפִיר מִתְנַרְץ קוּשִׁיּוֹת הַתּוֹס'
דְּמִנְכַּרְח דְּרָבָא ס"ל דְּכָשֵׁר הֶגְרִים שְׁלֵשׁ וְשַׁחַט שְׁנֵי שְׁלִישִׁים וּא"כ שְׁפִיר מִנְכַּרְח דְּלֵא
אֲמַרִּינוּ פִּמָּאן דְּלִיתָא דְּמִי אִם הוּי שְׁלָם שְׁבִין נִקְב לְנִקְב בְּפְחוֹת מְפָדִי נִקְב דֵּאל"כ קֶשֶׁה
לְרָבָא ס"ל דְּהוּי כִּי פִּסּוּק וְלִיתָא מְכִי הוּי פְּחוֹת מְפָדִי נִקְב קוּדָם שְׁשַׁחַט הַשְּׁלָם שְׁבִין וְשַׁחַט
א"ו דְּס"ל דְּלֵא אֲכַפְת לִי אִם נַעֲשֶׂה טְרַיְפָה מִקּוּדָם וּא"כ הֶגְרִים שְׁלִישׁ וְשַׁחַט שְׁנֵי שְׁלִישִׁים
נְמִי פְּשִׁירָה וְשְׁפִיר מִתְנַרְץ קו' הַתּוֹס' אוּ י"ל עַל מַה שְׁהַקְשָׁה הַפְּלִיטִי אֲמַאי לֵא מוּקִי
בְּרוּבָא שְׁנִפְסֵק הַגְּרָגְרַת הַצְּטָרְפוֹת הַשְּׁלָם שְׁבִינֵיהֶם וְי"ל מִשׁוּם דֵּאל"כ פִּינוּ דְּר"ל ס"ל
דְּבַעֲיָנוּ שְׁחִיטָה מְוַפְרַעַת וּא"כ עַכְצ"ל שְׁשַׁחַט הָךְ דְּקָא שְׁנִשְׁאָר שְׁלָם דָּאם אֲמַרִּינוּ דְּשַׁחַט
לְמִטָּה אוּ לְמַעְלָה הוּי נְבִילָה מִכַּח דְּשַׁחֲטִי אִינוּ מְוַפְרַעַת א"ו דְּצ"ל דְּשַׁחַט הָךְ מְעַט דְּנִשְׁאָר
שְׁלָם שְׁבִין הֶגְקָבִים: וְהִנֵּה רש"י פֶּתַב לְקַמֵּן נְחָרָה אוּ מְעַקֵּר דְּפִי רש"י דְּמִשׁוּ"ה פְּטוּר
מֵאוּתוֹ וְאֵת בְּנוּ וְכִסּוּ דְּהַשְּׁחִיטָה גוּפָא גוּרָם הַפְּסוּל א"כ פִּינוּ דְּמִשׁוּ"ה לֵא הוּי שְׁחִיטָה
דְּהוּי הַשְּׁחִיטָה גוּרָם וּא"כ דְּמִשׁוּ"ה לֵא מִיָּקִרִי שְׁחִיטָה וְהִנֵּה לְמ"ד שְׁחִיטָה הוּי רֵאוּנִי
דְּהִיכָא דָּאִין הַשְּׁחִיטָה גוּרָם וּא"כ צ"ל דְּאֲפִילוּ דְּהוּי הַשְּׁחִיטָה אִינָה רֵאוּנִי מ"מ הוּי גִזָּה"כ
דְּמִטְהַר מִיָּדִי נְבִילָה אִף לְמ"ד דְּס"ל דְּהוּי רֵאוּנִי אִין צ"ל דְּהוּי גִזָּה"כ וּא"כ הִיכָא דְּהַשְּׁחִיטָה
גוּפָה גוּרָם מִקְרִי נְבִילָה וּא"כ בְּכָאן דָּאם שַׁחַט הָךְ הַשְּׁלָם וּא"כ זָה הַנְּפִסְק מְצַרְף וּמִכַּח
זָה הַנְּפִסְק מְצַרְף לְשַׁחֲטָה וּא"כ מִכַּח הַנְּפִסְק דְּמְצַרְף הַשְּׁחִיטָה וּמִכַּח זָה טְרַיְפָה וּא"כ הוּי
דְּשַׁחֲטָה גוּרָמַת הַטְּרַפּוֹת דְּהוּי אֲסוּרָה בְּאִכְלָה וּא"כ הוּי אִינוּ רֵאוּנִי וְאִינוּ מְטְהַר מִיָּדִי

גבילה ואֵלָא דְשַחַט בְּהַנְשָׂאָר הַשְּׁלָם וּא"כ פִּינּוּ דַצ"ל דְשַחַט יוֹתֵר מִפְּדֵי הַשְּׁלָם וּא"כ מִיַּד הוּי רַבָּא בְּלֵא הַשְּׁלָם שְׂבִינִיָּהֶם הוּי גְבִילָה וּא"כ בְּעוֹף מְטַמְּאָה וּא"כ כִּי מֵתָה עוֹמֵד וְשׁוֹחֲט אוֹ דְהוּי כְּמֵאן דְּמִתְגַּיְדָי דְּמִי וְלֹא מְהַנִּי שְׁחִיטָה אוֹ מִפְּחַ דְּהַגְרִים שְׁלִישׁ וְשַחַט שְׁנֵי שְׁלִישִׁים טְרִיפָה דְכִינּוּ דְכָבֵר נְטֵרָף וְזֶה נוֹכַל לֹמַר ג"כ טַעְמָא דַס"ל דְאֵם נְשַחַט בְּמִקּוּם הַחֲתָף הוּי שְׁפִיר הַשְּׁחִיטָה גוֹרָם מִשָּׂא"כ הִיכָא דְשַחַט שְׁלֵא בְּמִקּוּם הַחֲתָף לֹא הוּי הַשְּׁחִיטָה הַגּוֹרָם: וּבְזֵה מְגֻנָּשׁב מַה דְּלְכָאוּרָה קִשְׁיָה לְשִׁיטָת דְּפְלִיגִי עַל הַרְמַב"ם דַס"ל דְהוּי רַק טְרִיפָה רַק דְהַשְּׁחִיטָה אֵינָה מוֹעֵלָת אוֹ אִפִּי לְהַרְמַב"ם מִמ"נ הִיכָא ס"ל לר"ל דְהָא בְּנוֹדָאֵי לֹא נוֹכַל לֹמַר דַר"ל הוּי גְבִילָה מְחִיִּים דְהָא מְהַנִּי שְׁחִיטָה אֵלָא רַק טְרִיפָה וּא"כ הִנְעַ בְּעֶצְמָהּ דְרַחֲמָנָא אָמַר דְצָרִיף לְשַחוּט שְׁנֵי סִימְנִין רוּב וְדוּקָא קְנָה וְנִשְׁט וְאִפ"ה אָמְרִינוּ אִם נְפִסְק חֲצִי קְנָה וּמִשְׁלִים הוּא וְשַחַט לְרַבָּא כְּשֵׁר דְכִינּוּ דְלֹא נְטֵרָפָה הוּי כְּמוֹ דְשַחַט כְּפִלָּה דְכִינּוּ דַע"כ הַשְּׁתָא הוּי רַבָּא נְפִסְק וְה"נ בְּסִימָן א' שְׁנַפְסְק לְעַנְנּוּ לְטַהַר מִיַּדִּי גְבִילָה דְכִינּוּ דְעִדְיִין לֹא הוּי גְבִילָה וְאִם הוּי שַחַט שְׁלֵא בְּמִקּוּם הַחֲתָף הוּי מְטַהַר מִיַּדִּי גְבִילָה וְאִמָּאֵי לֹא מְהַנִּי אִם לֹא שַחַט בְּמִקּוּם אַחַת (אַחַר) דְהָא הַשְּׁתָא הוּי נְפִסְק שְׁנֵי סִימְנִין וְהוּי סִימָן א' לְעַנְנּוּ לְטַהַר מִיַּד גְבִילָה כְּמוֹ חֲצִי קְנָה פְּגוּם אִם לֹא דַצ"ל דְהוּי הַלְמ"מ וּלְפַמ"ש מְיֻנָּשׁב וּמְיֻנָּשׁב ג"כ דְפָרִיף שְׁפִיר וּמִי אַר"ל וְכַמִּש"ל דְמִתְנַרְץ מַה שְׁהַקְשִׁיתִי לַר"ל הָא לֹא הוּי שְׁחִיטָה מְוִפְרַעַת דְנוֹכַל לֹמַר דְשַחַט שְׁלֵא בְּמִקּוּם הַחֲתָף מְהַנְשָׂאָר וּא"כ שְׁפִיר מְצָרָף מוֹעֵט מִמַּה שְׁנַפְסְק וְלֹא הוּי הַשְּׁחִיטָה גוֹרָם דְהָא אִם הוּי מִיעוּט רַק נְפִסְק הוּי כְּפִינְיָה: וְע"כ צ"ל דְתַלְיָא בְּהַד דְאֵם הוּי כְּחַתוּף (וְעֵינּוּ בְּחִדּוּשֵׁי לְחֻלִּין בְּדַרְף ל"ב עַל הַיָּם שֶׁל שְׁלֵמָה מַה שְׁכַתְבַּתִּי בְּדַרְף ל' שֵׁם יַע"ש הַיֵּטֵב) וְקִשְׁיָה לַר"ז מַה אָמַר הֲלֵא לְמִדְתַּנִּי רַבִּינוּ מְשַׁנְתִּינוּ בְּסִפִּין אַחַד וְכוּ' הָא הוּא לֹא ס"ל כְּחַתוּף דְמִי וְעַכְצ"ל דְתַלְיָא בְּהַד פְּלוּגְתָא דְאֵם הוּי הַגְרִים שְׁלִישׁ אוֹ לֹא מְהַנִּי לְשַחוּט שְׁנֵי שְׁלִישִׁים דְמִיֵּד דְנִשְׁחַט רַבָּא עִדְיִין לֹא הוּי בְּמִקּוּם שְׁחִיטָה וְנַפְסְל לְשַחוּט בְּאוּתוֹ אֲבָר וּש"ש דְכַתְבַּ דְמַהַנִּי נְשַחַט כְּפִלָּה.

אַע"ג דְאֵינָה מְוִפְרַעַת ס"ל דְכְּשֵׁר בְּהַגְרִים שְׁלִישׁ וְשַחַט שְׁנֵי שְׁלִישִׁים וְכְמוֹ דְפְסָקִינוּ כֵּן לְפִסְק הִלְכָה וּא"כ א"ש כַּמ"ש לְתַרְץ הַרְמַב"ם דְפִסְק שְׁלֵא בְּמִקּוּם שְׁחִיטָה הוּי טְרִיפָה וּבְמִקּוּם שְׁחִיטָה הוּי גְבִילָה מְחִיִּים וּמִתְנַרְץ קוֹשְׁיוֹת הַש"ף הַנ"ל וּמ"ש הַפְּלִיטִי רַאִי דְהוּי שְׁלֵא בְּמִקּוּם שְׁחִיטָה גְבִילָה מְדַקְרִי לָהּ מִיִּפְק חִיּוּתָא שְׁלֵא בְּמִקּוּם שְׁחִיטָה לֹא רַאִי הוּא מְשׁוּם דַעכ"פ קָרִי לָהּ מִיִּפְק חִיּוּתָא ר"ל כִּינּוּ דְהוּי טְרִיפָה וְנַפְיָק חִיּוּתָא שְׁלֵא אוּתוֹ אֲבָר וְהָא רַאִי דַר"ע קוֹדֵם חֲזָרָה הוּי צ"ל.

דְהוּי רַק טְרִיפָה וּבְנוֹדָאֵי דְזֵה הַדִּין הוּי אֲמַת ג"כ קוֹדֵם חֲזָרָה: וְהִנֵּה כְּמוֹ דְמַכְּאֵן הוּי מִפְּחַ מִי אִיכָא מִיַּדִּי דְלִישְׂרָאֵל שְׂרִי וְלִנְכָרִי אָסוּר דְהוּי הַפִּי דְהָא יִשְׂרָאֵל הוּי קְדוּשָׁתוֹ מְרוּבָה וְהָא שְׂרִי וְלִנְכָרִי דְהוּי לֹא קְדוּשׁ יְהָ אָסוּר (וְהוּי טַעְנִין) דְהָא עֲבָדִינוּ קוּ' דְמַה ב"מ דְשְׂרִי לְהַדְיוּט וְאָסוּר לְגְבוּתָה אֲלֵמָא דְגְבוּתָה חֲמוּרָה וּא"כ טְרִיפָה דְאָסוּר לְהַדְיוּט אֵינּוּ דִין שְׁיָהָא אָסוּר לְגְבוּתָה וּא"כ כְּמוֹ דְלִשְׁם דְהוּי קַל וְחֻמְרָא וְאִמְרִינוּ דְקְדוּשָׁתוֹ אָסְרָתָן וּמ"ה שְׂרִי.

וְה"נ בְּכָאֵן דְהוּי קַל וְחֻמְרָא דְהִיכָא דְקְדוּשָׁתוֹ אָסְרָה אֵינּוּ זֶה קוּ' יַע"ש"ה: וְהִנֵּה אִם הוּי נִימָא דְבְּאֲמַת כ"ס רַש"י דְבְּנוֹשֵׁט תְּלוּי בְּנֵי מַעִים וְהוּי כְּמֵאן דְּמוֹנָח בְּדוּקָלָא דְמִיָּא וּא"כ ל"ק מְעוֹף דְבְּעוֹף שְׁפִיר הוּי הִיָּתֵר מִפְּחַ מִי אִיכָא מִיַּדִּי וְלֹא שְׁיָיָף קְדוּשָׁתָהּ אָסְרָתָהּ מְשׁוּם דְאִפְשָׁר לְשַחוּט בְּקְנָה וְהַתְחַלָּה בְּהַגְרָמָה וּבְבִהַמָּה הוּי הַפִּי דְאִפְשָׁר לְמִיעֵבַד תַּחֲלַת הַקְנָה

בהגדרה תחילת ואח"כ לגמור בנפשט אם נמצא ברוב שני סימני מאמ"ה ולא בא לכלל נבילות וכמו דס"ל לחזקת אי לא מייתי הך ברייתא דמנה שמעינן דלא פחזקי' ואף מ"ה אמר דלר"ל הוי ס"ל לפסק הלכה דהגרים שליש ושחט שליש פסולה.

והנה קשה לשיטת הרמב"ם דס"ל דנכרי ע"א ששחט ג"כ אין מטמאה משום נבילה מן התורה רק דאסורה מפח תקרובות ע"א וא"כ קשה פנין דהוי איסור דא' ושחיטה מקרי וכמ"ש התבואות שור דלא כפר"ח שפסק דאחדרי' לאיסורא והוי נבילה וא"כ הוי אין השחיטה גורם רק כמו טריפה וא"כ אמאי אם שחט נכרי לא יצא מידי אמ"ה ואמאי קתני דבעינו דנכרי דשחט דיהא מטמאה טומאת אוכלין, אף י"ל דה"פ דבאמת דעת הש"ש דבעינו דלא יכונן לאיפוך לשם נחירה רק כמ"ש התבואות שור דסתמא קאי לשם נבילה וכמו גבי מילה יע"ש היטב וא"כ זה דוקא אם שחט לשם ישראל ובישראל סתמא לשמו קאי ומשא"כ בנכרי הוי סתמא לשם נחירה ובנכרי אסרינן לשם נבילה ליפא פנונה ואסורה מדינא ומשא"כ היכא דכיון דישאל יאכל אזי אין צריך פנונה דסתמא הוי לשמו וזאת מה דישאל יאכל זה לא שייך לכנונה רק דכיון דשחט לישראל דהיינו דהוי הבהמה של ישראל או שהבטיח לאכול לישראל קאי סתמא לשם נבילה: ובה"א ש ומתורץ קושיות הלח"מ דהקשה בפרק א' מהלכות שחיטה לשיטת הרמב"ם דס"ל דקודם המיתה עדיין אסורה לישראל מפח לא תאכל כל דם דבאמת מ"ה דוקא נכרי לישראל בטוהרה משום דהוי מ"ה דלישראל הוי סתמא לא קאי לשם נחירה וא"כ משו"ה לא מצי לומר בהמה טמאה לנכרי משום דהוי מועיל שחיטה לטהרה דבאמת ממ"נ קודם ששחט לישראל לא מהני משום דלא הוי סתמא לנבילה ואלא דלישראל ובהמה טמאה אינו ראוי לישראל והוי ג"כ סתמא נחירה ומשא"כ אם ישראל שחט בהמה טמאה שייך שפיר דכיון דראוי שחיטה אם הוי טוהרה דהיינו דהוי נותר עכ"פ לנכרי דכיון דהותר כמ"ש בספר תבואות שור דבטריפה ג"כ וכמ"ש לעיל ראי' מחו' דבטריפה דהוי איסור אחר בלא אמ"ה שר' ג"כ לב"נ אף א"כ מוכח מפאן דעכ"פ שרי מפרקסות לנכרי והא דלא מייתי מפאן דלא כרא"ב ולמה מביא מברייתא י"ל כמ"ש לעיל לתרץ קו' התוס' דהא דלא מייתי מעוף ה"נ אי לאו הך ברייתא ה"א דברוב שני סימני יצא עכ"פ מאמ"ה וא"כ שפיר לא שייך קדושתה אוסרתה דהוי מצי לומר דישחוט קנה מקודם ובהתחלה הגדרה ואח"כ לגמור הנושט אף בהך ברייתא איתא דברוב שני סימני הוי עדיין אמ"ה ומשו"ה מביא דוקא הך ברייתא: אף דקשה דנקט שם גבי שחיטות נכרי דאסור מפרקסות משום אמ"ה ובשור מן החי גבי שחיטות נכרי ואמאי הא מהני שחיטה רק איסור אחר כמו טריפה ואפ"ל דהוי הפי' דמדברבנן הוי אמ"ה ובשור מן החי ונ"מ לענין בטיול איסורי דאיסורין מבטלין זא"ז ואף גבי נכרי לא שייך איסור מדברבנן כמ"ש הפ"י גבי בשור המדולדל: והנה אפ"ל לתרץ מה שהקשיתי לעיל לשיטת הרמב"ם דס"ל דאין איסור שחיטת הנכרי רק מפח תקרובות והוי שחיטה לענין נבילה מהא דאיתא שם דשחיטת נכרי דוקא לישראל בטוהרה וי"ל דאתיא כר"י בן בתירה וס"ל דבהמה בחי' לאו לאברים עומדת וא"כ פנין דנאסרה מקודם משום תקרובות וע"א תו לא חל אמ"ה ובלא"ה מטמאה והוי סתם נבילה רק כמו נחירה: יו"ד סי' כ' מה שהקשה על הרמ"א י"ל דבאמת אסור מדברבנן עכ"פ אפילו היכא דאיכא חזקה וכמו דאיתא שם ביבמות דבעי עכ"פ חליצה אע"ג דאיכא חזקה אף באמת קושיות התוס' הוי הכי דהא משמע

דאָמרינגן נשחטטה הרי הוא בתזקת היתר וקשה אמאי באמת מהני תזקה (וצ"ל משום דאיכא שני תזקות שלם ותזקת היתר בשחיטה) דהא משמע הא מחיים אע"ג דאינו דרוסה אעפ"כ אסור.

אף באמת היכא דאיכא ריעותא וא"כ ליכא תזקה דאינה נקובה דהא יצאת מתזקתה עכ"פ דעתה איתחיל להיות ריעותא ומעיקר' הוי בתזקת שלם וכיוצא בזה פתב התבואות שור לענגו רוב וכן פתב הרשב"א דכיון דהתחלה להיות מעשה דהתחלה דמטרפה פבר יצאה מתזקתה ואף דעיקר הקושטא הוי מדריסה דשם ליכא ריעותא דיצאתה מתזקת שלם וא"כ להיות תזקת שלם לימא בכאן רק תזקת היתר וא"כ תליא בפלוגתא דשמא ימות וא"כ זהו פנונת רמ"א דבאמת מדרבנן אסור אף דקשה דבמאי דבידו יצאה מתזקת אסור אף דתזקת היתר נמי לימא דתליא בפלוגתא דשמא ימות וא"כ ליכא עכ"פ תזקת אסור וא"כ יש להעמיד בתזקת שלם משא"כ היכא דאיכא ריעותא: והנה יש ליישב הא דלא משני בספק דרוסה משום דלפי שיטת הפר"ח לא אוקמין אתזקה בספק השקול עכ"פ מדרבנן אף דכיון דס"ס שרי וס"ס אם ניא דבאמת שרי ס"ס אפילו במקום תזקה.

אבל הא אית' הדין דהיכא דאיכא שני תזקות לא מהני שני ספיקות וא"כ שני תזקות עדיפא ומכ"ש דעדיפא דשרי מדרבנן כיון דס"ס שרי גם מדרבנן אף דזה תליא בהך פלוגתא דשמא ימות דפליגי בו ר"מ ור"י ורב ס"ל כר"י דלא חיישינן לשמא ימות אף סתם מתניתין אתיא כד"מ דלא חייש לשמא ימות ומש"ה לא אוקי בספק דרוסה.

והנה היכא דאיסור מצוי דתירץ התוס' עכ"פ לא עדיף מס"ס והנה הדין דהא כה דאיכא שני תזקות עכ"פ עדיף מס"ס וכמו דאית' דכל תזקה עדיף מספק אחד וא"כ שני תזקות עדיף מס"ס ומ"ה תירצו התוס' דהוי מצוי: אף באמת י"ל דכנונת התוספת דעכ"פ מדרבנן אסור: אף דבאמת הוי קו' התוס' דהוי בתזקת שלם וא"ל דהוי נגד זה תזקת איסור קשה מפאן וע"ז תי' התוס' דהוי מצוי לאיסורא טפי מלהיתרא וא"כ הוי כל פמה דלא ניכר הדרוסה מבחוי מקרי ספק דרוסה ורב ס"ל באמת דלא חיישינן לספק דרוסה וא"כ א"ש פלגא דמילתא דבאמת הך תי' אינו מספק דמצוי אף עכ"פ שני תזקות מהני אף באמת אם ניא פסברת הש"ך אליבא דהרמ"א דבכה"ג שפיר הוי תזקה לאיסור דפליג עליו רבא או דעכ"פ מדרבנן אסור אף דבאמת דבדבר שבידו לשחוט לא מקרי תזקה לאיסור ובאמת מקודם הוי תזקה להיתר ולא ניקב מפח רובא וכמ"ש התוס' בחולין אף דבאמת הוי שמא ימות ולא הוי תזקה להיתר ונשאר רק תזקה לבד ואזי שפיר כיון דהוי מצוי וא"כ הינצא לנו מזה דבאמת בכאן לא מיקרי תזקה להיתרא דהוי שמא ימות ותזקה דשלם והפל הוי עד השתא מפח רובא דע"ז שפיר כיון דהוי מצוי ומאי דהוי ימות לא מקרי תזקה להיתרא דכיון דלא הוי בידו ובאמת רבא פליג על רבא או דמדרבנן הוי שפיר תזקה ורב ס"ל דחייש שמא ימות וסתם מתניתין הוי ר"מ ומתוך שפיר ק' הש"ך: והנה לכאורה בשחיטה קשה אמאי הוי לפי דאם ניא דאפשר לצמצם מ"מ פסול השחיטה במחצה לפי הך דעה דס"ל דבס"ס אוקמה אתזקה: אף לפמ"ש בס' פ"י דפלוגתא דר"ג ור"י הוא בזה אלימא מרובא ואו י"ל דבאמת מפח דס"ל לפי ה"א דאפשר לצמצם: יו"ד סימן מא סעיף ח' לכאורה קשה על מה דאיתא בש"ע יו"ד דאם ניקב טרפש הפכד וכבד סותמו מהני וכשירה וכתב התה"ה דכיון דאין הטריפות מצד עצמו

רק מִפֶּתחַ דְּסוּפּוֹ לִיטּוֹל הַכָּבֵד מֵהֵנִי סְתִימַת קְרוּם שְׁעָלָה מִחֲמַת מִכָּה וְכֵן כָּתַב בִּס' בל"י דְּמֵהֵנִי שְׁחִין אִם סוּתְמוֹ וּלפ"ז קָשָׁה דְּהָא הֵדִין דָּאָם חֲלִיף עוֹר אֶחָד מֵהַנּוֹשֵׁט אוֹ הַחִיצוֹן אוֹ הַפְּנִימִי דְּטְרַיְפָה וא"כ ע"כ הו' הפי' דְּהָא דְּטְרַיְפָה בְּעוֹר אֶחָד נִיטֵל ע"כ הוֹי הַטַּעַם מִשׁוּם דְּסוּפּוֹ לִיטּוֹל הָעוֹר הַשְּׁנִי דַאל"כ קָשָׁה אֲמַאי לֹא קִתְּנִי נִיטֵל עוֹר אֶחָד מִן הַנּוֹשֵׁט דְּטְרַיְפָה אֲלֵא ע"כ דְּהוֹי הַטַּעַם דְּהַטְרַיְפוֹת מִפֶּתַח דְּסוּפּוֹ לְנִקְוֵב הַנּוֹשֵׁט וא"כ הוֹי בְּכָלֵל נִקְבוֹת וא"כ לפ"ז קָשָׁה מִי גֵרַע מִשְׁחִין מֵעוֹר מִחֲמַת מִכָּה דְּמֵהֵנִי אע"כ דְּלֹא מֵהֵנִי עוֹר מִחֲמַת מִכָּה וי"ל דָּאָם נִיטֵל הָעוֹר הַפְּנִימִי טְרַיְפָה מִחֲמַת כִּינּוּן דְּלִקְהָ פְּלוּלָה בְּעֵי בְּדִיקָה אוּלֵי נִיקְבַּת הָעוֹר הַפְּנִימִי וְכִמוֹ דְּהֵדִין בְּרִיאָה וְאִם נִגְלַד עוֹר הַחִיצוֹן בְּעֵי בְּדִיקָה וְנֹשֵׁט אִין לוֹ בְּדִיקָה מִבְּחוּץ וְהוֹי הֵדִין גְּבִי חוּלִי אִין צְרִיף בְּדִיקָה מִן הֵדִין וּמִשׁו"ה לֹא טְרַיְפָה וּמִשָּׂא"כ בְּאִיגְלַד דְּבְעֵי בְּדִיקָה בְּדִין וְכִמוֹ דְּכָתַב הַש"ף גְּבִי רִיאָה דְּלֹא מֵהֵנִי בְּדִיקָה לְדִין דְּבְעֵי בְּדִיקָה וְהִנֵּה אִם הוֹי עוֹר הַחִיצוֹן נִהְפֹּךְ וצ"ל דְּהוֹי כְּמוֹ דְּמַסְמַס קוּעָה דְּמִי דְּלֹא מֵהֵנִי בְּדִיקָה לְפִי הֵדִין לְדִין וְאוֹ י"ל דְּהוֹי הִפִּי דְּחִיָּשִׁינוּ דְּלֵמָּא הִבְרִיא דְּכִינוּן דְּבְעֵי בְּדִיקָה בְּדִין וְאִפִּי לְמֵאן דְּלֹא חִיָּשׁ הִבְרִיא בְּנוֹשֵׁט ג"כ מ"מ בְּנִיטֵל עוֹר א' פְּלוּלָה חִיָּשִׁינוּ לְהִבְרִיא: וְהִנֵּה מ"ש הַפְּלִיטִי דְּמִלְוִינָן לֹא מְקַרִי מִתְחַלֵּת בְּרִיָּתוֹ כִּינּוּן דְּבְעֵי פִּרְשׁ וְלֹא הוֹי מִתְחַלֵּת בְּרִיָּתוֹ דְּכִינוּן דְּכָל כְּמָה דְּלֹא פִּרִישׁ שְׁרִי וי"ל דְּבִקְאָתָּ לר"ש דְּמִקְרִי הַפֶּל בְּרִי וּמִשׁו"ה אָמַר פֶּל שְׁהוּא לְמַלְקוֹת וְהִנֵּה הַתּוֹס' כְּתַבּוּ דע"י תַּעְרוֹכְתָּ שְׁרִי וְה"נ נִימָא דמ"ה לֹא מִיְקַרִי מִתְחַלֵּת בְּרִיָּתוֹ כִּינּוּן דְּשְׁרִי ע"י תַּעְרוֹבוֹת אִף כִּינּוּן דְּבִלָּא תַּעְרוֹבוֹת אָסוּר מְקַרִי מִתְחַלֵּת בְּרִיָּתוֹ ה"נ הֵכָּא עכ"פ בְּלֹא תַּעְרוֹבוֹת אָסוּר דְּהָא מִיָּד שְׂיֵאכֵל אָכֵל מִיְקַרִי פִּירִישׁ וא"כ שְׁפִיר מְקַרִי מִתְחַלֵּת בְּרִיָּתוֹ בְּלֹא תַּעְרוֹבוֹת וְדִלָּא: יו"ד סי' י"ח וְמָה שְׁהַקְשָׁה הַפְּלִיטִי עַל סְבֵרַת הַטו"ז וְהַש"ף דְּכִינוּן דִּינֵצָא הַדְּבָר בְּהִתְרַוּ וְא"כ הָאִיף מִיָּתִי רֵאִי דְּתַלְיָנוּ בְּשִׁמוּשׁ יָדָא דְּטַבְּחָא מְבָא זָאב וְנִטֵּל בְּנִי מַעִים דְּהָא הוֹי כְּמוֹ שְׁנֵאבְדָּה וי"ל מִשׁוּם דְּהִנֵּה בְּאָמַת הָא גַּם הַלְשׁוֹן קָשָׁה נִשְׁחָטָה הַנּוֹתְרָה הִיכָּא דְּמִשְׁמַשׁ יָדָא וְלָמָּה נִקִּיט לְשׁוֹן נִשְׁחָטָה הַנּוֹתְרָה דְּהָא לְסְבֵרַת הַפּוֹסְקִים אֲפִילוּ נוֹלַד רִיעוּתָא מְחִיִּים וי"ל מִשׁוּם דְּהִנֵּה בְּאָמַת רִיעוּת' דְּהִרִי נִקוּבָה לְפָנֶיהָ לֹא מְצִי לְגִרּוּעַ הַרְוָבָא דְּהוֹי מְקוֹדֵם חֲדָא דְּהָא רַבָּא וְחִזְקָה רַבָּא עֲדִיר: וְהִנֵּה הָא כְּתַב הַפְּלִיטִי דְּאֲפִי נִגְדַּת חִזְקָה לְחוּד לֹא מֵהֵנִי רִיעוּתָא דְּהִרִי נִקוּבָה לְפָנֶיהָ לְגִרּוּעַ חִזְקָה דְּהוֹי מְקוֹדֵם וְכֵן כְּתַב בְּסִימָן פ"א וְרנ"ו אִף הִנֵּה הַתּוֹס' בְּכַתְּוִבוֹת בְּדָף ע"ו בד"ה חֲדָא בְּמִקוּם תְּרַתִּי וְא"ת הָא פֶּל חִזְקָה בִּפ"ע עֲדִיר וְאֲמַאי כִּי הוֹי תְּרַתִּי הִף חִזְקָה עֲדִיפָא וְתִי הַתּוֹס' מִשׁוּם דְּלַעֲנִין לְסִייעוּ לְבַעַל צְרִיף שְׂיֵאָה שְׁנִיָּהֶם חִזְקוֹת אָמַת וּמִשָּׂא"כ לַעֲנִין חִזְקָה לְאִשָּׁה הוֹי בְּטַעֲנָה אַחַת אָמַת מֵהֵנִי וּמְסִייעַ לָהּ וּמִשׁו"ה הוֹי חֲדָא בְּמִקוּם תְּרַתִּי.

וְהִנֵּה רַב אִשִּׁי אָמַר יְלַפְיָנוּ מִשְׁחִיטָה עֲצָמָה דְּאָמַר רַחֲמָנָא אֲכוּל בְּשָׂרָא דְּלֵמָּא בְּמִקוּם נִקְבַּת קָא שְׁחִיטָא א"ו דְּאֲזַלְיָנוּ בְּתַר רַבָּא: וְהִנֵּה אִיתָא בְּפּוֹסְקִים דְּשְׁנֵי חִזְקוֹת לֹא עֲדִיר רַבָּא וא"כ סְפִיקָא שְׁלוֹ כְּפֹ דְּהָא וְנֹשֵׁט אִין לוֹ בְּדִיקָה מִבְּחוּץ וא"כ נִיחּוּשׁ דְּלֵמָּא בְּמִקוּם נִקְבַּת קָא שְׁחִיטָא וְהוֹי טְרַיְפָה וא"ל דְּאֲזַלְיָנוּ בְּתַר רַבָּא וא"כ קָשָׁה הָא הוֹי טְרַיְפָה דְּחִזְיָנוּ נִקוּב לְפָנֶיהָ וְהוֹי חֲדָא חִזְקָה דְּכָאן נִמְצָא וְכָאן הִי וְרַב רַבָּא עֲדִיר וא"כ הוֹי חֲדָא בְּמִקוּם תְּרַתִּי דְּכִינוּן דְּלַעֲנִין הַכָּשִׁיר בְּעִינוּ שְׁנֵי הַדְּבָרִים יְהָא אָמַת הוּ דְּלֹא נִיקְבַּת הַנּוֹשֵׁט הוּ דְּלֹא נִיקְבַּת הַכְּנִי מַעִים וא"כ הוֹי רַקְרוּב לְהַכְּשִׁיר וּלְעַנֵּן הַטְרַיְפוֹת הוֹי שְׁנֵי חִזְקוֹת חֲדָא אוּקְמ' בְּחִזְקַת אִיסוּר דְּלֹא נִשְׁחַט וְחֲדָא דְּהִרִי נִיקְבַּת לְפָנֶיהָ דְּבַחֲדָא נְמִי הוֹי טְרַיְפָה וּלְעַנֵּן נִקְבַּת לֹא שְׂרִיף חִזְקַת אִיסוּר וְכִמ"ש הַתּוֹס' בִּיבְמוֹת בְּדָף ל"ג ע"א יַעֲשֵׂה וְזֶה הוֹי מְסַפֵּק בְּהֵדִין אִף אִם

אמרנו דבאמת פינו דיצא הדבר להיתר הוי שפיר מותר וא"כ פינו דזהו הוי גופא בספק מיקרי חזקה וא"כ הא באמת פינו דנשחטה הותרה לענין דלא מטמא כנבילה ועוד דלא אסור משום אמ"ה ונ"מ דלא מצרף בהדי אסור אמ"ה דאיסורין מבטלין זא"ז ויבטלו אמ"ה וקאיסור דטרופה או שאר נ"מ וא"כ פינו דיצא השתא הדבר בהיתר ואי אפשר לבדוק הנושט ואמרנו דהותרה וא"כ פינו דיצא הדבר לא מיקרי הספק לאיסור דכיון דהוי הוראה להיתר וא"כ לא נשאר כלל לצירוף רק הו ספק דניקבו בני מעים ורנבא עדיף מחזקה דהרי נקובה לפניה ומש"ה יש להכשיר וע"ז שפיר מיייתי ראי' מפא זאב ונטל בני מעים והחזירן וא"כ ממ"נ אם אתה מכשיר שם פינו דתלין בזאב וא"כ בכאן פשר אלא דאמרנו דכיון דהוי הטעם דכיון דהוי בחזקת היתר דנאבדה וא"כ גם שם שרי דהא הוי רנבא עדיף דכיון דאי אפשר השתא דכבר הוי מותר מנבילה ואמ"ה וא"כ אינו מצרפין להו דהוי ספק דניקבו בני מעי' וא"כ ממ"נ שרי ומיייתי שפיר ראי' ומתורץ קו' הפליתי הנ"ל ואו י"ל דבאמת קשה לר"מ גימא מצרף למיעוט' חזקת איסור אמ"ה דלא נשחטה והוי פלגא ופלגא אף באמת לפי סברת הטו"ז וא"כ בנודאי לא נולד בנקיבות הנושט וכן בניקבו המעיים דאם נולד פו פשר וא"כ שפיר בחזקת דנולדה שלימה וא"כ הוי חזקה נגד חזקה ונשאר ברנבא וא"כ באמת בניקבו הבני מעים קשה הא הוי חזקה דשלימה דעדיף מריעות' דהרי נקובה לפניה אף דהוי פרתמי נגד חזקה דהוי חזקת איסור אמ"ה וחזקת הרי נקובה לפניה דהא בעינו דלהכשר יהיו שניהם אמת וכמ"ש התוס' וכן המאור בכתובות הנ"ל ואף אם אמרינו דכיון דכבר יצא הדבר להיתר וא"כ לא מצרף לה הו ספק דנקיבות הנושט וכמ"ש לעיל ושפיר הוי ממ"נ שרי וכמש"ל וא"ש הפל ונתקיים הפסק של הש"ע ומתורץ גם פו האגודה דאיתא בסימן א' ומביאו הרמ"א יע"ש לעיל היטב ובמה שפתי מנושב הא דפסק הראב"ן כעולא דאין חוששין (לספק דרוסה) אם נמצא תחוב בנושט ובאמת הא הש"ס אמר ויעולא מ"ש מספק דרוסה ומסיק דעולא לא ס"ל דאין חוששין לספק דרוסה וכיון דא"כ דנפסק לקמן דחוששין לספק דרוסה אמאי פסק כעולא וי"ל משום דהנה באמת אם אמרינו פשיטת התוספת דנקיבת הנושט יש לו בדיקה מבחוץ אף לדריסה אין מועיל וא"כ אם אמרי' דמ"ה בדרוסה דהוי הטעם משום דהא אם נדרס הנושט ואין מועיל השחיטה והוי נבילה והוי שפיר ספק ומשא"כ לענין נושט פינו דעיקר החשש שפא הבריא: והנה הטעם דקרום שעלה מחמת מפה לא הוי קרום עכ"פ הא פתבו יש פוסקים הטעם דאין מועיל קרום פינו דכבר נפסל ונטרף אי אפשר להיות פשר והנה באמת הא נקובת הנושט לא הוי נבילה מחיים רק דאין שחיטה מועיל וא"כ ע"ז עכ"פ מועיל הקרום דתו לא הוי נבילה ומועיל השחיטה דכיון דעדין לא הוי נבילה וא"כ ליכא ספק דמוקמינו ליה אחזקת היתר: אף באמת גם לענין דרוסה נמי קשה הא הוי קאי מקודם היתר דיהא מועיל שחיטה אם ישחט וכמו דכתבו רש"י והתוס' ביבמות בדרף ל"א דהוי קאי בהיתר אם ימות אח"כ יעש"ה וא"כ מקודם הו ריעותא הוי קאי בהיתר אף באמת הא לא קאי בהיתר דהא לשפא ימות חיישינן אפילו קודם שנולד הריעותא וא"כ דלמא עדיין קודם גמר השחיטה: והנה י"ל השושיא שהקשה בספר תבואת שור וכן הפליתי על רבינו יונה דמכשיר הגבינה ואעפ"כ סתם דאם הוי ספק אם הוי קודם השחיטה או לאחר השחיטה דטרופה וי"ל משום דהנה הקשה הגאון מוה' דוב בער דאם אמרינו דא"א לצמצם אף הר"ש פתב דהוי הטעם מפח

ס"ס וא"כ בְּכָאן מ"נ האִיף דְּהוּי ס"ס דְּפִטוּר מְקַרְבֵּן דְּאֵם הָוּי רַבָּא נִפְגָּם מְקַדָּם א"כ אִי אֶפְשָׁר לְהַקְרִיב בְּפָנִים וּפִטוּר אֲש"ח וְאֵם הָוּי פְּחוּת מְרַבָּא א"כ מִיָּד שְׁנִשְׁחַט עַד דְּהוּי מְחַצֵּה נְמִי אָסוּר מִפְּחַח דְּשִׁחַט לַע"א וְא"כ הָוּי א"א לְהַתְקַבֵּל בְּפָנֶיהָ (וּמֵאִי מְשַׁנֵּי בְּדַרְף מ' בְּחֻצֵי קִנְיָה פְּגוּם וכו') אִף י"ל דְּבִאֲמַת אֵם אֶמְרִינָן דְּמוֹעִיל חֲזָקָה אֶפְיָלוּ אֵם הָוּי ס"ס יַע"ש בְּסִי קו"א וְעֵינָן לְקַמְוּ בְּהַתְחַלָּה בַּד"ה.

וְהִנֵּה לְכַאוּרָה, וְא"כ בְּכָאן אֲמַאי לָא אִוְקְמִין אַחְזָקַת הָיִתֵּר וְכָאן לָא שְׁיָיְדָה דְּהוּי סָפֵק בְּשַׁחֲיטָה דְּהָא הָוּי הַטַּעַם אוֹ דְּהוּי אֶפְשָׁר דְּלֵא שְׁיָיְדָה דְּמִי יִמַר דְּנִשְׁחַט וְכָאן אֵם בְּאֲמַת הָוּי שְׁחוּט לְפָנֵינוּ וְא"כ הָוּי כְּמוֹ סְבֵרַת הַתּוֹס' בֵּיבְמוֹת דְּאִוְקְמִי עַל חֲזָקַת הָיִתֵּר דְּהוּי הָיִתֵּר מְקוּדָּם אֵם יִשְׁחַט וּל"ד דְּסָפֵק בְּשַׁחֲיטָה דְּמִי יִמַר אֵם הָוּי נִשְׁחַט וּל"ד לְשַׁחֲיטָה וּשְׁחִיטָה דְּאֵם הָוּי סָפֵק דְּטְרִיפָה מִפְּחַח רִיעוּתָא לְפָנֶיהָ וְאֶמְרִינָן כְּמוֹ דְּהוּי עֲלִשְׁוֵי כּוּ הָוּי מְקוּדָּם יַע"ש הֵיטֵב בְּס' תְּבוּאָת שׁוֹר דְּמִקְשָׁה בְּאֲמַת בְּסָפֵק שְׁחִיטָה אֲמַאי הָוּי אָסוּרָה מְסָפֵק לְפִי סְבֵרַת הַתּוֹס' בֵּיבְמוֹת בְּדַרְף ל"ג ע"א ע"ש הֵיטֵב וְתִירָץ הַתְּבוּאוֹת שׁוֹר דְּהוּי רַק מְדַרְבְּנָן וְכָכָאן לָא שְׁיָיְדָה דְּמִשְׁמַע דְּמֵן הַתּוֹרָה דְּהִכִּי אֲגַמְרָה רַחֲמֵנָא לְמִשְׁהָ בְּסִינֵי וְכו' אִף י"ל דְּבִאֲמַת הָא חֲזָקָה דְּלֵא נִתְבְּרָרָה בְּשַׁעֲתָה לָא הָוּי חֲזָקָה: וְהִנֵּה הַדִּין אֵם אָמַר סְמוּךְ לְמִיתָה הָוּי שְׁעָה אַחַת אֲזִי אָסוּרָה בְּתַרוּמָה מִיָּד וְכָאן לִיכָא רַק חֲזָקָה לְהִיתָרָא דְּחֲזָקַת שְׁלָם לִיכָא דְּהָא נִקְבַּ בְּאֲמַת הַשְּׁתָא אוֹ חֻצִי אוֹ מְעַט פְּחוּת עכ"פ אוֹ יוֹתֵר וְא"כ יֵצֵא מְחֻזָּקַת שְׁלָם עכ"פ וְרַק חֲזָקָה לְהִיתָרָא אִיכָא וְהִנֵּה אֵם נִימָא כר"מ אֲזִי הָא הָוּי וְעֵינָן לְקַמְוּ בַּד"ה וְהִנֵּה בְּאֲמַת הַתּוֹס' וְכו' כְּמוֹ חֲזָקָה דְּלֵא נִתְבְּרָרָה שְׁעֵתָה שְׁמַעוּלָם הָוּי מְסוּפְקִין דְּלִמָּא קוּדָּם שְׁיִגְמַר הַשְּׁחִיטָה יִטְרַף בְּאֲמַת אַח"כ וְא"כ מְעוּלָם לָא חַל דְּלֵא הָוּי בְּיָדוֹ וְלֵא מִקְרִי חֲזָקָה כַּמ"ש לְקַמְוּ חֲזָקָה אַע"ג דְּהַשְּׁתָא עֲדִינָן לָא נִיקְבַּ מִשְׁא"כ אֵם נִימָא דְּלֵא חֲזִינְשִׁין שְׁמָא יְמוּת אֲזִי א"ש דְּהוּי שְׁפִיר חֲזָקָה דְּנִתְבְּרָר דְּהָא מְחֻזְקִינָן הַשְּׁתָא דְּעֲדִינָן לָא נִקְבַּ בְּחֻזָּקַת שְׁלִימָה וְלֵא יְהֵא נִיקְבַּ אַח"כ ג"כ וְא"כ הִינְצֵא לְנוּ מְזָה דְּלִמָּאן דְּלֵא חֲזִינְשִׁי שְׁמָא יְמוּת וְא"כ שְׁפִיר הָוּי אֶפְיָלוּ דְּאִיכָא ס"ס יֵשׁ הַכָּשֵׁר: וְהִנֵּה הַדִּין דְּאֵם לְאַחַר שְׁנִשְׁחַט רַבָּא לָא חֲשִׁיב מְעַשָּׂה שְׁחִיטָה בְּכָל דְּהוּי לְאִוְסְרָה דְּכִינּוּ דְּלֵא חֲשִׁיב שְׁחִיטָה דְּרַק בְּשַׁחֲיטָה יְכוּל לְאִוְסְרָה בְּמַעֲשָׂה פֶּל דְּהִיא וְכַמ"ש פֶּן בְּמַגִּינֵי זָהָב וְא"כ אֵם אֶמְרִינָן דְּבַעֲיָנָן שְׁחִיטָה מְוִפְרַעַת וְא"כ אֵם יִשְׁחֹט פְּגָדוֹ בְּמָה שְׁפָגַם מְכַבֵּר וְא"כ אִין מְצַרְפִּין רַק דְּנִתְבְּרָר רַבָּא דְּנִקְבַּ בְּב"א וְא"כ אֵם כְּבֵר נִפְגָּם חֻצֵי קִנְיָה וְהוּא יִשְׁחֹט פְּגָדוֹ אֲזִי אִין יְכוּל לְאִוְסְרוֹ בְּהַךְ חֻצֵי דְּמַמ"נ כ"ז דְּלֵא יִשְׁחֹט לְהַךְ רַבָּא דְּהִינּוּ דְּמַעַט שְׁהוּי לְאַחַר הַחֻצֵי לָא מְצַרְפוּ וְהָאֵם שְׁיִשְׁחֹט הַךְ מְעַט בְּלֵא"ה יְהֵא מְצַרְף דְּלִמָּאֵי שְׁנִשְׁחַט דְּהִינּוּ דְּנִפְגָּם מְקוּדָּם וְא"כ אִין זָה צְרִיף לְשַׁחֲיטָה פְּלֵל וְהוּי כְּמוֹ לְאַחַר רַבָּא דְּלֵא מְהַנֵּי מְעַשָּׂה דִּיהָ נְאֻסְרָה רַק בְּמֵאֵי דְּנִגְמַר וְהוּי רַבָּא וְא"כ הָוּי הַפִּי דְּוְהוּסִיף עָלָיו כָּל שְׁהוּא דְּפִי דְּפָגַע בְּנִקְבַּ דְּנִמִּי פֶּשֶׁר וְא"כ מֵאֵי אֶמְרִינָן דְּלִמָּא הו"ל פְּחוּת מְחֻצֵי וְא"כ קוּדָּם דְּיִגִּיעַ שְׁיֵהָא רַבָּא רַק שְׁיֵהָא חֻצֵי נְאֻסְרָה.

וְאֲזִי אֶמְרִינָן דְּבִאֲמַת אִוְקְמָה אַחְזָקַת חֲזָקַת הָיִתֵּר דְּאִוְקְמִינָן עַל חֲזָקַת דְּהִיתָרָא דְּלֵא ס"ל דְּחִינְשִׁי לְשְׁמָא יְמוּת וּבְנוּדָאֵי הָוּי חֻצֵי וְלֵא אָסְרָה רַק עַד שְׁיִגִּיעַ לְמְקוּם הַפְּגִימָה וּמ"ה חֲזִיב דוּק וְתִשְׁפַּח וְא"כ שְׁפִיר מְתוּרָץ הַקּוּשְׁיָא הַנְּל דְּמֵאֵן דַּס"ל דַּא"א לְצַמְצָם ס"ל בְּאֲמַת דְּבַעֲיָנָן שְׁחִיטָה מְוִפְרַעַת וּמְתוּרָץ הַכָּל וּלְפ"ז מְתוּרָץ ג"כ רַבִּינוּ יוֹנָה הַנְּל דְּבִאֲמַת הַכִּי הַפִּי בְּתוֹס' דִּיבְמוֹת דְּלְכַאוּרָה קִשָּׁה נוֹקְמִי בְּחֻזָּקַת שְׁלִימָה וְלֵא נִיקְבַּ אִף דַּצ"ל דְּהוּי בְּחֻזָּקַת אִיסוּר דְּמַחֲזִיִּים וְאֲזִי שְׁפִיר מִקְשָׁה הַתּוֹס' דְּהָא בְּכָאן מְשַׁמַּע דְּלֵא חֲשִׁיבָא רַק דְּהוּי חֲזָקָה

להיתרא וא"כ אפילו אם אמרינו דתליא בהה פלוגתא דשמא ימות עכ"פ לא תשיבא חזקה לאיסורא וא"כ נוקי אחזקה דהוי מקודם בחזקת שלם אף דצ"ל דהוי חזקה להיפוך דחזקת איסור וע"ז מקשים התוס' שפיר ואף דלפי התירוץ אפילו אם נימא דלא תשיב חזקה לאיסורא אף עכ"פ לא תשיב חזקה להיתרא גם כן דהא הוי כמו שמא ימות דחיישינן לר"מ יע"ש היטב בגיטין וא"כ מ'נשב מ"ש לעיל ל'נישב קונשיות הגאון מוה' דוב ה"ל וא"כ בכאן דהוי הפי' דהיכא דהוי ספק אם מקודם שחיטה או לאחר שחיטה וא"כ לא שני' חזקת היתר דהוי שמא ימות והוי כמו דלא אתחזק איסורא ולא היתרא וא"כ משו"ה יש לאסור משא"כ הגבינה הוי עכ"פ כמו שכתב הט"ז והש"ך גבי ספין קודם שנולד מרעותא הוי בחזקת היתר דאין צרי' שחיטה עכ"פ והוי שרי מיד כמו ש'ה בספין שכתב הט"ז והש"ך משא"כ גבי בהמה לא הוי בחזקת היתר דלמא יטרון עדיין ולא הוי מעולם חזקה דנתבררה שעתה ודלמא באמת נטרפה סמוך לשחיטה וא"כ שפיר מ'יתי ראי' משחיטה דעכ"פ צרי' לומר זה הסברא דהוי כמו שמא ימות ולא הו"ל היתר מחיים: והנה מה שהקשה הפלתי על ס' הש"ך והטו"ז מהא דמ'יתי רא' לענין ריאה מהא דבא זאב ונטל בני מעים דלמא הוי הטעם משום דכבר יצאה בחזקת היתר י"ל בני מעים גם ריאה בכלל והא ראי' דכן כתבו הפוסקים דנקט שמא במקום נקב קא תחיב אלמא דאיירי במקום סימנים אף דצרי' בדיקה וא"כ לא הו"ל בחזקת היתר מעולם ועי"ל משום דבאמת בעולם אין צרי' בדיקה וא"כ שפיר הוי בחזקה היתר אף דאמרינו פאן נמצא פאן הי' ואף עכ"פ הוי בשעת קטנותו בהיתר ולפ"ז מ'נשב שפיר הרמ"א דמביא מהה' תוס' דבאמת פוננת הרמ"א הוי הכי דהוי למ"ד שמא ימות וא"כ לא הו"ל חזקת היתר אף דמ'יתי ראי' דהיכי דאיתרע לא הו"ל ברובא דיצאה מרובא.

וכמ"ש בס' התבואות שור ומתורץ הכל. והנה באמת התוס' כתבו בגיטין במה שפ'דו לא מקרי אתחזק איסורא דכיון דב'דו לטבול וא"כ הא הרשב"א כתב דהאי' שני' חזקת היתר הא הוי חזקת איסור קודם שנשחט יע"ש היטב וא"כ א"ש דוקא מ"ש דהוי תליא בהה פלוגתא דאם חיישינן שמא ימות דכן כתב בחידושי הרשב"א למסכת יבמות דהא הוי בחזקת איסור דקודם שנשחטה אף גבי שהי' בשחיטה א"ש דכמ"ש הרשב"א שם דמי ימר דנשחטה פלל משא"כ בשחיטה דספק אם מקודם נשחטה או נשחטה וא"כ הרי שחיטה לפנינו עכ"פ רק דלמא נשחט הסימן השני ולא מהני פלל וע"כ צ"ל כמ"ש לעיל דבאמת ס"ל כמ"ש הש"ך אליבא דרמ"א בסימן צ' ביו"ד דלפי המסקנא לא ס"ל דזה מיקרי חזקת היתר אף דזה קשה היכא דב'דו שפיר לא הוי חזקת איסור וא"כ הוי בחזקת היתר וא"כ שפיר תליא בהה דשמא ימות בפלוגתא דר"מ ור"י וכמ"ש לעיל וא"כ למ"ד דחיישינן שמא ימות הוי אפילו מן התורה אסור ולא ביי' דלא חלק כן לשמא מת ולשמא ימות הוי פתור התבואות שור דהוי מדרבנן יע"ש היטב אף אם נימא דחטאת כיון דקניא לכפרה פ'דידי' דמ'יא וא"כ לא שני' לומר כן דבאמת משו"ה שפיר אסור אע"ג דלא הוי לשחיטה מועלת פלום ולא נטרפה מ"מ לגבוה שפיר נאסרה להה' דעה דס"ל דלגבוה אין צרי' פלל מעשה.

והנה בנה י"ל דהנה לפי שיטת התוס' בדר' קי"ט ע"ב בחולין דבעולת העוף ג"כ חייב בסימן אחד ואמאי נקט דוק' חטאת עוף ולא עולת עוף. אף י"ל דבאמת כמ"ש התוס' דנקט חטאת העוף דלא תימא דקניא לכפרה פ'דידי' דמ'יא וא"כ קשה הא אי אפ'שר לצמצם

וא"ל כמ"ש לעיל דזה אינו מספיק דהא עכ"פ נאסר לגבוה אע"ג דאינו מועיל לשחיטה
אלא דאשמעינן דאינו אמרינן פיון דקניא לכפרה כדידן דמאי וא"כ הוי כמ"ש לעיל
התירוץ וא"כ זה בא ר"פ לתרץ אמאי נקט חטאת ולא עולת העוף וע"ז אמר אי לאו
דאר"ה וא"כ א"ל דבאמת לענן מה דהוי שלו ונאסרה במיעוט רנה אע"ג דאינו מועיל
לשחיטה א"כ אפי' אם נימא דלגבוה נמי בעינן מעשה מ"מ יש חילוק: ובה מניחב נמי
לקמן דאמר חטאת פיון דקניא לכפרה כדידן דמי דדוקא חטאת באמת אף דאשמעינן
דלא אמרינן אי אפשיך לצמצם והנה במה דאמר הא מה מעשה מעשה רבה י"ל (אם נימא
דלחד דעה דבעינן דוקא בעוף העולה שני סימניו וא"כ קשה למ"ד אא"א דש"ש.

אף דבגמר מעשה אסרה ובעוף הוי גמר מעשה סימן אחד והוי ל"פ: דף מ מא סוגיא
דרבנן יעשה כל הסוגיא עם פירו"ת והרא"ש וקר"ן וראשונים ואחרונים פולם וזה
יצא ראשונה לתרץ קושיות בעל פריית ופליית בסימן כ"א וז"ל וקשיא לי לרב אדא בר
אהבה דס"ל בע"ז דף נ"ד אף דאא"א דבר שאינו שלו בנסיף לה בין קרניו הוי מעשה
ואסר ומייתי לה הך דענלא וד"ת עשה בה מעשה אסרה הך דניסף בין קרני' ודאי מעשה
זוטא היא כמ"ש רבינו חננאל וקשיא לרב אדא בר אהבה קושיא דחולין דף מם חייב
שלש חטאות וכי עביד בה מעשה פורתא אסרה וצריף לומר תירוץ הגמרא בחטאת העוף
חצי קנה פגום וקשה לרבא אדא בר אהבה א"א לומר פן דהא איהו ס"ל דבעי דוקא
ונשט בשחיטה ולא קנה וצ"ע ונלע"ד ליישב קושיא הנ"ל דהנה רש"י בפירוש הגמרא
דף מ"א פתב פיון דקניא לי' לכפרה כדידן דמי הלכך לא מצי למיתני שום זבח דאלו
עולה מכפרת אחיבי עשה וחטאת ואשם על חטאים ושלמים ושאר קדשים קלים דידן
נינהו להכי נקט עוף ובאמת מתוס' ד"ה פיון ותוס' ד"ה לא הוי חטאת לא משמע רק
דחטאת קנין לכפרה ולא שאר קדשים כמבואר בדבריהם וילדעתי נראה לפרש פירוש
אחר דהנה איתא פלוגתא אם שחיטה שאינה ראוי' הוי שמיה שחיטה או לא הוי שחיטה
מר יליף משחויטי חץ וכו' עש"ה: והנה הרא"ש פסק דאע"ג דקי"ל כר"י הסנדלר לפטרו
מדו"ה בשחיט' שאינה ראוי' מ"מ בשחיט' ונמצא טריפ' חייב בדו"ה וכו' הפ"י דהיינו
משום דס"ל דטריפה שחיטה ראוי' מיקרי פיון שאין האיסור מצד השחיטה אלא מצד
אחר ונמצא טריפה כו' והנה הפוסקים כתבו דאף אם איירי דמחשב משחיטה לזריקה
מ"מ לר"י הא מחשבין מעבודה לעבודה ופסול והנה ע"כ הברי' דשחט חטאת בחוץ
לע"א ס"ל דשחיטה שאינה ראוי' שמה שחיטה דאי לא שמי' שחטה אמאי חייב דהא
התוס' בבבא קמא כתבו אע"ג דגלי רחמנא בשחויטי חוץ דשחיטה שאינה ראוי' שמה
שחיטה ה"מ דליכא פסול מצד אחר חבל איכא פסול מצד אחר לא שמה שחיטה והכא
איכא פסול מצד אחר דהא לר"ה בגמר מעשה לכ"ע יכול לאוסרה והנה רש"י פתב
בהמת חבירו לא מיבעיא שלו דמיחסרא משום תקרובות ע"ז בשחיטת סימן א' דאע"ג
דב"ח אין נאסרין להדיוט לא משום נעבד ולא משום מוקצה מדאיצטריף למסרינהו
לגבוה מפלל דלהדיוט שרי מיהו כי עביד מעשה מחסרין וא"כ לפ"ז י"ל דהכי פירש
הגמרא פיון דקניא לכפרה אחא כדידן דמאי דבאמת התנא סובר שחיטה שאינה ראוי'
לא שמה שחיטה וא"ל אמאי חייב שלש חטאות הא הוי שחויטה שאינה ראוי' דז"א דהא
באמת כדידן דמאי והיא דבר של הקדש נמצא דבאמירה בעלמא הוי מוקצה לע"ז ונמצא
דהשחיטה אינה מועלת ונשפיר הוי שחיטה ראוי' כסברת הפני יהושע משא"כ בשאר

זבחים לשיתת ר"ח בגמר מעשה יכול לאסור אפילו שאינו שלו נמצא דהשחיטה אוסרתו והוי שפיר שחיטה שאינה ראוי' דע"י השחיטה בא הפסול ומשום הכי נקיט חטאת דלכפרה קניא והוי פסול בלא השחיטה דהא אף באמירה בלא שחיטה מפסול וא"כ לא הוי הפסול מחמת השחיטה והוי שפיר שחיטה ראוי' ובחטאת עוף ונחצי קנה פגום: אף לפי"ז קשה פי משני הגמרא בגמר זביחה הוא עובדה ופריה הש"ס מאי אריא חטאת לאשמועינן זבח הא איפא לשנויי להכי קתני חטאת משום דככרה אין השחיטה גורם והוי שחיטה ראוי' לכה חייב משא"כ בשאר זבחים כו' ויש ליישב דהנה התוס' בב"ק דף ע"ו ד"ה שחטה הקשו מה פריה הגמרא קדשים נמי שחיטה שאינה ראוי' היא הא הוי שחיטה ראוי' משום שיכול לפדות בשעת פרקוס דבר העמדה והערכה היא ונראה ליישב קושיות התוס' דהנה התוס' בתמורה מקשים אמאי מטיל מום בקדשים אינו אסור רק משום קנס הא כל מה דאמר רחמנא צא תעבד אי עביד לא מהני ומה"ת אסור להטיל מום בקדשי' ותירצו התוס' דלא גרע מנעשה ממילא דלא יזיל לא עשה הוא רק ממילא נפל בה מום ולפי"ז יש ליישב קושיות התוס' הנ"ל דהא בשחוטי חוץ ג"כ קשה הא אסור מן התורה לשחוט בחוץ והנה אף דהש"ף כתב כל דבר שיכול לעשות בהיתר.

אף בעשה ל"ש כ"מ דא"ר ל"ת מכ"מ לענין לאכול בחוץ בלא זריקה פדין חולין לא אפשר בלא שחוטי חוץ באיסור וכאן לא שייך תירוצ התוס' דלא גרע מעשה ממילא דבשחיטה לא שייך עשה ממילא דבעשה ממילא הוי גבילה אף לכאורה י"ל דהנה בספר מגיניי זהב כתב דבחצי קנה פגום הוי מום בקדשים לפ"ז לכאורה קשה הא יכול לפדותה ע"י חצי קנה פגום וע"ז שפיר שייך תירוצ התוס' דלא גרע מעשה ממילא ושאר שחיטה אפילו היו בפגום הי' מותר ולפ"ז שפיר מקשו התוס' אבל י"א דהא התוס' פתבו בדיבור שלפני זה דהסוגיא אלא כמ"ד אין לשחיטה אלא לבסוף וכו' ולמ"ד אין לשחיטה אלא לבסוף בחצי קנה פגום לא הוי מום ואינה ראוי' לפדותה אלא בגמר שחיטה שפיר הוי מטיל מום בקדשים באיסור דלא שייך תירוצ התוס' דלא גרע מנעשה ממילא ועפ"ז מתורץ קושיא הנ"ל מאי מקשה הגמרא מאי אריא חטאת דהנה הגאון בס' פלתי כתב דהא דאדם אוסר דש"ש במעשה הוי רק דרבנן.

והנה איתא בב"ק דף ע"א ובתוס' דהיכא דהשחיטה אינה ראוי' רק מדרבנן הוי שחיטה ראוי' כו' נמצא לפ"ז מקשה הגמרא שפיר אמאי לא נקיט שאר זבחים וא"ל משום דהוי שחיטה שאינה ראוי' משום דשוחט לע"ז קשה קושיות התוס' הא ראוי לפדות ולקמן הוכחנו דמאן דס"ל דשחיטה שאינה ראוי' לא הוי שחיטה ע"כ סובר כל העומד לפדות פפדוי דמי וכינן דנפדה הוי רק להדיוט ולהדיוט מן התורה אינו יכול לאסור אפילו במעשה וא"כ הוי שפיר שחיטה ראוי' פנין דאינה אסורה רק מדרבנן וא"ל כמתירוצ הנ"ל מפח כל מלתא דאמר רחמנא ל"ת והוי מטיל מום בקדשים פנ"ל קשה הא הוי עכ"פ מום מחמת חצי קנה פגום וא"ל דס"ל אינה לשחיטה אלא לבסוף וא"כ לא הוי מום פנ"ל הא הו סוגיא אלא אל יבא דר יוחנן ור"י סבר ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף א"כ שפיר הוי מום והוי שחיטה ראוי' ובזה מתורץ קושיות הפלתי הנ"ל דבאמת רב אדא בר אהבה סובר אינו לשחיטה אלא לבסוף וא"כ חצי קנה פגום לא הוי מום ומוקי באומר בגמר זביחה הוא עובדה ול"ק קושיות הגמרא מאי אריא חטאת כו' פנ"ל אכן זה דוקא אם נימא הא דאדם אוסר דש"ש בגמר מעשה הוא רק מדרבנן אבל אם נימא דא"א

דש"ש בגמר מעשה מדאורייתא לא מצינו לתרץ פנ"ל אף אפתי יש ליישב קושיא הנ"ל דמה פריה הגמרא מאי אריא חטאת כולי דהכי פריה הגמרא דהא השתא ע"כ צ"ל נמי שחוטא שאינה ראוי' שמה שחייטה וא"ל פנ"ל דאין השחוטא גורם דהא בלא השחייטה נאסר ז"א דהא בלא השחייטה באיסור הי' ראוי לפדות דאין לה מים גדול מזה ולאחר פדיון נדאי לא מצי אסר באמירה בעלמא להקדיוט ונמצא דהשחייטה גורם לפסול אפילו להקדיוט ונמצא שפיר הוי שחייטה שאינה ראוי' אע"כ צריף לומר דשחייטה שאינה ראוי'ה שמה שחייטה ושפיר מקשה הגמרא ליתני שאר זבחים אף א"כ תיקשי למה להגמרא לשנויי בתצי קנה פגום לישני בעוף ובגמר זביחה ונמצא לא קשה ליתני שאר זבחים דאפשר לומר דסבר ששא"ר לא שמה שחייטה ומשו"ה נקיט חטאת וכיון דלכפרה אין הזביחה גורם ושפיר הוי שחייטה ראוי' וא"ל דהא ראוי לפדות דהא אין לעופות פדיון אבל יש ליישב דא"כ קשה ליתני עולת עוף ובגמר זביחה היא עובדה ולא קשה הא הוי שחייטה שאינה ראוי' דהא מבואר דלאחר ששחט פדיון הכשר שחייטה לא נאסר וכיון דבחולין סגי בשחיטת סימן ועובד ע"ז בסוף שני סימנים וא"כ הוי שחייטה ראוי' ועפי"ז מתורץ קושיות התוס' בד"ה לא הוי חטאת תיובתא תימא דמאי אריא חטאת דנקט כו' דיש לומר דמירי בעוף פקושיא הנ"ל וא"ל למה לא נקט עולת עוף יש לומר הא השתא איירי דלא אמר בגמר זביחה היא עובדה רק דלא מצי לאסור רק בגמר מעשה וא"כ בעולה הוי גמר מעשה בסימן אחד דלא גרע מחולין וא"כ לא מצי למינקט עולת עוף דהא מששחט סימן א' אסרה: ובהה"ה ליישב קושיות התוס' בחולין דף פ"ה וא"ת ל"ל לר"מ למילף משחוט חוץ גילף מגופה דאו"ב נוהג בקדשים אע"ג דלאו שחייטה ראוי' היא דהא הוי מחוסר זמן כו' ויש ליישב דהנה בחולין דף פ"א איתא כל פמה דלא זריק מיקטל קטלי' והוי שחייטה שאינו ראוי' לפ"ז יש לתרץ קושיות התוס' דמאותו ואת בני לא הוי מצי למילף דהא באמת ר"מ ס"ל אפילו היכא דשחייטה גורם הוי שחייטה ראוי' והנה לכאורה לפי הך דעה בחולין דכל פמה דלא זריק הוי שחייטה שאינה ראוי' א"כ קדשים גבי או"ב לא מיקרי השחייטה שאינו ראוי' דבלא השחייטה נמי שם דקדשים גורם איסור בהא כל פמה דלא זריק הוי שחייטה שאינה ראוי' משום קדשים וא"כ דבר אחר גורם ושפיר הוי משום או"ב שחייטה ראוי' אבל משחוט חוץ שפיר גליף דהא באמת או אשר ישחט לרבות עולת העוף דחייב משום שחוט חוץ.

והנה התוס' הקשו בחולין הא אית לי' לר"ש דכל העומד לזרוק פזרוק דמי ותירצו פיון דמחוסר קבלה בפוס דלא אמרינן כל העומד לזרוק רק אחר שנתקבל בפוס כו' וא"כ הא בעוף לא בעינן קבלה בפוס דהא אוחו בצונאר ומזה וא"כ בנודאי אמרינן כל העומד לזרוק פזרוק דמי וא"כ שפיר איסור שחייטה גורם ושפיר הוי שחייטה שאינה ראוי' ואעפ"כ חייב משום שחוט חוץ וא"כ מוכח דשמה שחייט' וא"כ מוכח דמאן דס"ל דהיכ' דשחייט' גורם הוי שחייט' שאינ' ראוי' ומש"ה לא נקט שאר זבחים קשה הא בלא"ה הוי איסור אם לא נשחט לע"א משום דכל פמה דלא זריק אע"כ דסובר כל העומד לזרוק פזרוק דמי כפי המסקנא אפילו לא נתקבל וא"כ בנודאי ס"ל כל העומד לפדות פדווי דמי וע"פ מה שפיתבנו לעיל הנה יש מקום אתי ליישב קושיות הפלתי בסימן ס"ה על הרמב"ם דפסק דאין אמ"ה של עוף נוהג בב"נ מפסחים דף ע"ג גלמ"ד מקלקל בחבורה פטור מה תיקון להוציא מידי אמ"ה לב"נ והכא בחולין מ"א מוקי לה להך ברייתא בחטאת

עוף בחק"פ וילדברי הרמב"ם הנ"ל קשה מה תיקון פיון דעוף הוא ועפ"י הנ"ל א"ש דהנה התוס' מקשים שם בפסחים דמה פריה הגמרא לישני דתיקון להוציא מידי טומאת גבילה ותוצו דאפשר דתקרוכות ע"ז נמי מטמא מדאורייתא ולא רצה בזה לפשוט האבעי' כו': והנה לפמ"ש דהא דאדם אוסר דבר שא"ש בפעשה להדיט הוא רק מדרבנן רק לגבוה אסור מדאורייתא א"כ אפתי תקשי קושיות התוס' דהא תיקון להוציא מיד טומאת גבילה דאף דתקרוכות ע"ז מטמא מדאורייתא מ"מ הא מדאורייתא אינו יכול לאסור דבר שאינו שלו ואף דגבוה יכול לאסור (דבר שאינו שלו) מדאורייתא לענין לטמא בנודאי אין חילוק בין הדיט לגבוה וצריה לומר דקושיות הגמרא קאי אליבא דמ"ד דחטאת פיון דקניא לכפרה פדידן דמאי וא"כ יכול לאסור נודאי מדאורייתא והנה לעיל כתבתי דלמ"ד חטאת פיון דקניא לכפרה פדידן דמאי דהינו לרב אדא בר אבהה ול"ת בי' תו איפא לאוקמי דמיירי באומר בגמר זביחה הוא עובדה ע"ש וא"כ תו לא צריה לאוקמה בחטאת העוף וא"כ שפיר מישני הגמרא דתיקון להוציא מידי אמ"ה לב"נ דהא לפי סברא זו לא צריכין כלל לאוקמה בעוף רק דנקיט חטאת ונקא דהוי שחיטה ראני' פיון דאין השחיטה גורם וכמש"ל וא"ש: הרמב"ם פסק דאמ"ה אינו נוהג בעוף.

והקש' בס' פליתי ממסכת פסחים דף ע"ג דמתרץ דתיקון להוציא מידי אמ"ה אלמא דאמ"ה נוהג בב"נ. וי"ל דהנה במס' חולין דף מ' ע"ב מתרץ פגון שהי' חצי קנה פגום דבהדדי קאמי.

והקשה הגאון מוה' זובעריש אבד"ק גלינא דהנה התוס' כתבו בחולין דהא אמרינן דא"א לצמצם ותי' התוס' דהוי כמו ס"ס דהינו ממ"נ אם הוי רק חצי פשר ואם פחות מחצי ג"כ פשר מאי אמרת דלמא הוי רובא וע"ז שפיר הוי כמו ס"ס להתיר יעשה.

ולפ"ז מקשה הוא בפסוגיא זו דחולין שפיר קשה האיה שנייה חצי קנה הא א"א לצמצם וא"ל דהוי כמו ס"ס דהא בכאן ממ"נ אם הוי רובא וכבר נטרף ואם הוי פחות ג"כ אינו חייב על שחוט חוץ משום דמיד דהשלים לחצי הוי גאסר ותו אינו מתקבל בפנים וא"כ הוי כמו ס"ס לפטור דברןבא נפטר ובפחות מחציו נמי פטור רק אם הוי שנה בשנה ואי אפשר לצמצם אף י"ל משום דהנה איתא לעיל בחולין דלחד דיעה בעינו שחיטה מופרעת.

ופי' התוס' דאם שחט אפי' בהיקף אחד רק דשחט פורתא ואח"כ שחט עוד פורתא בהפסק אינו מצטרף. והנה דעת הט"ז דבמשהו של קנה לא מטרף.

והקש' בנה"כ מהא דשם דמק' על קנה מפי שחט פורתא והנה דעת הפוסקים המגיני זקב וכש"פ דאם שחט רובא מהסימן בעוף או משני סימנין בבהמה תו לא מיקרי שחיטה ולא חשוב מעשה דכיון דאינו מועיל לשחיטה בשלמא משהו מקנה קודם שנשחט שפיר מהני לצרף לשחיטה ומקרי מעשה וא"כ לפ"ז אם נשחט או נפגם חצי והוא שחט אח"כ לשכנגדו בצד השני ואם לא מצי לאסרו רק עד שיהא רובא דהא ממ"נ הך חצי שהוא פחות מרוב לא מהני כלום לשחיטה דקודם לזה לא מהני לצירוף רובא דהא בעינו שחיטה מופרעת ואלא דישחט הך עד שיהא רובא וא"כ בהך מעט שפיר יהא רובא בהחצי הראשון שפבר נפגם ומצטרף וא"כ פיון דלא מהני כלום לא מצי לאנסרה וא"כ בכאן ממ"נ עד שיהא רובא לא מצי לאנסרה.

ואף דבכאן קלשה דהא פנין דמטי דהוי יותר ממשהו מן מה שפבר נשחט ואם הוי מה שגפחת מפבר הוי פחות מחצי וא"כ צריף ג"כ הו משהו פי היכי דנהוי שגוי משהו פי היכי דיהא רובא שפיר מצי לאוסרה.

אף דהנה לקמן ר"נ ור"ע ור"י דאמרו אא"א דש"ש נכתב ר"ח דבגמר מעשה שפיר מצי לאוסרו. והקשה רש"י דא"כ מה מקשה הגמרא ממנסה הא מנסה הוי גמר מעשה.

ותירץ הרא"ש דכיון דאינו ניפר לא הוי מעשה רבה. וא"כ אם אמרינו דנוקא שחיטה בעינו מה דמצרף לשחיטה דהוי כמו גמר מעשה וא"כ מש"ה לא מצי לאוסרה בהו משהו.

(ועיין לקמן בד"ה והנה באמת וכו') דהא אינו ניפר דהא לפי המדומה הוי מצומצם חצי וא"כ לא נ"מ בהו משהו דהוי משלים לחצי וא"כ אינו ניפר ולא חשיב מעשה ולא מצי אוסר כלל דכיון דלפי המדומה לא נ"מ בהו משהו וא"כ שפיר מתורץ קושיות הגאון הג"ל ובוה מיושב הא דאמר ר"פ אי לאו דאמר ר"ה סי' א' ה"א מה מעשה גמר מעשה ומאי בעי בוה וי"ל דרצה לתרץ קושני הג"ל ואמר אי לאו דאמר ר"ה ה"א גמר מעשה וא"כ השתא נמי הוי ה"פ דוקא מעשה דמצרף לשחיטה והוי התירץ כמש"ל: והנה לכאורה גם בהו תירץ דאמר בגמר זביחה היא עובדה והוי בונדאי הפי' דלא אמר מקודם שרוצה לעבוד בגמר זביחה דאל"כ הא פבר נעשה מוקצה ואסור לגבוה ואינו ראוי להתקבל בפנים.

ועוד דהוי חושב בתחילת שחיטה על גמר שחיטה והוי כמו מחשב מעבודה לעבודה. וא"כ קשה מפי שחט חצי והוי א"א לצמצם וא"כ אם הוי רק פחות מחצי ונאסר מקודם ואינו ראוי להתקבל בפנים ואלא דהוי דלמא יותר מחצי והוי רובא.

והנה המל"מ פתב דאית' ביומא דאמרינו דאם אכל חלב דצריף למיכתב דלמא אתא לב"ד וימענט בשיעורין. ומקשה הא לא הוי ש'ב מדיעה וכתב המל"מ בהלכות שגגות דכיון דלא מצי להתנודע אינו חייב.

וא"כ אם באמת הוי רובא והוי הדין דלא הוי רק חצי דהוי ס"ס וא"כ על מה חייב דהא על מה דנשחט פי אם הוי רובא ובאמת לא הוי ש'ב מדיעה דהא כ"ע סובר דהוי רק חצי בפנים. וא"כ יש לפטור אם הוי רובא ואם הוי פחות מחצי אינו ראוי להתקבל בפנים ואינו חייב רק אם הוי חצי מצומצם ואי אפשר לצמצם ורק אם נימא דאין לשחיטה אלא לבסוף ובאמת עולא גופא הא דאמר משום ר' יוחנן אפשר דס"ל גמר מעשה ורק על ר"ה קשה כמו שכתבו בתוס' ד"ה וכי הא דאמר עולא יעשה"ה ואף צ"ל כפמ"ש לעיל אף אם נימא דבאמת הוי הפי' ממ"נ בשלמים לא שייף לומר דאין נ"מ בשחיטה דהא דידן' שפיר מצי לאוסרה במוקצה בעלמ' אפי' בלא מעשה דשחיטה וא"כ שפיר אם חושב במה דשחט פגגדו שפיר אסרה מקודם שנגמר להצרף לרובא ומש"ה נקט חטאת ולא זבח דשלמים הוי ס"ל כריה"ג דממון בעלים וס"ל בחדא פנותי' ובאי אפשר לצמצם לא ס"ל פנותי': או די"ל לפמ"ש הכ"מ בהלכות אבות הטומאה דאם נשחט רוב שנים הוי אפי' בלא מפרקת כמו מתה.

וכן י"ל לזעירי דס"ל ברוב בשר ומפרקת דהוי לחודא נבילה וא"כ הא דקתני הותזו ע"כ בשני סימנין לחוד בלא מפרקת. וא"כ שפיר בבבבמה לא מצי פן דניהו דבשחיטה בעינו מןפרעת מ"מ מיד שנעשה רובא.

ולא הוי בב"א וסימן אחד כבר נשחט והוי מתה והוי כמו שנשחט שני סימנין והוי כמו מתה ותקשה הא לא מהני וכי מכה עומד ומולק ואי שוחט וא"כ אינו ראוי לגבוה ומש"ה נקוט עוף דלא הוי אפ"י עוף מתה בסי' א' וא"כ מה מקשה הש"ס וא"ה מאי אריא דנקט חטאת ולא זבח.

ואף י"ל משום דהנה לקמן בדרף י"ט ע"א איתא שם דאר"ה שחט שליש והגרים שליש ואחי ושיילו לר"ה נאמר טריפה דבעינו דתיפק חיותא בהכשר שחיטה ולא בהגרמה. וא"כ בכאן מיד דהוי רובא ולא הוי צדיין בהיקוף בשנה בלי הפסק נטרף דתיפוק חיותא שלא בהכשר שחיטה וא"כ לא מהני שחיטה אח"כ וא"כ לר"ה ע"כ צ"ל דאתיא כריה"ג דס"ל אפשר לצמצם ואזי פריף שפיר מאי אריא חטאת ליתני זבח ומשא"כ לראב"א דס"ל דלא כר"ה שם בדרף י"ט וא"כ שפיר מתוקמי דבאמת דשחט הנושט נאמר בגמר זביחה הוא עובדה ול"ק מאי אריא חטאת לאשמעינן זבח דבאמת ס"ל א"א לצמצם והוי רק החי' כמש"ל ולא אפשר רק בחטאת ולא בשלמים משום דס"ל בחדא כריה"ג דהוי ממון בעלים ואז דבעוף איירי דאם בהמה הוי לאחר שני סימנין נבילה גמורה ולא ראוי לבוא בפנים דוכי מתה הוא עומד ושוחט וכו'.

ומתורץ קושיות הפלתי דהקשה לרב אדא ב"א דס"ל ונושט ולא קנה האיה מתורץ הך ברייתא ולא תיקשי דהוא מוקמי באומר בגמר זביחה הוא עובדה ולא תיקשי מה ארי' וכו': וא"כ מתורץ הרמב"ם הנ"ל ג"כ דהנה התוס' בפסחים בדרף ע"ג ע"א דהוי לר"ש ולכאורה א"ל דבאמת מתניתין אתיא כר"י ודלא כר"ש אף י"ל משום דהנה קשה התוס' פתבו דמש"ה חייב בשבת משום דאם זרק הותרה ולכאורה קשה אם נימא דב"ח נדחין וכי שחט פורתא וא"כ א"א לגמור השחיטה משום דהוי בשבת וא"כ הוי נדחין וא"א תו להקריב ולא הוי הורצה ואף צ"ל דאם עלו לא ירד וא"כ קשה הא הוי בשבת וע"כ צ"ל דבפ"י דהוי בלילה וא"כ הוי מחוסר זמן ואף אם אמרינן דאם עלו בשבת לא ירד ונפשט ספיקא דמל"מ (זה לא שייך בכאן) והנה באמת במאי דהוי בשחיטה וא"כ אם נימא דבאמת לא ירד אף דא"כ מה מקש' מאי ארי' חטאת וכו' י"ל כמ"ש התוס' בזבחים דגבי קדשים קלים לא מהני זריקה דכיון דהוי בפסול ומשא"כ בקדשי קדשים וא"כ מאי פריף בש"ס אף אם אמרינן דלא כסברת התוס' לק"מ אף אם אמרינן דבאמת בשלא במקומו בקמה דאירע פסול בשחיטה נמי לא ירד אזי מתורץ (ע"כ) ונמצא דבאמת לפמ"ש התוס' דעיקר הקוש' לר"ש [ומוכרח דאת' כר"ש דס"ל ב"ח אינו נדחין ועיין לקמן בדרף ד' בסופו בד"ה והנה באמת וכו'] וא"כ הוא הך מ"ד ס"ל דהוי הפי' מפי' אי אפשר לצמצם וס"ל דלא כר"ה.

וא"ל דנ"מ באלקסון ז"א דא"כ לא הוי ג"כ מןפרעת דהוי הפי' דאין מהני אם הוי למטה נחתה ג"כ (ואז לר"י לא מהני מה דהוי ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף וא"כ עכ"פ אם לא ירצה לשחוט אח"כ לא הוי איסור) וא"ל דהוי נ"מ שפיר אם שחט במקום אחד ואח"כ נשחט במקום אחר והוי הפסק ובמשהו דנשחט בהפסק הוי עיקר השחיטה ואזי

נגמר השחיטה אף דו"א דאין לה משהו דראוי לחלוק וא"כ קשה משהו מן הך משהו: והנה מןושב קו' התוס' דמקשה בד"ה אי לאו דאמר ר"ה וכו' הא גמר מעשה וא"כ קשה מאי ארי' חטאת כו'.

וי"ל משום דהנה הרש"ל פתב דאם חישוב לשם נחירה ועקירה הוי אסור. וא"כ הנה התוס' פתבו בפסחים בדרף ע"ג ע"ב דכיון דהוי לו בעלים לא הוי גרע מחישוב שלא לאונכליו דהא הוי אין לה מחשבה גדולה מזו וא"כ פינו דאמר ובגמר מעשה שפיר נאסר.

והנה הוא חישוב לע"א וא"כ בפעשה דנגמר המעשה והוי אסור ואין מועיל השחיטה והוי נבילה וא"כ לא גרע מחישוב לשם נחירה וא"כ הוי בהתחלת עכ"פ נאסר משום דחשב לשם נחירה וא"כ מש"ה נקיט חטאת בעורף ולא נאסר דלא גרע מחצי קנה פגום ומתנרץ שפיר קו' התוס' וא"כ הפי' אי לאו דאמר ר"ה ה"א גמר מעשה וא"כ השתא נמי לא נאסר רק בשחיטה דנ"מ להצטרף להשחיטה וכמש"ל ע"פ סברא דשחיטה מןפרעת.

ואף א"כ קשה קו' התוס' וע"ז משני אי לאו דאר"ה וכו' מ"ט דידן' מצי אסר כו' וא"כ בהתחלה שפיר נאסר משום מפת דידן' מצי אסרה כו' דרוצה לתרץ קושיות התוס' על רש"י בד"ה רבוצה דכתב רש"י לא מפעיל עומדת דכשהגביה והרביצה קנאה בהגבהה וכתבו התוס' בד"ה רבוצה כו' ואינו נראה דכשהגביה נמי לא קנה ואף י"ל הפי' דאם עומדת וא"כ אם נימא דלא מצי לאוסרה רק בגמר מעשה וא"כ עכ"פ בהתחלת השחיטה הוי כמו דנחשב בהשחיטה לענין דנהוי עקירה דהא בגמר מעשה הוי נבילה וא"כ נאסרה באכילה.

והנה התוס' פתבו בגיטין בדרף נ"ג ע"ב דאם אמרינו היזק שאינו ניכר שמי' היזק הוי שינוי מעשה ונקנה ולא מצי א"ל הרי שלף לפניה יעש"ה. והנה הרמב"ן פתב דגבי פיגול הוי כמו ניכר משום דהוי פאלו קטלה וא"כ מיז נקנה לו בשינוי מעשה ושפיר הוי שלף וא"כ דידן' מצי לאסור וא"כ זהו הפי' אי לאו דאמר ר"ה מה מעשה מעשה רבה וא"כ מתנרץ קו' הגאון הנ"ל אף דקשה קושיות התוס' ועכצ"ל כמ"ש ע"פ ס' רש"ל וא"כ אי לאו דאמר ר"ה ה"א דידן' וכו' וא"כ שפיר ע"פ ס' הללו מתנרץ מה דנקיט רביצה משום דכיון ע"פ ס' רש"ל ונאסרה בתחלת השחיטה ונקנה לו בשינוי מעשה והוי דידן' ודידן' מצי אסר והוי שפיר רבותא ומתנרץ קו' התוס' על רש"י ומתנרץ מה דאמר זאת ר"פ פדי ליישב קושיות הגאון הנ"ל וקושיות התוס' על רש"י דמש"ה נקיט רבוצה לרבות' הנ"ל וא"ש הפל.

והנה באמת מוכרח דברייטא דהשוחט חייב ג' חטאת אתיא כר"ש מהא דהוי קשה הא ב"ח נדחין ומיז ששחט פורתא ואם ישקה עד הלילה יהוי שהי' וא"כ תו אינו וא"כ לא הורצה והוי שפיר עכ"פ מחוסר זמן דהכי פתבו התוס' דאם זרק הורצה וא"כ אפילו אם יעלה ירד בשבת דכיון דאינו ראו השתא למזבח דאינו רשאי להקטיר ואינו רשאי להקריב היום ואמאי חייב ולא הורצה דהוי פסול וע"כ אתיא כר"ש דס"ל ב"ח אין נדחין וכמו דאנ"ל גבי פסח ומש"ה מקשה הש"ס שפיר בפסחים אליבא דר"ש מאי תיקון.

אף באמת א"ל חנן המצרי הוא דאנ"ל אפילו שחוטין אינו נדחין אף לפמ"ש התוס' לחלק בין דיחו בידים וכאן הוי דיחו בידים אף מהא דנקיבה לפסחו והוי ג"כ דיחו בידים ואפ"ה

ס"ל לר"ש דאינן נדחין אף לר"י לא ס"ל החילוק ועיקר הקושיא הוי לרב אליבא דס"ל
הך חילוק וכפי שיטת רש"י בשבת וא"כ הוא א"ש דרב לא ס"ל כר"ה והנה באמת עיקר
הקושיא בפסחים מאי תיקון הוי לרב דס"ל דיש חילוק בן דיהו בידים וכדכתבו התוס'
בפסחים בדרף י"ב ע"א פי היכי דלא תקשה לרב מנקיבה לפסחו דאיתא במתניתין דיש
דיחו וצ"ל דהיא דדיחו בידים גם רבנן מודו אליבא דרב ונמצא מצינו לר"ש דס"ל
דיחו בידים גבי מפריש נקיבה וכו' ואינו דיחו וא"כ איתא ע"כ כר"ש אפי' מקשה שפר
וא"כ א"ש אליבא דרב פמו שאמר רבי יהודא משמו במסכת חולין בדרף י"ט ע"א ולא
ס"ל החילוק דבעינן דמיפק חיותא במקום שחיטה וכו' וא"ש כפמ"ש לעיל והנה לרב
הונא דאמר אליבא דרב דטריפה ל"ק משום דהנה בתוס' ישגיגים מקשה מה פריד
בפסחים אמאי לא מוקי פרבי יהודא דס"ל אליבא דרב גם בן דבעלי חיים נדחין יע"ש
ביומא בדרף ס"ג בתוס' ישגיגים שם ותי' דרוצה לאוקמי דנהוי פרב וא"כ מתניתין דפסחים
אפשר לא ס"ל להך חילוק בין מדחה בידים ללא מדחה בידים ורק פרבי יהודא אף
דרוזה לאוקמי כפי שיטתו וכמו דהנה אמוראי דפסחי דשקלי וטריא אליבא.

רוצה לאוקמי פרב ומתריז דכר"א וכיוסף בן חונאי יע"ש ה"נ רוצה לאוקמי מתניתין
דפסחים דלא יהי' כחולק על רבו ומשא"כ ר"ה אליבא דרב באמת מתניתין דפסחים
יחלוק רב לא ס"ל להך חילוק בין דיחו בידים והסוגיא דפסחים שם אלו אליבא דרב
יהודא ואו דבאמת שם בפסחים מקשה אליבא דהלכתא אם הך הדין מצי לפסוק ואם
יהי' חייב ואלבא דהלכתא באמת מצי לאשכוחי בגמר זביחה דהרמב"ם פסק כר' יהודא
שם אף באמת ז"א דהרמב"ם פסק ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף וא"כ לא מצי לתרוצי
בן והנה ע"ל דבאמת א"ש אפילו למ"ד ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף ומוקי ר' יוחנן
דבאמת בשחט בפנים הסימן הראשון (דאל"כ למ"ד ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף
וא"כ מיד ששחט אפי' נאסר וא"כ שפיר מצי לאנסרה דכיון דלא הוי דהקדש וא"ל א"כ
הפסול הוי רק ע"י שחיט' בחוץ והוי גזה"כ דחייב י"ל לפי שיטת רש"י איגלאי מלתא
למפרע דלא הוי קדשים דהתנא רוצה לאשמוענו דהיא דכל החיובים יבא בב"א דהיינו
ע"א ושבט ושחוט חוץ על הך גמר שחיט' דהוי רוב ומש"ה א"ש אפילו לר"י דס"ל
ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף מ"מ איירו באומר בגמר זביחה היא עובדה.

ול"ק מאי אריא חטאת דנקיט בשביל דלא יהא קשה מפח אי אפשר לצמצם וא"כ לריה"ג
נאסרה מקודם ונחייט חטאת ומפח הך סבר' דמפרעת ומשא"כ בשלמים נאסרה מקודם
וא"ש בפסחים דלא איירי פלל בעוף ומתריז דתיקון להוציא מידי אמ"ה לב"נ ומתורץ
שפיר הרמב"ם ה"ל ואוי"ל דה"פ דאר"פ אי לאו דאמר ר"ה בעי לתרוצי קושיות הכו"פ
לר"א ב"א או קו' הפלתי וע"ז אמר אי לאו דאמר ר"ה וכו' ה"א גמר מעשה וא"כ לא
נאסר בשחיטת שפנגדו בקנה או בנושט פיון דאין נ"מ ומועיל פלל לשחיט' וכמ"ש לעיל
אף דבגמר זביחה הוא עובד וא"כ ג"כ קשה קושיא ה"ל דהא אי אפשר לצמצם ולא הוי
שב מדיעה וא"כ צ"ל ג"כ כמ"ש לעיל דה"פ דבשחיטה מפרעת לא הוי ושחט פנגדו
וא"כ מש"ה לא נקיט שלמים מ"ט דידי' מצי אסר בלא גמר מעשה וא"כ מה דשחט פנגדו
עכ"פ בשלמים נאסר לגבוה ומש"ה לא קתני שלמים ובאמת איירי בבהמה.

ומתוך ק' הפליתי על ראב"א וכן על הרמב"ם הנ"ל וכמש"ל יעש"ה והנה שם בחולין
בדף י"ט אמר פי נפיק בהכשירא קא נפיק אלמא דעיקר דיהיו בהכשירא נפיק וא"כ
א"ש מ"ש לעיל דאם שלא בצירוף נפיק מקודם קודם פי המכשיר וא"כ הוי וא"ש הפל
כמ"ש לעיל.

והנה לפמ"ש לעיל בדף א' ע"ב דכיון דלפי הנראה והמנוחה הוי אין צריך למעשה הך
וא"כ הוי אינו נזכר דהא הך פלגא נראה לנו דהוי פלגא אע"ג דבאמת לא הוי פלגא ולא
אסרה בהך מה דהוי יותר מרובא לפי הנראה והמנוחה וא"כ באמת כמ"ש הרא"ש
אליבא דר"ח מה דאינו נזכר לא הוי מעשה רבה ה"נ י"ל דלא הוי אפי' כמו משהו דמועיל
לשחיטה עכ"פ דזה חשוב מעשה פנין דמועיל לשחיטה דע"ז הוי היתר וכמו דאיתא
בב"ק דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף דכיון דמועיל לשחיטה וכמ"ש הפ"י שם יעש"ה.

וא"כ ה"פ דשם דבאמת מש"ה פריה דוקא לר"נ ממנסה דס"ל אא"א דבר ש"ש אפי'
במעשה רבה וכשיטת רש"י או דחשיב הך גם פן מעשה חשובה פנין דמועיל לשחיטה
וא"כ כמו שכתבו התוס' בע"א דכיון דנאסר מן התורה במעשה רבה וא"כ אם שימש
בכלי או גוסף בין קרניו דהוי רק קצת מעשה והוי עכ"פ אסור מדרבנן ואע"ג דגם שם
אינו נזכר הוי עכ"פ אסור מדרבנן והובא בספר פליתי הך התי' וא"כ אסור מדרבנן
במנסה עכ"פ אף דכיון דל"ת אפי' בגמר מעשה או במעשה חשובה אינו אסור וא"כ אינו
אסור פלל מדרבנן ג"כ ומש"ה מקשה שפיר ממנסה וא"כ עכ"פ פנין דאינו נזכר לא הוי
אפי' כמו מעשה זוטא דשחיטה פנין דמועיל עכ"פ להתיר לשחיטה רק דגבי מנסה עכ"פ
אסור מדרבנן ולא לר"נ ג"כ מדרבנן הפל מותר וא"כ פנין דבחצי פגום הוי אינו נזכר
ולא חשוב מעשה פלל דיהיו אסור עכ"פ מדאורייתא והוי שפיר מתקבל בפנים והוי
עכ"פ חייב בשחוט חוץ.

והנה כמ"ש רש"י לשם דקנסו מדרבנן לגבוה ה"נ דקנסו להדיוט ג"כ מדרבנן עכ"פ וכן
איתא בפליתי דהוי מדרבנן להדיוט עכ"פ ואף אם במעש' לא אסרה לא אסרה מדרבנן
פלל וכן פתב רש"י להדיא בדף נ"ב ע"ב בד"ה בית חוניו וכו' דאליבא דמ"ד דע"א וכו'
דהשתא להדיוט אסורין כדאמר לעיל בכלים שנשתמשו אלמא מדרבנן אסור להדיוט
ג"כ: דף מ' ע"ב תוס' ד"ה לא הוי חטאת תיובת' וכו' ותימא לפירוש ראשון שפקוקטרס
וי"ל משום דהנה איתא לעיל איבע' נקב בין סימן לסימן מאי אם מצרף סימן ראשון
לשני לטהר מידי גבילה יע"ש דכת' היש"ש דלא נפשוט הך איבע'.

והנה בכאן אם בגמר זביחה. וא"כ תיקשי הא סימן הראשון הוא להתיר באכילה וסימן
השני לטהר מידי גבילה אזי אין מצרף וא"כ לא מוציא מידי גבילה ובאמת פי אמרינו
דתיקון בשבת דחייב לטהר מידי גבילה וכמ"ש התוס' בפסחים דף ע"ג דהא דמשני
לאפוקי מידי אמ"ה הוי הפי' פי הכי דלא נפשוט איבע' דתקורבת ע"א לאו מן התורה
אף הא למסקנא הוי באמת ע"א רק מדרבנן.

ועוד אפי' לפי דמתרץ להוציא מידי אמ"ה הוי הפי' אע"ג דלישראל בשחיטה ולא לנכרי
רק מפח מי איכא מידי והוי התיקון מיד אע"ג דבאמת אסור לישראל פנין דאין השחיטה
גורם הך איסור רק דבאיסור אחר שפיר הוי מי איכא מידי פן כתב התבואות שור ואף
בכאן דהוי מפח דאין השחיטה מצרף וא"כ הוי השחיטה וכמ"ש רש"י לעיל אע"ג דכל

שחיטה מכי שחט הוי מטה פנין דהוי בבת אחת הוי פן היטרה ומשא"כ פנין דאין מצרף והוי השחיטה לאו השחיטה וא"כ לא הותר לנכרי וא"ל הא הגם סימן הראשון הוי אסור מפח השחיטה חוץ י"ל לפי הך דעה דס"ל דאין אסור משום שחויטי חוץ בחד סימן דהוי פלוגתא בזה ועוד דאפי' משום שחויטי חוץ אמאי חייב דהא לאו שחיטה היא דהא תיקשי קושיות התוס' דכל שחויטי חוץ לא הוי שחיטה מעליא דמכי נשחט פורתא.

ותי' התוס' דכיון דליכא איסור אחר רק השחויטי חוץ לענין זה חשוב שחיטה מעליא ובכאן אם לא הוי שחויטי חוץ בלא"ה לא הוי ראו כלל. והנה על הך קו' דלא הוי תיקון פנין דאין מצרף וי"ל דהוי חייב על שחיטת הסימן הראשון וא"ל מאי תיקון דכיון דעדיין ראוי לתקן שייגמר בהיתר השחיטה אף באמת כי אמרינן בגמר זביחה הוא עובד ע"כ אין הפי' דמחשב לכתחלה בגמר דא"כ הוי מחשב מעבודה לעבודה דחשיב בתחלה הסימן לגמור הסוף ועוד דהוי מוקצה ולגבוה אסורה.

אף אם אמרינן דבגמר מעשה מצי לאסרה ומקודם לא מצי אסרה אזי שפיר מצי לומר דכוננתו לכתחלה. אף דבאמת לא הוי מוקצה דאין יכול לאסור של חבירו בדבר שאינו שלו כי אם בגמר מעשה ומש"ה נקיט חטאת עוף דהוי רק סימן אחד ולא שייך דאין מצרפין ומתי' קו' תוס' ה"ל.

ליקוטים מדפים הקטנים: דף מ"א ע"ב והנה אפי' אם אמרינן דלא פסקרת רש"י בשבועות גבי אכלה לתנאי אפי' אם הוי שוגג בתנאי לא הוי שוגג מ"מ בכאן בנודאי לא מהני דהא שוגג הוי לענין מה דשחט כלל אבל באמת אם שחט לענין שגגה שלו לית לי חילוק כלל לענין בפנים או בחוץ ולא הוי שגגה.

ובאמת לענין שחויטי חוץ קשה קו' תוס' כל מלתא דאמר רחמנא לא תעביד. אלא דבאמת ל"ק דהא יכול לשחוט בהיתר בפנים כמו דאמרינן לענין מכירת שבת דלא שייך לומר כל מלתא דאמר רחמנא לא תעביד פנין דמצי למיעבד בהיתר בחול ה"נ בכאן והנה גבי שחיטת שבת מקשה הש"ס מכל תועבה אלמא דשייך לומר דממילא אסור: והנה אם אמרינן דמאן דס"ל דשחיטה שאינה ראי' לא שמי' שחיטה ל"א אגלאי מלתא למפרע היכא דנתקלקל בסוף השחיטה מתי' קושיות הפלתי על רב אדא בר אהבה דמצי לאוקמה בחטאת העוף ובחצי קנה פגום וחייב פנין דבחטאת העוף בפנים שפיר דכשר בקנה הואיל דאיכא שדרה ומפרקת פדאיתא בחולין כ"ח ואגלאי למפרע לא אמרינן: דף מ"א ע"א תוס' בישראל מומר וקשה אמאי הוקשה קושיות שפכר תי' וי"ל משום דהנה לכוונה קשה מפני מה בשוגג פטורבמנסה הא קא מתהני מאסורי הנאה ואם נימא דמשום כדי שיודיע היא דתקנו רבנן פן ויש פח בידם דהא דאוסר של חבירו הוי רק מדרבנן ורבנן תקנו דפטור מלשלם.

אף קשה א"כ מסתמא מזיד איירי דומיא דשוגג דאלת"ה ליפליג בין יש עדים לאין עדים ולא בין שוגג למזיד וא"כ קשה האירי מהימן הא אין אדם משים עצמו רשע וא"ל דאמרינן פלגינן דיבורי' דנאמן דנתנסף אבל לא הוא אף אם אמרינן אין אדם אוסר דש"ש תו ליכא למימר פלגינן דיבורי' דהא אחר לא מצי לאסרה רק הוא הואיל דאית לי' שנותפות בגונה וא"ל מתוך שנאמן על חבירו נאמן על עצמו הא כתב הט"ז להוציא מהחזקה של היתר אינו נאמן ועוד דהא דנאמן בשל עצמו הוי מטעם מיגו כמ"ש הש"ך

בסימן ט"ז ביו"ד ס"ק כ"ג ואין אדם משים עצמו רשע אינו נאמן אפילו במיגו כמו דאיתא בחו"מ אף גבי שנותפות בלא"ה א"ש דהא לענין זה אמרינו ברירה דמותר בהנאה דבדבר דרבנן אמרינו ברירה דהא אין עיקר הקנשניא רק ממתניתין דהוי סתם.

אף גבי אי אמרינו דבישראל אמרינו לצעירי קא מכונן. א"כ קשה דלא מצי אמר הטעם כדי שיודיע א"כ במזיד לא מהימן וא"ל דפלגינן דיבורי ולא הוא אסר רק מומר או נכרי קשה בכה"ג לא אמרי פלגינן דיבורי כמ"ש התוס' בכתובות גבי אנוסין היינו מחמת נפשות פינו דסתם צריף לפרש דזאת מחמת נפשות הוי הפי' לאנוסים דהוי סתם ה"נ הקא דמאי דאמר נתנסף יינה הוי הפי' מי הוא דלא מצי ישראל להיות מנסף ואמר על עצמו לא פלגינן דיבורי.

ומשני בישראל מומר דבהגבה נעשה נסוף ואפי' נאכד פטור ולא הוי מתהני מאיסורי הנאה ומינושב ג"כ קושית הפ"י דמקשה לימא דטעמא דשמואל דלא אמר כרב דמנסף ממש משום דאין רוצה לאוקמי בישראל מומר וא"כ הא אא"א דש"ש דבאמת פינו דלא ידע מקים לי בדבר מני' ולא הוי צריף לאוקמי מפי אנגבה הוא דקניא אין צריף לאוקמי בישראל מומר וע"ז משני הש"ס לשמואל דקים לי בדבר מני' ואפי' אם אנגבה קשה אמאי שוגג פטור הא קא מתהני מאיסורי הנאה וצריף לאוקמי בישראל מומר ושמואל אין רוצה לאוקמי בישראל מומר ומינושב שם קושית התוס' לשמואל האיך פליג על הך דינא דמדאגבה קניא דבאמת לא פליג אף אין רוצה לאוקמי במומר כקושיות הפ"י: והנה בתוספתא דקתני מפני תיקון העולם ולכאורה קשה ל"ל אמזיד תיקון עולם וזה לא שייך לומר דמפני תיקון העולם קאי אחד אשוגג לפטור וחד אמזיד לחייב דא"ל דבאמת התוספתא ס"ל כמ"ד הניזק שאינו ניכר שמי הניזק וקאי תיקון עולם אשוגג לפטור אכולם משא"כ רנב"י דרוצה לומר דכ"ע ס"ל דהניזק שא"נ לא שמי הניזק וא"כ שפיר קשה הך התוספתא וצ"ל דפליגי אם קנסו שוגג אטו מזיד אם לאו משא"כ המתניתין דהמטמא והמדמע ע"כ ס"ל דהניזק שאינו ניכר לא שמי הניזק דאל"כ תקשי סתמא אהדדי דחנן דמצי אמר הרי שלף לפניה דשמעינן דהניזק שא"נ לא שמי הניזק כמ"ש הפ"י בגיטין דהקנשניא הוא דסתמא רימא אהדדי להזקי: והנה לר"י אפשר ג"כ אפי' אליבא דרב דס"ל דבדרבנן יש ברירה ותחומין הוא דאוריית' כמו דסובר ר"י דהוי חמור וגמל והטעם שם לר"מ משום תחומין דהוי דאורייתא וה"נ לר"י שם ועוד דבאמת ספק תחומין היכי דאיכא תרי ותרי דמוציא מחזקת טהרה אבל בפנידון דידן אפי' הוי תחומין דרבנן מ"מ פינו דהוי חזקת שלא עירב לא אמרינו ברירה אפי' בדרבנן משא"כ היכא דליכא חזקה בנודאי אמרינו בדרבנן ברירה.

והנה הך דר' אבין דאמרי וילבסוף תני המנסף משמע שם שפן הלכה כן כתב הפ"י בגיטין ומש"ה מקשה שם ולא ניקח לאוקמי דשמואל דקי"ל הלכה כשמואל בדיני וא"כ הא קי"ל כר"נ דאדם אוסר דש"ש ובישראל אינו אוסר ומש"ה לא רצה לאוקמי שלא פהלקתא הך דמנסף והנה כמ"ש הט"ז מתוך שאתה נאמן על עצמו נאמן על חבירו מקדשתיף ה"נ הוי הדין דאם אמר נתגיירתי ביני לבין עצמי דאינו נאמן וכתב הש"ף אם בא על בת ישראל לא פסלה דלזה אינו נאמן פינו דאין אדם משים עצמו רשע וא"כ לא שייך לומר מתוך דגם על עצמו אינו נאמן בכה"ג להפסיד לאחרים ה"נ בפנידון דידן והנה

רש"י פ"א בגיטין לצעורי קא מכונן ולהקניטו בא ואי לאו לאודיעי' ל"ל דעביד: והנה מה שהקשה הכו"פ אמאי לא משני בשותפות דכיון דהוי איסור דאורייתא על חלקו אסרינו מספק דלאו לא פנון לצערו י"ל משום מפח קושיא דהיינו מדמע צ"ל דכיון דהוי מדאורייתא בטל ברובא ממילא שרי למוכרו חוץ מדמי יין נסוף שבו וא"כ א"כ קנה עכ"פ החצי ממ"נ או דקניא בשני מעשה.

וא"כ פיון דהוי מדרבנן שפיר קשה ניהוש דלמא הוי לצעורי' וספיקא דרבנן ולקולא. והנה על תי' קו' התוס' דהיינו מדמע תי' דאי הוי תני מדמע ה"א מנסוף קי"ל בדרבה מיני' קשה דהא הפ"י פ"א טעמא דקי"ל בדרבה מיני' והוי לא שכיח.

והנה הט"ז והש"ף פתבו בסימן ק"י דאפי' נאכל דלא שנייה קנס שוגג מ"מ דאי שרינו נאכל יפיל לים א"כ ה"נ הקא פיון דהנה האיסור משום מדמע א"כ אפי' קי"ל בדרבה מיני' והוי ל"ש מ"מ אה פטרנו מדמע ידמע ויתנסוף יין ביין נסוף אבל אם נימא דבאמת אסר חלקו לגמרי משום דהוי שלו וא"כ ה"א פיון דלא שכיח לא קנסינו ונשפיר צריכנא והקנס של חכמים אפילו שיצרונו לשלם להניזק מ"מ ל"ל למיקם בדינא ודינא ולהזיק של אחרים.

והנה פיון דבידו לחלוק הוי כמאן דחלקה וקניא בשניוי מעשה ואסרה. והנה מה שקשה מאי פריה הש"ס והא מנסוף דאורייתא וקא קנים דלמא משום נגיעה דהא ע"כ צ"ל בישראל מומר וצ"ל כסברת רש"י דהמ"ל באית לי' שנותפות או דסוגיא קאי למ"ד לא אמרינו לצעורי קא מכונן אף קשה דע"כ הסוגיא איירי למ"ד אין אדם ישראל אוסר דאל"כ קשה קושיות הפ"י דלוקמי בשוגג הטעם פדי שיודיעו אף א"ש דמש"ה צריף לאוקמי בישראל מומר משום הקושיא דהיינו מדמע משא"כ לר"מ דחייב ג"כ שוגג צריף מנסוף אע"ג דאיסור דאורייתא קניס שוגג אטו מזיד וא"כ פיון דקתני מנסוף סתם משמע בכל עגון דמצוי לאשכוחי פריף שפיר ואמאי קנסו לר"מ מנסוף: דף מ"א ע"ב תוס' ד"ה לא הוי חטאת תיובת' תימא וכו'.

וי"ל משום דהנה קשה מה פריף מאי אריא חטאת ליתני זבח הא ר' זירא איבעי' לי' אם ניקב בני מעים בין סימן ראשון לשני אם מצרף לטהר מידי נבילה. והנה אם אמרינו דאין מצרף א"כ פיון דאין מצרף והנה רש"י כ' בדר' כ' ע"ב דאף כל שחיטה מפי נקב הוי טו יפה מ"מ אם לא שקה הוי הכשירו בכף וא"כ פיון דאין מצרף הוי כמו נותר ומעקר פיון דהפסול בשחיט' דהשחיטה לא הוי הכשר וא"כ אם בגמר זביחה הוא עובד נמצא דסימן ראשון בא לטהר וגם להתיר באכילה וסימן השני לא מצרף פיון דכבר נאסר בא פילה ומש"ה נקט חטאת עוף דהוי רק סימן אחד ותייב משום שחוטאי חוץ.

וא"ל ה"א בסימן ראשון נאסר משום שחוטאי חוץ י"ל א"כ תקשי קושיות תוס' בב"ק מפי שחט פורתא נאסר משום שחוטאי חוץ ואידך מחמתו בעפף בעלמא הוא וא"ל כתי' תוס' בב"ק משום דליכא פסול אחר הוי גזירת בכאן לא שנייה זאת דהא אי לא הוי ה"א פסול דשחוטאי חוץ לא הוי שחיטה כלל משום דאין מצרף וא"כ הוי פסול מחמת דבר אחר.

אף דקוּשׁוֹת הַש"ס קָאָי לִיְנַקוּט עוֹלַת הָעוֹף דְּבִסְיָמָן אֶחָד מִתִּיר בְּאַכִּילָהּ. וּמִתְנַרְץ קוּשׁוֹת הַתּוֹס' דְּבִגְמָר זְבִיחָה דְאַמְרִי' דְּגָמָר מַעֲשֵׂה הָיִי סִימָן אֶחָד כְּמוֹ בְּחֻלְיִן א"כ לֹא מְצִי לְמִינְקָט עוֹלַת הָעוֹף דְּהָא בְּשַׁחוּטֵי חוּץ בְּעֵינָן עוֹלַת הָעוֹף שְׁנֵי סִימָנִין.

וּמִכִּי שָׁחַט סִימָן אֶחָד אֶסְרָה וְסִימָן שְׁנֵי מִחֲתָף עֶפֶר בְּעֵלְמָא. אִף קָשָׁה דְלִמָּא מִש"ה לֹא מְצִי לְמִינְקָט עוֹלַת הָעוֹף דְּהֵנָּה הַסֵּמ"ע פְּתַב דְּטְרַיְפָה לֹא הָיִי שְׁחִיטָה שְׂאִינוּ רְאוּנָא מְשׁוּם דְּבִשְׁעַת מַעֲשֵׂה לֹא הָיִי נִיפָר דְּהָיִי שְׁחִיטָה שְׂאִינוּ רְאוּנָא א"כ מִש"ה לֹא קָתְנִי עוֹלַת הָעוֹף דְּהָיִי רְבוּתָא טְפִי כִי נְקִיט חֲטָאֵת מְשׁוּם דְּבַעוֹלַת הָעוֹף לֹא שְׁנִיָּהּ.

בד"ה לֹא הָיִי חֲטָאֵת תִּיּוּבְתָא תִּימָא וְכו' וי"ל מְשׁוּם דְּהֵנָּה קָשָׁה מִה פְּרִיָּה הַש"ס מֵאִי אֲרִי' דְּקָתְנִי זְבַח דְּלֹא ס"ל כְּפִי מ"ד בְּחֻלְיִן דָּף פ' ע"ב שְׁחִיטָת קְדָשִׁים מִהוּ דְתִימָא פִּינּוּן דָּאֵם זָרַק וְנִחַר לֹא אֲשַׁתְּרִי הַשְׁתָּא כִּי שָׁחַט הָיִי שְׁחִיטָה רְאוּנָא א"כ לְכַאוּרָה אֵם אֲמַרִינּוּ כְּפִי סְבַרְת הַפ"י דְּמָה דְּאִין הָאִיסוּר מִן הַשְׁחִיטָה עֲצָמוּ הָיִי שְׁחִיטָה רְאוּנָא וְעוֹד אֶפְשָׁר לִזְמַר אֲפִי אֵם הָאִיסוּר מִצַּד הַשְׁחִיטָה דְּהֵינּוּ דְשָׁחַט לַע"ז אוּ בְשַׁבַּת מ"מ לֹא מִקְרִי שְׁחִיטָה שְׂאִינוּ רְאוּנָא פִּינּוּן דְּמִצַּד עֲצָמוּ שְׁל הַשְׁחִיטָה הוּא בְּהַכְשָׁר רַק הַפְּסוּל הוּא מִצַּד אַחַר א"כ לְעַנְיָן הַתְּחִלַּת הַשְׁחִיטָה א"כ הָיִי אִין הַשְׁחִיטָה מִצַּד עֲצָמוּ בְּהַכְשָׁר רַק מִצַּד אַחַר שְׁשָׁחַט אַח"כ גּוֹרָם שְׁגָם הַשְׁחִיטָה הֵרְאִשׁוּן הוּא בְּהַכְשָׁר א"כ פִּינּוּן דְּהַפְּסוּל הוּא בְּהַשְׁחִיטָה עֲצָמוּ מִפְּחַ ע"א א"ל דְּהַפְּסוּל הוּא אִינוּ מִפְּחַ עֲצָמוּ דְּהָא גַם הַהַכְשָׁר אִינוּ מִצַּד עֲצָמוּ א"כ אִינוּ חֲזִיב עַל הַתְּחִלַּת הַשְׁחִיטָה רַק עַל גְּמָר דְּמִצַּד עֲצָמוּ הָיִי שְׁחִיטָה מְעוֹלָה וְא"כ הָא הַמְחַשְׁבָּה הָיִי בְּגָמָר זְבִיחָה וְא"כ פִּינּוּן דְשָׁחַט פּוֹרְתָא וְתוּ שָׁחַט הַמִּיעוּט הַשְׁנִי בְּהַכְשָׁר קוֹדָם שְׁחִיטָב לִיפָּא דְּהָא כְּבָר נְפֹסֵל תּוּ אִין מְצָרְף כְּדַאיִתָּא בְּשַׁבַּת דָּף אִין אוּ שׁוּגַג כָּלֵל דְאַפְּי אֵם הִי יוֹדַע הָיִי מְוֹתָר לְעֵשׂוֹת כֵּן דְּכִינּוּ דְעֵדִינּוּ לֹא חָשַׁב לַע"א וְא"כ פִּינּוּן דְּאִין מְצָרְף: לִקְוֹטִים עַל סוּגְיָא דְרַבִּיצָה בְּחֻלְיִן וּבְגִיטִין מִהַמְטָמָא וְהַמְדַמַּע וְהַמְנַסֵּף: (א) וְהֵנָּה מִה דְּהַקָּשָׁה הַמִּל"מ עַל הָא דְנִקְיָט רַק מְפַגֵּל וְלֹא בְשֵׁלָא לְשִׁמָּה י"ל מְשׁוּם דְּהֵנָּה מְשַׁמַּע בְּב"ק דָּף צ"ח ע"א דְּהִיכָא דְלֹא חֲסָרִי גְבִי הַשָּׁף בְּמִטְבַּע שְׁל חֲבִירוֹ דְּמִקְרִי גְרָמִי וְא"כ אֵם שָׁחַט שְׂלָא לְשִׁמּוֹ הָיִי רַק גְרָמִי וְבִלֵּא"ה הָיִי רַק גְרָמִי פִּינּוּן דְּאִין חֲזִיב רַק בְּאַחֲרִיּוֹת וְאַחֲרִיּוֹת הָא גְבִי בְּהֵמָה מְקִרִי בְּהַקְדָּשׁ גְרָמִי דְּבָר הַגּוֹרָם לְמָמוֹן וְגָרַע לְפַמ"ש הַתּוֹס' בְּב"ק דָּף צ"ח ע"א וְע"ב וְא"כ הָיִי גּוֹרָם לְגּוֹרָם לְגּוֹרָם לְגּוֹרָם פְּטוּר.

וכמ"ש הַבַּעַת"ת וּמִבִּיאוּ הַש"ף לְמ"ד דִּינֵי דְגְרָמִי דְרַבְּנָן פְּסָק הַש"ף כֵּן דְּפְטוּר גּוֹרָם לְגּוֹרָם מִשָּׂא"כ בְּמַפְגֵּל דְּכְתָב רַש"י דְּאִין חֲזִיב בְּשַׁבִּיל אַחֲרִיּוֹת דְּמִזְד פְּסוּל וְאוּי"ל דְּבִשְׁלָמָא לְעַנְיָן הַיְזָק שְׂאִינוּ נִיפָר שְׁפִיר שְׁנִיָּהּ בְּמַפְגֵּל הַיְזָק שְׂאִינוּ נִיפָר אַע"ג דְּהָיִי כְּאֵלוּ קְטֹלָה וְכַמ"ש הַרְמַב"ן בְּדִינֵי דְגְרָמִי שְׁלוֹ מ"מ עכ"פ אִינוּ כְּשֵׁר דְּאֶפְשָׁר דְּהוּא כְּשֵׁר לֹא הָיִי כְּאֵלוּ קְטֹלָה מִשָּׂא"כ לְעַנְיָן זֶה שְׁפִיר עֲבִיד מַעֲשֵׂה וְלֹא חָשִׁיב גְרָמִי מִשָּׂא"כ לְעַנְיָן שְׁלָא לְשִׁמּוֹ לֹא חָשִׁיב כְּאֵלוּ קְטֹלָה דְּהָא כְּשֵׁר לְגְבִי מְזַבַּח.

אִף בְּאַמַּת גַּם בְּשָׂאָר עֲבוֹדוֹת אֵם פִּיגֵל ג"כ חֲזִיב וְלֹא שְׁנִיָּהּ כְּאֵלוּ קְטֹלָה וְא"כ הָיִי הַטַּעַם דְּחֲזִיב אֲפִי בְּלֹא אַחֲרִיּוֹת וְכַמ"ש רַש"י וְהָיִי רַק גּוֹרָם אֶחָד וּמִתִּי הַפֵּל: וְהֵנָּה לְפַמ"ש בְּחִידוּשֵׁי לְגִיטִין וְא"כ בְּפִיגּוּל פִּינּוּן דְּנִאָסֵר בְּהִנְאָה שְׁפִיר הָיִי כְּמוֹ חֲסָרוֹן וּבְשָׂאָר עֲבוֹדוֹת שְׁנִיָּהּ נְמִי כְּאֵלוּ נִשְׁפָּף הַדָּם וִיעו"ש בְּחִידוּשֵׁי גְרָמִי לְהַרְמַב"ן שְׁהַקָּשָׁה מְמַטָּמָא וּמ"ש לְעִיל בְּחִידוּשֵׁי לְגִיטִין יַעֲשֵׂה"ה: (ב) וְהֵנָּה בִלֵּא"ה אֲפִי אֵם לֹא נִימָא הָךְ שְׁכַתְבִּתִּי לְעִיל בֵּין הִיכָא

דהשחיטה גורם או ד"א א"ש דהנה בגמר השחיטה דכיון דהוי הפסול מפת ד"א בנודאי חייב דלענין מה פטור ע"י שהוא עושה ד"א משא"כ אם קודם גמר השחיטה הוי כן מאי דהוי מכבר תו בגמר השחיטה לא יהי השחיטה וא"כ תו לא מהני השחיטה אפי' בסימן השני וכ"כ הרשב"א בב"ה ומכ"ש לפי שיטת היש"ש א"ש בפשיטות דהוי מחשב להיפוך יע"ש לעיל היטב: ג) הנה באמת מסופק בספר אפי' לפי דעת הנקה"כ שחולק על הט"ז בענין נעשה כל דהו שייכול לאסור של חבירו אפי' במעשה כ"ד דקנה דלא נעשה נבילה מ"מ הא גם זה מהני לענין הכשר משא"כ בעוף לאחר ששחט רובו לא הוי מעשה דייכול לאסרו א"כ שפיר (לא) מצי למינקט עולת העורכיון דאוקמינו באומר בגמר זביחה הוא עובדה דהיינו בגמר סימון שני תו לא אסר של חבירו ואעפ"כ חייב דהא עובד לע"א דאפשר דעובד בזה דדרפו לעבוד לע"א בכף דחייב אפי' במעשה כל דהוא אע"ג דלא הוי שחיטה או די"ל פיון דמה דמחייב א"ד עבודות בחוץ לע"א אפי' אין דרכו בכף משום דהויא דומיא דפנים א"כ חייב אפי' אסימן שני בעוף פיון דבפנים בעינו בעוף בעולה שני סימניו אבל מ"מ לא מיקרי מעשה לענין ד"א לאסור של חבירו והנה עוד לפי דעת הרש"ל גבי קנסא אפי' גבי דינא דגרמי מ"מ פיון דהוי קנס בהודאה היכא דליכא עדים וא"כ פיון דמפת ספק פטור דמספק ליכא להוציא ממון דייכול לומר לצעורי קא מכנון וא"כ אפי' אם הוא בעצמו דאין פנונתו לצעורי מ"מ פטור מפא מודה בקנס דפטור: ד) גיטין דף כ"ב ע"ב תוס' ד"ה מנסה וא"ת ולשמואל מ"ש מהא דאיתא בכתובות ומודה ר"נ בן הקנה וי"ל משום דהנה בספר פנ"י מקשה דהא שמואל לא רצה לאוקמה במומר דאל"כ מקלבד"מ וא"כ דלמא היינו טעמא דשמואל דא"א דש"ש.

וי"ל משום דהנה בס' כו"פ פתב דמ"ה סברא דלצעורי קא מכנון הוי כמו ספק והנה בדאורי' יש לנו לילף לחומרא. וי"ל משום דהנה רש"י פתב בדף ס"ב ע"ב דמעשה עם הדיבור חשוב מעשה ומחשבתו כו'.

א"כ י"ל כמ"ש התוס' ביבמו' דף פ' דבמחשב' לא מצי אסר של חבירו אבל במעשה שפיר מצי אסר וא"כ היכי דאמר הוי שפיר מעשה עם (המחשב') הדיבור והוי מעשה ושפיר מצי לאסרו ואפי' לפי שיטת התוס' והוי עכ"פ מחשבתו ניקרת מתוך מעשיו דהוי כמו מחשבה מעשה משא"כ פיון דייכול לומר לצעורי קא מכנון א"כ לא הוי מעשה וגם אין מחשבתו ניקרת מתוך מעשיו וא"כ אין יכול לאסרו והנה מהו דשנים או חזין בספין פריה שפיר ולא מצי לשנויי בשנותפות משום כמש"ה דגם בשותפין לצעורי קא מכנון וא"ל דהא הוי ספק דאורי' דבאמת קאי אשוחט לשם הרים דשם הוי רק פסול מדרבנן ולא נקיט זבחי מתים אף ממנסה קשה דלמה לא מוקי בשנותפות וא"ל לצעורי דהא הוי ספק דאורי' דהא על שלו א"צ שום מעשה וי"ל משום דהוי משום ספק אין צריה לשלם ואפי' לא מודה שייך תקנה משום תיקון העולם דהא אם הוי כופר והי' אומר לצעורי קא מכנון הוי פטור מספק ובלא עדים בלא"ה יש לפטור משום דמצי לומר שוגג הייתי כמ"ש הפ"י וצ"ל כמ"ש הש"ך ביו"ד סימן ד' ס"ק ה' קח לה היין שאין אני רוצה לכנוס בספק פיון שגרמת לי הניק א"כ קשה הא ק"ל בד"מ וא"ל מפי אגבהה הא קניא הא הוי כפי שהגביה ע"מ להזיק לחבירו ולא לעצמו דאין קונה בהגבהה דיהא חייב באחריותו כמ"ש הש"ך בסימן שצ"ו וא"כ מתורץ קושיות הפ"י דהא דלא אוקמה בשנותפות היא גופה משום דהו קושיא דקים לי בדבריה מיני' וע"ז הא ק"ל בדבריה מיני'.

וּכְקוֹשִׁיּוֹת הַפִּנּוּי דְלֵא רְצָה לְאוּקְמָה בְּמוֹמָר וְאִי אֵין אוֹסֵר אֵי לְצַעוּרֵי קָא מְכוּוֹן וְלֵא מְחִיב מְשַׁעַת הַגְּבֵהָה.

וְהִנֵּה אִפִּי אִם לְצַעוּרֵי קָא מְכוּוֹן מ"מ חֲיִיב דְּהִנֵּה אִם זוֹרֵק אָבֵן אוּ פּוֹעֵר עֲצָמוֹ אַע"ג דְּמְכוּוֹן לִי לְבִזּוּי וְכִפִּי שְׂיִטַּת הִי"מ סְנֵהֲדָרִין דָּף ס"א ע"ב דְּמֵאֵי דְאַמְרִינֵן עוֹבֵד מִירָאָה אוּ מֵאֵהֶבֶת אֵשׁ דְּפִטוּר הִינּוּ דְּנֹקָא ע"א שְׁפָןֶלֶן עוֹבְדִין כֵּן דְּוֹמְיָא דְהָמֵן א"כ ה"נ אַע"ג דְּלְצַעוּרֵי קָא מְכוּוֹן חֲיִיב מִיחָה וְהִנֵּה הָא דְמִנְסָף לַע"א הָוֵי מְעַשֵּׂה גְמוּרָה כִּי הִיכִי דְנִטְלָה עוֹלָה מִדְרוֹם וְשַׁחַט בְּצַפּוֹן דְּבִשְׁלָמָא שְׁחִיטַת כָּל הַשְּׁחִיטוֹת שְׁוִין אִפִּי דְחֻלְיִין כַּמ"ש רש"י בְּדָף י"ג ע"א מִשְׁא"כ מְנִסָּף וְהִנֵּה לְתוֹסַפֵּת הָוֵי בְּכָאן מְעַשֵּׂה גְמוּרָה אִפִּי בְּלֵא דְיִבּוּר.

וְהִנֵּה לְפִי תִי הַכּו"פ דְּהָוֵי אָדָם אוֹסֵר שֶׁל חֲבִירוֹ בְּמַעֲשֵׂה הָוֵי ג"כ מְדַרְבְּנֵן א"ש ג"כ דְּגִבֵי שְׁוִתְפוֹ הַרְמַב"ם פֶּסֶק דְּאֵין בְּגִידִין בְּנוֹתָן טַעַם וּפְסֵק דְּגִידֵי אֵין אָסוּר בְּהִנְאָה. וּמְקַשִּׁים עָלָיו חֲכָמֵי לְוִנִיל פִּינֵן דְּפֶסֶק כַּר"א דְּאָמַר כ"מ שְׁנֵאמַר לֹא יֵאכַל לֹא תֵאכַל לֹא תֵאכְלוּ אֶחָד אִיסוּר אֶכִּילָה וְאֶחָד אִיסוּר הִנְאָה בְּמִשְׁמַע וּס"ל אֵין בְּגִידִין בַּנ"ט הו"ל לְמִפְסֵק דְּאָסוּר בְּהִנְאָה כְּדֵאִיתָא בְּפֶסְחִים.

וּי"ל דְּהִנֵּה בַס' פ"י הַקְּשָׁה לְפִי מֵאֵי דְאִיתָא ק"ו וְא"כ הַסּוּגִיָּא פָּאן הָוֵי לְרַוּחָא דְמַלְתָּ וּי"ל דְּהִנֵּה הַתּוֹס' ד"ה אָנִן בְּבִהֶמָה קְאָמְרִינֵן וְא"ל הָא עַכ"פ ג"ה דְּחִי יִהְיֶה אָסוּר בְּהִנְאָה וּי"ל דְּהִנֵּה הַתּוֹס' בְּחֻלְיִין בְּדָף צ' ע"א בַּד"ה קְדָשִׁים דְּאִיסוּר פְּרִת וְכו' וּי"ל פִּינֵן דְּמַחֲסִיִּים לֹא חָל לֹא חָל לְאַחַר שְׁחִיטָה דְּבַעֲיָי דְּוֹמְיָא דְיַעֲקֹב וְהִנֵּה תִירֵץ זֶה קֶשֶׁה דְּנִימָא דְמִש"ה לֹא מְקַרִי דְלֹא חָל מַחֲסִיִּים וּז"א דְהָא אִם נִטְמָא קוֹדֵם שְׁהִבִּיא ב' שְׁעָרוֹת וְא"כ בְּשַׁעַת מְעַשֵּׂה דְנִטְמָא אֵינוּ בַר עוֹנְשִׁין אַעפ"כ אַח"כ שְׁיִבּוּא וְנִתְגַּדֵּל חֲיִיב וְלֹא מְקַרִי דְלֹא חָל מַחֲסִיִּים פִּינֵן דְּאֵינוּ בְּהִיתָר מְקוֹדֵם וְכַמ"ש מְהַרְש"א וּי"ל קוֹשִׁיּוֹת הַתּוֹס' ע"פ סְבֵרַת הַרְשֵׁב"א לְאַחַר זְרִיקָה לִיכָּא רְבוּתָא וְהִנֵּה לַפ"ז ג"כ י"ל דְּבִקְאָתָא אֵינוּ חָל עַל עֲשֵׂה דְאֵינוּ זְבוּחַ רַק דְּעִיקָר חָל לְאַחַר שְׁחִיטָה וְא"כ מִש"ה שְׁרִיָּא בְּהִנְאָה.

וְע"פ סְבֵרַת הַמְהַרְש"א בִּיבְמוֹת וְע"פ סְבֵרַת כּו"פ לְעַנְיֵן אִיסוּר הִנְאָה דְּבִשְׁר בְּחֻלְיִין. אִף י"ל דְּא"כ מ"מ נ"נ קֶשֶׁה קוֹשִׁיּוֹת הַש"ס לְקַמֵּן מִשׁוּם דְּאֶקְדָּשִׁי פִּקְעָה אִיסוּר גִּיד מִינֵה וַיֵּשׁ שָׁם בַּש"ס ג' תִּירוּצִים תִּירוּץ אֶחָד דְּאִיסוּרוֹ נוֹהֵג לְבִנְיָנָה נֹחַ וּמִש"ה חָל עַל אִיסוּר מְקוֹדָשִׁין וְא"כ פְּשִׁטָּא דְחָל עַל אִיסוּר עֲשֵׂה דְאֵינוּ זְבוּחַ וּשְׁנֵי תִירוּצִים הֵן אוּ בְּמִבְכָּרַת אוּ דוּוּלְדוֹת קְדָשִׁים בְּהוֹנְוִיָּתוֹן הֵם קְדָשִׁים וְא"כ אִם נִימָא דְאֵין חָל לְאַחַר שְׁחִיטָה וְא"כ בְּקְדָשִׁים דְחָל מַחֲסִיִּים דְּבְקְדָשִׁים הָוֵי גִזְה"כ דְּחָל אִיסוּר עַל אִיסוּר מְכָל חֻלְבַּת לְרְבוּת קְדָשִׁים קְלִים לְמַעֲיָלָה אוּ דְהָוֵי אִיסוּר מוֹסִיף לְעַנְיֵן הִנְאָה וְכַמ"ש הַכּו"פ הִפִּי בְּרַמְב"ם וְא"כ אִיסוּר קְדָשִׁים לְעוֹלָם קוֹדֵם.

אִף י"ל דְּהַפְּנִי הָוֵי דְחָל (בְּכוֹלֵל) וְכַמ"ש הַתּוֹס' בְּדָף ק"ג ע"א הוֹאִיל דְּחָל אִיסוּר אַמ"ה עַל אִיסוּר עֲשֵׂה דְאֵינוּ זְבוּחַ חָל ג"כ אִיסוּר גִּיד אִף בְּחִי' ס"ל לַר"מ דְּאֵינוּ נוֹהֵג אַמ"ה וְא"כ בְּחִי' בְּלֵא"ה שְׁרִיָּא בְּהִנְאָה בְּלֵא"ה קו' הַתּוֹס' וּמִתִּי' וּמִתִּי' קוֹשִׁיּוֹת הַפ"י דְּאִם נִימָא אֵין בְּגִידִין בַּנ"ט וְאִם נִימָא מִכַּח הַק"ו הָוֵי קֶשֶׁה דְמַת לְחֻלְבַּת שְׁכֵן הַתְּרָה מְפָלְלָה וְא"ל דְּאָנִן בְּבִהֶמָה קְאָמְרִינֵן קֶשֶׁה קוֹשִׁיּוֹת הַתּוֹס' וְהָוֵי ג"ה דְּאֵין אָסוּר בְּהִנְאָה וְא"ל מִכַּח דְּאֵין אִיסוּר חָל עַל אִיסוּר דְאֵינוּ זְבוּחַ הָא אֵין בְּגִידִין בַּנ"ט רַק דְּעֵץ וְהַתְּרָה חֲיִיבָה עָלָיו וְא"כ לִיכָּא כָּלֵל אִיסוּר עֲשֵׂה דְאֵינוּ זְבוּחַ וְעַפ"ז יֵשׁ לְתַרְץ קוֹשִׁיּוֹת הַכּו"פ דְּמֵאֵי אָמְרִי לִי

מאן שְמַעִית לִי ר"ש הָא אִיפָא רִיב"ב דס"ל ג"כ אִין בְּגִידִין בנ"ט וי"ל דְהֵנָּה הִרְשָׁפִ"א
הַקְשָׁה עַל דְּפֶסֶק אִין בְּגִידִין בנ"ט ופֶסֶק דג"ה שֶׁל מְוֹקְדָשִׁין חֵיב שְׁתִּים וְהָא בִּשְׁ"ס אִיתָא
אַלָּא קֶסֶבֶר אִין בְּגִידִין בנ"ט וּבְמְוֹקְדָשִׁין אִיסוּר גִּיד אִיפָא אִיסוּר מְוֹקְדָשִׁין לִיפָא וי"ל
מִשׁוּם דְּהַתּוֹס' מְקַשִּׁים אַמְאִי לָא מְשַׁנְי דמִש"ה אִינוּ נוֹהֵג בְּמְוֹקְדָשִׁין מִשׁוּם דל"ל כּוֹלֵל
וי"ל מִשׁוּם דְּהַנָּה אִיתָא בִּשְׁ"ע יו"ד סִימָן רט"ו סְעִיף ו' וי"א דְנִדְרָה הוֹאִיל דְּהוּי אִיסוּר
וְאִיסוּר חֲפָצָא חָל ג"כ עַל אִיסוּר נְבִילָה וְאִין צָרִיף כָּלֵל לְכוֹלֵל.

וְהֵנָּה גַּבִּי אִין פְּגִיבּוּל בְּעוֹלִין וְאִין נוֹתֵר בְּעוֹלִין א"ש דְּנוֹתֵר מְקַרֵי אִיסוּר הַתּוֹרָ' וְלֹא אִיסוּר
חֲפָצָא וּכְמ"ש הִר"ן בְּנִדְרִים וְכוּ לְעַנְיָן אִיסוּרִין פִּינּוּ דְעִיקָר הַמְעִילָה לְעַנְיָן מְקַצֵּת הוּי
לְאַחַר זְרִיקָה וְא"כ לָא הוּי מִטַּעַם אִיסוּר חֲפָצָא פִּינּוּ דְאִינוּ בִּשְׁעַת הַקְדָּשׁוֹ אִף בְּכָאֵן בְּאַמַּת
חָל אִף הַתּוֹס' מְסוּפֶק בִּר"ה אִם אָמַר קוֹנֵם תְּקִיעַת שׁוֹפָר עָלֵי אִם שְׁיָיִף אִיסוּר פִּינּוּ דְהוּי
אִיסוּר חֲפָצָא וְלֹא שְׁיָיִף כָּלֵל גַּבִּי הַנָּאָה וְדַמְיָא לְקוֹנֵם זְרִיקַת צְרוּר לִים וּל"ד לְקוֹנֵם יִשְׁיַבַּת
סוּפָה עָלֵי דְשְׁיָיִף הַנָּאָה בְּלֹא מְצוּהָ וְא"כ ה"פ אַלָּא קֶסֶבֶר אִין בְּגִידִין בנ"ט וְא"כ לָא שְׁיָיִף
אִיסוּר חֲפָצָא וּבְמְוֹקְדָשִׁין אִיסוּר גִּיד אִיפָא אִיסוּר מְוֹקְדָשִׁין לִיפָא דְלֹא ס"ל לְכֹלֵל
וּכְקוֹשְׁיוֹת הַתּוֹס' וְא"כ מְתוֹרֵץ הִרְמַב"ם דְּפֶסֶק דְּחֵיב שְׁתִּים דס"ל לְכוֹלֵל וּלפ"ז מְתוֹרֵץ
קוֹשְׁיוֹת הַתּוֹס' ד"ה אַלָּא קֶסֶבֶר אִין וְכו' וְהָא דְתַנּוּ לְקַמּוֹ וְאִינוּ נוֹהֵג בְּטַמְאָה.

וי"ל מִשׁוּם דְּהַנָּה הַתּוֹס' פְּתִיבּוּ בִּיבְמוֹת אִיסוּר אַחוֹת אִשָּׁה מִתְּלִיא מִתְּלִיא וְקִיא הַלְּכָף לֹא
פָקַע אִיסוּר אִשָּׁת אַח. וְא"כ לִפְמ"ש הַס' כו"פ הוֹאִיל דְּאִיסוּר לְעַנְיָן אִיסוּר גִּיד חָשׁוּב נְמִי
לְעַנְיָן נְבִילָה וְא"כ מִש"ה לֹא פָקַע אִיסוּר טַמְאָה וְא"כ הִדְרָא קִשִּׁי לְדוֹנְפְתָה מֵאִי פְרִיף
אַלָּא לְמ"ד אִין בְּגִידִין בנ"ט דְּלָמָּא בְּאַמַּת מִכַּח דְּאִין חָל עַל אִיסוּר עֲשֵׂה דְאִינוּ נְבוּחַ.

וְא"ל הָא אִין בְּגִידִין טַעַם מ"מ לֹא פָקַע אִיסוּר עֲשֵׂה דְאִינוּ נְבוּחַ דְּהוּי מְקוֹדֵם שְׁנַתְקֶשָׁה
וְנַעֲשֵׂה עֵץ וּכְמ"ש ר"ת יע"ש מִכַּח דְּאִם יִפְקִיעַ יְחוּל אִיסוּר גִּיד וְיַחְוּל אִיסוּר דְּאִינוּ נְבוּחַ.
וְהֵנָּה קֶשָׁה אִפִּי בְּלֹא הַק"ו רַק דְּשָׁרִי בְּהַנָּאָה מִכַּח דְּאִין אִיסוּר חָל עַל אִיסוּר וְא"ל דְּהָא
מִינוּ דְּחָל אִיסוּר עֲשֵׂה דְאִינוּ נְבוּחַ חָל ג"כ אִיסוּר גִּיד דז"א דְּהַנָּה הַתּוֹס' פְּתִיבּוּ
דְּלֹא שְׁיָיִף לִזְמַר מִיגוּ דְזוּהָ חָל ג"כ חָל זָה דְּוָגְמָא גַּבִּי שְׁבוּעָה מִיגוּ דְּחָל שְׁבוּעָה זוּ חָל
שְׁבוּעָה זוּ אִם לֹא דְמַצִּי לְאַשְׁכּוּחִי לְתַרְנוּנְיָהוּ דְּאִם יַעֲשֵׂה הַנָּה ב' אִיסוּרִין יִלְקוּ ב' מְלָקוֹת
יע"ש אִם נִשְׁבַּע עַל יְבוּם וְחִלְצָה וְא"כ בְּגִידִין דְּדוֹן נְמִי דְּהָא אִיתָא בְּסִפְרָא פְּרִתִי וּפְלִיתִי
בְּסִימָן ק"ט לְעַנְיָן מְצָה דְּהוֹאִיל דְּבַעֲיָנָן דְּבוֹלַע בִּב"א וְא"כ אִם יֵשׁ אֲצִלוּ הִיָּתֵר אִפִּי חַד
בְּחַד מ"מ אִינוּ חֵיב פִּינּוּ דְזוּהָ נְכֹלֵל בְּכֹלֵל א"פ וְכָאֵן לְמְצוּהָ בְּעִינָן בִּב"א וְלֹא בְּאַכִּילַת
פָּרִס וְהֵנָּה אִיתָא בְּחֹלִין בְּדַף ק"ג ע"ב דְּאִם חֲלָקוּ מִבְּחוּץ פְּטוּר וּפְרָשׁ"י הוֹאִיל דְּהוּי
גוּזָה"כ דְּחִידָשׁ הוּא עַל עֲצָמוֹת יְהִי חֵיב וְאִינוּ חֵיב עַל אֲכִילָה אִם לֹא שְׁיֵאכֵל בִּב"א וְהֵנָּה
מִשְׁמַע דְּלֹא מְצִי לְאַשְׁכּוּחִי דִּיהָא נְבִלַע בִּב"א אִם לֹא כו' וְהֵנָּה אִם אִין בְּגִידִין בנ"ט וְא"כ
הוּי ג"כ חִידוּשׁ וְאִינוּ חֵיב בִּכְא"פ וּמִש"ה בְּעִינָן דְּוָקַא שְׁיֵאכֵל דְּוָקַא בִּב"א וּבְלֹא תַעֲרוּבוֹת
הִיָּתֵר.

וְהֵנָּה אִם"ה אִינוּ חֵיב עַד שְׁיֵאכֵל גִּיד וְעֲצָם וּבְשָׂר בִּב"א וְא"כ לֹא מְצִי לְאַשְׁכּוּחִי דִּיהִנְי'
חֵיב שְׁתִּים, וּמִמ"נ אִם יֵאכֵל בִּב"א גִּיד וְעֲצָם וּבְשָׂר וְא"כ אֲכַל הִיָּתֵר לְעַנְיָן אִיסוּר גִּיד
וְאִינוּ חֵיב מִשׁוּם גִּיד וְאֲלָא דִּיֵּאכֵל גִּיד בִּפ"ע וְא"כ אִינוּ חֵיב מִשׁוּם אִם"ה וְא"כ אִינוּ
שְׁיָיִף הָךְ מִיגוּ שְׁכַתְּבוּ הַתּוֹס' אִף לר"ש פְּרִיף שְׁפִיר דְּהוּי מִיגוּ דְּחֵיבֵל אִם"ה עַל אִיסוּר

שאינו זכות חל נמי איסור גיד וא"ל וכסברת התשב"ץ דלא מצי לאשפוחי ביניהם דהא הטעם דאם היתר נתערב פטור משום דהוי הפסק וא"כ ר ש דס"ל כ"ש למלקות וא"צ צירוף וא"כ שפיר חייב שניהם אם יאכל גיד ועצם ובשר דלא שייך הפסק וא"כ פריף שפיר יהא אסור משא"כ לר"י בן ברוך דלא ס"ל כ"ש למלקות לא קשה והנה י"ל קושיות הפ"י דמקשה מאי פריף לר"ש דהא הקו' פתבו התוס' משום דנילוף דיהא בכלל היתר נבילה וא"כ לפי מה שמשמע לעיל דאם אין בגידין בנ"ט לא שייך דהוי בכלל היתר לא מקשה כלום וי"ל משום דהנה התוס' בחולין מקשים דהא יליף בשר בחלב דמה לבשר בחלב שפן הותרה מפלגה אצל בהמה טמאה.

והנה באמת צ"ל הפ"י בקושיות התוס' דיהא מותר בכלל בכה"ג דיהא מותר משום טמאה דאל"כ קשה דהא בלא"ה ל"ש היתר דהא אסור משום טמאה והתוס' תירצו דלא שייך דלא הוי בכלל איסור בשלמא בחלב כתיב כל חלב וכו' והנה אם נימא כמ"ש התוס' בנזבחים ורש"י דלא שייך הותרה מפלגה זר אצל במה פיון דלא היו מעולם בכלל אסור וא"כ בכאן ג"ה נאסרה לבני יעקב והיו בכלל איסור והנה איתא בכריתות דף דתלתא קראי פתיבי בחלב חז לחולין וחד למוקדשין דה"א הואיל והותרה חלב מפלגה בחי'.

ה"א דמותר בקדשים הואיל דאשתיי בשר אשתיי נמי חלב וא"כ ה"פ דס"ל אין בגידין בנ"ט ואינו נוהג בטמאה כמ"ש התוס' הואיל דבשרו אסור דמי שגידו אסור ובשרו מותר וא"כ הוי הותר מפלגה וא"כ יהא מותר בקדשים אף דהנה הכו"פ כתב דכיון דאין בגידין בנ"ט ואין איסור נבילה חל על איסור גיד וא"כ אין שמו נבילה ולא שייך לומר דהוי בכלל היתר נבילה וא"כ ה"פ באמת ובמקדשין איסור גיד איכא איסור מוקדשין ליכא וכקושיות התוס' דל"ל פולל וא"כ לא שייך לומר דהוי בכלל היתר קדשים דלא מיקרי פלל קדשים וא"כ מתורץ קושיות התוס' דאמאי לא קתני אין מוקדשין נוהג בגיד דה"פ דס"ל אין בגידין בנ"ט וא"כ הוי היתר מפלגה וא"כ הוי אינו נוהג במוקדשין אף דהתנא אשמועינן דגיד נוהג במוקדשין ואמאי משום דאין איסור מוקדשין איכא בגיד משום דלא ס"ל פלל ומש"ה לא הוי בכלל היתר וא"כ מתורץ ג"כ הרמב"ם דס"ל פולל באיסורי ומש"ה פסק דחייב במוקדשין שתיים.

או י"ל דה"פ אין בגידין בנ"ט משום דבאמת הואיל דלא חל גיד רק לאחר שחיטה משום דלא חל רק לאחר שחיטה וא"כ אם הוי נוהג איסור מוקדשין בגיד הוי איסור גיד מעולם קודם דאיסור קדשים חל מחיים דגבי איסור קדשים איסור חל על איסור אף דבאמת איסור גיד חל משום מיגו הואיל דחל אסור אמ"ה על איסור דאינו זכות אף דקא סבר אין בגידין בנ"ט וא"כ לא שייך זאת המיגו פיון דא"א לחול שניהם וכמש"ל בשם התשב"ץ אף דמש"ה חייב בגידין במוקדשין משום דאיסור גיד איכא איסור מוקדשין ליכא א"ו דלא אמרינן באמת הך סברא לענין קדשים (ואשמועינן התנא הך סברא דלא אמרינן) מיגו דחשיב אכילה לענין אינו זכות חשיב נמי לענין קדשים ואשמועינן התנא הך סברא דלא אמרי' מיגו דחשיב אכילה לענין זה נחשוב נמי אכילה לענין זה הא אם הוי אמרי' דנוהג והך סברא מיגו דחשיב לענין זה לא הוי איסור גיד נוהג פלל רק לאחר שחיטה ולא הוי נוהג פלל במוקדשין או לפי ס' המל"מ לפמ"ש המל"מ בהלכו' מעילה

דעיקר הלוא בא היכא דבלא"ה מועיל וא"כ לענגן מעילה דיהי' חייב קרבן ומשלומין לא שיקר אחשב'י וא"כ פטור מתשלומין.

והנה יש עוד היתר מפללה בקדשים דלאחר זריקה נמי מותר היכא דוולדות קדשים אמרינו במעי אמן הם קדשים וא"כ לפי שיטת התוס' מותר לאחר זריקה ג"כ דבעינו דומיא דיעקב ול"ק דלא משגי פן לר"י הגלילי דס"ל דהותר בהקדש דא"כ קשה אמאי לא חל גבילה אגיד או דהיתר מפללה או דלהיפך קשה אמאי אמרינו דחל איסור עשה אגיד משום דהוי חמור אדברה שפן איסורו נוהג לבני יעקב והוי חמור גיד מעולה וא"כ ממ"נ קשה או דנחיל גבילה ג"כ או דלא נחיל איסור עשה וכמו דמשמע מאן לימא לן דטומאת הגוף חמורא כו' דלמא טומאת בשר חמור פ'י דיש צד חמור וא"כ ה"פ לעיל בדר"י דמשגי כשהותרה היא וסלבה וגידה הותרה ר"ל מפח ק"ו דבלא ק"ו לא ס"ל פן מדס"ל למתניתין לקמן דג"ה נוהג בשליל א"כ לא הוי בכלל כל בהמה תאכלו וכמ"ש הפ"י (אף דהפ"י הוי מפח ק"ו מחלב וא"ל מפח הותרה מפללה) וכסברת התוס' הואיל דהוי אסור וא"כ לא הוי בכלל היתר וכמ"ש הפ"י אף דהפ"י הוי מפח ק"ו מחלב וא"ל מפח הותרה מפללה וא"ל דאנו בבהמה קאמרינו קשה הא הוי אסור דהא ר"י ס"ל דאיסור חמור וחל על טמאה ומכ"ש דחל על איסור דאינו זבוח ועוד דר"י ס"ל דאמ"ה נוהג בבהמה ובח' וע"ז משגי כשהותרה ומפח ק"ו והותרה מפללה בקדשים וע"ז פריף שפיר אלא למ"ד אין בגידין ולא הוי הותרה מפללה בקדשים דהא ליכא איסור משום קדשים דאין בגידין בנ"ט וא"כ לא הוי הותרה מפללה וליכא ק"ו? הא אסור בהנאה והלה גם מה"ש ע"כ מוכח דלא ס"ל דהוי בכלל כל בהמה מאי דהוי אסור בלידה ובמקום אחר דהא בפ' מקשה בענגן לר"ש היתר לקלוט במעי אמו הואיל דאסור לכשינוול וליתנה במעי אמו דאסור אין צריף אלמא דלא הוי בכלל היתר מה דאסור במקום אחר אף קשה מאי פריף אלא למ"ד אין בגידין בנ"ט לא הוי הותרה מפללה בקדשים דהא לפי פסק הרמב"ם אפי' אין בגידין בנ"ט מ"מ חייב ג"כ משום קדשים די"ל דא"כ פינו דלא הוי רק הנאה ובהנאה לא שיקר פרת וא"כ יש לחול על איסור קדשים הואיל דחמיר איסורו אף מנלן דס"ל דחל הואיל נאיסורו נוהג לבני נח אף י"ל דבאמת ר"ש ס"ל דוולדות קדשים בהווייתן הם קדשים.

בכריתות דף כ"ג ע"ב אף הא ר"ש ס"ל דג"כ איסור בב"א אינו חייב שתיים רק חייב על החמור וא"כ קדשים הוי חמור דהוי פרת ומש"ה שפיר הוי הותרה מפללה בקדשים ואיכא שפיר ק"ו אף באמת מש"ה פריף אלא למ"ד אין בגידין בנ"ט דהיינו ר"ש וא"כ אין איסור כלל בקדשים רק משום הנאה והנאה לא הוי פרת וא"כ פינו דאמרת דהוי הותר מפללה ע"כ ס"ל דג"ה נאסר לבני יעקב ומש"ה פריף וא"כ מתנרץ קו' הפנ"י דבאמת אפילו אם אין בגידין בנ"ט מ"מ הוי בכלל היתר רק שם הפ"י דלא הוי ק"ו דהא היתר מפללה חלב וג"ה לא הותרה מפללה בקדשים וא"כ שם פריף שפיר לר"ש פינו דלא דעינו ה"פ ק"ו דהותר מפללה וא"כ א"ש דפריף דוקא לר"ש לא לר"י פן הקנה.

או די"ל דבאמת ס"ל לריב"ב קדשים במעי אמן הם דשים או דס"ל דאמרינו היא וגידה הותרה בלא הקו' רק דעיקר הקושיא לר"ש דס"ל דבעינו קרא ולא שרי' מפל בהמה ומש"ה ל"א בבהמה תאכל והואיל נאסור במקום אחר.

ובזה מְיַנְשֵׁב הַרְמַב"ם דס"ל דְּבִאֲמַת מַפְתַּח הַק"ו וּא"ל שְׁפֵן הַתְּרָה מְפַלְלָה י"ל ג"ה נְמִי הַתְּרָה אֲצֵל קְדָשִׁים דְּהַרְמַב"ם פֶּסֶק דְּוִלְדוֹת קְדָשִׁים בְּמַעֲי אֲמֵן הֵם קְדָשִׁים. וְהִנֵּה י"ל לר"ש הָא דְטַמְאָה לֹא הוּי הַתְּרָה מְפַלְלָה מְשׁוּם דְּכִינּוּן דְּהַתְּרָה אֲמַרְהָ דְּוִדְקָא בְּמִי שְׁהַגִּיד אֲסוּר מְוֹתֵר יֵצֵא מִי שְׁבִשְׁרוּ אֲסוּר וּא"כ לֹא שְׁיִיף הַתְּרָה מְפַלְלָה כִּינּוּן דְּהַתְּרָה לֹא פְתִיב סָתָם רַק פְּתִיב בְּפִירֵשׁ דְּמִי שְׁהַבְּשָׁר אֲסוּר לֹא יֵאָסֵר מִשָּׂא"כ לְעִנּוּן קְדָשִׁים דְּלֹא פְתִיב לְהִתֵּר בְּפִירוּשׁ וּמְתוּרָץ הַרְמַב"ם וּלפ"ז מְתוּרָץ בְּדָף ק"ג ע"א דְּבִאֲמַת הַקְּשָׁה דַע"כ לֹא ס"ל לְאַבְיִי וְרָבָא דְשָׁם אֵל בָּא דַח' מוֹסִיף דְּהָא אַמ"ה הוּי מוֹסִיף לְבָנֵי נָח דְּהִנֵּה לְכַאוּרָה קְשָׁה לַפּ"ש הַמַּל"מ דְּאֶפְשָׁר הוּאִיל דְּאִי"ל הִתֵּר שְׁרִי חֲצִי שְׁיַעוּר וְלְכַאוּרָה קְשָׁה הָא הוּי אִיסוּר טְרַפָּה מוֹסִיף אִי דְּכָמוּ דְּכַתְבַּת הַלַּח"מ הוּאִיל דְּהוּי רַק אִיסוּר בְּעֵלְמָא וְלֹא לֹא אִיפָּא אִי בְּכָאן לְעִנּוּן אַמ"ה שְׁפִיר קְשָׁה הָא בְּאֲמַת שְׁיַעוּרִין וְלֹא נֶאֱסָרוּ לְבָנֵי נָח אִי מִי אִיפָּא מִיָּדֵי דְּלִישְׁרָאֵל שְׁרִי וְלִנְכְרֵי אֲסוּר וּא"כ עֲכָשְׁוּ דְּנִטְרָפָה וּא"כ לֹא שְׁיִיף לֹא מִי אִיפָּא מִיָּדֵי דְּהָא לִישְׁרָאֵל ג"כ אֲסוּר מְשׁוּם טְרַפָּה עַכ"פ חֲצִי שְׁיַעוּר דְּהָא ל"ל הִתֵּר וּא"כ אֲסוּר מְשׁוּם טְרַפָּה לר"י חֲצִי שְׁיַעוּר אִי אִם אֲמַרִינּוּ בְּהִמָּה בַח' לְאַבְרִים עוֹמְדֵת וּא"כ לֹא שְׁיִיף לֹא מִי דְּנִתּוּסָף דְּהָא בְּאֲמַת אִם הוּי אֲכַל מְחִיִּים שְׁרִי חֲצִי שְׁיַעוּר וְהָאִיף יְהִיו עֲכָשְׁוּ אֲסוּר מְהָ אִיסוּר נִתּוּסָף בִּי וְכַמ"ש הַמְּהַרְשָׁ"א הַנ"ל בִּיבְמוֹת דָּף ל"ד אִי אִם אֲמַרִינּוּ בְּהִמָּה בַח' לֹא לְאַבְרִים עוֹמְדֵת וּא"כ עֲכָשְׁוּ הוּא רַק אִיסוּר אַמ"ה וְעֲכָשְׁוּ יֵשׁ בּוֹ אִיסוּר מוֹסִיף לַב"נ חֲצִי שְׁיַעוּר וּבְאֲמַת לְעִנּוּן אִיסוּר מוֹסִיף פְּתִיבוּ הַתּוֹס' בִּיבְמוֹת דָּף ל"ג ע"ב דַּא"צ דְּנִהְיִי מְשָׁם אֲחָד אִי דִּיהָא נִיְתּוּסָף עַכ"פ אִיסוּר חֲדָשׁ וּא"כ א"א לְמַצּוֹא רַק בְּנִטְלֵת הָאָבֵר נְטְרָפָה דַּא"כ מַמ"נ אִם ס"ל בְּהִמָּה בַח' לְאַבְרִים עוֹמְדֵת וּא"כ תּוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהִיּוֹת טְרַפָּה דְּהָא כִּינּוּן דְּמִקְוֵדָם הוּי שְׁרִי חֲצִי שְׁיַעוּר מִמִּילָא הַשְּׁתָּא ג"כ חֲצִי שְׁיַעוּר אֲסוּר וְאֵלָא דַס"ל דְּלֹא לְאַבְרִים עוֹמְדֵת וּא"כ בְּשַׁעַת מַעֲשָׂה דְּרָאוּ לְחוּל אִיסוּר טְרַפָּה לֹא חָל וְלֹא שְׁיִיף מוֹסָף וּא"כ מְתוּרָץ קוֹנְשִׁיּוֹת הַתּוֹס' דְּהָאִיף לְרָבָא ס"ל לר"י בְּחֻלְב דְּחִיִּיב שְׁלֵשָׁה מְשׁוּם.

וּי"ל דְּמִשְׁפַּחַת לִי שְׁפִיר דְּהִנֵּה קְשָׁה לְפִי סְבֵרַת הַתּוֹס' בְּשַׁבּוּעוֹת גַּבִּי תַשְׁעָה וְעֵשְׂרָה כִּינּוּן דְּנִיְתּוּסָף תּוֹ פְּכָר אַע"ג דַּא"א לְאַכּוֹל עֵשְׂרָה כִּי אִם נִכְלָל בְּתוֹכָן הִנֵּה תַשְׁעָה מ"מ כִּינּוּן דִּישׁ בּוֹ דְּבָר חֲדָשׁ וְלְכַאוּרָה לְפִי זֶה קְשָׁה גַבִּי אַמ"ה אַמָּאֵי לֹא יְחוּל אַמ"ה דְּהָא נִיְתּוּסָף בּוֹ אִיסוּר עֲצָמוֹת דְּמַצְטְרִפִין גִּיד וְעֲצָמוֹת אִי י"ל דְּכָאן לֹא שְׁיִיף זֹאת דְּהָא בְּאֲמַת צְרִיף לְאַכּוֹל בְּבַת אַחַת דְּבִשְׁלֵמָא שָׁם א"ש לְאַחַר שְׁיֵאכַל ה"ט וְנִשְׁאָר הָאֲחָד דְּשְׁרִי לְאַכּוֹל לִילֵי הַשַּׁבּוּעָה הָאֲחֵרוֹנָה מִשָּׂא"כ בְּכָאן וּמַש"ה מְתוּרָץ קוֹ הַתּוֹס' דְּבִאֲמַת פִּי רִשְׁבִּי"א דְּפִי דְּאֲכַל כּוֹלִיא בְּחֻלְבָּא וּא"כ בְּאֲמַת אֶפְשָׁר לֹא מִי דַס"ל לְרָבָא אֲלִיבָא דַר"י ג"כ כּוֹלֵל וּפְשִׁיטָא מוֹסִיף וּא"כ אִם אֲכַל כּוֹלִיא בְּלֹא חֻלְבַּת חִיִּיב מְשׁוּם אַמ"ה דְּהִינּוּ דְּאֲכַל מִקְוֵדָם הַחֻלְבַּת וְאַח"כ הַכּוֹלִיא דְּהוּי הַזֹּאת אֲכִילָה בְּהִתֵּר לְאַחַר שְׁעֵבֵר כְּמוֹ בַט' וּי' כְּפָרוֹת.

וְעוֹד אֶפְיִלוּ אִם נִימָא אַע"ג דְּהָא הוּי בְּשָׁר וְלִיבָא גַזְה"כ אַפ"ה בְּעִנּוּן אֲכִילָה בַב"א מַט' א"ל דְּהוּי מוֹסִיף אִם יֵאכַל רַק הָא אֲכִילָה בְּשָׁר וְאַע"ג דְּהוּי חֲצִי שְׁיַעוּר מ"מ אִיְתּוּסָף לְבָנֵי נָח מְלַקּוֹת וּמִיָּתָה וּא"כ הוּי כּוֹלֵל וּא"כ א"ש הַפֶּל דְּבִאֲמַת אַמ"ה חָל דְּהוּי אִיסוּר מוֹסִיף דְּאִיְתּוּסָף אִיסוּרוֹ לְבָנֵי נָח וְאִיסוּר טְרַפָּה חָל עַל אִיסוּר דְּאִינּוּ זְבוּחַ הוּאִיל דְּהַפּוֹלִי דְּהוּי בְּלֹא חֻלְבַּת נִיְתּוּסָף אִיסוּרוֹ לַב"נ וּא"כ שְׁיִיף לֹא מִי דְּאֲחַר שְׁאֲכַל הַחֻלְבַּת אִם יֵאכַל הַכּוֹלִי

חייב דהוי מוסיף איסור חדש לבני נח וא"כ שפיר הוי פולל ונחל ומתורץ ג"כ קשיא השני
שבתוס' ומ"ט דמ"ד חייב שתיים דבזה פליגי בהה דיןא יע"ש.

והנה לפמ"ש בס' כו"פ דאיסורו לב ל לא הוי איסור מוסיף י"ל ג"כ קושיות התוס'
דבאמת אמ"ה לא קשה מכח שבועות דבעינן דאכל אמ"ה בב"א משא"כ גבי פוליא
בחלבא דליפא עצם וא"צ לאכלן בב"א ונקא וא"כ שייך שפיר הך סברא דשבועות
דאיסור ניתוסף במה שיאכל אח"פ הפוליא ולפ"ז י"ל ג"כ הרמב"ם דפסק ג"כ דאמרי'
פולל ומוסף ואעפ"כ פתב דדוקא בנטילת טריפה כי היכי דיחול איסור טריפה על איסור
דאינו זבוח וקא דכתב הרמב"ם דבאמת שיעורין לא נאמרו לב"נ צ"ל דבאמת אפי' אם
אמרינן דחצי שיעור אסור אפי' באמ"ה אפי' דיש היתר מ"מ הא לא קי"ל דחצי שיעור
ע"י תערובות שרי אפי' בלא ביטול וכמ"ש הרמב"ם והר"ש ג"כ אפי' בלא ביטול וכאן
הוי עצמות ולחד דיעה דעצמות האיסור מצטרפין לבטלו דיש בהם טעמא לבטלו רק
דהתורה לא אסרה ולדעה השני אין מצרפו לא לאיסור ולא להיתר.

ופירשו הטעם כיון דבאמת שבהם טעם איסור אף דהתורה לא אסרה וא"כ לענין אמ"ה
דליפא עבירה רק בפשר מן החי ולא בגיד ואבר רק אבר שלם וקא ראי' דחלב אינו
נכלל בשר וצריך קרא אחריןא להכי וא"כ שפיר שנ"מ לענין ב"נ עי"ז דאסרה התורה
טריפה וא"כ אסור משום חצי שיעור עכ"פ לישראל וא"כ לוקין ומיתה דאזרהה שלקו
הוא מיתה כיון דלא שייך מי איפא מידי דלישראל שרי דלענין טריפה ע"י תערובות לא
שייך כיון דעצמות האיסור אינו מועיל פלל לבטל ומשא"כ לענין אמ"ה לא הוי חצי
שיעור אסור כיון דלא מהני צירוף וא"כ לא שייך דחזי לאצטרופי ולענין בשר מן החי
חצי שיעור שפיר מועיל הביטול דעצמו דחצי שיעור ע"י תערובות דלענין בשר מן החי
אינו נכלל פלל העצמות ושפיר פסק הרמב"ם ולענין חלב הוי הטעם כמ"ש הלח"מ שם
בע"א דכיון דחל טריפה על איסור חלב חל ג"כ על איסור שאינו זבוח כמו שחל על
איסור חלב חל על איסור שאינו זבוח ג"כ ולר"ל אם אמרינן דר"ל ל"ל פולל וא"כ
שפיר מוכיח דחל טריפה על איסור עשה דאינו זבוח דאל"כ היאך משפחת דטריפה חל
על חלב דקא באו בב"א לאחר שחיטה וא"כ אם ל"ל פולל הוי קשה דמה חלב על איסור
עשה דאינו זבוח מכ"ש טריפה דחל על איסור חלב מכ"ש דחל על איסור עשה דאינו
זבוח והנה א"ש דאפ' אם נימא דבחן' לאברים עומדת וא"כ אעפ"כ לא שייך לומר מגו
דחניל אמ"ה על איסור עשה דאינו זבוח חניל נמי איסור גיד דכיון דאין בגידין בנ"ט לא
אסור גיד בכא"פ וא"כ לא אסור נמי ע"י תערובות כדאיתא בפסחים ונזיר וא"כ אין
איסור רק גיד בפ"ע וגיד בפ"ע אינו אסור אפי' מכח חצי שיעור יעש"ה וא"כ הסוגיא
קאי למ"ד דס"ל דחלקו חייב וא"כ ע"י תערובות נמי אסור.

והנה מתורץ הרמב"ם דבאמת קשה מה פריה אלא למ"ד אין בגידין בנ"ט מא"ל דלא
הוי הותרה מפלגה גבי קדשים הא הרמב"ם פסק אפי' אין בגידין בנ"ט מ"מ קדשים
לוקין אף דבאמת הטעם משום איסורי הנאה וא"כ קשה היאך חל איסור ג"ה על אמ"ה
וצ"ל משום דחמור איסורא וא"כ לענין הנאה לא שייך פרת וא"כ חל ג"כ על קדשים
משא"כ הרמב"ם דפסק דאמרינן מגו (דחל) הואיל דהו"ל היתר ומש"ה פסק פן שפיר
והנה לר"ל מוכח בשבועו' דל"ל פולל למאן דלא גרס פי אמרינן פולל באיסור דהנה

התשוב"ץ מביאו גירסא דלא גרס יעש"ה אף דעיקר קו' התוס' הוי בכאן לר"י דשמעיון
לי דאנ"ל פולל וצ"ל דס"ל דלא ס"ל לדידנ' פן והנה לא משמע שם פן דמשני דמוקי
כד"ה ומשמע דכולל הוי לפסק הלכה יעש"ה.

והנה לפמ"ש התוס' בחולין בדרף ק"ג ע"א דאמרינן מיגו דחל איסור טריפה על איסור
חלב חל נמי אמ"ה קשה לפי סברת התשוב"ץ בעינן בכולל דזה יחול הראשון וא"כ צ"ל
דאמ"ה חל בראשונה וא"כ קשה האיה חל על איסור אמ"ה אף י"ל ע"פ סברת התוס'
בכתובות דף פגון שחתה אצבע דהוי בב"א יעש"ה ועוד קשה על איסור אמ"ה הוי מוסף
דהא אמ"ה אינו אסור רק אם יאכל בבת אחת והנה לא אתיא מנבילה כתבו התוס'
דמש"ה חל נבילה שכן מטמאה וא"כ קשה פי טריפה נמי למאן דס"ל אינו חי כתבו תוס'
בנזחים דף ס"ט ע"ב דמטמאה אם פירש והנה אם בשעת מעשה טריפה אינו מטמאה
וראנ' לזה מאבר המזולדל דמיתה עושה נפול ואין מטמאה משום נבילה.

והנה אם נתערב עוד בשר אחר בעדק' על אמ"ה אינו אסורה משנה אמ"ה דהא הוי
תערובות ובכאן אינו אסור בכדי אכילת פרוס וכמ"ש לעיל אלא דיאכל מקודם הך בשר
דליכא משום אמ"ה דהוי משום בהמה אחרת או אפי' מאותו בהמה פיון דליכא פזית
בשר וא"כ הוי נדחה דבשעת מעשה עדיין לא חל ויע"ש בשבת בדרף צ"א וכן במנחות
והנה גבי דבי ר' ינאי נפסי בפסעי בשבועות יע"ש: דף פ"ט ע"ב תוס' ד"ה איסור גיד וכו'
וא"ת ולימא וכו' וי"ל ע"פ מפי אגבהה הא מעל ותי' הש"ס בכתובות לא שיני: משום
דבכתובות הגוף אין צריף שנה פרוטה.

אף אין בגידין בנ"ט והוי כמו אגבהה ע"מ לאבדה. אי י"ל דבאמת הא יש איסור בהנאת
גרונו מקודם שאכל דהא הוי איסורי הנאה ולמאן דס"ל דאכילה אינו חייב רק בהנאת
מעיו וכמו שפסק הרמב"ם פן לפסק הלכה ומשום הגבהה י"ל פיון דאינו מוציא מרשות
לרבות פיון דמקודם הוי ביזו והוי כמו גבאי דאינו מועיל לחד תירץ במשנה למלך
בהלכות מעילה.

אף אין בגידין בנ"ט וליכא הנאת גרונו ולסברת הפליתי שכתב דהנאה עכ"פ באכילה
אף י"ל דס"ל ג"ה אסור בהנאה וגם על הנאה לא מצי למיחל אאיסור ג"ה אף קשה
נילוף מק"ו מחלב דיהא מותר בהנאה כמו דאיתא בפסחי' וא"ל דמה לחלב שפן הותרה
מפלה הא ג"ה נמי לפי מה דס"ד נמי הותרה מפלה אצל קדשים בנולדות קדשים שהם
קודמין ומותר לאחר זריקה לאכול הגיד וכדאיתא בחולין בדרף ק"כ ע"א גבי נבילה נמי
הותרה מפלה גבי קדשים ולכן אמרינן בש"ס אין בגידין בנ"ט וליכא ק"ו וכמ"ש התוס'
בפסחים דעיקר דקושטא הוא דאמרי' היא וגידה הותרה הא לא"ה הוי אמרי' דם יוכיח.

ולכאורה פי משני אח"כ ונולדות קדשים במעי אמן הם קדשים וקסבר נוהג בשליל וא"כ
שפיר קשה הא קדשים דהוי איסור הנאה קודם האיסור בהנאת גרונו וצ"ל דג"ה ג"כ
אסור בהנאה דהא השתא לא הותרה מפלה וא"ל הא אם יהיו שרי בהנאה יהיו מותר
מפלה ו משמע פמה פעמים בש"ס פיון דכל פמה דלא יליף עדיין לא הותרה מפלה
שפיר חשיב פירכא וא"כ קסבר דלא אמרינן היא וגידה הותרה דאינו בכלל בשר וא"כ
גם בשליל נוהג אפי' ששחט וכמ"ש התוס' בפסחים יע"ש ומתוך קושיות התוס' (ומתי'
ג"כ קושיות התוס' בדרף צ"ט ע"א בד"ה והא מתניתין דלא כר"י המ"ל והא קתני) ומכאן

יש הוכחה למה שפסק הרמב"ם דאינו מחייב רק על הנאת מעיו באכילה פיון דסוגיא זאת היא לפי דיעה זו וכמ"ש שבועות דף כ"ד ע"ב א"כ אמר רבא כו' איתיהי' והנה הא דמיייתי ר"מ י"ל משום דאפשר לומר דהא עיקר הטעם דהוי פולל הוא משום דקניי' נדרו דעכ"פ נאסר מפת חצי שיעור ולפי סברת ר"מ דס"ל בע"א דף ס"ז ע"א אמר ר"י משום ר"מ מנין שקל איסורין שבתורה שמצטרף מלא תאכל כל תועבה וא"כ בלא"ה הוי מצטרף בההוה איסורא וא"כ לא נאסר השתא קלל ולכך מיייתי ר"מ וא"כ ע"כ ת"ק לאו ר"מ ופריה שפיר וקיה לפ"ז י"ל ג"כ הא דמקשה ארבא ולא אר"י משום דהא קשה היא שייך פולל הא הלאו מחלקן לתטאת וא"כ הוי כמו שמזכיר קונם על פל' א' בפ"ע ולא אמרינן פולל וצ"ל דגבי שבועה אין צריה לאו דבלא"ה מונהר בלאו דלא תאכל כל תועבה וא"כ נכלל כל אכילת איסור בלאו אחר ושפיר לא הוי פל' אחד שבועה בפ"ע וא"כ אין חלוקין לתטאות ולא שייך דר' פנחס מתוך שחלוקין לתטאת כו' וא"כ אם אמרינן כר"י שפיר מצטרף כל האיסורין מפת לא תאכל כל תועבה פיון דס"ל דהלימוד על אכילת האיסור בלא מעשה דתועבה דעשה הוא באיסור וא"כ מצטרף כל אכילת איסור וא"כ לא שייך לומר דנתקני' הדיבור דנאמר מחדש דהא ליכא איסור מחדש דבלא"ה הוי מצטרף פדאמר ר"מ דכל איסורין מצטרפין וא"כ ע"כ ליכא טעמא כמש"ל דהטעם הוא דבאמת ותקני' לענין איסור דהא בלא"ה הוי צירוף לאיסור זה בשבועה דוק ותשפח וא"כ ע"כ אין הטעם פן תו ליכא לשנויי דלא תיקשי מהו מתניתין דיש אוכל אכילה כו' דס"ל כר"ע או דה"פ דתמחוי מחלקין דחלב ובשר הם שני מינים וגם חלב חי' וחלב בהמה הם שני מינים וחלב שעל הדקין הם שני מינים עם חלב כמו דאיתא בספר בית לחם יהודא.

וחלב שפל הקיבה הוי לדברי ר"ע חלב טמא דהא אין הטעם משום צירוף לרבא כמ"ש ומש"ה פריה שפיר לרבא ולר"י ל"ק דא"ל או דהטעם כר"ע דמשוהו אסור או הטעם משום דתמחוי מחלקין ומתורץ קושיות התוס' דלא מקשה לר"י: חולין דף פט וזה אין להקשות לרבי כל חלב לרבות למעלה החלב ת"ל דמפי אגבהה קניא ונתחייב וי"ל דהא רבי ס"ל דחייב מיתה והנה התוס' בפסחים כתבו דבהנאה אינו חייב מיתה רק על אכילה וא"כ אשמעינן דחייב מיתה וחל אהלב דחייב מיתה.

ואו י"ל קו' התוס' דנימא דאין חל ס"ל ג"כ בכולל משום דכיון דאינו ראוי לגבוה אינו מועיל וכמו שכתבו התוס' במעילה דבחלב מוקדשין אין מועילין משום דלא קרינן בי' קדשי ד' פיון דאין ראוי להקריב לגבוה.

אף באמת דראוי במחנך להקריב וא"כ שפיר שייך גבי מעילה ומש"ה שפיר קאמר פי אין בגידין בנ"ט ג"ה לבד אסור במוקדשין דהא אין איסור ג"ה רק בעצמו ולא במחנך פיון דאין בגידין בנ"ט וא"כ הוי כמו עצמות דאינו אסור בכדי אכילת פרוס וא"כ גם ע"י מערובות שרי כמ"ש תוס' בגזיר.

והנה באמת אפי' מאן דא"ל כולל היינו דוקא באיסור חמור. והנה לקמן אמרינן מאן לימא לן דטומאת הגוף חמור דלמא טומאת בשר חמור דל"ל טהרה במקנה.

והנה הדין דאם פיל לאַחר זריקה לא נהגין ולא מועלין פן ס"ל לר"א בנבחים בדר פ"ז
וא"כ לחד דיעה לגירסא שם בתוס' אפי' פיל לפני זריקה אינו מועיל לאַחר זריקה כ"ע
ס"ל פן וא"כ אם רוצה לאַכול גיד הנשה בפני עצמו הוי יש לו היתר ונפיר אינו חל אף
ממ"נ לא שייך דחל על איסור ג"ה דצה לא פירש אינו אסור משום ג"ה כמש"ל דאם
אין בגידין בנ"ט אין אסור בתערובות והנה אם נימא דאם לא פירש לא הוי יש לו היתר
דאם לא פירש קודם זריקה אין לו היתר וא"כ אפי' אם פירש לפני זריקה ומיקרי הפל
חל על איסור פיון דחל בלא"ה על איסור ג"ה במקושר דהוי אין לו היתר וא"כ חל ג"כ
על פירש פמו דכתב הלח"מ בשטת הרמב"ם בהלכות מאכלות אסורות והנה אם נימא
דאסור לכתחלה שהפריש אף באמת איסור ג"ה אינו רק בלא פירש וא"כ לא שייך דחל
על איסור ג"ה ומתוך קו' הרשב"א על הרמב"ם מהא דאמרין אין בג"ה בנ"ט דה"פ
דאינו חל דהוי איסור קל דהוי היתר: שבועות דף ק"ך והנה מ"ש שם דמייתי ר"מ
ומדסיפא ר"מ רישא לאו ר"מ דס"ל דכל איסורין שבביתא מצינו ר"מ אימא זיה אימא
למימר פמו דמשני הש"ס בחולין בדר פ"ז צ' ע"א דמקשה מדפליג ר"י וכו' ומשני דבחדא
ס"ל כר"י ובחדא פליגי יע"ש: והנה קו' התוס' בד"ה דמוקי לה כד"ה אע"ג דאימא תנאי
דל"ל איסור פולל י"ל דבאמת או מוקי לה שלא בדרף אכילתו וכדכתבו התוס' והוי
הטעם דע"י פולל ואם נימא דהנאה לא חשיב מוסיף רק חשיב עכ"פ פולל וא"כ עיקר
הקושניא דניקי פ"ז ג"כ מטעם פולל רק דלא תיקמי בכלל דברים המותרים עם דברים
האסורים וע"ז משני דקא מוקי לה כד"ה פיון דבין פ"ז ובין פ"ז צ"ל דס"ל מתניתין פמאן
דאי"ל פולל וה"פ דקא מוקי לה כד"ה י"ל כמש"ל ע"פ הך דתמחוי מחלקין יע"ש והנה
אם נימא דרבא דאמר למאן דאי"ל פולל גם בשבועה פולל ועכצ"ל כר"מ דס"ל מלאו
דלא תאכל פל תועבה ולמאן דלא ס"ל מלא תאכל לא שייך פולל וא"כ מתניתין דשבועות
דמוקמינן לה לפי הא דאמר שלא אשתא ונהדר אמר שלא אשתא ונשלא אוכל דלא מחייב
תרתיה אשתני משום דלא ס"ל כר"מ וליכא פולל וכמ"ש לעיל או י"ל דהטעם דהוי פולל
הוא משום דראוי לצירוף והנה מאן דס"ל כר"מ דכל איסורין מצטרפין לא שייך ראוי
לצירוף וכמש"ל דבלא"ה איסורין מצטרפין וא"כ לפי הא מתניתין אתיא כר"מ ומתוך
קושיות התוס'!

והנה איתא במ"ל ומביאו ביו"ד סימן רל"ב ס"ק י"ב ראובן שקיבל עליו נידו שלא ילך
בשמחת פלוני ולבל יעזב ואם תלך שיתחייב להפנותה מאחר שהיתר מקצתה שאינה יכול
להפנותה מצד הדין היתר ג"כ אלמא דכל שאינו חל לבטל המצוה הוי נדר שהיתר מקצתה
ואינו חל פלל ה"נ להיפוך אם אינו חל על איסור נבילה אינו חל על ההיתר ג"כ וא"כ
לא שייך פולל ע"פ סברת הפלתי גבי הנאה דלא חשב איסור מוסיף וכמש"ל.

והנה הא דמייתי פי אמרינן איתבי' על רבא מהא דר"מ הוא כמ"ש משום דלפי ס'
המל"מ דאיסור הנאה לא חשיב אכילה וצ"ל דידע דהוא איסור הנאה בשעת מעשה
שאכל וא"כ אינו נשכ מידועה על הלאו וא"ל דנשבוע בפירוש על איסור הנאה ג"כ י"ל
דא"כ לא חשיב איתא בהן דהא אמר בפירוש על איסור הנאה ולא בסתם ולפי שיטת
רש"י דבעינו סתם דאל"כ לא הוי בהן נאפי' לפי שיטת ר"ת דס"ל גבי חלב משפחת בהן
בחלב קיבה או בחלב חי' משא"כ באיסורי הנאה דאמר בפירוש לא שייך תירץ ר"ת

וא"כ אינו בקהן ולר"מ לא ס"ל פ'רבי דבענין ששגיג בלאו וכמ"ש יע"ש ומש"ה מיייתי דוקא ר"מ להקשות אמאי לא נקיט ר"מ עוד אחת שבועה שלא אוכל חלב ותמרים יע"ש.

והנה מלשון רש"י בשבועות דאיבעי' להו פי משתבע אהיתרא קא משתבע דהא אאיסורא לא חל וא"כ אם הטעם פ'ון דלא חל וא"כ אם פ'וננתו ג"כ על שלא פ'דרה אכילתן וא"כ חל ע"י מוסף אפילו פ'דרה אכילתן.

וכמש"ל דגם ר"י מודה במוסיף וכ'ון דשפיר חל במוסיף פ'וננתו ג"כ ע"ז. אכן שיטת התוס' משמע דאין הטעם משום דלא חל רק דבלא"ה אסור ואין צריף ע"ז לישבע דהא פ'תבו התוס' דחצי שיעור חשיב לו היתרא ג"כ לר"י אע"ג דאין חל מפ'ח דליתא בלאו והו' וכו' הלשון דחשיב לי' היתרא וכ"מ מרמב"ם דכתב גבי חרצן דדוקא בכזית חל וא"כ ע"כ איירי בלא"ה ע"י פולל דאל"כ אמאי חייב על כזית וא"כ גם ע"י פולל קאי אבעי' דכתב דפטור מפ'חות מפ'זית הואיל ונפ'שןט איבעי' וכ"מ והנה פ'ר"ן דהטעם דעל איסור אין צריף לישבועה.

והנה משמע במס' שבת אם ידע איסור שבועה בעשה עכ"פ לא ח'שבנין לטעות דטעות הוי פטור דלא קרינו האדם בשבועה אכל שוגג חייב ולא אמרינו אילו הוי ידע בלאו לא הי' נשבע: מסכת פ'ריתות דף יב ע"א וע"ב גמרא איבעי' להו מ"ט דרפ'ון משום דאדם נאמן על עצמו יותר ממאה עדים או דילמא וכו' עד סוף הסוגיא.

דברי הרמב"ם בכ'אן תמוהים מאוד שפסק בטומאה ח'דשה שחייב להביא קרבן והש"ס בעא לן זה ועכ"פ לא אפ'שוט ולחד פ'רושא א'יפ'שוט ההיפוף תו תמה הרב ר"י בספרו אמאי לא הביא הרמב"ם בספרו דין אפ"י באם אמרו לו שנים יודע אתה בעדות פלוני וכו' תו קשה קושיו' התוס' ד"ה נ"מ לטומאה ח'דשה דהא יש נ"מ ג"כ בחלב גופא אם אמר לא אכלתי לא שוגג ולא מזיד תו תמוה לשון הש"ס שלכאורה יש פ'אן ערבוב דברים דנקט לשון מיגו ונקט ג"כ מתרצינין דיבורי' ובחלב אינו מזכיר רק מגו רק אח"כ בטומאת נקיט מתרצינין דיבורי' ודברי רש"י ג"כ תמוהים בזה דבמסכת ב"מ לא מביא הך דמתרצינין דיבורי' פ'לל וגם בכ'אן אינו בתחלה רק מיגו ואח"כ נקיט ג"כ הא דמתרצינין דיבורי' תו קשה קושיות התוס' הא אין זה מגו דאין רוצה לעשות עצמו רשע לתרץ פ'ל הנ"ל נראה לי פ'ך דהנה הש"ס במסכת ב"מ מביא לתרץ קושיות התוס' שם דלמ"ד משום דאדם נאמן על עצמו למה נקיט במתנייתין הטעם מה אם ירצה יאמר מזיד הייתי ותירץ הש"ס דאין זה לבד מספיק די"ל הוא טועה עצמו מש"ה בעא ג"כ הטעם משום מיגו והוא תמוה לכאורה דאם נימא שהוא טועה מאי מהני מיגו פ'ון שאינו רוצה לישקר פ'לל לתרץ זה נראה פ'ך דהנה בש"ס מסכת יומא בעא שם הני פ'הני שלוחי דידן או שלוחי דרחמנא נינהו נ"מ וכו' ופ'שטינין ה'תם ע"כ שלוחי דרחמנא נינהו דאל"כ מי איפא מידי דאלו איהו לא מצי עביד ושלוחי מצי עביד וכו' והנה בשחיטה מסיק הפ"י דבאמת שלוחי דידן נינהו וראי' דהא כתיב ושחט ובגמרא ילפינן מפ'אן לענין שליחות ע"כ שלוחי דידן נינהו דהא פ'שרים בזה ולפ"ז בכ'אן אם נימא שהוא טועה בדעתו מה מועיל הכפ'י ש'יביא קרבן הא קי"ל מתעסק בקדשים דהיינו שהוא אינו יודע שזה קדשים שחיטתו פסולה וא"כ הא ה'כא פ'ון שהוא סובר שאינו חייב א"כ שחיטתו אינו מועיל דהא מתעסק בעלמא הוא וא"כ הדרא קושיו' הש"ס לדוכתא מי איפא מידי וכו' וא"כ

אינו מועיל ג"כ שחיטת הפהגים: והנה פסבא זו הנופר ג"כ בתוס' קידושין דף נ"ו ד"ה מתקיף לה ר"מ וכן איתא בש"ס מסכת נזיר דף י"ב והנה האורח מישור תמה שם מהש"ס דמסכת קידושין דף ק"ג ע"ב לראב"ש דעבד יכול לעשות שליח לקבל גיטו מיד רבו אע"ג דאיהו לא מצי עביד אבל נראה דלא קשה מידי דאדרבה לדעת מוכח משם ההפוך דהא נקט התם הש"ס בלשון האבעיא הואיל וגמר לה לה מאשה ולכאורה אף שפת יתר הוא.

אלא ודאי דזה פשוט דמידי דאיהו לא מצי עביד ולוחו נמי לא מצי עביד רק דס"ד הואיל וגמרינו לה לה מאשה הרי הוא פאשה הרי הוא פאשה ונשפיר אמרינו דיכול לעשות שליח לעצמו משא"כ לדיון דאמרינו גיטו ונדו באין פאחת לא גמרינו לה לה כלל ואין לנו סתירה לסברתנו כלל שפיר הדרינו לכללא הנ"ל וכל מידי דאיהו לא מצי עביד וכו' וכן הוא בתשובת מהרי"ט ולפ"ז ניקח דשפיר מועיל פאן המיגו דע"כ מוכח לן מזה עכ"פ שהוא טועה עצמו וא"כ מאי מועיל הפפי' שביא קרבן ע"כ הא לא יועיל דאיהו ודאי לא מצי עביד כמ"ש דהא מתעסק בעלמא הוא וא"כ מי איפא מידי וכו' ע"כ לא מהני הפפי' כלל אמרינו בטומאת מקדש וקדשיו אין זה מספיק דהא בסוף מסכת נידה אמרינו במצורע שנתערב קרבנו וכו' פופין אותו ליפקוד נכסי' ומביא פמצורע עני וא"כ ה"נ מאי נימא הוא טועה עצמו מ"מ הלא יכולין לכופו ליפקוד נכסי' ובטומאת מקדש וקדשיו הוא בקרבן עולה ויורד וא"כ פשיפקיר נכסיו ויהא עני יביא עולת העוף והוא במליקה והכא פונדאי שלוחי דרחמנא ניהו דהא מליקה פסולה בנזר ע"כ שלוחי דרחמנא ניהו וא"כ הקרבן יהא פשר ואינו מועיל המיגו משו"ה הוצרכינן לומר מתרצינן דיבורי'.

ולפ"ז מתורץ קושיות התוס' דהא הוא במקום עדים דז"א דהא אנו באמת אמרינו שהאמת אתם רק שהוא ע"כ טועה עצמו ואינו משקר במזיד דהא יש לו מיגו וא"כ הואיל וטועה עצמו אין אנחנו יכולים לכופו דמי איפא מידי פמבואר ומתורץ קושיות התוס' דהנ"מ שהבאתי דלענן אכילת חלב אף שאומר לא אכלתי שוגג ולא מזיד מ"מ הא יש לו מיגו ואין זה מיגו במקום עדים כמ"ש דלא מועיל המיגו רק דנימא שהוא טועה בדבר וכמ"ש [והנה הא דנקיט הש"ס א"ה היינו חלב י"ל דזה לא הוי בש"ס פונדאי הו סבא דבעינו שליחות בשחיטה ואף א"פ פן ומסופק בזה ואו י"ל דא"כ עדיין הוי קשה למה לא נקיט שם לא אכלתי או לא נכנסתי א"ו דאין זה הטעם ולפי התירוץ א"ש דמ"ה נקיט לא נטמאתי דאפילו לא נטמאתי נמי מתרצינן דיבורי'] משא"כ בטומאה דאין זה מועיל כמ"ש דהא יכול להפקיר נכסיו ובעינו למימר ע"כ מתרצינן דיבורי' שפיר יש נ"מ בטומאה חדשה דלא שייך מתרצינן דיבורי' ומיגו אינו מועיל דהוא במקום עדים וא"ל שטועה מ"מ הא יוכל להפקיר נכסיו ובהיות פן מתו'.

ובהיות פן תורץ ג"כ קושיות הר"י על הרמב"ם לכאורה מ"מ קשה מאי מועיל המיגו הא ניהו שטועה עצמו מ"מ נימא יקריב קרבנו ע"ת אם הוא מחויב יהא חטאת ובאם לאו יהא עולה ועולה נמי מכפרת מקנפא עכ"פ והוי נמי פתלוהו וזבין וא"כ לא יהא מתעסק והקרבן יהא פשר באמת טעות הוא דעולה זכר ונחטאת נקיבה אמנם באשם שפחה חרופה לקמן ע"כ הדרא קושיא לדופתה הא התם האשם ג"כ נקיבה וא"כ יכול להתנות כמ"ש ואין מועיל המיגו דנימא שהוא טועם מה בכך סא מ"מ לא יהא מתעסק ע"כ צריכין לומר

שם מטעם מתרצינין דיבורי' אַמָּנָם בַּעֲדוֹת שְׁפִיר י"ל כמ"ש מטעם מגו וא"כ מועיל שעכ"פ טעיה עצמו והיו סובר שלא ידע ע"כ דשכח אז והנה בשוחט ששכח הלכות שחיטה מסיק הב"י אפי' אם נטל קבלה דאמרי' פיון שעשה שכח כמו כן מקודם זמן הרבה אשר שכח ה"נ פן אמרינו ששכחו זמן הרבה וא"כ בשעת שבועה לא זכרו כלל ואמאי יהיו חייבים הא לא היו יכולין להגיד כלל מש"ה אינו מביא הרמב"ם הך בבא כלל דאינו חידוש כלל וא"צ להטעם דמתרצינין דיבורי' כלל (רק דאינו מיגו דלא פנונתי או כמ"ש לקמן דשכחו באיזה יום) אַמָּנָם הש"ס דמביא גם זה הייני לר"מ דע"כ אינו סובר דהמיגו יועיל דנימא שטועה עצמו דאל"כ בחלב מ"ט מחייב קרבן משא"כ לדידן שפיר מהני המיגו ואין החידוש רק במה דמתרצינין דיבורי' וכאן אין צריכים לתרץ דיבורו כלל כמ"ש ע"כ לא הביאו הרמב"ם כלל וא"ש.

עשה נבוא לתרץ קושיות הפ"י והרשב"א במס' קידושין דבעינן התם להוכיח דדברים שבלב אינם דברים מהא דאמרי' יקריב מלמד שפופין אותו עד שיאמר רוצה אני ואמאי הא בלבו לא ניחא לי וכו' והקשה הפ"י הא ע"כ אי לא כתב לרצונו הוי אמרי' דכופין אותו וא"צ לומר כלל רוצה אני אַמָּנָם עשה גלי לן קרא להדיא דצריף לומר רוצה אני אבל אפתי לא מוכח כלל שיהא צריף להסכים בלבו על זה.

ומאי פריף הא בליבני' לא ניחא לי דלמא הכא לא משגיחין בזה כלל רק כופין אותו וכיון שאמר רוצה אני אין אנו רואין על מה שבלבו עוד תו הקשה הרשב"א היאך מוכח מהכא לענין דברים שבלב הא במסכת ב"ב מסקינן תלויה ונבין זביני' זבינא והיינו שהוא מתרצה עצמו לזה אגב אונסי' וגמר ומקנה.

ונ"ל לתרץ כל הנ"ל ובטרם נדקדק דלכאורה קשה מסוגיא דידן דכופין אותו ומביא חטאת וקשה פיון שע"כ הוא טועה עצמו כמ"ש התוס' דאל"כ אין ממשפנין אותו כלל ע"כ הוא טועה עצמו ומש"ה ממשפנין וא"כ הא הכא בנודאי אינו מתרצה עצמו כלל ולא הוי זבינא כלל דהא הוא סובר שאינו חייב כלל וא"כ מאי מועיל הכפף'.

אמנם התירוץ ע"ז דבאמת לפמ"ש התוס' מסכת גיטין פרק השולח בענין דברים שבלב באם שנודע לנו דעתו גם אם אינו מגידה לנו מועיל לכ"ע. אַמָּנָם מ"מ ניחא הכא דתחילה אנוחנו כופין דלמא הוא טועה עצמו ובדיעבד אחר הכפף' גם הקרבן פשר יהי דהא לא שייף למימר לכ"ע גלוי שאין רצונו לזה כלל רק ע"ד כפי' הוצרף לנענע בראשו לומר הן כמו דאמרינו במתנה בתלוהו ונתן ז"א דהא אח"כ אנו מסופקים דלמא אינו טועה עצמו ובאמת שלא פדין כפינין לי ומה בכך מ"מ יוכל להיות שידע בעצמו שהוא חייב וניחא לי דליהוי לי כפירה והוי זבינא ואם שהאמת שהוא טועה עצמו מ"מ אין זה עוד גלוי לכל העולם ותו לא מועיל מחשבתו אַמָּנָם עכ"פ מוכח מזה דדברים שבלב לא מהני דאם לא פן אמאי כפינין לי דדילמא טועה כמ"ש א"כ אינו מועיל דהא בלבו נדאי אינו מסכים לזה כלל ומידי גדר דברים שבלב עכ"פ לא יצא אַמָּנָם לקו' הפ"י אינו מוכח כלל דאין אנו חוששין למה שבלבו.

ועשה נחזור למה שהקדמני דהאיף כפינין לי לר"מ באכלתי חלב הא אין ממשפנין כלל וא"ל דהוא טועה א"כ תו קשה מי איכא מידי כמו שפכתתי למעלה אַמָּנָם י"ל באופן אחר והוא דיוכל להתנות באם אינו חייב חטאת שיהיו שלמים.

אָמַנְם לְכַאוֹרָה קָשָׁה הָא שְׁלָמִים אֵינָם מְכַפְּרִין וְא"כ אֵין הַכְּפָיָה מוֹעִיל כְּלָל דְּהָא תּוּ יִהְיִי מִתְעַסֵּק בְּעִלְמָא אָמַנְם גְּרָאָה לִי דְזֵה גִיחָא דְהֵגָה אָמְרִי בְּש"ס פְּרִיתוֹת כ"ד בְּשׁוֹר הַנְּסַקְל הֵיכָא שְׁעֲדִיו הוּזְמוּ וְקָדַם א' וְהִתְזִיק בּוּ לֹא קָנָה אָבֵל אַם הִנְכַחְשׁוּ לְחוּד אַע"ג דְּאִיהוּ בְּעִצְמוֹ יָדַע שְׁשִׁקְר עֲמָהֶם מ"מ אַם קָדַם אַח"ז וְהִתְזִיק בּוּ זָכָה בּוּ וְהִטְעַם דְּכָבֵר נִתְיַאֲשׁוּ הַבְּעֵלִים הֵימְנוּ דְּהָא לֹא יֵאֱמִינוּ לוּ הֵב"ד וַע"ז לֹא אֶסִיק דְּעֵתָי שְׁיָבוֹאוּ עֲדִים וְיִכְחִישׁוּ דְהַכְחָשָׁה לֹא שְׂכִיחַ.

וּבְהִיּוֹת פִּן גִּיחָא נְמִי הֵכָא דְּהָא קִי"ל בְּכָל שְׁהוּא סְפַק יָד הַקְדָּשׁ הוּא מְוַחֲזֵק וְא"כ הֵכָא הַבְּעֵלִים מִתְיַאֲשִׁים עֲצָמָן מִהַקְרָבָן זֵה דְּהָא הֵב"ד יִסְבְּרוּ שְׁבָאָמַת חִי הוּא וְהֵינּוּ שְׁאִינוּ טוֹעָה עֲצָמוּ כְּלָל וְא"כ עַכ"פ הַקְרָבָן לֹא יִנְחֹזֵר לוּ וְכִינּוּן שְׁפָן הוּא מִיַּיאֲשׁ עֲצָמוּ וְהוּי כְּמִכְרָה דְּהָא לֹא אֵיכְפַת לִי כְּלָל דְּהָא בְּלֹא"ה הֵב"ד יִתְזִיקוּ בּוּ מִחֲמַת סְפַק וְא"ש אָמַנְם בְּהִיּוֹת פִּן מוֹכִיחַ בְּגִמְרָא שְׁפִיר דְּדְבָרִים שְׁבַלְב אֵינָם דְּבָרִים דְּהָא קָשָׁה מִמ"נ לְמַאי כְּפִינּוּ לִי וְא"ל כְּתִירוּץ הַתּוֹס' שְׁהוּא טוֹעָה עֲצָמוּ א"כ קָשָׁה מִי אֵיכָא מִיָּדִי דֹא"ל שְׁמַתְנָה עַל שְׁלָמִים הָא אֵינוּ מוֹעִיל הַכְּפָיָה ע"ז וְא"ל כִּמ"ש דְּהוּא מִיַּיאֲשׁ עֲצָמוּ ז"א מְהִיכִי תִימִי יִתְזִיקוּ בּוּ הֵב"ד הָא שְׁלָמִים אֵינוּ רוֹצָה וְא"כ עֲדִינּוּ מִתְעַסֵּק הוּא וְאֵין לוּ כְּפָרָה כְּלָל וְלֹא הָוִי כְּמִכְרָר וְא"ל שְׁיִסְבְּרוּ שְׁאֵין טוֹעָה עֲצָמוּ מ"מ הָא הוּא אֵינוּ רוֹצָה וְכִינּוּן שְׁהוּא יוֹדַע א"כ אֵין הֵדִין נוֹתֵן לְכוֹפּוֹ כְּלָל וְא"כ לֹא מְהִיכִי הַכְּפָיָה דְּהָא בְּלָבוּ אֵינוּ חֲפִץ וְדְבָרִים שְׁבַלְב לֹא הָוִי דְּבָרִים וְלֹא קָשָׁה מִיָּדִי קוֹשִׁיּוֹת הַפְּנ"י דְּעֵיקָר הֵיאֻשׁ דְּהֵם יִסְבְּרוּ שְׁאִינוּ טוֹעָה א"כ אֵין הֵדִין לְכוֹפּוֹ וּפ"ש עֵתָה גְּתָרִץ ג"כ קוֹשִׁיּוֹת הַרְשָׁבָא וְנִחְזוֹר לְמָה שְׁהַקְדָּמְנוּ דְּהָא קָשָׁה קוֹשִׁיּוֹת הַתּוֹס' אֵמַאי יִכְפוּהוּ וְהִתְיַרוּץ דְּלֹא יָדַע וְקָשָׁה כִּמ"ש דֹא"כ הָרִי הוּא אֲנוּס גְּמוֹר וְהִתְיַרוּץ ע"ז דְּהָא אָנּוּ מ"מ אֵין יוֹדַעִים דְּדִלְמָא אֵינוּ טוֹעָה וְקָשָׁה הָא מ"מ הָא הָוִי דְּבָרִים שְׁבַלְב אַם אֵינוּ טוֹעָה עֲצָמוּ אֵין הֵדִין לְכוֹפּוֹ וּבְאָם לֹאוּ וְהֵינּוּ שְׁהוּא טוֹעָה א"כ אֵין גּוֹמֵר בְּלָבוּ אָמַנְם גְּרָאָה לִי לְתָרִץ ע"פ הַש"ס דְּמִנְחָת דְּכַעָא הֵתֵם הָאוּמֵר הָרִי עָלֵי מְנַחָה מִן הַשְּׁעוּרִי מְבִיא מִן הַחֲטִיִּים וְהֵגָה הַרְמַב"ם ז"ל פִּירֵשׁ הֵתֵם דְּהֵינּוּ בְּאוּמֵר הָרִי מְנַחָה סְתָם רַק שְׁבָדַעְתּוּ כִּינּוּן לְשְׁעוּרִים אָבֵל מ"מ דִּיבּוּרוֹ הָיוּ פְּרָאוּי רַק מִחְשַׁבְתּוֹ הִי עַל שְׁעוּרִים וְאַח"כ כְּשִׁנְדַע לוּ שְׁמַנְחָה הוּא דוֹקָא שְׁל חֲטִיִּים שְׁפִיר אָמְרִינּוּ דְחִיִּיב דְּאָמְרִינּוּ אֵלוּ הָיוּ יוֹדַע מִתְחַלָּה שְׁאֵין מְנַחָה בְּאָה רַק מִן הַחֲטִיִּים לֹא הִי חֲשַׁבְכֵן וְא"כ מִחְשַׁבְתּוֹ בְּטַעוֹת הֵיטְהָ וְהִדְרִינּוּ לְדַבּוּרִי שְׁאָמַר מְנַחָה סְתָם ה"נ כֵּן אָנּוּ כְּפִינּוּ לִי וְא"כ הוּא ע"כ אוּמֵר סְתָם שְׁיִהָא חֲטָאֵת רַק דְּהוּא חוֹשֵׁב שְׁאֵינוּ חִיִּיב חֲטָאֵת וַע"כ אֵינוּ מְתַרְצָה מ"מ אֵילוּ הִי יוֹדַע שְׁחִיִּיב חֲטָאֵת לֹא הִי חוֹשֵׁב כֵּן וְא"כ מִחְשַׁבְתּוֹ הִי ג"כ בְּטַעוֹת וְלֹא מְשַׁחֲחִינּוּ בִי כְּלָל וְא"ש.

וְהֵגָה הַש"ף ז"ל כְּתַב בַּח"מ לְדִידִין דְּפוֹסְקִי יֵאוּשׁ שְׁלֹא מְדַעַת לֹא הָוִי יֵאוּשׁ זֵה דוֹקָא בְּדְבָר שְׁאֵינוּ מִיַּיאֲשׁ רַק בַּע"כ מִשָּׂא"כ בְּדְבָר אֵילוּ יָדַע הִי עוֹשָׂה זֹאת מְרַצוֹנוּ הַטּוֹב לְכ"ע מוֹדִים דְּהָוִי יֵאוּשׁ וּבְהִיּוֹת כֵּן א"ש דְּאֵין אוּמְרִים סְבָרָא זֹאת אֵילוּ הָיוּ יָדַע רַק אַם הָיוּ עוֹשָׂה הַדְּבָר מְרַצוֹנוּ הַטּוֹב וְהֵכָא מַאי גִימָא אֵילוּ הִי יָדַע הִי מְכִירָה מ"מ הָא לֹא הָוִי זֹאת בְּטוֹבְתּוֹ רַק בַּע"כ אַגַּב אָנוּסִין וְזוּזִי וְא"כ לֹא אָמְרִינּוּ אֵילוּ כְּלָל לְזֵה מְשַׁנִּי אָנּוּ סְהָדִי דְּגִיחָא לִיהָ וְא"כ אֵילוּ יָדַע הִי מְתַרְצָה לְזֵה מְרַצוֹנוּ הַטּוֹב וְשְׁפִיר כִּמ"ש אֵילוּ יָדַע לֹא הִי חוֹשֵׁב כֵּן וְהוּי מִחְשַׁבְתּוֹ בְּטַעוֹת וּמוֹעִיל דִּיבּוּרוֹ אֲשֶׁר אוּמֵר בְּסְתָם חֲטָאֵת וְדו"ק: עֵתָה נְבוּא לְתָרִץ מִה שְׁהַקְשִׁיּוֹת לְעֵיל לְדְבָרִי הַש"ס שְׁכַתְב דְּאָדָם נְאָמָן עַל עֲצָמוּ אֵינוּ מוֹעִיל דִּי"ל הוּא טוֹעָה עֲצָמוּ א"כ מַאי מוֹעִיל מְגוּ.

וּנְרָאָה לִי כִּי דַהֲנָה שְׁנֵי מִיָּנִי מִזִּיד יֵשׁ הָאֶחָד כְּפִשׁוּטוֹ וְהַשְּׁנַי כַּמִּשְׁ"ש בַּמִּס' ב"מ דְּאֵת"כ נִזְכָּר עֲצָמוּ וְלֹא הִיא אֶפְשָׁר לְאֶהְדוּרֵי וְאִינוּ רְשָׁע וּמ"מ אִינוּ חַיִּיב קִרְבָּן וּא"כ א"ש דַּהֲנָה לְכַאוּרָה יֵשׁ כָּאֵן מִגּוֹ פִּשׁוּטָה דְּהֵינּוּ שְׁיִוְדָה לְדַבְרֵיהֶם וּא"כ לֹא יְכוּפּוּ כָּלֵל רַק דּו"א דְּהָא אִינוּ רוּצָה דַּא"כ לְאַחַר שְׁלֵשׁ רְגָלִים יַעֲבֹר בְּבַל תְּאַחַר וְאִינוּ רוּצָה לְהִשִּׁים עֲצָמוּ רְשָׁע כָּלֵל אֲמַנָּם אֲנִי הִכִּי מִתְרַצִּינֵן דִּיבּוּרֵי דְּהֵינּוּ שְׁהוּא אֹמֵר לֹא אֶכְלְתִי שׁוּגְג רַק מִזִּיד וְהֵינּוּ מִזִּיד גְּמוּר.

אֲמַנָּם בְּאֵמֶת אִינוּ נְאֻמָּן בְּשׁוּם טַעְנָה שְׁיִטְעוּן אִף לְזֶה מְהֵי הַמִּיגוֹ שְׁפַתְבְּתִי שְׁיִוְדָה וְלֹא יָבִיא וּא"ל שְׁאִין רוּצָה לְהִשִּׁים עֲצָמוּ רְשָׁע ז"א דְּהָא גַם עֵתָה מְשִׁים עֲצָמוּ רְשָׁע מִש"ה נְאֻמָּן. אֲמַנָּם אִי אֲמַרִּינוּ אֲדָם נְאֻמָּן עַל עֲצָמוּ אִף מ"מ אֲנִי אֹמְרִים שְׁטוּעָה עֲצָמוּ.

וּא"כ קִשָּׁה הָא הוּא אֲנִס גְּמוּר וּא"ל כַּמִּשְׁ"ש דְּאֵנִן לֹא יִדְעִינָן דְּדַלְמָא יוּדַע ז"א דְּהָא נְאֻמָּן עַל עֲצָמוּ אֲמַנָּם לֹא קִשָּׁה דְּהָא אֹמֵר ר"י נְאֻמָּן לְגַבֵּי עֲצָמוּ וְלֹא לְגַבֵּי אַחֲרִים וּא"כ אִין אֲנִי יוּדְעִין אִף הָאֵמֶת אֲתוּ וּא"ש אִף לְזֶה יֵשׁ לוֹ מִיגוֹ דְּאִי בְּעֵי אֹמֵר מִזִּיד הֵייתִי וְהֵינּוּ כַּמִּשְׁ"ש בְּשֵׁם הַש"מ דְּאִינוּ מְשִׁים עֲצָמוּ רְשָׁע וְאִז הִי נְאֻמָּן מְטַעַם אֲדָם נְאֻמָּן עַל עֲצָמוּ וּא"כ פִּינֵן שְׁיֵשׁ לוֹ מִיגוֹ אִו אֲנִי סְהַדִּי שְׁהוּא טוּעָה עֲצָמוּ וּא"כ הוּא אֲנִס גְּמוּר מִש"ה פְּטוּר וְלֹא מְהֵי כַּפִּי וְהֵנָּה לְדַבְרֵי הַפ"י נִסְתַּר הֵךְ בְּנִין שְׁפַתְבְּתִי דַּא"ל כַּמִּשְׁ"ש פִּינֵן שְׁהוּא טוּעָה הָרִי הוּא אֲנִס מַה בְּכַף יִהְיוּ אֲנִס אֲמַנָּם בְּהִיּוֹת כֵּן קִשָּׁה הָא מִתְעַסֵּק הוּא וּא"ל כַּמִּשְׁ"ש שְׁמַבִּיא ע"ת שְׁיִהְיוּ שְׁלָמִים ז"א דַּא"כ אִין הַכְּפִי מוּעִיל דְּהָא לֹא דְּמִי לְמַכִּירָה כָּלֵל וּא"ל דְּמִיִּיאֵשׁ עֲצָמוּ ז"א מַה"ת לְיִיאֵשׁ הָא מְפִינֵן שְׁאִינוּ רוּצָה בְּשְׁלָמִים וְזֶה כ"ע יִדְעוּ א"כ מִתְעַסֵּק הוּא וּא"ל דְּאֵנִן סְבָרִינֵן שְׁיִוְדַע שְׁחַיִּיב חֲטָאֵת ז"א דְּהָא יֵשׁ לוֹ מִיגוֹ א"כ מוּכַח מְזָה שְׁטוּעָה עֲצָמוּ א"כ וְדַאי מִתְעַסֵּק הוּא וְאִין הַכְּפִי מוּעִיל דְּהָא אִין לוֹ כַּפִּי כָּלֵל וְלֹא הֵי כַּמְכִירָה וְגַם סְבָרַת הַפ"י אִינוּ כְּלוּם דְּלַעֲנִין מַה יְכוּפּוּ הָא לֹא יִהְיִי לוֹ כְּפָרָה וְדַאי לֹא צוּהָה הַתּוֹרָה לְכוּפּוֹ עַל מְגוֹן אֲמַנָּם אִם נְאֻמָּר כְּסְבָרַת הַש"ס בְּמִנְחוֹת שְׁהַבְּאֵתִי לְמַעֲלָה מִמִּילָא נִסְתַּר הֵךְ בְּנִין דְּהָא אִיכָּא לְמִימַר אֵלּוּ יִדַע הֵי וְנִדְּאִי מְקַרִּיב חֲטָאֵת הַשְּׁתָא נְמִי רְצוּנוֹ כֵּן וּא"כ מְטַעַם יְאוּשׁ הֵי הַקִּרְבָּן כְּשֵׁר דְּהָא הוּא רוּצָה שְׁיִהְיִי חֲטָאֵת א"כ הַב"ד דְּמַחְזִיק בּוֹ אֲדַעֲתָא דְּהִכִּי וּמִמִּילָא הוּא יְכוּל לְהִיּוֹת נְמִי שְׁלָמִים מְטַעַם הַפְּקָר וְלֹא הֵי מִתְעַסֵּק עוֹד ע"כ אִם נְאֻמָּר כַּנ"ל ל"ל סְבָרָא דְּמִנְחוֹת כָּלֵל וּא"ל לְפִי דְּבָרֵינוּ א"כ בְּטוּנְמָאֵת מְקַדָּשׁ דְּשְׁקִיל וְטָרִי הַש"ס בְּהֵנִי טַעְמִי מַא"ל דְּהָא הִכָּא הִדְרָא קוּשְׁיָא לְזוּנְכְתָה מַה בְּכַף שְׁהוּא אִינוּ יוּדַע הֵלֵא יוּכַל לְהַבִּיא עַל תְּנַאי שְׁיִהְיוּ שְׁלָמִיהָ וּא"ל כַּמִּשְׁ"ש דְּהָא לֹא מְהֵי דְּהָא עַל שְׁלָמִים לֹא מְהֵי הַכְּפִי וּא"כ תּוֹ לֹא הֵי רַח מִתְעַסֵּק וְאִין לְנוּ לְכוּפּוֹ הוּאִיל שְׁלֹא יִהְיוּ לוֹ כְּפָרָה לֹא צוּתָה הַתּוֹרָה לְכוּרָף ז"א דְּהָא מִיִּיאֵשׁ עֲצָמוּ דְּאֵנִן סְבָרִינֵן שְׁהוּא חֲטָאֵת וְיוּדַע הָאֵמֶת וּא"ל דְּהָא עַל זֶה יֵשׁ לוֹ מִיגוֹ זֶה אִינוּ דְּבְטוּנְמָאֵת מְקַדָּשׁ אִין לוֹ מְגוֹ כָּלֵל דְּאִין שְׁם כִּי אִם שׁוּגְג אוֹ מִזִּיד וּבְשׁוּגְג חַיִּיב קִרְבָּן וּבְמִזִּיד אִין אֲדָם רוּצָה לְהִשִּׁים עֲצָמוּ רְשָׁע י"ל דְּנוּכַל לֹמַר דַּנ"מ בְּאֵמֶת אִינוּ רַק לַעֲנִין אֶכְלִית קוּדָשׁ אוֹ אֶפְשָׁר דְּנִאֲמִינְהוּ ג"כ לַעֲנִין מִזִּיד גְּמוּר הוּאִיל דְּאֲדָם נְאֻמָּן עַל עֲצָמוּ וּמִשָּׁא"כ אִי אֲמַרִּינוּ הַטַּעַם כְּלִישְׁנָא ב' דְּמִשׁוּם מִיגוֹ וּפִי' ג"כ בְּדַרְכָּה זֶה שְׁמוּכַח שְׁהוּא טוּעָה עֲצָמוּ וּא"כ מִ אִיכָּא מִיָּדִי וְנוּכַל לֹמַר בְּאֵמֶת שְׁהוּא סוּבֵר כַּש"ס דְּמִנְחוֹת אִף מ"מ הוּאִיל וְהוּא טוּעָה מִתְעַסֵּק הוּא אִף הוּא אִינוּ סוּבֵר שְׁאָר הַקְּדָמוֹת שְׁהַקְּדָמְתִי דְּהֵינּוּ שְׁיִשְׁחוּט ע"ת וּא"כ הוּא מְפָקִיר חֲטָאֵתוֹ וְכו' זֶה אִינוּ סוּבֵר מִשָּׁא"כ מַאי דְּאֲמַרִּי אֲדָם נְאֻמָּן עַל עֲצָמוּ א"כ הִי קִשָּׁה ל"ל לֵן מִיגוֹ בְּמִתְנִיתִין ע"כ כַּמִּשְׁ"ש דְּלֹא נִימָא שְׁהוּא טוּעָה וּמוּעִיל

המגו שהוא מתעסק ולא נימא שיהי' ע"ת כמ"ש דאינו רוצה בשלמים והוא אונס וא"ל
שהוא מפקיר ע"ז נימא מיגו וא"כ ידעינו בנודאי שהוא טועה וא"כ אינו מפקיר עכ"פ
מוכח שהוא סובר סברות הנ"ל אבל ללישנא ב' י"ל דלא פהקדמות שהקדמתי והנה
הרמב"ם ז"ל י"ל דסובר פסברת הש"ס דמנחות שפתבתי וא"כ נסתר פל הבגין שפתבתי
דקא ניחא לי' שיהי' חטאת וא"כ תו הוי יאוש והוא פשר דאין זה מתעסק דיוכל להיות
שלמים דקא הוי פמכירה הואיל והוא יאוש בלא"ה ולפמ"ש מתו"ג"כ קושיות התוס'
דמש"ה לא אמרי' נ"מ לעגן אכילת חלב דהתם אמרי' ג"כ שהוא טועה משא"כ לעגן
הקדש י"ל דנפקירו כמ"ש לעיל וא"ל האיך יכול להפקירו הא על ההפקר יהי' אונס
וא"כ לא יהא פלום וא"ל דאגן לא ידעינו ז"א דקא יש לו מיגו וא"כ ידעינו אגן מחשבתו
וא"כ נדאי אין רוצה י"ל פסברת הש"ס במנחות וא"כ ה"נ אמרינו אלו הי' ידע הי' רוצה
וא"כ עתה נמי הוא רוצה בהפקירו וא"כ שפיר הוי הפקר וא"ש א"נ דבשלמא לעגן
הקדש שפיר קשה כיון שהוא סובר שאינו חייב הרי הוא אונס ולא שייך לומר מצוה
לשמוע דברי חכמים ועל שלמים ג"כ אינו שייך לומר מצוה לשמוע דברי חכמים דקא
לפי דעתו סובר שהוא שלמים וא"כ יקריבו לשם חטאת ובמעשי חטאת אין פאן מצוה
פלל לדעתו רק ההיפוך אבל לעגן הפקר שפיר יהא הפקר מטעם מצוה לשמוע וכו'
וע"פ דברינו אלה יתורץ גם כן מה שיש לדקדק בדברי הרמב"ם דהנה פפרק ג' מהלכות
שגגות פתב לעגן אם אמרו לו אכל חלב או עשה מלאכה בשבת והוא אומר לא אכלתי
ולא עשיתי נעשה פאומר לא אכלתי בשוגג כי אם בזדון ובי"א מהלכה זו לעגן טומאת
מקדש פתב בסתם מה אם ירצה יאמר מזיד הייתי ולא פתב פלל מתרצינו דיבורי' לתרץ
זה נראה כף דהנה התוס' מקשים פה נז"ל וא"ת ונשינילי' היאך היו דעתו וי"ל נמצא
לדבריהם מהני לן ואם נשאל אותו והש"מ פירש דאין הדין כף דאין אנו צריכים לשאול
אותו והנה ללישנא דנאמן משום מיגו א"כ פרשתי לעיל דמפרשינו דבריו שהיו מזיד
גמור וע"ז מהני מיגו דאי בעי היו הודה ולא הביא וא"ל דאין רוצה להשים עצמו רשע
דהיינו לאחר ג' רגלים ז"א דקא גם עתה משים עצמו רשע ובהיות כן ע"כ צריכין אנו
לומר שפירש כן בהדיא דאל"כ אין שייך לומר עתה דמשים עצמו רשע דאטו הואיל
נאנו מפרשינו דבריו כן מ"מ הוא בעצמו לא פירש כן וראי' דקא בלא"ה אם נאמר כן
הוא משים עצמו רשע ע"י שמכחיש העדים וא"כ העדים מעידים שאכל והוא מכחישן
ונעשה רשע בעדותו אמנם העיקר שאין זה איכפת רק שהוא בעצמו אין רוצה לעשות
עצמו רשע ה"נ מה מהני מה דמתרצינו דיבורי' נאנו אומרים כן אבל הוא בהדיא אינו
אומר כן ואינו משים עצמו רשע פלל ע"כ אין זה מיגו ע"כ מיירי שפירש בהדיא כן
וא"ש משא"כ הך מזיד אשר כתבתי לעיל בשם הש"מ דאין משים עצמו רשע יכולין
לתרץ דיבורו אף שלא פירש כן ונאמן הואיל ואדם נאמן על עצמו לפ"ז אתי שפיר דפרק
ג' אינו צריך לפירש דבריו די"ל המזיד של הש"מ ובשבת ג"כ שייך זה דהיינו בסוף
המלאכה פגון בזרק ולא הי' אפשר לאהדורי' ונזכר דאינו רשע ואינו חייב חטאת
מפרשינו דבריו כן.

משא"כ בטומאת מקדש ע"כ המזיד היינו מזיד גמור וא"כ משים עצמו רשע ואינו נאמן
רק מתמת מיגו והוצרך שיטעון כן דאל"כ אין מגו דאין רוצה לעשות עצמו רשע רק
מתמת שהוא טוען בפירוש כן ומשים עצמו גם עתה רשע וממהני המיגו ע"כ בעינינו שיאמר

הכי להדיא:

סליק

חידושי אגדות איתא במס'

תענית דף ג' ע"ב בטל לא תיבי חכמים להחזיר למימרא דשל לא מעצר דכתיב לה וכו' ואתנה מטר ואלו טל לא קאמר למימרא דטל לא מעצר וכי מאחר דלא מעצר אלי אישתבעי ל"ל וכו'.

והקשה הראב"ד דה"ל וכי ח"ו אלי בשיקרא קא משתבע וי"ל משום דהנה זה הטעם שהצדיקים משתבעין כדי שהקב"ה דגזר יעשה פן דהנה הרמב"ם פסק דאם נשבע על אחרים לעשות דבר יש לאחרים לעשותו בכדי שלא יבוא לידי שבועת שוא ומש"ה נשבעים והקב"ה מקיים בכדי שלא יבוא לידי שבועת שוא.

אף לכאורה הא איתא דאם נשבע שלא ישתדל בצרכי ציבור הני נשבע לבטל את המצנה ולא חל שבועה וא"כ אפי' מקיים הני שבועת שוא וא"כ בכאן שלא ירד המטר הני אין לה צרכי ציבור יותר מזה ובלא"ה לא חל ואמאי מועיל השבועה אף י"ל דהא פינון דהישראל לא מעליא וא"כ מגיע שלא יוד המטר וא"כ לא הני לבטל את המצנה אף באמת הא בטל לא מעצר אפי' אם הם לא מעליא וא"כ ע"ז הני לבטל את המצנה אף הא איתא בש"ע דע"י פולל שפיר חל לבטל את המצנה ג"כ והני חל ע"י פולל בגשם שחל שלא ירד דהני הדין פן שלא ירד הגשם הואיל ואינם מעולין אף לבתר דמיתשל אלי על השבועה אמר לה נאראא אל אחאב ואתנה מטר וא"כ פינון דנעקר הנדר מעיקרא וא"כ לא הני פולל וא"כ ממילא לא חל על טל דכיון דליכא פולל.

והנה בתשובת מהרי"ט פתב דבאמת אם מתחרט בנדר אין צריף לשאלה רק באדם דהני אין ברייה וכמ"ש הרמב"ן דאדם מלא חרטה משא"כ הקב"ה וא"כ א"ש אף דקושיו הש"ס ל"ל לאלי' לאשתבעי דהא אלי' אשתבע לקיים מה שכתוב בתורה לאפוקי מאחאב וא"כ לטל ל"ל אישתבעי ומתנרץ קושיות הראב"ד: במדרש והמים להם חומה מלמד שיירד סם ואמר רבש"ע לא עבדו ישראל ע"ז במצרים ואתה עושה להם ניסים וכו' מה הללו עע"ז אף הללו עע"ז אמר להם הקב"ה שוטה שבעולם והנה לא עבדו אלא מתוך שייעבוד ומתוך שיתוף ואתה דן שוגג כמזיד ואונס פרוצון.

והקשה בספר פרשת דרכים למה אמר תרי טעמים ואתה דן שוגג כמזיד ואונס פרוצון וי"ל משום דהנה יש ליתן טעם דבישראל שוגגין פטורין ואין שוגג לנכרי משום דהנה איתא במס' ר"ה האומר ע"מ שייח' בני ה"ז צדיק גמיר והקשה הש"ס שם ותירץ פאן בישראל דבישראל אפי' אם לא יחי' מ"מ לא יתחרט משא"כ באומות העולם דעושה רק בשביל זה.

ונמצא הינצא לנו מזה דאומות עושין רק בשביל לקבל פרס ולא מאהבה משא"כ ישראל עובדין מאהבה. והנה בשלמא בישראל שפיר שייף דהוא רק שוגג ובאמת רצונו שלא הי' עושה פן משא"כ באומות העולם שמה שהם עושין מצנה ואין עושין עבירה הוא רק מיראת העונש וא"כ לא שייף אצלם שוגג דהא אם אין עושין הני רק מה דאנו עושין הני רק במעשה דהא מחשבתו אי לאו העונש היו עושין וא"כ י"ל כי עשה שוגג מאי אמרינן דהני במחשבתו אינו רוצה לעשות ובשוגג עשו דהא שוגג ואונס הני חדא פמבואר בפוסקים גבי אכילת איסור בא"ח בסימן קצ"ו סעיף ב' בט"ז דשוגג ואונס דין אהד וא"כ

הָיוּ שׁוֹגְגִים אַף עַל גּוֹף שְׁלֵא לַעֲשׂוֹת הָיוּ אֲנוֹס וְאִ"כ ה"פ אֲתָה דָן שׁוֹגְג כְּמִזִּיד אֲצֵל יִשְׂרָאֵל וְאֲצֵל אֲמוֹת אֲתָה עוֹשֶׂה אֲנוֹס כְּרִצּוֹן וּמִשׁ"ה אֵין לְאוֹ"ה שׁוֹגְג וּמִתּוֹרֵץ שְׁפִיר.

וּעַפ"ז י"ל מְדַרְשׁ אַעֲבְרָה נָא וְאֶרְאֶה אֶת הָאֶרֶץ אָמַר הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה מֹשֶׁה אִם אַעֲבְרָה נָא אֵין כָּאֵן סְלַח נָא וְאִם יֵשׁ כָּאֵן סְלַח נָא אֵין כָּאֵן אַעֲבְרָה נָא. דְּהִנֵּה בְּתַהֲלִים אֵיתָא בְּמָה יְנַפְּה נַעַר אֶת אֶרְחוֹ לְשִׁמּוֹר כְּדַבְּרֵיהּ בְּכָל לְבֵי דְרַשְׁתִּיהּ אֵל תְּשַׁגְּנִי מִמְצוֹתֶיהּ וְי"ל דַּה"פ דְּהִנֵּה תְּשׁוּבָה הָיוּ בְּאוֹתוֹ פָּרָה בְּאוֹתוֹ מְקוֹם ר"ל דִּינְדָּמָן לְפָנָיו עֲבִירָה וְלֹא יַעֲשֶׂה.

וְאִ"כ מ"ה בָּאֵם עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה מִיֶּרְאָה נִשְׁאָר שׁוֹגְג דְּהָא מִמ"נ אִם יְנַדְּמָן לְפָנָיו עֲבִירָה וְאִ"כ הָיוּ חֲרָטָה דְּאֵינוּ רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת בְּמִזִּיד הֵיאֵף הָיוּ חֲרָטָה גַם עַל הַשׁוֹגְג וְזֶה אָמַר בְּמָה יְנַפְּה נַעַר אֶת אֶרְחוֹ לְשִׁמּוֹר כְּדַבְּרֵיהּ ר"ל אֶרְחוֹ דְּעֲבִירָה יִהְיוּ נַעֲשֶׂה זְכוֹת לְשִׁמּוֹר כְּדַבְּרֵיהּ וְזֶה אָמְרוּ בְּכָל לְבֵי דְרַשְׁתִּיהּ אֵל תְּשַׁגְּנִי מִמְצוֹתֶיהּ ר"ל דְּהוּא מִתְּפַלֵּל דְּלֹא יְנַדְּמָן לוֹ שׁוֹגְג וְאִ"כ מְוַכְרַח דְּגַם עַל שׁוֹגְג יֵשׁ לוֹ חֲרָטָה.

וְהִנֵּה יֵשׁ לִיתָן טַעַם דְּמִי הִקְדִּימְנוּ וְאֶשְׁלַם ר"ל דְּאִם עוֹשֶׂה מִיֶּרְאָה וְאִ"כ אִם עוֹשֶׂה מִיֶּרְאָה הָעוֹנֵשׁ כְּפָר שִׁילָם לוֹ הַקַּב"ה מַה שְׁהוּא רוֹצֶה שְׁלֵא יָבוֹא עָלָיו הָעוֹנֵשׁ וְאִ"כ לֹא הִקְדִּים מִשְׁא"כ אִם עוֹשֶׂה מֵאֲהָבָה.

וְהִנֵּה יֵשׁ לִיתָן טַעַם דְּאֵין הַקַּב"ה נוֹטֵל מִצְנָה בְּעַד עֲבִירָה דְּאֶמְרִינָן בְּתַחֲלָה וְאֶמַּת וּלְבַסּוּף וְרַב חֶסֶד דְּבִאֲמַת מִי הִקְדִּימְנוּ וְאֶשְׁלַם וְאִ"כ וְלֵךְ ד' הַחֶסֶד כִּי אֲתָה תְּשַׁלַּם לְאִישׁ כְּמַעֲשָׂהּוּ הָא ע"פ הַדִּין א"צ לְשַׁלַּם לוֹ כָּלֵל וְאִ"כ רְשָׁעִים שְׁמַהֲפָכִים מִדַּה"ר לְמִדַּה"ד וְאִ"כ בְּדִין אֵין לוֹ כָּלֵל מִצְנָה מִשְׁא"כ לְאַחַר שְׁעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה וּלְבַסּוּף וְרַב חֶסֶד וְיֵשׁ לְשַׁלַּם לוֹ בְּעַד הַמְצוֹת.

וְהִנֵּה הַפְּרִשְׁת דְּרָכִים כְּתִב יְשַׁלַּם ד' אֲשֶׁר בָּאתָ לְחַסוֹת דְּבִאֲמַת פִּינּוֹן דְּאֵינוּ מִצְנָה וְעוֹשֶׂה הָיוּ הִקְדָּמָה דְּהָא הו"ל בֵּית וְאֶעֱפ"כ אֵינוּ מִצְנָה דְּבִשְׁלָמָא בְּנוֹי שְׁהוּא מִצְנָה שְׁפִיר שִׁינְיָה דְּבִשְׁבִיל זֶה עֲשֶׂה לוֹ הַבֵּית יַעֲשֶׂה"ה.

וְנִהוּ הַפִּי שְׁאֵלוּ מ"ה כְּתִיב בְּתוֹרָה אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָּנִים וְכְתִיב יִשָּׂא ד' פָּנָיו אֵלֶיךָ. אָמַר הַקַּב"ה אֵיךְ לֹא אֲשָׂא פָּנִים לְיִשְׂרָאֵל שְׁאֵנִי כְּתִבְתִּי וְאֶכְלַת וְשִׁבְעַת וּבִרְכַת וְהֵם מְדַקְדְּקִין עַד כְּזִית וְעַד כְּבִיצָה.

וְי"ל דַּה"פ דְּבִאֲמַת קוֹשִׁיא שְׁלָהֶם דְּתְּשׁוּבָה נַעֲשֶׂה כְּשׁוֹגְג וּבְאוֹמוֹת אֵין שׁוֹגְגִין וּבְיִשְׂרָאֵל יֵשׁ שׁוֹגְגִין. וְע"ז תִּירָץ אֵיךְ לֹא אֲשָׂא פָּנִים דְּהָא הֵם מַחְמִירִין עַל עֲצָמָם וְאִ"כ דְּלֹא הָיוּ בְּשִׁבִיל אֲנוֹס וְאִ"כ שְׁפִיר יֵשׁ לָהֶם שְׁגָגָה מִשְׁא"כ בְּאֲנוֹמוֹת.

וְהָא דְּנִקְטָב"ה מִשׁוּם דְּמֵאֲסוּ בְּשַׁלְשָׁה וְאֵין בּוֹן דְּוֹד בְּא עַד שְׁיִבְקֵשׁ שְׁלִשָׁה וּבְכִרְכַת הַמְּזוֹן יֵשׁ הִנֵּהוּ שְׁלִשָׁה אֵלָה יִשְׂרָאֵל וּמִלְכוּת בֵּית דְּוֹד וּב"ה וְגַם תּוֹרָה וְעוֹד דְּהָיוּ הֵם מְוַקְדָּמִים לְפִי ס' הַפְּרִשְׁת דְּרָכִים וּלְפִי סְבָרְתִי ג"כ דְּכִינּוֹן דְּעוֹשִׁין מִיֶּרְאָה.

וְאִ"כ שְׁפִיר נוֹטֵל הַמְצוֹה בְּעַד עֲבִירָה דְּכִינּוֹן דְּמֵן הַדִּין יֵשׁ לָהֶם לְשַׁלַּם ש"ט: וְאִ"כ ה"פ דְּבִאֲמַת גְּבִי מֹשֶׁה רַבִּינוּ וְכִי לְאַכְנֹל מִפְּרִיו הוּא צְרִיךְ אַף כְּדִי לְקַיֵּים מְצוֹת הַתְּלוּיוֹת בְּאֶרֶץ אַף הָא הַקֹּשֶׁה הַפ"י הָא הָיוּ חוֹשֵׁב לַעֲשׂוֹת מִצְנָה וְנֶאֱמַר וְלֹא עֲשִׂיָה וְאִ"כ ה"פ א"ל הַקַּב"ה אִם יֵשׁ כָּאֵן אַעֲבְרָה נָא דְּבִאֲמַת מַה הָיוּ דְּחִיֵּשׁב הָא עַכ"פ לֹא עֲשֶׂה א"כ אֵין כָּאֵן סְלַח נָא

דְּהָא (לְפִי סְבָרָא זֹאת) לֹא מְהִי שׁוּגְג דְּכִינּוּן דְּעֵיקָר הוּ עֵשִׂי אֱלָא וְדָאֵי דְעֵשִׂי לֹא אִיכְפַת לָן דְּכִינּוּן דְּמַחְשְׁבָתוּ הָוֵי עַל טוֹב דְּהָא בְּרַצוֹנוּ לְעֵשׂוֹת וּלְקַיָּים אִף דְּהֵם שׁוּגְגִין עַכ"פ מַחְשְׁבָתוּ מְהִי א"כ אִם אֵין פֶּאן אֶעְבְּרָה נָא יֵשׁ פֶּאן סְלַח נָא דְשׁוּגְג וְאִנּוּס הָוֵי חֲדָא מְלִתָּא פֶּמוּ דְכְּתַב בַּט"ז בַּאו"ח סִימָן קצ"ו סְעִיף ב' וְהִבְאֵתִיו לְעֵיל וְנָהוּ הַפִּירוּשׁ עַל שְׁלָא בְּרַכוּ בַּחוּרָה תַּחֲלָה דָּאֵם הִי בְּרַכוּ תַּחֲלָה וְא"כ אֶשְׁר נָתַן לָנוּ תוֹרַת אֲמַת וְא"כ הָוֵי הַקְדָּמָנוּ דְּהָא דְלֹא הָוֵי הַקְדָּמָה מְשׁוּם דְּעֵשְׂה לָהּ הַגּוּף פְּדִי לְעֵשׂוֹת הַמְצָנָה מִשָּׂא"כ אִם אֲנִי מְשַׁבַּח עַל שְׁנַתְּנָן לָנוּ הַתּוֹרָה וְא"כ הָוֵי שְׁפִיר הַקְדָּמָה וְהִי מְחַשֵּׁב נֶגְדַּ עֲבִירָה וְא"כ זְהוּ הַפִּירוּשׁ אַתָּה הַחֲקִילוּת לְהִרְאוּת אֶת גְּדֻלָּהּ זֶה הַמָּן ר"ל דְּהָוֵי הַקְדָּמָה דְּהָא אִם אֲנִי רוּצָה לְעֵשׂוֹת מְצוֹת הַתְּלוּיּוֹת בְּאַרְצָא ע"פ דִּיכּוּלִּין לְהִיּוֹת בְּלֹא אַרְצָא וּלְהַחֲיוֹת וְא"כ אִם יִרְצָה לְהִיּוֹת בְּאַרְצָא וּלְהַחֲיוֹת א"כ הָוֵי הַקְדָּמָה.

וְכִי לְאַכְנֹל מִפְּרִיּוּ הוּא צְרִיף אֱלָא פְּדִי לְקַיָּים אֲנִי נּוֹתֵן לָהּ שְׁכַר מְצוּנָה וּלְכַאוּרָה קֶשֶׁה וְכִי מִשָּׂה רַבִּינוּ עֲבִיד ע"מ לְקַבֵּל פָּרַס. וי"ל דַּה"פ דְּהֵנָּה שְׁכַר מְצוּנָה וְכַתְּבוּ הַמְּפָרְשֵׁי דְזֵהוּ הָוֵי שְׁכַר דְּעוֹשֶׂה מְצוֹת הַבּוֹר' (ר"ל דְּשְׁכַר מְצוּנָה גּוּפָא הִיא הַמְצָנָה דְּזֵה רַצוֹן הַבּוֹרָא לְהִיּוֹת שְׁכַר מְצוּנָה) וְא"כ ה"פ פְּדִי שְׁכַר מְצוּנָה ר"ל דְּזֵה שְׁכַר מְצוּנָה וְעוֹשֶׂה מְצוֹת הַקַּב"ה אֲנִי נּוֹתֵן לָהּ שְׁכַר פְּאֵלוּ עֵשִׂית ר"ל דְּהִשְׁתָּא הָוֵי מְצוּנָה שְׁלִי וְא"כ הָוֵי לָהּ שְׁכַר דְּעוֹשֶׂה הַשְׁתָּא הַמְצָנָה מְצוּנָה (וְגַם שְׁכַר מְשַׁכַּר מְצוּנָה יֵשׁ לָהּ וְדו"ק) וּבְזֵה א"ש הַלְשׁוֹן דְּאַמְרִינוּן בַּמַּס' שְׁבַת דִּי צַחֲקָא אָמַר בְּשַׁעֲה דְּהַקְדִּימוּ לְפִנְיָהּ נַעֲשֶׂה לְנַשְׁמַע קְרָאוּ בְּנֵי וְכו' וְהַלְשׁוֹן לְפִנְיָהּ פִּי דְּהַקְדִּימוּ קוּדָם דְּאִיתָא מִי הַקְדִּימְנוּ וְאֶשְׁלַם וְא"כ זֵה אִם עוֹשֶׂה מִירָאָה וּמִשָּׂא"כ מֵאַהֲבָה הָוֵי שְׁפִיר קְדָמוּ לְפִנְיָהּ וְדִיִּיקָא לְפִנְיָהּ: בְּמַסְכַּת בְּרַכּוֹת אָמְרוּ מְלַאכֵי הַשְּׁרַת לְפִנְיָ הַקַּב"ה פְּתִיב אֶשְׁר לֹא יֵשָׂא פָּנִים וְגוֹמֵר וְכַתִּיב יֵשָׂא ד' פָּנָיו אֵלָיָה אָמַר לְהֵם הַקַּב"ה אִיף לֹא אֵשָׂא לְהֵם פָּנִים אֲנִי פְּתִיבִי בַּתּוֹרָה וְאֶכְלַת וְשִׁבְעַת וּבִרְכַת וְהֵם מְדַקְדְּקִין עַל עֲצָמָן עַד כּוֹזֵית עַד כְּפִיצָה וְהוּא מְאָמַר סְתוּם בְּגִמְרָא שְׁבַת רַבִּי דְּאַתָּא מְדוּד מְהַפֵּף וְדַרְיֵשׁ בְּזַכֵּיתִי דְדוּד וְכו' בַּתְּהֵלִים.

אֶשְׁרֵי נּוֹצְרֵי עֲדוּתֵיוּ בְּכָל לַב יִדְרָשׁוּהוּ וְגוֹמֵר. בְּיוֹמָא הָאוּמַר אֶחְטָא וְאֶשׁוּב אֶחְטָא וְאֶשׁוּב אִין מְסַפִּיקִין בְּיָדוּ לְעֵשׂוֹת תְּשׁוּבָה ל"ל חֲרִי זִימְנָא הָא קַמ"ל פְּדַרְב הוּנָא פִּינוּן שְׁעֵבַר אָדָם וְכו' נַעֲשֶׂה לוֹ פְּהִימָר דְּאַפְתִּי קֶשֶׁה ל"ל תְּרִי זִימְנָא וי"ל דְּהֵנָּה אִיתָא בְּשִׁל"ה שְׁכַל אָדָם פְּשַׁעוּבַר עֲבִירָה נִרְאָה מְמַנּוּ שְׁהוּא כּוֹפֵר בְּעֵיקָר פִּי אִיף מְלֹאוּ לְבוֹ לְחַטּוּא נֶגְדַּ מְלָכֵי הַמְּלָכִים שְׁרוּאָה בְּמַעֲשָׂיו וְאִף נֶגְדַּ מְלָךְ בְּשַׁר וְדָם הַחַוּשׁ מְכַחֵשׁ זֵה אִם לֹא שְׁכּוֹפֵר בְּהַשְׁגָּחָה וְאִיתָא בְּשִׁל"ה שְׁאִין הַתְּשׁוּבָה מְקוּנְבֵלַת עַד שְׁמַעֲיָדִין עֲלִיו בְּפִמְלִיאָ שְׁל מַעֲלָה שְׁשׁוּב לֹא יִחְטָא וּלְפִי דְּבָרֵי הַשִּׁל"ה הִרְאֵשׁוֹנוּת שְׁפִיר מְשַׁכַּח לָהּ שְׁשׁוּב לֹא יַעֲשֶׂה דְּהָא הַחַוּשׁ מְכַחֵשׁ וְלָזֵה נ"ל פִּירֵשׁ הַפִּיט אִם פְּכָנִים וְכו' אִם פְּעַבְדִּים עֵינִינוּ לָהּ תְּלוּיּוֹת עַד שְׁתַּחֲנֵנוּ וְכו' וי"ל דְּהֵנָּה אִיתָא בְּמַפְרָשִׁים הַעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה מֵאַהֲבָה הוּא בְּמַדְרַגַת בּוֹ.

וּמִירָאָה הִיא מְדַרְגַת עֲבָד. וְכַמְאָמַר הַכְּתוּב אִם אָב אֲנִי אִי כְּבוֹדִי וְאִם אָדוֹן אֲנִי אִי מוֹרָאֵי וְלָזֵה אָמַר שְׁפִיר הַמַּמ"נ אִם פְּכָנִים בְּנוֹדָאֵי רַחֲמִינוּ: וְאִם פְּעַבְדִּים וּמְסַפִּיק הַתְּשׁוּבָה מִירָאָה דְּהָא עֵינִינוּ לָהּ חֲלִיוֹת וְא"כ מְמִילָא זֵה הָוֵי תְּשׁוּבָה דְּהָא פִּינוּן דְּאַנְחָנוּ מְצַפִּים לָהּ לְקַבֵּלוּת הַתְּשׁוּבָה אֲנַחְנוּ מוֹדִים בְּהַשְׁגָּחָה וְשׁוּב לֹא נַחְטָא.

וכנ"ל והנה יש עוד תשובה המבואר בכל המפרשים זו תשובת המשקל שפא עבירה לידו ופירש ממנה. והנה איתא בגמרא קידושין און אם ראת בלבי לא ישמע ד' דמשמע דלא מעניש על המחשבה וכתוב למען תפיס כל בם.

ומשני דהיכא דלא עבר מעולם אותו העבירה אין עונשין על המחשבה: דהא פיון דחזינון דלא עשה המעשה אבל היכא דעבר ונשנה דנעשה לו פהתר מעונש על המחשבה. דמזה שלא עשה המעשה לא מוכח שפירש דהא נעשה פהיתר לו ואמרנו דלא פירש מחמת ראת המקום רק בלא"ה לא רצה.

ע"פ דברינו הנ"ל יש לפרש דברי הגמרא האומר אכתא ואשוב בתרי זימנא אין מספקין כו' משום דהבחינה הראשונה אינו מועיל דהיינו שיועיל התשובה משום שפאמין בהשגחה ושוב לא יחטא וכנ"ל דהא הוא ידע בהשגחה בשעת עבירה דאמר אכתא ואשיב רק ידע רבונו ומרד בו וגם הבחינה השנית אין מועיל דהיינו תשובת המשקל.

דהא פיון דאמר חרי זימנא נעשה לו פהיתר ואינו מוכח שפירש מחמת יראה רק מעצמו לא עשה וכנ"ל. ונ"ל דברי הגמרא בחגיגה ע"ז ידויו כל הדוים אשה הפרם וד' יסלח לה מי שעלה בידו בשר טלה וכנ"ל ונראה טעמא דהא עיקר הטעם דאין עונשין על המחשבה משום פיון דלא עשה המעשה וכנ"ל וכאן הוא עשה המעשה ושפיר מעניש על המחשבה.

נדמי למי שעבר ונשנה וזו פ"ה הפסוק אשרי נוצרי עדותיו בכל לב דדרשוהו וקאי אמי שעלה בידו בשר טלה. דמ"מ בלב עשה עבירה והשיב על זה הא אף לא פעלו עולה בדרךיו הלקו דהיינו אף שחשב מחשבת עון מ"מ פיון דלא פעל עולה הוי בדרך' הלקו כמאמר הפתוב הנ"ל און אם ראת בלבי לא ישמע ד' לזה משיב אתה צויתתה פקנדיה לשמור מאוד היינו וזה הוא היכא שפירש מחמת ציוו המקום אבל לאפוקי בעבר ונשנה כו' וכנ"ל וזה טעם ג"כ בעלה בידו בשר טלה דג"כ לא פירש מן העבירה והנה איתא במפרשים דתשובה אינה אלא מצד החסד ומן הדין לא יועיל שום תשובה: אבל בכה"ג דעלה בידו בשר טלה.

ראו להיות שיועיל תשובת המשקל דהא מתחלה פשלא עשה שום מעשה לא הי' מעניש על המחשבה משום דלא עשה המעשה וכנ"ל רק בכאן משום דאעפ"כ לא פירש אמנם מ"מ מעשה עבירה לא עשה דהא עלה בידו בשר טלה רק משום דלא פירש מן העבירה ומעניש על המחשבה וכיון דפירש אח"כ מן העבירה בתשובת המשקל בנודאי יועיל וזו פ"ה סיום הפסוק אחלי יפנונו דרכי לשמור חקיה אז לא אבוש וכו' דדוד המע"ה ג"כ וכשל בעלה בידו בשר טלה במעשה דאורי' וסיים אחלי יפנונו לשמור חוקה מעתה שאפרוש מן העבירות אז לא אבוש דיועיל לכפר החטא דעלה בידו בשר טלה מפח תשובת המשקל ודו"ק וכנ"ל: ונ"ל דברי הגמרא הנ"ל אמרו מלאכי השרת וכו' דהנה ידוע דהקב"ה אינו מעניש בר ישראל על המחשבה חוץ מע"ז וכנ"ל ולנכרי מצרף המחשבה.

ונראה טעם הדבר לומר משום דאיתא פל המודה בע"ז פאלו כפר בכל התורה וכל הכפר בפ"ז פאלו מודה בכל התורה פולה ומש"ה ישראל מקיים במחשבה פל התורה פולה דמודה בה מחמת שכופר בע"ז ולהכי בע"ז מעניש על המחשבה ולאפוקי נכרי דאינו

כופר בע"ז אין מנקין אותו ממחשבת אנו ונ"ל דזה היא הנשיאת פנים נגד ישראל ששאלו המלאכי השרת.

שאין עונשין על המחשבה לאפוקי נכרי דעונשין אמנם י"ל פנ"ל מחמת שישאל כופר בע"ז. ונכרי מודה בע"ז אמנם קשה הא איתא בגמרא לעתיד אמרו א"ה פלום פפית עלינו הקר פגיגית.

והקב"ה ישיב להם הלא השבע מצות שנצטונתם עליהם לא קיימתם ולפ"ז קשה הא ע"ז לא הוי משבע מצות שאין גוי מצנה על השיתוף והדרא הקושיא אמאי בישאל מוחלין המחשבה ונכרי עונשין הא לא הוי אלא מטעם דישאל כופרין בע"ז וכנ"ל ונכרים מאמינים בע"ז הא זה הוי מחמת כפי' ונכרי אינו מצנה על השיתוף ולא הוי משבע מצות והנה איתא במדרש אילו בירך אדם הראשון על עץ הרעת לא הוי חטא ופירשו המפרשים משום דאדה"ר כופר בעיקר ה' ואילו בירך ואז ה' מודה בהשגחה ובאחדות לא הוי חטא דחטאו היו דכפר והאמין בשתי רשויות וזה פ' הגמרא דהשיב הקב"ה דהאיך לא אשא להם פנים אני צנויתי ואכלת ושבעת והם מדקדקין לברך עד פזית עד כפיצה וכיון דמברכין וזו מורה על אחדות והוי כאלו מודה בכל התורה פולה וזה עושים מעצמם בלי כפי' וא"כ לא הוי נשיאות פנים כלל דראו למחול להם על המחשבה וכנ"ל.

ע"פ ה"ל נראה לפירוש רבי דאמת מדוד מהפך בזכותיו דדוד דפריש דכל היוצא למלכות בית דוד גט פריחות כותב לאשתו דהנה עפ"י סברת ה"ל דהטעם דאין עונשין על המחשבה משום דזה הוי כתשובה מחמת שפירש ולא עשה המעשה ועפ"ז בעלה בידו בשר טלה שפיר מענש על המחשבה כיון דלא פירש מן המעשה פנ"ל בפירוש דברי הגמרא דעל זה ידו כל הדוים וא"כ בדהמע"ה דארף דעלה בידו בשר טלה מ"מ הוא לא ידע דיהרג אורי' ותהיו מגורשת למפרע וא"כ נשאר בידו עון אמנם נ"ל דהנה פתיב נושא עון נפשע וחטאה וקשה איפכא הוי לי' לינקוט קודם החטא הקל ואח"כ החמור וי"ל דזה קאי בתשובה דזדונות נעשין כשגגות וחטאה קאי אשוגג הנשאר מן העון דקודם וא"כ מוכח דמתשובה נשאר עכ"פ שוגג וא"כ קשה אמאי פתיב און אם ראת בלבי לא ישמע ד' אם הוי הטעם משום דפירש הוי בתשובה א"כ ראו שישאר עוד שוגג וצ"ל טעמא אחרניא דארף בלא התשובה אין עונשין כלל על המחשבה וזו רבי דאמת מדוד מהפך ודריש בזכותי' דלשון מהפך דוקא דהינו מדכתיב להיפך נושא עון נפשע וחטאה וכנ"ל ומוכח דדוד זכותא בלי שום חטא כלל וזהו הפ' באיוב שתיים אל תעשו עמדי ר"ל דממ"נ אם אתה רוצה לענוש פדין כופר בעיקר וא"כ ממ"נ מיד שחזר הוי כמו דבנדאי לא יעשה זאת והוי חזרה דבנדאי לא יעשה זאת העבירה ואלא דאינו עושה זאת משום כופר.

בעיקר וא"כ לא מוכח דשוב לא יעשה וא"כ לא יענש פדין כופר וא"כ שתיים אל תעשו עמדי דידין פדין הכופר ותשובה לא יועיל דלא אמרינן דבנדאי לא יעשה זאת וזה שתיים אל תעשה עמדי: בגמרא במנחות דף נ"ז ע"ב אמר ר' יצחק בשעה שחרב בה"מ מצאו הקב"ה לאברהם שיהיו עומד בבה"מ אמר לו מה לידידי בביתי אמר לו על עסקי בני באתי אמר לו בניך חטאו וגלו א"ל שמה בשוגג חטאו א"ל עשות המזמנה א"ל שמה מועטין חטאו א"ל רובם ה' לה לזפור ברית מילה א"ל ובשר קודש עברו מעליך א"ל

שָׁמָא אַם הַמִּתְנַף לָהֶם הָיוּ חוֹזְרִין בְּתִשְׁבָּה א"ל כִּי רָעַתְיִכִי אֲזַ תַּעֲלֹז מִיַּד הַנִּיחַ יָדוֹ עַל רֹאשׁוֹ וכו': וְאֵיתָא בַּמְדְּרָשׁ רַבָּה אַתֶּם כִּפְלָנוּ טוֹבָה בְּנֵי כְּפוּי טוֹבָה אֲנִי אֲמַרְתִּי לְמַעַנְכֶם שְׁוֹלְחָנוּ בְּבִלְהָ וְאַתֶּם אוֹמְרִי קְרָא עָלַי מוֹעֵד וכו'.

בְּמִקְרָא כְּשֶׁבָאוּ הַגְּבַעוֹנִים וְאָמְרוּ לְדוֹד מִחֲמַת שְׁאֵמֵר ה' עַל שְׂאוֹל וְעַל בֵּית הַדְּמִים אֲשֶׁר הִמִּית אֶת הַגְּבַעוֹנִים וְאָמְרוּ תָנוּ לָנוּ שְׁבַעָה אֲנָשִׁים מִבְּנֵי נְהוֹקְעָנוּם לַד' בְּגַבְעַת שְׂאוֹל יִצְתָה בַת קוֹל בְּחִיר ד' אֲשֶׁר נָשִׂיא יִחְטָא לְאִשְׁמַת הָעָם וְאִשְׁיָמָם בְּרֹאשֵׁיכֶם כִּי יִמָּצֵא חָלָל בְּאֲדָמָה: בְּגִמְרָא בַת עַמִּי חָגְרוּ שֶׁק אָבֵל יַחֲדֵי עָשִׂי לָהּ מְסַפֵּד תִּמְרוּרִים כִּי פִתְאֻם יָבֵא הַשׁוֹדֵד עָלֵינוּ עַפ"י דְּאֵיתָא בַּמַּס' תַּעֲנִית מֵאֵן יַחֲדִידִי אֱלוֹ ת"ח עַפ"י מ"ד בַּמְדְּרָשׁ כִּי יַחֲדֵי אֲנִי ת"ח שְׁמַת אֵין לוֹ תְּמוּרָה וְזֵה שְׁאֵמְרִינוּ ת"ח שְׁמַת בֵּית מְדְרָשׁוֹ בְּטוֹל פִּי מַה שֶּׁהוּא הִי דוֹרֵשׁ וְלוֹמֵד אַחִים אִם פְּדָאוּ דְהֵתָם קְאָמִינָא: אֵיתָא בְּצִאָן קְדָשִׁים וְכִי עֲבִיד קַב"ה דִּינָא בְּלֵא דִּינָא לְהַמִּית צְדִיקִים בְּעוֹן הַדּוֹר וְתִיגְרָץ דְּמִטְעַם דְּאֵין אָדָם צְדִיק בְּאַרְצָךְ וּמִדַּת הַדִּין נוֹתֵן נֶפֶשׁ הַחַטָּאת תְּמוּת אֲמָנָם הַקַּב"ה שִׁיתוּף בְּבְרִיאַת עוֹלָם מִדַּת הַרְחָמִים לְזֹאת דִּין אֶת הַצְּדִיק בְּמִדַּת דִּין וּבְחַטָּאוֹ מִת כְּדֵי שֶׁשְׂאָר כָּל הָעוֹלָם יְדוֹן בְּרַחֲמִים כּוֹר וְיִוְכְלוּ לְהַתְקַיֵּם וְזוֹ דְּהִרְאָהוּ הַקַּב"ה לְמִשָּׁה תוֹרְתוֹ שֶׁל ר' עֲקִיבָא וּמְתוֹרֵר וְאָמַר זוֹ תוֹרָה וְזוֹ שְׂכָרָה וְהַשִּׁיב שְׁתוּק שְׂכָרָה עָלָה בְּמַחְשָׁבָה וּפִי דְהֵיִינוּ דְבְּמַחְשָׁבָתוֹ הָיוּ לְבָרוּךְ הָעוֹלָם בְּמִדַּת דִּין וְאַח"כּ שְׁוֹתוּף בְּרַחֲמִים וַעַפ"י זֵה י"ל פִּי הַפְּסוּק הַיִּצְדֵק אֲנוֹשׁ מְאַלְקִי וּמַעוֹשִׁיהוּ יִטְהַר גְּבַר הֵיִינוּ הַיִּצְדֵק אֲנוֹשׁ מְאַלְקִי דְהֵיִינוּ מִמִּדַּת הַדִּין אֲמָנָם מַעוֹשִׁיהוּ יִטְהַר גְּבַר דְּהֵיִינוּ מִכְּפִי מַה שֶּׁהוּא הָעֵשֶׂי שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁנִּשְׁתַּתַּף בְּמִדַּת הַרְחָמִים וַעַי"ז יִטְהַר גְּבַר וְלֹא מִכְּפִי שֶׁעֲלָתָה בְּמַחְשָׁבָה לְבָרוּךְ הָעוֹלָם בְּדִין וְזוֹ כִּי הַפְּסוּק בְּתוֹכָחוֹת עַל עוֹן יִסְרָף אִישׁ וְתִמָּס כְּעֵשׂ חַמּוּדוֹ אִף הֶבֶל כָּל אָדָם נֶצֶב סָלָה וְאִישׁ הֵיִינוּ הַצְּדִיק וְהוּא מִחֲמַת שֶׁהֶבֶל כָּל אָדָם וְאֵין אָדָם צְדִיק בְּאַרְצָךְ וְכו' וְזוֹ ג"כ פִּי הַפְּסוּק מְכַל פִּשְׁעֵי הַצִּילָנוּ חֲרַפְתָּ נָבֵל אֵל תִּשְׁיָמְנוּ דְכַאֲשֶׁר תִּצְלִינוּ מִכָּל פִּשְׁעֵי אֲזַ חֲרַפְתָּ נָבֵל אֵל תִּשְׁיָמְנוּ דְלֹא אֲמִית עֲבוּר הָרָשָׁע דְקַב"ה לֹא עֲבִיד דִּינָא בְּלֵא דִּינָא אֲמָנָם קָשָׁה הִיא אַפְתִּי מִפִּי עֲלִיוֹן לֹא תִצָּא הָרְעוֹת וְהַטּוֹב רַק בְּשַׁעָה שְׁאֵמֵר הַקַּב"ה וְנִתְתִי לְפָנֶיהָ אֶת הַחַיִּים וְהַמְּנוֹת הַטּוֹב וְהָרַע וּבְמִשְׁפָּט צָרִיף לוֹמַר דִּהַקַּב"ה עֲתָה גּוֹזֵר עַל הַצְּדִיק דֵּהָא עַפ"י אֲשֶׁר נִשְׁתַּתַּף מִדַּת הַדִּין בְּרַחֲמִים אֵינוֹ מְגִיעַ לְהַצְּדִיק שְׁיָמִית אֲמָנָם י"ל דְּאֵיתָא בַּמְדְּרָשׁ וְהִנֵּה טוֹב זֵה הַחַיִּים מְאוּד זֵה הַמְּנוֹת שְׁמִכְפָּר וְא"כ זֵה אֵינוֹ רַע מִיַּתַּת הַצְּדִיק שְׁמִכְפָּר אֲמָנָם קָשָׁה הִיא אַרְבַּע חֲלוּקִי כְּפָרָה הָיוּ דוֹרֵשׁ ר"א בֶּן מִתְיָא בְּרוּמִי וּבְכֹוֹלֵן צָרִיף תִּשְׁוֹבָה אוֹ בְּהִדִּי יִסוּרִין אוֹ בְּהִדִּי מִיַּתָּה וְא"כ קָשָׁה מִמ"נ הִיא בְּנוֹדָי הַצְּדִיק לֹא עָשָׂה עֲבִירָה גְּדוּלָה מִחֲזִיבֵי מִיתוֹת וּכְרִיתוֹת כִּי אִם עֲבִירָה קָלָה כְּמוֹ עָשָׂה א"כ מִמ"נ אִם עָשָׂה תִשְׁוֹבָה מוֹעִיל וְלָמָּה יָמוּת וְאִם לֹא עָשָׂה תִשְׁוֹבָה מֵאִי מוֹעִיל הַמִּיתָה.

אָבֵל י"ל דְּזֵה שְׁעוֹשִׁין יִשְׂרָאֵל חֲשׁוּבָה אַחַר מִיתָתוֹ הָיוּ כְּמַעֲשֵׂה לְדַבֵּר מִצְוָה וּמַעֲלָה כְּאֵילוֹ עָשָׂאָה וְזוֹ פִּי הַמְּקָרָא הָיוּ הַמִּתְאָוִים יוֹם ד' הַיּוֹם הַהוּא חוֹנֶשֶׁף וְלֹא אוֹר הָיוּ דְמִתְאָוִים יוֹם ד' דְּהֵיִינוּ שִׁדּוֹנָם הָיוּ בְּרַחֲמִים לְבַד וְאִימַת הוּא הִלָּא תְּמִיד גְּדוּנָם בְּשׁוֹתְפוֹת רַחֲמִי וְדִין וְזֵה אֵינוֹ כִּי אִם בְּמִיתַת צְדִיק אֲמָנָם הַיּוֹם הַהוּא חוֹנֶשֶׁף כְּדַכְתִּיב בְּמִיתַת צְדִיקִי וַיָּבֵא הַשְּׁמַשׁ בְּצַהָרִים וְאָמְרִינוּ זוֹ יוֹמוֹ שֶׁל יִשְׁעָי וְזוֹ פִּי נָשִׁים לִילוֹת כְּנִימִים לִילוֹת כְּנִימִים וְזוֹ פִּי בְּקָרוּבֵי אֲקָדָשׁ וְעַל פְּנֵי כָּל הָעָם אֲפָכַד דְּהִנֵּה זֵה אֵינוֹ ס"ד דְּהַקְדוּשָׁה יֵהָא בְּעוֹנָהּ לְצְדִיקִים וְאֲדַרְבָּה הָאֵל הַקְדוּשׁ נְקָדָשׁ בְּצַדִּיקָה אֲמָנָם רַק עַל פְּנֵי כָּל הָעָם אֲפָכַד דְּכָל הָעָם

גִּדּוֹן רַק בְּרַחֲמִים וְזוֹ הַקִּידוּשׁ וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִכְפוּ הַשְׂרָפָה אֲשֶׁר שָׂרַף ד' דִּהְיִינוּ שְׁהֵם הַרְחַמְיָה הַסְפִים לְזֶה דְבָכָל מְקוֹם הַמְשַׁפֵּט בְּדִין וְרַחֲמֵי וּעַפ"ז לֹא הִי מְגִיעַ לְצַדִּיקִים מִיָּתָה וְעַכְשָׁיו אֲמַאי הַסְפִים הַשֵּׁם הַרְחַמְיָה הוּא רַק לְמַעַן פֶּל הָעַם וְזוֹ פִי הַמְקַרָּא נוֹרָא אֱלֹקִים מִמְקַדְשֵׁי אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נוֹתֵן עֹז עִי"ז זֶה עוֹז וְתַעֲצוּמוֹת לָעַם וְזוֹ פִי נְשִׁים לִילִית פְּנִימִים עַל הַמְשִׁים לִילוֹת פְּנִימִין וְכָל הַלּוֹמֵד בְּלִילָה חוּט חֶסֶד מוֹשֵׁף עָלָיו וְאֲדַרְבָּה הַפְּכוּ לְרַחֲמֵי וְכַעַת נִהְפֶּה לְדִין וְזוֹ פִי אֵל תִּיקְרִי בְּכַבּוּדִי אֱלֹא בְּכַבְדִּי דִּהְיִינוּ מֵה שֶׁכָּבַד עִם קִלְנִי מֵרֵאשִׁי דְבָאֲמַת בְּמִיתַת צַדִּיקִים אִין קִידוּשׁ הַשֵּׁם רַק עַל פְּנֵי הָעַם אַכְבֵּד וְכַנ"ל.

וְזוֹ פִי מְדַרְשׁ הִי צְרִיף לְרֵאָנִי וְכַנ"ל פִּי ד' הוֹגָה יְכוֹל עַל מְגֹן ת"ל עַל רֹב פְּשָׁעֵי עו"ד דְּשָׂאֵל אֲבִינִימָס הַגְּרָדִי בְּמָה נוֹכַל לְהַזּוּג לְאַוְמָה זֹו צֵא לְבַתִּי מְדַרְשׁוֹת וְזוֹ הִי צְרִיף וְכו' וְבִרְאִיו הוּא מְחַמֵּת שֶׁכָּבַר נִסְתַּלְקוּ הַצַּדִּיקִים יְכוֹל עַל מְגֹן פְּקוּשָׁנִי הַנ"ל דְּמַפִּי עָלִיוֹן לֹא תִצָּא וְצ"ל דֶּהֱמוֹת טוֹב שֶׁמְכַפֵּר עָלָיו וְקִשָּׁה מִמ"נ הֵא בְּלֹא עֲשֵׂה תְשׁוּבָה אִין מִיָּתָה מְכַפֵּר וְצ"ל מְחַמֵּת דִּישְׂרָאֵל עוֹשִׂין תְשׁוּבָה עוֹשֵׂה לוֹ וְזוֹ ד' הוֹגָה שֶׁמְדַאָּגִי עַל מִיתַתוֹ וְעוֹשִׂים תְשׁוּבָה.

וְהִנֵּה פֶל זֶה פְּשֵׁי־יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין תְשׁוּבָה אַחַר כֵּן וְזוֹ פִי הַפְּסוּק גַּם בְּכוֹפְרֵיָה נִמְצָא דָם נִפְשׁוֹת נְקִיִּים אֲבִינִימִים לֹא בְּמַחְסֵרֵת מְצַתֵּם וְתֹאמַר אִף שָׁב אִפּוּ מְמַנּוּ כִּי נְקִיתִי הַנְּהָ נִשְׁפֵּט אוֹתָהּ עַל אֲמַרְתֵּיהָ לֹא חֲטָאתִי דִּהְיִינוּ גַּם בְּכוֹפְרֵיָה נִמְצָא וְכַלְשָׁנוּ מִיָּתָה צַדִּיקִים שְׁמַתִּים עֲבוּרָה וְתֹאמַר אִף שָׁב אִפּוּ מְמַנִּי כִּי מִיָּתָתֵם מְכַפֵּר עַל עֹז הַדּוֹר וְהַנְּהָ נִשְׁפֵּט אוֹתָהּ עַל אֲמַרְתֵּיהָ לֹא חֲטָאתִי דְכִינּוּן שְׁאִינָהּ עוֹשֵׂה תְשׁוּבָה א"כ בְּחֻמֵּם מִתּוֹ הַצַּדִּיקִים וְנִמְצָא בְּכוֹפְרֵיָה דָם נִפְשׁוֹת נְקִיִּים.

וְזוֹ פִי פְּסוּק בִּירְמִי' עַל זֹאת מִתְגַּרֵּת יְדָהּ אֲנִי כְּלִיתִי דְכִינּוּן שְׁאִין עוֹשֵׂה חֲשׁוּבָה נְעַנְשׁוּ עַל מִדַּת הַדִּין הַצַּדִּיקִים וְזוֹ פִי פְּסוּק בִּירְמִי' עַל זֹאת סִיפְדוֹ וְהַלִּילוֹ בְּרַחֲבוֹת וּבְשׁוֹנוֹקִים כִּי לֹא שָׁב חֲרוֹן אִף ד' מֵאֲתַנּוּ דִּהְיִינוּ עַל זֹאת סִיפְדוֹ עַל מִיָּתָת הַצַּדִּיקִים שְׁבָאֵם לֹא לֹא יָשׁוּב חֲרוֹן אִף ד' מֵאֲתַנּוּ וְזוֹ הַפְּסוּק דְרַכְּהָ וּמַעֲלִלָהּ עֲשׂוֹ אֵלֶּה לָהּ זֹאת רַעְתָּהּ כִּי יִגַע עַד לְבָהּ עו"ד כִּי הַצַּדִּיקִים נִקְרָאִים לְבֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

עוֹד נ"ל טַעַם בְּמִיתַת צַדִּיקִים דְּכִי עֲבִיד קב"ה דִּינָא בְּלֹא דִינָא עו"ד דֶּהֱעוֹלָם נִגְדוֹן אַחַר רִנּוּפוֹ וּבִלְא"ה כְּשֶׁרִנּוּפוֹ חוֹטְאִי מִמִּילָא יְמוֹתוֹ הַצַּדִּיקִים וְזוֹ פִי הַמְקַרָּא הִי צְרִי לְרֵאשׁ וְכו' כִּי ד' הוֹגָה וְכו' עוֹלְלִי הִלְכוּ שְׁבִי לְפָנֵי צָר ר"ל הִיוּ צְרִי לְרֵאשׁ וְזוֹ בְּנוֹדָאֵי שֶׁכָּבַר נִסְתַּלְקוּ הַצַּדִּיקִים קוֹנְדָם מְפָנִי מֵה כִּי ד' הוֹגָה עַל רֹב פְּשָׁעֵי דִּהְיִינוּ מְחַמֵּת שְׁהַעוֹלָם נִגְדוֹן אַחַר רִנּוּפוֹ וְזוֹ עוֹלְלִי הִלְכוּ שְׁבִי לְפָנֵי צָר דְּאִיתָא בְּגַמְרָא מ"מ בְּנִי וּבְנוֹתֵי מִתִּים כְּשֶׁהֵם קִטְנִים מְפָנִי שְׁלֹא בְּכָה עַל אָדָם גְּדוֹל דְכִינּוּן דְלֹא בְּכוּ עָלָיו וְלֹא עֲשׂוֹ חֲשׁוּבָה לְזֹאת עוֹלְלִין הִלְכוּ שְׁבִי וְכו'.

וְזוֹ פִי הַמְקַרָּא בִּירְמִי' לְשׁוֹא הַפִּיתִי אֵת בְּנִיכֶם מוֹסֵר לֹא לְקַחוּ אֶכְלָה חֲרַפְכֶם נְבִיאָכֶם מְשׁוּם דְּמוֹסֵר לֹא לְקַחוּ כְּשֶׁאֶכְלָה חֲרַב שְׁלַכְכֶם אַחַ הַנְּבִיאִים וְהַצַּדִּיקִים וְכַנ"ל. וְזוֹ פִי עַל שְׁאוֹל וְעַל בֵּית הַדְּמִים אֲשֶׁר הִמִּית אֵת הַגְּבַעוֹנִים דְּמִקְשָׁה הַגְּמָרָא דְּמִקְוֹדָם תְּבַע עַל שְׁאוֹל שְׁלֹא נִסְפַד פְּהִלְכָה וְאַח"כ אָמַר אֲשֶׁר הִמִּית הַגְּבַעוֹנִים וְגַם זֶה שְׁאֲמָרוּ בְּחִירַד' וּבְאֲמַת הַגְּמָרָא דִּי צִתָּהּ ב"ק וְלְפָנֵי ר"ל נִכּוֹן דֶּהֱגַבְעוֹנִים בְּעֲצָמָם אָמְרוּ בְּחֹר ד' אִף דְּנִתְפַּוּנוּ לְבָזוֹתוֹ דֶּהֱגַבְעוֹנִי סְבָרוּ טַעְמָא דְּמִיתַת הַצַּדִּיקִים מְשׁוּם דֶּהֱעוֹלָם נִגְדוֹן אַחַר רִנּוּפוֹ וְכַטַּעַם

השני שפתי וילזאת אמרו בחור ד' והוכיחו דבנדאי שאול לא מת בעון הדור רק בחטאו מת דקשה וכי קב"ה עביד דינא בלא דינא ואי משום דהעולם נידון אחר רובו לזה אמרו בחור ד' ובגמרא מבואר דמלה וציבור מלה נידון תחילה מקמי דליפוש חרון אף ונהפסוק אומר פטעם דהצאן קדשים ולזה אומר על שאול שלא נספד פהלכה דהי' ראוי לספדו ולעשות חשוכה פעל מיתת צדיקים ואי משום דהקב"ה לא עביד דינא וכו' לזה אמר על שיהמית הגבעונים והי' בידו חטא אמנם ע"פ מדת הרחמים והדין לא הי' מת רק מחמת שילקחו מדת הדין לבד וכו' טעמא של הצאן קדשים.

ובמקרא באיכה צאו וראו אם יש מכאוב פמכאובי אשר עולל לי ד' ביום חרון אפו ע"ד דאיתא בגמ' האי שתא מלויי מליא כדי שיבא ביום החרון אף בט' באב ואו פ' אם יש מכאוב פמכאובי דהא מפי עליון לא תצא הרעות ואצלי עולל לי ד' שיבא ביום חרון אפו.

ובמקרא אמרו על פי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה ואנכי הסתר אסתיר פני על פי פנה אל אלקי אחרים ע"ד דתשובה מיראה נשאר שגגות דהוי פקנשני' ומירץ דהקושני' הוי דעל פי אין אלקי בקרבי דעיקר העונש רק על המחשבה וכעת פבר אני מתחרט ושב לזאת אומר אנכי הסתר אסתיר פני לענשה אף על המעשה הנשאר פהא דאיתא בשבועות מצטער מהו דהיינו שמצטער למה אני שוגג ולזה אומר כי פנה אל אלקים אחרים דהיינו דכיון דעשית המעשה ואינה מתחרט רק מחמת יראת העונש על המזיד ומשוגג אינה שב ובאיכה סילה כל אבירי ד' בקרבי קרא עלי מועד לשפור בחורי וכו' על אלה אני בוכי' עיני עיני ירדה מים כי רחוק ממני מנחם ר"ל סלה כל אבירי ומוכח כי ד' בקרבי ורוצה בתשובתי ואי משום טעמא של הצאן קדשים קשה הא מפי עליון לא תצא הרעות ובכאן קרא עלי מועד דהאי שתא מלויי מליא וכנ"ל.

אמנם על אלה אני בוכי' כי רחוק ממנו מנחם ע"ד דאיתא בשל"ה הן אל פביר לא ימאס דתשובות רבים מועיל אפי' מיראה אמנם זה דווקא בארץ ישראל שמגיע להקב"ה לבדו ומוחל על השגגות אבל לא בחוץ לארץ וזה כי רחוק ממני מנחם ואינו מועיל תשובה מיראה עוד נ"ל על אלה אני בוכי' שיהי' תשוב' מאהבה שיהי' על אלה אני בוכי' כי רחוק ממני מנחם.

וזו פ' טומאתה בשולי' לא זכרה אחריתה וכו' דהנה מיתת צדיקים ג"כ מפח שהיו בידם למחות על עון הדור וזה טומאתה בשולי' בגלוי וגם לא זכרה אחריתה שלא הי' מאותם שאמרו אטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה לזאת ותרו פלאים זו מיתת צדיקים אין לה מנחם פמאמר דהתחיל מתנחם בעשרה דמיום פתקרב בהמ"ק אין להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה וזו פ' אילו זכיתם אמרתם אלה מקראי ד' דהי' הקרבנות מכפרים ועכשיו על אלה אני בוכי' זו מיתת צדיקים.

וזו פ' המדרש פפוי טובה שאני אומר למענכם שולחתי בכלה וא"כ לא רחוק מכם מנחם ומועיל תשובתם רבים אף בחוצה לארץ ואתם אומרים קרא עלי מועד דהיינו שמפי עליון יצא ח"ו לרעה ואינו כן רק שתעשו תשובה כי גם שם בבבל מועיל תשובה מיראה.

ובמקרא נחננו פִּשְׁעֵנוּ וּמְרִינוּ וכו' סְפוֹת בְּעֵינָי ופי' ממ"כ מְפָנֵי מַה לֹּא נִמְחַל הַשּׁוֹגֵג מִשּׁוּם דְּהוּי חִילוּל הַשֵּׁם וְשׁוֹגֵג כְּמִזִּיד וּא"כ לְמַה סְפוֹת בְּעֵינָי פִּינּוֹן דְּנִעְנֵשׁ רַק עַל שׁוֹגֵג הוּי כְּשֶׁב עַל הַשּׁוֹגֵג.

ובזה מתורץ הגמ' דעל עֲזָבָם אֵת תּוֹרָתִי דְהַקְנִישִׁי הוּי ממ"נ וכו' וְאָמַר עַל עֲזָבָם תּוֹרָתִי וְכַפְּלֵי הַפְּנִי"י דְנִעְנֵשׁ עַל הַעֲשָׂה שְׁלֵא לְמַדּוּ וְזוּ פִי' פְּסוּק עֲוֹנוֹתְכֶם הִטּוּ אֵלֶּה וְחַטָּאתְכֶם מִנְעוּ הַטּוֹב וְזוּ פִי' הַמְדַרְשׁ הַנֶּ"ל שְׁמָא בְּשׁוֹגֵג חָטְאוּ וְאָמַר עֲשִׂיתָ הַמְזַמְתָּה וּא"כ לֹא חָזְרוּ מִן הַשּׁוֹגֵג עַכ"פ פִּינּוֹן שְׁבָאָמַת עָשׂוּ וְאִינָם שְׂבִיִּים רַק מִירָאָה וְא"ל שְׁמָא מוּעָטִי חָטְאוּ וְא"ל רַבִּים וּא"כ הָעוֹלָם נִידוֹן אַחַר רַבּוֹ וְשִׁפִּיר לְקַחְתִּי מֵהֶם הַצְדִּיקִים וְלֹא נִשְׂאָר אֶף צְדִיק א' בִּירוּשָׁלַיִם וְכַמְאָמַר צָאוּ בִקְשׁוּ בְּרַחֲוֹבוֹת יְרוּשָׁלַיִם אִם יִשְׂאָר אִישׁ אֲמוּנָה וְאִם לֹא וְא"ל דִּי שְׁמָא יִשׁוּבוּ וְא"ל רַעְתִּיכִי אֲזִי תַעֲלִימִי דְהִינּוּ שֶׁהִי מִתְּכַפְּדִין בְּקִלּוֹן חֲבִירוֹ וְע"ז אִינוּ מוּעִיל תְּשׁוּבָה מִי יִתֵּן רֵאשִׁי מִים וְעֵינַי מְקוֹר דְּמָעָה וְאֶבְפָּה יוֹמָם וְלַיְלָה עַל חֲלָלֵי בַת עַמִּי שְׁהָרְגוּ בַת עַמִּי הַנְּגִי מְסִיר מִירוּשָׁלַיִם כָּל מִשְׁעַן לְחֵם וּמִשְׁעַן מִים שֶׁר חֲמֻשִׁים זָקֵן וּנְשׂוּא פְּנִים ע"ד פִּי כָּל הָעוֹלָם נִידוֹן בְּשֶׁבִיל חֲנִינָא בְּנֵי וְשְׁמָא תֵּאמַר דְּמַת בְּשֶׁבִיל זֶה דְּהוּ בִקְדוּשָׁיו לֹא יֵאמִין לְזֶה זָקֵן וּנְשׂוּא פְּנִים דְּכִינּוֹן שְׁעֵבַר אָדָם רַב שְׁנוּתֵיו וְלֹא חָטְאוּ שׁוֹב אִינוּ חוּטְא וּבְנֻדָּאֵי לֹא מַח מִשּׁוּם דְּהוּ בִקְדוּשָׁיו לֹא יֵאמִין.

טְבָעוּ בְּאַרְצֵי שְׁעָרֵי יִשְׂרָאֵל לְאַרְצֵי יְדָמוּ זַקְנֵי בַת צִיּוֹן ר"ל הַזְקֵנִים דְּבְנֻדָּאֵי לֹא מַתּוּ מִשּׁוּם הֵן בִּקְדוּשָׁיו לֹא יֵאמִין .

פֹּה אָמַר ד' צְבָאוֹת קָרְאוּ לְמִקּוֹנְנָת וְתְבוּאָה וְאֵל הַחֲכָמוֹת שְׁלַחוּ וְתְבוּאָה וְתַמְהָרָה וְתַשְׂאָנָה עֲלֵינוּ נְהִי וְתַרְדְּנוּ עֵינֵינוּ דְמָעָה כִּי קוֹל נִשְׁמַע מִצִּיּוֹן אִיךָ שְׁוֹדְדְנוּ בְּנִשְׁנוּ מֵאִוֶּד כִּי עֲזָבָנוּ אֶרֶץ וּמְלוּאָה וְכִי הִשְׁלִיכוּ מִשְׁפָּנוּתֵינוּ כִּי עָלָה מְנוֹת בְּחִלּוּנֵינוּ בָּא בְּאַרְמְנוֹתֵינוּ לְהַכְרִית עוֹלָל מִחֵץ ע"ד כִּי לְמַה נִקְרָא מִשְׁכָּן שְׁהוּא מִשְׁכּוֹן עַל עֲוֹנוֹתֵיהֶם שְׁלֵי יִשְׂרָאֵל וְאִח"פ הַצְדִּיק הֵם מִשְׁכּוֹן וְאִח"פ עוֹלָלִים וְיוֹנְקִים וְזֶה כִּי עֲזָבָנוּ אֶרֶץ דְּהִינּוּ שְׁכָבַר אֲבָדְנוּ בְּעוֹנֵינוּ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְגַם כָּבַר הַשְׁלַכְנוּ הַמִּשְׁכָּנוֹת מֵיַתַּת הַצְדִּיקִים שְׁמַתוּ בְּעוֹנֵינוּ וְח"ו שְׁלֵא יַעֲלֶה הַמְנוֹת בְּחִלּוּנֵינוּ לְהַכְרִית הָעוֹלָלִים וּמ"ש בְּסִפְרָ שְׁל"ה וְהַחֲסִי יִתֵּן אֵל לְבֹד דְּסִפִּיד יְסִפּוּד וּנ"ל מִבְּלָגִיתִי עָלֵי יָגוֹן עָלֵי וְלִבִּי דוּי: בְּחִצְנוֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר הִרְעִינוּ לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ ד' דְּהִנֵּה הַסֶּפֶר עוֹלָלוֹת אֶפְרַיִם פִּירוּשׁ עַל הַפְּלוּגָתָא שְׁבַגְמָרָא גְנוּחֵי גְנוּחַ יְלוּלֵי יְלִיל דְּהִנֵּה כָּל הַמְפָרְשִׁים פִּירוּשׁוֹ עַל הַשׁוֹפָר שְׁמוּרָה עַל הַתְּשׁוּבָה הַתְּקִיעָה הוּא קוֹל פְּשׁוּט מוֹרָה עַל לִידַת אָדָם שְׁנוּלֵד בְּלִי חָטָא וְהַשְׂבָּרִים מוֹרָה שֶׁאִח"כ נִשְׁבַּר הָאָדָם וְנִתְחַלֵּל בְּחָטָאִים וְאִח"כ תְּרוּעָה הוּא תְּשׁוּבָה שְׁעוּשָׂה וְאִח"כ חֲזַר תְּקִיעָה שְׁיִוְרָה נְקִי בְּלִי חָטָא הַפְּלוּגָתָא גְנוּחֵי גְנוּחַ אוּ יְלוּלֵי יְלִיל תְּלִי דְמִסְפָּקָא אִם הַתְּשׁוּבָה מוּעֵלֶת אִפִּי' לְמִי שְׁנַחֲשָׁב כַּמַּת בְּחֵייו אוּ דוֹןקָא לְחוּלֵי שְׁלֵא הִרְשִׁיעוּ כ"כ עַד שְׁיִחֲשָׁב לְמַת וְהוּא ג"כ פִּי' עַל הַכְּתוּב כִּי תְבוּאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם עַל הַצַּר הַצְּנוּרֵר אֲתֶכֶם וְהִרְעוּתֶם בְּחִצְנוֹצְרוֹת וְנִזְכַּרְתֶּם לְפָנֵי ד' אֱלֹקֵיכֶם וְגו' דְּפִירוּשׁ דְּקָאֵי עַל מִלְחָמוֹת הַצַּר וְהוּא הַצַּר הַצְּנוּרֵר וְהִרְעוּתֶם בְּחִצְנוֹצְרוֹת מוֹרָה עַל הַתְּשׁוּבָה וְגַם הַשְׁל"ה פִּי' עַל דִּינֵי הַלְכוֹת שׁוֹפָר דִּיבִק שְׂבָרֵי שׁוֹפְרוֹת זֶה עִם זֶה וְעֲשָׂה מֵהֶם שׁוֹפָר אֶחָד פְּסוּל ר"ל שְׁעֲשָׂה עֲבִירוֹת הַרְבֵּה וְעֲשָׂה מֵהֶם שׁוֹפָר אֶחָד דְּהִינּוּ שְׁעֲשָׂה תְּשׁוּבָה אַחַת עַל כָּוֶלֶם כְּבַחֲמוּרָה שְׂבָהֶם אִפִּי' הַפְּסוּל שְׁאִינוּ קְרוּי בְּעַל תְּשׁוּבָה גְמוּר וְלְהִגִּיעַ בְּעוּה"ב אֵל מְדַרְגָּה עֲלִיוְנָה אִם לֹא שְׁעֲשָׂה תְּשׁוּבָה עַל כָּל עֲבִירוֹה וְעִבְרָה אִם

נסדק לרחבו במעטו פשר אפי' עבר על מצות הרבה ע"ד רחבה מצותה הואיל והוא במעטו ר"ל נותן לבו לשוב במעט זמן פשר נסדק לארכו וכו' ניקב וסתמו שלא במינו פסול שהיתה סתימת עברה בתשובה חלה במין החטא כגון אם חטא באכילת איסור והוא שוב בתשובה ותפלה אותה התשובה פסולה משום דצריף להיות תשובה המשקל.

ועפי"ז נ"ל טעם ופירוש מהא דהאומר אהטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה ולא כמו שפירוש העולם דאין מספיקין בידו היינו דאין מניחין אותו רק דאינו מספיק ואין די תשובתו לכפר על החטא פינן דצריף להיות תשובה במין החטא דהיינו אם עבר באכילות איסור ושוב בתענית שיהא פורה על החטא ובזה דמשה מתחילה החטא שיעשה התשובה ראינו שיותר טוב לו תענוג של העבירה אף שישפול צער התשובה וא"כ התשובה אינה סותמות החטא דהיינו נסתם שלא במינו וכנ"ל וזה פ"ה הפסוק זה דרפם כסל למו ואחריהם בפיהם ירצו סלה ר"ל שמוננה הרשעים שעושים העבירות דהיינו פסלות ואחריהם בפיהם ירצו שמסתכלים ע"י האחרית על צער התשובה שאומרים אהטא ואשוב וזהו פ"ה הפסוק בתורה ויהי בשמעו דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר שלום וכו' פי בשרירות לבי אלה למען ספות הרנה את הצמאה וגו' ר"ל בשמעו דברי האלה הנכתב אצלה שמועיל תשובה כמו שפ"ה העוללות אפרים בפ"ה הפסוק דאתם נצבים דקאי על התשובה והתברך לאמר בשרירות לבי אלה דהיינו שיעשה עבירות ואח"כ ישוב עליהם בתשובה לזה אומר לא יאבה ד' סלום לו דאין מספיקין בידו ואף בשאר עבירות עבירה כזה שלא אמר אהטא ואשוב והוא עושה תשובה וראוי להיות שהדון יתפך לשוגג אין מועיל אצל אדם זה שאמר פעם אחת אהטא ואשוב על עבירה זו פינן שאצלו התענוג של העבירה יותר מנגד הסבל של צער התשובה לזה אמר למען ספות הרנה את הצמאה וע"פ דברי המפרשים הנ"ל שפירושו ששופר היינו תשובה יובן הפסוק דלעיל בחצוצרות וקול שופר וגו' ע"פ דאיתא בפתחים אורי ארי ולא אחורי אשה דקאי על התשובה שראוי לעשות קודם ר"ח אלול שהוא מזל בחולה לזה אמר בקול שופר היינו בתשובה הריעו לפני המלך ד' ר"ל קודם ר"ה שה' הוא מלך.

ואם לא ישוב חרבו ילטוש קשתו דרף ויכוננה ולו הכין וגו' ע"פ דידוע דאדם תשע אף מה שעושה טוב נותן פח בסטרא אחרא וידוע הוא דאיתא בקרא אשר לקחתי מיד אמורי בחרבי ובקשתי חרבי זו תפלה קשתי זו תורה וזו אם לא ישוב בתשובה חרבו ילטוש קשתו דרף זו תורה ותפלה שיעשה לו הכין לכלי מות וכנ"ל וזו פ"ה קרא בקול רנה ותודה היינו חוגג בזמן שאין ישראל עושים רצונו של מקום בקול רנה ותודה שמתפללים ע שים חגים להמוני האומות וזו פ"ה הפסוק יען כי נגש העם הזה בפיו ושפתי כבדוני וגו' ואין פירוש נגש לשון קריבה אלא לשון נגיש ולוחץ ופירושו שמה שהעם הזה בפיו ושפתי כבדוני בתורה ותפלה הוא לנוגש לעם הזה לא הביט אנון ביעקב וגו' לא איש ויכזב וכן אדם ויתנחם וגו' ד' אלקים עמו וגו'.

ופרש"י ד' אלקיו עמו אף לאחר שחטאו קטונתי מכל החסדים וגו' ואיתא בגמ' שמה יגרום החטא והקשה מהרש"א דבפסוק לא נכתב כף רק קטונתי וגו' והגמ' פ"ה שמה יגרום החטא ונ"ל דהנה על הא דאיתא בגמ' שלשה ספרים נפתחים בר"ה וכו' ובשל בינונים לא נקט נחתמים רק נכתבים ופ"ה הפנ"י דעיקר הטעם דהבינונים תלוי' ועומדים

עד יוה"כ משום דבר"ה הוא הכל במשפט ובאמת מן הדין לא ינקו הבינונים לזאת תלוי' עד יוה"כ שהכל בתוס' לזאת לא נחתמין שחותרמו של הקב"ה אמת וידוע מה דאיתא בגמ' קודם שנתתם ג"ד מועיל תשובה אבל לאחר שנתתם ג"ד שוב אינו מועיל ואין הקב"ה חוזר בו וק"ו למדה טובה שאין הקב"ה חוזר בו לאחר שנתתם וידוע שהקב"ה ברוב חסדו דן את האדם לפי צדקו שהוא עתה צדיק אף שיחטא אח"כ אין צופה על העבירה שיעשה כמו בישמעאל באשר הוא שם ובזה יובן דברי הפסוק ויהי' דינעקב כף אמר קטונתי מפל הסודים ומפל האמת והוא בגדר הבינונים ואינו מגיע לו הטובות ע"פ האמת וא"כ לא נתתם ויכול הקב"ה לחזור בו ולזאת נרא שפא יגרום החטא שעשה אח"כ ויחזור בו הקב"ה וזהו פי' הפסוק לא איש אל וכיזב פי'ן שלא הביט און בינעקב ואינו צופה על העבירה שעשה אח"כ כי אם באשר הוא שם הוא דן אותם לזכות וא"כ נתתם לטובה ושוב לא יחזר בו הקב"ה ולא בן אדם ויתנחם וא"כ ד' אלקיו עמו אף לאחר שחטאו ד' מדת הרחמים עמו עד ד' ד' אל רחום וחסון ופירשו ד' קודם שיחטא שאינו צופה על העבירות העתידים: בירמ' אני אמרתי דלים הם נואלו לא ידעו דרף ד' משפט אלקיהם אלקה לי אל הקדושים דהנה איתא בגמ' בתשובה מיראה ודונות נעשה כשגגות ואמאי נשאר שגגות ונראה דהנה איתא בגמ' מצטער עליו ואפלה מאי ופי' תוס' דמצטער מפני מה לא הי' שוגג וזה לא הוי שם מידעתו לזאת בתשובה מיראה פי'ן שהוא עושה התשובה רק מיראת עונש א"כ הוא מצטער למה לא הי' שוגג ומשום זה נשאר עכ"פ שוגג אמנם זה שייך בעם הארץ אבל בת"ח דשגגות להם כדונות א"כ אצלם מועיל תשובה מיראה שלא ישאר אף שוגג דהוא בנודאי אינו מצטער על שלא הי' שוגג פי'ן דאף אם הי' שוגג הי' ג"כ נחשב לזדון וזהו פי' הפסוק אף דלים המה דהיינו שהם בגדר עם הארץ וא"כ נשאר עכ"פ אצלם שוגג ונענשי בעידן רותחין אמנם אלקה לי אל הגדולים שאצלם יועיל תשובה מיראה שלא ישאר אף שוגג: והנה דה"פ סתמו שלא במינו דהנה עיקר דבעל תשובה צריף להיות נכנע מאוד וכמאמר התנא מאוד מאוד הוי שפל רוח דהנה באמת שאלה לחכמה נפש חוטאת וכי'ן לא אמר דלהוי מהני תשובה רק הקב"ה בעצמו וימינו פשוטה לקבל שבים משני דהוא יותר ממה דהדעת נותן: איתא במדרש חושף זה מעשיהם של רשעים אור זה מעשיהם של צדיקים ואיני יודע באיזה מהם חפץ הקב"ה כשהוא אומר וירא אלקים את האור כי טוב הוי אומר זה מעשיהם של צדיקים והוא מדרש פליאה.

בגמ' דיומא גדולה תשובה שמגעת עד כסא כבוד שנאמר שובה עד ד' אלקיך עד ועד בפל' ר' יוחנן אמר עד ולא עד בכלל אינו והאמר ר"י גדולה תשובה שדוחה ל"ת שבתורה שנאמר הן ישלח איש את אשתו וכו' שובו אלי בית ישראל והקשו כל המפרשים מאין הוכחה יש מהא דדוחה ל"ת שבתורה דעד ועד בכלל ואי משום לישנא דקרא שובו אלי ליקשי מגופה דקרא אר"י ומאי מקשה דידי' אדידי': בגמ' דשבת בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע ירדו ס' רבוא מלאכי השרת ותלו לכל א' מישראל שני פתרים אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע.

והקשה המפרשים פי'ן דעיקר נתינת הפתרים הי' מחמת הקדימה נעשה לנשמע סגי רק בכתר אחד בעד נעשה ולא בעד נשמע פי'ן דאי לא הקדימו לא הי' אז להם שום פתור: איתא במדרש בזכות שהקדימו ישראל נעשה לנשמע ניתן להם ק"ש והוא פליאה.

ונראה ליישב המדרש חז"ל הנ"ל דהנה איתא בגמרא חיישב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא משאה מעלה עליו הפתוב פאילו עשאה והנה זה שייך דוקא בחיישב לעשות מאהבה רק מחמת אונס לא הי' יכול לעשות המצוה מעלה הפתוב פאילו עשאו אבל בחיישב לעשות מצוה מיראה ונאנס ולא עשאה בנדאי הסברא נותנת דלא הוי פאילו עשאה פיון דבאמת לא עשה המצוה ואי משום דהמניעה הי' מחמת אונס הא גם המחשבה לעשות המצוה הוא ג"כ מחמת אונס דאלולי הי'ראה לא הי' מחשב פלל לעשותה רק מחמת אונס דהי'ראה והשתא דלא עשאה אף דהוי מחמת אונס לא הוי פאילו עשאו: עפ"ז מתורץ הגמרא בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע ניתן להם שני פתרים דבאמת מחמת נעשה ונשמע לבד אף בלא הקדמה הי' ראוי ליתן שני פתרים ולמה נקט הקדימו דאי לא הקדימו לא הי' ראוי ליתן להם הפתרים משום דהוי מיראה דהא תנאי התנה הקב"ה במעשה בראשית דאם לא יקבלו ישראל התורה מחזיר העולם לתוהו רק מחמת דהקדימו נעשה לנשמע שפיר מוכח דהוי מאהבה דהנה קשה מאי שייך לעשות קודם השמיעה הא עדיין אינם יודעים מה לעשות אמנם דכנותה הי' דהוי חיישב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאו דאמר נעשה שהם רוצים לעשות אף קודם השמיעה רק הם אנוסים דקודם השמיעה דעדיין אינם יודעין מה לעשות ובחיישב לעשות מצוה ונאנס ולא הי' פאילו עשאה רק בעושה מאהבה וכנ"ל ולזה אמרו שפיר בשעה שהקדימו נעשה לנשמע ומוכח דעשו מאהבה זכו לב' פתרים א' פנגד נעשה וא' פנגד נשמע ומתורץ קושיות המפרשים הנ"ל (וא"ר דאיתא מי גילה לבני רז שמלאכים משתמשין בו ר"ל דהם רוצים לעשות רק שלא ציונה להם וא"כ הוי שעושין קודם הציונה).

והשתא אתי שפיר דברי המדרש שבשביל שהקדימו נעשה לנשמע נתן להם הקב"ה ק"ש דהנה איתא בגמרא בק"ש שחרית וערבית מקיימין והגית בו יומם ולילה והוא מטעם א' המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים והנה הט"ז פ"א בא"ח הטעם ופ"א דברי א' המרבה וא' הממעיט היינו באחד שהוא אונס והוא ממעיט מחמת אונס וזה ג"כ אינו שייך רק בעושה מאהבה וממעיט מחמת אונס דהוי כמו חיישב לעשות מצוה ונאנס אבל בעושה מיראה וממעיט מחמת אונס לא הוי חייב פמרבה.

ולזה אמר שפיר בזכות שהקדימו ישראל נעשה לנשמע דהיינו שעשו מאהבה זכו לק"ש דמקיים בו והגית יומם ולילה משום דאחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים דהוי פחושב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאם וכו'.

עפ"י דברינו הנ"ל נראה ליישב הגמרא הנ"ל דמקשה דר' יוחנן אדרבי יוחנן דהנה הפותב בעין יעקב מקשה הש"ס דר"י אדר"י דלמא פאן מאהבה פאן מיראה הוי עד ולא עד בכלל גם בכלל וגם לפי דברינו הנ"ל נראה להטעים הפשט דהנה ידוע למעלה מפסא הפבוד אין שכל אנוש יכול להשיג פי לא יראני האדם רק משפחת שיגיע עד ה' אלקיה מטעם שאנו אומרים קודם התפלה אף שאין בנו פח להשיג יחודי צירופי שמותיך הקדושים יחושב פאילו השגנו כל הסודות והוי מטעם חיישב לעשות מצוה רק דאנחנו אנוסים שקצר שפלינו להשיג וזה הוי דוקא מאהבה לאפוקי מיראה דעיקר המחשבה הוי מחמת אונס וכו' לזה שפיר הקושאי של הכותב דבתשוב' מיראה הוי עד ולא עד בכלל דלמעלה מכסא פבוד אין פבודינו להשיג וכאן מאהבה הוי עד ועד בכלל דאף דאין

בְּיָדֵינוּ לְהַשִּׁיג הַגּוֹי פְּאֵלוּ הַשְּׂגָנוּ דְחֶסְרוֹן הַהַשְׁגָּה הַגּוֹי אֲנוֹס לָנוּ: וְהִנֵּה הַתּוֹסֵ' מִקְשָׁה הַגּוֹי מוֹדְעָא רַבָּא לְאוֹרְיִיקָא וְאִמְאֵי נְעֻנְשׁוּ יִשְׂרָאֵל קְנוּדָם שְׁקִיבְלוּהוּ בִימֵי אַחְשָׁרְוִישׁ וְתִירְצוּ דְנְעֻנְשׁוּ מִחֶמֶת הַשְּׁלִישָׁה מְצוֹת שְׁחִיבִין עֲלֵיהֶם בְּגֵי נֹחַ עוֹד תִּירְצוּ פִּינֵן דְתַנְאֵי הָיוּ בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית ע"ע שְׁקִיבְלוּ וְכִינֵן דְלֹא קִיַּיְמוּ הַתּוֹרָה רְאוּי לְסַלְקָם מִן הָעוֹלָם אֲמַנְם לַפ"ז קִשָּׁה דְבָרֵי ר' יוֹחָנָן דְאָמַר גְּדוּלָה תְּשׁוּבָה שְׂדוּחָה ל"ת שְׂפַתּוֹרָה מְשׁוּם הֵן יִשְׁלַם אִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְהִלְכָה וְהִיתָה לְאִישׁ אַחֵר מְאִי ל"ת שְׁיִיף פֶּאֶן הָא מְקוּדָם לֹא הָיוּ רַק בְּגֵי נֹחַ וְאִמְאֵי לֹא יוֹעִיל תְּשׁוּבָתָם לִד' הָא בְּזָה דְהִלְכוּ לְאִישׁ אַחֵר הִמָּה אֵינָם חִיבֵי' פֶּל פֶּה קְנוּדָם שְׁקִיבְלוּהוּ מְשׁוּם דְמוֹדְעָא רַבָּה לְאוֹרְיִיקָא אֲמַנְם י"ל דְשָׁפִיר מוֹכִיחַ דְדוּחָה ל"ת שְׂפַתּוֹרָה דַּמְמ"נ לֹא יוֹעִילוּ תְּשׁוּבָתָם דְכָאֵן מִיַּרְי בְּתְשׁוּבָה מִירָאָה וְקִשָּׁה מַמ"נ לֹא יוֹעִיל תְּשׁוּבָתָם אִם הֵם בְּגָדָר יִשְׂרָאֵל מְקַבְּלֵי הַתּוֹרָה בְּחִיּוּב גְּמוּר א"כ הָיוּ ל"ת דְהֵן יִשְׁלַח וְכו' וְהִלְכָה וְהִיתָה לְאִישׁ אַחֵר וְאִם יֵאמְרוּ שְׂהֵם בְּגָדָר בְּגֵי נֹחַ א"כ אֵינּוּ מוֹעִיל תְּשׁוּבָתָם כְּלָל דְהָא בְּתְשׁוּבָה מִירָאָה זְדוּנוֹת כְּשִׁגְגוֹת וְכֵן נֹחַ נִהְרָגוּ עַל הַשְּׂוֹגֵג כְּמִזִּיד לְהַכִּי מְוַכְרַח לְחִשְׁבָּם בְּגָדָר יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ ל"ת שְׂפַתּוֹרָה וּמ"מ דוּחָה הַתְּשׁוּבָה וְשָׁפִיר אָמַר ר' יוֹחָנָן גְּדוּלָה תְּשׁוּבָה דְדוּחָה ל"ת שְׂפַתּוֹרָה עַפ"ז לֹא קִשָּׁה קְנוּשֵׁי הַכּוֹתֵב הַגָּ' לְדְכָאֵן מְאֵהָב' וְכָאֵן מִירָאָה דְהָא דְבָרֵי ר' יוֹחָנָן דְמוֹכִיחַ מְקַרָּא דְהֵן יִשְׁלַח דְדוּחָה ל"ת שְׂפַתּוֹרָה מְוַכְרַח דְמוֹקִי ר' יוֹחָנָן הִקְרָא בְּתְשׁוּבָה מִירָאָה וְכַנ"ל דַּאֲל"כ קִשָּׁה קְנוּשֵׁי הַגָּ' לְמַפְחַ קְנוּשֵׁי הַתּוֹסֵ' וְצ"ל דַּר' יוֹחָנָן מוֹקִי הִקְרָא בְּתְשׁוּבָה מִירָאָה וְאֵעַפ"כ נְאָמַר בְּקַרָּא שׁוּבוּ אֵלַי הֵינִי עַד ד' אֶלְקָה עַד וְעַד בְּכָלֵל עַפ"ז מְתוּרְץ קְנוּשֵׁי הַמְּפָרְשִׁים הַגָּ' לְדְבָאֵמַת עֵיקַר הַקְנוּשֵׁי הוּא דְמַגּוּפָא דְקַרָּא שׁוּבוּ אֵלַי מוֹכַח דְעַד וְעַד בְּכָלֵל רַק דְבָלְאוּ הָכִי בְּלֹא דְבָרֵי ר' יוֹחָנָן דְדוּחָה ל"ת שְׂפַתּוֹרָה לֹא הִי יְכוּל לְהַקְשׁוֹת מַגּוּפָא דְקַרָּא דְהָיוּ אֲמַרִּינוּ כְּקוּשֵׁי הַכּוֹתֵב הַגָּ' לְפֶאֶן מְאֵהָבָה וְכָאֵן מִירָאָה רַק מְדַבְּרֵי ר' יוֹחָנָן מוֹכַח דְהִקְרָא מִיַּרְי בְּתְשׁוּבָה מִירָאָה שְׁפִיר קִשָּׁה דַּר' יוֹחָנָן אֲדַרְבֵּי יוֹחָנָן: וּמִזָּה יוֹבְנוּ פְסוּקֵי תְהִלִּים הַבִּינְנוּ וְאִצְרָה מְצוֹת תּוֹרָתָהּ וְכו' הִקָּם לְעַבְדָּהּ אֲמַרְתִּיף אֲשֶׁר לִירְאֵתִיף הַעֲבַר חֲרַפְתִּי אֲשֶׁר יְגוֹרְתִי וְכו' מְשַׁפְּטִיף טוֹבִים דְדוּד הַמְלִיף ע"ה בִּיקְשׁ לְהַבִּינְיָהּ וְיִלְהַכִּין לְכַבוּ לְקִיּוֹם הַתּוֹרָה שְׁכּוֹנְנָתוֹ לְקִיּוֹם הַתּוֹרָה וְאִף שְׂאִינוּ מְקִיּוֹם הָיוּ פְּאִילוּ קִיּוֹם דְדְבָרֵי וּמְחַשְׁבָּתוֹ הַנְּכֹנָה הִלְזוּ דְהָיוּ כְּחִישָׁב לְעֲשׂוֹת מְצוּהָ וְנֶאֱמַר וְכו' לְזָה אָמַר הַעֲבַר חֲרַפְתִּי אֲשֶׁר יְגוֹרְתִי הֵינִי אֲשֶׁר הוּא עוֹשֶׂה מְוַרָּאָה שְׁיַעֲבֹר הַקַּב"ה וְיַחֲשְׁבוּהוּ לְעוֹשֶׂה מְאֵהָבָה כִּי מְשַׁפְּטִיף טוֹבִים פִּי' שְׁרַצוֹנוֹ לְקִיּוֹם הַתּוֹרָה מִחֶמֶת כִּי הַמְצוֹת בְּעֲצָמוֹתָיו טוֹבִים וְעוֹשֶׂה מְאֵהָבָה וְלֹא מִירָאָה כ"א נִחְשְׁבוּהוּ לְעוֹשֶׂה מִירָאָה בְּחִישָׁב לְעֲשׂוֹת וְלֹא עֲשָׂאָה לֹא הָיוּ פְּאִילוּ עֲשָׂאָה וְכו': בְּיִשׁוּב הַמְדָרָשׁ שְׁהִתְחַלְנוּ בָּהּ נ"ל דְהִנֵּה בְּגַמְרָא דְקַדוּשִׁין עַל הַקְרָא אֲמַרו לְצַדִּיק כִּי טוֹב וְכִי יֵשׁ לָהּ צַדִּיק טוֹב אוֹ רַע וּמְסִיק שְׂהֵם הַגְּמָרָא וְזֵה הָעֵלָה מְדַבְּרֵי הַש"ס עַפ"י פִּי' הַמְהַרְש"א שֵׁם דְצַדִּיק שְׁמַקְדֵּשׁ הַשֵּׁם וּמְלַמְדִין הָעוֹלָם מְמַעֲשָׂיו הַטוֹבִים הָיוּ צַדִּיק טוֹב וְלִהְפֹּנֵה בְּרַשָּׁע הַמְחַלְלֵל הַשֵּׁם הָיוּ רַשָּׁע רַע וְהִנֵּה אִיתָא בְּמַקוֹם שְׂפַעֲלֵי תְשׁוּבָה עוֹמְדִים צַדִּיקִים גְּמוּרִים אֵינָם יְכוּלִים לְעַמּוֹד וְהִנֵּה בְּאוֹפֵן אֶחָד צַדִּיק יוֹתֵר חָשׁוּב מִבְּעֵלֵי תְשׁוּבָה דְבַצְדִּיק יְכוּלִים הָעוֹלָם לְלַמּוֹד מִמְּעֲשָׂיו הַהִמּוּנִי עִם שְׂאִינָם יְכוּלִים מְעַצְמָם לְוַמְדֵי' מִמְּעֲשָׂיו אֲבָל מִבְּעֵלֵי תְשׁוּבָה אֵינָם יְכוּלִים לְלַמּוֹד מִמְּעֲשָׂיו כִּי אוֹתָם שְׂאִינָם יוֹדְעִים מְעַצְמָם הֵם עֲמֵי הָאֲרִץ וְלָהֶם זְדוּנוֹ כְּשִׁגְגוֹת וְאִף אִם יִלְמְדוּ מִמֶּנּוּ לְעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה בּוֹדְאֵי' לֹא יַעֲשׂוּ רַק תְּשׁוּבָה מִירָאָה כִּי מְאֵהָבָה הוּא דְבַר מְחַשְׁבוֹת הַקְּבוּעַ בְּלֵב וּמִי יְכוּל לְלַמּוֹד זֶה וּבְתְשׁוּבָה מִירָאָה זְדוּנוֹת כְּשִׁגְגוֹת וְאֲצֵל עִם הָאֲרִץ בְּלֹא הָכִי

זדונות פשגגות א"כ לא יפעלו במה שילמדו ממעשיו לאפוקי מצדיק: וזה פי' המדרש אינו יודע באיזה מהם חפץ הקב"ה במעשיהם של צדיקים או במעשיהם של רשעים היינו בבעלי תשובה לזה אומר פשהוא אומר וירא אלקים את האור פי טוב טוב צדיק היינו שאחרים ילמדו ממעשיו זה אינו רק בצדיק ולא בבעל תשובה מזה מוכח דהקב"ה חפץ במעשה הצדיק יותר מבעלי תשובה: והנה לפמ"ש לעוי"ל דמה תשובה מיראה עושה אותם שגגה ותשובה מאהבה לא נשאר אפילו שגגה משני דבאמת לא יכול לתקן במחשבתו שאין בנו פח להשיג יחד צירופי שמוותיו הקדושי דכיון דהוי מיראה ולא שנייה חושבו נ"ל אף באמת גם החטא למעלה פינו דלא ידע לא הוי החטא למעלה פינו דלא ידע רק עשי' בעלמא בלא הפוננה והוי רק חטא בלא דעת וכונה: והנה נ"ל ג"כ מדרש הא דאית ר' פתח' פתח על האלהים בתרועה עלה אלהים בשעה שהקב"ה יושב בדין הוא עולה ד' בקול שופר פישראל אוחזין בשופר הקב"ה עומד מכסא הדין ויושב על מדת הדין והנה ה"פ דהנה איתא בספר מדרש שמואל על מתניתין והוי מחשב הפסד מצוה שאי אתה יודע מתן שכרן של מצות דהנה ישב ולא עבר עבירה מחשב כאילו עשה מצוה וא"כ יש שני בחינות או שיאמר דעבירה חמורה ועונש החמור וא"כ אם לא עשה עבירה וישב הוי מצוה גדולה כמו שעונש עבירה גדולה עד למאוד או וכו' דאי אתה יודע מתן שכרה וכו' וא"כ ה"פ בשעה שהקב"ה יושב בדין ורוצה לענוש על עבירות ואח"כ עשה ישראל תשובה וא"כ נעשה פזכיות דחשובה זדונות נעשה פזכיות וכדאיתא ביומא ונ"ל דג"כ מהאי טעמא דישב ולא עשה עבירה פינו דבהך תשובה נעקר עבירה ונחשיב פלא עשה עבירה וא"כ חשוב כאילו עשה מצוה וכו' ע"ש ונחשבון המצוה גדולה פינו דעל עבירה א"כ לא עשו תשובה הוי הקב"ה יושב על פסא הדין ורוצה לענוש אותו ומה שעונשו גדולה המצוה גדולה נגד עונש עבירה הוי שכר המצוה וכדלעיל וא"כ נתעלה הקב"ה בדין ר"ל דרוצה הי' לענוש ולעשות דין ע"י פן נעלה השתא ר"ל דהשתא הוי ע"י העונש נתרבה זכיותהו של ישראל ונהו שפיים המדרש סה"ד ה' בקול שופר דמדת שופר הוי בינה דהוי הדין וד' דהיינו מדת הרחמים נתנה ע"י בקול השופר ע"י הדין דהיינו נגד הדין שהיו רוצה מקודם לעשות נתנה השתא מדת הרחמים דהיינו ה' ומתנרץ שפיר המדרש: ואתחנן אל ד' בעת ההוא לאמר וגו' אשר מי אל בשמים ובארץ אשר יעשה פמעשיו וכגבורותיה וגו' בגמרא וכי לאכול מפר' הוא צריף ומשני פדי לקיים מצות התלויות בארץ ומקשה הפני יהושיע דנה סוחר למה דאיתא במדרש מנלן דתפילה עושה מחצה שרצה לכנס לארץ והרשהו לראות לבד וראה בעיניו דפעל משה בתפילתו מחצה שרצה לכנס לארץ והרשהו לראות לבד דקשה לפי הגמרא דילן לא הוי פנונתו רק לקיים המצות הנהוגות בארץ וראיית הארץ וביאת הארץ לא הי' צריף: איתא בגמרא דשבת על הא דכתב ביחזקאל כתוב תו על מצחות האנשים וגו' ממקודשי תחלו מעולם לא חזר הקב"ה מטובה אלא באותו העת שפתח מדת הדין מה נשתנו אלו מאלו הללו רשעים גמורים הללו צדיקים גמורים הי' להם למחות ולא מיחו מיד ויחלו מאנשים אשר סביבות הבית אלו בני אדם שקיימו התורה מאלף עד ת' דקשה למה דווקא מאלו קודם לרשעי הדור י"ל עפ"י דאיתא בספר תורת חיים טעם על הא דבמקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד ופ"י משום דבעל תשובה מקיים מצות ל"ת בקום ועשה כשעושה תשובה על

מצות ל"ת משא"כ הצדיק מקיים מצות ל"ת רק בשב ואל תעשה לזאת בעלי תשובה
חשובים יותר מצדיקים וזה שייך בתשובה על העברת ל"ת אבל בתשובה על מצות עשה
אינה תשובה כ"כ כיון שהחייב הי' עליו לקיים המצוה בקום ועשה לזאת האנשים
הצדיקים הנ"ל בעברם על מצות עשה דתוכחה אין מועיל תשובתם כ"כ ישאר עכ"פ
שגגות ושגגת תלמוד עולה זדון ואמנם הרשעים בעברם על מצות ד' אשר לא תעשנה
מועיל תשובתם כי בהעלם תשובה יתקן לזכות שייקיימו המצות ל"ת בקום ועשה
ובמקום שבעלי תשובה עומדי' לזאת ויחלו מאנשים אשר סביבות הבית: והנה לכאורה
אינו מוכן הא דמבאר בגמרא דספק עברה חמור מונדאי עבירה גבי אשם תלוי מה טעם
יש בדבר ונ"ל לומר טעם אחר למה במקום שבעלי תשובה עומדי' צדיקים גמורים אינם
יכולים דהנה גדול המצוה ועושה ממי שאינו מצוה ועושה משום דהמצוה ועושה
היצה"ר מסיתו שלא יעשה וכובש יצרו והנה עיקר התשובה שעושה גדר ואף על דבר
המותר להרחיק מן העבירה וכדאיתא בח"מ סי' ל"ד מאימתי חזרת סותר שביעית ושאר
בעלי עברה שאפילו בחנם לא יעשה ולזה גדול פח הבעל תשובה כי הצדיק אף אם
יפרוש מדרך העולם ויעשה לעצמו גדרים וסייגים אינו מצוה על הגדרים אמנם הבעל
תשובה שמצוה על עשיית התשובה לעשות לעצמו גדרים וסייגים וגדול המצוה ועושה
ממי שאינו מצוה ועושה עפ"י זה מוכן טעם דספק עבירה חמור מונדאי דהתשובה על
הנדאי תשובה יותר דכובש יצרו על הגדרים שכבר מצוה עליהם אמנם ספק עבירה
אין היצה"ר מסיתו כ"כ שאינו מצוה כ"כ דדילמא לא חטא ועפ"י י"ל פי' הפסוק איך
תאמר נקייתי וגו' הנני נשפט אותך על אמרתך לא חטאתי דכיון דאתה סובר שלא חטאת
אינך מצוה על הגדרים ועל עשיות התשובה וא"כ אף אם תעשה תשובה ותעשה גדרות
וסייגים לא יועיל כ"כ דהוי כאינו מצוה ועושה הנה ידוע שמתחלה עלה במחשבה לברא
העולם במדת הדין וכיון שראה הקב"ה שאין העולם מתקיים במדת הדין בראה במדת
רחמים ושיתף מדת הרחמים ועפ"י י"ל פי' הפסוק האנוש מאלקי יצדק ומעושיהו יטהר
גבר ר"ל האנוש מאלקי יצדק ואיך יוכל איש להצדיק ולהתקיים במדת הדין שם אלקים
שהוא דין ומעושיהו יטהר גבר דהיינו כפי אשר הי' העשי' ולא כפי המחשבה יכול
להתקיים דהיינו בהשתתפו' מדת הרחמים והנה ידוע גודל הנס דקריעת ים סוף שאמרו
עליו בגמרא כמה פעמים על כמה דברי' שקשה לפני הקב"ה בקריעת ים סוף שאמרו
הפלגת הנס להקב"ה ופירשו המפרשים משום שהי' דין ורחמים כאחד רחמים גדולים
לישראל שהי' עמהם פסל מיכה ונעשה להם ניסים גדולים ודין למצרים לענשם
בעונותם גדולים וזו י"ל פי' הפסוק במאי דהתחלנו אשר מי אל בשמים ובארץ אשר
יעשה כמעשיך וגבורותיך ר"ל כמעשיך זו רחמים לישראל וכאשר הי' העשי' במדת
הרחמים וכגבורותיך זו דין למצרים ומי אל בשמים ובארץ שיעשה כמעשיך וכגבורותיך
זו דין ורחמים כאחד כאשר הי' בקריעת י"ס והנה במלת לאמר איתא במדרש מה לאמר
שביקש משה שהקב"ה יאמר לו תשובה על תפילתו אם יכנס לארץ או לאו דקשה מה
הי' פונתו שישב לו הקב"ה אם יכנס לארץ או לאו הלא הוא לא ביקש רק שיכנס
לארץ ומה יתרון לו כשהקב"ה ישיב לו שלא יכנס ועפ"י דברינו הנ"ל י"ל דכוננת משה
הי' שיהי' בעל תשובה ובמקום שבעל תשובה עומד צדיק גמור אינם יכולים לעמוד
ועפ"י הטעם שכתבתי משום דבעל תשובה הוי מצוה ועושה לזאת הי' פוננת משה

שהקב"ה ישיב לו תשובה כי עד עתה הי' מסופק בעיניו כי הי' דעתו אולי כבר הועיל תשובתו ותפילתו וא"כ פיון שהיה ספק עון אינו מצווה כ"כ על התשובה ולא הני מצווה ועושה ואינו צריך לכפוש יצרו כ"כ לזאת שישב לו הקב"ה תשובה ואף שישב לו שלא יכנס לארץ ונדע משה שלא הועיל תשובתו על העון ויעשה עוד תשובה ע"י עון ודאי וכנ"ל.

והנה נ"ל לומר טעם על מה שנתאנה משה לכנס לארץ דהנה איתא בגמ' לא תמצא בדרך עון בר ומקשה הגמ' הא איתא חטא דבת שבע ומשני כבר קיבל עונשו ששה חטאים נצטרע דוד וא"כ י"ל לזאת פיון משה כי באם לא יכנס לארץ א"כ כבר קיבל עונשו על העבירה ואף אם יעשה תשובה לא יהא פמצווה ועושה לזאת ביקש שיכנס לארץ וישאר בידו העבירה ויעשה תשובה ויהי' פמצווה ועושה ויהי' בגדר בעלי תשובה שבמקומם צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד וע"פ ה"ל נראה בפירוש הגמרא וכי לאכול מפריה הוא צריך וכו' ומתוך קוש' הפנ"י שהתחלנו בה דהכי פירשו ואתחנן אל ד' בעת ההיא לאמר דקשה מה מלת לאמר וצ"ל כדפירשנו שביקש משה שהקב"ה יודיע לו שלא יהי' בידו העון בספק שינדע שהקב"ה עדיין לא מחל לו כדי שיעשה תשובה ויהי' פמצווה ועושה שהיצה"ר יסיתו שלא יעשה תשובה והוא יכפוש יצרו.

והקשה להגמ' מאי לאמר דהא אף אם יאמר לו שלא יכנס כבר קיבל עונשו וכנ"ל גבי דוד ע"ז משני וכי לאכול מפריו הוא צריך ולמה מסיתו היצה"ר שלא יתפלל ולא יעשה תשובה על חטאו כי מצוה יש בדבר שיתפלל ויעשה תשובה כדי שיכנס לארץ וכי לאכול מפריו הוא צריך א"כ אינו מצווה כ"כ ולמה יסיתו היצה"ר שלא יתפלל לזה משני כי בזה גופא יש מצוה שיכנס לארץ ויקיים מצות התלויים בארץ ושפיר יסיתו יצרו שלא יתפלל ולא יכנס והוא יתפלל ויעשה תשובה ויכפוש יצרו ויהי' מצווה ועושה במקום שבעל תשובה עומד צדיקים גמורים וכו' ומתוך קוש' הפנ"י ודו"ק.

והקשה להגמרא מאי לאמר דהא אף אם יאמר לו הקב"ה שלא יכנס לארץ לא יהא מצווה ועושה על התשובה פיון דכבר קיבל עונשו שלא יכנס לארץ על זה משני וכי לאכול מפריו הוא צריך ואלא כדי לקיים מצוה הנהוגות בארץ וזה גופא הני מצוה שיתפלל לכנס לארץ ולקיים המצות ושפיר יסיתו ויהי' פמצווה ועושה על התשובה.

ומתוך קוש' הפנ"י דשפיר תפילה עושה מחצה שיראה הארץ שבתחילה הי' העונש שלא יראה כלל הארץ וכאשר יראה לא קיבל עונשו משלם ושפיר הי' קצת בעל תשובה על חטאו והני בגדר בעל תשובה שאין צדיקים גמורים עומדים במקומם ודו"ק: סליק